

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Alternativ titel | Alternative title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Fortællinger af Wisbechs Almanak.; Læsning
for Folket.

Læsning for Folket.

Vol. 21-40

Kolding : J. L. Wisbechs Forlag ; København :
Wm. L. Wulffs Boghandel, ca. 1886-1900

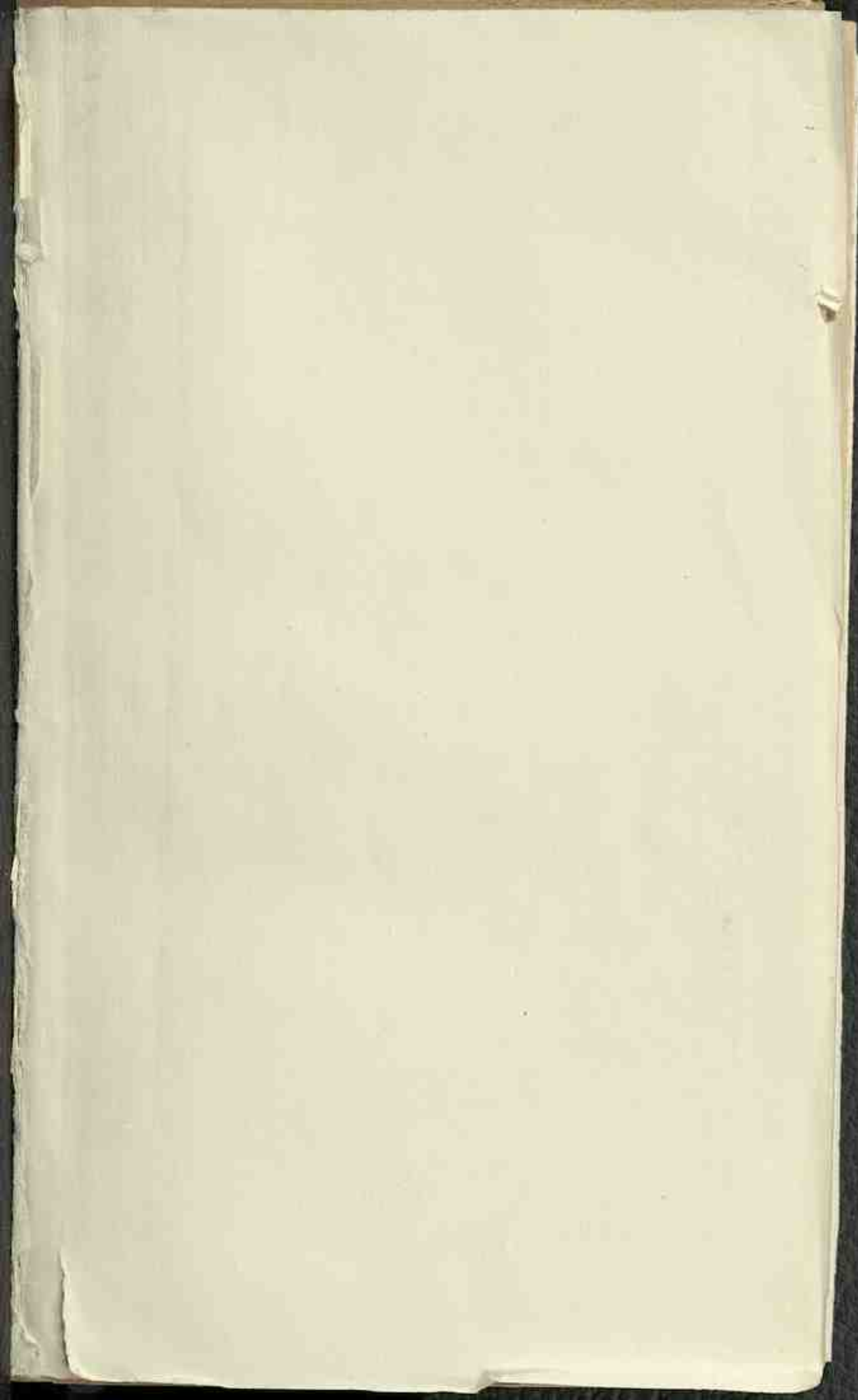
3 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

N° 21

0.20

May 30 & 31

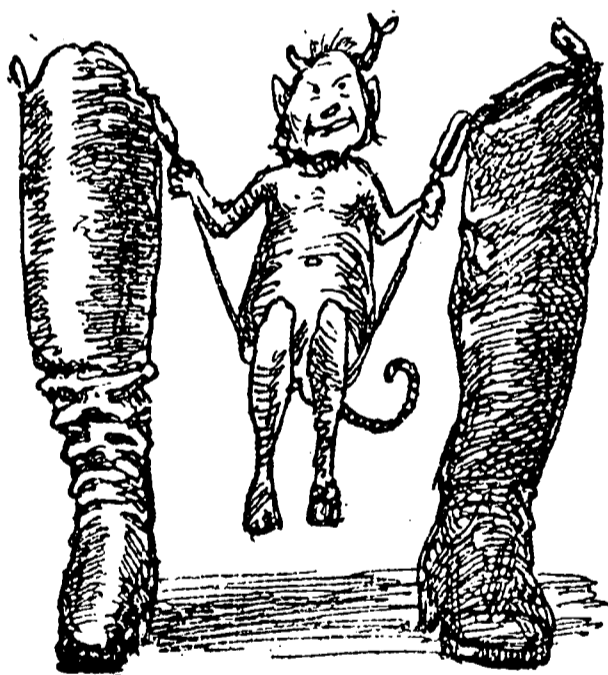
52; 63; 8°

Vore Skomagere.

Af

—r—n.

vem Løgnens Fader er, har ældgammel Bevidsthed fastslaaet. Skulle vi nu ikke med det samme fastslaa, at Skomagerne ere hans mest ægtefødte og fuldbaarne Sønner?

Kjender Du nogen Skabning, som mere samvittighedsløst udslynger de mest forræderiske Løfter med dundrende Suffisance? Jeg gjør det ikke! Man

kan ikke se det paa ham, tvært imod; hans Ansigt strutter ligefrem af Ærlighed; men ingen Don Juan kan dog præstere et saadant Utal af brudte Løfter, som denne Medborger. Forsøg en Gang at stille Dig paa et moralsk Standpunkt overfor ham og gaa ham paa Skingen; appeller til hans Gresfølelse og opfrisk i hans Erindring, med hvilket Brolægningsmateriale Chausséen til den store Barmeanstalt er forsynet: han vil ryste paa Hovedet. Mind ham om hans Hustru og uskyldige Børn, hvem han en Gang vil efterlade en Bunke Forpligtelser, som de umuligt kunne opfylde, selv om Bunten blev divideret med Børnens Sum, og der blev tilstaaet hver enkelt Ekstrabevilling af Leveaar: han vil i sin

Bevægelse gribe en Skafestøvle og kuuje de nedrullende
Taarer, men han vil ikke kunne forstaa Dig. Saadan som
han bærer sig ad, have alle hans Forfædre handlet, og Tin-
genes Tilstand synes ham at være normal. At han hører
blandt dem, der forbitrer os Tilværelsen mest, har han intet
Begreb om

Jeg er ikke for streng, vel? Du husker selv, hvorledes
det altid gaar til.

Du kommer ind til Din Stomager. Han spørger til
Dit Helbred, beklager, at det er saa længe siden, han saa
Dig. I tale om det sidste Ministerskifte og gaa endelig til
Sagen, idet Du bestiller et Par nye Støvler. Med Hensyn
til Valget af Lædersort, Fagon, Snørehuller eller Fjedre
giver han Dig Raad med en saadan Omhu for Dit bedste,
at Du faar Indtrykket af at være hans kjæreste Kunde.

Naar de kunne blive færdige?

„Na, de skulle staa fiks og færdige paa Torsdag.“

„Ja, lad os nu sige Lørdag, indvender Du, belært fra
tidligere Tilfælde.“

„Nej, Torsdag, bestemt Torsdag skal De have dem.“

Du gaar ud ad Døren med den fulde Overbevisning,
at Du ligesaa lidt faar den Støvle, der hænger som Skilt
over hans Dør, som Du faar Dine nys
bestilte paa Torsdag, og Du standser et
Djeblik og tænker paa, om Du ikke skulde
have stukket ham den ud, at Du skulde
rejse Søndag Morgen. Gjør det ikke, min
Ven! Den gamle Snyder kjender alle den
Slags Trif og allermeist dette forslidte. Du

maa jo dog nødvendigvis møde ham i Skoven om Søndagen,
og paa Mandag vil han paa den impertinenteste Maade
blinke med Djnene og give Dig et lille Pus med Albuen
fremad, idet han ytrer, at den Rejse nok blev opsat. Gaf
derfor bort og vent, til Skjæbnen har bestemt, at Du skal
have Støvlerne.

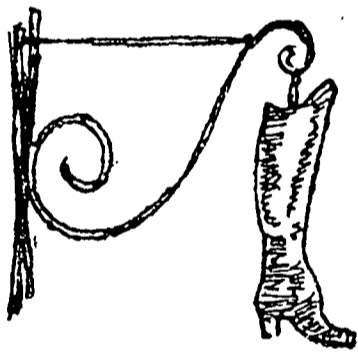
Du kommer tilfældigvis forbi ham om Torsdagen, og skjont
Du fuldt vel veed, at de ikke ere færdige, gaar Du dog op for at
skynde paa ham. Du kommer ind; han modtager Dig med
et forekommende Smil. „Na?“ spørger Du, og han lader,
som han slet ikke har forstaaet Dig.

„Støvlerne ere vel færdige?“

„Nej, det ere de rigtignok ikke.“

„Men De lovede mig dem til i Dag!“

Saa endevender han Sandheden paa det ubarmhertigste

og paastaar, at det var Dig, der vilde have dem til Torsdag, men at han lovede dem til Lørdag. Protesteer ikke, det nytter ikke det ringeste; han viser Dig sort paa hvidt derfor, og Du gaar sukkende bort.

Du kommer Lørdag. Et Barn modtager Dig og erklærer, at Fader er ikke hjemme; man ved slet ingen Bested om Dine Støvler. Skal jeg sige Dig, hvorledes det hænger sammen? Man har seet Dig i Refleksionsspeilet, Støvlerne ere ikke færdige, og Stomageren staar bag Døren og griner ad Dig gjennem Righullet.

Du kommer Søndag Morgen: Døren er lukket. Manden har virkelig haft Lyst til at tage paa Frederiksberg og spise Frokost, skjønt hans Samvittighed burde have manet ham i Skriftestolen.

Du kommer Mandag. Jo, nu ere de færdige; de skulle blot hentes fra Svenden; om Du vil være saa god at vente, medens

der gaar Bud efter dem?

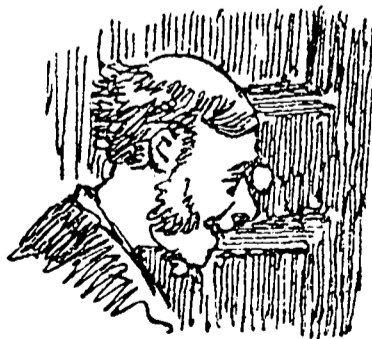
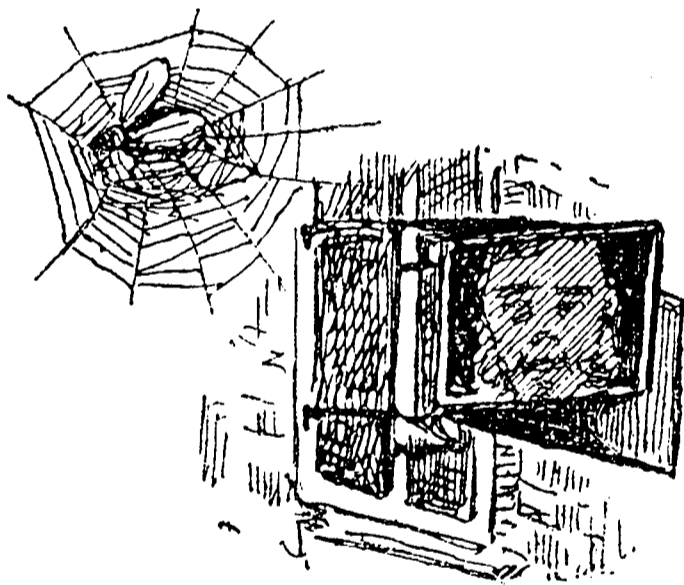
— Han gaar ind for at give sine Dræder, og medens Du venter, hører Du Stomagerdrengeklaprende

Tøfler ned ad

Trappen og hen ad Gaden. Mester kommer imidlertid ind og underholder Dig.

At, min Ven, medens Du staar her i al Din Trostydighed og lytter til hans søde Tale, er Du Offer for det forreste Bedrag. Stomagerdrengeklaprende staar henne paa Hjørnet og sløjter dels ned mod et

Artekæmmerbindu, dels op imod en Tivoliplakat, og naar han har ødet et efter hans Mening passende Kvantum af sit Jordelivs kostbare Tid, hører Du atter Tøffelklapren op ad Trapperne, og aandeløs kommer dette Fortabelfsens Barn ind og meddeler den ham instruerede

Fortælling, at Svenden var rejst til Sverig igaar og kommer først hjem i Aften. Efter at have afleveret dette Falsum forsvinder han med et bredt Grin; men Skomageren arbejder sig op til en saadan Højde af Indignation over Menneskeslægten's Amoral og Slethed, at Du er lige ved at tale Trøstens Ord til ham ved at sige, at det da heller ikke er Livet om at gøre med de Støvler.

Gjør det ikke! Det hele er aftalt Spil, og Du staar i et Bæb af Løgn; der er ikke begyndt paa Dine Støvler endnu. Han ymter noget om at tage dem fra denne strafværdige Person og bringe dem til et andet, mere paalideligt Individ — — paa Onsdag skulle de være færdige.

Du kommer Onsdag Aften for ikke at gaa forgjæves. Din Skomager modtager Dig med et af Sorg præget Ansigt; en Taare sidder i hver Djenkrog. Den Svend, til hvem Dine Støvler var bragte, har fristet den tunge Skjæbne at miste sin til det yderste trofaste Hustru, 5 (fem) smaa Børns

alt opofrende Moder. Det skete igaar. Han klipper Taarerne over ved en Blinken, fire halve rulle afsted, og Du begynder selv at

føle Graaden bryde frem, medens Din Haand famler i Lommen efter Portemonnaien.

Gjør bare ingen Anstalter, min Ven! det er en tragisk Digtning, han leverer Dig, og der ligger intet som helst Sandt til Grund for den, eftersom ingen af hans Svende have været gifte; men Hylleren, som staar overfor Dig har aldeles glemt Dine Støvler. Han indrommer, at et mærkeligt Uheld har hvilet over dette Par — lutter Affektation, dette er tvært imod det sædvanlige Tilfælde — men paa Fredag, ja, paa Fredag skulle de være færdige, det tør han — ja, han kan ikke begribe, hvad han ikke turde give som Pant paa, at de skulle være færdige paa Torsdag.

Du ventede dem; de kom ikke, og Du gaar til hom Lørdagen. Inden Du træder ind i Butikken. Du memoreret den Tordentale, som skal sige, som lige i hans løgneriske Ansigt; men inden Du har begyndt, har han fuld-

stændig afvæbnet Dig ved med et af en god Samvittighed straalende Ansigt at spørge Dig, hvorledes Støvlerne passe. Du er ved at gaa bag over af Forbauselse og maa erklære, ikke at have seet saa meget som en Strop af en Stovle. Han ser tvivlende paa Dig og er ude af Stand til at klare dette Mystorium; thi Drengen bragte Støvlerne igaar, Fredag, som han havde lovet — hans Forretning var i det hele baseret paa prompte Ekspedition. Han gaar ind og kommer lidt efter tilbage med dette Helvedes-Guine af en Dreng, som med malende Enkeltheder aflægger en Beretning, af hvilken det omsider fremgaar, at Dine Stovler i dette Djeblik maa bero hos en Herre, der bærer samme Navn som Du — om Du saa hed Nebucadnezar, kan Du være vis paa, at Din Skomager har en Kunde til af det samme Navn. Du bliver imidlertid glad, da der nu er Udsigt til at faa de længe ventede Gjenstande, og hvad der yderligere bestyrker Dig i Haabet er, at Skomageren nu trænger stærkt ind paa Dig for at faa Kundskab om, hvorvidt Du gaar lige hjem nu, eller om der er nogen i Din Bopæl, som kan modtage Støvlerne, da den hele Fejltagelse skal blive berigtiget i Lobet af et Kvarter.

Du gaar hjem i en glad Stemning og sidder og smiler til den Tjære, som Du har lagt frem til Skomagerdrengen. Ak! Du aner ikke, at Umenneftet har syldt Dit Dre med den grusomste Logn. Har Du et eneste Djeblik troet for Alvor, at Dine Stovler eksisterede som Stovler, da forlad denne Tro: endnu ere de kun til som Raamateriale.

Gaa til ham, eller gaa ikke til ham, det er saa fuldstændig ligegyldigt. Den Herre, til hvem Dine Stovler vare fejlagtig bragte, er rejst bort — naturligvis! Du kan ikke faa dem, før han kommer tilbage, og indtræder endelig dette Tidspunkt, da har han taget dem i Brug, da han netop faar syet over samme Læst som Du og netop tilfældigvis ogsaa trængte til Stovler. Nu maa der tages fat paa et Par nye til Dig, og saa begynder den gamle Lektie igjen.

Vær dog af dette, du civiliserede Menneſkehed, som er fordømt til at bruge Fodtøj, lær dog af dette, at Du er fuldstændig viljeløs over for Din Skomager. Og til den enkelte vil jeg sige: tal aldrig om Prisen, for Du kommer dog til at give, hvad han vil have. Tro ikke at have skudt Bapegojen, naar Du har knebet ham en Femore paa et Par Stovler, for Du kommer bare til at give to Kroner mere, naar ... en Gang skulle lappes. Dusk Dig aldrig et

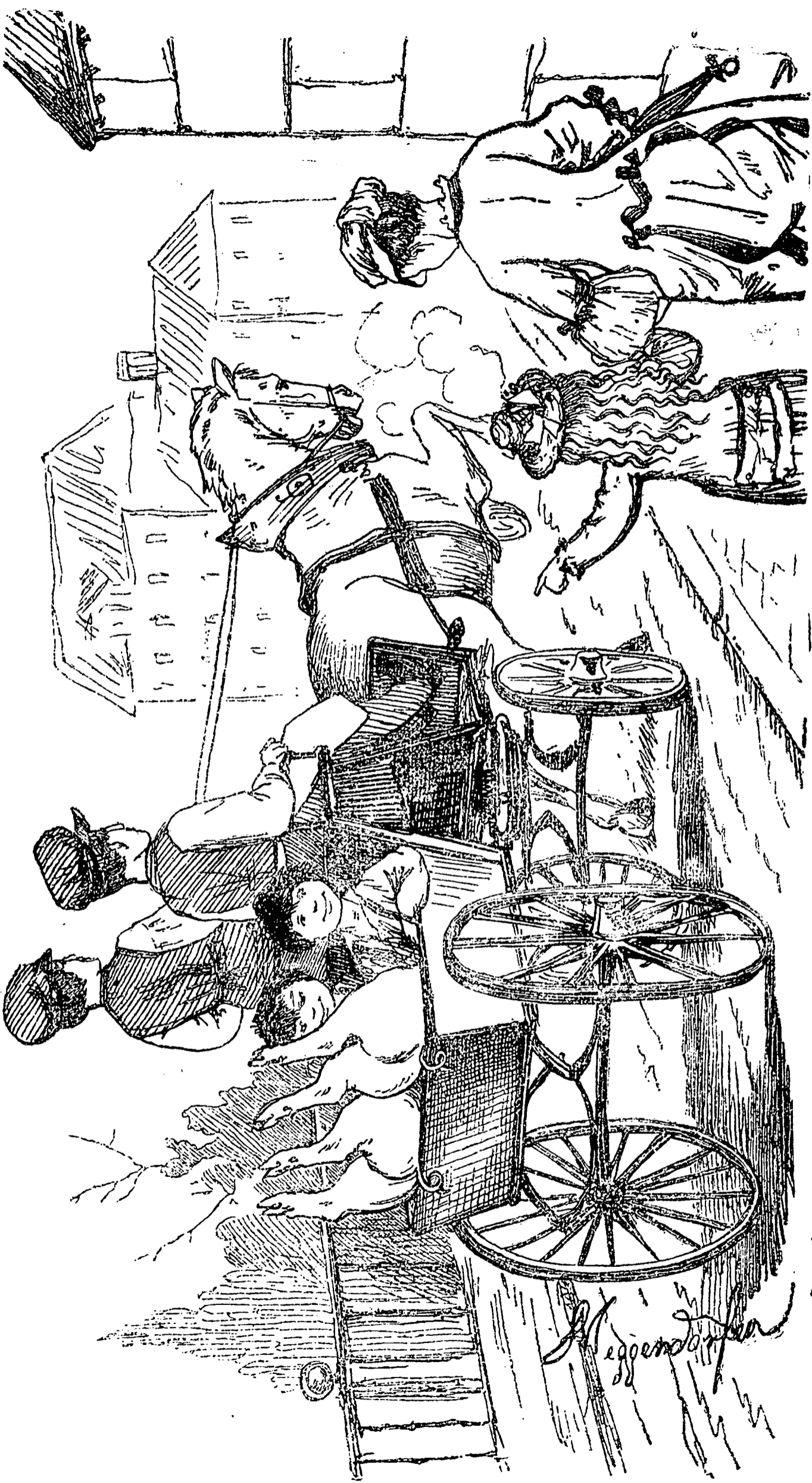
Par Støvler af den eller den Fagon og med de eller de
 Egenstaber; thi falder ikke Dine Onster sammen med Din
 Skomagers Bestemmelser, da faar Du det aldrig, og saa
 ærgrer Du Dig jo kun, naar Du har gaaet og sat Dig
 noget i Hovedet i den Retning. Men fremfor alt: sig aldrig,
 at Du maa eller skal have et Par Støvler til en bestemt
 Tid; thi ved Din bestemte Optraeden vil Du kun opnaa
 yderligere Bekræftelse paa, at Du slet ingen Vilje har over-
 for Din Skomager. Skal Du have Bryllup, bør Du aldrig
 bestille Præst, før Du har faaet Dine Brudestøvler, thi
 ellers kunde det gjerne ske, at Du kom til at bruge Dine
 gamle udtraadte; og har Du i Sinde at foretage en Lysttur
 til Baffinslandene i Sommerferien, da bør Du bestille Dine
 Støvler i Juleferien. Tag med Tak imod dem, naar de
 komme, og giv Skomageren Din Betsignelse, naar de passe.

Bed Examensbordet.

Profesjoren: „Hvad tror De vilde være sket, hvis
 Kristian den ottende ikke var død 1848?“

Examinanden: „Han vilde være død senere!“

Spørledes et Par Slegterborn udflydigt kan blive anjet for Svin, og Svi. for Slayterørn.

Et Nul for Lidt.

Fortælling af
Birger Hansted.

L otterifollektøren sad med Hovedet ud af Vinduet. Et bredbladet gammelt Vindetræ i Konsulens ligeoverfor liggende Tommergaard kastede Skygge tværs over Gaden og opad Gjenbohuset, samt fyldte Luften med den sødlige berusende Dust, som er Vindeblomster egen. Ellers brændte Solen formelig henover den lille jydsk Rjobstads røde Tage og opførte Stenbro. Kun langs Husene paa den ene Side af Gaden var en Smule Skygge at finde. Fra Vindue kunde Rollektøren overskue hele Gaden lige fra det ærværdiget røde Kirketaarn paa Torvet til et Stykke ud ad Chausseen, hvis hvidgraa Stov flimrede og dirrede i Sollyset. En Flok guldunede Wellinger, der vraltede omkring i Rødestenen, nogle Handlende, der hjit og her stode lænede mod Rarmen af deres Boutiksdøre, var alt det Liv som saaes paa Gaden. En tung Middagsføvn hvilede over Byen.

Kollektøren satte et fortrædeligt Ansigt op.

„Fandens Fruentimmer“, hviskede han, medens den Smule Vind, der blæste, purrede op i hans strittende røde Haar og Skjæg.

„Fandens Fruentimmer“, gjentog han, „de skal dog altid bruge Penge til Tjas. Nu skal Thora til Skovbal. Tøsen er lige konfirmeret, det er hendes første Skovbal, saa hun skal naturligvis mejes ud fra Top til Taa, og den gamle Mutter er minsel lige saa tosset som Pigebarnet. Uffurat lige saa tosset. Og hvad hjælper det, jeg arme Mand siger, at jeg ingen Penge har. — Ikke en Døjt. Nej de Fruentimmer, de kan ødelægge en Mand.“

Han kiggede op og ned ad Gaden som for at søge en Udvej; men hans Blik mødte ikke andet end Solskinnet og Wellingerne samt langt ude paa Chausse'en et mørkt Punkt, som lidt efter lidt voksede og tilsidst viste sig at være en Bondepige, som kom gaaende til Byen. Døre i Tommergaarden tog Konsulens Kommiss, den unge Jensen, Tommer ud til nogle Bønder, og oppe i Vinden kviddrede en Flok Spurve. Bondepigen kom langsomt slentrende op ad den lange, ensomme og mennesketomme Gade. Ud for Manufakturhandlerens Boutik standsede hun et Øjeblik og monstrede de udstillede Tøjer og gik saa videre op ad Gaden. Det var en undersætsig, kraftig Pige paa mellem 30 og 40 Aar. Et fregnet, solbrændt Ansigt med store blaa Øjne stak frem under den hvide Kyse, der bedækkede hendes Hoved. Hun nikkede til Kollektøren, gik ind ad Gadedøren og traadte efter et kraftig Bank paa Døren ind i Stuen uden at afvente Kollektørens „Kom ind.“

„Goddav, Kollektor“, sagde hun og ledte med Haanden indenfor det opknappede Kjøleliv. Efter megen Ledelse kom endelig frem et Stykke Avispapir, ud af hvilket hun igjen viklede en Lotteriseddel.

„Er der kommet noget paa den?“ sagde hun og rakte Kollektøren Sedlen.

„Nu skal vi see ad“. svarede han og skjød de blaa Brillen ned for Øjnene. „Det var 3die Trækning, et Ottende-delslod Nr. 34729“.

Hans Blik gjennemsoer hurtigt Listen med de udtrukne Tal.

„Na sid ned, lille Somfru, der staar en Stol“, udbrød han, stadig læsende i Listen.

„Hvad hedder den lille Somfru?“

„Maren Jensdatter fra Evedrup“, svarede hun, uden at bemærke det lurende Blik, Kollektøren sendte hende.

„De er rigtignok en lykkelig Pige, lille Maren, der er kommet 2000 Kr. paa Numret, altsaa bliver der 250 til Dem. Pengene skulde egentlig hæves paa Amtsstuen; men De har formodentlig ikke noget imod at faa Pengene hos mig. Saa kan De rigtignok købe Stads til Kjæreste“.

„Jeg har ingen Kjæreste“.

„Det var dog Skade; men saa kan Maren købe Stads til sig selv, saa kommer der nok en Kjæreste“.

„Jeg bryder mig nu ikke om det Kjæresteri“.

„Hau har da ikke været Maren utro?“

„Jo, det har han. Nu har Anders og jeg været trolovede i 5 Aar og tjent ude omkring til vi kunde købe os et lille Hus. Saa tjener han isjor oppe hos Kristen Jensen i Ringballe, og der dor Manden, og nu gifter Anders sig med Enken en af Dagene. Hun har jo en god Gaard, men er rigtignok snart 60 Aar og har hele sit Liv været svagagtig. See, saadan er Mandfolk nutildags.“

„Naa, det kan der være noget i, lille Tomfru. Her er nu Pengene, 250 Kr. Saa skal jeg have 3 Kr. 50 Ore for en ny Seddel. Mange Tak! 6 Kr. 50 Ore tilbage. Vars'go!“

Pigen modtog Pengene, svøbte dem ind i et hvidt Bommetørklæde, slog Knude for og drejede sig saa igjen om mod Kollektøren.

„Skylder jeg ellers Kollektøren noget?“

„Nej, ikke det mindste, lille Tomfru“.

„Saa siger jeg saa mange Tak og Farvel.“

Hun gik sindigt ud ad Døren, skraaede ned ad et af de smaa Stræder, der førte om bag Byen og satte sig paa Digekanten mellem de blomstrende Kongehys i Skyggen af et forkrøblet Piletræ. De hvide Sommerfugle sværmede omkring hende.

„Det skulde Anders have vidst, mon han saa ikke havde taget mig istedenfor den gamle, tandløse Gaardmandskone“, tænkte hun, medens hun lempeligt løste Knuden op for Bommetørklædet. Et Par store Taarer trillede ned over en Hundredkroneseddel. Saa strog hun sig over Djnene et Par Gange med Vagen af den solbrændte Haand og slog igjen Knude for Bommetørklædet efter omhyggeligt at have talt dets Indhold. „Hun kunde da nok saa Naad til at købe lidt Stads“, tænkte hun.

„Det tøssede Bondesruentimmer, det tøssede Bonde-

fruentimmer", sagde Kollektøren ved sig selv, da hun var vel ude af Døren og forbi Binduet, idet han med hurtige Stridt gik op og ned ad Stuens Gulv og gned de magre. knoklede Fingre mod hinanden.

„Det tosjede Bondesfruentimmer. — Thora! Naa da, hører Du ikke — Thora!" raabte han ind i Dagligstuen.

„Jo, Fader", svarede det ude fra Skjottenet, og en ung, opløbet femtenaars Pige, med den lave Pande halvt skjult af det purrede røde Haar kom springende ind.

„Kald ad din Moder. Jeg vil have Ende paa det Brovl med Jeres Indtjeb."

Lidt efter kom Konen ind. Det var en svær Madamme med nedhængende Pandeloffer og brune, kofette Djne.

„Gaa saa hen til Manufacturhandleren og tag hvad Du og Tøsen behøver", sagde han til de forbausede Kvinder, som havde forberedt sig paa at levere en ny Træfning.

„Na, hvor Du er sød, Fa'er", udbrod Thora og klynge sig om hans Hals.

„Ja Tak, Du, naar Kvindfolk faar deres Vilje, er Manden altid sød. Men hør, Mo'er, Pigebarnet skal være rigtig fint denne gang. Skal der være Gilde, skal der være Gilde."

Konen saa forbausset paa sin Mand, medens Thora sprang op paa hans Skjod og kjærtegnede ham.

„Nej, hvor Du er sød, Fa'er, saadan skulde Du altid være."

„Siger Du det, min Tøs, ja saa skal vi ogsaa have rigtig Gilde idag. Vi tage en Vogn paa Rullen Kl. 4. Jeg sørge for Madkurven. Thora henter et Par Flasker Sherry hos Gæstgiveren, saa inviterer jeg Konsulens Jensen, ikke sandt, Thora." — Hun rødmede og gjemte Hovedet ved hans Skulder. — „Dg saa tage vi en lille Tur ud i Mejlbj Krat og spiser til Aften i det grønne. Vejret er saa brillant idag. To Flasker Sherry og en Flaske Extrakt, Thora. Husk det, min Pige."

„Ja, det skal jeg, Fa'er", sagde hun og klappede hans Kind.

„Sikken Grin", sagde hun til Moderen, da de gik ud for at træffe Forberedelser til Udflugten.

„Ja, men Du Altskyendes, hvad gaar der dog af Manden?" udbrod Moderen.

„Na, Mo'er, han fortryder naturligvis han i Formiddags kunde menne at nægte mig en ny klar Skjole og et

blaat Lamashavl. Men nu skulle vi more os", og hun dandsede rundt paa Kjøkkengulvet.

„Spild nu ikke Tiden med Snak, I Tossehoveder, men faa alting i Orden til rette Tid“, raabte Kollektøren inde fra Stuen, „nu gaar jeg over og inviterer Jensen til Klokken fire.“

Smidlertid gik Maren efter at have hvilt sig lidt under Pilen tilbage gennem Strædet om i Gaden og ind i Manufacturhandlerens Boutik.

„Naa, lille Jomfru“, raabte en ung Mand omme bag Disken, „hvad Stads skal vi saa have idag?“

„Na, det skulde vel være et fulort Tørklæde.“

Smidlertid havde han bredt ud for hende blaa grønne og spraglede Tørklæder, medens han og hans Hustru, der hjalp til i Forretningen, med en Strom af Ord priiste Væ-
rerne. Hvor det dog var fristende. Hun kunde ikke afgjøre, om det var de skrigende Farver, Manufacturhandlerens kjønne Ord eller Pengene, der laa svøbte ind i Lommeørklædet, eller det ene med det andet, der fristede hende, men Sandhed var det, at Tøjerne aldrig før havde forekommet hende saa fristende. Saa kom han frem med Safetter, Parasoller og Kjøletøjer. Maren skulde rigtignok klæde sig i moderne Stoffer som de andre Bønderpiger og ikke gaa klædt i det gammeldags Hvergarn. Hun saa ned ad sin gamle, brune Hvergarnskjole. Det fine Tøj der havde Præstefroenen af-
kurat Mage til. Hvordan mon det vilde klæde hende? Saa købte hun det dyre Tøj. Da hun saa endelig skulde betale, lukkede hun forsigtig op for Lommeørklædet, og Sølv- og Guldpenge rullede frem mellem en Hundrekroneseddél og en hel Bunke Tikronesedler.

Manufacturhandleren sendte sin Kone et spørgende Blik.

„Hvor er ellers den lille Jomfru fra?“ spurgte han med et langt Blik paa Lommeørklædets Indhold.

„Jeg tjener i Evedrup Præstegaard“, sagde hun uden at bemærke det mistænkeligt lurende i hans Blik.

„Na hör“, sagde han til sin Kone, „spring over og faa Penge byttet, og“, føjede han til, „saa fat i Politiet. Det kan aldrig hænge rigtig sammen med den Pige.“

„Vent nu et Djeblik, lille Jomfru, saa skal De strax faa Penge igjen“, sagde han til Maren og pakkede omhyg-
gelig ind de mange forskellige Sager, som hun havde kjøbt.

Endelig kom Konen tilbage, og et Djeblik efter traadte

Byens Politibetjent, iført hvide Benklæder og grøn Uniformsfrakke med blanke Knapper ind i Boutikken.

• „Saa den lille Pige kjober vel Brudestads?“ sagde han til Maren.

„Jh nej, jeg skal ikke giftes.“

„Hvor er den lille Pige ellers fra?“ fortsatte han og fixerede hende skarpt.

„Fra Evedrup Præstegaard.“

„Det ligger jo i Nærheden af Uttrupgaard.“

„Ja, vel gjør det det, et lille Bøsseskud fra Uttrupgaard.“

„Rigtig! Hvad hedder De, min Pige!“

„Maren Jensdatter“, svarede hun og saa op og ned ad Betjenten.

„Saa har Maren vel hørt om det store Tyveri paa Uttrupgaard“, fortsatte han.

„Josses ja, de snakker jo ikke om andet i vor Egn.“

„Maren skulde ikke vide lidt Bessed derom?“

„Mig, nej, ikke det bitteste. Det meste af hvad Folk siger, er vel Løgn.“

• „Hør det er vel bedst, Maren følger med til Politimesteren og fortæller hvad De veed, saa kan vi hente Pakkerne bagefter.“

„Nej, jeg vil ikke gaa med Politiet paa Gaden, jeg har ikke stjaalet.“

„Kjender De dette her“, sagde han barsk og trak sit Politiskilt frem. „Naa, saa gjør De bedst i at følge med uden videre Brøvl.“

Det susede for Drengene af den stakkels Maren. Hun vovede knap at se op til Betjenten, som pnyttede sig med Lovens Majestæt.

„Jeg vil da saa nødig gaa med ham op ad Gaden“, stammede hun.

„Godt, min Pige, saa gaar vi bag om Byen. Man maa jo være galant mod det smukke Kjon. Og De, Hr. Manufacturhandler, vil nok være saa god at lægge til Side, det Pigen har kjøbt, at det kan blive fremlagt i Sagen.“

Dermed puffede han Maren foran sig ud ad Døren, og saa gik de to om ad det lille Stræde bag om Byen til Raadhuset.

• Solen skinnede saa smukt paa de gule og blaa Blomster i Grøften, Sommerfuglene flagede i Luften, og oppe i Pilehegnene kviddrede Spurvene nok saa lystigt. „Sikken en Tyv, Sikken en Tyv“, syntes det Maren, at Spurvene

flojtede, og Blomsterne nikkede med Hovedet og sagde: „ja, fikken en Tyv.“

Marens Ben vaklede, medens hun fulgte Betjenten med nedslaaet Blik, som om hun virkelig var skyldig i de forfæstede Forbrydelser.

Endelig slog Raadhusdøren i efter hende, og Betjenten overgav hende til Arrestforvareren, som, efter at have taget hendes Penge og andre Sager i Forvaring, lukkede hende ind i et lille, smalt Rum og laasede Døren efter hende.

„Saa det var Enden paa al min Storhed“, tænkte Maren, idet hun satte sig ned paa Brixen, „nu tror man endog, at jeg er en Tyvekvind. Det er dog altfor grueligt.“

Kort efter Marens Arrestation kom Kollektorens Kone og Datter ned til Manufacturhandlerens for at gjøre Indkjøb.

„Kan De tænke Dem, Frue“, sagde Manufacturhandleren, medens han maalte Kjøletøj og Baand til dem, „Politiet har i dette Øjeblik grebet en af Attrup Tyvene her i Boutikken. Det var et Fruentimmer, som havde været en af Formændene for Tyveriet.“

„Ja, det er skræffelig, hvor simple Folk kan bære sig ad“, sagde Kollektorens Kone og rullede med de kofette, gamle Øjne, som vilde hun forsikre, at al Uhæderlighed laa hende fjernt.

En halv Time efter var Historien over hele Byen. Den løb fra Hus til Hus, og da den tilsidst kom tilbage til Manufacturhandlerens, var den saa udkjendelig, at hverken Mand eller Kone kunde kjende den Del, de havde i den.

Smidlertid skyndte Betjenten sig ned til Byfogden for at melde, at han havde taget det Fruentimmer, som vist stod i Ledtog med Attrup Tyvene.

„Attrup Tyvene, Attrup Tyvene“, sagde Statsraaden, „det er godt, Betjent. Hør, om en Time kommer jeg op paa Raadhuset, saa kan vi tage hende i Forhør med det samme.“

Statsraaden gned velbehageligt Hænderne over den triinde Mave. Disse Attrup Tyve havde i den sidste Tid voldet ham saa megen Besvær og udjat ham for mange daarlige Bittser af Doktoren, Byens frakilsste Hoved, som Statsraaden benævnte ham, at han ikke vilde være bleven mere henrykt, — om Betjenten havde bragt ham en Sneppe — og Snepper var jo dog hans Livret. Naa, hvor han skulde behandle det Fruentimmer. De Fruentimmer ere dog med allevegne.

En halv Time senere see vi Statsraaden i Galauniform, ledsaget af en Skriver med en stor Protokol under Armen, vandre op til Raadhuset. Den vigtige Mine, der bredte sig sig over hans Ansigt, fortalte Folk, som han med en højtidelig Haandbevægelse hilste, at Rytet havde talt Sandhed og de farlige Tyve maatte være grebne.

Oppe i Raadhusalen blev Retten sat.

Statsraaden tog Plads paa en højrygget Egetræsstol bag det grønne Bord, medens Skrивeren slog op i den store Protokol og Betjenten førte Maren ind.

„Hvad hedder hun“, brølte Statsraaden til den forbløffede Pige, der, saa fortunlet, som hun var, ikke syntes at fatte hans Spørgsmaal.

„I Dævlens Skind og Ben, hvad hedder hun?“

„Maren Jensdatter, tjener i Evedrup Præstegaard“, svarede Betjenten med et tjenstligt Buf.

„Kan hun ikke svare, Maren. Hun er truffen i Besiddelse af en større Pengesum, og der vil blive dekretet Arrest paa hendes Person, saafremt hun ikke kan godtgjøre og tydelig bevise, hvorfra hun har den Pengesum. Men drist sig ikke til at lyve for mig, Maren.“

„Jeg har aldrig stjaalet; saasandt som jeg staaer her, har jeg vundet Pengene i Lotteriet hos Kollektøren i Lillegade; 250 Kr. paa et ottendedels Lod. Her kan Deres Højhed se den nye Seddel. Og hun knappede sit Kjøleliv op, under hvilket hendes Bryst svulmede af Angst og Sindsbevægelse og fik endelig Avispapiret med Sedlen frem.

„Har I undersøgt den Sag, Betjent?“

„Nej, Hr. Statsraad.“

„I Døsmerpande! Før øjeblikkelig Pigen hen til Kollektøren og saa den Historie undersøgt. Retten er hævet saalænge.“

Kollektøren sad i det aabne Vindu og røg af sin Indlingspibe, en lang Weichselrør med Merstumshoved. De optrukne Djenbryn, Krøllerne paa Næsen ligesaavel som det Smil, der forstak sig i hans Mundkroge, tydede paa, at han befandt sig i usædvanligt Berlehumor. Men pludselig faar han Dje paa Pigen med Betjenten og fik hurtigt Hovedet ind i Stuen. Hele hans gode Humør var fløjen.

„Njære, lille Somsfru“, udbrød han, da de traadte ind i Stuen uden at ændse Betjenten, der skulde til at begynde paa sin tjenstlige Forespørgsel og nu rømmede sig gjentagne Gange. „De kan tro, jeg har ledt efter Dem hele Byen

rundt. De kan da nok forstaa, jeg ikke har villet narre Dem, min Søde. Det er virkelig højt ubegribelig, jeg har kunnet læse fejl. Der kan De selv see, Nr. 34729, 20,000 Kr. • De fik 250 Kr. De skal altsaa have 2250 Kr. til. Det var et Hul forlidt. Det er galt med de Muller, Hr. Betjent, naar Djuene ere svage. Heldigvis har jeg selv Beløbet. Vær saa artig, lille Jomfru, behag at tælle efter. Det er en stor Tjeneste, jeg viser Dem, min Søde, ved selv at udbetale Beløbet, en meget stor Tjeneste."

Maren stod med aaben Mund og store Øjne og kigede op ad Betjenten og Kollektøren. Mekanisk holdt hun Pengene i Haanden uden at tælle dem.

"Den gamle Kjæltring har villet narre Dem", hvistede Betjenten til Pigen.

"Stab Dem nu bare ikke, Therese", sagde han derpaa til Kollektøren, "for denne Gang gaar Historien i Orden; men tag Dem iagt for Fremtiden."

"Kom saa", søjede han til og bød Maren Armen.

"Lad os gaa bag om Byen, lille Jomfru", hvistede han til hende og førte hende igjen om ad det smalle Stræde.

Solen skinnede paa hans grønne Uniform og blanke Knapper. Hun skjævede over til ham. Det var i Grunden en stadselig Mand, tænkte hun, og betragtede hans ranke Figur, pomadiserede Haar og snoede Overskjæg.

"Lad os sætte os lidt", sagde han pludselig og lod hende tage Plads i Skyggen af den samme Bil, hvor hun før havde gjort Regning op med Anders.

"De kan dog takke mig for, lille Jomfru, at De kom til Deres Penge", sagde han efter en Stunds Forløb. "Nu skal De vel snart have Bryllup?"

"Nej, jeg har ingen Kjærest."

"Og har aldrig haft", frittede han med et langt Djekast.

"Jo, men Anders gifter sig jo nu med en Enke."

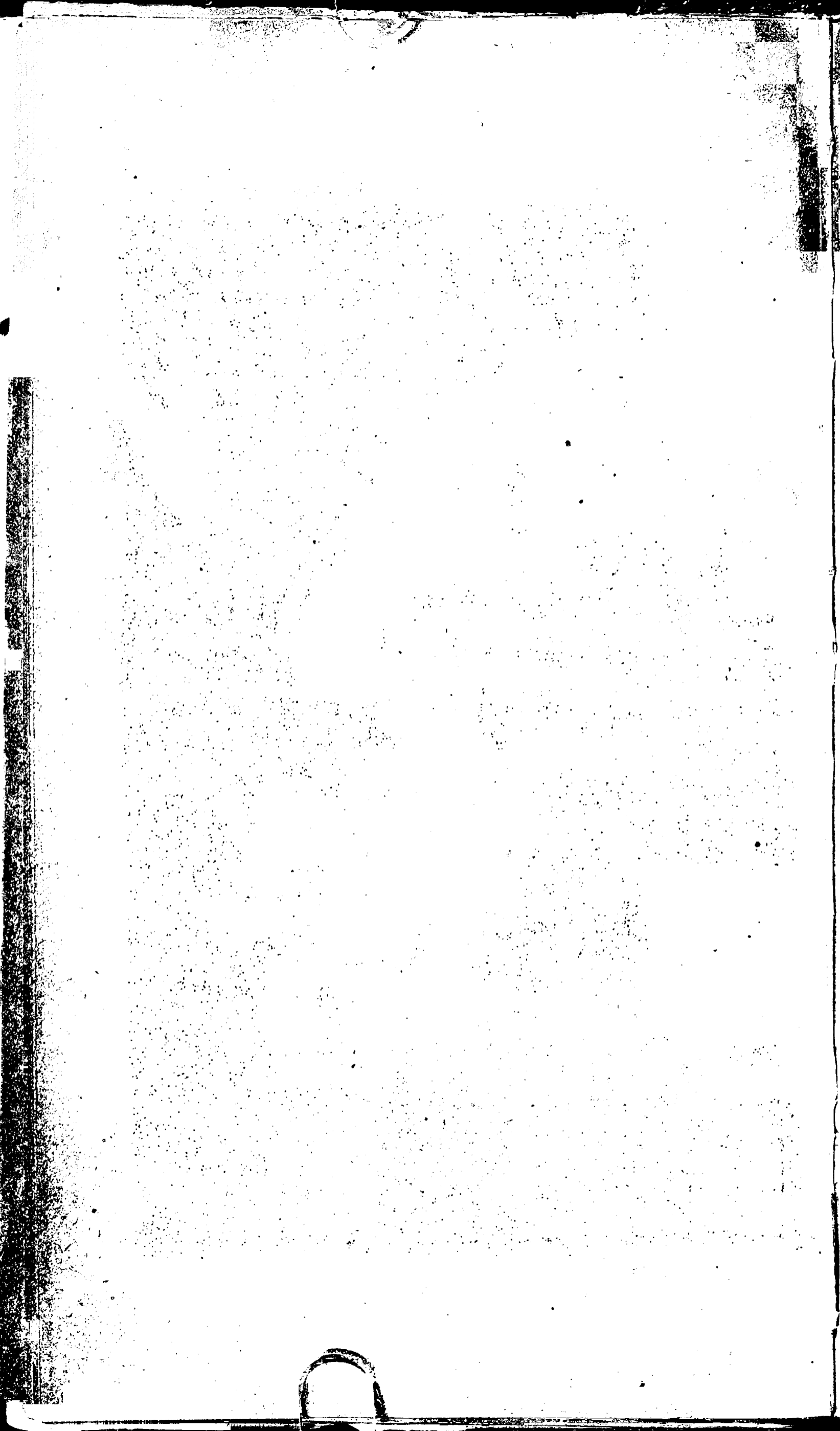
"Bed De, hvad jeg har Lyst til at bede Dem om", sagde Betjenten lidt efter og betragtede hende skarpt.

"Nej, det kan jeg da ikke tænke."

"Om at blive Anders's Eftermand. Jeg er en gammel Ungkarl paa 35 Aar, vil De have min Haand, Maren?"

"Hun saa forbauset op ad hans Uniform, de blanke Knapper og hvide Benklæder. Nej, en saadan Mand havde hun rigtignok ikke tænkt sig.

„Nej, Hr. Betjent, jeg er kun en simpel Bondepige“, begyndte hun.

„Na Snak, hvis Du kan være tilfreds med mig, forlanger jeg ingen bedre end Dig. Vil Du have min Haand, saa gaa vi endnu i Dag til Præsten og lader ham kysse for os.“

Han satte sig paa Grøstefanten ved Maren og kyskede hende. Hun lod ham kysse og saa straalende op til den ita- telige Mand.

Hu maatte Anders, den Tosse, gjerne tage Enken.

Smidlertid løb Tiden. Statsraaden gif brummende op og ned ad Gulvet. „Hvor i Alverden bliver Betjenten dog af“, gjentog han utaalmodig. En hel Time var allerede gaaet.

Endelig traadte Betjenten og Pigen ind Arm i Arm. Statsraaden saa forbausset paa deres glade Ansigter og vilde lige til at bruse op, da Betjenten med Huen i Haanden afslagde følgende Rapport:

„Fundet Pigenes Udsagn troværdigt, og har i den Anledning forlovet mig med hende. Hun har vundet 2,500 Kr. i Lotteriet, hvilket Beløb Kollektøren har udbetalt hende.“

„De er et forbandet Fæ, Betjent, De Don Juan“, sværrede Statsraaden og skyndte sig ud af Salen.

„Retten hævet“, noterede Fuldmægtigen og fulgte bag efter.“

Det blev en bedrovelig Rjøretur, Lotterikollektørens. Damerne kunde ikke begribe, hvorfor han var i et saa for- færdeligt Humør, og det blev ikke bedre, da unge Jensen fortalte, han var blevet forlovet med en sjenst Koujine.

Ved en Fæst

i

Foreningen til Dyrenes Beskyttelse

Var det ej fra gamle Dage
ædel Ridderfærd:
for de Smaa og for de Svage
kjæft at drage Sværd?
Vandtes vel den gyldne Spore
ene med de Sejre store?
Tog de Bærgeløses Lænse
ej de bedste Kranse?

Andre Krav til andre Tider,
men se blot dig om:
endnu Bærgeløse lider
uden Lov og Dom.
Har du én Gang kun set nøje
i et kvalfuldt Dyreoje,
vil du kjende Lænker strenge,
det er værdt at sprænge.

Vindrer du da fremmed Rvide
med en hjælpsom Haand,
adler ogsaa, skal du vide,
du din egen Mand.
Kan med Kjærlighed i Sinde
Dyrs og Smaabørns Hu du vinde,
har du følt, hvad store Sjæle
fatte Eftermæle.

Byron rister Trostabs-Runen
ved sin Boatswains Død.
Wergeland paa Vesle-Brunen
sprænger Gravens Skjød.

Over Himlens vide Sletter
med sin Nordbag glad han sætter,
paa sin Ben fra Jordens Dale
fer han Ufsets Sale*).

Men vil du i disse Lande
komme Folk at se,
skal du blot med aaben Bænde
tro paa en Idé.
Lattermilde Storstadsbygger
smiler koldt ad slige Nykker;
han, der selv er Andres Slave,
vil kun Trældyr have.

Tak til dem da, som herhjemme
rastløs Dag for Dag
modig løfted deres Stemme
for en ædel Sag.
Aldrig fattig Fugl derude
uhørt slog mod deres Rude;
fattig Mand vist ogsaa kjender
Husets aabne Hænder.

Otto Borchsenius.

En smuk Indledning.

A. Kære Ven! Jeg havde i Nat en forjættelig Drøm.

B. Hvorledes var den?

A. Jo jeg drømte, at Du var fuldstændig ruineret, og i halv
vaagen Tilstand springer jeg ud af Sengen og iler hen til mit
Pengeskab forat tage, hvad jeg havde, og give Dig det . . . .

B. Hvor Du dog er en brav Fyr!

A. Jamen tænkt — der laa ikke en Ore i Skabet. Du skulde
vel ikke kunne laane mig et Hundrede Kroner.

---

*) Se Wergelands Digt: „Den smukke Familie“

Bylli Annes fræ Rye.

Hoh I nomwe Thih hoeh Sej ow Bylli Annes fræ Rye? De hoeh I wol it? Faa „Barfoj“ skryuwe slæt it Nojj om ham, i hans Histaarri owe Danmark. Faa a hoh fit ætter et. Men a kjehn ham, aa diefaa ka a faatehl om ham: Han gif hejfen somtih aa tegt, men de ku han it lih aa hoh Snaf om.

Soh æ te ham: „I goh naaf aa tege Annes?“

„Nej,“ soeh han, lissaa bred, „A tege it son, æ dæ Nomwe de gih mæ Nojj, de toeh a, hejfen faalcænge a let, men de falle a it aa teg.“

Jæn stue Fejl hoj han, aa de sfa a sej Se hwa wa. Han wa saa slem te aa vill baanf hans Ruen, aa de wa da engen Rjonhej. Men hou wa bløwen saa won te et, te a trome slæt it de goh hin Nojj, neh de wa it aalt saa haat. Uuhwæ haalle mjest ow aa fo de æn æ won te.

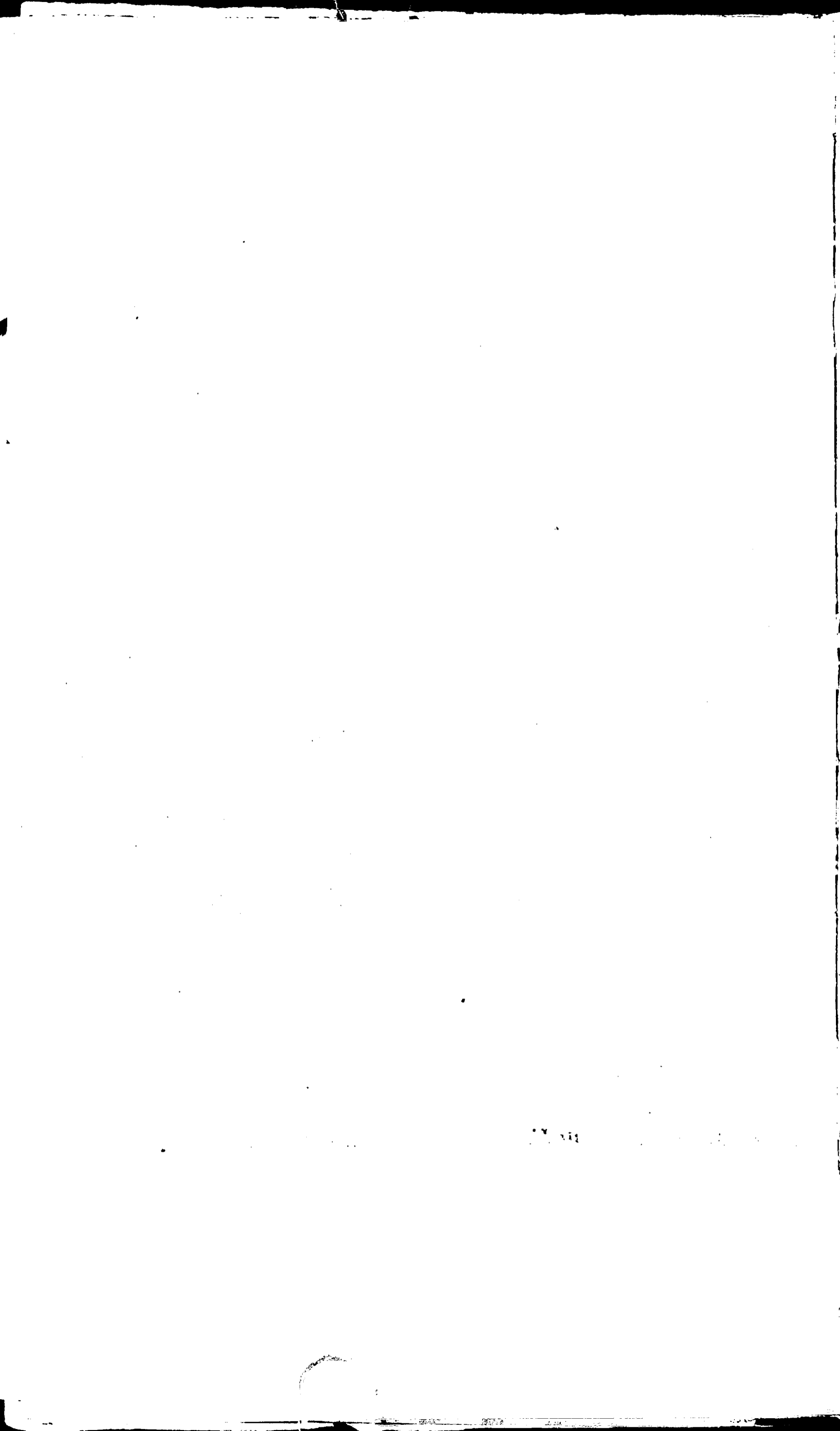
Saa wa et æn Daw let ætte Ywel, te Annes hoj wo uj aa kaalp, aa hoj slæt it fauget saa fo Mabaarre. Awten wa et bløwen, fah han kom hjem, træet aa sulten wa han, aa borre ujej aa faafraasjen. Nu hoj Rjesten, hans Ruen, it saa møj som en Dram aa gi ham, hou vest inda han vill gjæn ha en. Saa blew han gal i Skralen.

Fost romstieret han aa slow Nojj tesih; men ænle fef hon han ham da te Bueret, han sku ha let aa low ow. Saa wa die Brø falt fre, aa bløwen noj spryld, de fift di baagt. No fef han Nojj aa goel owe.

„Hwa hummen ka de beh Rjesten te wo Brø æ falt fre dengang? ka Do sej mæ de? Site Do it hoeh arbitet son, te Swejet æ laabben mie i Dejet da Do elt et?“

„Nej misel hoh a it!“ swoet Rjesten, no vej Do de. Faa a ka lisse tydele howsk, te a loeh ekjenjænefte Swej-faww dengang. A wa lisse tach da a haalt aap, som da a begont, de ka a sej Dæ.“

„Do hoeh aallereh soh mæ de, te a liet om, Rjesten. Do hoeh arbitet faa let aapo et, diesaa æ wo Brø bløwen faa spryld, aa falt fre. Do komme naaf te aa ha en Swostkaag faa en non Gaangs Styld.“ Sijaa begønt han aa gi hin Knost, aa hon begønt aa hwel aa klawsæ. Men faa wa de Nowwe ong Kaall dæ stoj ujenfaa aa hoj hoeh aa de Hiele, si no vill di prøw om di ku it rej hin faa Hog faa Framtien. Saa di hæen aa fek fat i Anneses ejen Gjejebof, ban et Støf Neb om Swonnen po en; gif faa aap aa Mønen aa Huset aa læt de hæe Bok go nie igjæmmel Skaastinen, hue Annes stoj, aa hoj fot Rjesten knøllet nie, aa hon sku lig te aa ha hinne Ril.

„Gmæ! Bøh!“ sah Bokken, da han kom, aa de wa lig te Aasten støwet øwwe hiele Stowen.

Saa fa et gjæn beh, te Annes fek Nojj aa blehs aj. Faa da de hæe Gejj dratt nie te dem, bløw han faa rej, som en Høhn faa en Hog; aa robt lisse høwt som han kun:

„Aah hjate Fannen, ta mæ it! Saa skal a alle sloh Rjesten mie!“

De søst han hoj soh de, faa trækket di den fihbinnet Dæmwel aap te dem igjæn, aa fek ham hæen i hans Boes. Sijaa wa den Baat ujj. Men fra den Dæw ow, bløw Rjesten fri faa Hog.

Ma Annes løst de seht Bui tow Gaang, faa de wa de jænnest han ku høwt ow de Slaww. Ma hie hoj han jo haat Brug faa et.

Di hæe ongh Spjarrise, dæ jawet ham den stuere Hjaetbebren ihn, skaagret te di hōj neh stowt. De wa lig Nojj faa dem. Di dejt ligfram en Wihs om et, aa den ku Faalk it ant ihn li aj, neh di hōh en. Di sang son omtraut:

„Annes gal i Strallen wa
 To let haat aa Rjesten.
 Skjænd aa Skwop de sku hon ha,
 Skaallesjet faaresten.
 Føi! føi! føi!
 Vi hōh aa fih saampøj.

Han ka: i gin en snaatte Rwin,
 Luse, swønst aa fjette.
 Men da Bokken han kom ihu,
 Saa bløw han den bette.
 Føi! føi! føi!
 Vi hōh aa fih saampøj.

Da den laajen hwonnet kom
 Bompin te ham nie,

Saa wa Braajen toh fræ ham
It han dut te mie.
Føj! føj! føj!
Vi høh aa sith saamøj.

Kwonne, neh Ze Mænd vel mof,
Na leg Hohn aapo Ze.
Hint Ze saa en Gjejebof,
Saa ka I sku sto Ze.
Føj! føj! føj!
Vi høh aa sith saamøj.

Suefaa di kalt ham Bylli-Annes, hoh I ves it fot aa vejj ino? men saa ska a sej Ze it:

De wa ængang han hoj en bette Donne aapo, som han hoj saa tit. Saa lo han hænn aa nowwe Hamwestobbe, aa fu it rehš sæ sjael, men tremlet fræ den jænn Sih aa te den non. Die kam dæ saa nowwe Snejt, mæ dije Byllikaarre ow Skowen, full ow mon Bylli. Da di no so hwa Testand Annes wa i, gif di hænn te ham, aa øwvemolet ham i aal hans hiele Ansit, mæ Bylli, saalænggh te han lignet en Skjesant aapo et Stej som a it vel næwn; te han hoj neh it fot sæ goh rehn igjæn. Lig ide han lo aa thyrriet sæ aapo Joren, aa gaall øwwe Snejteren, kam dæ en Flow-smæffe fræ Kjøbenhavn saabi. Sæn ow dæm dæ fange Flowe om Sommeren. Hwa di bruges te, di Smaafre vej a it. Men a tænke di blywe saltet, sou di hoh dem dier-øwwe te om Winteren, aa elt i die Gosfjet, saa aa fo de te aa sto sæ. Saa ka de Fjet wol bruges som ujenlans Syltetøw. Dær æ jo saamøj i Abiseren ænnon vejj it hwa æ. Na smo Slawthøwje ka jo aasfe bruges. Ligmøj no mæ de.

Nodada, Kjøbenhavnneren bløw rej saa Annes, aa de wa møj. Sou et Ansit hoj han alle fit ve nowe Kretuh, lont minne ve et Meunesk. Annes monlet om han vill hjem, aa de hoj han unt ve aa sej. Men saa töt ham mæ Floweren, te han soeh Jerusalem. Saa han astej ihn ætte Bøjen, de bejst han hoj lah, mæ Hatten i Honnen aa Tongen twat i Halsen, dies saatall han saa te Jerusalem's Skumagge, wa i Helen aa ham. Da no Stue aa Smo rehn deruj, saa aa fo ham aa si, møet di blot Annes, dæ hoj hat hans Nies wal neh ve æn Byllikaarre.

Kjøbenhavnneren lusket ow dæfre lisse sloten som di saa hoj trækket ham aap ow, Møjingsflowwet, aa di Anne grinnet, aa de wa dæ jo aasfe Grond te. Fræ den Daw ow hoj Annes hans Byllitittel.

Fatte hoj Annes aaltih woeh. Diefaa wa et wol gaat te han bløw it aalt faa gammel fah han kam hæfre, heissen hoj Sownet jo hat ham. De wa no heissen aapo en seh Moj han kam ujow Bærden. Di vel no ha te, æn Kull ow Bløj æ wah ihnjæn ow Rjøj, men de æ it aaltih de passe. No ska a faatehl Ze hunnen han kam astej.

De wa æn Fastelawns Søndæ, han kam ind son de Mejesthie, aa spuh Rjesten aj, om Unneren wa suoet farre. Di sku no ha Dskjossop den Datw, aa de wa Moj de fik it te hvædasbrug:

„Ja no løwte a lig Gryen ow Allen,“ swoet hon faa. „Na faa trowe a, a vel gaa ihn aa sej te Welse te hon ka kom aa fo æn Skjesul mej. Faa hon gih jo gjæn woß et Bej mej, neh hon hoeh et Kon hegint.“

Welse de wa en gammel Wntikuen de boj hænn i den non Ehn ow Huset. Saa øst Rjesten Soppen aap, aa kam Rjøjet i et Faj, aa sat de hæen i Sængifæjeren, aa stat raa ow in ætte Welse. Men de føst hon wa uj ow Dassen, vill Annes hæen aa ha sæ et Bej Rjøj. Wnten han no to faa stue et Bej, helle han it fek et regtig tøgt, de vej a it, men de sat sæ da fast i hans Hals, son han ku hværkin faa et aap helle nie, iho møj han lgwæppet, men tremlet om aa Gwollet, aa die lo han, da Kwonneren kam. Saa begønt di aa grejj, aa gjø dem te. Rjesten sprang hæen aa bønket aa hans Røg, faa hon kam gaat itanke om hunnen de wa gon te.

Hon vest han hoj it gaat laeh aa bih. Men de ku beh de somm ho møj di bønket, aa ho møj di tremlet ham, faa han wa dø aa bløw dø. Aapo den Mojj fek han Ehn aa et. Na faa sang di Dugh øwwe ham:

Bræwvin tit sloeh Faalk ihjel,
Nowwe sowe hæen faa stell;
Somm ka aa om Syggin dø.
Annes døh ow Rjøjebø.

Nowwe maa ow Walle raww,
Anne velte faa et Glaw.
Jæn ka faa si Kjærest dø.
Annes døh ow Rjøjebø.

Ow Faagywt døh aasse Somm,
Fah in Daakteren ka kom.
Nast han put sæ i en Sp.
Annes døh ow Rjøjebø.

Sejj han draf, æ it aa lyww.
— Hwæm vejj hwa vi sjel ka blyww? —
— Sjel ængang vi ska astej. —
Nie hob vi it aa sej.

G. Sørensen, Thomastjær.

De tre Ønsker.

Et Nytaarsæventyr.

Det var Nytaarsaften, og Klokken var tre Kvarter paa ti. Den ærede Læser, til hvis Gavn og Glæde jeg nu skal nedskrive hin Nats Æventyr, vil have nemt ved at forstaa, at en gammel Bebersvend, som jeg, just ikke sætter det glædeste Ansigt op, naar atter et nyt Aar banker paa Døren. Ens Betragtninger og Filosoferinger bliver stadig Aar for Aar mørkere og tristere, Fortrøstningen til Fremtiden mindre og mindre — og naar man bare vidste et andet Sted, hvor man kunde gaa hen, saa styrede man sikkert ikke sine Fjed hen til den gamle Seneipe paa Hjørnet, hvor man nu har siddet hver evige Aften hele Aaret rundt, og hvor man kan alle Skilderierne paa Bæggen og alle Stamgæsternes Historier udenad. Men at sidde ganske muttersene hjemme hos sig selv, det er dog endnu bedrøveligere, og saa stillede jeg da ogsaa hin Nytaarsaften min Stof med Elfenbensknappen hen i den selv samme Krog, hvor den nu havde staaet hver Aften i 30 Aar, hang Hat og Frakke op paa Ruagen og vendte mig til de fire gamle Ungkarle, der allerede havde taget Plads ved det velkendte Bord, og lige som jeg ikke vidste, hvor de skulde gøre af sig selv denne Aften.

Maa jeg forestille Dem: den lange Postfuldmægtig, Kammerraaden, Skovrideren, der er føjet helt ind til Byen ude fra sin tilsnæede Skov, og saa tykke Clausen, som jeg ikke for min Død kan fordrage: han skal altid overdænge mig med fine dumme Vittigheder. Han er Svend henne hos Købmand Graa, og Sagen er, han misunder mig min Partikulier-Titel og de stakkels 500 Daler, jeg har i Rentepenge; for Resten giver jeg mig slet ikke af med ham, men lader ham passe sig selv. Den Aften kunde jeg imidlertid ikke godt undgaa ham. Jeg var da heller næppe kommen inden for Døren, før han bralrede op:

„Stynd Dem, Hr. Monnejen, og vnsjt Dem tre Ting, — saa skal De saa dem opfyldt i Aften!”

„Na, Slidder, Sladder,” brummede jeg, medens Fuldmægtigen sagde til Kammerraaden:

„Tro De mig, naar man fik Lov til at gøre tre Dusker, saa vilde man behøve seks, for at saa det, som man vilde have det. Nej, lad os lade Vorherre om det!”

„Ja, — jeg tror ogsaa nok, jeg havde rigelig Brug for de seks!” smaalte Kammerraaden.

„Nej!” raabte Skovrideren ivrig, saa hans ræverøde, lange Fipstæg formelig dansede, — „bare tre! du glade Sorgen! naar jeg bare maatte vnsjte mig tre Ting!”

„Byt, De vilde sgu gøre i Nælderne, hvordan Pokker De saa vendte eller drejede dem!” sagde tykke Clausen haanlig.

„Nej, De kan tro Nej, min Ja'er! jeg skulde nok forst tænke over, hvad jeg gjorde!”

Jeg ved ikke, hvorledes det kunde være, — var det maaste, fordi jeg nylig hjemme i min mørke Stue just havde siddet og tænkt paa allehaande uopfyldte Dusker? . . . . .

nok er det, den Dnske-Sludder begyndte at tage mig fangen. Jeg maatte ogsaa give mit Besyv med:

„Tre Dnsker? Det maatte man da sagtens kunne komme ud af det med!“

„Nej, min Sandten, om de vilde forslaa noget!“ vedblev Kammerraaden, der stille sad og talte efter paa Fingrene. „Tre Dnsker vilde ikke være stort bedre end slet ingen!“

Den dumme Ubefsedenhed ærgrede mig, for jeg var nu bleven helt forhibbet paa mine tre Dnsker.

„Jo, Gu' vilde de forslaa!“ raabte jeg gal i Hovedet.

„Jeg tør bande paa, ét eneste forslog til Dem,“ foer det ud af den visnæsedede Clausen, „elst mig lidt, men elst mig længe!“ grinede han og gav sig til forblommet at nynne: „Høin, høin! høin, høin! aa, hvor er du sød og net, tra-la-la-la-la . . .!“

„Hr. Clausen!“ sagde jeg, idet jeg rejste mig, „jeg er ikke kommen herhen for at være til Nar for Dem — hvis De tror det, saa tager De meget fejl,“ sagde jeg, „og . . .“ og en hel Del mere af den Slags. De andre sprang op og talte mindelige Ord og vilde holde paa mig, men den tykke Difespringer havde nu én Gang gjort mig gal i Hovedet, og jeg tog og gif hjem.

— „Her kan Du da idetmindste sidde i Fred og Ro!“ sagde jeg til mig selv, da jeg traadte ind i mit Værelse, hvor Spiritusindretningen endnu stod paa Bordet fra Teen. Jeg tændte min Lampe, fik Blus under Kogeapparatet og ragede op i Gløderne i Kaffelovnen. Og saa gav jeg mig til at lave mig en Toddy.

Klokken gif nu stærkt til elleve, og jeg besluttede at blive oppe til Midnat. Jeg fik Ild i min Pipe, satte mig til Rette i Værestolen og gav mine Tanker frit Løb.

Naar jeg skal være ganske ærlig, kan jeg jo ikke nægte, at de just gif i den Retning, som tykke Clausen saa plumpt havde antydet, — den eneste helt ideale og platoniske Kærlighed iblandt de ikke saa ganske saa ullykkelige Forelskelser, jeg i mit Liv har været prisgivet. Det var den rene, — og det skulde ogsaa være den sidste. Men ingen var berettiget til at kaste den første Steen paa mig for denne Kærligheds Skyld, — hun var gift, og aldrig med en Stavelse havde jeg røbet, hvad mit Hjærte bar paa — mindst af alle hendes Mand, den skræffelige, evig og altid hostende gamle Robmand Lund nede i Stuen, i hvis Bod den hulde Blomst, der var værdig til at pryde Europas højeste Kejsertrone, henflæbte sit unge Liv. Jeg overstred aldrig den strængeste Anstands

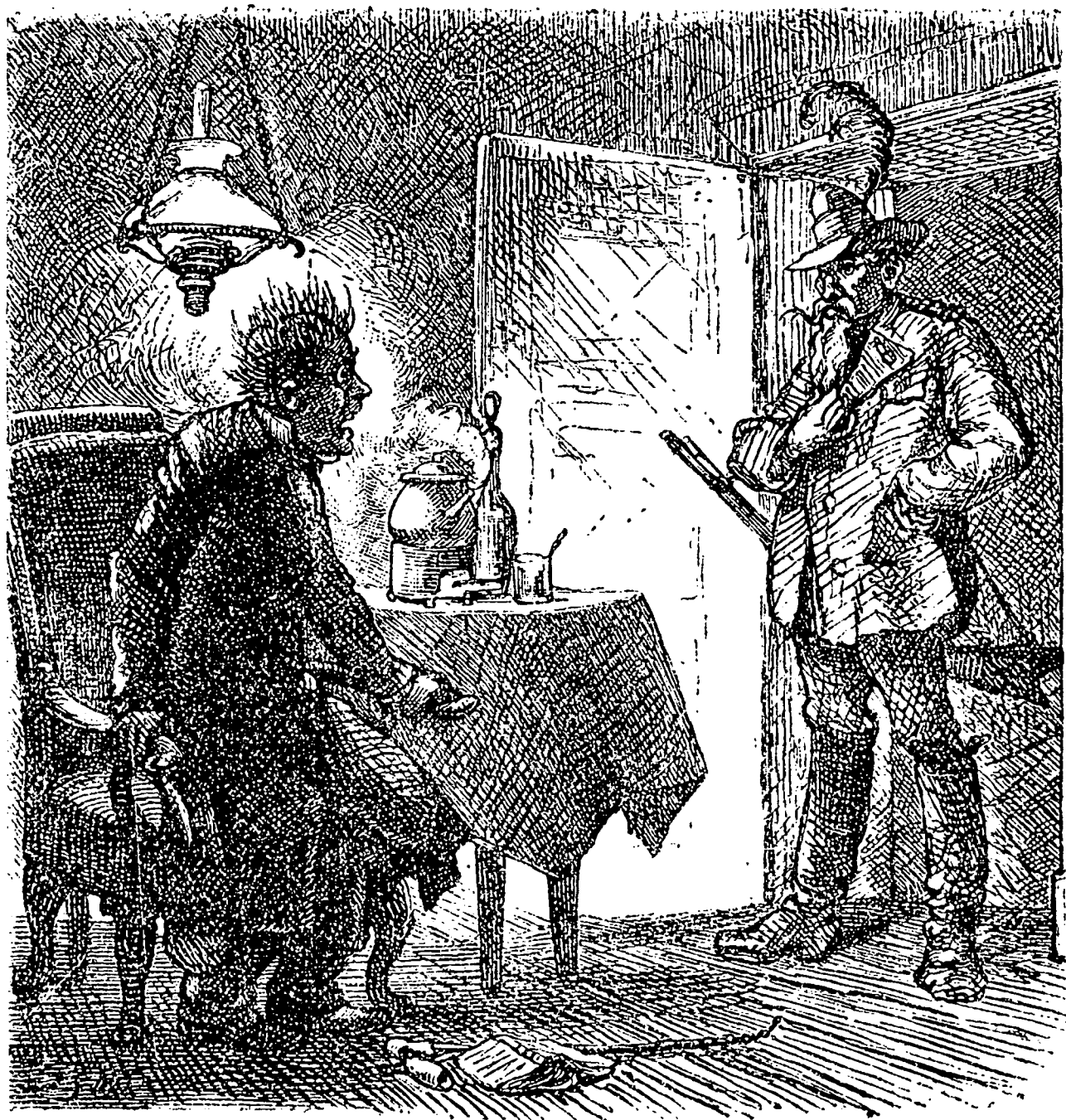
Grænser, — jeg gik ikke videre end, naar hun hver anden eller tredje Dag indpakkede mine sædvanlige „tre til otte“, saa forærede jeg hende den Rose eller Nellike, jeg gerne i den Anledning havde i Knaphullet — om Vinteren maatte

hun nøjes med hvad mit lille Stuedriveri heroppe kunde opelste — men det var ogsaa alt! Denne stille, tavse Tilbedelse var mit Livs Indhold, dets Fryd og Smerte. For Resten tror jeg nok, Lisbeth anede mit Hjertes Hemmelighed, for jeg saa' ofte, at hun smilede, naar jeg hende i Døren vendte mig endnu en Gang om for at sige Farvel.

— De tre Duster spogede svært rundt i mit Hoved hin Nytaarsaften, og Punschen gjorde alt andet, end drive Tanken om dem paa Flugt. Da jeg imidlertid er et Menneske med grundfæstet Moralitet, saa tog jeg, for at blive mine syndige Tanker kvit, Bogen, der laa paa Bordet, og begyndte at læse, hvor jeg slap om Eftermiddagen. Det var Dickens' „Tuleeventyr“; jeg var kommen til den gyselige Aften, hvor den gamle Scrooge er alene i det gamle Hus og paa én Gang hører Støj nede i Kælderen. — Klokken var over tre Kvarter paa tolv. Jeg er ellers ikke bange af mig, men jeg véd ikke, hvorledes det var fat; jeg blev paa én Gang saa uhyggelig til Mode. Mine Øjne var som naglede til Bogen, og jeg kunde næppe læse videre om hvorledes det begynder at rasle nede i den dybe Kælder

kommer op af Trappen og slæber Lænken efter sig ude i Gangen, og saa . . . pludselig Døren springer op. — I dette Djeblif traf den gamle Bornholmer henne i Krogen op til Slag; jeg folte hvorledes Haarene rejste sig paa mit Hoved, — hør! dér ude kom det jo slæbende op af Trappen. Trinnene kom nærmere og nærmere, og nu — barmhjærtige Himmel! røg Døren virkelig op — i Nabningen stod — ikke den gamle Morley med sin gennemsigtige Krop, men Skovrideren, som jeg havde forladt nylig henne paa Ølstuen. Jeg var lige ved at gjenvinde min Fatning, men i det samme ser jeg rigtig paa ham: han saa helt anderledes ud, end ham henne i „forghldte Hane“. Han var bleg, Øjnene stod stive og glasagtige i Hovedet, kun den lange røde Fip dansede som altid, og en lang ildrød Hanesjer sad i Hatten.

„Hvad vil De her?“ vilde jeg uden Tvivl have spurgt, hvis det blot havde været mig muligt at faa et Ord over Læberne.

„Det kommer ikke Dig ved!“ sagde han haanligt, som om jeg virkelig havde sagt, hvad jeg mente. „Tænk Du endnu paa de tre Døfter? nu er det Tid — der er kun fem Minutter til Midnat. Naar Uhret slaar, er det for sent. Derfor maa Du skynde Dig — hurtigt!“

Jeg var saa uhyggelig tilmode, at det slet ikke faldt mig ind at spørge, hvorledes det skulde gaa til, og hvorfor han saadan lige paa én Gang begyndte at sige „Du“ til mig. Jeg rykkede Stolen et Par Skridt tilbage, men han satte sig rolig ned ved Bordet og blev ved at snakke, med sit grinende, slibe Fjæs vendt imod mig:

„Naa, hvad venter Du paa? Du var jo saa opsat paa det før! Døst! — Den Lejlighed tilbyder sig aldrig mere for Dig! Det ene Minut af de fem er allerede gaaet.“

Det susede for mine Øren som Møllehjul. Men hvorfor skulde jeg ikke ønske? Det var jo ingen Synd. De tre Døfter var jeg parat nok med, for jeg havde gentaget dem over tyve Gange for mig selv i Løbet af Aftenen. Jeg begyndte altsaa:

„15,000 Kroner i aarlig Rente!“

„Et!“ hviskede den røde Fip.

„Tredive Aar yngre!“

„To!“ — hans Øjne lyste med et grønligt Flammeskær.

„Naa?“ spurgte han, da jeg holdt inde, — og han saa' ud som den livagtige Satan. „Nu det tredje — i en Kert!“

Jeg snappede et Par Gange efter Vejret, — saa fik jeg stødt det ud:

„Og Lisbeth Lund til Kone!“

„Ho—ho!“ grinede han haanlig og trommede med sine lange, knoklede Fingre paa Bordet, ja jeg blev ganske angst og bange, „hun har jo rigtignok en Mand — men, han maa altsaa af Bejen — ikke sandt?“, og han gjorde en meget betegnende Gestus ned mod Gulvet.

Det havde jeg rigtignok ikke tænkt paa, denne skrækkelige Nødvendighed! . . .

Det nydeligste Fyrværkeri hvirvlede og gnistrede for mine Øjne, og Angstens Sved sprang ud af alle Porer paa mig. Jeg fastede et Tilbageblik paa mit Liv; lige indtil dette Øjeblik havde det bevæget sig strængt indenfor Lovens og Moralens Grænser — og nu saa' jeg den afskyeligste For-

jeg mig sagte, listede mig hen til hende, lagde Armen om hendes Liv og stammede, strømmende over af Salighed:

„Min søde, kære Pige!“

Men, — hvad var det! Jeg fik et Stød i Siden med Albuen, saa jeg tumlede et Par Skridt tilbage, og da jeg igen vilde nærme mig, sprang hun op som en Kaffelaf, med et Ansigt saa gloende rødt, og skreg:

„Lad mig dog være i Fred! jeg kan ikke fordrage Dig, — ikke udstaa Dig!“

• Jeg sank af Skræk ned paa Sofaen igen.

„Men Du er jo dog min Kone!“, fik jeg endelig frem.

„Ja, desværre! — Men jeg vil sige Dig, at imorgen gaar jeg til Procuratoren, jeg vil skilles fra Dig!“

„Men Du kunde jo dog ikke lide ham — din Mand, ham — den gamle Lund?“

„Nej, — men Dig endnu mindre!“ raabte hun rasende,

„og naar jeg endelig skulde være Enke, saa havde jeg giftet mig med Fætter Ludvig, naar det var gaaet rigtig til! Og det gør jeg — det vil jeg endnu gøre!“

Saa røg hun ud af Døren, og jeg blev ene tilbage, sønderknuust, tilintetgjort. For det havde jeg forstærket min evige Salighed, for det havde jeg ombragt gamle Lund! . . . Na! det var, som stod hele min Hjerne i Fyr og Flamme. Jeg ulukksalige! Jeg havde jo glemt at ønske, at hun ogsaa skulde elske mig! . . . Og Satan, der havde tilstaaet mig de tre Ønster, havde naturligvis godt vidst det hele — og saa havde han bedraget mig for min Salighed!

Det fortnede for mine Øjne. Fra alle Hjørner og Kanter hørte jeg den velkendte, sataniske Skoggerlatter, med et frygteligt Ryk drog skjulte Hænder mig længere og længere ned, det gnistrede mig for Øjnene og susede for Ørene . . . dybere og dybere faldt jeg og . . .

„Av!“ raabte jeg himmelhøjt, — jeg følte en stærk Smærte i min højre Haand. Jeg troede først, det var Helvedes Port, jeg havde slaaet mig paa, men saa opdagede jeg, det var paa Bordbenet; jeg rettede mig i Bejret . . . saa' mig omkring . . . dér var Bænestolen, den nedbrændte Lampe . . . og derude klang Nytaarsklokkerne, medens det første graa Dagslys flimrede ind ad Vinduet. Gud være lovet!

Som en nyfødt rejste jeg mig op fra Gulvet; hvad brød jeg mig om, at alle mine Lemmer var som sønderflaaede og Ryggen som radbrækket . . .

Da jeg Klokken ni gik til Kirke, hilste jeg med Fryd i Hjærtet paa gamle Lund, der med Nathuen paa Hovedet sad og saa' ud af Vinduet, og ved hans Side den skønne Lisbeth, der for Resten idag ikke forekom mig nær saa poetisk, som ellers.

Om Aftenen hegne i „forghyldte Hane“ syntes i Begyndelsen Skovrideren mig lige som lidt uhyggelig, men han sad saa fredelig og blandede Sjabskortene og saa' saa velvilligt til, medens hans Trofast gnastede sit Stykke Lunge i sig af Tallerkenen, at jeg i mit stille Sind gjorde ham Afviget for den Rolle, jeg havde ladet ham spille i min skrækkelige Drøm.

Siden hin Nytaarsnat er jeg ganske og aldeles bleven kureret for min Duftefyge, for jeg er fuldt og fast overbevist om, at selv om man havde seks eller mange flere Duster, at maatte gøre, saa vilde der dog altid til syvende og sidst komme saadan noget ud af det, som mit Ægtefælle med den skønne Lisbeth!

Trøstende.

„Mod denne Sygdom, mine Herrer, gives der kun to Midler og de hjælper ikke!“

Theodor Andersen.

En lykkelig Mand.

(Udkast til et Portræt.)

Der habes en helt lille Anekdote om Theodor Andersen, der gemmer hele Manden i sig. Maaſte er Anekdoten ſlet ikke ſand, men den, der opſandt den, ſkrev ialtfald det bedste Motto over Andersens Historie. Det var den Dag, da „Alt for Fædrelandet“ ſkulde opføres, det første Stykke, den unge Direktør havde ſat i Scene — under hvilke Anſtrængelser og med hvilke Ofre, ved vel ene han. Generalproven var forbi og gaaet godt; der var ikke mer at gjøre; ikke flere Hjelme at anſtaffe, ikke flere Lyſeffekter at naa — og vel var det, at man var kommet ſaa vidt, thi Andersen havde næppe mer at gjøre godt med: han havde under denne Scenefættelſe bogſtabelig plyndret ſig ſelv. Den Formiddag var Theodor Andersen viſt en af de fattigſte Mænd iblandt os. • Og ſaa — laante han efter Proven ti Rigsdaler og trakterede Soldaterne i Stykket med Champagne. • Ved det fyldte Glas bad han dem ſlaas godt og lagde Sejren i deres Haand. Behøver man at ſige, at de ſloges ſom Løver, og at „Alt for Fædrelandet“ blev Begyndelſen til ſin Direktørs Ry og Rigdom? Det gaar dog undertiden her i Verden en og anden efter Fortjeneste, og Andersen fortjente at fejre og fejrede, fordi han havde Mod* til at ofre det ſidſte. Dette er Moralen af Historien og — Forklaringen af Manden.

Andersen har denne ſjældne Gave: Mod til at gaa til det yderſte. Naar man ſer et af hans ſtore Stykker, kan man ofte ſige til ſig ſelv, at det og det var overflødigt, der og der kunde man have hjulpet ſig. Gemmeligheden ved Stykkernes Sejr er imidlertid den, at Andersen hjælper ſig aldrig. • Han vil det overflødige, og han véd, at det ene er det, ſom ſtaber hans Held. Naar den Mand har ſrevet

sit Navn, sætter han Slangen under det. Han bringer dette overflødige, som kun Tosserne undvære, sit sidste og de største Ofre, og han — ogsaa det forklarer hans Lykke — er herhjemme ene om at gjøre det. Hvem anden har vel Mod til at lukke sit Theater en Ugestid for at arrangere en Kamp over en Bro eller for at faa den berømte „Tremandsscenes“ Replikker i „Dora“ til at falde som stærkende Kvindshug!

Men hvad der driver Andersen — thi dette er rettere sagt end at sige giver ham Mod — tvinger ham til altid at sætte Prikken over T'et, Udraabstegnet efter sit eget Værk, det er Begejstringen for dette Værk, Iveren, der langsomt vikler sig ud af hans Syslen med en Opgave. Det er med et Ord sagt, Kunstneren i ham. Det er Kunstneren i ham, som ikke stanser, før han har stormet det umulige, og Mandens Energi har ofte et haardt Arbejde med at føre Kunstnerens Syner frem, give hans Luner Liv. Netop Luner. Den, som ser nøje til, som kender lidt til Arbejdsmaaden hos Andersen, vil se, at alle de store Mesterværker af Energi og „Virkning“, Andersen har skabt, — de er broderede med, lædede sammen af smaa Kapricer, de skabe af intet smaa Genrebilleder, smaa Pointer, smaa Virkninger. Man har vel intetsteds set det stærkere end i de fædrelandshistoriske Skuespil — der har det Billed efter Billed, Stemning efter Stemning.

Husser De Niels Ebbesen? Kampen om Broen. Det brændende Slot. Svend Trøst løsnende Broens Planke. Da nærmer sig den rivende Kamp. Baabenflirren, Forvirring og Flugt. Hvor de fægtede, Klingerne gnistrede. Og de faldt, og de slog. Stadig brænder Slottet — og saa brydes Broen . . . Dette Skrig, da Plankerne faldt.

En Aften blev Andersen saaret. Han spillede Kampen til Ende med blodige Rifter i Ansigtet. Det var naturligt — det hændte i den Kamp ikke saa sjældent, at en og anden fik en Skramme. Alle disse Underofficerer var begejstrede for Fægtningen. Noget af den samme Begejstring, som driver den, der befalede over dem: Begejstring for Værket. . . .

Og om denne Mand, Theodor Andersen, siger man to Ting: man kalder ham en lykkelig Mand, og man kalder ham for en Mand, som har tjent Penge. Jeg vilde kalde ham en ærgerrig Mand og tror at ramme rettere.

Thi disse to Ord „ærgerrig“ og lykkelig forklarer ikke en Løbebane som denne. Ærgerrigheden, som er den stærke Villie til at naa, det store Mod til at ville, den forklarer, der, hvor Ordet „en lykkelig Mand“ skal forklares, og

hvor Gevinsten kun giver noget altfor overfladisk og fladt.

• Tror man, at Begær efter Penge kan skrive en Theodor Andersen's Livshistorie? • Alle ved, hvordan den har været. Han var som Matros — Mennesker, som ikke kunne forlige

sig med Venialiteten eller forjone sig med, at den fører til Sejr, • kalde ham endnu „Baadsmanden“ — han saa vel fremmede Lande. Der, i lysere, solvarme Egne, lærte vel hans • Dje hin Trang til at mættes med Farver, som • siden skabte Udstyrsstykkernes Pragt. Det var vel der, den unge

Matros lærte at se og fange alt det karakteristiske, Særpræget over hver Situation og Person . . . Og dette, som Matrosen ubevidst indsugede, det gav siden Theaterdirektorens Arbejde sit Relief: thi det er bestandig Karakteren i alt, Andersen opsøger og understreger.

Men Theodor Andersen var ikke født til Matros. Den virkelige Verden var ikke vid nok for hans Dromme. Scenen var hans Maal. Saa blev han Skuespiller. Han mødte op med tyve Roller, han kunde udenad, og Dag efter Dag læste han i fri Luft for at øve sin Stemme. Søndermarkens Træer hørte de første Forsøg af „Matrosens“ Stemme paa at bøje sig om Tragediens Vers.

Jeg ved ikke, hvad Andersen var som ung Skuespiller, men jeg tænker mig, han bragte fremfor alt frisk Luft med sig. Og saa har han ejet den unge Viljes Magt over Sindene. Den, der saaledes vil sejre, bærer allerede Sejrens Mærke og betvinger os. Andersen har som udøvende Kunstner altid raadet over Overbevisningens store Fortrin. Han tror selv paa sin Rolle. Selv nu, hvor han er ude af Banen, virker han endnu ved dette Fortrin. Der hviler i de store og brede Roller, som han undertiden spiller, en vis Folketæthed over Manden . . .

Men en smuk Dag laa alt ved Kasinotheatret hen i Dø-løsning. Efter en Krise tog Andersen det helt, han var yngst og ejede mindst. Han tog dog Roret og frelste.

Holdt da den Gang de andre mindre af Penge? Na nej — men Andersen havde intet at tabe. — Ganske sandt. Og de andre intet at vinde, fordi de havde ikke Mod.

Men Andersen var ærgerrig. Han havde de virkelige Talenter, de virkelige Organisatorers sande og frugtbare Egenkab: Bærkets Ærgerrighed. Det vil sige, en Ærgerrighed, der vil føre det begyndte til Ende, som lever af og i det paatagne Bærk og vil drive dette til Fuldkommenheden. Det at leve i sit Bærk er Heldets Hemmelighed.

De Mennesker, som eje denne Egenkab, udsætte sig for at blive velhavende, fordi Bærkets Ærgerrighed, der vil naa det fuldendte, er en Egenkab, der ovenikøbet betaler sig. Men Mængden, der altid dømmes efter sig selv, forstaar lettere den, der vil tjene Penge for Pengenes Skyld, og ser ikke, at en Mand som Theodor Andersen bliver rig — hvis han er det — just fordi han aldrig har tænkt paa Pengene. Han har tænkt paa Bærket og tjent Pengene.

Dg undertiden har han ladet være at tjene dem. Man tjener ikke Penge ved til en lille enakts Vaudeville, som indstudies paany, at lade male en ny Dekoration. Men Kunstneren i Andersen har forelsket sig i denne Vaudevilles Stemning, i en lille Sang, i en bestemt Situation, og han vil danne en Kamme, der er hans Forelskelse værdig . . . Naar Andersen udretter sine bedste Ting, da er det med Forelskelsens talende Omhu, han arbejder; Stykket er hans Elskede, og han flatterer, han fremhæver, han kæler med forelsket Omhed for hver hendes Skønhed — han opfinder Skønheder hos hende, og han bliver ikke træt af at syse om hende.

Det gaar kun Andersen som alle sande Kunstnere: den, som ikke er forelsket i sit Bænk, udretter intet i Kunsten.

Størst Sands har Kasino's Direktør for det maleriske. Det „store Maleri“ har altid afgjort hans vigtigste Stykkers Skæbne. En og anden vil sætte Genrebilledet højere. Han skaber det ofte af intet. To smaa Børn, som lege med en Hjelm; to Kvinder, der holde en Teen; en Bedstemoder foran en blussende Ild — alt giver det Billeder, fulde af Stemning, aandende Liv og Bevægelse.

Som Instruktør har han Dre for Tempoet. Hans Instruction er taktfast, og dens Fart følger sig, naar Skuespillerne ville det, beundringsværdigt om Situationen. Han har skarpt Sands for at se alt tillært; han er ikke langt fra at frygte Glevinstruction som det, der altfor let dækker og tilslører Personligheden. Han synes paa dette Punkt at dele vort Lands besynderlige Bildfarelser . . .

Men han føres til at dele Misforstaaelsen ved sit Onske om, at enhver tager alt af sig selv, fra sig selv.

Jeg har ofte set Andersen instruere. Han har da tit en egen Gestus. Han knuger Hænderne mod Brystet og fører dem saa udbredte op mod Halsen, mens han siger:

— Tag det indefra. Den hele Gebærde er udtryksfuld og malende.

Man har sagt, han elskede stærkt Spil. Det er næppe helt korrekt. Snarere kunde man sige, han hader det skeptiske Spil, det altfor optrevlende. Der er Skuespillere og store Kunstnere — som staa ved Siden af deres Rolle. Andersen vil, at man skal leve i den. Kun saaledes illuderer man, og det er Illusion, ikke Beundring, man skal naa.

Alt skal gennemstrømmes af Liv — det er ham Hovedsagen . . .

En Mand, der vil noget, og en ægte Kunstner — det er hvad Theodor Andersen er.

Og en „lykkelig“ Mand? Ja — naar er det, man kaldes en „heldig“ Mand? Heldet er kun et dumt Plankværk om Marsagerne til Lykken. Mængden sfriger paa Held og paa Lykke overalt, hvor den ser det overordenlige. Den vil hellere tro paa Skæbnen eller paa Tilfældet eller paa Forsynet end den vil anerkende Genialiteten.

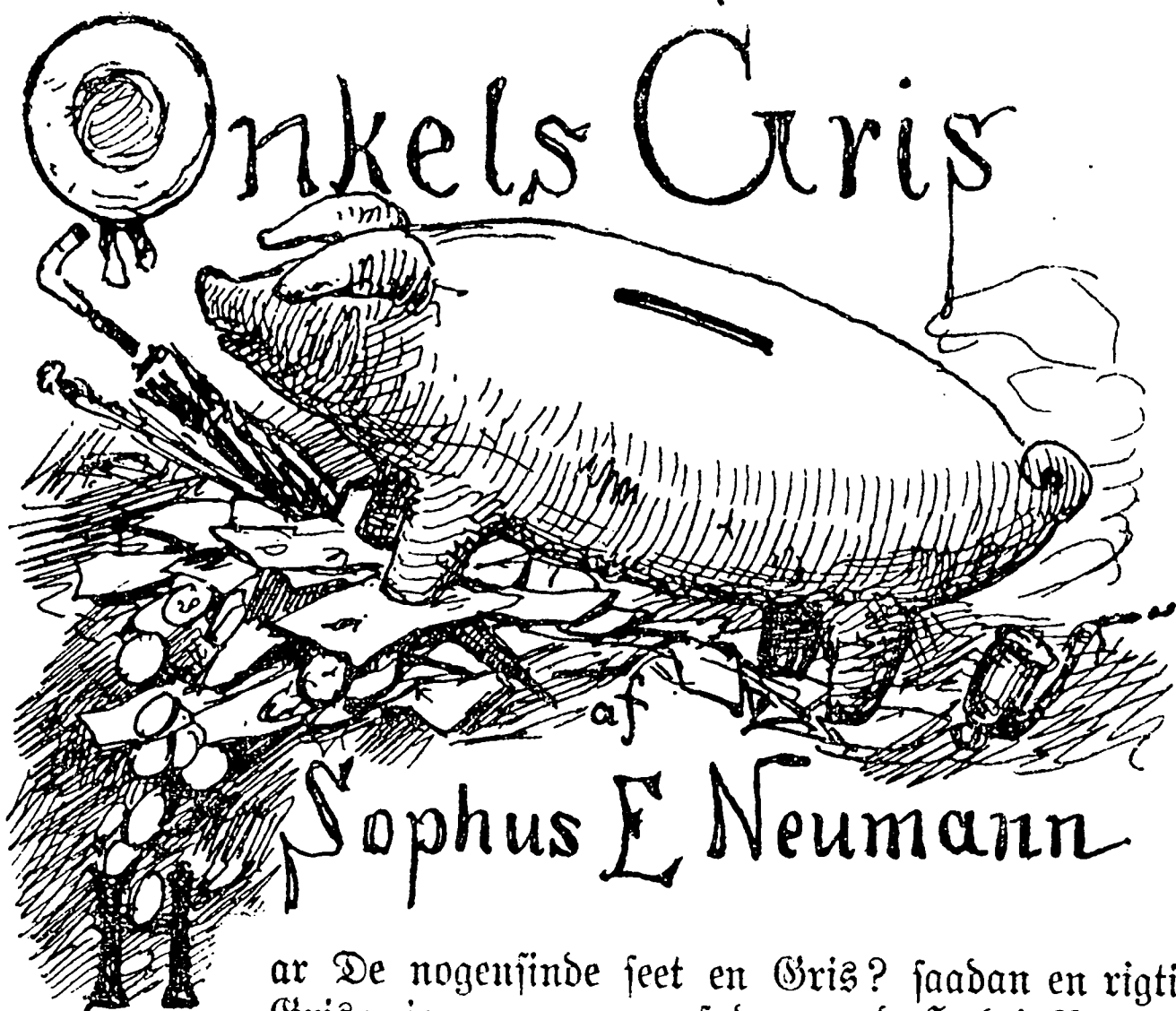
En lykkelig Mand — nu, for mig gjerne — den er vel virkelig en lykkelig Mand, som er lykkelig nok til at have — en hel Del Geni.

Herman Bang.

Et vigtigt medicinsk Fund

Denne Buste blev fundet i Pompeji. Længe kjendte man ikke dens Betydning, indtil en bekjendt Oldgransker opdagede at den af de pompejanske Læger, som ikke kjendte Morphin og Chloral, blev anvendt som søvndyssende Middel.

ar De nogenſinde ſeet en Gris? ſaadan en rigtig
 Gris; jeg mener en af dem med Hul i Ryggen,
 af Leer til at putte Penge i. Jeg har ſeet mange Griſe af
 den Slags; men Mage til Onkels Gris har jeg aldrig i
 mine livſødte Dage truffet paa. Den var ſaa ſtor, ſtod paa
 fire Been, ſom jo alle Griſe gjør, naar de ikke ligefrem ſidder
 eller ligger ned; men ſaa var den ſaa fed, uh ſaa fed, men
 der var ogsaa fedet paa den hele Vinteren og det var ikke
 med lutter Kobberpenge, kan De tro, nei, der var rigtigt nok
 baade Sølv, Guld og Sedler. Onsdag og Lordag var der
 nemlig Rhombreparti hos min Onkel. Kl. 7 mødte to gamle
 Venner, det vil ſige, de var ikke gamle, et Par og fyrrer,
 men gamle Venner var de, jeg mener af Huſet. Fuld-
 mægtig Raſt og Toldcontroleur Mollerup, — og ſaa ſtiftedes
 Profurator Snap og jeg til at være 4de Mand. Det gik
 brillant. — Kl. 12 præciſe, fik Griſen ſit Foder; ſommetider
 mere, ſommetider mindre, ligesom det nu kunde træffe,* men
 ſaameget er viſt, ſidſt i Mai var den overmaade fed og ſaa
 gjorde Onkel Griſegilde. Griſen ſkulde ſlagtes. Onkel be-
 talte Maden; Mollerup, Snap og Raſt gav Drikkevarerne,
 og jeg, — gav Sngenting, det var det billigſte. — Griſen.

blev stillet op midt paa Bordet og nu begyndte man at fremkomme med alle mulige og umulige Forslag om, hvad Grisjen eller rettere dens Indhold skulde bruges til. — Det var meget svært at opnaa Enighed i den Retning, men endelig blev et Forslag af mig enstemmigt vedtaget. •

• En Tour til Himmelbjerget. Nu kom Forberedelserne til denne Jyllandstrejfe. Mollerup skulde have Permission, Kaff Reisetilladelse; Onkel skulde have en Sommerfrakke vendt og et Par Støvler forsaalede, for det er Synd at kjøbe Nytt til Reisen, og Procurator Snap skulde have Lov af sin Kone. Hun har nemlig snappet Magten fra Snap og det var nok egentlig det værste ved det Hele, for Madammen vilde nok overgive sig, men kun paa den Betingelse, at hun selv kom med paa Grisens Regning, og det kunde der jo slet ikke være Tale om; men endelig maatte jo Madamen overgive sig. Jeg tror det var et nyt Sommeroverstykke, der besejrede Madamens Modstand, og nu blev Dagen til Afreisen bestemt 7de Juli. Vi tog over Land. Frokost ombord over Store Belt; deiligt Veir, 1ste Klasse Dampskib, men 3die Klasse Jernbane, der er luftigere om Sommeren end paa Vden, og saa er det billigere, sagde Onkel, og han var Kasseimester. Naar, Alt gik godt; glad, munter Stemning, brillant Humeur, og 1 Flaske fin Portvin, men det var dog ikke paa Grisens Regning. • Nei, det var en gammel Bonde fra Odsherred, der maatte af med den. I Odense var vi nemlig et Dieblif inde i Bentesalen, og der kom Fuldmægtig Kaff i Lag med denne stikkelige Bondemand, som skulde besøge sin Son i Nærheden af Frederitz, og saa vil Skjæbnen, Manden glemmer sine nye Banter; det opdager Kaff og stikker dem i Lommen, og da vi saa kommer i Roupéen og kjører, begynder Bonden med Et at raabe: Holdt! Gvalt! Jeg har glemt Noget paa Stationen, mine Banter! Holdt! Kaff fortalte ham da, at det ikke lod sig gjøre, men man kunde jo telegrafere efter dem, bare sige det til Conducteuren, saa kom de af sig selv, før de forlod Jernbanen. Kaff paatog sig at skaffe dem tilbeie mod at Bonden gav en Flaske sin Portvin, hvad der naturligvis ikke var noget i Veien for, thi Banterne havde han jaaet af vor Mo'er, og dem vilde han da ikke miste for dobbelt saameget. Derpaa gav Kaff Conducteuren de nødvendige Instruktioner, Banterne og en Cigar, nota bene uden at Bonden saae det, og allerede ved næste Station kom Conducteuren til Coupeen med de Ord: Et Par Banter, glemt i Odense, kommet pr. Telegraf, vær jaa artig! Tak, sagde Bonden. Nei, det er dag storarte!

med dette Telegrafisteri, har de nu ogsaa overtaget Posteposten? ja det er ikke som i min Barndom, saa havde jeg aldrig faaet mine Bante igjen.

Med Latter, Spøg, Anekdoter og alleslags Historier gik Tiden, og i den prægtigste Stemning satte vi Foden paa jydsk Grund, opfyldt af glimrende Forhaabninger om et godt Udbytte af denne himmelske Himmelbjergstour, vi fik en Koupée for os selv; der var Jngenting i Veien, men hvor længe var Adam i Paradis. Ved næste Station kom to Bønder og en tydsk Hestepranger ind til os; de diverterede os med en Slags Tobak, hvis Aroma var noget af det Forfærdeligste, jeg nogensinde har lugtet, og naar saa dertil kommer en temmelig betydelig Bagage i Form af Kurve med tørred Fisk, saa skal jeg ikke nægte, vi begyndte at see lidt betænkkelige til hverandre, idet vi Alle som En udbrød et svagt: Psh! Nei sy for Satan!

„Skal D'Hrr. langt?“ spurgte Fuldmægtig Kajt, i det Haab, at man vilde svare nei; men til vor store Skuffelse tog Tydskeren Ordet paa sit Gebroekne:

„Ja, jeg gaaer nach Skanderburg. Der har jeg en Hest verkaust, so en Hest har man aldrig seet Magen til. Den ganske Stadt skal sig forundre derüber naar jeg kommer op paa Hesten sin Rhyg De Herren skal villeicht ogsaa nach Skanderburg?“

Og saa gik Passiaren til næste Station. Mer Reiseselskab; en Bondemand og to Koner, om det var hans begge to, skal jeg lade være usagt; jeg mener naturligvis hørte ham til, men saameget er vist, de spiste sammen; deilig Mad, som den ene Kone havde indsvøbt i „Dagbladet“ og til vor store Forbauselse trak op af en Lomme i sit Understjort; hun generede ganske vist alle de Medreisende ved alle de Evolutioner hun foretog, før hun fandt Lommen og fik tømt den, men da man saa indbød baade Hesteprangeren og de andre Bønder til at tage en lille Bid med, saa forsvandt snart de gnavne Ansigter, og der opnaaes den herligste Enighed. Det Hele gik i Kjærlighed. Smørrebrød med Ost, gammel Ost, meget gammel efter Aromaen at dømmes. Fedtebrød med Trillepølse og anden Pølse, og Hestehandleren var den mest veltalende for de Andre, sagde nemlig Jngenting.

„Haben sie kein Bier?“

„Hva'! sagde Bønderne. Er her Bier? Det har a dov it' mærket, sagde Konen, der gav Spisevarerne.

„Nein! Bier trinken.“

„Næ, a fa' it kloges af Jer.“

„De er nok mere saadan nede fra det Tydske?“ sagde den sidst ankomne Bondemand.

• „Jeg er fra Holland af, men jeg kan dog lige godt forstaa, det er Driftelsen, der mangler. Maa jeg gi'e Snapsen? Na, Maren! Har Du en Baier eller to paa Dig?“

Og nu saa vi Maren ganske rolig reise sig, løste sin Kjole op, og to halve Baiere bundne ved en Snor kom til-
synne til almindelig Fornøielse.

„Det er saadan en rar Maade at transportere dem paa,“ sagde Bonden. „Jeg var saa bange, der skulde være gaaet Told af dem, da vi steg iland.“

„Natürlich,“ sagde Tydskeren; „wenn Tolden var gaaet ab, so var ja Alles herausgelaufen, und Maren var ja bleven drivende naß.“

„Nei, De forstaar mig vist ikke,“ sagde Bonden. „Jeg mener, jeg var ikke rigtig sikker paa dette Toldvæsen.“

„Sawohl!“ svarede Hestepangeren, „Toldvæsen, forstaar sig; wenn det blot er godt proppet af, ingen Told af.“

„Nei, naturligvis, men det vidste jeg ikke, for Tolden skal jo betales saadan for flere Dele.“

• Jeg behøver vel ikke at beskrive det Indtryk, som dette Maaltid og Conversationen i det Hele taget gjorde paa os. Mast sad og bed i sit Sommerklæde; Onkel var lige ved at dø af Latter, og Procuratoren græd som et Barn. Nu holdt Toget. Det var begyndt saa smaat at regne. Bludselig høre vi en Damestemme udenfor Coupéedøren.

„Er dette en Damecoupée?“

„Nei, den er optaget,“ var Conductørens Svar; „men De kan gaa herind, det er en blandet Coupée.“

„Ja, men der er jo Herrer. Det tør jeg paa ingen Maade. Har De ikke en med bare Damer?“

„Nei, lille Dame,“ sagde Conductøren, „men De kan saa rolig gaa ind i denne Coupée, jeg svarer for Selskabet;“ og det kunde han gjøre med den roligste Samvittighed af Verden, især da Selskabet havde set Damen. Hun var mellem 40—50, med Hængekrøller og Lorænet, som hele Tiden sad og dinglede paa et lille Stykke Opstoppernæse; naar nu dertil kommer et fladt, mopsset Fjæs, en stor Mund med et Par Fortænder mindre end reglementeret, og saa skeloiet, saa tror jeg nok, jeg tør paastaa, at ligesom farlig for Herrernes Hjerter var hun ikke.

• „Ah, hvor her osse!“ det var det første hun sagde, da hun traadte ind, og saa blev Døren lukket, og vi kjørte;

men saa begyndte der en Velstand med alle Vaggonvinduerne; først var der Træk fra venstre, lidt efter var det fra høire, saa var det bagfra, og saa var det forfra, og Vinduerne gik op og ned. Endelig fik hun dem alle lukkede; men saa kunde hun ikke nære sig for Dsen. Nu maate hun først have frisk Lust, og saa kom der først 1 Vindue op, saa 2, men det hjalp ikke; saa 3, saa 4, men saa blev det rent galt; saa kom Trækken igjen fra alle Sider, ikke at tale om Regnen, der til vor store Sorg blev stærkere og stærkere. Endelig blev Hestevrangeren kjed af denne Vindueskomedie og sagde:

„Nun ruhig Madame, Alles ist vorbei; wir können nicht hier so mit den Fenstern exercieren!“

„Hvad er det, De siger? De understaar Dem at overfalde mig med deres udenlandske Grovheder; jeg klager ved den Levende til Overdriftsinspecteuren, og ved næste Station vil jeg ha'e en Jernbane for mig selv.“

Nu maatte Procuratoren til at mægle, — og nu opdager vi Gud forlade mig, hun er ogsaa død, næsten ikke til at raabe op. Ganske tilfældigt siger Onkel: „skal vi ha'e hende med til Skanderborg, saa bliver vi Alle stofhæse inden vi kommer dertil, hvis vi skal vedligeholde en nogenlunde Conversation med hende, for naar man spørger i Øst, saa svarer hun jo i Vest;“ og uden at ahne Noget, udbryder den skønne Donna til Onkel:

„Kjender De ham?“

„Hvem?“

„Min Broder; jeg synes, De sagde Vest, aa, det skulde glæde mig, hvis De var en Ven af ham, maa jeg flytte mig over til Dem?“

„Nei, jeg har ikke den Fornøielse at kjende Deres Hr. Broder, og jeg skal af ved den næste Station.“

„Hvad siger De, en hæslig Person; min Broder?“

„Nei, jeg siger, jeg har aldrig set den Sjæl for mine Dine.“

„Er han fæl med sine Løgne? Nei, hør veed De hvad, saa kjender De ham ikke. Det er nok snarere Dem selv, der farer med Løgne.“

„Jeg kjender ham ikke, siger jeg.“

„Og De nævnede ham nylig ved Navn. Hvor kunde De vide, han hed Vest, naar De ikke kjendte ham?“

„Jo, for min Onkel tillod sig for at udtale,“ sagde jeg, som indsaae Nødvendigheden af at rykke min Onkel til

Undsætning, „at det var kjedeligt med døve Folk, for naar man spurgte i Øst, saa svarede de i Vest.“

• „Naa, saaledes!“ udbrod Damen, „De har benyttet Dem af min ubetydelige Tunghorighed og gjort mig latterlig for hele Reiseselskabet; jeg klager til Overdriftsinspecteuren.“

„Jeg kjender Togsføreren,“ udbrod den tyske Hestepranger. „Det skal være mig en Fornøielse at faae Dem anderstwo emblikiert,“ og med disse Ord forsvandt Hesteprangeren med vores Plageaand.

„Det var da Satan til Fruentimmer,“ udbrod min Sidemand, Bonden; „hun var værre end den værste øvre hos os. Hun kunde da ha'e gjort os Alle tummelumste, inden vi naaede vores Bestemmelsessted.“

„Ja, hun var skrap,“ udbrod Snap, idet han tænkte paa Mutter derhjemme, „men Gud ske Lov, vi blev af med hende.“ Og saa kom Hesteprangeren tilbage.

„Kom hun saa ind i en Damecoupée?“ spurgte jeg.

„Nei, der var ingen Plaz, so fik jeg hende aber embli-girt hos en Par hamburgske Handelsreisende, nu kan De ja more sig mit hende forlaüftig.“ Og saa gav Togsføreren Signal og afsted dampede vi mod Naalet — men af! — der var meget mere at gaa igjennem, inden vi naaede det.

• I Selskab med Hesteprangeren og de andre fortsatte vi en lille Tid Reisen uden yderligere Forøgelse af Reiseselskabet. Allerede ved næste Station erfarede vi gjennem Conducteuren, at den skjøne Dame havde gjort de tyske Handelsreisende saa fortumlede i Hovedet, at de havde forlangt at blive fri for dette kvindelige Uhyre, som de kaldte hende, og Conducteuren bemærkede med et ironisk Smil, at han næsten ikke vidste, hvad han skulde gribe til, thi der var saa mange Reisende med Toget, at det kneb med Pladsen. Nu var hun flyttet hen til to Præster, som kom fra Tjen; maasse de kunde ombende hende. Kunde de ikke saa Bugt med hende, saa skulde hun ind i en Kreaturbogn; om dette senere skete, eller om hun slog sig til Ro hos Præsterne, skal jeg forresten lade være usagt, thi vi tabte hende ganske af Syne.

Efter omtrent $\frac{1}{2}$ Times Kjørsel holdt vi atter stille ved en Station, hvor der var et forfærdeligt My'lr af Mennesker. Der havde været Marked, og der maatte sættes Bogue til, men ikke desto mindre fik vi dog Coupéen fyldt med 3 Madammer, hver med sit Pattedebarn paa Skjodet, en Slagter med 2 store friske Rohuder og 2 Smaadrenge og 2 Rageroner, hver med 2 Kurve fyldte med Rager og Brød, Jordbær, Stikkelsbær og Kirsebær. Med meget Besvær fik man ende-

lig Kofhuderne placerede under Bænkene, Kurbene med Indholdet paa Hylderne over Bænkene og Menneskene med Børnene paa Bænkene, og saa satte Toget sig i Bevægelse.

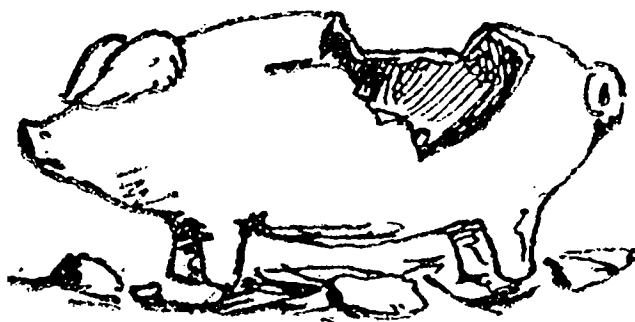
Nu begyndte en storartet Concert. Alle Ungerne begyndte at brøle i Kor, Mødrene tystede, Slagterne fløitede, Bønderne politiserede og Ragefonerne critiserede Tidernes Slethed. Det var næsten ikke til at holde ud. Mødrene gjorde Alt, hvad der stod i deres Magt, for at bringe Børnene til Tausshed, men de velsignede smaa Guds Engle, de blev ved, forte fortissimo! de var nemlig blevet vaccine-rede. Men det varede ikke længe før en ny Overraskelse ventede os. Hylderne ovenover Bænkene i Jernbanevognene ere som bekjendte ikke meget brede, det ryster jo ogsaa lidt, naar man kører raske; pludselig vilde Kurbene paa Hylderne ikke forholde sig rolige, de gled; og uden at ahne Noget, fik vi en sand Regn af Jordbær, Stikkelsbær og

Kirsebær ned over vore Hoveder og alle Kurbene ned i Skjød-
det. Nu var Gvret opgivet. Konernes Jeremiader, Ungernes
Brælen, Slagternes Floiten, Bøndernes Latter, Hestepran-
gerens Banden og Tordnen, og saa vor egen Bestyrtelse, og
jaa Kvalen for at faae de rundt i Coupéen spredte Jordbær,
Kirsebær og Stikkelsbær samlede sammen, det lader sig ikke
beskrive. Vi maatte opgive Opksamlingen og foranstalte
en Indsamling for Konerne, som jo saa dog fik en lille
Erstatning for det lidte Tab.

Endelig kom vi til Silkeborg efter at have byttet Tog
i Skanderborg. Derfra seilede vi til Himmelbjerget, aa det
var en deilig Tour; øsende Regn og susende Blæst. Med
Tabet af en Silkehat, en Bulehat og en Straahat, 1 Silke-
paraply, 2 Sommerklæder og en Reisetaske, stege vi i Land
ved Foden af Himmelbjerget, pjaft vaade lige til Skindet
Alle sammen.

Bludselig hørtes et forfærdeligt Brag. „Saa“, sagde
min Onkel, „nu tordner det den Onde lyne mig! Nei, jeg skal
dog ikke paa Himmelbjerget i det Veir, for saa bliver der
vist ikke mere Veir i mig. Nu foreslaar jeg vi tager tilbage
til Kjøbenhavn.“ — „Ja, men hvad Fornøielse har vi saa
af din Gris, Onkel? saa kunde vi jo lige saa godt have
blevet hjemme.“ — „Det kunde vi, men saa havde vi ikke
kunnet fortælle om „en Tour til Himmelbjerget.“

Nr. 22

Preis: 10 Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. G. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

Se Omflagets indvendige og bageste Side.

Læsning for Folket,

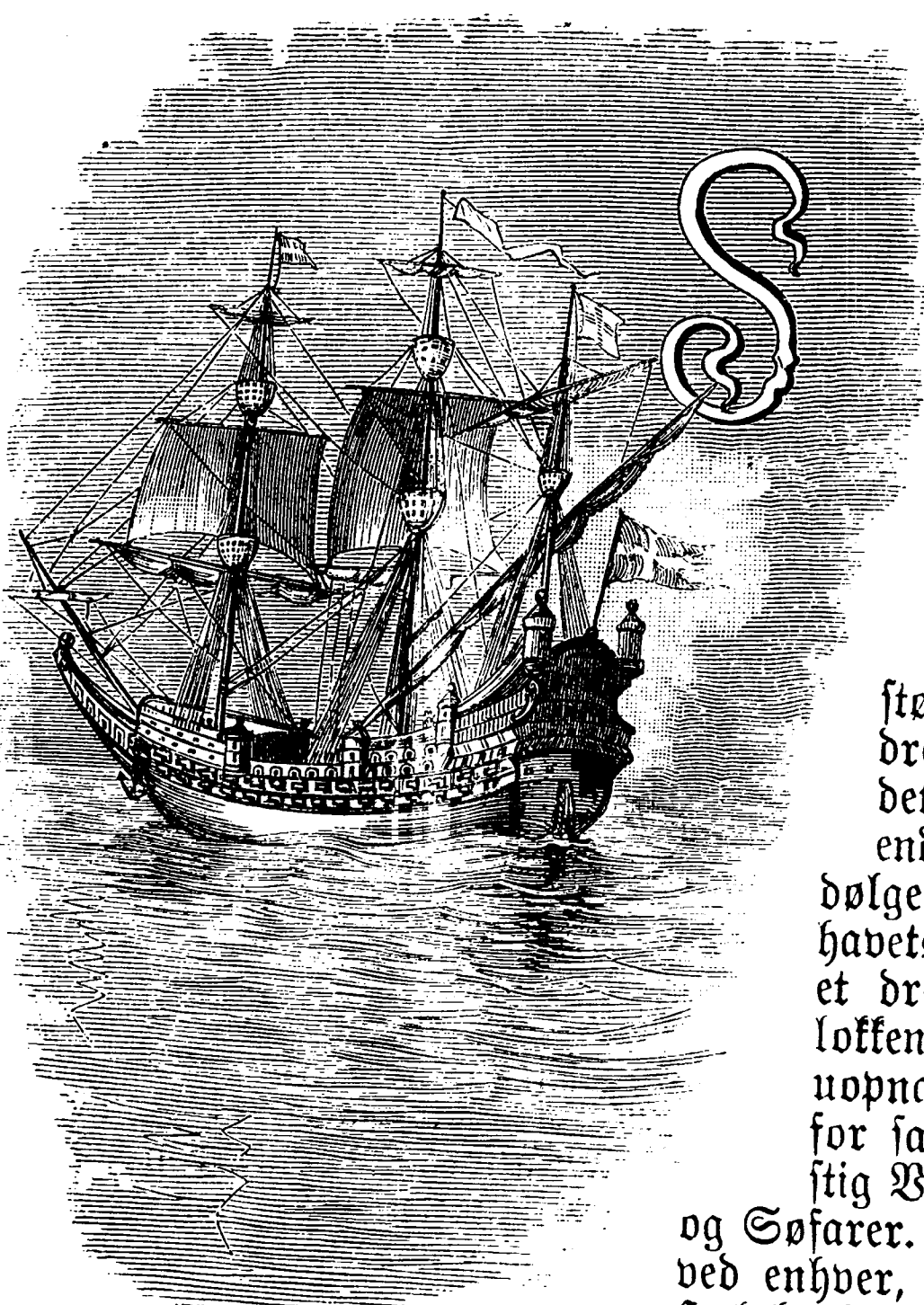
indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen, Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af S. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelig-
hedssuld Forlovelse. 15. Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Kata-
tomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Kutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frede-
riksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Bille-
der. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Vredbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer;
Sjllands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr. et Musæum,
af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot
og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder.
72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley,
af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af S. F. Ewald,
med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Hencfel, med 7 Illustr.
96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af S. Drachmann, med 5
Illustr.; En Udflugt til „Altmøller“, af E. Jagd, med 1
Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste
Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. E. Mol-
bech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermøder, af Jens Kamp,
med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Hessen, historisk Fortælling, af M. Hencfel, med 9 Illustr.;
Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Reiseskisse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slave-
handleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr.
24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

Den femte Verdensdel,
dens Opdagelse og Naturforhold.

elv det flyg-
tigste Blik paa
et Verdenskort
eller en Globe
vil strax vije
os, at For-
dens største
Landmasser
findes samlede
paa den nord-
lige Halvkug-
le, grupperede
rundt om
Nordpolen, i
større eller min-
dre Afstand fra
dette Punkt, der
endnu bestandig
følger sig bag Polar-
havets Isbjærge som
et dragende og til-
lokkende, men sagtens
uopnaaeligt Maal
for saa mangen dri-
stig Videnskabsmand
og Søfarer. Og ligeledes
ved enhver, at den sydlige
Halvkugle er de store Vand-

massers Region, hvor Sydpolarhavets Isbjærge smelte i
Mødet med det store Oceans, Atlanterhavets og det indiske
Havs Bølger.

Men denne Kundskab, som nu er hvert Barns Ejen-
dom, har det kostet meget at vinde. Slægt efter Slægt
har i mange Aarhundreder arbejdet herpaa, og baade Vi-
denskabens og Søfartens Historie har at opvise mangen
Martyr, der er falden i Kampen for at vinde Klarhed i

dette Spørgsmaal, falden som Offer for Menneskeaaandens aldrig hvilende Higen efter fuldstændigt Herredømme over den Jord, som vel er den underlagt, men dog byder den saa mange Gaader at løse, og hvis Rigdomme kun ved Arbejde og Besvær blive tilgængelige saavel for den enkelte som for hele Folket.

Noogle enkelte Episoder hentede fra dette Omraade skulle vi her gjøre til Gjenstand for vor Skildring*) idet vi forsøge at gjøre Rede for de vigtigste af de Opdagelsesrejser, der aabnede Vejen til den femte Verdensdel og gjorde det muligt for den gamle Verdens Kultur og Civilisation ogsaa i hine fjerne Egne at kunne optage sit betydningfulde Arbejde.

Vi maa da bede Læseren følge os langt tilbage i Tiden, hele 400 Aar, til det 15de Aarhundrede. Hvad kjendte man vel den Gang af Jordoverfladen, og hvorledes forholdt det sig med denne Kundskab?

Man kjendte de Fastlande, der ligge rundt om Datidens centrale Hav, Middelhavet, det indre Hav som de gamle Romere kaldte det i Modsetning til det ydre Hav, Oceanet, om hvis Grænser de ingen Anelse havde. Først altsaa Europa, hvorfra dog tildels maa drages Rusland, som den Gang fuldstændig havde Karakteren af et asiatiskt Rige, affpærret fra Udgang til Havet og derved fra Datidens Kultur og højeste Dannelselse. Saa kjendte man Afrikas Nordrand og endelig de vestlige og sydlige Partier af Asien. Sydafrika derimod, ja den allerstørste Del af denne Verdensdel var ubekjendt, om Landet hinsides Atlanterhavet levede kun enkelte Sagn paa Nordboernes Læber, og selv Asien, Menneskeslægten's Bugge, var for sine nordlige og østlige Partiers Vedkommende indhyllet i en fuldstændig eventyrlig Fantasiidragt, som kun saare lidet stemmede overens med Virkeligheden. Thi om en geografisk Videnskab kunde der neppe være Tale. Hvis de Lærdes Spekulationer og Beregninger indeholdt 1 Del Sandhed, saa indeholdt de ganske vist ogsaa 10 Dele Fantasi, og det var Fantasibilleder, som bare tydeligt Spor af deres Slægtsskab med de østerlandske Eventyr: mærkelige Uhyrer, vidunderlige Farer, Dyrer af Guld og Bjerge af Edelsten spille en kun altfor fremtrædende Rolle deri.

---

*) De fleste herhen hørende Data ere hentede fra Berne: Jordens Opdagelseshistorie I-III.

I det femtende Aarhundredes første Halvdel samle disse saakaldte lærde sig om en Mand, der har en overordentlig stor Betydning for Opdagelsesrejserne som den, der kraftigt og ufortrødent tog Initiativ til dem. Det var en ung Fyrste Don Henrik, Prins af Portugal, ogsaa kaldet Navigator — Søfareren. I Portugals sydligste Provins, ude ved Havet, byggede han sig et Slot. Her opholdt han sig til Stadighed ivrigt ihjælende med Astronomi og Geografi, og herfra sendte han mangen Sejler afsted for at udforske, hvad nyt og vidunderligt der maatte findes bag det Hav, hvis Bølgeslag var ham en stadig Paamindelse om det Maal, han havde sat sig, at søge det yderste Punkt paa Afrikas vestlige Kystlinie. Og forsigtigt sejlede hans Søfolk ned langs Kysten med sky Rædsel for det aabne Hav.

Vi tør ikke benægte, at Henrik Navigator muligvis har drømt stolte Drømme om at berige sin Videnskab, men ellers laa som sagt videnskabelige Interesser Datiden meget fjernt. Hvad var da Hoveddrivfjederen til disse Rejser? Det var Handelsinteresserne, med saa Ord Vigtigheden af at finde en Søvej til Indien, det rige uudtømmelige Indien med dets ædle Metaller, kostbare Tøjer, uforgængelige Ibentræ og skinnende Elfenben, med de mange stærke Krydderier, som vare Datidens Kogekunst uundværlige. Det meste af, hvad vi nu under Navn af Kolonialvarer hente fra alle Jordens Egne, maatte man den Gang søge i Indien. Det vil derfor forstaaes, hvilken overordentlig Betydning for Handelen dette Land den Gang havde. Og besværlig og kostbar var den sædvanlige Vej dertil. Ad Karavanvejen bragtes de indiske Varer op til Sortehavskysten, hvor Genuesernes Handelsflåde hentede dem, eller ogsaa bragtes de søværts op ad det røde Hav og derfra paa Kamelryggen over Suezungen til Alexandria, Venetianernes vigtigste Stapelplads. Hvor meget lettere og billigere vilde det ikke være, om man fandt en direkte Søvej til dette Eldorado.

Og de portugisiske Sømcænd havde Lykken med sig. Om trent midt i Aarhundredet vovede man sig over Ækvator uden at mærke noget til den „Flammeluft“, som de lærde mente skulde blæse der, og Farten gik rask videre, længere og længere mod Syd. I Storm og Uvejr sejlede endelig Bartholomæus Diaz om Afrikas sydligste Punkt — det store Forbjerg kaldte han det — og 12 Aar efter — 1498 — førte Vasco da Gama en portugisisk Eskadre ad denne Vej

til Indien. Sex Aar i Forvejen var Columbus — ogsaa paa Farten mod Indien — sejlet over Atlanterhavet. Han levede og døde i den Tro, at han havde naaet Asiens østlige Kyst og anede ikke, at han havde fundet en hel ny Verdensdel. Dette maatte dog snart opdages, thi talrige spanske og portugisiske Eventyrere følge i hans Spor, og allerede en halv Snes Aar senere saa Balboa for første Gang det store Ocean uden dog derved at komme rigtig paa det Nye med den geografiske Situation. Dette laa da heller ikke i hans Plan; Maalet var og blev Handelen, at tjene Penge, finde Guld og grønne Skove.

Meget havde Portugal og Spanien vundet ved disse Opdagelsesrejser, det gjaldt nu om at vogte Skatten, og medens Spanien udstedte Forbud mod andre end privilegerede Rejser, der udrustedes og afsendtes paa Kongens Bud, satte den portugisiske Stat endog Dødsstraf for den, der vovede at udføre Landfort eller paa anden Maade at angive Routerne til de nye Lande — atter et Bevis paa den overordentlig ringe videnskabelige Sans! Disse Forholdsregler sikrede imidlertid Staterne Herredømmet over de ny opdagede Have endnu i det 16de Aarhundrede, der har Navne at opvise som Magellan, Mendana, Quiros o. fl. og i hvilket den første Opdagelse af den femte Verdensdel falder. Den fik senere Navnet Australien, hvilket latinske Ord nærmest betyder Sydlandet. Geograferne stod nemlig længe i den Formening, at der for Ligevægtens Skyld maatte findes meget store Landmasser omkring Sydpolen ligesom ved Nordpolen, og de kaldte dette tænkte Land terra australis incognita — det ubekjendte Sydland.

Den første Verdensomsejler Fernando de Magellan — eller Magalhaes som han oprindelig hed — var født i Porto. Hans Fødselsaar kjendes ikke med Sikkerhed, men det vide vi, at han allerede i sin tidlige Ungdom foretog adskillige Sorejser, drevet af Lyst til Opdagelser og Eventyr. Hans Fødeland, Portugal, viste ham imidlertid kun liden Paaskjønnelse, og han gik derfor omtrent ved Aaret 1517 i spansk Tjeneste. Her forelagde han Regjeringen en Plan, som gik ud paa at finde en anden Vej til de indiske Der end den af Diaz og Gama angivne. Man gik ind paa hans Forslag, og i Sommeren 1519 afsejlede han med 5 Skibe fra den spanske Havn San Lucar. Dristig holdt han sin Kurs mod Sydvest over Atlanterhavet, idet han gik ud fra den ganske rigtige Forudsætning, at ligesom man

kunde sejle syd om Afrika, saaledes maatte der ogsaa kunne findes en Søvej syd om de af Columbus opdagede Lande.

Vi kunne her — saa lidt som i det følgende — opholde os ved Rejsens Enkeltheder, men maa lade os nøje med at angive Hovedtrækkene og skulle derfor blot anføre, at Magellan endnu inden Aarets Udløb naaede Brasiliens Kyster og Platafloden. Her overvintrede han under meget farefulde Forhold, bl. a. maatte han betvinge et Oprør paa Flaaden, som han kun ved at lade et Par af Kaptajnerne henrette, atter tvang til Lydighed og Orden. Mod Slutningen af det følgende Aar opdagede han det Stræde, som bærer hans Navn, og efter 22 Dages Sejlads slap han derigjennem og naaede til almindelig Glæde det store aabne Hav. Nu begyndte hans mærkelige Sejlads over denne uhyre store Vandflade, som han gav Navnet det stille Ocean, fordi der her ikke mødte ham en eneste Storm. Vi vide jo nu, at dette Hav er som oversaaet med Smaaber, der ligge samlede i talrige Grupper, og dog sejlede Magellan her henved 4000 Mile uden at se en eneste af dem. Hans Mandskab led derfor meget og var stærkt sammensmeltet, da han endelig i Foraaret 1521 naaede den Dgruppe, som han har givet Navnet Ladronerne (Tyvererne) paa Grund af de indfødtes Hang til at stjele. Kort efter fortsatte han Rejsen, men kom ikke længere end til den nærliggende ostindiske Gruppe Filipinerne, hvor han faldt i Kampen med Dboerne den 27de April 1521. „Magellan var“, siger hans samtidige Biograf Italieneren Pigafetta, „fuldkommen i alle Henseender og viste selv under den største Modgang en uroffelig Standhaftighed. Paa Søen fandt han sig i de største Savn ligesaa vel som Mandskabet. Han var fremfor nogen anden fjendt med Søfortene og var fuldkommen inde i Navigationen, saaledes som det viser sig af hans Rejse omkring Jorden, hvilket ingen før ham havde vovet.“

Af hans Skibe kom kun et — under Anførsel af Sebastian del Cano — efter mange Farer og Besværligheder tilbage til Spanien efter saaledes i Løbet af tre Aar at have fuldført den første Jordomsejling.

Af andre spanske Søfarere i dette Aarhundrede skulle vi endnu nævne Saavedra, som omtrent ved Aaret 1540 var den første, der saa det australske Fastlands Kyst, og Mendana, som i Slutningen af Aarhundredet fandt Salomonøerne og paa en senere Rejse Marquesøerne,

Dronning Charlottes og Santa Cruz'erne. Han døde paa sit Skib efter at have udnævnt sin Hustru til Chef for Expeditionen, som hun da ogsaa lykkeligt førte til Ende. Han efterfulgtes kort Tid efter af Quiros, som havde gjort Tjeneste hos ham som Lods, men nu blev Leder af et selvstændigt Togt. Han opdagede de lave eller farlige Der, Tahaitigruppen og Helligaandslandet, som senere fik Navnet Ny-Hebriderne. Her forlod et af hans Skibe ham og gik under Anførsel af Torres gennem det Stræde, som bærer hans Navn.

De ovenfor omtalte voldsomme Forholdsregler, som Spanien og Portugal havde taget til bedste for deres nautiske Hemmeligheder, kunde imidlertid ikke i Længden bevare disse, og omtrent samtidigt med Mendana og Quiros foretog Drake den første engelske og van Noorth den første hollandske Jordomsejling. Begge gik de paa Adressen gennem Magellanstrædet, hvilken Vej fra nu af tør betragtes som almindelig bekjendt. Ved deres Expeditioner skulle vi ikke dvæle her, da de egentlig kun var Kapertogter mod Spanien og ikke havde Opdagelser til Formaal.

Vi ere hermed naaede til Aaret 1600 og komme med med det nye Aarhundrede ind i en ny Tid. Om end i høj Grad ubestemt og usikkert vare dog de store Opdagelser for alt væsentligt gjorde, og det bliver nu Tidens Opgave at tilvejebringe paalidelige Efterretninger om det fundne. Nysgjerrigheden er vaak; man vil se de nye Lande, strejfer Verden igjennem for at faa Begreb om de nye Folkeslag, deres Sæder og Skikke, men man studerer ikke; det var forbeholdt de følgende Aarhundreder; derfor er de rejsendes Beretninger ofte saa upaalidelige og deres Sagttagelser saa overfladiske. Den Masse Guld, der fra den nye Verden strømmede ind over Europa, fremkaldte en økonomisk Omvæltning, som havde vigtige Følger ogsaa for Politiken. Handelens Midtpunkter forrykkes; Venezia og Genua tabe mere og mere deres Betydning, og nu er det Hollænderne, der som en fransk Forfatter siger, blive „Europas Fragtmænd og Handelsagenter.“

Under Opstanden mod Spanien udvikledes den hollandske Flaade, og driftige Handelskompagnier i Amsterdam, Delft og Rotterdam kastede sig med Kraft over den indiske Handel; de fik snart fast Fod i den ostindiske Ogruppe, hvorfra Portugiserne lettere end man havde troet lode sig fortrænge. Hollandske Søfolk, som Heemskerck og

Houtman, gjorde Rejsen syd om det gode Haabs Forbjerg, men da Portugiserne endnu søgte at hævde deres Eneret til denne Route og gif ubarmhjærtigt tilbærks mod de Hollændere, som her faldt i deres Hænder, søgte man ogsaa Vejen syd om Amerika, hvilken nu i længere Tid var Hollændernes ubestridte Ejendom. »Spanje en Portugal« sagde Hollænderne paa deres findige Maade »vermogen aldaar wel veel, maar niet alles«.*)

I Ostindien vorede stadig deres Magt ved den kloge Politik, de fulgte. Kun i Nødstilfælde optraadte de med Sværd i Haand, de befæstede ikke deres Stationer, de vare kun fredelige Kjøbmænd. I Aaret 1602 dannedes det store ostindiske Kompagni i Amsterdam. Regeringen be-
gunstigede det i høj Grad, og Generalstaterne udstedte den Befaling, at ingen, som ikke stod i dets Tjeneste, maatte gaa til de ostindiske Der (»de landen liggende vorby de Cap de bona esperanza«) om Kap eller gjennem Magellanstrædet.

For at omgaa dette Forbud fattede Hollænderen Willem Cornelis Schouten den Plan at søge en Vej om Amerika endnu sydligere end Magellanstrædet. Han vandt for sig en rig Kjøbmand i Amsterdam, Jacob Vermaire, og i Forening udrustede de et Par Skibe og begave sig paa Vejen den 25de Juni 1615. Om Rejsens Maal havde man bevaret den dybeste Tausshed; først ude i rum Sø oplæstes der for Mandstabet en Ordre, som gif ud paa »at de to Skibe skulde søge en anden Vej til Sydhavet end gjennem Magellanstrædet, for der at opdage visse sydlige Lande, hvor man haabede at gjøre en uhyre Gevinst, og hvis Himlen ikke vilde begunstige denne Plan, da over det samme Hav at søge til Ostindien.«

Denne Plan, der modtoges med Begejstring, lykkedes overmaade vel, og gjennem det efter Vermaire opfaldte nye Stræde mellem Ildlandet og Staatenland kom Schouten ud i det store Ocean forbi et Forbjerg, som han kaldte Kap Horn, efter Byen Horn i Holland, hvis rige Kjøbmænd havde udredet hans Part af Omkostningerne ved Rejsen. I Oceanet opdagede han Beniskabsøerne og Samoaøerne, hvis Indbyggere vare saa tyvagtige, at de endog forsøgte at stjæle Boltene ud af Skibssiderne og sejle væk med Anfertjættingerne.

*) Spanien og Portugal formaa vel meget, men ikke alt.

Forbi Admiralitetsøerne og Nyguinea naaede han i Slutningen af det følgende Aar til Batavia, hvor det hollandske Kompagnies Embedsmænd modtog ham alt andet end venligt. Langt fra at faa Tak for de nye Opdagelser blev han og Lemaire, som ledsagede ham, sendte hjem til Holland for der at sættes under Tiltale for Overtrædelse af Regjeringens Bud. Lemaire døde undervejs af Uregelse og Sorg. Schouten blev efter Hjemkomsten fritjendt og foretog endnu et Par Rejser til Ostindien. Han døde paa Søen 1625.

En Snez Aar senere sejlede Abel Tasman fra Batavia for at søge „det sydlige ubekjendte Fastland“. Paa 42 Gr. sydlig Brede opdagede han en Kyst, som han efter den hollandske Guvernør over de ostindiske Der kaldte Van Diemens Land uden at vide, at det var en Ø, han her havde fundet. Paa Farten øst over saa han ved Suletid 1642 atter en høj Kyst, som han ikke tvivlede paa maatte tilhøre det store Polarcontinent, der var hans Rejsets Maal. Han undersøgte Landet, saa vidt dets vilde og ugjæstfri Indbyggere vilde tillade ham, og gav dets nordlige Bynt Navnet Kap Maria van Diemen, idet han derved opkaldte Stedet efter sin elskede, en Datter af Guvernøren. Paa Hjemreisen naaede han det australske Fastlands Nordkyst, som han kaldte Ny-Holland.

Paa samme Tid finde andre Hollændere flere Strækninger af den samme Kyst, som endnu bevare Mindet om dem i Navne som Carpentarialand, Arnhem's Land, De Witt's og Nuht's Land.

Derefter følger en med Hensyn til Opdagelser roligere Tid; vi skulle endnu blot nævne Blaming, som i Aaret 1699 fandt Svane-floden, og den engelske Eventyrer Dampier, der efter mange Farter med Buccanerer og Flibustier paa sin Regjerings Bud undersøgte et stort Stykke af Nyhollands Vestkyst.

Hermed gif Aarhundredet til Ende, og vi se, at for Australiens Vedkommende ere de væsentligste Opdagelser i deres store Træf gjorte, men som Humbolt siger: „disse Opdagelser svingede hid og did paa Kortet som Træer med overhuggede Rødder.“ Grunden dertil var, at man ganske manglede paalidelige astronomiske Stedbetegnelser. Netop paa denne Tid gjør imidlertid Videnskaben betydelige Fremskridt, en Mængde Bildfarelser blive berigtigede, og Astronomernes og Geografernes Arbejder

faa en fast, videnskabelig Grundvold at staa paa. Temmelig længe havde man vidst, at Jorden afveg fra Kugleformen; en heftig Strid førtes nu en Tidlang om, hvorvidt Fladtrykningen fandtes under Equator eller ved Polerne. For den sidste Anskuelse kæmpede den berømte engelske Lærde Newton, mod ham stode flere franske Lærde. Nøjagtigere og sikrere Metoder for Gradmaalingen afgjorde tilsidst som bekjendt Striden til Fordel for Newtons Opfattelse. At slige videnskabelige Opdagelser maatte fremkalde en hel Revolution i Korttegningen, er naturligt. Det Land, som i denne Retning gik i Spidsen for Fremskridtet, var Frankrig. Ludvig den 14de nedsatte en Kommission, der skulde forbedre Frankrigskortet; man fandt da, at Landet var assat altfor stort, og det baade i Længde og Brede. Et nyt Kort blev tegnet og overrakt Kongen, som smilende komplimenterede Udgiiverne og udbrod: „Jeg ser med Smærte, mine Herrer, at De har berøvet mig et net Stykke af mit Land!“

Og som det gik her, gik det alle Vegne; paa gamle danske Kort ser man f. Ex. Jylland tegnet altfor bredt i Forhold til dets Længde og paa Kort over Sydeuropa findes ganske tilsvarende Fejl. Alt dette blev nu eftergaaet og rettet, medens samtidigt Astronomerne fandt Metoder for Beregningen af Afstandene i Himmelummet og nærmere bestemte Jordens Plads i vort Solsystem. Det vil da indses, at Opdagelsesrejser, som foretoges med en saadan videnskabelig Basis, maatte faa en helt anden og større Betydning end før.

En af de første Rejser i Aarhundredet var den, der for engelsk Regning udførtes af Kapertaptajnerne Rodgers og Courtney, som vi omtale, fordi de i Aaret 1709 paa Den Juan Fernandez ved Sydamerikas Vestkyst fandt den skotske Matros Alexander Selkirk, hvis mærkelige Skæbne har givet Stoffet til saa mange fortræffelige Børnebøger, de saakaldte Robinsonader. Selkirk var i sin Tid ladt alene tilbage paa Den, hvor han havde tilbragt halvfemte Aar uden noget menneskeligt Selskab. Han saa ud som en vild og havde saa rent vænnet sig af med at tale, at han havde vanskeligt ved at udtrykke sig, da de medlidende Englændere fandt ham og tog ham med sig. Forøvrigt hørte denne, ligesom senere Admirals Ansons Rejse, til en Række Vanditexpeditioner, som ikke ihderligt berigede Geografien.

En geografisk Expedition var derimod den Rejse, som Hollænderen Jacob Roggveen foretog i Aarene 1721—23, paa hvilken han bl. a. opdagede Manihifigruppen. Og den følgende store Rejse samt de følgende, vi komme til at beskæftige os med, bleve alle foretagne i videnskabeligt Djemed.

I Sommeren 1764 udsendtes fra England Kommandør John Byron for med to Krigsskibe at søge Land i Atlanterhavets sydlige Del. Ret betegnende for Tiden og dens Syn paa Sagen er de Instruktioner, som tilstilledes ham af Admiralitetslorderne; de begynde saaledes: „Da Intet kan bidrage mere til denne Nations Hæder som Sømagt, til Storbritanniens Krones Anseelse og til Handelens og Søfartens Fremme end at gjøre Opdagelser i nye Egne, og da der er Grund til at tro, at man i Atlanterhavet mellem det gode Haabs Forbjerg og Magellanstrædet vil kunne finde store Lande og Øer, som endnu ere ukjendte af de europæiske Magter, beliggende paa en for Skibsfart bekvem Bredegrad og i et for Frembringelse af nyttige Handelsprodukter passende Klima; desuden da Hans Majestæts Øer ved Navn Falklandsøerne, som ere beliggende i dette Strøg, endnu ikke ere blevne tilstrækkeligt undersøgte til at man kan have en fuldstændig Kundskab om deres Rhyter og Produkter, omendstjændt de ere blevne opdagede og besøgte af engelske Søfolk: Saa har Hans Majestæt besluttet osv.“

Byrons Rejse løb meget heldigt af. Han gjæstede Falklandsøerne og gik saa gennem Magellanstrædet ind i Sydhavet, hvor han opdagede Unionsøerne og enkelte andre Smaaøer. Større Udbytte gav Rejsen ikke, men Stødet var nu givet til at England traadte ind i Rækken af de store videnskabelige Expeditioner, der have givet saa rigeligt Udbytte, og som have været saa god en Skole for detts Marine. Vi skulle i denne Forbindelse nævne Navne som Wallis og Carteret, der begge i Aarhundredets Midte foretog betydningsfulde Sordomsejlinger. De overstraales dog alle af James Cook, den berømteste af den nyere Tids søfarende, hvis Rejser vi nedenfor skulle omtale nærmere, idet vi først skulle nævne nogle franske Sømcænd, der udsendtes dels af det franske ostindiske Kompagni dels paa Foranstaltning af videnskabelige Selskaber.

1738 drog Bouvet afsted for at finde „terra australis incognita“, Paa 54° sydlig Brede og omtrent i

Greenwichs Meridian saa han da ogsaa et Land — Kap Circoncision kaldte han det — hvor det dog ikke var ham muligt at lande, saa gjærne han end vilde. Uvejr og stræng Kulde stødte til og tvang ham til at opgive videre Underfølgelser. Uden Betydning blev hans Rejse dog ikke, da den fik andre Sømand til at følge i hans Spor.

Af disse skulle vi nævne Marion, der paa Nyzeeland fandt Døden for de vildes Spyd og Bougainville, paa hvis Skib en Kvinde for første Gang foretog en Jordomsejling, idet hun forklædt som Mand havde faaet Ansættelse som Medhjælper hos Expeditionens Naturforsker. Ogsaa Surville og Kerguelen foretog Rejser, der, om de end ikke bragte mange nye Opdagelser, dog vare af stor Bigtighed paa Grund af deres paalidelige Behandling af de allerede fundne nye Egne.

Endnu manglede dog Sømanden det vigtigste Hjælpemiddel til med Sikkerhed at kunne angive Skibets Plads paa det aabne Hav eller med andre Ord han kunde ikke fuldstændig nøjagtigt angive et Steds „Længde“, det er dets Afstand fra en given Middagslinie. Man hjalp sig saa godt man kunde med at beregne Skibets Fart og sammenholde Resultatet med Skibets Kurs, som stadig afjattes paa Kortet. Naar man imidlertid tager Hensyn til den store Indflydelse, Vindens værlende Styrke og de forskjellige Strømsforhold nødvendigvis maa have, vil det let indses, at slige Beregninger, hvor omhyggeligt de end anstilledes, dog kunde lide af betydelige Fejl. Hvad fordres da for at opnaa Sikkerhed i dette vigtige Spørgsmaal? Der behøves blot et Ur, hvis Gang ikke lader sig paavirke af Skibets Svingring eller af de uundgaaelige Temperaturforandringer. Hvis man ved et Blik paa et saadant Ur kan se, hvad Klokken er i den Havn, Skibet er afsejlet fra, og man samtidigt — f. Ex. af Solens Højde paa Himlen — kan se, hvad Klokken er paa det Sted, hvor Skibet befinder sig, saa kan man deraf aldeles nøjagtigt beregne, hvor langt Skibet er øst eller vest for vedkommende Havn, idet 4 Minuters Forskjel i Tid svarer til 1 Grad i Længde.

Dette havde man længe vidst, og man havde gjort mange Forsøg paa at fabrikere slige Ure. Opgaven løses først midt i det 18de Aarhundrede af en fransk Uremager ved Navn Berthoud. Hans Ure prøvedes af den franske Søofficer de la Crenne, og de bestode Prøven med

Glans, idet de udholdt baade Storm og Stille, baade Kulde og Hede uden at forandre deres sikre og paalidelige Gang.

Udrustet med dette nye Hjælpemiddel drog Fransmanden la Perouse ud paa en Sordomsejling i Aaret 1785. Man ventede sig meget af hans Expedition, og trods den ulykkelige Udgang, den fik, naaede han da ogsaa meget smukke Resultater om end mindre for Australiens Vedkommende end for Bestemmelsen af Nordamerikas og Asiens Stillehavskyster. Han var saaledes den første, der fandt rigtig Rede i den japanske Øgruppe, hvor et Stræde bevarer hans Navn. I Australien gjæstede han nogle af de kjendte Øer og Fastlandet kun ved Botany Bay; derfra sejlede han i Aaret 1788, og nu ophørte alle Efterretninger om ham i mange Aar. Den franske Regjering udsendte flere Expeditioner for at søge efter ham, en af dem kom den D, paa hvilken la Perouse og hans skibbrudne Mandskab opholdt sig, saa nær, at den var i Sigte, men tilfældigvis sejlede man den forbi, og da langt senere, i vort Aarhundrede, et europæisk Skib anløb Den, vare de Skibbrudnes Lidelser forlængst forbi.

Vi maa nu gaa noget tilbage i Tiden for at dvæle lidt udførligere ved Australiens Hovedopdager Engländeren James Cook. Han blev født i Yorkshire den 27de Oktober 1728. Faderen var en fattig Husmand, og allerede tidligt maatte Drengen hjælpe til med Markarbejdet. Hans ualmindelige Begavelse lagde sig dog snart for Dagen, og Familien satte ham da i Kjøbmandslære hos en Klædehandler i en lille By ved Kysten. Havnen og Skibene bleve her Drengens Liv og Lyst, og han hørte ikke op med sine Bønner, før Forældrene tillode ham at lade sig hyre som Skibsdreng. Hurtig avancerede han til Matros og var netop bleven Skipper, da Krigen brød ud mellem England og Frankrig. Han tog strax Tjeneste i Marinen og blev udkommanderet til Kanada, hvor han snart fandt Lejlighed til at udmærke sig. Især gjorde han sig fortjent ved sine uhyperlige Kort over Lawrencefloden og Ny-Foundland. Samtidigt studerede han Astronomi og Geografi med stor Iver.

Han henledte saaledes den offentlige Opmærksomhed paa sig, og da der senere skulde udsendes en Expedition til Sydlandet for der at iagttage Planeten Venus's Gang over Solstiven (Venuspassagen), var Cook selvstreven til at være dens Chef. Han afsejlede fra England 1768 og

ankom i god Tid til Tahiti, hvor han i Juli Maaned 1769 foretog Observationen, der lykkedes vel, skjønt Temperaturen steg til 39° Varme og saaledes stillede store Forbringer til Cooks og hans Officerers Udholdenhed. Kort efter sejlede han fra Tahiti for at søge Klarhed i Spørgsmaalet om det sydlige Fastland. Han satte Kursen mod Syd og naaede i Oktober samme Aar Ny-Zeelands Østkyst. Han troede her at have fundet det søgte, men for at være

James Cook.

sikker i sin Sag, blev han ved at følge Kysten og opdagede da til sin store Skuffelse, at det formentlige Fastland var to større Der. Han bestemte omhyggeligt deres Beliggenhed og undersøgte saa vidt muligt deres Dyre- og Planteverden. Af Pattedyr fandt han kun Røtter og Hunde, medens Planteverdenen var rig paa smukke og nyttige Former. Disse Undersøgelser tog ham imidlertid saa lang Tid, at han for denne Gang maatte opgive videre Forstninger efter Sydlandet og tænke paa Hjemreisen. Han

holdt nu bestover til Nyhollands Østkyst, som han besejlede og fortlagde fra 38° sydlig Brede helt op mod Nord, gik saa gjennem Torresstrædet, forbi de østindiske Øer og kom endelig omkring det gode Haabs Forbjerg hjem til England efter en Fraværelse paa omtrent 3 Aar.

Det var vigtige Resultater, Cook paa denne Rejse havde naaet; man vidste nu, at hverken Ny-Zeeland eller — rimeligvis — Ny Holland vare Dele af det sydlige Fastland, men dog var dettes Existens ikke modbevist. Sudflydelsesrige Stemmer hævede sig derfor til bedste for en ny Opdagelsesrejse, og en saadan iværksattes da allerede i det følgende Aar under Cooks Kommando.

Hans Instruktioner lød paa, at han fra det gode Haabs Forbjerg skulde gaa mod Syd for at søge efter Bouwets Kap Circoncision og undersøge, om ikke ogsaa det muligvis skulde være en Ø, derefter skulde han nærme sig Sydpolen saa meget som muligt „saalænge der kunde være Haab om at finde et Sydland.“ Det foreskrevs ham tillige at iagttage de fremmede Folkeslag, deres Sæder og Skikke samt Landenes Naturforhold og øvrige Bestaffenhed. Expeditionens to Skibe „Resolution“ og „Adventure“ udstyredes med megen Omhu. Videnskabsmænd i alle herhen hørende Fag fulgte med; end ikke en Landskabsmaler manglede. Den 13de Juli 1772 fandt Afrejsen Sted fra Plymouth. Efter et kort Ophold paa Madeira og Kap, styrede Cook sine Instruxer tro mod Bouwets Land. Snart traf han Polarisen, hvis mægtige Isøer fyldte hans Søfolk med Rædsel og Beundring, alligevel holdt han Kursen mod Syd, og først da han havde opnaaet Sikkerhed for, at Bouwets Land ikke kunde være andet end en Ø af mindre betydelig Udstrækning, gik han østover til Ny Zeeland. Her traf han i Maret 1773, sit andet Skib, som under Rejsen i Ishavet var blevet skilt fra ham, og som nu paa egen Haand havde undersøgt Østkysten af Van Diemens Land.

Efter at have besøgt flere Øgrupper i Oceanet, fornemmelig de lave Øer og Tahaitigruppen, hvor han gjorde vigtige Studier over Natur og Folkeliv, besluttede Cook sig til at gennemløbe Sydpolarhavet mellem Ny Zeeland og Kap Horn. Han naaede da ogsaa under Fare og Besvær helt ned til 76° sydlig Brede, men uden at se noget Land. Utrættelig vender han atter Kursen mod Nord og opdager bl. a. Paaskeøen — Oceanets østligste Forpost — og Ny Kaledonien, den nuværende franske For-

bryderkoloni. Derfra gik han om Kap Horn gennem Lemairestrædet, helt over til det gode Naabs Fjærg, hvorfra han kom hjem til England i Sommeren 1775.

Det var nu klart, at et Sydland, saaledes som man den Gang tænkte sig det, ikke kunde existere, og Cook fik da ogsaa strax Vren for at have løst sin Opgave fuldt ud tilfredsstillende.

Smidlertid var der opstaaet nye geografiske Spørgsmaal, som atter lagde Beslag paa denne dristige Sømands ualmindelige Evner, og for 3die Gang udsendtes han af sin Regjering for at udforske det store Ocean's Hemmeligheder. Denne Gang var det dog især dettes nordlige Partier, som skulde være Gjenstand for Undersøgelsen, og vi skulle derfor blot kortelig antyde Rejsens Hovedtræk og Cooks ullykkelige Død. Rejsen begyndte den 12te Juli 1776 og gik først mod Syd til de af Kerguelen opdagede Der, hvor man landede og optog et nøjagtigt Kort. Efter nye og grundige Undersøgelser af flere af de alt kjendte Ogrupper i Oceanet opdagede Cook i Januar 1778 Sandwichsøerne og gik derpaa nordover til Nordamerikas Vestkyst, som han fulgte mod Nord helt op gennem Beringsstrædet, hvor han paa $70^{\circ} 41'$ nordlig Brede standsedes af Isen. Efter mange forgjæves Forsøg paa at trænge videre frem mod Nord, vendte han endelig om og ankrede op ved Hovedøen i Sandwichsgruppen i Begyndelsen af Maret 1779. Forholdet til de indfødte var her i Begyndelsen overmaade godt, og Expeditionen havde betydeligt Udbytte af Opholdet, men pludselig skete der et Omslag i Befolkningens Holdning, og da Cook personlig vilde berolige dens krigerste Stemning, blev han overmandet og dræbt med Kølleslag af de rasende vilde. Dette skete den 14de Febr. 1779, og saaledes døde den Mand, der mere end nogen anden har beriget den geografiske Videnskab, og som altid vil nævnes først blandt de mange, hvem Opdagelsen af den femte Verdensdel skyldes.

Efter Cooks Død overtog Kaptajn Clerke Ledelsen af Expeditionen, men ogsaa han faldt som Offer for Videnskaben, idet han i Polaregnene havde paadraget sig en Brystsygdom, som hurtigt endte hans Liv. Han efterfulgtes som Chef af Lieutenant Gore, hvem det i Oktober 1780 lykkedes at føre Skibene hjem.

Det lidet, der endnu manglede i at man med Sikkerhed kunde angive det ydre Omrids af Australiens Fastland,

naaedes endnu i dette Aarhundrede, idet Englænderen Bass i 1797 gennemsejlede det Stræde, der har Navn efter ham og som skiller van Diemens Land fra Fastlandet. Ligeledes vare — som vi have set — alle betydelige Øgrupper allerede nu opdagede, og Verdensdelen var saaledes efter 3 Aarhundreders Forløb endelig traadt ud af det eventyrlige Mørke, der hidtil havde indhyllet den: man kjendte Landenes Beliggenhed og deres Udstrækning. Tilbage stod — og staar for en Del endnu — Erhvervelsen af Kjendskab til deres Indre, til de fysiske og klimatiske Forhold, der ere bestemmende for de Former, under hvilket Livet i al sin Mangfoldighed kan udvikle sig der.

Og her blev man allerede tidligt opmærksom paa den overordentlige Forskjel der er mellem det australske Fastland med dets hosliggende Der og den øvrige australske Verden, en Forskjel, der er saa stor, at Geograferne nu tildags helst dele Verdensdelen i to: Fastlandet og Oceanien.

Vende vi os først til Fastlandet, da var det en højst forunderlig Verden, der her mødte de europæiske Kolonister. „Der er Fugle uden Vinger og med Haar istedetfor Fjer, der er Pattedyr med Næb, hvide Orne og sorte Svaner; Træerne ere lave og Græsset højt, Bærernes Stilke sidde i den tykke Ende, og Kirsebærstenen sidder udenpaa Bærret“ saaledes skrev den tyske Geograf Hoffmann for 50 Aar siden, og hans Skildring har ikke synderligt overdrevet det for Europæerne usædvanlige og overraskende i den australske Naturverden.

Sæer var Dyreriget meget fattigt paa de i den øvrige Verden vel kjendte Former. Blandt Pattedyrene var en hel ny Art — Bungdyrene — den fremherskende; i smaa Flokke græssede den kæmpemæssige Kænguruh, et let bevægeligt Maal for de indfødtes tarvelige Jagtredskaber. Ligejaa ejendommeligt for Verdensdelen var det underligt udseende Næbdyr, medens den halvvilde Hund, Dingoen, var den eneste Repræsentant for vore talrige Husdyr. Blandt Fuglearterne var den prægtige Lyrehale, den sorte Svane og den ejendommelige australske Struds, Emuen, de mest fremtrædende. Sangfugle var der ingen af, ikke engang en Graaspurv. Af Krybdyr var der en Mængde giftige Former. Nu er alt dette forandret. Vore almindelige Husdyr ere førte derover og trives udmærket i det mildt tempererede eller — for Nordlandets Vedkommende — tropiske Klima paa Kystlandets og Bjærgenes fro-

dige Græsgange. Sangfugle fra den gamle Verden lade nu deres Sang lyde for Sudvandrerne, endog Fisk som Lax og Orred har man efter mange forgjæves Forsøg med stor Bekostning ført derover.

Hvad Planteverdenen angaar, da udmærkede den sig ved sin Ensomighed og Fattigdom paa Arter. Fastlandets Indre og Vestkyst bestaar — saa vidt man kjender det — af endeløse Flader bevoxede med stivt, tørt, for Avæget uspiseligt Græs eller overgroede af uigjennemtrængeligt Krat. Mange af disse trøstesløse Egne ere næsten helt regnløse og savne saaledes enhver Betingelse for en Kultur. Ganske anderledes forholder det sig med det øvrige Kystland, som for det meste ved enkelte Bjærgkjæder ere skilte fra det Indre. Her traf man Græsgange, der, om de end ikke i Frugtbarhed kunde maale sig med den gamle Verdens, dog kunde yde Avæget rigelig Næring. Skove fandtes ogsaa, men de langt fra hinanden staaende Træer gav dem mere Lighed med en Park end med vore skygfulde Løvskove. Ogsaa her har Civilisationen indført vore vigtigste Kornsorter, Vinranken, Frugttræer samt Bomuldsplanten og Sukkerrøret.

Dg nu de indfødte? Ja, de staa saa lavt som vel muligt for Mennesker. Frastødende som de ere med den mørke Hudfarve, paafaldende magre Arme og Ben, bred graadig Mund med tykke fremtrædende Læber, skraat tilbagebøjet Pande og sort kruset Haar, vinde de visselig ikke ved nærmere Bekjendtskab. Deres religiøse Forestillinger ere ringe, og de have vist sig ganske uimodtagelige for enhver Kultur; kun Civilisationens sørgeligste Ledfager, Drilkehygen, har bredt sig iblandt dem og arbejder troligt paa deres Ødelæggelse. Deres Antal bliver ringere Aar for Aar — det anslaaes nu til lidt over 30,000 — og den Tid vil ikke være fjern, da Australnegrene ere et uddøet Folk. Paa van Diemens Land er Racen allerede gaaet til Grunde.

Hele Fastlandet tilhører nu Englænderne, som her have rige og blomstrende Kolonier. Den første af disse blev anlagt for knap 100 Aar siden, idet den engelske Kaptein Philip den 26de Januar 1788 hejste det britiske Flag paa det Sted, hvor nu Byen Sidney ligger, og med rigtigt Syn paa, hvad Fremtiden vilde bringe, udtalte „at dette Sted, før ret mange Aar vare henrundne, vilde blive den sydlige Halvkugles Centrum og det sydlige Oceans sjøneste Menodie.“ Oprindeligt var Kolonien bestemt til at være Forvisningssted for Forbrydere, men den engelske Regering fandt sig dog snart besøjet til at ophæve denne demoraliserende Bestemmelse. En rigeligere Strøm af Udvandrere jøgte herved, og Kolonisterne bredte sig nu raft langs hele Østkysten, fornemmelig de i Kontinentets sydøstlige Landskaber. Saaledes opstod i Tidens Løb Kolonierne Ny Sydwaales, Victoria og Sydaustralien, hvorfra senere Westaustralien og Queensland (det er Dronningens Land) have udfiklet sig som selvstændige Kolonier.

En overordentlig Begivenhed i Fastlandets Historie var Opdagelsen af de rige Guldminer i Aaret 1851, hvad der strax gav Anledning til en meget betydelig Indvandring, der hurtigt fremtryllede store, folkerige Byer paa Steder, som hidtil havde ligget øde, uberørte af Menneskehænder. „Guldfieberen“ i sin værste Form varede dog ikke længe; man gjorde snart den Erfaring, at de store Guldklumper, som Rygtet havde saa travlt med, vare saa faare sjældne, og at Guldgraveriet stiller store Fordringer til Arbejdernes Kræfter og Udholdenhed for at kunne betale sig for den enkelte. Dog er Australien det Land, der

producerer mest Guld i Verden; fra 1851 til 1881 er der her draget Guld frem for Dagens Lys til en samlet Værdi af godt og vel 5000 Millioner (5 Milliarder) Kroner. I sidstnævnte Aar beskæftigedes c. 40,000 Mand i Guldminerne.

Som ovenfor antydet har Befolkningen dog ogsaa andre meget vigtige Erhvervsfilder. Den aarlige Indførsel anslaaer man nu til en Værdi af omtrent 800 Millioner Kroner og Udførselen til c. 100 Millioner mere; omtrent 6 Millioner Tønder Land er under Dyrkning, og der findes over 1 Million Heste, over 8 Millioner Stykker Hornkvæg og henved 80 Millioner Faar — det bedste Bevis paa, hvor ivrigt og heldigt Befolkningen beskæftiger sig med Handel, Agerdyrkning og Kvægavl.

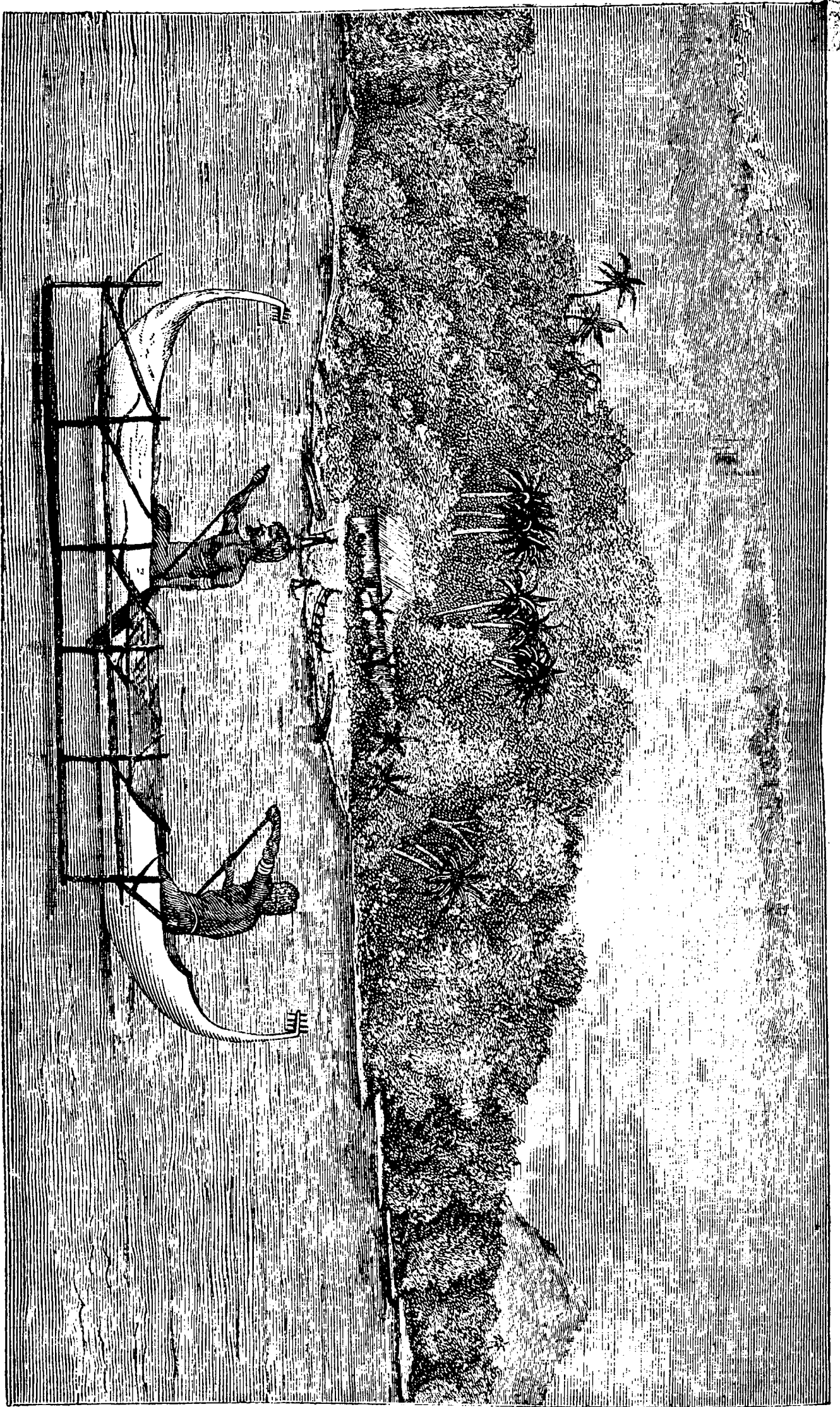
Befolkningens Antal var ved sidste Folketælling i 1881 noget over 2 Millioner, deraf boede i Sidney, som ved Aarhundredets Begyndelse kun talte et Par tusende Indbyggere, 224,000 og i Melbourne omtrent saa mange Mennesker som i Kjøbenhavn; desuden findes der i Australien ikke saa Bjer paa 20 til 50,000 Indbyggere.

Drage vi fra Fastlandet mod Ost, møder os de talløse australske Der, der ligge paa begge Sider af Equator, næsten alle mellem Wendekredsene. De falde naturligt i to større Grupper: i de nærmere Der, der i en Bue fra Nord til Syd følger Fastlandets østlige Kystlinie, og de fjærner e Der, som uden nogen paavisselig Orden lunefuldt ere spredte i Oceanet.

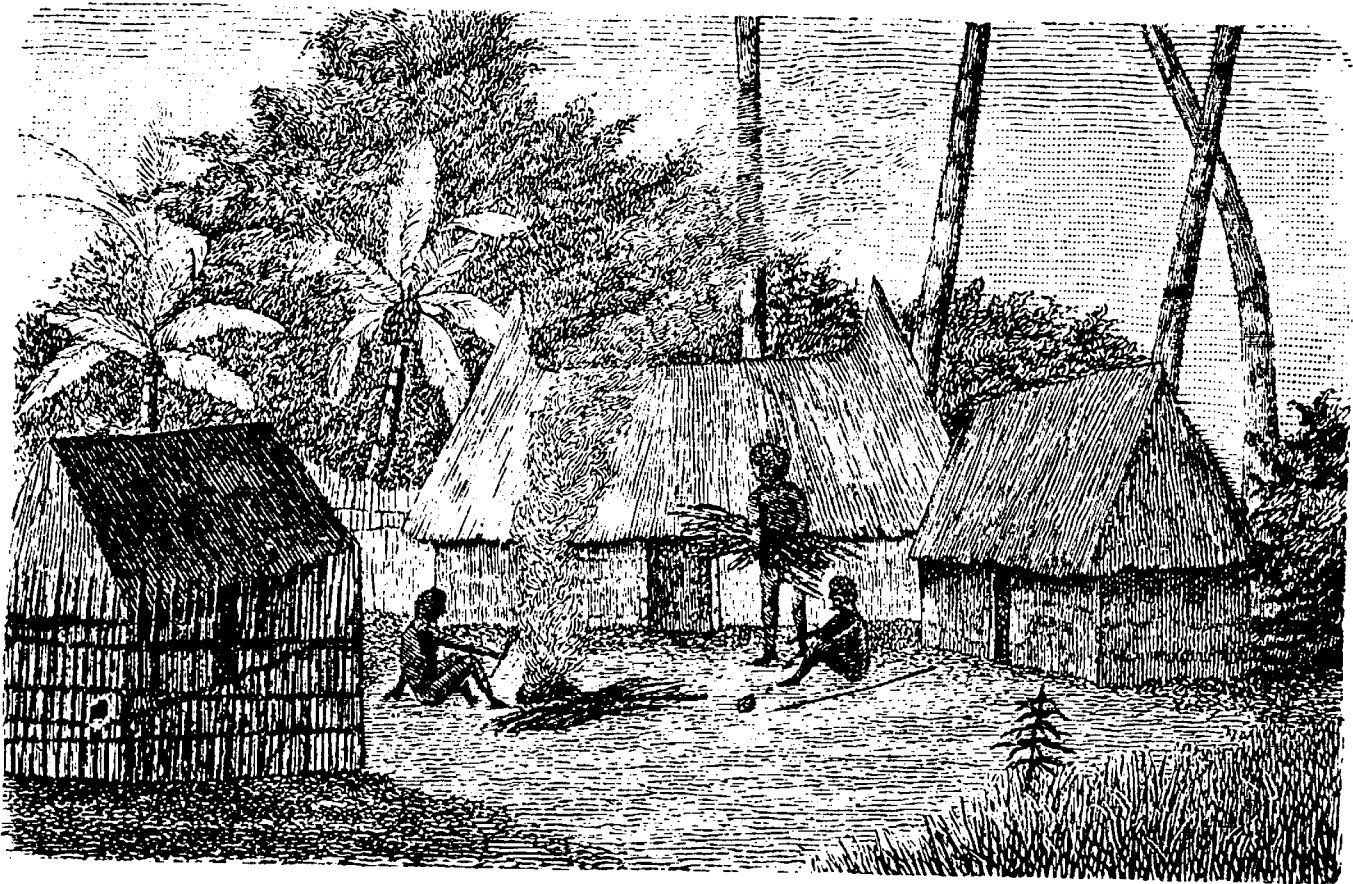
De „nærmere“ Der have for det meste en med Fastlandets stærkt beslægtet Natur, og vi skulde derfor i denne lille Skizze ikke dvæle nærmere ved dem. Høje, vulkanske og ugjæstmilde hævde de fleste af dem sig op over Bølgerne, frygtede af Sømanden for deres talrige Rev og Skjær, og indtil den nyeste Tid lidet attraaede af de koloniserende Nationer.

Efter Skizzer, tagne af en dansk Sømand, bringe vi her et Par Billeder fra nogle Smaaver i Nærheden af Ny-Guinea. De give en meget anskuelig Fremstilling af de indfødtes tarvelige Hytter og af deres med en Slags „Binger“ forsynede skarptbyggede og hurtigsejlende Baade.

Underledes forholder det sig med de „fjærner e“ Der. Ere enkelte af disse end dukkede op ved voldsomme vulkanske Forstyrrelser i Jordoverfladen, der have taarnet sønderrevne Klipper og Jordmasser op over Havfladen, saa er dog Flertallet af dem i Aartusenders Løb stille og umærkeligt

vorede op fra Dybet ved Koraldyrenes taase, men ustandseligt rastløse Arbejde. Først i Havoverfladen udslukkes Koraldyrets Liv; Bølgeflaget og Stormen fuldfører da Arbejdet, Koralblokke rives løs, kastes ovenpaa hinanden og danner et Skjær fast nok til at modstaa Vandene. Med Havstrømningerne hidføres Tang og Plantevær, Søfugle vælge Skjæret til Hvileplads, en svømmende Kokosnød fæster Rod i den jomfruelige Jordbund, og Palmelunden hæver sig skyggefuld og sval under den tropiske Sols lod-

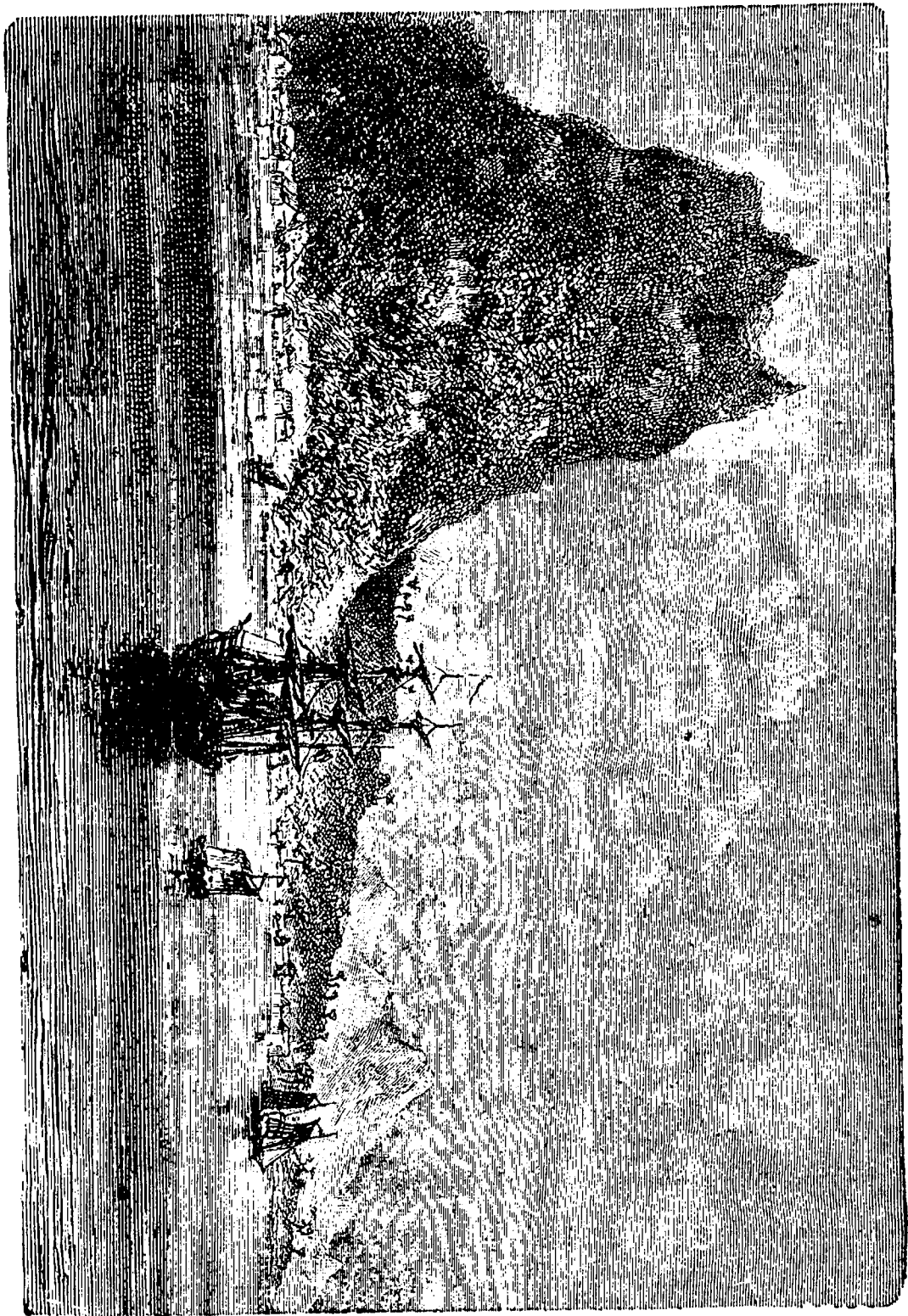

rette Straaler. Fra Westen, fra det veldigt rige Sydasien, kommer Havstrømmens Gaver til Korallerne; deraf have de ogsaa faaet deres Beboere. Det er ikke længere Austral-landets usle Menneſkerace, vi her træffe paa, det er den slanke, kraftige Malaj, vel udstyret fra Naturens Haand baade med Legemets og Landets Gaver.

En af de smukkeste og frugtbareſte Grupper blandt de fjærnere Der er Tahaitigruppen, eller ſom den i Almindelighed kaldes Selſkabsøerne. I Opdagelſeſtiden beſøgte diſſe Der ofte af Verdensomſejlerne, og alle ere utrættelige i at priſe deres Skjønhed i høje Toner. Den ovenfor omtalte franſke Skibſchef Bougainville giver ſaaledes en Skildring, der paſſer ſaa godt til det Billede, vi bringe fra diſſe Egne, Den Bolabola, at vi ikke kunne nægte os

den Fornøjelse at gjengive den her: „Kysten, der hæver sig som et Amphitheater“, siger han, „havde et overmaade smilende Udseende. Skjønt Bjergene ere meget høje, ser man intetsteds nogen Sten, men alt er dækket med Skove. Vi vilde næppe tro vore egne Djne, da vi saa en Top,

der var skovklædt lige til den yderste Spids i Højde med Bjergene i det indre af Den. Den saa ud som en uhyre Pyramide, der af en flink Dekorator var bleven smykket med Krands og Lovværk. De lavere Dele af Den optages af Enge og Bustadser, og langs hele Kysten gaar der ved Havbredden en Rand af lavt Land bedækket med Plantager,

og her mellem Kokostræer, Bananer og andre Frugttræer
saa vi Dboernes Huse." De indfødte vare gjæstfrie og
imødekommende, og med fransk Galanteri forsiktrer den be-
rømte Rejsende, at Kvinderne hvad Skjønhed angik „sejrrigt
kunde kappes med de fleste Europæerinder“.

Slet saa begejstret er Cook ikke, men dog satte han
megen Pris paa at opholde sig her og benyttede sig af de
indfødtes Venlighed og Fredsommelighed til at foretage
grundige Studier af Sydhavsinsulanernes Sæder og
Skikke, som først ved hans Rejsebeskrivelser bleve alminde-
lig bekjendte i Europa. Med Undren hørte man da om
„Tabu'en“, der, naar den udtaltes over et Menneske, et
Sted eller et Redskab, gjorde dette helligt og ufrænkligt,
om Menneskeoffringerne og Begravelsskikke, om den kun-
stige Tatovering, der gav de nøgne indfødte Udseendet af
at være iførte stærkt farvede, straalende Klæder og om
deres vel ordnede monarkiske Forfatning — hvad der alt-
sammen afgav et gyldigt Bevis for, at de tilhørte en
højere og intelligentere Menneskerace end deres Naboer paa
det australske Fastland.

Klimaet er over alt sundt og dejligt; den tropiske Varme
mildnes ved de regelmæssige Passatvinde og ved Vand-
dampene fra den store Havflade; Thermometerstanden viser
kun ringe Svingninger, her er en evig mild og behagelig
Sommer. Plantevæxten er rig, om end Arternes Antal
aftage mod Dit, jo længere man kommer bort fra deres
Moderjord. Det mest karakteristiske Træ er Kokospalmen,
der her uden Spørgsmaal er Skovenes Dronning. Henved
hundrede Fod hæve sig de rante Stammer og bære i deres
Top en Krone af tyve Fod lange, fjerdedelte Blade. I store
Klaser sidde de tunge Frugter, som give deres Gjermænd
baade Spise og Drikke og den værdifulde Kokosolie oven-
ikjøbet. Af Bladene saa de Klæder, Reb og Sejl til deres
lette Baade, der ligesom Hytterne tømres af den nyttige
Palmes Ved. Og saa Brødfrugttræet yde disse lykkelige
Der sin rige, velsmagende Frugt og bidrager til at give
Skovene Præget af Skjønhed og Overflødighed. Intet
Træ hos os — det skulde da være Bøgen — kan maale sig
med det i Væxtens Harmoni og Formens Skjønhed. I 8
à 9 Maaneder af Aaret giver det Frugt, saa rigeligt, at
nogle saa Træer ere nok til et Menneskes Underhold hele
Aaret igjennem. Tøje vi hertil de saftige, grønne Bananer
med deres agurklignende Frugter, de sødlige kartoffelagtige

Batater, Jams og Tarorødderne, da have vi nævnet de mest fremtrædende Nytteplanter i denne rige Flora.

Zernes Dyreverden frembyder lidet af særlig Interesse. Kun Hunden, Svinet og nogle Hønsearter have oprindelig fulgt Mennesket paa dets Indvandring i længst forsvundne Dage, medens vore øvrige Husdyr i den nyere Tid ere overførte hertil. Ejendommelig er dog Havets overvældende Rigdom paa Fisk, der blænde Djet ved deres pragtfulde Farvespil i det klare Vand.

Frugtbare og skønne ere disse Oceanets Daser, det kan da ikke undre os, at de søfarende Nationer ivrigt have stræbt efter deres Besiddelse. I Birkeligheden staa da ogsaa de fleste under europæisk eller nordamerikansk Flag; selv den tydske Kejserstat har i den nyeste Tid rakt sin Haand ud efter en af disse Berler. Kun Sandwichsøerne er, under Navnet de havajiske Der, som selvstændigt Rige traadt ind i de civiliserede Staters Række.

Theodor Siersted.

Mødes og skilles.

Vi mødtes med Ungdommens gyldne Mod,
Dg jublende fandt vi hinanden,
Stærk var vor Længsel og Ild vort Blod,
Der spirede Roser frem for vor Fod,
Dg Bægret var fyldt til Randen!

Vi mødes, men kun i et lynsnart Blik,
Som Pilen, der hviner mod Skiven,
Det borer sig hvast som et Dolkestik,
Til Bunds vi tømte den stummende Drif,
Dg nu har vi Kamp paa Sniven!

M. K

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønneatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Feraarsfantasi af S. Michael-
sen, med 1 Illustr.; Prøbet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Reiseeriudring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af E. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis-
undelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Onkels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul
for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre
Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af
Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med
Illustr. af Carl Thomsen; E. Dilling: Greven af Svedala,
med Illustr. af C. Henningsen; C. Ploug: Mon han dog ej
skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen-
stand; B. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden,
med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet,
24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Henczel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af
H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en
Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det løner sig“, med Illustr. af Carl Thom-
sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P.
Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: Et Glentefrig, med Illustr. af H. Tegner; J.
Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Biggo Langer. 24
Sider. 10 Dre.
- 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R.
Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af
Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sicé: Elskovstjærnerne. Et Sagn fra Provence, med Illustr.;
Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender du de Stille
i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44
Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsfyggen, med Illustr.; J. Futtrup:
Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B.
Hansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af
Anker Lund; B. Østergaard: Onde Dine, med Illustr. 48 Sider.
15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af
Alf. Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Omflagets 4de Side.)

- Elith Neumert: Bland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ud. Raugsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindenburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Korffzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af K. Gamburg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Kassehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanten, af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg, af L. Schröder; Johanne Louise Heiberg, af L. Schröder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hausted, med 6 Illustr.; Dronning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Raadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landsflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et Mønst Sagn, af Mogens Gyuge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P. C. Loepffer; 30 Potter Kæjer, af Birger Hausted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Binfjælderens; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Bornholm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Byvædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Kof; Svend Trøst Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Fanden hitte paa? Uventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af S. Nielsen. 11 Billeder, 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Rjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af Chr Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. S. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernesud, af Birger Hausted; Gjedden, iust Folkeeventyr, af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, af B. Vaupell; Barre, af Mogens Gyuge; Lidt Mosaisk fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjober paa engang for et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Mr.

Bris:

Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

(Se Omslaget indvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

-
- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen, Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrdebungen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15. Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Vredbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjælands Nordvestkyst, af C. Jagd, med 2 Illustr.; et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af C. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Hencfel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Altimøller“, af C. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Molbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Heksen, historisk Fortælling, af M. Hencfel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Rejsekitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af C. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortættets paa Omflagets 3die Side.)

Slider og Sløser.

En Sømandshistorie.

Af Holger Drachmann.

lin.

Man véd, hvad Holmslands Alit er?

Ja — Nej. Godt! saa véd man,

hvor Ringkjøbing Fjord er — og hvor Vesterhavet er. Men den smalle Sandstrimmel, som skiller mellem Fjord og Hav, det er netop Holmslands Alit.

Man véd naturligvis, hvor Esbjerg ligger: den jyske Vestkysts eneste virkelige Havnplads. Indsejlingen hertil hedder Graadnh; og herom mener forstandige Mænd dér paa Pladsen, at det „er ligesaa slet belyst i vore Dage, som Hallandsaas (Kongens Nytorv) var det i vore Forældres Ungdom“. Herom kunne nu Autoriteterne og de forstandige Mænd paa Pladsen strides, indtil de bliver enige og indtil Belysningen stiger; men i vor Fortælling er dette Graadnh meget mørkt, særlig ved Jævnøgnstider, og der hænder nu og da en Ulykke af den Grund. Ellers var vor Historie rimeligvis slet ikke blevet til.

Saadan omtrent midtvejs ude i Havet mellem Ringkjøbing og Esbjerg strækker sig det berngtede Horns Rev. Det er ligesom om Rystens skarpe Hjørne ved Blaavands-huf fik en sær Tilbøjelighed til at fortsætte sig ud under Vandet, endogsaa meget langt ud. Paa denne undersøiske Hage bliver mangen stolt Skude, Damper saa vel som Sejler, hængende. Men der er til Gengæld en udmærket

Fiskegrund dér omkring; og gaar der aarligt store Værdier tabt i dette Farvand, saa søger bjærgsomme Fiskere paa deres Side at afvinde Dybet noget af dets Rigdom — aldeles bortset fra, hvad Dykkerselskaber og de private Bjærgere søger at plukke sammen fra Forlisene og Havarierne. Det er det „rigtige“ Fiskeri, hvorom denne Fortælling handler.

Saa levede der da paa Holmslands Klit en ung Mand, som hed Enevold Enevoldsen. Han var barnefødt i et lille trefags Hus paa den smalle Sandstrimmel, hvor Stormene kommer og gaar, og hvor Vesterhavet ruller sine Brændinger højt op paa den brede, flade Strand. Tidligt blev hans Forældre gamle — det er saaledes Reglen her, hvor der maa slides haardt for Foden lige fra Barndommens Dage — og tidligt blev han Familieforsorger, uden at have stiftet egen Husstand. Men da den aabne Strand under Holmslands Klit og den lille aabne Baad — egentlig kun en Bram — ikke syntes ham ved deres Udbytte at svare til de Anstrengelser, han gjorde for at sikre sig og sine det nodtørstige Udkomme, saa flyttede han til Nymindegab: Udlobet af Ringfjerdingsfjorden i Havet.

Her blev han et Par Aar. Det gik smaat nok. Under tiden kunde han et Djeblig lade Armene synke og se ud over Havet, hvor Blankeneser- og de andre Elb-Fiskeres søgaaende Fartøjer laa nok saa gemytligt og „trawlede“ al Havets Rigdom op til Forsendelse dybt ind i Tyssland. Den hjemlige og indfødte Fiskerbefolkning maatte altid i deres aabne Smaabaade have et vaagent Øje med Havets og Himlens Udseende, for hurtigst muligt at krybe iland ved et „ondt“ Tegn. De Fremmede kunde i deres Dæksfartøjer, med den korte, svære Rejsning og de let haandtérlige Sejl, ride en Storm af derude — og atter gaa paa Trawlen igen, naar det bedagede sig. Sligt var ærgerligt.

Saa gik han en Dag ombord i en saadan Blankeneser-Skude, der ved høj Vandstand var sluppet ind i „Gabet“. Uagtet Bestjysk og Plattjysk ikke saadan akkurat broderligt forliges — selv om Søskendeligheden ikke kan bestrides — saa var Enevold opvakt Hoved nok til at kunne faa sig en Passiar med hvilkensomhelst fremmed Fisker, det skulde være. Han var nemlig selv „født“ Fisker og han var som saadan et Geni; og den Slags Folk behøver færre Forudsætninger at klare sig med, end andre.

Blankeneseren lod i Samtalens Løb en Bemærkning falde om, at der inde paa Fjorden og her i Udlobet maatte kunne drives et lønnende Nalefiskeri. Tillige pegede han — blot saadan i Forbigaaende — paa et Naleredskab, som han havde ombord; og han lod sig forlyde med, at han i paafokommende Fald ikke alene var Fisker men ogsaa Opkøber.

Enevold — som var en lidt duknaffet undersætsig Skikkelse, med et kraftigt Hoved, vandgraa Djne under stærke Bryn, et lidt luftet Udtryk i Ansigtet, en bred, fast Mund, en lys, energisk Bane, omgivet af busket, krollet Haar — Enevold traf kun paa Skuldrene, og syntes at se alle andre Steder hen end paa Naleredskabet, og at tænke paa alle andre Ting end paa just at drive Nalefisket i Nymindegab. Og efter at en Dram — men ogsaa kun en enkelt — var givet og modtaget af samme Glas med ituslaet Fod, saa skiltes man, og Enevold gik fraborde i sin lille Pram og kom med et eneste Sæt over det smalle Dyb, hvori en strid Strøm løber, iland paa det flade, gule Sand under den høje Banke.

Her stod en Karl og en Pige. Han var høj og vel-skabt, for denne Stand at være, med et rødmeget, fregnet, sorgløst Ansigt. Hun var hans Pige, hvad Højden og den smukke Skabelon angaar; Fregnerne havde hun ogsaa, og lysebrunt og svært sad Haaret under Torflædet, som var knyttet under en hvid, yppig men tillige overordentlig energisk Hage. Hendes næsten søgromne Djne skinnede formelig af Livsfylde og Arbejdslust. Det var en Es-Pige o: hun hørte til „Ejerne“, den Del af Strandens Befolkning, kvindelig som mandlig, der graverOrm til Agn ved Fiskeriet, men som tillige kan anvendes ved Ophængningen, Tørringen og Tilberedelsen af Fisken. Som saadan Es-Pige holdt hun en Spade i Haanden; hendes Arme var nøgne, solide og kraftige som en stærkbygget Mands; hendes Skørt var kiltret op, og paa de bare Ben havde hun de saakaldte Stundhoser, der var skaaret af for Fodderne som Gamascher. Hendes Ansigtsfarve var usædvanlig hvid og skær, hvilket hun vel skyldte sin Egenkab af „rødhaaret“, men som ogsaa kunde sættes i Forbindelse med den Masse, der af Kvinderne her paa Stranden bæres for Ansigtet den største Del af Aaret.

Om den unge Karl var „Es-Karl“, det turde blive vanskeliggere at afgøre. Han havde intet Redskab i Haanden, havde heller ikke Udseende af at savne noget. Stor og stærk, som han var, syntes han at ligge inde med en hel

Del ubrugt Kraft, uanvendt Drift. Maaske var han Fisser, maaske bestilte han slet ingenting. For Djeblikket under-

holdt han Pigen med en eller anden Morsomhed, saaledes som den nu kan falde for paa denne lille øde Blet af

Verden. Han lo til hende, hun til ham. Saa gav hun ham et lille Nap med Spaden, for at han skulde flytte sine Stanker; og saa raabte han til Enevold:

„Hej Du! fik Du saa luret Blankeneseren hans Trawl af? Du kober vel snart en Part i hans Skude — Du seje Slider!

Enevold svarede intet hertil; ordknapp og alvorlig, som altid, fik han kun et lille Smil frem i Djenkrogen, hvorefter han fortsatte sin Gang opad Brinken. Men som om dette Smil tillige havde indeholdt et Bink til Pigen, saa vendte hun sig kort derpaa, og med et roligt: „Farvel da, Chresten!“ tog hun Bejen op efter Brinken. Chresten blev staaende et Djeblif og saa' efter hende; saa puttede han begge Hænder i sine Bukselommer og slentrede den modsatte Vej.

Oppe paa Brinken stod Enevold. Og da Pigen havde naaet ham og fortsatte sin Gang ved Siden af ham, vendte paa, at han skulde sige noget, saa talte han ogsaa til hende, men saaledes at han stadig saa' lige frem for sig: „Nu gaar jeg hjem, Ane-Mari', og spekulerer et Aalevaad ud. Og saa fanger jeg en grumme Mængde Aal i Fjorden. Om to Uger tager jeg saa ned til Esbjerg og kober mig en dækket Baad til Havfiskeri. Og saa er det vel bedst, at Du tager med mig derned og bliver hos mig? —

Da hun ikke svarede, vendte han sig — ikke om til hende, men i den Retning, hvorhen Chresten var gaaet. Og han fortsatte, seende paa hende fra Siden af:

„Ja, for det bliver dog ikke til noget med ham!“

Hertil svarede hun heller ikke noget, men vedblev at gaa meget alvorlig ved Siden af ham, ligesom om hun adderede og subtraherede noget i sit konne Hoved, lige indtil de standsede udenfor Huset, hvor Enevold havde sine Forældre boende.

Saa sagde hun:

„Skal vi have de Gamle med os ned til Esbjerg?“ —

„Ja, hvis de da ikke dor forinden — hvad jeg ikke haaber!“

„Jeg ikke heller!“ —

„Saa bliver det derved, Ane-Mari'?“

„Det maa vel saa! Har Du ellers ikke noget at sige mig?“ —

„Nej — hvad skulde det være?“

„Han siger mig saa tidt, at jeg er en fjon Pige, og at jeg var en Kone for ham!“

„Ja, fagre Ord, dem har han nok af. Men dermed foder man ingen Kone!“

„Dit har Ret!“ svarede hun med et ganske lille, undertrykt Suk. Hvorpaa Parret gif ind.

To Mar efter standsede to Borgere hinanden paa Gaden i Esbjerg — thi der havde virkelig dannet sig en Gade i denne Nybygger=By — og de spurgte hinanden om Nyt, efter at de først var bleven enige om, at Vinden stadig var frisk vestlig og at Tiderne havde Udsigt til stadig at blive flovere.

Saa og saa mange Kreaturer var gaaet med den sidste Damper til England; og saa var der kommen en ny Mand til Byen, Fisker Gnevoldsen fra Nymindegab. Og han havde forleden holdt Bryllup, og den ene af Borgerne havde været med til Gildet, og Borgeren fandt, at det ungifte Par var et Par usædvanlig friske og raske Folk, der kunde tilføre Byen Drift og Dygtighed — og Held med.

„Ham indestaar jeg for!“ sagde den anden Borger. „Hende kender jeg lidt til; det er jo et Stads=Stykke af et Fruentimmer, men jeg véd s'gu egentlig ikke, om hun ikke bliver ham for skrap?“

„Han er selv skrap!“ svarede den første.

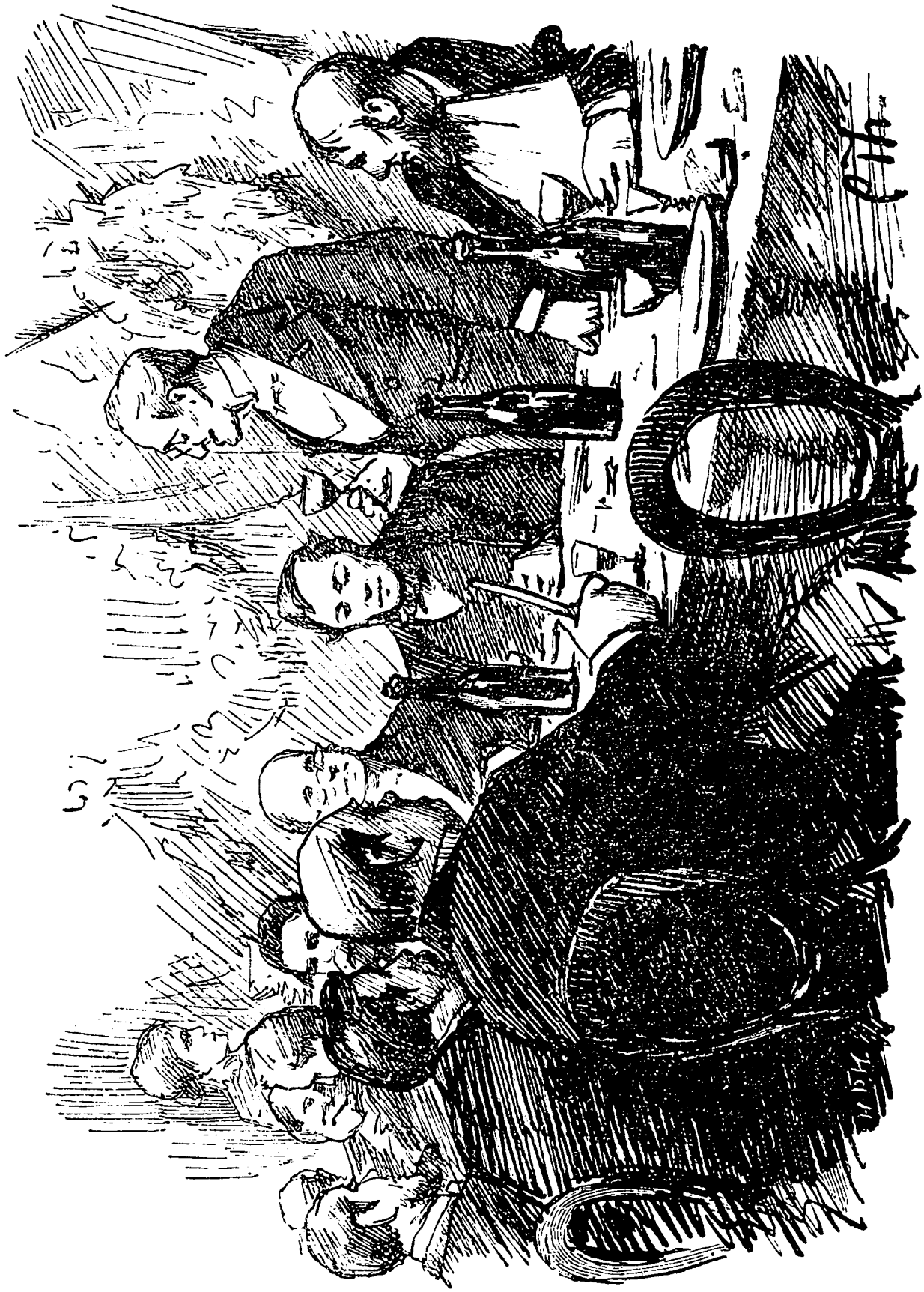
„Retop! Og derfor . . . naa, jaja. Velbekomme, naar I faar spist! Jeg skal med Toget ostpaa!“

„Tak; iligemaade. Jeg skal til Barde! — — —

De var altsaa gift. Ethvert nyt Hjem — de fleste i det mindste — grundes jo paa Arbejde; de tog godt i sammen, og det var intet Under at de snart kaldtes „Slidderne“. Nærmere beset, var det dog ham, der tog Lovens Part. Han maatte være i Nande tidlig og silde. Saa snart det blot var nogenlunde Fiskevejr, ja endog, naar Andre holdt det for ikke at være det, saa man Gnevold staa tilfros i sin dækkede Baad. Han havde først købt sig en mindre, en paa 3—4 Tons, som han kaldte „Makrellen“. Med den undersøgte han Farvandet, indtil han kendte Graadnyb og hele Havet ude over Horns Rev paa sine Fingre. Han var som Sømand forvoven; de kaldte ham endog dumdriftig. Men kendte han sin Fiskeplads, saa kendte han ogsaa sin Baad. Han bød den meget, han havde sjelden Rejlingen ude af Vandet, men ankede de Andre

(maaske lidt misundelige) over, at han førte saa svært Pres af Sejl, og endda meget sjældent sejlede med tillukkede Luger, saa traf han paa Skuldrene, eller svarede paa sin mitte Maade: at han kendte sin „Mafrel“ og aldrig bod

hende mere end hun kunde taale; og at hvad der gjaldt iland om at komme først med sit Korn til Mollen, det gjaldt fuldt saa meget for Fiskeren. Første Mand paa Pladsen var altid den, der fik først Udbytte — og undertiden den, der fik størst.

Fisker var han; det maatte man lade ham. Og arbejde kunde han. Saa kom Heldet til, som tidt kroner Arbejdet, som i hvert Fald aldrig lader haant om Anstregelsen. Han fik sig bygget en ny Baad, en meget større, paa 9 Tons. Den døbtes — af et vist Galanteri — med Navnet „Ane-Mari“. Og da den i bogstaveligste Forstand næsten var slidt op, saa løb endelig et helt lille Skib, en Fiskerfutter, af Stabelen; og den blev kaldt „Havørnen“.

Enevold var Byens mest velstaaende Fisker. Borgerne gjorde et lille Gilde for ham. En Embedsmand udbragte Skaalen for ham, som „den self-made Mand, der havde givet Havfiskeriet her sit Opsving, og som maaske vilde skabe en hel Flaade i sit Kølvand — til Gavn for Byen, til Efterfølgelse for hele Landets dristige Fiskerstand!“ Enevold takkede med nogle saa, beskedne Ord. Da derpaa en Borger ogsaa „knyttede“ — thi det plejer man jo ved saadanne Lejligheder — nogle Artigheder til Skaalen for Ane-Mari“, „ikke den „Ane-Mari“, som havde udtjent, men hende, som virkede ufortrøden derhjemme ved Mandens Side og i Mandens Gerning“ — saa svarede Enevold med et lille Blink i Øjet, at det var nu godt nok med det, og meget kønt, men Manden var dog Mand osv. . . .! Festen sluttedes i den bedste Stemning ved Punschebollen, og Enevold blev veltalende, med en vis Selvfølelsens Rødme over de vejrbitte Kinder. Og han udviklede i et Foredrag, som Embedsmanden kaldte „udmærket intelligent“, hvorledes man ikke maatte blive staaende ved Havfiskeriet alene som Fiskeri. Nej, der var Fangstens Behandling og Tilvirkning! Og han selv havde tænkt paa at købe en Grund og lade rejse en Bygning for Es-Karle og Es-Biger. Der skulde tages fat paa en hel ny Maade; og han vilde rejse til Fiskeri-Udstillingen i London — ja maaske til flere Udstillinger rundt om — og fremlægge Modeller til nye og forbedrede Redskaber, navnlig til Trawlredskaber, hvorpaa han længe havde sin Opmærksomhed henvendt!

Dette Foredrag sluttede med et Leve! for ham. Man vidste, at han var Manden, som handlede i Overensstemmelse med sin Tale — maaske i Modsætning til andre Foredragsholdere — og Borgerne fulgte ham hjem.

Alt dette blev virkelig udført. Og saaledes gif Aarene.

De gif for Ane-Mari' derhjemme, efter at de gamle Forældre var døde, paa den Maade, at han gjorde det

altsammen. Han drog ud, kom hjem, syndede Arbejdet, gav sine Ordre, saa Alle paa Fingrene, tog selv Haand i med, brummede aldrig, var streng retfærdig mod sine Arbejdere, streng mod sig selv, sparsom med Kos, utrættelig og allesteds nærværende.

Der kom ingen Børn. Ane-Mari' havde tabt noget af sin friske, skære Guds sunde Kulør. Det kendtes ikke, at hun havde tabt Kræfter . . . de blev maaske kun for lidet taget i Beslag. Selvfølgelig lagde hun ikke Hænderne i Skødet. Der var nok at tage vare paa — men naar hun var begyndt paa et Arbejde, og Manden kom hjem fra Havet, saa vilde han gjøre det, eller det var ikke godt nok gjort, og det blev ham, som gjorde det om. Aldrig var der knubbede Ord; sjældent blev der i det hele taget vekslet Ord udover de højst nødvendige. Men til Trods for at Virksomhed og Velstand voksede, saa skulde man maaske dog have set sig længe om, for at finde Glæden. Naturligvis kaldte Naboer og Genboer dem for meget lykkelige Folk . . . nogle mente kun, at de var bleven lidt „haarde“ af Medgangen.

Og omkring denne Tid var det, at Chresten ogsaa kom til Byen. Han begyndte at sejle lidt med en Fisker, som ogsaa havde faaet sig et Dæksfartøj til Havfisket. Saa blev han ked deraf, da Kysten var ham for ringe. Han kom i med Dampskibsfolkene, gjorde et Par Ture til de engelske Kreaturpladser, og gav ogsaa det op. Saa var der en lille Tid, hvor han ikke bestilte noget. Veljet var han i Grunden overalt; egentlig „svire“ gjorde han ikke; han spillede lidt Violin og mere Harmonika — han tog imod et Glas naar det ræktes ham, sang en Vise, slog en Bassiar af, drev helst omkring ved Havnen med Hænderne dybt i Buxelommerne, hjalp lidt med ved Ladningen og Losningen af Kreaturskibene, og begyndte i Sommer-tiden, da det ligeoverfor liggende Fano var naaet frem til et Badesteds Værdighed, at sætte de badende Gæster over det smalle Sund med en lille Bugserbaad.

Han kom ogsaa nu og da ind til Enevolds. Man kunde egentlig ikke sige, at han just passede at gjøre disse sine Smaabesøg paa Tider, hvor Manden var borte; men da Enevold og han just ikke havde mange Interesser fælles — det skulde man under ingen Omstændigheder beskylde dem for — saa blev det dog saaledes, at Chresten helst

fad og drev dér ved et Glas Øl og en Cigar, naar Enevold var paa Havet eller hos sine Arbejdere.

Ane-Mari' var i Begyndelsen tilbageholdende overfor ham, som det sømmer sig en brav Kone overfor en Ungdomstilbojelighed. Saa var hun begyndt at gaa paa en vis moderlig Maade i Rette med ham — indtil hun saa, at det dels ikke hjalp noget, dels at han, som ovenfor sagt, hverken var forfalden eller havde stærkt udprægede Tilbojeligheder til at blive det. Hun tog ham tilsidst saaledes som han var . . . og Enevold, som ikke havde sit opvakte Hoved og sit skarpe Blik for Intet, han tog ham ogsaa for „den, han var“, ligegyldigt om han saa ogsaa var forekommet ham „en Smule i Bejen“ fra Begyndelsen.

Paa Anmodning fra Ane-Mari's Side, fik Enevold ansat sin tidligere Ungdomskammerat blandt sine Geskarle; stort bestilte han ikke, men naar han blot akkurat gjorde Gavn for Foden, saa kunde han forresten være Ane-Mari' til lidt Underholdning — thi saa skarpsynet var den dristige Fisker midt i al sin travle Virken, at han nok havde Dje for, at Konen savnede Et og Andet.

Var dette nu ikke en Smule dristigt? — var det rigtigt Diplomati? — vil man maasse spørge. Hertil maa svares, at hvad der gjælder for Samfundslivet i de store Byer, ikke gjælder for Vestkysten. Elementerne til en moderne Ægteskabsroman er selvfølgelig tilstede overalt, hvor Ægteskab findes . . . kun hører der visse Dispositioner, en vis Atmosfære af Indtryk og Modtagelighed til for at Romanen kan udvikles. Tag en sjælelig og legemlig sund Kvinde, opvoget under strenge Vilkaar og naturlige Forudsætninger — sæt hende ind i et Forhold, hvor en anden Kvinde snart vilde finde sig staaende overfor et „Spørgsmaal“ . . . og man er som Regel sikker paa, at den første, selv om Spørgsmaalet er der, ikke vil kunne finde det. Der hører smaa Begejngre til. Disse kunne ligge som fine, usynlige Naale i den omgivende Luft . . . men paa Vesterhavskysten blæser der i Reglen en frisk Kuling. Det er i vore store Byer, at den stillestaaende Luft bliver skæbnesvanger.

Men om Ane-Mari' slet ikke tænkte Sit ved Sagen, det er et andet Spørgsmaal. Hun var virkelig begyndt at blive noget estertænksom — mente Folk.

Ved en Lejlighed foreslog hun Enevold at tage Chresten

ombord i „Havornen“ og lade ham faa Part i Udbyttet. Chresten bad om Betænkning i et Par Dage; og saa svarede han: „Nej, jeg takker for mig. Jeg kan nok lide at sejle, og jeg kunde ogsaa lide at fortjene Noget — men Du sejler mig for haardt!“

Enevold traf paa Skuldrene, sagde forresten intet, men der var dog ligesom en Misstemning at spore hos ham.

Ane-Mari' tænkte maaske endnu lidt mere for sig selv, men forresten gif Alt uforandret. Hun og Chresten saas daglig, og undertiden spogede hun med ham, undertiden var hun mut; han var som altid — og saa var det, at Enevold tog til Fiskeriudstillingen i London, af hvilken Tur han ventede sig et stort Udbytte for sine Ideer og sin — ja han tænkte vel i Grunden hele Byens — Fremtid.

Det var om Sommeren; Badetiden var begyndtovre paa Fano. En velbemidlet Hovedstadsbeboer havde antaget Chresten til Baadforer paa Smaaudflugter. Man var efter en saadan Udflugt landet i Esbjerg Havn, og Bade-gæsten havde taget Chresten med sig op paa „Hotellet“ og ladet ham deltage i en god Frokost med god Portvin.

Chresten kom i en løftet og lykkelig Stemning hen til Enevolds. Han gif ind i Stuen, hvor Ane-Mari' sad alene ved Middagsspisen.

„Vil Du have noget med, Chresten?“ spurgte hun.

„Nej, jeg vil ikke, Ane-Mari!“ sagde han, tog Plads ved Siden af hende, og begyndte: „Nu skal jeg sige Dig noget! — jeg har tænkt paa, at Liv og Død raader vi ikke for — og at hvis Enevold — saadan som han nu altid er paafærde og sejler baade ved Nat og Dag — hvis han engang skulde falde væk — saa — saa . . . ja, for ser Du: dette er Synd for Dig, saadan som Du gaar her og kan ikke selv komme til det Ene eller det Andet — og heller ingen Tak eller anden Glæde har derfor! . . .“

„Er Du svirende, Chresten?“ spurgte hun blot, og spiste et Stykke roget Lax.

„Nej, jeg er ikke!“ svarede han og lagde Armen om hendes Liv. „Men véd Du, hvad Du er — Du er dog min Kærest' fra Ungdommens Tider, og en kjon og rask Kone er Du, saa Skam! og Du skal blive min Tilkommende . . .“

„Det er da vel din Spøg?“ svarede hun og løsnede med et findigt Tag af sin Haand den Arm, der laa om hendes Liv og som syntes oplagt til med et alvorligt Tryk at bekræfte disse løftede Ord.

„Jeg spøger slet ikke; det er netop min Mening!“ sagde han. „Og da jeg er kommen til at sige saa meget, saa vil jeg ogsaa vise Dig, at jeg mener det oprigtigt“ — tilføjede han.

Men det „Oprigtighedens“ Kys, som han vilde trykke paa hendes kjønne, røde Mund med de lidt blegnende Læber, det blev standset brat i Flugten. Hun var i et Nu oppe fra Stolen og Mærket af hendes faste Haand sad trykt paa Chrestens blussende Kind.

Han stod et Øjeblik betuttet, skamfuld — næsten med en klar Taare i Øjet; thi Haanden havde været meget oprigtig.

„Er det din Mening?“ spurgte han.

„Ja!“ svarede hun. „Nu kommer Du ikke tiere til mig med det! . . .“ og hun tilføjede, maaske for Tydelighedens Skyld: „saalænge han lever!“

Da Enevold saa kom hjem, modtoges han af Chresten med den Erklæring, at han (Chresten) ikke længer kunde være i hans (Enevolds) Brød.

„Naa, ikke det?“ sagde Enevold kort, med en let Rynken af Djenbrynene. Han spurgte ikke videre, men til Trods for det gode Udfald af hans Rejse var han dog kjendeligt ilde berørt af Noget.

Tiden gik. Chresten selv gik og „slofede“, var forresten saa temmelig den samme som før, blev ikke set mere, men heller ikke mindre, paa de smaa Beværtninger end før — og hos Enevolds saas han slet ikke. Saa mødte han en Dag Ane-Mari' udenfor Byen.

Hun gik ganske alene. Chresten standsede, tog sin Kasket af, saae først ned i Jorden, lo saa en lille Smule og strakte endelig Haanden ud.

Hun tog den, trykkede den, og sagde:

„Du kommer ikke mere hjem til Bort, Chresten?“

„Nej, jeg har ikke videre Mod derpaa.“

„Er der Noget, som gjør Dig Noget? —“

„Na nej — ikke just det! Men det kan aldrig nytte en Smule. Og saa gjør man bedre i at holde sig borte Det er nu min Mening.“

„Na ja — det kan være, at Du har Ret. Men Du skulde dog alligevel se ind engang imellem. For der er Ingen, som dér er ond paa Dig . . .“ Og hun tilføjede idet hun tog ham i Haanden til Afsked: „Jeg har naturligvis ikke sagt Noget derom til Nogen!“

„Na nej, det har Du vel heller ikke!“ sagde han, stadig holdende Haanden i sin. „Men det kan nu alligevel ikke nytte — og saa er det bedre, at det bliver, som det er!“

De stod derpaa saaledes en lille tovende Stund. Ingen var der i Nærheden — kun en Strandmaage, som slog nogle Sving ovenover dem i Luften, og skreg Noget — men hvad det var, det kom dem jo ikke ved, og de spurgte heller ikke derom.

I nogen Afstand laa den lille, hurtigt opblomstrede By, i rask og tilsyneladende solid Trivsel. Den nedgaaende Sols røde Skær faldt over et af de yderste Huse — og det var netop den Bygning, som Gnevold havde ladet opføre til sine Arbejdere — og fra Skorstenen røg det i den lette, friske Blæst — og det var som om daglig Gjærning, og behagelig Hvile efter endt Dagværk, vinkede ad de To. Og dér stod de og kunde ikke ret komme fra hinanden.

Saa sagde hun — saadan med halv Stemme: „Finder Du, at jeg er noget fjon endnu, Chresten?“

Han trykkede hendes Haand til Forsikring derom.

„Sig det!“ — bad hun. „Lad mig høre det engang endnu. Der er Ingen, som har sagt mig det — siden dengang . . .“

Og han sagde til hende:

„Jeg vilde kun ønske, at jeg havde Lov til at sige Dig det hver Aften og hver Morgen.“

„Man kan jo vente“, svarede hun og slap hans Haand. „Det er der jo intet Ondt i.“

Han mente det samme. Hvorpaa de skiltes og gik hver til Sit.

Men i November det samme Aar stod der at læse — det var maaske i Barde- eller Ringkjøbing-Avis — om den Ulykke, som var hændet med „Havørnen“ og hvorved hele Bestyksten mellem Esbjerg og Ringkjøbing kunde beklage Tabet af sin drifstigste Mand og dygtigste Fisker, Gnevold Gnevoldsen. I en forrygende Storm med Regn-

tykning havde han med „Havørnen“ sent paa Aftenen ude fra Havet villet søge Graadby. Men slet belyst, som dette Farvand er, har Baaden rimeligvis forsejlet og er kommen ind i Brændingen, hvor ingen Redning gives, og hvor Fører og Mandskab har fundet deres Dod. Vel efterlod Førereren ingen Børn, og han var en bemidlet Mand, men Avisen mente dog, at Tabet vilde blive haardt for Enken. Til det øvrige Mandskab, hvoraf flere var Familieforsørgere, skulde Enken allerede have tilfagt sin Bistand; ligesom Ulykken vidt omkring, hvor Interesse for Sagen og Godgjørenhed findes, vilde kunne regne paa virksom Deltagelse.

Et Par Uar efter standsede atter to Borgere hinanden paa Esbjærg Gade og de spurgte hinanden om Nytt, efter at de først var bleven enige om, at Vinden holdt sig frisk vestlig og at Tiderne stadig bleve flovere.

„Egentlig saadant Nytt er her jo ikke“ — sagde den Ene. „Hvordan gaar det med den Nyfødte henne hos Chrestens . . .?“

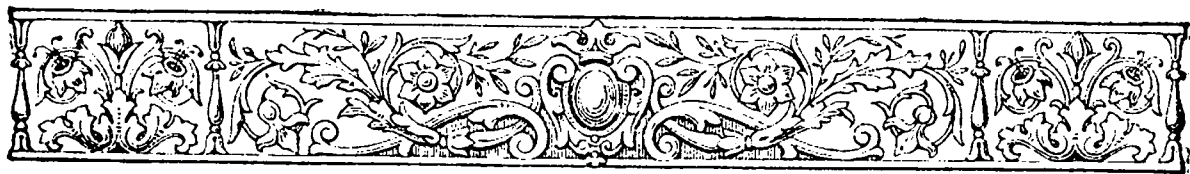
„Na, det gaar godt. Jeg var der til Daab og Fadderstads. Der er en Fornøjelse, saa det skinner efter. Hun vil snart igjen kunne tage Haand i med. Det er den rene Kjerne. Og han, Chresten — ja hun har s'gu kunnet faa et Mandfolk ud af ham.“

„Han har faaet sig den rette Kone dér.“

„Saagu' ja! Kan hænd's, at hun har faaet den rette Mand. Det gaar allensfals brillant . . . og det er rart at se — i disse Tider.“

Hvorpaa de skiltes. Og Meddeleren af denne Historie har ikke hørt noget fra dem senere.

Greven af Svedala.

Skitse fra Skaane af A. Dilling.

Med Illustrationer af Erik Henningsen.

Det var just i den smukkeste Foraarstid. Guldregnen og de hvide og violette Syrener i Gæstgivergaardens Have stod og bøjede sig under Vægten af de tunge Blomsterklasker, Kirsebærtræerne saa' ud, som de havde staaet i Snevejr, saa bedækkede var de af hvide Blomster, og nede paa de grønne Græsplæner stak nogle gamle, røde Tulipaner deres tykke Hoveder op i store Bede af Tusindfryd.

Solen holdt paa at gaa ned. Den hang som en rød Guttaperfaballon og gloede ud over det flade Landskab.

Pigerne sad paa Stentrappen med deres Haandarbejde og hvilede ud efter Dagens Slid, en af Karlene spillede paa Harmonika, og de andre stottede sig mod Væggen og røgte deres Aftenpibe, medens Gæstgiveren og Fruen sad ved det aabne Vindue og talte Kassen efter.

Nede paa Landevejen lod der høje Raab:

„Her kommer Greven af Svedala. Karl Kristian Jensen, Greve af Svedala, Gjer af Hekkenfeldt, Numleflint og mange andre store Herregaarde og Godser!“

Saa kom Greven spadserende ind paa Gaardspladsen. Han saa' forresten ikke overvættes aristokratisk ud.

Et fuglerundt Ansigt og paa Midten en kluntet Næse og en brun Moustache stærkt overdrysfet med Snus. Toilettet var mere simpelt end smagfuldt og bestod i en gammel Jakke, hvorunder man skimtede en rød Uldskjorte, samt et Par graa Benklæder med Huller paa Knæerne, og paa Hovedet bar han en smudsig Straahat med en visse Tulipan paa den ene Side.

Han var temmelig duftnaffet og havde ondt ved at løfte Benene.

„Godaften, gode Venner. Sid kun ganske rolig,“ sagde han paa Svensk med en stærk dansk Akcent. „Gener Jer ikke, jeg holder meget af uskyldig Munterhed. Rigtig nok er jeg Greve af Svedala, men jeg er sletikke hovmodig. Jaften er jeg forklædt, forklædt som Rebslagersvend Karl Kristian Jensen. Jeg er gaaet ud for at tage mig et Glas

sammen med den simple Mand i al Gemytlighed. Jeg har selv været en simpel Mand, en ganske simpel Mand; men nu er jeg Greve, Greve af Svedala. Der bor vi, baade jeg og min Broder, Baron, for jeg er Greve sér De; men han er bare Baron, eftersom og saasom at vor Moder, hun var født Baronesse, og da maa den ene Søn blive Baron, vor gamle hæderlige Moderovre paa Thyen, vor gamle hæderlige Moder, som ikke har havt andet end Glæde af sine Børn.“

Her blev han dybt rørt og tørrede Næsen i sine Jakkeskjoder og trak derpaa med Besvær en Flaske op af Lommen.

„Lad mig faa lidt Brændevin lille Mamsel,“ sagde han henvendt til en af Pigerne. „Fem Tommer er nok; men en lille Rus skal jeg have mig. Jeg er jo gaaet ud som Gesel, som simpel Nebslugergesel. Det var jeg jo ogsaa i min Ungdom, da vi førte den store Proces, og jeg holdt paa at tabe Godset, fordi min Moder kun var født Baronesse; men nu er jeg indsat i alle mine Rettigheder, nu er jeg Karl Kristian Jensen, Greve af Svedala. Hid med Brændevinet!“

„Skal jeg lade ham faa noget?“ spurgte Opvarningspigen Gæstgiveren gennem Vinduet.

„Na ja, han er ikke saa overvættes fuld, som han skaber sig. Giv ham et Stykke Smørrebrød til, saa taaler han det nok.“

„Tak, snille, gode Gæstgiver. Du er en hæderlig Karl, som aldrig lader nogen fattig Gesel gaa hungrig fra dit Hus, og derfor skal jeg belønne Dig. Vil Du sælge Gæstgivergaarden? Jeg kjøber den. Hvor meget vil Du have for den? Gænr Dig ikke, forlang bare.“

„Jeg vil have 50,000 Kroner,“ sagde Gæstgiveren leende.

„Det er for lidt. 100,000 Kroner, 200,000 Kroner skal Du have. Men saa vil jeg have alt Inventarium og alt Brændevinet.“

„Ja, for 200,000 Kroner skal Du faa det altsammen.“

„Det er godt, Gæstgiver, saa er Handelen sluttet,“ sagde han og rakte ham Haanden ind gennem Vinduet.

„Imorgen Kl. 12 skal Du have Pengene. Nu gaar jeg hjem til Svedala og henter dem. Der har jeg to store Kister fulde. Og Du, lille, vakre Mamsel, med de sorte Djne og de røde Kinder, Du skal være Gæstgiverse. Jeg skjenker Dig det altsammen, hele Herligheden; men saa skal Du være god og venlig mod alle fattige Geseller, ellers kommer Greven over Dig.“

„Saadanne Pjaltegrever bryder jeg mig ikke om.“

„Ak, min Pige, Du dommer efter min fattige Dragt, det var den Dragt, jeg bar som simpel Nebslugergesel; men jeg har min Grevedragt under, min Ridedragt.“

Han begyndte at knappe Jakkens op.

„Skal Du klæde Dig af her midt paa Gaardspladsen?“

„Jeg skal ikke klæde mig af, Hr. Gæstgiver, jeg skal bare faste min Forflædning. Men det vil jeg ikke gøre her af Agtelse for Damerne. Greven af Svedala er altid galant mod Damerne. Jeg gaar ned i Haven; men vent, vent saa skal I saa se Greven i al sin Glands!“

Han gjorde en stor Gestus og stavrede duknækket ned i Havet, som laa paa Forsiden af Huset.

„Er han fuld eller gal?“ sagde Opvarningsjomfruen, idet hun gik ind efter Maden og Brændevinet.

„Begge Dele,“ sagde Gæstgiveren. „Han har et Slags Delirium, man kan gjerne kalde det for Stormandsdelirium. Igaar var han oppe hos Præsten og fortalte ham, at de var Studenterkammerater fra Lund, og at han nu var Biskop i Upsala.“

Nu havde Greven gjort Toilette og vendte tilbage i et højt aparte Antræf og saa næsten ud som en Jofen i sin røde Uldskjorte og et Par hvide rene Underbenklæder af Trikotage. I Straahatten havde han sat en lang, hvid Syrengren og en frisk Tulipan, og i Haanden holdt han en Vidiepidff.

Gal var han, men Skjønhedssjands manglede han ikke; thi Kostumet var arrangeret med Smag, til Trods for, at det var temmelig defolletteret.

„Her ser De Greven af Svedala i sin Ridedragt, hyp, hyp, hyp!“ sagde han idet han galloperede rundt i Gaardspladsen og slog sig paa Benene med Pidsken.

Gæstgiverens unge Kone kunde ikke lade være at smile, idet hun halvt forlegen trak sig tilbage fra Vinduet, medens Pigerne fnisende løb ind i Kjøkkenet.

„Lad det nu være nok med de Narrestreger,“ sagde Gæstgiveren og kom ud paa Gaardspladsen. „Sé her er dit Smørrebrød og Brændevin, saa nu Klæderne paa Dig og sé at komme videre, hvis Du ikke vil gaa ned i Halmen og sove Rusen ud.“

„Greven af Svedala ligge i Halmen! Nej, Hr. Gæstgiver, det kan der ikke være Tale om. Nu gaar jeg hjem, hjem til mit Slot i Svedala og lægger mig til at sove paa Silkedynerne.“

Han ravede ned i Haven, fastede Klæderne paa sig og skred majestætisk ud gennem Haveporten med Brændevinsflasken i Lommen og Smørrebrødet indviklet i en gammel Avis.

Gjæstgiveren gif ind og laafede Dorene, Karlene gif til Sengs, og snart hvilede hele Gaarden i Søvnens Arme.

Greven stavrede videre.

Maanen var staaet op, stor og blank, og kastede et klart Lys over de flade Marker og Biletræerne langs Landevejen.

Greven følte sig tung baade i Hovedet og i Benene.

Han sank om i en Grøft under et Par Buske. Saa tog han en Slurk af Brændevinsflasken, lagde sig i Græsset og slumrede ind.

Han vidste ikke, hvort længe han havde sovet og vaagnede ved, at han folte noget blødt varmt ved sit Bryst.

Han gned forbauset Djnene og rejste sig halvt op stottende sig paa Albuen. Et gulloftet Barnehoved hvilede i hans Skjød. Han vidste ikke rigtig, om han drømte eller var vaagen.

„Hvem, hvem er Du?“

Barnet loftede Ansigtet mod ham og saa' paa ham med et Par store blaa Djne.

„Jeg er Calle.“

„Hvor bor Du?“

„Hos Mo'r.“

„Hvor bor Din Mo'r?“

„Hjemme.“

Greven af Svedala floede sig bag Dret. Det var nogle mindre oplysende Dplysninger.

„Men hvorledes kommer Du her?“

Drengen satte sig oprejst og paatog sig en alvorlig Mine. Han kunde vel være omkring fire Aar og havde et gammelflogt Ansigt.

„Jo, ser Du, Mo'r ligger syg, og Fa'r er rømt, og saa gif jeg ud, medens Mo'r laa og sov, for at finde Fa'r. Men saa blev det saa mørkt og koldt, og saa fros jeg, og saa fik jeg sé Dig ligge der, og saa tænkte jeg, Du mulig kunde være Fa'r, og saa lagde jeg mig ned for at varme mig lidt hos Dig.“

Han var tyndtflædt og barhovedet og rystede af Kulde.

Greven rafte ham Brændevinsflasken.

„Sé her, tag en Draabe, det varmer. Men drik ikke for meget. Det har jeg gjort, og det — det er ikke sundt.“

Barnet tog en lille Slurk. Han hostede stærkt og blev temmelig rød i Hovedet, men holdt op med at ryste.

„Og sé her har Du Mad, hvis Du er sulten.“

Han viklede Smørrebrødet ud af Avisen. Lille Calle spiste med Begjærlighed. Da han var færdig, sagde han:

„Skal vi saa sove?“

„Nej, min Gut, det gaar ikke an at lægge sig til at sove her midt i Blæsten paa Landevejen. Jeg kan nok taale det; men det kan Du ikke. Du bare fryser ihjæl, og saa kommer Din Moder til at græde.“

„Hvad skal vi saa gjøre?“

„Jeg tager Dig paa Armen og saa gaar vi hjem til mig, hjem til mit Slot, for sér Du, jeg er Greve, Greven af Svedala.“

De straalende Drømmeslotte, som Brændevinsdunsterne havde fremtryllet for hans Fantasi, dukkede atter svagt frem, og skjønt hans Forstand var klaret en lille Smule, kunde han ikke nægte sig den Fornøjelse at imponere den Lille med sine Eventyr.

„Hvad er en Greve for noget?“

„Det er det fineste man kan være, naar man ikke er Konge.“

„Saa vil jeg være Greve.“

„Det er man altid fra Fodselen af. Er Din Fader Greve?“

„Nej, han er bare rømt.“

„Naa ja, det gjør ingenting, Du kan blive Greve alligevel. Jeg gjør Dig til min Søn, saa bliver Du Greve af Svedala og arver mit Slot, hvor der er store Kister fulde af Guld og Sølv, og hvor vi skal ligge i forgyldte Senge paa røde Silfedyner.“

„Saa lad os gaa did, for jeg fryser og er sovnuig.“

„Ja, nu tager jeg Dig paa Armen, og saa rider vi i Gallop til Slottet.“

Han styrede Kursen tilbage til Gæstgivergaarden.

Han var tung i Hovedet og Benene i Begyndelsen; men efterhaanden lettede det lidt.

Nu stod de udenfor Gæstgivergaarden, der laa stille og indslumret i Maanefkinnet.

„Ind paa Gaardspladsen tør jeg ikke gaa,“ mumlede Greven for sig selv, „ellers river Hunden os i Stykker begge to, og forsøger jeg at vække Folkene, jager Gæstgiveren mig paa Porten.“

„Er dette dit Slot?“ spurgte Calle.

„Ja, men vi kan ikke komme ind i Huset iaften. Min Moder, Grevinden sover, hun er en født Baronesse,

„Saa vi tør ikke vække hende. Vi lægger os i Haven til imorgen. Der er saa lunt og godt under Træerne.“

„Har Du Dine røde Silfedynner dernede?“

„Nej, men vi skal nok klare os alligevel.“

Han aabnede Trælaagen og gik ind.

Der var saa stille i Læ af de høje Bopler og Tjørnehækene, som omsluttede Haven, Græsplænerne laa bløde og grønne, og de store Syrenbusketter udsendte en stærk Bellugt.

Henne i et Hjørne var en prægtig grøn Plet, omgjerdet af blomstrende Buske og overskygget af et stort Kirsebærtræ.

Her lagde Greven sin lille Byrde ned.

„Her skal Du se, her reder vi os en prægtig Seng.“

„Du har jo ingen Silfedynner, og Du er vist ingen Greve,“ sagde Calle søvnignaven.

„Er jeg ingen Greve, jo nu skal Du se, at jeg er Greve, for nu kaster jeg Geselforklædningen.“

Han kastede paany den gamle Jakke og de hullede Benklæder af sig og stod der straalende i Maaneskinnet i sin hvide Trikot og den røde Uldskjorte.

„Kan Du nu se, at jeg er Greve? Er jeg ikke fin, hvad? Det er min Ridedragt, ser Du. Saadan er jeg klædt, naar jeg rider paa Jagt med Kongen og hele Hoffet.“

Han tog sin Knortestok som Rjæphest.

„Hyp, hyp, hyp, nu rider Greven af Svedala i Skoven paa sin stolte Ganger.“

Barnet klappede i Hænderne af Glæde.

„Men nu er det sent, nu maa vi sove, og derfor skal vi rede vor Seng.“

Han bredte sine gamle Benklæder ud i Græsset.

„Dem skal Calle ligge paa, saa bliver han ikke kold af Duggen, og saa faar han min Arm som Hovedpude og saa bruger vi Frakken som Dverdhjule til os begge.“

Han gjorde, som han sagde.

„Og saa skal Du kysse mig til Godnat,“ sagde Calle og løstede sin rosenrøde Mund mod hans tykke Moustache, „det gør Mo'r altid.“

„Din Moder har vist tjent paa Herregaarde og lært sig fine Manerer,“ sagde Greven og rejste sig og begyndte at famle i sine Frakkelommer.

„Vil Du ikke kysse mig?“

„Jo, vent lidt, jeg skal først gjøre Toilette.“

Han halede frem Brændevinsflasken og slog Halvdelen af dens Indhold ud over en ren Snip af et gammelt rødt Lommetørklæde.

„Det er næsten Synd at spille Guds Gaver paa denne Maade,“ mumlede han, idet han gned sig om Munden og tørrede Snusen af sin Moustache med Lommetørklædet; „men hvad skal man gjøre, naar man ikke har Vand i Nærheden.“

„Hvad bestiller Du der?“

„Jeg vadsker mig i Gaudetologne, det gjør vi fornemme Folk bestandig.“

Nu havde han fuldbendt sit Renselsesværk og trykkede blidt sin Mund mod de friske, røde Barnelæber.

Calles lagde trygt sit blonde Hoved op til hans Bryst og sov ind.

Greven sænkede Djnene og betragtede Drengen med hjærlige Blikke.

„Dersom man nu ikke havde været den fordrufne Greve af Svedala, som løber omkring paa Landevejen og tigger og lyver, kunde man have været den hæderlige Nebslagersvend Karl Kristian Jensen, som kunde have ligget i sin egen ordentlige Seng med sit eget søde, lille Barn i Armen, og ikke have behovet at stjæle sig ind i andre Folks Haver om Natten som en Tyv og agere Fader for andre Folks Born. Han er forresten vakker den lille. Sid jeg bare var hans bortløbne Fader.“

Der trillede et Par Taarer ned i Calles blonde Lokker.

Greven af Svedala laa en Stund stille. Saa lukkede han Djnene og slumrede ind med det fremmede Barn trykket til sit Bryst.

Gjæstgiverens unge Kone stod den næste Morgen i det aabne Vindu og indaandede den friske Luft, da hendes Blik tilfældigvis faldt paa Græsplænen under Kirsebærtræet.

Hun ilede ned i Haven og blev staaende med foldede Hænder og betragtede den lille Gruppe.

Calles friske Barneansigt hvilede ved Grevens røde Uldsfjorte, medens dennes mørke Moustache laa halvt begravet i Drengens gule Lokker. Begge to saa' smilende og lykkelige ud i Søve. Rimeligvis vandrede de nu i Drømmenes Land Haand i Haand i de forgyldte Sale paa Greven af Svedalas Slot.

Kirsebærtræet havde drysset en hel Blomsterregn over dem, saa de laa der, som om de var tilsnæede af hvide Blade.

„Herre, Du min Skaber,“ udbrod hun, „det er jo Stinas lille Galle fra Horlinge! Hvorledes i al Verden

er han kommen hid med den gale Gefellen?”

Barnet aabnede sine Øjne og saa' sig først lidt forundret omkring, men fattede sig snart og begyndte at trække sin Ven i Moustacherne.

„Bogn op nu Farbro'r Greve, nu gaar vi ind i Slottet. Der staar Grevinden.“

Greven rejste sig sovndrukken.

„De undskylder nok, Frue, at vi har taget Matteløgis her i Haven; men jeg fandt Barnet ude paa Landevejen og kunde ikke lade ham ligge der og fryse ihjæl, derfor tog jeg ham herind, hvor det er lidt lunt og dækkede ham til med mine gamle Klæder.“

„De har gjort Ret. Jeg kjender Drengens Moder, hun har tjent her paa Gaarden. Kom, min Gut,“ sagde hun og tog ham paa Armen, „saa skal vi gaa ind og faa vadsket os og faa os lidt Mad, og naar De er paaklædt, kan De ogsaa komme ind og drikke en Kop Kaffe.“

Da Greven en Stund efter kom ind, havde han gjort stort Toilette.

Nede i Dammen havde han vadsket sig saa ren, som han sikkert ikke havde været paa lang Tid; Haaret var fjæmmet, om Halsen havde han knyttet et gammelt Silketørklæde i en kofet Sløjfe og stukket en frisk Tulipan i Knap-hullet og en Syrengren i Hatten, medens Gullerne paa Knæerne af hans Bentklæder var sat sammen med Knappenaale.

Calle var yderlig tilfreds og spiste paa et stort Stykke Hvedebrod. Fruen havde givet ham nogle af sine egne Børns aflagte Klæder, saa han saa' højst gentil ud.

Da de havde spist, sagde Greven:

„Nu er det vel bedst, at jeg bringer Barnet hjem til hans Moder. Hun er vel ængstelig for ham.“

Gjæstgiverens Kone gav ham den fornødne Underretning om Vejen og stak ham en stor Pukke Jødemidler under Armen.

„Se her, tag det med til Stina. Hun kan trænge til det Staffel, og saa skal De vel have Dem en Morgen-snaps, inden De gaar.“

„Nej Tak, idag er jeg Gesellen Karl Kristian Jensen, og idag vil jeg være ædru, til jeg har bragt Calle hjem til hans Moder. Imorgen begynder Greven af Svedala atter at vandre paa Landevejen og tigge og lyve, til han en Dag drikker sig ihjæl og ligger død i en Groft.“

Saa tog han Drengen ved Haanden og vandrede afsted; men han løftede Benene lettere og var mindre duknaffet end sædvanlig.

Mon han dog ej skulde komme?

Af C. Ploug.

Med et Træsnit efter et Maleri

af Dalsgaard.

Mon han dog ej skulde komme?
Søndag Middag er jo onime;
naar han vil, han kan gaa bort.
Hvi vil han da hjemme nøle,
naar han paa sig selv kan føle,
hvor at vente dog er haardt?

Var det mig, han bied efter,
vilde jeg af alle Kræfter
løbet gjennest Vej til ham.
Hvorfor skal min Længsel gjæffes,
naar den burde være Begges?
Det er virkelig en Skam.

Har de Unges Sag ham drillet?
Gif han med til Keglespillet,
for at kjøbe Fred af dem?
Ua — han la'r sig ikke drive;
drille de ham, kan han give
Svar med baade Synd og Klem.

Eller om en anden Pige
af de fjerne og de rige
havde sat for ham sit Garn?
Nej — jeg vil ej være bange;
heller ej han la'r sig fange,
for saa var han jo et Skarn.

Men omsonst mit Øje flakker
over Dale, over Bakker,
for at hilse paa min Ven.
Lærken jubler for sin Mage,
Viben piber frem sin Klage,
og mit Sind er stumt som den.

Tys — en dunkel Gjenstand rager
op nu af den gule Ager,
dukker frem bag Bakkens Kant.
Mer og mere den sig nærmer,
nu ses hvide Skjortearmer
og Kasketten. — Det er ham!

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michaelsen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Reiseerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehenschlagers Barndom og første Ungdom, af E. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Misundelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Onkels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Giersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; E. Dilling: Greven af Svedala; med Illustr. af C. Henningsen; C. Bloug: Mon han dog ei skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosenstand; B. Østergaard. En Ubedkommende, Studie fra Gaden, med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet, 24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Henckel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thomsen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: et Glentejfrig, med Illustr. af H. Tegner; J. Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Viggo Langer. 24 Sider. 10 Dre.
- 28. N. Suel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R. Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sic: Elskovstjærnerne, et Sagn fra Provence, med Illustr.; Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender Du de Stille i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44 Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsfnggen, med Illustr.; J. Futtrup: Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B. Hansen: En sorgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af Anker Lund; B. Østergaard: Onde Dine, med Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af Alf. Schmidt; Anna Borch: Djævelen som Præst, med Illustr.;

(Fortættes paa Omflagets 4de Side).

- Elith Kemert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ad. Langsted: En Moders Tilgivelse, Et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Corfitz'n: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af K. Gamberg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nassehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanter, af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L. Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dronning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Naadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Jørgen Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landslygtige Skrædder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et Mønst Sagn, af Mogens Gyngge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P. C. Loepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Bornholm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Byvædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Kof; Svend Trost Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Kanden hitte paa? Eventyr ved Jæns Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taast-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder, 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af Chr. Vestergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernesud, af Birger Hansted; Gjedden, indst Folkeeventyr, af Jæns Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gyngge; Det Mosait fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjøber paa engang for et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Mr.

Pris:

Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

Se Omslagets indvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

-
- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsén, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
— 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen, Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
— 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
— 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
— 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
— 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
— 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Hødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15. Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
— 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Rom's Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
— 9. Kutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
— 10. En højtstaacnde Viedbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjællands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr.; et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
— 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
— 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
— 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Altimøller“, af E. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
— 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Mølbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
— 15. Hessen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
— 16. Reiseskitse fra Grækenland, af Ména, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

En dansk Kaperkast og Kaperiet.

H. P. HAVSØNS C.

Af J. Davidsen,

med Illustrationer af Vilh. Rosenstand.

Blandt de livlige Erindringer fra mine Drengeaar, fra Tyverne, indtage de, der knytte sig til et gammelt Egtepar, en meget fremragende Plads. Samme Egtepar, Kaptain Ronne og hans Hustru, ejede det Hus i Skvaldergade, hvor mine Forældre boede i en lang Række af Aar. Jeg var en daglig Gæst hos det, især var jeg den gamle Kones Yndling. „Er du der igjen, din Bisjefræmmer“, sagde hun, naar hun lukkede mig op. Men jeg kunde se paa hende, at hun slet ikke var vred over mit Komme. Hun havde altid et og andet af „Godter“ til mig, mest stegte Logæbler. Og da hun mærkede, at jeg holdt meget af at læse Morstabsbøger, forsynede hun mig med saadanne af sin lille Bogsamling, ja lejede endog Bøger paa Weeninghausens Lejebibliothek alene for min Skyld. Og saa var hun uindtommelig i at fortælle Eventyr og andre Historier. Det var noget for mig.

Derved forklares da ogsaa, at jeg med Glæde og Erkjendelighed tænker tilbage paa den brave Kone. Det var dog ikke det Eneste. Der var ved disse vore Bærtfolk en vis Romantik, som satte min ungdommelige Fantasi i Bevægelse. Det laa ikke i deres Personer, thi de vare jævne og dagligdags. Jeg ser dem endnu for mig. Madam Ronne var en lille, temmelig spinkel Kone med et

Ansigt fuldt af Rynker, hvoraf der blinkede et Par venlige Lyseblaa Øjne. Iført en mørk Hvergarmskjole, der kun ved Højtider afløstes af en Sirtses eller vel endog af en brocheret Silkeskjole, med en skinnende hvid Brystduk og et Hovedtøj, der mindede om Fanøkvindernes, thi til dem horte hun ved sin Fødsel, sad hun næsten stadig ved sin Kof eller sin Garnvinde, passiarende eller nynnende Sange, blandt hvilke især Abrahamsens „Vi alle Dig elske, livsalige Fred“. Manden derimod tog sig mere imponerende ud, og ved at læse om Kaptain Cole i Dickens „Dombey & Son“ svævede Billedet af Ronne for mig. Ligesom denne var han en høj, noget krumbojet Skikkelse med et af Vind og Vejrs brunet Ansigt fuldt af skarpe Kanter. Men han var ikke defekt som Kaptain Cole, han havde begge sine forsvarlige lange Arme i god Behold og disse vare forsynede med Hænder, der i Storrelse og Tykkelse mindede om Bjornelapper. Hans Hoved var bedækket med en Skov af graat Haar, og hans tykke Rindskæg, der dannede en Ring under Hagen, var hvidt som Sne. Der var noget Barsk i hans Bæsen, som især viste sig i den Maade, hvorpaa han udstødte Ordene, men han var meget godmodig og sin „gamle Kjøelling“, som han stadig kaldte sin Hustru, holdt han inderlig af. Ved første Djefast opdagede man, at man her havde en gammel Somand, en rigtig Ulk, for sig, men hvad der derved særlig interesserede mig og ganske vist andre, som traf sammen med ham, var, at han havde været Raperkaptain, en af de mest bekjendte og en af de heldigste.

Og vidste man det ikke, kunde man næsten udfinde det af Møblementet. Skjøndt Værelserne, især Stadsfestuen, „Salen“ som den kaldtes, vare meget rummelige, var der en saadan Masse af Møbler, at man næsten ikke kunde bevæge sig i dem. Der var Mahognichatoller, Dragkister, store Spejle, Sofaer med Damastes Betræk, bløde Tæpper paa Gulvene, Prisme-Lysekroner — men altsammen med Spor af at være kjøbt paa forskjellige Auktioner, og saa at sige rodet sammen uden Smag eller Harmoni. Der var som blæst, thi Madam Ronne var Proberheden selv, men det hele lignede en Marskandiserbutik, og det samme fandtes i Reglen hos andre Raperførere, der ved at have Lykken med sig vare naaede til stor Velstand, det vil sige, hvis de ikke, hvilket som oftest var Tilfældet, havde levet i Sus og Dus og næsten ligesaa hurtigt havde sat deres Rigdom

til som den var erhvervet. Med Ronne var det ikke sket, og det kunde han takke sin brave Kone for. Han selv havde været anlagt paa Lystighed og holdt af at faa sig en Svir med andre Kammerater. Hvorledes „Kjællingen“ havde sat en Stopper derfor ved sine Dvertalelser, det vidste han at fortælle Et og Andet om, blandt andet, at hun havde faaet ham til at kjøbe det Hus, som han nu ejede helt og holdent, saa at de nu paa deres gamle Dage kunde leve

H. P. HANSEN. S. C.

ordentlig, men ogsaa efterlade deres eneste Datter, der var gift med en Mand i Jylland og havde en stor Borneflokk, en ret anseelig Skilling.

Tro sin gamle Tilbojelighed for Soen gjorde han hver Dag en Tur ud til Toldboden, for, som han sagde, at „spytte i Vandet“, og derved forsømte han sjældent at gjøre et Svinfærinde ind i Toldbod Vinhus, hvor han

næsten altid traf en gammel Bekjendt, med hvem han kunde drikke et Glas Vin. Derudover gif det ikke. At søge Broffensbod, som han havde gjort i sine unge Dage maaske mere end det var sundt for ham, det var under hans Værdighed som Kapitain og Dannebrogsmænd, thi det var han.

Af mine Forældre havde jeg hørt Fortællinger om Rapere og Rapertog fra Krigens Tid, om hvorledes den var bleven en rig Mand og havde holdt paa Bengene, og hvorledes den havde sat dem overstyr. Saadant, især Bedrifterne, interesserede mig naturligvis højlig, og derfor kan man ogsaa forstaa, at jeg med et Slags Urefrygt betragtede den Mand, der havde spillet en stor Rolle som Raperfører. Rønne var til daglig Brug ikke synderlig snassom. Iført en blaa Pijækkert med store Metalknapper, rygende paa en kort Merfkumspibe, som han holdt med den ene Haand, medens den anden paa Somandsvis hvilede paa Laaret, sad han i Reglen i en udpolstret Lænestol, enten hørende tavst til, hvad vi, hans Kone og jeg snakkede om, hvortil han mellemstunder gav sit Besyv, kort og syndigt, eller han sad og læste i en Avis eller en gammel Historiebog. Men naar han saa om Aftenen efter Maden havde faaet sig et, to, ja undertiden tre Glas Punsch, kunde han faa Munden paa Gang, især naar Fader saa ind til Bærtfolkene, og saa var det ganske naturligt, at han fortalte Udskilligt fra sit bevægede Liv, først som Rapergast, siden som Kapitain paa en Skude, han havde kjøbt sig. Alt det slugte jeg med Begjærighed.

Før jeg kommer dertil, skal jeg til Forstaaelse af den Art Krigsførelse, som Folkeretten vel ikke endnu ganske har opgivet, men som forholdsvis nu sjelden bruges, anføre Følgende.

Berovede vor Flaade ved Englændernes Røvertog i 1807, var vi i den paafølgende Krig med England, paa hvis Side Sverig i Begyndelsen slog sig, henviste til de Kanonbaade og mindre Orlogsskibe, der efterhaanden bleve byggede. Da dette selvfølgelig ikke var tilstrækkeligt til at udøve Gjengjældelsesretten mod England og til efter Evne at gjøre Fjendens Handel Afbræk, opmuntrede Regeringen Raperiet. Enhver dansk Borgere kunde efter Andragende faa Tilladelse til at udruste væbnede Fartøjer med det Formaal at opbringe fjendtlige Koffardskibe eller andre Magters, der havde engelske til fremmede Havne bestemte Varer ombord, eller som førte Krigskontrabande. Der var for

Kaperiet udstedt et udførligt Reglement. Fartøjet skulde føres af en søkyndig Mand, der havde Patent som Skipper eller Styrmand, og der skulde stilles Kaution til Sikkerhed for Erstatning af den Skade, som ved mislig Benyttelse kunde afstedkommes, som f. Ex. ved uberettiget Opbringelse af et en neutral eller venstkabelig fundet Magt tilhørende Skib. En Priseret i Kystbyerne skulde afgjøre, hvorvidt Opbringelsen havde været lovlig, og fra denne Priseret kunde der apelleres til Over-Admiralitetetsretten i Kjøbenhavn. Der var strenge Regler for de opbragte Skibes Undersøgelse, for Mandskabets Behandling, og der var Bestemmelser om Delingen af Prisgodset. Først var det fastsat, at Skib og Ladning med visse Afdrag til Stiftelser, Retsgebyrer o. s. v. skulde tilfalde Kaperen og Pengene derfor fordeles mellem Rhedere, Kapitain og Mandskab efter visse Regler; senere blev det forandret derhen, at dette kun skulde gjælde, naar det tagne Skib var udskaaet af en Konvoy, hvormed jo var forbunden en ikke ringe Fare. Var Prisen derimod taget uden at være under Konvoy, tilfaldt Skibet Staten og Ladningen Kaperen.

Til at udruste Kapere dannede der sig Rhederier og Aktieselskaber. Den største Del af de udrustede Kapere var Smaafartøjer, ofte endog aabne Baade, væbnede med et Par smaa Kanoner, Besætningen med Suggertter og Skjudevaaben. Besætningen bestod som oftest af sammenrapsede Folk, Koffardimatroser, Lediggængere og Sjouvere, som det var vanskeligt nok at holde under Tugt og Awe. Det var heller ikke sjældent at Orlogsfartøjerne paa Stationerne maatte anvende Strenghed for at faa dem til paa Søen at lystre Lovene. Naar disse Bander, der ikke vare stort bedre end Sorovere — som Kaperiet overhoved strengt taget næsten maa betragtes som Soroveri — med de let erhvervede Prispenge vare i Land og selvfølgelig svirede dem op paa Værtshuse og i Ripper, begik de som oftest de grovste Optøjer, som Politiet især i de mindre Byer havde sin Nød at styre.

Kapitain Ronne fortalte, hvorledes han ofte havde haft sin Hyre med Folkene, uagtet de, som tjente under ham, ikke hørte til de værste. Han maatte ofte betjene sig af Tampen for at skaffe Disciplin, og det var nærvæd en Gang, at han selv var bleven Offer for et Mytteri, der gik ud paa at kaste ham og Styrmanden overbord og bemægtige sig Fartøjet. I rette Tid blev det forhindret ved

at en af Folkene, en gammel Kofferdimatros, underrettede ham om, hvad der var i Gjære. Et Par af Kunstisterne kom ogsaa i Raadhuset.

Ronne, født paa Bornholm, havde længe faret til Soes og var Styrmand, da han i denne Egenskab blev hyret af en Kapitain Wulffen, der forte en stor og orlogsmæssig udrustet Kaper „Danneskjold“. Denne gjorde ikke faa Priser, en Gang i Lobet af nogle faa Dage endog sex, ja erobrede endog en engelsk Kanonbaad, hvorved det paa begge Sider vankede blodige Bander. Senere tog Ronne Tjeneste hos en for sin Dristighed meget bekendt Kaperkapitain, Lars Petersen Raaber, der forte Skonnerten „Haabet“. Om dennes Meriter fortalte Ronne Et og Andet. Saaledes affaar Raaber en Dag i Sundet tæt op til den svenske Kyst to fjendtlige Kapere og en Galease fra en Konvoy, bestaaende af en Fregat og 5 „Gaffelmænd“, drev Kaperen paa Grund og tog den rigtladede Galease.

Saa var det at Ronne for en Del af sine rigelige Prispenge selv kjøbte sig et Fartøj, en anseelig Ligger, som han, efterat have erhvervet sig Kaperbrev, udrustede næsten orlogsmæssig med en stor Swingbasse, et Par mindre Kanoner og anden Somandsvaaben. Besætningen, 24 Mand, fik han hurtig samlet, og saa gik han ud paa Eventyr.

Jeg lader ham nu selv fortælle, og skal jeg saa godt som det er mig muligt gjengive hans ejendommelige Maade, dog med en betydelig Formindskelse af de mange djærve Somandsudtryk, han betjente sig af.

„Det var den 19de Juli 1809,“ — fortalte han — „jeg husker det saa godt for det var Dagen efter Kjællingens Geburtsdag, for jeg skal sige Dem, at vi var allerede for et Par siden splidsede. Det var en dum Streg, ikke sandt, Ane, men der er dog dummere Ting jeg har gjort i mit Liv. Nok sagt, vi gik ud, og Kjællingen græd og flæbede — men jeg sa'e: „Inte forsknyt, jeg skal nok hytte mig, pas du bare paa Tøsungen i Buggen“. Lidt benaet var jeg, det skal jeg aldrig benægte. Men det gik strax over saasnart vi var ude paa den salte So med strygende Vind. Vi frydsede et Par Dage i Sundet, men der var Jurgentig at hale. Jeg og de Andre begyndte at blive flejmodig, men saa sagde Styrmanden — en flink Ulf, han hed Kresten Ruop, en Landsmand, Bornholmer. — „Hør, Kapitain,“ sa'e han; „her betaler det sig saagu

ikke at farte om, skal vi ikke gjøre et lille Sving ind i Store Bælt". — „Jo vel“, sa'e jeg, „det var ikke saa galt.“ Saa satte vi Kludene til, Vinden var god, og ganske rigtig, vi var neppe kommen forbi Samsø, før Udfigsmanden varskoede en stor Konvoy. „Her er nok Bid“, mente Styrmanden. „Mulig nok“, sagde jeg, „men den store Karl der forude seer mig Satans fordægtig ud. Det er en Fregat, og se, der er ogsaa en Brig. Forst maa vi hytte vort eget Skind, og saa se om der kan falde noget af til os. Der er alletider en Dovenkrop, som ikke kan følge med.“ Og saa søgte vi ind til Bugten ved Svingninge, hvor man ikke let kunde faa Dje paa Skuden.

„Med rask Nordenvind kom nu Engelskmændene nærmere. Ganske rigtig, Konvojen bestod af en Fregat med 30 Kanoner og en Orlogsbrig, og der var en halv Snes Kofferdisartøjer, alle godt ladede, og hvor lob Tænderne ikke i Vand paa os! De holdt sig ogsaa tæt til Orlogsmændene, for de kunde tænke, at der var Ugler i Mosen. Men det var rigtig som jeg havde tænkt mig. En halv Mils Vej bagefter kom et Par Skuder lunkende som om de havde Beg i Hælene. Den første lod vi passere, men da saa den anden nærmede sig Højden af os, satte vi alle Klude til, og vips var vi paa Siden af den. Det var et stort Fartøj, ladet til Vandgangen, som vi kunde se. Vi bordede Skibet, det lod til, at Kapitainen vilde gjøre Modstand, men Svingbassen rettet mod Dækket, og mine Folks Pistoler og Huggertter indgjød ham Respekt, og han maatte finde sig i det Uundgaaelige. Han lettede kun sit Hjærte ved en Del God dam og andre Eder, som jeg blæste af. Men regederlig gif vi frem. Jeg og Priseresteren undersøgte Papirene og tog dem i Forvaring, som befalet var, og Kapitain og Besætning, en halv Snes Mand, behandlede vi paa den pæneste Maade. Vi gif ind til Kallundborg med Prisen, den var ladet med The, Sukker, og andre gode Varer, en kostbar Ladning. Priseretten tiltjendte mig Skuden og Ladningen, det hele var sine 60,000 Rdlr. værd, Stiftelserne fik Sit, Gebyhrer, Rettergang og Toldvæsen blev betalt, og det var en kjon Sum, som tilfaldt mig og Besætningen. Kjællingen fik ogsaa en Silketjole og en Joerværkskaabe, hvortil hun trængte. Og se, det Gulduhr, der hænger paa Bæggen, det horte med til Udbyttet.

„Se, den Begyndelse var da ikke saa gal. Men det gif ikke altid saa heldigt. Jeg tog et Par Priser, som

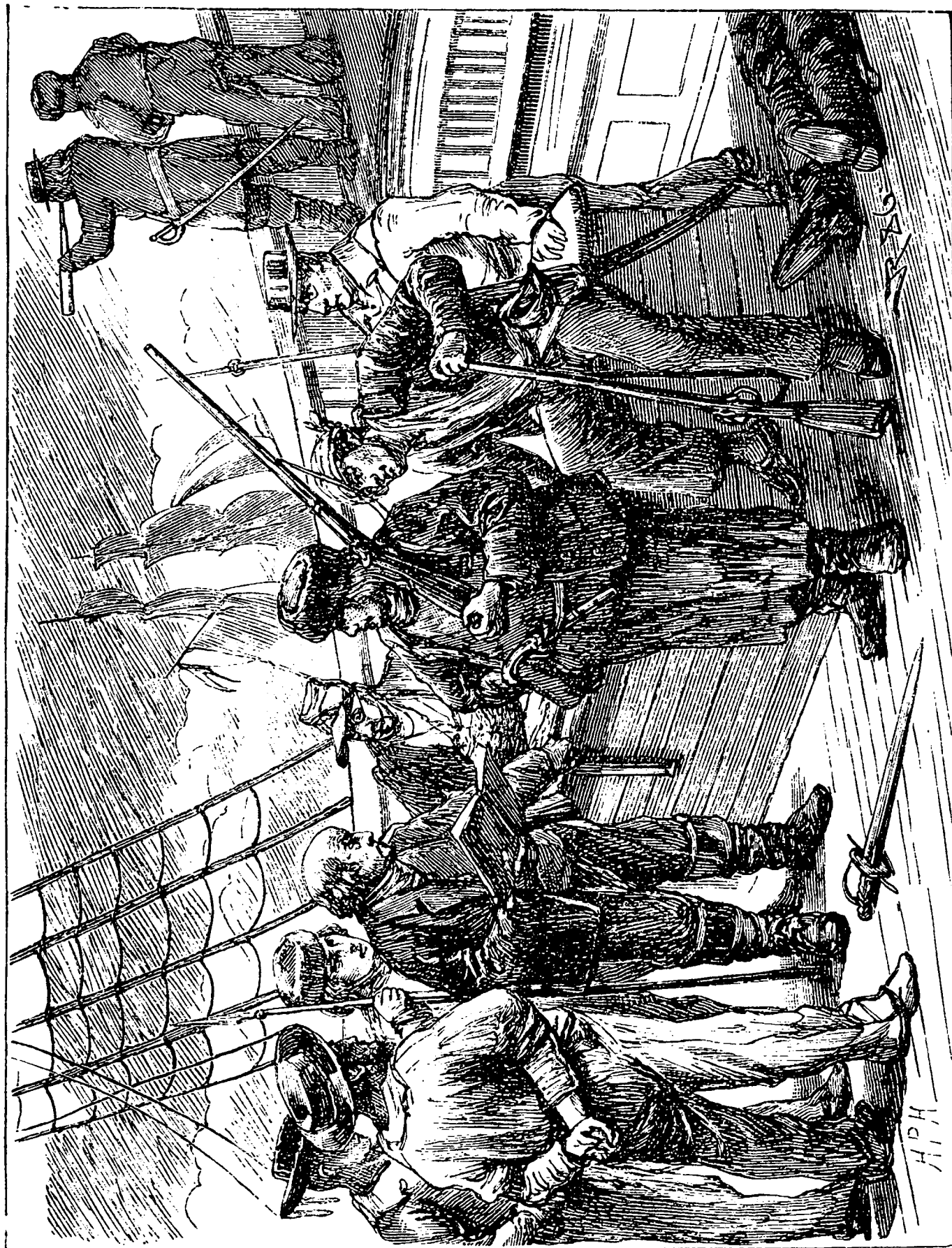
viste sig at være neutrals Magters. Jeg troede rigtignok der var noget Fikunteri, og Priseretten tilkjendte mig dem ogsaa, men Over-Admiralitetetsretten gav dem fri, og jeg kom til at spytte i Bøssen. Der var dog dem, som det gik værre, og jeg skal ikke nægte at det var mig en Fornøjelse. Ser De, der var Spekulanter her i Kjøbenhavn, som kjøbte Priseparter af Folkene paa Kaperfibe, der mens de af dem tagne Priser endnu ikke var prisdomte, trængte til Benge, og solgte hver sin Andel langt under hvad der kunde ventes. Det var et Slags Lotteri. Blev Skuden og Ladningen prisdomt, tjente Spekulanterne svært, blev Skibet frikjendt, tabte de deres Benge. Saadan var det Tilfældet med den ene af de omtalte Priser. Et Par Spekulanter havde slaaet sig sammen og affjøbt mine Folk deres Parter for 16,000 Rdlr., saa blev Skibet frigivet, og Spekulanterne drev af med lange Næser, mens mine Folk lo dem ud. Der var for Resten ikke meget tilbage af hvad de paa den Maade havde tjent."

„Kom det ikke undertiden til en alvorlig Fægtning?“ spurgte min Fader.

„Meget sjældent,“ svarede Konne, „for vi var næsten altid Overmændene, og Koffardikapitainerne vidste, hvad der vankede, naar de satte sig til Modværge. Men rigtignok kunde vi resifere at faa adskillige Rugler i Skroget eller faa Døde og Saarede, naar vi forsøgte paa nær Hold at udfjære en Skude fra en Konvoy. Jeg havde ogsaa en Gang en slem Dyst med en Koffardifarer, en Engelskmand, der havde en kostbar Ladning, til hvis Forsvar der var et Par Kanoner og mange Mand, væbnet til Tænderne med Geværer, Pistoler og Huggertter. Da vi søgte at borde Skuden, en Bark, modtoges vi af en saa kjon Hilsen af Skraa og Geværflugler, at flere af os dejsede om og et Par fik saameget saa de havde nok for denne Gang. Imidlertid lod vi os ikke kyse, vi gav dem Besked af alle Livsens Kræfter, vi entrede, og efter en Kamp paa Dækket, som jeg endnu har et Minde af,“ vedblev han visende paa et bredt Nr over Rinden, „fik vi Bugt med Besætningen. Det var en drøj Historie den, men den betalte sig. Skib og Ladning indbragte halvandethundredetusende Rigsdaler til Deling.

„Og saa skal jeg fortælle Dem en morsom Historie. Vi befandt os en Gang paa Vestkysten af Jylland, for der mente vi at kunne tage Englænderne fra første Haand.

Men det varede længe for der kom Noget, og saa var det en Konvoy saa stærk og tæt, at der ikke var noget at gjøre. Kjød af at vente gif vi ind til Ringkjøbing. At der blev sviret svært, kan De tænke Dem. Men den værste var

Prisemesteren, han kunde drikke som en Borstenbinder, men om han var nok saa fuld, kunde han dog passe sine Sager og gjøre Redelighed for hvad det skulde være. Vi havde mange Løjer med den Karl, der ellers var en saadan lærd Mand. Som sagt, vi fik ham drukket dygtig paa

Bølsen, han lagde sig saa lang han var ned paa Bænken og gav sig til at synge og skraale af fuld Hals, indtil han ikke kunde aarke mer. Midt i den Hurlumhej kom min Styrmand styrrende ind i Huset og meldte, at et Skib fra en Konvoy drev uden Mast for Vind og Vej. Det var Mad for Mons. Alle som En foer vi afsted, bærende Prisemesteren, for han kunde ikke staa paa Benene. I et Nu var vi paa vor Skude, satte Sejl til, fik Skibet halet ind og undersøgte det. Og saa skulde De have set Prisemesteren, Blæden over Fangsten havde fordrevet Perialen, han var saa ædru som en nyfødt Ratteskilling, og godt var det samme. For Amerikaneren — det var Skipperen — han nægtede paa det Bestemteste at have gaaet under Konvoy, og saa gav Prisemesteren sig til at rumstere om i hele Skibe — og saa fandt han de engelske Papirer nok saa net og pynteligt i en Flæskekinke — for man kjendte jo de Karles Fif — og saa var Amerikaneren leveret. Skibet blev erklæret for god Prise med Ladning og alt, og det var en god Fangst.

„De spørger, om det ikke gjorde En ondt for de Stakler, som saadan blev udplyndrede? De sagde det ikke saadan ligefrem, men Meningen var der dog. Ja, nuvel, udplyndrede, lad gaa — næsten det rette Ord — og Pirateri er det noget nær. Men ser De, som Du mig, saa jeg Dig. De Tyvekægte af Englændere havde forskyldt det — og endnu for Raperiet herfra begyndte, havde de allerede opbragt flere danske Fartøjer, ladede med Proviant til Norge. Og skulde vi saa taale det, og skulde vi saa lægge Hænderne i Skjodet? Nej, Faermin, det er der dog ingen Mening i. Og ser De, hvad det nu angaar, at Staklerne, som de kaldte dem, blev udplyndrede, og mistede maaske alt, hvad de ejede, saa er det fejl Bestik. I det mindste de fleste ejede hverken Skib og Ladning, de tilhorte rige Rhedere i England, de kunde nok taale Tabet, og kunde de ikke taale det, saa er det kun Lou som forskyldt. Men der kunde jo ogsaa være enkelte af disse Skipperer som det gif ud over. Saadan tog vi et Skib paa Jyllands Vestkyst, der var ladet med Ris og Styfgods. Skipperen var bleg som et Lig, da vi bordede det, og han sagde: „Nu er jeg en fattig Mand. Alt, hvad jeg ejer, stikker i Skuden og Ladningen; min stakkels Kone og mine Børn, hvor skal de nu faa Brodet!“ Det sagde han paa sin Engelsk, men jeg forstod ham godt. Jeg troede han løj,

men Papirerne udviste at det var Sandhed, at Skib og Ladning tilhorte ham. Om man ogsaa er Rapergast, og det kan just ikke hjælpe til at gjøre En blod om Hjærtet, saa er man dog et Menneske, og jeg kan ikke nægte, det gjorde mig ondt for Manden. Og jeg snakker ikke gjerne om det, men dog skal De vide, at Skipperen ikke forlod os ganske med tomme Lommer, da han vendte hjem. Og mine Folk var saagu' heller ikke slemme. Da jeg fortalte dem, at Skipperen nu ved at miste Skib og Ladning var tiggefærdig med Kone og Børn, var der ikke En, som ikke tilbød en Part af Prisepengene. Kommandor Fisker, som De maaske har hørt om, han sa'e ogsaa til mig, da han engang traf mig paa Toldboden: „Konne, De har et godt Hjærte, har De, De er en skikkelig Rapergast,“ og saa svarede jeg: „Taf Hr. Kommandor, De er altfor artig. Men finder De inte, at ved et Arbejde som vort, der just inte er saa meget prober i Moralitet, er det godt, at man ogsaa tænker lidt paa sine Medmennesker og at man husker paa, at Borherre ser En paa Fingrene.“ — „Det har De Ret i,“ sa'e Kommandoren, trykkede min Haand og gik sin Vej. Det var nok ogsaa ham, der fik mig udnævnt til Dannebrogsmænd.“

Undertiden kom Talen paa andre Raperforere og deres Wirthschaft. „Sig mig,“ sagde Konne, henvendende sig til sin Kone, „det er længesiden at jeg har set noget til Fru Bollesen. Har Du?“ — „Det er ikke saa længe siden, hun var her,“ svarede Mad. Konne; „men hvorfor skal Du altid saadan haane Staffelen ved at falde hende Frue?“ — „Jo, jeg kalder hende med den Titel, som hun selv har tillagt sig i sine Belmagts- og Hovmodsdage, og Ordsproget siger jo: „Frueer skal have Fruenoder, sagde gal' Ane, hun slæbte sin Raabe i Rendestenen.“ Nej, Fattige gjør jeg ikke Nar af, det har ogsaa en Gang været smaat, meget smaat for os. Men hun, der en Gang sad i stor Velstand, har selv forskyldt sin Skjæbne ved at ville leve som en Herremænd og agere den Fine. Hendes Mand, det Drog — han er nu død og begravet og godt var det, — han var saamænd ikke andet end Rejefanger, og jeg kan huske ham fra den Tid, han med Nættet over Skulderen gik raabende gjennem Byens Gader. Derfor var han lige god, og der er honette Folk mellem dem. Men han gik saa som Matros paa Raperi, tjente en Del Penge, fik saa, da han var en ret flink Smand, en Raper at

føre for en Rheder, havde Lykken med sig og tjente mange Penge. Men de fik Fodder at gaa paa: Fanden var faret i hans Kjælling, saavidt jeg ved sad hun som Ungmø nede ved Gammelstrand; men nu, hast Du mir nicht gesehen, nu blev der lejet en stor Lejlighed, den blev møbleret som hos en Minister, Madamen fik fat paa en hel Del Snyltegæster, som for at faa et Maaltid Mad, fredensede for hende, kaldte hende Fru Bollesen, som hun jo syntes rigtig godt om. Og der var Gjæsterering fra Morgen til Aften, Fruen havde sin Loge i Theatret, hvor hun indbød sine fine Veninder, ja, De vil ikke tro mig, men spørg kun Ane om det ikke er sandt, hun havde en Mamselle til sin Opvartning, som hun kaldte sin Kammerjomfru. Og Manden, som holdt af at pimpe, kunde faa sin Lyst styret, dog helst ude, for det fornemme Væsen, som Kjællingen havde indført, smagte ham slet ikke og hun saa' da ogsaa gjerne, at han var borte, for Rejemanden, mente hun, stak dog altid igjennem. Og for at faa Lov til at leve paa sin Manér, var han villig til at give Pengene, ja Fru Bollesen blev endog Kassemejsteren. Saadan gik det et Par Aar i Sus og Dus, og en skønne Dag var Kassen læns. Det ene Stykke gik efter det andet til Maskendiseren, Assistentshuset og Pantejoden, og desto mere drak Bollesen, han fik saadan hvad man kalder Dilirium, døde, blev begravet paa Fattigkirkegaarden, og Fruen — ja hun lever nu af andres Barmhjærtighed. Der er mange, som det er gaaet paa samme Maade, især hvor Kjællingen ikke har været saa fornuftig som mit gamle Høfkehoved derhenne."

Saadan fortalte og snakkede gamle Kaptajn Rønne, naar han først havde faaet Munden paa Gang, og jeg hørte andægtig til. Ved her at opfriske disse Erindringer, kan jeg vel ikke vente, at Læseren skal føle den samme Interesse ved Gjengivelsen, som jeg har fundet ved Medskrivningen, men jeg tror dog, at forsaavidt som det vedrører en ejendommelig Tid og ejendommelige Tilstande, der ikke senere har haft noget Tilsvarende i vort Fædrelands Historie, har det dog noget Krav paa at kjendes. Det saa meget mere, som der ikke eksisterer nogen samlet Fremstilling af Kapertiden, den er kun meget flygtig berørt af de Forfattere, der have behandlet vor Somagts Historie og især Sofrigen med England fra 1807 til 1813.

En Ivedkommende.

Studie fra Gaden af Wilhelm Østergaard

n Sommerdag med straalende Solskin over den rent fejede Plads i Hovedstadens fashionable Kvarter. Skinnende blanke Ruder i den pyntelige Husrække overfor Korskirken sine røde Mure. Ved den modsatte Side af Pladsen — men tilstrækkelig fjærent til ikke i nogen altfor følelig Grad at forstyrre Kvarterets aristokratiske Ro — et Stykke af Havnens brogede Liv med Toldbetjente og Dragere,

forbi glidende Dampere, opstablede Bæreballer og rullende Trillebøre.

Udenfor Jerngitteret, som omgiver Kirken, har der samlet sig en Klynge nysgjerrige velklædte Lediggængere, et Par Almisselemmer fra „Almindeligheden“ og et Bybud i sin hvide Frakke.

Der er fin Ligbegængelse derinde.

Et Stykke fra Gitterporten holder den rigtige fine Ligvogn med sort Klæde og Sølvforsiringer og med den rigtige Ligvognskudsk, ham med den trekantede Hat og det

svære, lyse Skæg om det rødmussede, joviale Ansigt. Vagt ved en Række Karer baade med og uden Topper paa Hestene.

Fra den aabne Gitterport, hvor en enlig Politibetjent holder Vagt, og op til Kirkens Hovedindgang er der stroet Sand og Grønt. Følget kommer dryssende en og en, to og to. Ikke overvættes mange, men øjensynlig

allesammen Folk af Stand. En Gang imellem retter Betjenten sig og gjør Honor, naar en mer end almindelig deforeret Skikkelse passerer forbi ham.

Storsteparten af Følget er gamle Mænd, der tripper med smaa, forsigtige Skridt hen over den grusbelagte Gang; en og anden snubler over den tynde Parade-kaarde. De er blevne lidt uvante med at bære baade den og Uniformen, thi der er kun Lejlighed til at trække i Stadsen, naar de en eller to Gange om Aaret tilsiges til

Majestættens Taffel, og saa naar en af deres Standsfæller skal ledsages paa den sidste Vandring.

Gamle Folk er de fleste af dem.

Solen skinner straalende paa Rigvognens Solvorfiringer og Ruskens brede Skikkelse. Klokkeren oppe i Kirke-taarnet sender det sidste, vibrende Dron ud over Pladsen, og de sidste Efternølere af Følget forsvinder gennem Kirkedøren.

De nysgjerrige Lediggængere bliver staaende ved Jerngitret. Politibetjenten forsyner sig med et Stykke frisk Skraatobak, men ikke for han har kastet et Blik til alle Sider for at være sikker paa, at ingen lægger Mærke til en Handling, som i Grunden strider mod hans unifornede Værdighed.

Saa kommer der paa den anden Side af Gaden en lille Fyr til Synne, og han styrer over mod Kirken, hvor den fine Rigbegængelse gaar for sig. Han ser ud til at være en fjorten eller femten Aar, men er lille og spinkel af sin Alder. Den sorte Klædesjaffe og de stumpede Benklæder er aabenbart Konfirmationstøjet, som han er begyndt at vore fra; det er ogsaa blevet noget at blankt paa Knæerne og Albuerne. Men paa Hænderne har han et Par sorte Skindhandsker, der er altfor store til ham.

Han gaar tovende overmod Gitterporten. Den solvorfiredede Rigvogn og de herkfabelige Kareter giver ham en usikker Fornemmelse af, at der maaske vil blive nægtet ham Adgang. Da han er kommen hen paa Siden af Politibetjenten, tager han høflig sin Kasket af og spørger, om han kan gaa derind. Ordenens Haandhæver betragter ham lidt overlegent og ser paa hans tarvelige Paaklædning. Men de sorte Handsker synes at indgyde ham en dunkel Forestilling om, at Drengen eller hans Familie paa en eller anden Maade kan have staaet i Forhold til den afdøde — maaske er det Portnerens Søn — og han svarer i en ligegyldig Tone:

„Vær saa artig; for mig gjerne.“

Den lille Fyr skynder sig ind i Kirken, men i Forhallen møder han en ny Cerberus i Skikkelse af Bedemandens Medhjælper, der næsten er ligesaa højtidelig som Bedemanden selv, med glat raget Ansigt, hvidt Hals-tørklæde og langskjodet Frakke.

„Hys! — her kan ikke komme flere Uvedkommende ind!“ siger han. „De er allerede begyndt.“

Drengen ser betuttet op paa ham, og der er tilbagestrængt Graad i hans Stemme, da han svarer:

„Jeg vilde saa gjerne derind . . . Jeg jeg har fjendt ham, der er død . . . “

Den fortklædte ser mistroisk paa ham, men saa lægger ogsaa han Mærke til de sorte Handsker, og de formilder ham.

„Naa ja — saa gaa oven paa — den Vej, lille Ben — til højre — op paa Pulpituret. Men gaa sagte!“

Drengen lister sig op ad den stejle Bindeltrappe, finder omsider en Dor, der fører ind til Pulpituret, og smutter derind. Her er god Plads; Folget er samlet nede i Kirkens Skib, og herfra kan han se det hele.

Kisten staar nedenfor Koret; paa en Bude ligger den afdødes Kors og Kaarde, men Kranse er der ikke mange af. Han var en gammel Mand, havde for længe siden trukket sig tilbage fra selskabelige Forbindelser og offentlige Hverv, og saa var han lidt efter lidt bleven glemt.

Men der var florumvundne Kandelabrer og Vortlys oppe paa Alteret, og det sorte Klæde, hvorpaa Kisten stod, var overstrøet med Blomster. Og Følget — de gamle Kammerjunker og Gehejmeraader — sad trætte og ligegyldige i Stolene paa begge Sider af Kirkens Skib.

Kun i Stolen nærmest Kisten sad en Mand ganske alene — en før, blond Mand, der saa ud til at være godt oppe i fyrrerne. Brede Skuldre og højt Bryst, fjonne, men lidt slappede Træf og en tyk, rødlig Knebelbart. Og denne Mand græd.

Den lille Fyr oppe i Pulpituret fik Øje paa ham. Det undrede ham først at se den anden saa bevæget. Han vidste, hvordan det hang sammen. Den afdøde havde kun haft denne eneste legitime Son, og han havde fra Ungdommen af været en vild Krabat. Saa var han omsider bleven sendt over til en Gaard i Jylland, og der havde han levet i de sidste tyve Aar uden at se sin Fader mere end nogle faa Gange.

Nu var de begge mødt ved den dodes Kiste. Men der var den Forskjel, at den ene af dem sad i Familiestolen i Spidsen for Følget, som det hører sig til, naar en Son følger sin Fader til Jorden, men den anden var smuttet ind som en uvedkommende og sad skjult i en Krog af Kirken.

Den lille Fyr blev underlig beflemt om Hjertet ved at tænke derpaa. Han vilde ønske, at han ikke havde forstaaet det; at de aldrig havde fortalt ham, under hvilke Forhold han var kommen til Verden. Men der var en Tid, hvor den gamle Mand, som de nu var i Færd med at putte i Jorden, havde taget sig faderlig af ham og givet ham Lov til at komme i hans Hus. Han vidste, at han aldrig havde gjort hans Godhed til Skamme. Hvorfor var han saa paa én Gang bleven stødt bort igjen? Havde hans Fader kastet sin Tilbojelighed paa andre og derover glemt ham. Eller hvad var Grunden? han kjendte den ikke. Men kunde man saaledes fornægte sine Børn — gjorde det en saa himmelvid Forskjel, om man var ægte eller — uægte født? For det var jo saadan, de kaldte det.

Han var gammel nok til at føle, at dervar noget af en skrigende Uret i dette. Og det, som pinte ham mest, var Tanken om, at hans Kjærlighed havde haft saa lidt at betyde. Thi han havde holdt af den gamle Mand, saa oprigtig, som

nogen kunde gjøre det; han vilde have været lykkelig, dersom han havde faaet Lov til at være hos ham i hans sidste Levedage. Men hans Hengivenhed havde man ingen Brug havt for, og ham selv havde man kastet ud i Verden, og der kunde han nu prøve at slaa sig igjennem paa egen Haand, og kunde han det ikke, saa fik han ligge under. Thi der var ingen til at tage Vare paa ham. —

Det foer altsammen gjennem hans Hoved, saa ung han end var; det og meget andet fra hans Barndom, og det var ikke af den glædeligste Art. Men der var alligevel ingen Bitterhed hos ham mod den døde; han forstod, at hans Fader havde gjort mere for ham, end hundrede andre vilde gjøre under lignende Omstændigheder. Han kunde blot ikke slippe fri for en knugende Følelse af Skam og Harm over at være bleven sat udenfor, og med det samme var der noget, som pressede hans Hjerte sammen, naar han tænkte paa den gamle Mand, der nu aldrig fik at vide, hvor meget han havde holdt af ham.

Nede fra Koret lod Præstens Stemme med en ens-tonende, rullende Lyd, i hvilken det var vanskeligt at skille Ordene fra hinanden. Men Drengen hørte ikke efter. Han blev ved at se ned paa den store, lyshaarede Mand, der sad alene i Stolen, og han fik saadan en uimodstaaelig Lyst til at gaa ned og trykke hans Haand og fortælle ham, at han ikke var den eneste bedrovede; at de var to, som sørgede over den afdøde. Men han havde ikke Mod til det.

Saa blev han siddende og lyttede mekanisk til Præstens Tale og bag efter til Orgelpillet, og endelig saa han, at de bar Kisten ud. Han fulgte med og gik atter ned ad den stejle Bindeltrappe. I Forhallen mødte han dem — Ligbærerne og Følget — men ingen lagde Mærke til ham.

Han holdt sig tilbage, medens Kisten blev sat op paa Ligvognen, og Karetene fjorte frem, en efter en. En Del af Følget forsvandt op ad Gaden, andre tog Plads i Vognene. Saa satte Toget sig tungt og langsomt i Bevægelse, og den lille Klynge nysgjerrige udenfor Gitterporten stirrede orkesløst efter det

Han gik bag efter, men holdt sig inde paa Fortovet og stadig en halv Snæs Skridt bag den sidste Karet. Thi han kunde ikke lide, at nogen af dem, der sad inde i Vognen, skulde se ham.

De naaede Kirkegaarden, og han fulgte med derind. Han stillede sig op bag ved et fremmed Gravsted, et lille Stykke derfra, og der blev han staaende, medens Folget trængte sig sammen om den aabne Grav.

Han tog Kasketten af det tykke, lyse Haar og foldede Hænderne, da Præsten bad Fadervor over Graven. Saa var den sidste Ceremoni til Ende, og Folget forsvandt med en Skyndsomhed, som om de gamle, ærværdige

Herrer ærgrede sig over, at de havde spildt saa meget af deres Tid. Allerforrest gif den store, lyshaarede Mand ved Siden af Præsten. Og han saa ikke nær saa bedrovet ud, som da han nylig sad inde i Kirken. Den friske Luft havde øjensynlig gjort ham godt.

Fra den nærliggende Fabrik ringede Middagsklokken, og Graverkarlene skyndte sig bort med lige saa stærkt Hastværk som Folget. Der kunde jo senere blive Tid til at fæste Graven til.

Saa var han alene.

Han gif hen til Graven og satte sig ned paa den

opfastede Dynge Jord. Saa bøjede han paa én Gang Hovedet ned og græd, græd over saa meget, at han ikke kunde saa rede paa det. —

Men der var kjont og fredeligt inde paa Kirkegaarden. Saadan en velsignet Stilhed og Harmoni. Hvide Marmor-tavler skinnede i Sollyset og saae endnu mere hvide og blanke ud mellem alt det grønne, og Syrenerne duftede, og en lille, sommerglad Svale slog sig ned paa Toppen af et højt Gravmonument og sendte sit kvindrende Halleluja ud over de blomstersmykkede Grave.

Og paa Ligstenene skinnede der forgyldte Bogstaver, som fortalte de hedengangnes Navne og deres Fødsels- og Dødsdag.

Men heller ikke mere.

Smaavers.

(Fra det Tyske ved Udg.)

Naar onde Tunger dit Rygte plette,
den Tanke sikkert dig trøste vil:
de Frugter ere dog sjældent flette,
som trække Bier og Hvesper til.

Bürger.

*

*

*

Saa længe min Himmel smiler blaa,
vil jeg ikke paa Skyer tænke,
saa længe Lokterne ej er graa,
vil jeg ikke mit Hoved sænke.

Mon Blomsten tænker i Sommerdragt
paa at visne i Høstens Slud,
hvad eller Stjærnen i fejrest Pragt
paa at slukkes i Daggry ud? —

A. von Redwitz.

Fra Lazarethet.

Af Schandorph.

Med et Træsnit efter et Maleri
af Elisabeth Jerichau-Baumann.

Hans venstre Arm var knust,
og hans Underliv var flænget,
selv Panden var ramt
af Spidsgranatens Splint.
. . . . . Før var han flink til Høst
paa Ugren og paa Vænget,
Saa stærkt hang han i,
at de kaldte ham „Niels flint“.

Han hed ellers Niels Nielsen,
var Bolsmandsøn. Og Livet
laa pænt til Rette for ham;
Alt saa' lovende ud.
Degnen, hans Lærer,
med Anstand havde givet
sit Ja, da Niels begjæred
hans Datter til Brud.

„Niels flint“ og Sofie
var, mens de gik i Skolen,
skræppest til Læsning
i hele Randløv Sogn.
Degnen sig retter
op fra Kathederstolen,
naar Bibelsprog de ramser
med fart som Grevens Vogn.

Niels var med ved Dybbøl,
laa nu paa Lazarethet;
Saarfebre havde slidt
i alle hans Ledemod,
og Nattefantasier
hans Bardoms Minder fletted
i Haardknuders Dirvar,
sont ej sig løse lod.

Da vaagner han en Morgen;
da hører han en Stemme . . .
Han syntes, der kom Orden
i Tingene igjen.

Han sagde: „Jeg er vist
i Randløv derhjemme
for det er jo Sofie?“
— „Ja det er det, min Ven!“

. . . „Og vi gaar vist i Skole?“
— — Han hørte Bibelsprogene,
hun læste dem tonløst
og vinked til ham: „Tys!“
Han saa', hvor andægtig
hun sænked Øjenlaagene
og mumled: „Gi'r den Gamle
os begge Ug Kryds?“

Hun læste, og hun læste;
hans Tanke fanger næppe
de Bibelsprogs Mening —
kun en summende Musik
lød fort for hans Øren,
og langs det uldne Tæppe
hans hvidgule fingre
i Dødsfamilien gif.

Hun læste, og hun læste.
Hun kvalte hver Taare
i Læsningens Rhythme
uden Kraft og Metal.
Sigstivt stod hendes Træf;
en fremmed Stemme talte
— saa syntes hun — den lød som
et døsig Regndryps fald.

Dag efter Dag hun kom,
læste uden at standse —
og mindre han forstod.
Men Stemmens fjendte Klang

formed Billeder i ham,
fik Minder til at danse
som Taager over Engl^{sk} . . . d
i blød og lydløs Gang.

Sofie rejste hjem,
da Niels Nielsen, Soldaten,
havde døende trykket
hendes lille, flamme Haand.
Den Idyl, de havde digtet,
digted Preussergranaten
om i en anden Digtart
i hel forskjellig Aand:

den Aand, der forkynder,
at Morderen bli'r skattet,
at Landetyveri
gi'r en fyrste Storheds Krans.
. . . . . Du lille Sofie!
har du nogensinde fattet,
at din Kjæreste var lykkelig
og døde med Glans?

Med en Sten paa en fællesgrav
han hædret blev i Døden,
og, hvis han havde levet,
mulig en Attest
havde givet Invaliden
Ret til at bjerge Føden
ved Lirespil i Gaarde,
alt som han kunde bedst.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønnedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemouen, en Foraarsfantasi af S. Michael-
sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Asiane, En Reiseerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis-
undelige, et japanesisk Sagu, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n-r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Hul
for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre
Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af
Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser. En Sømandshistorie, med
Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala;
med Illustr. af C. Henningsen; C. Bloug: Mon han dog ei
skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen-
stand; B. Østergaard. En Uvedkommende, Studie fra Gaden,
med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet,
24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Henckel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af
H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livslavens Brud, en
Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thom-
sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P.
Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: et Gjentekrig, med Illustr. af H. Tegner; J.
Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Biggo Langer. 24
Sider. 10 Dre.
- 28. M. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urstove, med Illustr. af R.
Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af
Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sicé: Eskovshjørnerne, et Sagu fra Provence, med Illustr.;
Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender Du de Stille
i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44
Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsfyggen, med Illustr.; J. Futtrup:
Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B.
Hansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af
Anker Lund; B. Østergaard: Døde Dine, med Illustr. 48 Sider.
15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af
Ulf. Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortættets paa Omflagets 4de Side).

- Elith Neumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ud. Langsted: En Moders Tilgivelse, Et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Corfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af K. Gamburg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nafkehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanten, af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L. Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dronning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Raadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landflugtige Skrædder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et Mønst Sagn, af Mogens Gyuge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbeck; Hammershøi, en Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P. C. Loepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Bornholm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Bøvedderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Kof; Svend Trøst Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Handen hitte paa? Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Boul, af J. Nielsen. 11 Billeder, 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af Chr. Vestergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernefud, af Birger Hansted; Gjedden, jydsk Folkeeventyr, af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gyuge; Lidt Mosaisk fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjøber paa engang for et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Nr. 25

Preis: 25 Ore.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

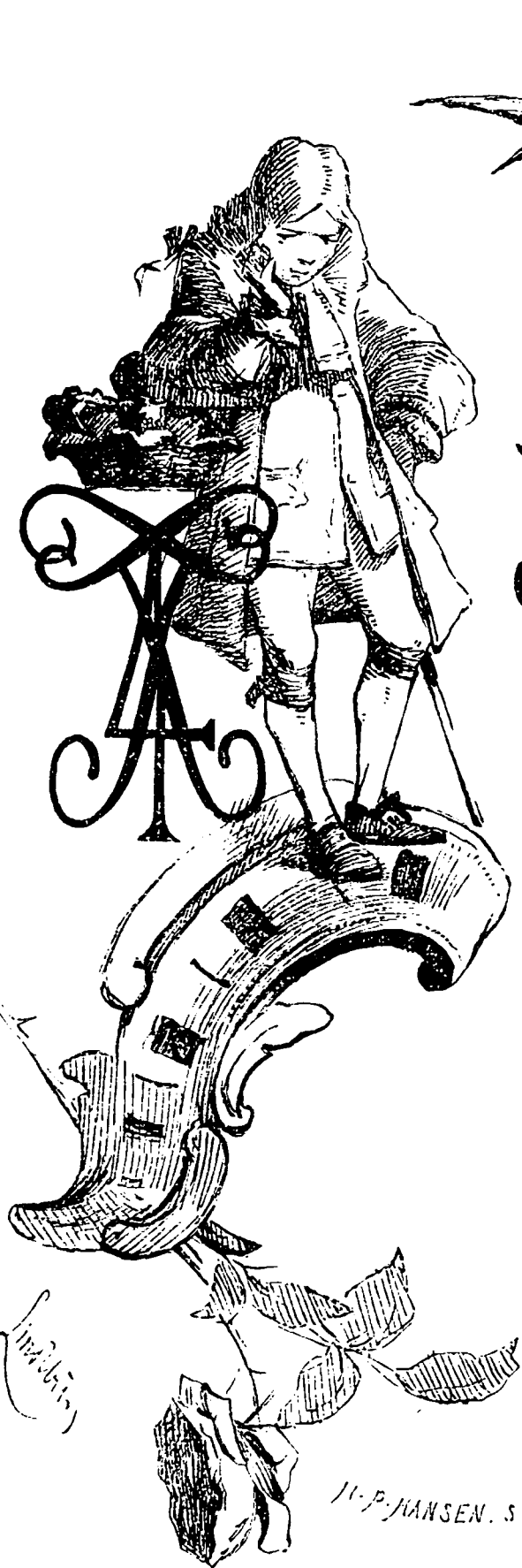
Se Omflagets indvendige og bageste Side

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsén, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen, Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Liniesibet Brinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15. Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjællands Nordvestkyst, af C. Jagd, med 2 Illustr. et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbnytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af C. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Alitmøller“, af C. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Mølbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Hessen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Reiseskitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af C. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

Dronning Anne Sofies Page.

Af M. Henckel,

med Illustrationer af H. P. Lindeburg.

Blandt de mange forskjel-
ligartede Gjenstande paa den
nordiske Industriudstilling, der
blev afholdt i Kjobenhavn i
Sommeren 1879, var der en
lille Daase af Guld og Emaille
med Frederik den Fjerdes kro-
nede Navneciffer paa den ud-
vendige Flade af Laaget, ind-
vendig var der indridset fol-
gende Linier:

Henrich Bjelke Raas. Zum
Andenken Anne Sophie. Anno
1743.

Vi betragte i Reglen saadanne smaa Souvenirs med
Ligegyldighed og uden Interesse for de paagjældende Per-
soner. Nutiden har for travlt til at beskjæftige sig med
Fortiden eller dvæle ved gamle Minder. Hvem har vel,
imellem saa mangfoldige mere værdifulde Sager, lagt
Mærke til den lille Gulddaase her er Talen om? Og
desuden — hvem var Henrich Bjelke Raas? Hans Navn
er rimeligvis ukjendt for de Fleste, og dog har han en
Gang været noje knyttet til den Reventlovske Familie, og
har, som man vil se af efterfølgende Blade, spillet en ikke
ringe Rolle i Dronning Anne Sofies Livshistorie.

I.

Det var en Dag i Maret 1702.

Junisoleus Straaler listede sig ned gjennem det friske lysgrønne Lov i Klavsholms Skove, dansede op ned ad Bogens slanke hvidgraa Stammer, og strejfede gamle ærværdige Egetræer, der strakte deres knudrede mosbegroede Grene ud til alle Sider, legede dernede i Skovbunden, hvor enkelte Efternolere af Rodriver, Anemoner og Violer endnu skjulte sig mellem det høje Græs og det visne Lov fra forrige Aar, bag hvilket de store glindsende sorte Snegle langsomt bugtede sig frem, og blinkede og tindrede paa den spejlblanke Flade af Alling Na, der snoede sig tværs over Engen udenfor Skovhegnet.

Det var lige i Middagsstunden, og over hele Naturen hvilede der en tung døsig Ro. Ude paa Engen blev der slaaet Hø, men Lyden af Leerne og af Arbejdernes Tale og Sang var forstummet, medens Folkene fik sig en Lur under de nylig rejste Staffe. Hornkvæget og Faareflokken, ja selv de faade, unge Føl, der hele Morgenstunden havde tumlet sig saa lystigt omkring i den høje Klover, havde søgt Hvile ovre i Skyggen langs Stengærdet, hvor blomstrende Hvidtjorn, vilde Roser og Brombærranker slyngede sig imellem hverandre — fredeligt hvilede de Side om Side med Hyrden og hans Hund, der blundede med det ene Øje, og af og til lod en sagte Rurren høre, for at tilkjendegive, at den var rede til i paakommende Tilfælde at gjøre sin Pligt. Kun Fiskene derude i deres vaade Element vare fulde af Liv og fore pilsnart afsted, af og til dukkede op til Overfladen, for at snappe efter et af de Insekter, som, med deres solvglindsende Vinger, i Tusindvis svævede hen over Vandspejlet, hvor hvide og gule Nakander sagte vuggede deres Bægge mellem de store grønne Blade.

Paa en Gren af et gammelt, halvt udgaaet Piletræ, der luede over Vandet, sad et Barn, en lille Pige paa ni eller ti Aar, og gængede frem og tilbage, idet hun med spændt Opmærksomhed iagttog. dels Fiskene og deres Færd, dels en Andefamilje, der havde lejret sig ovre paa den anden Abred og syntes at anstille Betragtninger over, hvorvidt det lignede sig Umagen i denne Varme at forlade den skyggefulde Plads under de høje Skræppe- og Bregneblade, for at faa sig en lille Duffert i de kjolige

Bover. Pigebarnet gjorde imidlertid en brat Ende paa disse Betænkneligheder, for hun flappede pludselig i Hænderne og udstodte et opmuntrede Tilraab, der bragte den fredelige Andemoder og hendes Alskom til hovedfulds at styrte sig ud i Strømmen.

„Br — pas paa at Du ikke selv følger bagefter!“ raabte i det Samme en kraftig, ungdommelig Stemme. „Den Gren er min Tro for spinkel til at bære Dig, helst naar Du sidder saa langt ude.“

Den lille Pige drejede Hovedet og fik Dje paa en ung Knøs, som stod paa den smalle Træbro, der forte over Aaen nogle faa Skridt borte. Han var omtrent femten Aar gammel, rask og velbygget med et aabent frejdigt Ansigt, og tog sig statelig nok ud i sin zirlig gallonerede Dragt, saaledes som Bagerne ved Hoffet brugte den.

„Naa,“ vedblev han, da den Lille uden at svare stirrede paa ham med et Par store forundrede Øjne, der tittede frem under en sand Skov af lysebrune Krøller, og derpaa drillende vippede Grenen endnu længere ned mod Vandet. „Hvorfor flytter Du Dig ikke bort fra den Plads? Siden Du er saa gjenstridig, kommer jeg vist til at tage Dig med Magt.“

Pigebarnet blev blussende rød. „Det tør Du ikke,“ sagde hun og slog med Nakkens. „Du er fremmed her og véd nok ikke, hvem jeg er.“

„Nej — jeg er ej saa lykkelig at kjende Eders Højhed. J er sagtens en Prindsesse, formoder jeg — eller kanske endnu højere paa Straa, og regner Eder i Slægt med Majaderne og Undinerne — eller hvad de nu hedde — i Vandet derude?“

„Jeg er Aune Sofie Reventlov!“ afbrød hun i en Tone fuld af Værdighed og Selvfolelse, der i høj Grad lod til at more Bagen. „Naadige Frosken Aune Sofie!“ sagde han, idet han med paatagen Verbodighed gjorde en dyb Bojning. „Forlad mig, at jeg nys dristede mig til at tale Eder saa uerbodigt til, jeg skal min Tro ingenfinde gjøre det oftere! Men saasom jeg er Bagen Raas, der i Gaar kom hid med Storkantsleren Grev Reventlov fra Kjøbenhavn, og denne sikkert ej vilde takke mig, om jeg lod hans Datter plumpe i Vandet lige for Øjnene af mig, maa J endvidere forlade mig, at jeg, med eller uden Eders Permission, forhjælper Eder til en bedre Plads!“

I en, to, tre raske Spring havde han naaet Piletræet, men lige idet han bøjede sig frem for at gribe den lille Gjenstridige, gjorde denne en Bevægelse, hvorved hun tabte Ligevægten og styrtede ud i Naen. At faste sin opkrammede Hat og den prægtige røde Kjole med de guld-

broderede Opflag, og at springe ud efter hende, var kun et Djebliks Sag for den raske Page, og det varede heller ikke længe, førend de begge Do igjen velbeholdne stod oppe paa Græsset — Anne Sofie for sit Bedkommende temmeslukforet ovenpaa det uventede Bad.

„Naa, det var en artig Historie,“ sagde Pagen, idet han rystede sig, „hvad fange vi nu an?“

„Jeg faar Skjænd af Mama!“ udbrod den lille Pige i en ynkelig Tone, vidt forskjellig fra den, hvori hun for havde talt. Den unge Kaas stirrede fuld af Beundring og Medlidenhed ind i det lille nydelige Ansigt, der var begyndt at trække op til Graad, medens hun trods det klare Solskin stod og rystede i sine vaade Klæder.

„Hør véd Du hvad,“ sagde han resolut, „det nytter ikke at vi staa her længer og se paa hinanden, Du maa i Seng, ellers fanger Du Kolden. Kom nu, en, to, tre, saa skynde vi os afsted den nærmeste Vej op gjennem Haven.“

Da Anne Sofies vaade Kjole imidlertid hindrede hende i at komme hastig nok frem, loftede den galante Pige hende, efter en svag Protest fra hendes Side, op paa Armen og ilede afsted med sin kostbare Byrde. Barnets Taarer vare endnu ikke tørrede paa Kinderne, for hun brast i en hjertelig Latter over sit eget og sin Kavallers forstyrrede Udseende, men lidt efter, da de havde passeret de udtørrede Boldgrave, der skilte den gamle Del af Haven fra den nye, som var anlagt i moderne fransk Stil med Terrasser og Bandspring, vakte Synet af Hovedbygningens hvide Mure paany Betæneligheder hos hende. Hun foreslog derfor Pagen at dreje af til Benstre og holde sig i Udkanten af Haven, for at man ikke fra Vinduene skulde faa Dje paa dem, og han beredte sig ogsaa til at følge Anvisningen, men det stod ikke skreven i Skjæbnens Bog, at Frøken Anne Sofies Bedrift skulde forblive uopdaget.

Oppe i den store Havesal, der var udstyret i hele det forrige Marhundredes rige og overlæssede Stil, var omtrent hele Familien samlet for at nyde en lille behagelig Hvile efter Middagsmaaltidet. Storkantzleren selv, Grev Conrad Reventlov spillede Skak med Grev Ulrik Adolf Holstein, som nylig havde ægtet hans ældste Datter, Sofie Christine, Enken efter Niels Frijs til Frijsenborg, og hans Gemalinde, den statelige Sofie Amalie v. Hahn, fik sig en lille Lur paa en Divan i en hyggelig Krog tæt ved den store Marmorfamin, der var prydet med det Reventlovske Vaaben; det øvrige Selskab havde grupperet sig foran de aabne Døre, der vendte ud til Terrassen, lyttende til et Uhrværk af zirligt fransk Arbejde, der stod paa en af Marmorkonsolerne og spillede en kjælen Hyrdemelodi i Datidens Smag. Damerne havde gjort sig det saa mage-

ligt som deres Bocher og Fiskebensstjorter vilde tillade, og Kavallererne konverserede dem i den dæmpede langsomme Tone, man er tilbøjelig til at antage i Barmen, hvor enhver Anstrængelse, selv den at tale, forekommer En utaalelig.

„Ciel, hvad er det for en absurde Skikkelse, som kommer frem hist nede i Lindeallen?“ udbrod Ulrikke Eleonore Reventlov, Storkantslerens næst yngste Datter. „Kanskje en vandrende Troubadur, som agter at forlyste os med sin Strængeleg — —“ De af Selskabet, som ikke vare for søvnige dertil, rejste sig for at se ud i Haven, og lo da de fik Dje paa den intet anende Page, som kom nærmere og nærmere.

„Men det er jo min Page, den unge Raas!“ udbrod Grev Reventlov, „og næsten skulde jeg tro, det er Anne Sofie, han bærer paa Armen. Mon Dieu — der skulde da vel ikke vare hændet Barnet nogen Malheur!“

Et Raab og en Befaling om at komme nærmere, standsede pludselig den ulykkelige Page, som havde troet ubemærket at kunne slippe forbi Terrassen. Han saa op, og da han fik Dje paa den leende Klynge, blev han skamfuld staaende — i det samme sprang den lille Anne Sofie ned fra hans Arm, ilede op ad Stentrinene, der førte til den øverste Terrasse, og fastede sig med et heftigt Udbrud af Graad i sin Faders Arme. Hendes vaade Klæder forklarede tydeligere end hendes Ord, hvad der var sket, og paa et Bink af Storkantsleren, traadte nu ogsaa den unge Raas frem for at afgive sin Rapport, der gik ud paa, at Froken Anne Sofie var aldeles uskyldig i det stedfundne Uheld. Trods sit uheldige Kostume, der drev af Dynd og Mudder, gjorde ham et gunstigt Indtryk ved sit aabne frimodige Bæsen, og Grev Reventlov flappede ham venligt paa Skuldren. „Vel vel Raas,“ sagde han, „J har gjort en god Commencement i min Tjeneste ved at drage dette maladroite Barn op af Vandet —“

„Hvor hun egentlig havde fortjent at blive paa Grund af sin Ulydighed!“ afbrød Grevinde Reventlov med et strengt Blik paa den lille Synderinde, der gjemte sig bag sin Fader og hviskede: „Jeg skal aldrig gjøre det oftere chër Papa — vær blot ikke vred paa din lille Anne Sofie!“

Allerede den Gang laa der en sælsom Magt i disse Barneøjne. Anna Sofie fik sin Faders fulde Tilgivelse — hun blev kun sendt til Sengs med Raamindelse om en større Forsigtighed for Fremtiden!

Det var det første Møde imellem hende og Henrik Bjelke Raas, Son af Stiftamtmanden i Trondhjem, Hr. Hans Raas til Rastrup, og Fru Sofie Amalie Bjelke, og fra den Dag af var Venfæbabet imellem dem befæstet.

„Anne Sofies Page“ kaldte Ulrikke Eleonore, og de andre Søstre ham for Spog, og det var snart den almindelige Benævnelſe, hvorunder han gif der paa Gaarden. At en tjenſtgjørende Page ved Hoffet og vordende Fændrif ſatte ſin Værdighed til Side for at more et tjaarigt Pige-barn og føje hende i alle hendes lunefulde Indfald, var naturligvis umaadelig ſmigrende, og Fruen Anne Sofie forſtod ogſaa i fuldeſte Maal at benytte ſig heraf. Hun lagde Beſlag paa al den Tid Henrik Raas havde til ſin Raadighed — lod ham i Timevis ro ſig omkring paa Laen i en lille Baad, eller indvie ſig i Ridekunſtens Myſterier, og fik ham til, om Aftenen naar hun var bleven træt af Dagens Omſtrejfen og de ſadde ſammen paa en af Stenbænkene under de gamle Lindetræer, der lige vare begyndte at blomſtre og ſendte deres ſodlige Duft ud over Haven, at fortælle ſig Hiſtorier om Livet derinde fra Hoffet i Hovedſtaden. Det var et Gmne hun aldrig kunde blive træt af, og hun lyttede i aandelos Spænding til Fortællerens Ord, indtil diſſe tilſidſt blandedes med den ſagte Suſen i Trætoppene over hendes Hoved, og blev til en hemmelighedsfuld Hviſken der dyſſede hende i Sovn — en Sovn, hvori hendes barnlige Dromme maafke have foregoglet hende Syner af den glimrende Fremtid, der ventede hende.

De lyſe Sommerdage med deres Glæder ſvandt hurtig. Storkantslerens Embedspligter kaldte ham tilbage til Hovedſtaden, og hans lille Datter fældte bittre Taarer ved Afſkeden fra ſin Fader og den galante Page — ſkjøndt hun trøſtede ſig ved Tanken om Gjenſynet til Vintren, naar hun med ſin Moder og ſine Søſtre ogſaa ſkulde til Kjøbenhavn for at bo.

Det ſtore Reventlovske Palais laa den Gang, hvor Kronprindsensgade ſenere blev anlagt, og ſtrafte ſig med Have og Gaardsplads lige fra Kjøbmagergade til Pileſtræde og Silkegade. Muren med den høje Jerngitterport og et ſtykke brolagt Gaardsplads ſkilte det fra Gaden, og Anne Sofie laa med Anſigtet trykket mod Ruden for at opfange et Glimt af de ſtatelige Karoſjer med deres prægtige Forſpand og ſframmerede Laſejer, ſom kjorte forbi derude — hun ønskede ſig i deres Sted, ſom vuggede ſig

paa de bløde Gynder og fortos afsted til al den Herlighed, hun ikke turde deltage i, for hun blev stor. Henrik Raas saa hun derimod til sin store Skuffelse ikke meget til — herinde i Byen havde han andre Ting at tage Vare, end at gjøre Opvartning hos sin lille Dame, men han undlod

Lindskj.

H. P. HANSEN sc

dog aldrig, naar Lejlighed gaves, at vise hende en eller anden lille Opmærksomhed, og Maren der svandt forringede ingenlunde den Følelse hun en Gang havde vaakt hos hame

I Maret 1708 luffede Storkantsler Reventlow sine Dine.

Hans Enke levede fra den Tid af et stille tilbage-
truffent Liv ovre paa Klavsholm. Tomt og øde var der
nu i Borggaarden under de store Linde, paa Trappegange
og Korridorer, i Værelserne med deres Loftsmalerier og
Stuffaturarbejder, hvor plussjævede Englehoveder med for-
gyldte Basuner tittede frem fra Gesimser og Kroge, og i
Havens Alleer og Gange, hvor Roserne dustede og visnede
uændsede i al deres Pragt, medens Nymfer og Favner,
Haloguder og Gudinder stirrede melanfolisk ned fra deres
Fodstykker, som om de savnede det muntre Selskab, der
plejede at færdes imellem dem. Det var et trist Liv for
den muntre livsglade Anne Sofie, som nu ikke længer var
noget Barn og som længtes og higede mod den glade bro-
gede Verden derudenfor. En behagelig Afvevling var det
derfor, naar hendes Barndomsven Henrik Raas, som laa i
Garnison i Horsens, besøgte Klavsholm — hvad der just
ikke hændte saa sjældent!

Saa opfriskede de gamle Minder. Dæmpet lod deres
Hvisken, naar de om Aftenen vandrede inde mellem Træ-
erne i det glitrende Maanelys. Smil og Haandtryk veksle-
des i Løndom, og Løfter bleve givne og tagne ved Foden
af den gamle flodsjede Sten Cupido, som var ganske grøn
af Fugtighed og Ælde, men som af Anne Sofie frandsjedes
med de friske dugvaade Roser, hun nylig i sin Overgiveness-
hed havde plukket!

Det var en lykkelig Tid, fuld af Haab og Forjættelser
for Fremtiden — men saa kom Sommeren 1711. Kong
Frederik den Fjerde holdt Hof paa Roldinghus, fordi Pesten
rasede i Hovedstaden, og alt havde krævet mange Døffe,
baade blandt Høje og Lave; de fleste af Landets adelige
Familier samlede omkring Monarken, og til Rolding drog
ogsaa Grevinde Reventlov, efter gjentagne Opfordringer fra
hendes Mand's Fætter, Grev Detlef Reventlov, med begge
sine yngste Døtre, Ulrikke Eleonore, som nylig var bleven
trolovet med den unge Grev Danneskjold, og Anne Sofie,
hvis ualmindelige Skjønhed endnu ikke var bleven beundret
i de højere Kredse, men som nu skulde præsenteres ved
Hove. Tanken derom fyldte hende ganske.

„Glem mig ikke!“ bad Henrik Raas ved Afskeden,
og hans ærlige trofaste Blik bad endnu inderligere end
hans Ord.

Hun lo og rystede paa Hovedet — og gif saa sorgløs
og jublende sin Skjæbne i Møde!

II.

Der var Trængsel i Kjobenhavns Gader den 21de Juli 1721.

Fra snevre Stræder og Gyder, fugtige Kjældere og Alfroge, hvor de plejede at skjule sig og deres Elendighed, dukkede Bærmen af Befolkningen frem og sluttede sig til Klyngen af velklædte Borgerfolk, som, mættede af en solid Døvre, allerede fra den tidlige Morgenstund havde været paa færde — bestandig vorede Skarerne og blev til en bolgende Menneskemasse, der navnlig opfyldte Slotspladsen og Amagertorv helt op gennem Vimmelkafstet til Gammeltorv. Husene med deres underlige spidse Gavle og Bislag vare smykkede med Grønt, paa mange Steder med røde Skarlagens Tæpper og Inscriptioner, selv det gamle skumle Kjobenhavns Slot med sine uregelmæssige Floje og Tilbygninger, viste sig i Dag, da Solen brod frem, fra sin fordelagtigste Side pyntet og oppudset som en gammel falmet Skjønhed, der søger at dække sine Mangler og Skrobheligheder.

Det var just heller ingen ringe Begivenhed, som paa denne smukke Sommerdag havde bragt saa mange Mennesker paa Benene. Kong Frederik den Fjerdes Gemalinde, den skjønnne Anne Sofie Reventlow, holdt i Dag sit Indtog som Landets salvede og kronede Dronning, og Folket, som affurat for tre Maaneder siden med Taarer havde fulgt den fromme Luise af Mecklenborg til Graven, maatte allerede nu bringe hendes Efterfølgerinde deres Hyldest. Mange vare de, der erindrede sig hin Dag, paa hvilken Kronprinds Frederiks Brud var landet ved Gyldenlund, og ved sit blide yndefulde Bæsen strax havde vunden sine fremtidige Undersaatters Hjerter — mindedes hendes milde ydmyge Sind og Godhed mod den Fattige, hendes Gudsfrøgt og Taalmod i hendes Ægteskabs sidste sorgelige Aar, da Medhustruen havde rovet hende den sidste Rest af Ægtefællens Kjærlighed — intet Under om der derfor blandede sig nogen Bitterhed i den glade Fest-Stemning, og om nogle af de Jubelraab hvormed man hilste Dronning Anne Sofie lod lidt tvungent, selv om Kjærligheden til Kong Frederik var nok saa stor!

Ved et af de aabne Vinduer i et Hus paa Amagertorv, skraas for Højbrostræde, stod en Mand med forslagde Arme og betragtede Stadsen, den bolgende Menneskemængde

der nedenfor og det kongelige Tog, der langsomt nærmede sig op gennem Vimmelkastet. Ogsaa han tænkte tilbage — mindedes en solklar Sommerdag for nitten Aar siden, da hans Blik første Gang faldt paa hende, som nu bar den gyldne Krone om sin Tinding, — saa tydeligt saa han for sig det smukke egenraadige Barn, der gyngede i Piletræets Grene og bod ham Trods, for siden, angst og bange for Straffen der ventede hende, at klynge sig til hans Hals, saa hende som den fuldt udviklede Jomfru i hele sin Skjønheds Fylde række sig de Roser, der nu laa visnede ved hans Bryst, saa hende endelig — og det var sidste Gang — kort Tid efter hin ulykkelige Masquerade paa Koldinghus, hvor hun havde modt Kong Frederik, da han læste Kampen og Tvivlen, som gjærede i hendes Sind, i hendes nedslagne Blik og følte, at hun var tabt for ham! Et for et glæde Billederne frem i broget Rækkefølge, medens Toget dernede nærmede sig under voxende Larm og Bulder.

De sex mælkehvide Heste med det guldbroderede af Edelstene funklende Seletoj — i sin Tid en Gave fra Kong Ludvig den Fjortende til Kristian den Femte — der trak den gyldne Kongefarm, dansede lige under Binduerne. Paa de bløde Purpurhynder ved Siden af Danmarks Drot sad hun, som stedse havde haget efter Glands og Pragt, smilende og hilsende til alle Sider med en Dronnings Majestæt og Ynde — en Gjenstand for Tilbedelse og Beundring, ikke alene af ham som havde hævet hende paa Tronen, men i dette Øjeblik ogsaa af den tankeløse Mængde, som altid lader sig rive hen af sine Indtryk — i Henrik Raas Øjne kun en falden Kvinde i kongeligt Skrud!

Hyldingsraabene lode stærkere og stærkere, medens Toget kun havde Plads til at bevæge sig fremad Fod for Fod — idet Forloberne drejede ind i Højbrostræde begyndte Musikantene at blæse fra Slotstaarnet, og hvidklædte Piger fastede Blomster og Krandske til Dronning Anne Sofie, der snart, lig Baarens Gudinde selv, sad som i en Have af Maresk's skjønneste Frembringelser. Da dalede pludselig, imellem de friske dustende Blomster, en Buket visne Roser, sammenholdt af en falmet Baandsløjse, ned for hendes Fod — hun saa op, og Smilet døde paa hendes Læber. Hun havde faaet Øje paa ham, som nu i ni Aar ikke havde frydset hendes Bøj — den haardt frænkede, tilfidesatte Barndoms- og Ungdomsven! I det Blik, der modte hendes, saa fuldt af bitter Bebreidelse og isnende Kulde, læste

hun, hvad han dømte om hende — og blegnende sænkede hun sit Hoved!

Henrik Raas saa det med en Følelse af bitter Triumf, medens han vedblev at følge den kongelige Vogn med Djuene, indtil Menneskemængden havde lukket sig efter den. Da lagde en Haand sig paa hans Skulder, og hans Søster, den stille blide Margrete Raas, den Æneste som ejede hans fulde Fortrolighed, hviskede til ham: „Broder — var dette ogsaa ret?“

Høftigt trykkede han sin Søsters Haand. „Bed Gud, Margrete — hvi skulde hun ej føle, just netop i denne Stund, at medens hun bader sig i Grens og Lykkes Solskin, dommer det Hjerte, som hun har leget med og traadt paa, hende efter Fortjeneste? Havde jeg mødt hende som en lykkelig Hustru og Moder, jeg kunde have tilgivet hende — men hun forlod mig for at blive en Konges Elskerinde, lokket og blændet af daarlig Forsængelighed og usselt Hovmod, og var hun end tifold Dronning, Pletten Kong Frederik satte paa hendes Navn, kan ingensinde aftvættes —“

„Du lade Vorherre domme, Broder! Der kan vel komme en Dag, da Skjæbnen ej længer er Anne Sofie Reventlov blid, og da den Lykke, som er vorden hende til Del, tykkes hende tvivlsom og dyrefjæbt — da tænker jeg, har og Du lært at glemme — og at tilgive!“

Til ud paa Natten gjenlød Byen af festlig Larm og Klang, og muntre Glædes Blus tændtes mange Steder i Borgernes Huse. Oppe paa Slottet dansede Dronning Anne Sofie i Kredsen af beundrende og frybende Hofmænd, som kappedes om at bringe hende deres smigrende Hyldest, men paa sit ensomme Kammer grublede Major Henrik Raas og drømte om sin tabte Lykke!

Om Dage efter blev han udnævnt til Oberst i Kavalleriet, og forflyttet til et af de Regimenter, der laa i Garnison paa Fyen.

III.

Atter er en Narrække gaaet.

En Novembermorgens folde flamme Taage hang endnu tung og tæt over Byen, da en simpel lukket Rejsevogn, forspændt med fire Heste, rullede ind gennem Odense Slotsport, eskorteret af nogle Dragoner til Hest under Anførsel

af en Officer, som havde indhyllet sig i sin Rytterkappe og truffet sin Hjelm saa dybt ned over Djenene, at hans Ansigtstræk næppe vare til at skjelne i den dæmpede Morgenbelysning.

Der var kun faa Mennesker paa Færde saa tidligt; kun en enkelt Arbejdsmand eller Haandværker, som traskede af Sted til sin Gjerning, guidende sig i de valne Hænder, en Bonde, som kom agende i sin Bindevogn med et Læs Halm eller Torv, og hist og her en sovrig Handelsmand, som gabende drog Skodderne fra sin Bod, drejede af og til forundret Hovederne for at stirre efter det usædvanlige Syn saa aarle paa Morgenstunden, men ellers var alt tyft og stille. Havde Noget kunnet kaste et Blik gjennem Gardinerne, der vare trukne for Karossens Vinduer, vilde de have set en grædende Kvinde, som trykkede sig op i Bogens ene Hjørne — en Dronning, tilfidesat og forglemt; som drog til sit Forvisningssted, for ikke mere at vende tilbage derfra.

For en Maaned siden, den 12te Oktober 1730, havde Kong Frederik den Fjerde lukket sine Dje paa Odense Slot, og næppe var hans Lig bleven bisat i Roskilde Domkirke, forend den Hustru, hvem han havde elsket saa højt, just som hun var i Færd med at vende tilbage til Hovedstaden, modtog sin kongelige Stedjongs Rundgjorelse om, for Fremtiden at holde sig fjernt fra Hoffet og tage Ophold paa sin Fædrenegaard Klavsholm, hvor hun, som en anden privat Mands Enke, vilde komme til at nyde en aarlig Pension af 25,000 Rigsdaler. Man har med Rette havt meget at bebrejde Anne Sofie Reventlow, men meget usandt har der sagtens ogsaa været i de Beskyldninger, der rettedes imod hende, medens hun delte Tronen med Frederik den Fjerde. Samtiden domte hende ikke mildt — de lavere Stænder vandt hun aldrig, fordi hun ikke bejlede til deres Gunst — Adelen, fra hvis Midte hun var udgaaet, bojede kun nødtvungent Ryg for hende, og kunde ikke tilgive hende, at hendes egne Slægtninge ved alle Lejligheder bleve trukne frem og indsatte i de højeste Embeder og Værdigheder. Moderglæderne vare hende nægtede; de Born, hun i sit Ægteskab til venstre Haand med Kongen havde født ham, vare døde i en spæd Alder, og Kronprinds Kristian og hans hoffærdige Gemalinde forfulgte hende med det bitterste Had; — ogsaa i hen-

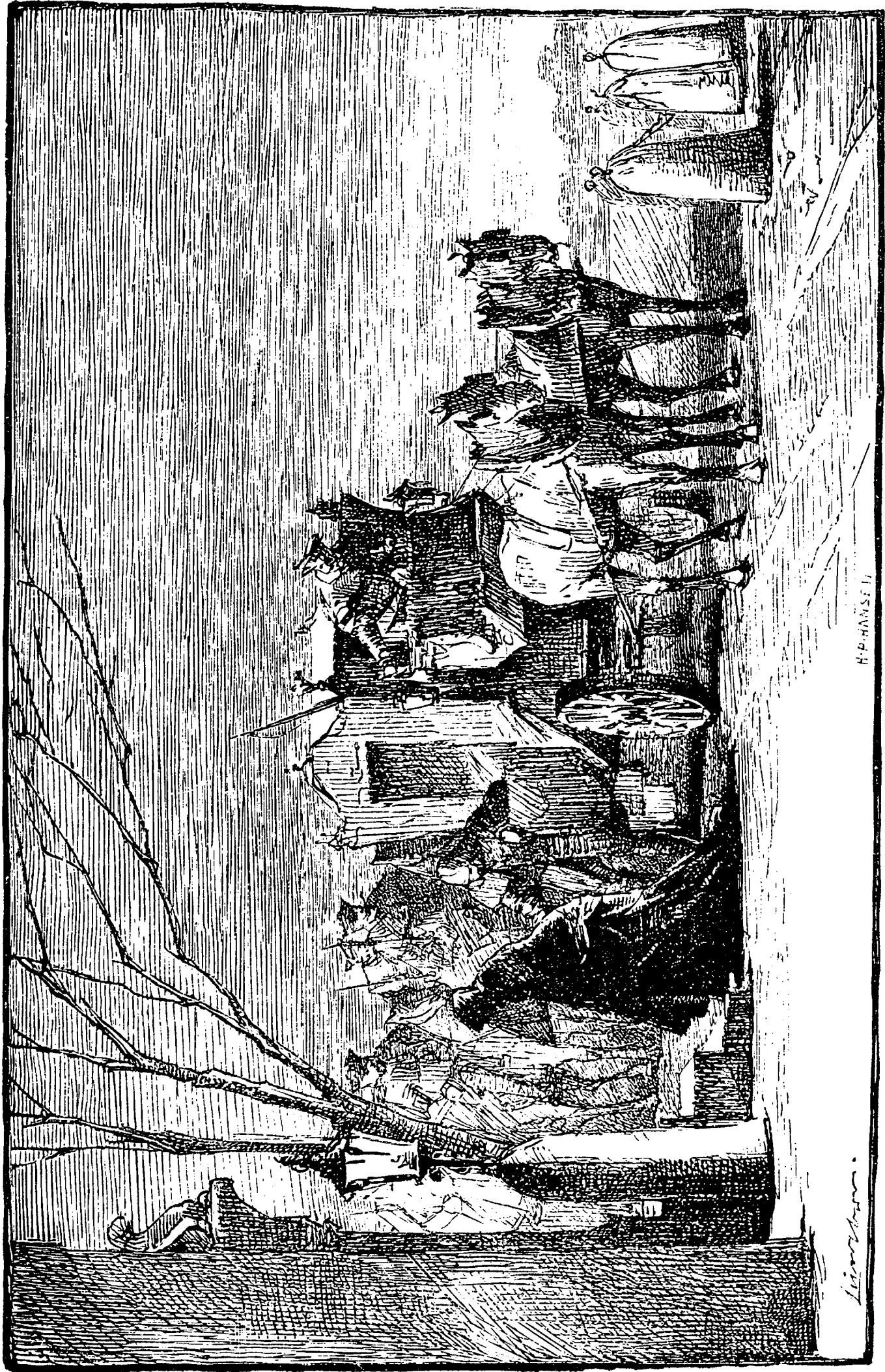
des Liv, saa glimrende udadtil det end kunde synes, har der været Sorger og Savn!

Jævnt og ensformigt plaskede Regnen ned i store tunge Draaber, da Karossjen ved Aftenstid fjorte op gennem den lange Linde Allé, som forte op til Klavsholm Hovedbygning, og holdt foran den høje Stentrappe, hvor en Hushovmester og nogle Lafajer stode beredte til at modtage Enfedronningen. Hun saa sig om — ikke et eneste bekjendt Ansigt mødte hendes Blik! Hendes Frænder og nærmeste Paarørende, som jagtens onskede at bade sig i den kongelige Sols ny opgaaende Straaler, holdt sig klogeligen borte i denne Stund og af det gamle Lyende fra hendes Barndom og Ungdomstid, syntes der ikke at være et eneste mere tilbage — det var lutter Fremmede, som med nysgjerrige eller ligegyldige Miner stirrede hende i Møde — og en bitter Taare listede sig ned ad hendes blege Kind.

Ikke lutter Fremmede. Der var en kjendt Skikkelse som, da Bogdøren aabnedes, stod foran hende, tavs, ærbødig med blottet Hoved, og bød hende sin Haand for at føre hende op ad Trappen. Det var Oberst Raas, som havde ledsaget hende paa Vejen fra Odense med sine Dragoner som en Slags Væs—Eskorte, og nu var den Første — den Eneste, som onskede hende Velkommen i hendes Barndoms Hjem. — Bevægelsen var nær ved at overvælde hende — hun sendte ham et taarefyldt taknemligt Blik, men sigte noget formaæde hun ikke.

Juden Oberst Raas den næste Morgen forlod Klavsholm, blev han tilfagt at møde hos Dronning Anne Sofie.

Det var med en forundret Følelse, at han igjen vandrede gennem de kjendte Korridorer, der gave Gjenlyd af hans Trin, betraadte Bærelserne med deres ode falmende Pragt og kastede et Blik ud i Haven med de smukke Anlæg, der i sin Tid havde været Grev Conrad Reventlows Stolthed, men hvor nu alt, siden Gaarden i de senere Aar havde været benyttet som Kaserne for nogle Rytterregimenter, var præget af Odelæggelsens Bedrøvelighed. Det visne Lov laa højt i Gangene og fejede hen over Terrasserne, sonderbrudte Sofler og forvitrede Statuer, knækkede Grene og Træer oprykkede med Rode, dækkede de nedtrampede Græsplæner, og hvor Fontænerne for sprang lystigt i de store Stenkummer, dækkedes nu disse af et tykt Lag flimret Fugtighed og Mos.

H. P. HANSEL

Limburg

J et af de Bærelser, der vare udstyrede med kongelig Pragt fra den Tid Frederik den Fjerde havde kjøbt Gaarden af Grevinde Reventlov og saa ofte opholdt sig der, modtog Dronning Anne Sofie for sidste Gang sin Barndoms Ven. Hun havde forandret sig meget. Aarene og de sidste Maaneders Sorger og Krænkelser havde allerede ridset adskillige Furer i den høje hvide Pande og omkring den fine Mund — men Dnene og Smilet og Stemmens Klang, naar hun talte, var den samme!

„Jeg kunde ikke lade Eder drage bort, uden at bringe Eder min Tak, Oberst Raas!“ sagde hun efter en lang og pinlig Pausse. „Mindst af Alle havde jeg ventet at træffe Eder her i denne Stund — J, som har havt saa meget at glemme — og at tilgive!“

„Eders Majestæt maatte dog vide, at Fortiden kunde jeg ingensinde glemme!“ svarede han, idet et smerteligt Træk gled hen over hans Ansigt.

„Jeg troede og haabede det en Gang — for Eders egen Skyld Henrik Raas. Dog, da mit Dje faldt paa Eder i Gaar, just som jeg besteg mine Fædres Tærskel, ene og forladt af dem, som nylig stode mig nær, smigrede mig og krøb i Stovet for min Fod, da folte jeg, at det ej var saa — folte det med Anger og dog med Glæde og Tak, for det gjør Hjertet godt at vide, at man ejer en Ven — selv om man ej fortjente det!“

„Eders Majestæt tale ej saa — Dronning Anne Sofie skabte sig sikkert Bønner, som ville mindes hende —“

„Nogle saa kanske, dog fandt jeg vistnok flere Fjender paa min Vej! Min Lykkes Sol er dalet nu, den gaar ikke mere op, og Anne Sofie Reventlov er fra nu af død for Verden, som snart vil glemme mig — maatte der kun blive noget tilbage, som vil overleve mine Fejl, et Minde, som ej vil kaste sin Skygge over det Navn jeg bar, saa begjærer jeg ikke mere! So et endnu — kan J Henrik Bjelke Raas, i denne Stund give mig den Forsikkring, jeg ventede paa saa længe: at J har tilgivet mig al den Sorg jeg voldte Eder, og at J af Eders ædle Hjerte har udslettet hin Følelse, som jeg en Gang — den sidste da vi mødtes — med bitter Smerte læste i Eders Blik?“

Han svarede kun ved at boje sit Kne — men paa den Haand, som han havde greben for at føre til sine Læber, mærkede hun hans varme Taare. Saa skiltes de, for ikke at mødes oftere i dette Liv.

Anne Sofie Reventlov viede fra nu af sit Liv til Kjærlighedens og Barmhertighedens Gjærninger, og den Tilfredshed, hun folte ved at udbrede Glæde omkring sig, gjorde hendes Livs Aften fredelig og smuk og rejste hende et varigt Minde mærke i hendes Omgivendes taknemmelige

H. P. HANSEN

Hjerter. Da hun i Maret 1743 var død, efter kun nogle faa Dages Sygdom, bragte man Generalmajor Raas, som havde trukken sig tilbage fra Tjenesten og levede paa sin Ejendom Boltinggaard, en forseglet Pakke. Den indeholdt en Buket visne Roser, sammenbunden med en falmet Baandslojfe, og en lille Gulddaase, som i sin Tid havde tilhørt Storkantsler Reventlov. Inden i Laaget havde hans Datter ladet indridse: Henrich Bjelke Raas. Zum Andenken Anne Sofie. 1743.

Daasen blev gjemt ved Siden af Roserne fra Ungdomsaarene — de udgjorde den gamle Mands kjæreste Skatte, hans bedste Selskab i ensomme Timer. Mangen en Gang drog han dem frem af deres Gjemme for atter og atter at betragte dem og kalde gamle Minder tillive, medens han mumlede hen for sig: „Vi ses igjen!

Sort Bedrageri.

(Tegning af Alfred Schmidt.)

Damen: „Jeg har kjøbt en Rose her, som ifølge Deres Priskurant skulde være en sort Theroise, men nu, den er sprungen ud, ser jeg, at den er rød.“

Gartneren: „Ja, min Frue, Meningen var, en Slags Theroise. (Det kalde vi en Sort).“

Formildende Omstændighed.

(Tegning af Niels Bivel.)

Fruen i Huset: „Naa! hvorfor jeg tog ham? — jo det skal jeg saameend sige Dig, søde Camilla! — Papa syntes jo nok, det var en Storfisk, og jeg syntes, det var en Torfisk — men Mama sagde, at det var en Guldfisk, og saa maatte vi jo la' hende raade.“

Livsslavens Brud.

Af Ingvor Bondesen.

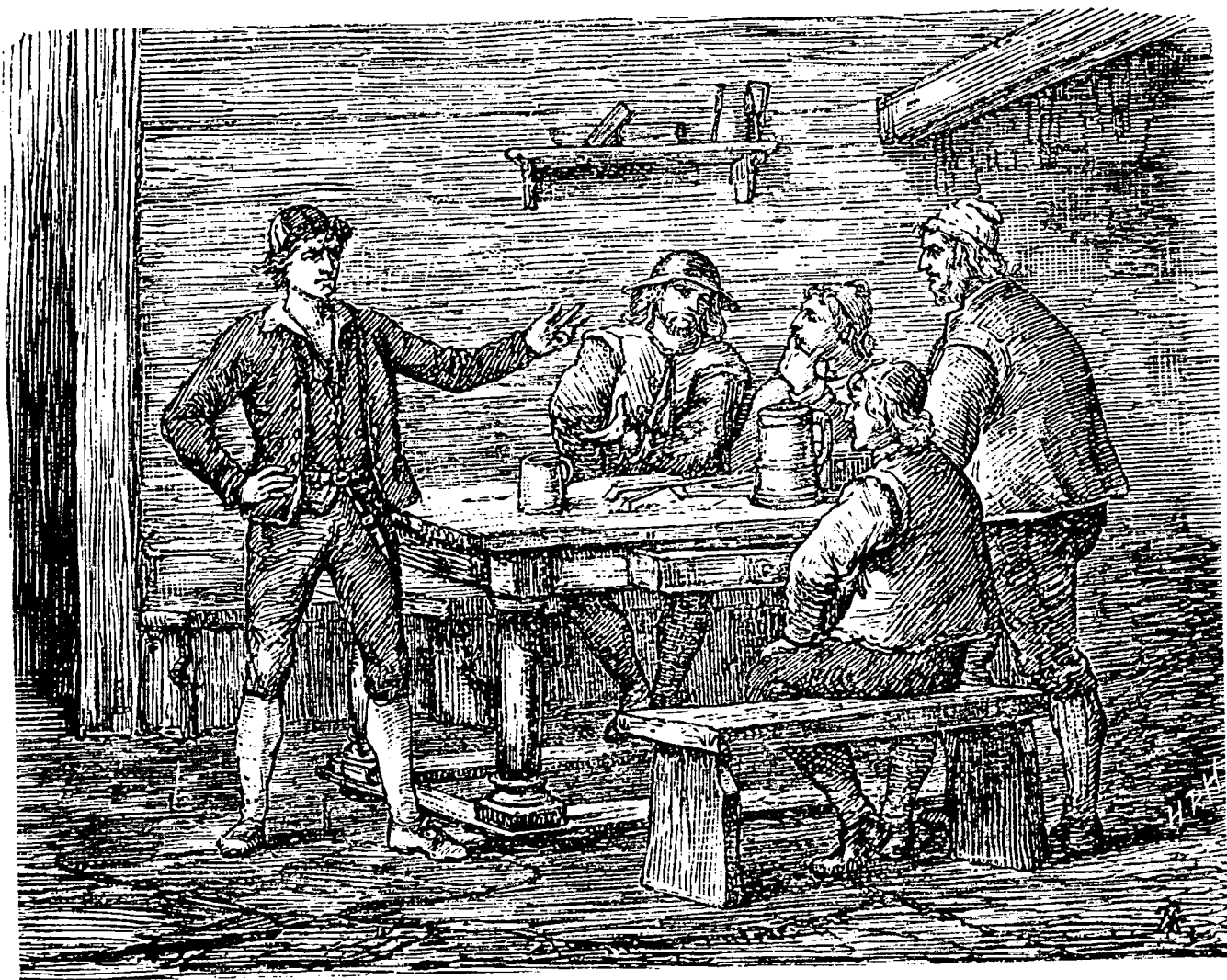
Stuen paa Dvre Lysne sad en Søndag Eftermiddag i Slutningen af forrige Aarhundrede flere Mænd omkring Bordet — ældre og yngre. Foran dem stod Olfanden med frisktappet Ol; ved Siden af den laa et halvt Dusin Kridtpiber; Manden paa Gaarden stod for Bordeenden og skar Rulletobak med sin Tollekniv paa en liden flad Trebrikke. Af de blaa Bad-

mels Trojer og de strikkede blaa Tophuer saae man, at det var Sognin-ger; men imellem dem stak en Mand paa-faldende af i sin hvide Kofte kantet med sort og sin store, hængende Hat. Det var en af Strilerne, en Fiskebonde fra Bergenseggen,

som var kommen til Lærdal paa Handelens Begne.
„Hvad er der med den?“ spurgte den fremmede.

„Na, det har altid været galt fat med Bejen her hos os,“ sagde en af Mændene.

„Jeg skal forklare Dig Sagen i Korthed,“ tog Husbonden Ordet. „I hele Norges Land, ser Du, er der Ingen, der har saa stor Bejbyrde, som vi Lærdoler. Alle som rejser i kongeligt Orde eller har Brev derpaa fra Dyrigheden, skal vi jo befordre frit, og Skydsen gaar for det meste over Fillefjæld. Men da Bejen er halsbrækkende og der er saa mange Broer at holde vedlige, saa gav Kong Frederik den tredje os halv Skattefrihed og helt fri for Soldatertjeneste til Erstatning. Nu skal det være forbi, siges der, og det er det, vi ikke vil finde os i.“

„Det holder jeg med Jer i,“ sagde Strilen i den hvide Kofte.

„Men vi maa da foje til,“ sagde en anden af Mændene, „at Bejen er anderledes nu, end den var fordem.“

„Sandt nok. Forleden Aar var der nogle rige Kjøbmænd nede i Bergen, som ansøgte Kongen om Rang og Titel. De fik, hvad de ønskede, men maatte betale en Slump Penge derfor. De Penge anvendte Regeringen til at oparbejde Bejen over Fillefjæld; derved blev Skydsen

lettere for os, men nu vil de til Gjengjæld lægge os mere Bejarbejde paa, og det har vi sagt nej til."

"Saa var det derfor, I kom i Spektakel med General-Bejmesteren?"

"Netop. Og nu har han indstillet til Regeringen, at det eneste, der kan sætte Skik paa os, er militær Tugt, og faaet udvirket, at her skal holdes Sessjon i Bygden for første Gang siden 1657."

"Jeg vilde foretrække Bejarbejdet, naar jeg var i Eders Sted," sagde Strilen.

"De har lige saa lidt Ret til det ene som det andet," svarede Husbonden. "Vi har ikke forlangt ny Vej."

"Og hvem har betalt den!" raabte en ung, velvoren Karl med sort Haar og trodsige Dine. "Hvem har Kjøbmændene i Bergen tjent deres Penge ved? Mon det ikke bliver vore de fleste af Pengene, naar det kommer til Stykket?"

"Det er rigtigt, Anders Bold," sagde Husbonden og gned de skaarne Tobaksblade mellem Fingrene. Derpaa stak han sin Kniv i Skeden, skod Tobaksæskan frem paa Bordet og satte sig.

"Drif Jer nu en Pibe Tobak!" sagde han, "saa snaffer vi nærmere om Tingen.

Mændene greb sindigt en efter anden sin Pibe; Niels Kvanne tog Fyrtonden og gav sig til at slaa Ild.

Karlen fra Bold, som folte sit Mod vore ved den Opmærksomhed, Husbonden havde ydet ham, rykkede nærmere Bordet og sagde:

"Sessionsherrerne slippe vi vel ikke for; men dersom vi alle gjør os enige om at blive hjemme, saa gad jeg vide, om der bliver noget af Sessjonen."

"Min Tro gjør der saa, Anders," sagde Kvanne- manden. "De skal nok finde os efter deres Lister."

"Har de Lister?" spurgte En.

"Der blev sagt ved Kirken i Dag, at General-Bejmesteren havde paalagt Præsten at skrive Lister over alle de unge Karle her i Præstegjældet."

"Det kan have sin Rimelighed," mente flere.

"I kommer til at bide i det sure Æble, gode Folk," sagde Strilen og blæste de første Røgkyer fra sig.

"Eller ogsaa faar vi fat i de Lister," sagde Karlen fra Bold lavmælt.

"Ja, hvor faar vi dem?" spurgte Kvanne- manden.

„Hos Præsten, tænker jeg.“

„Han udleverer dem ikke.“

„Saa tager vi dem.“

„Naa, og saa?“

„Saa brænder vi dem.“

„Du er Fanden til Karl, Anders.“

„Det gaar ikke, gode Folk,“ sagde Strilen.

„Jeg tror det gaar,“ sagde Anders Lysne, Husbonden.

„Og hvem er her saa, som vil gaa til Præsten og fræve Listerne?“ spurgte Niels Kvamme.

„Jeg gaar med for En,“ sagde Lysnemanden og saa til Anders Bold.

„Jeg med,“ svarede denne og nikkede til hin.

„Saa er vi to. Og vi bliver vel nok et Par til?“

„Hvis ikke er vi nok,“ sagde Karlen fra Bold.

Henne paa den korte Bænk mellem Altoven og Pejsten sad Sønnen fra Nedre Lysne Knut og Datteren i Gaarden Ingerid. De vare Kjærestefolk.

„Giver Du Smør og Finbrød, saa skal jeg nok skaffe Fisk,“ sagde Knut til Ingerid.

„Di stille, og lad os høre, hvad det bliver til!“

„Ja, veed du ikke det? Hvor Anders Bold er med, bliver det altid til store Ord og stærke Slag i Bordet; jeg har aldrig hørt, at der er kommen noget ellers ud deraf.“

„Men her er Manden paa Øvre Lysne med,“ sagde Ingerid og rettede Hakkten.

„Ja tror Du, han er?“ svarede Knut med et tvivlende Smil, krydsede Armene over Brystet og lænede sig tilbage.

Anders Lysne, Ingerids Fader, spurgte Mændene enkeltvis; alle Betænkkeligheder slog Anders Bold til Jorden med klare Grunde og Anders Lysne fejede Løgne ud med en sagte Gnæggen, lige saa overlegen som overbevisende.

„Naar vi bare er enige,“ sagde Anders Bold, „hvad vil de saa gjøre os? I gamle Fyre laver de ikke Soldater af, og de sætter vel heller ikke alle Lærdolerne i Slaveriet.“

Mændene fra Mo rettede sig i et og alt efter Anders Lysne, saa de gif strax med; ham fra Blaaflaten vilde, dersom Borgunderne vilde.

„Borgunderne indestaar jeg for,“ sagde Husbonden, derpaa vendte han sig mod Knut. „Ja Nedre Lysne gjør vel fælles Sag med Dvre Lysne?“

Mændene lo og saa' hen til Knut og Ingerid; men Knut rettede sig i Sædet, spændte Hænderne over sit ene Knæ og svarede:

„Det skal Du tale med Fader om.“

„Naar Du siger ja, plejer din Fader ikke at være imod. Han tager sig jo ikke af den Slags Ting mere.“

„Det kan nok være.“

„Ja er Du imod?“ spurgte Lysnemanden lidt utaalmodig.

Lad os høre, hvad Du har paa Samvittigheden,“ sagde den høje Boldson og lavede sig til et nyt Slag.

„Det er for voveligt, tykkes mig. Vi har bedre af at tage de sexten Dages Bejarbejde. Men det er kun min Mening.“

„Naa Du er ræd, Knut!“ raabte Anders Bold og grinte. Hans Djenhvider skinnede som en Smeds. „Men naar nu Lysnemanden og jeg tager os hele Skylden paa tør Du saa?“

„Knut dog!“ hviskede Ingerid. Hun folte en Varme i Hjertet som af Fædrelandskjærlighed og bluedes over Knuts Kulde.

„Siger jeg ja, skal jeg nok bære min Del af Skylden; Du kan saa nok i din egen. Men jeg tror, jeg siger nej.“

„Ja Du skal vel først spørge Mordolerne, om Du maa,“ sagde Anders Bold drillende. Knuts Moder var fra Murdal, det nordligste Sogn i Præstegjældet.

Mændene skiltes, uden at der blev truffen nogen endelig Bestemmelse; man maatte først høre Stemningen i de andre Sogne. Anders Bold derimod blev tilbage, og da Knut mærkede det, bod han ogsaa far vel; han havde sagt sin Mening og vilde ikke i Spektakel med Boldsonnen; men Ingerids Farpel var foligt; det mærkedes grandt, at hun stod paa Faderens og hans Medforbundnes Side.

Samme Eftermiddag fjorte Anders Lysne og Anders Bold til Borgund. Lysnemanden havde Anseelsen, Boldsonnen Talegaverne. Man havde hidtil ikke givet meget Agt paa den høje, sortsmudsede Karl, der var fjerde Son af et lille Brug paa Nedre Bold; men nu blev han paa

een Gang kjendt over hele Lærdal, fordi han førte om i Følge med Lysnemanden. Tre Dage i Træk var de paa Farten sammen, og det gik efter Ønske; i Tonjum, Hauge og Borgund erklærede alle Mændene sig rede til at staa Last og Brast med de to Underfer; kun Murdolerne vilde ikke.

Ingerid og Knut havde ikke set hinanden i fire Dage; det var hende, der undgik ham. For Resten var det ikke første Gang, der var en Kurre paa Traaden imellem dem; han var stille, helstøbt, fuldmoden, med en Vilje, der nodig bøjede sig, derhos tavs, saa han endnu nodigere gav Grunde; hun var heftig og varmblodig, altid ivrig, hvor der skulde hjælpes: mod Nød, mod Sygdom, mod Forurettelse. Hun var sin Faders ægte Datter og saa' i ham den største Bonde i hele Bergenhuss' Amt, den gjæveste, den bedste i hele Norge. Derfor stod hun ogsaa i denne Vej- og Soldaterfag som i næsten alle andre Sager helt og holdent paa Faderens Side; Knuts træge Underkastelse opirrede hende. Og saa netop han, der skulde være hendes Faders Arvtager, Præstegjældets vordende Fører! Hun græd i Enrum af Harmen over, at Knut kunde sidde der i Sengekrogen ved Siden af hende og bare sige nej og tale om at vove, medens Boldsommen, som hun næsten for første Gang saa', sad i Mændenes Kreds og slog Slag paa Slag for Bygdens Ret og tilsidst førte af Gaarde med hendes Fader. Hvad gjorde Knut? Han sludskede hjem i Følge med Blaaflatenmanden. Den ene skulde have Forlov hos Borgunderne, den anden hos Murdolerne; den ene var ikke et Haar bedre end den anden.

Hvordan var hun ogsaa bleven forlovet med Knut? Elsket ham havde hun da nok aldrig. Partiet var afgjort af de gamle, længe før hun eller han havde Forstand paa de Ting. Og saa gik de det ene Mar efter det andet og de indbildte sig, at de ikke kunde leve hinanden foruden, medens Sandheden var, at de aldrig havde passet for hinanden, thi saa snart en alvorlig Sag kom for, skiltes de. Var det ikke oprørende, at hendes Forældre havde villet paatvinge hende en Mand, med hvem hun intet havde fælles? Blot maaske fordi Gaardene laa sammen! Det skulde være forbi. Det skulde brydes, dette Forhold.

Om hun da tyktes bedre om Anders Bold? Gud fri os! Den grimme, højroastede Karl med de skumle Øjne! Naa, det var ikke det udvortes, det kom an paa. Anders Bold talte og handlede just saaledes, som Knut burde tale

og handle. Men Knut? Han troede, han sagde nej! Han troede, det var for uveligt!

Hver Aften efter endt Rejse slog Anders Bold sig ned i Stuen paa Dvre Lysne, og han og Faderen drøftede da ivrigt Dagens Bejivenheder, regnede op, hvem de havde vundet for deres Sag den Dag, hvem der endnu var tvivlsom og skulde have en ny Overhaling, og hvor de skulde hen næste Morgen. Ingerid sad ene paa Bænken i Sengekrogen med sit Strikletøj og lyttede til; men det var sjældent, hun kom med noget Spørgsmaal, eller at hun med nogen Ytring blandede sig i Samtalen.

„Hvordan er det, vi ikke ser Knut i disse Dage?“ spurgte hendes Fader pludselig.

„Han mener vel, at han har ikke noget her at gjøre,“ svarede Ingerid.

„Naa, Snak,“ sagde Faderen. „Dette skal I to da ikke blive Uvenner over. Desuden gaar han med. Vi var i Dag inde hos den gamle og fik omsider klemt ud af ham, at han vilde som de andre.“

„Men Du veed ikke, at jeg var hos ham Aftenen forud,“ sagde Anders Bold og rævelo.

„Det har Du ikke talt om.“

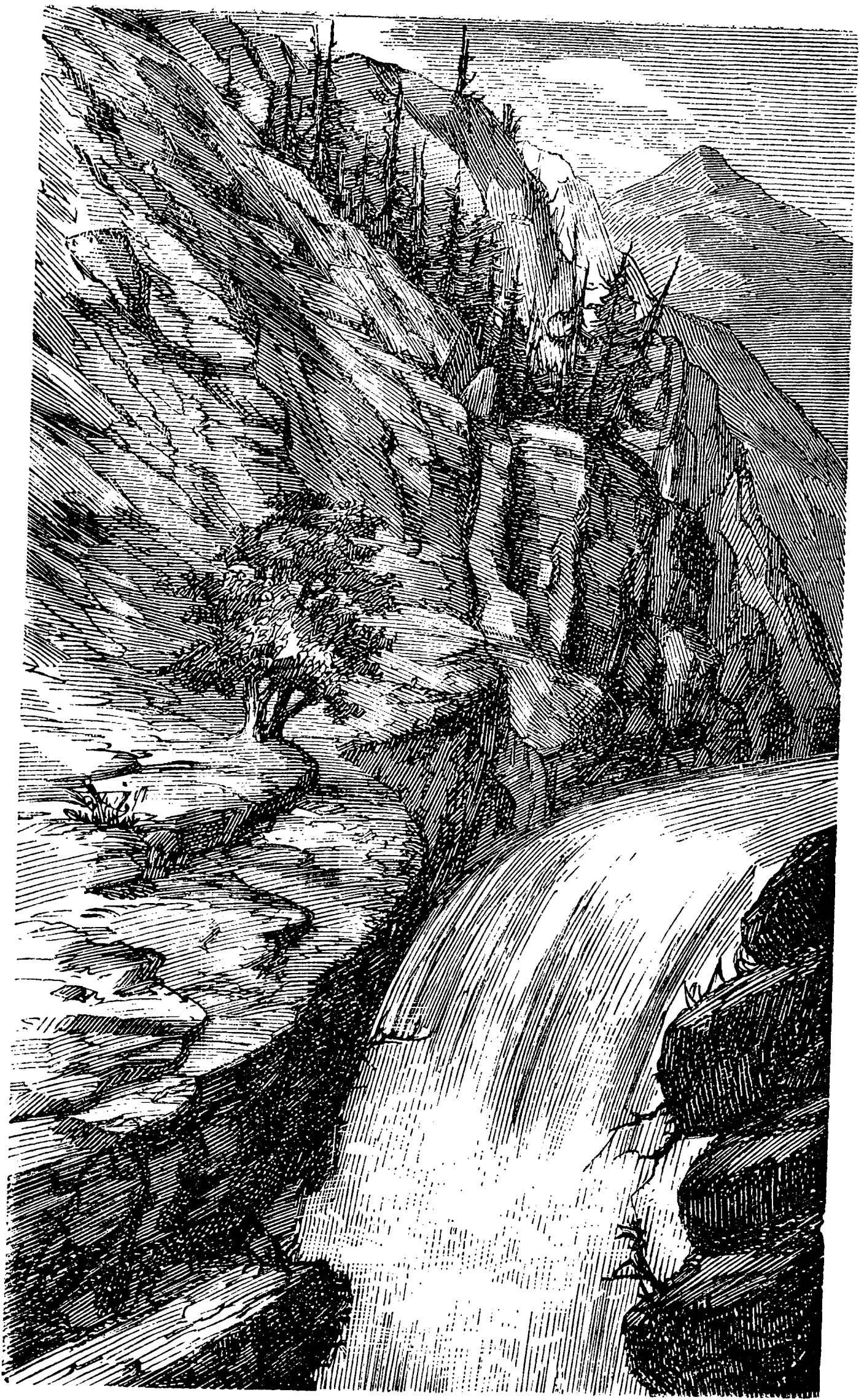
„Jeg veed heller ikke, om det er værd at tale om. Men jeg lod den gamle forstaa, at vilde han have sin Son ind paa Dvre Lysne og saa videre — —. Det er det Pulver, som har virket; Fader og Son er bleven lige forkrækkede, og derfor havde vi let ved at sejre i Dag.“

„Saa-aa!“ udbrod Lysnemanden misfornøjet. „Det er ellers noget, som andre ikke skal blande sig i.“

„Naturligvis,“ sagde Anders og lo tvungent. „Men alle kneb gjælder, veed Du, paa saadan Tid. Hvad sagde Mads Erje?“

Ingerid horte ikke Svaret. Hun rejste sig og forlod Stuen.

Fra Lysne løb Bejen langs med Elven indtil Fossefaldet ved Seltunaasen; men paa dette Sted knibes Dalen sammen til en snever Klippespalte, der kun lader Plads til selve Elven, og da tager Bejen stejlt op over Fjældet. Det er dette Sted, Galderne kaldet, som fordim var livsfarligt at passere paa Grund af de hyppige Stensfred. Endnu den Dag i Dag, da Bejen er sprængt ved Dynamit ud af selve den lodrette Klippevæg paa Elvens modsatte Bred, ser man højt oppe disse uhyre Dynger af Skjærver, Fliser

og Grus, der løsne af Sol og Vej i Tidens Løb opsamles af Styrtingens aflange Klippefaaler.

Laxen, som fra Fjordene altid søger ind i Elvene og gaar milelangt op mod Strømmen, kan ikke komme højere end til Seltunaasen; naar den naaer ind i Skumhvirlerne og mærker Fossen, kan man se den gjøre høje Spring for at sætte over; men hver Gang slynges den tilbage af de høje Vandstyrtinger. Her er derfor et godt Laxefiske, som tilhører Lysnegaardene, og her sad Knut mangan Stund med sit Medetøj. Saaledes ogsaa Aftenen for Sessionsdagen.

„God Kvæld!“ sagde en Røst bag ham.

Det gav et Sæt i ham, thi han havde paa Grund af Fossedonet ikke hørt Fodtrinene. Han rejste sig hurtigt.

„Kommer Du fra Borgund, Ingerid?“

„Nej jeg kommer hjemme fra. Jeg gif her ud for at træffe Dig. Jeg tænkte nok, Du var her.“

Hun blev ligesom mere bleg og stram, medens hun talte, og Stemmen tog til at smaadirre.

„Jeg tænkte,“ vedblev hun, at det var bedst at gjøre Alvor af det; Du venter jo dog paa det. Vi har aldrig passet for hinanden og gjør det mindre for hver Dag der gaar. Jeg tænker, det er bedst, vi skilles.“

„Ingerid! Er det dit Alvor?“

„Det er mit Alvor, Knut, og det er nøje overvejet. Ingen af os kan gjøre for dette; vore Forældre maa bære Skylden; men skilles vi ikke, mens Tid er, kommer vi til at lide Skaden — —. Hver kan være lige god for det.“

Han stod og drejede paa Medestangen, der hang ud over Fjældkanten og stirrede forbi dens Spids ned i Skumhvirlerne.

Over dem dundrede Fossen. ensformigt og uophorligt, saa Fjældgrunden sitrede.

Hun syntes, at han bevægede Læberne.

„Hvad siger Du?“

„Jeg sagde ingen Ting. — Er det fordi, jeg ikke har fjort rundt med din Fader og Anders Bold? Jeg tænker helt anderledes i den Sag end din Fader. Jeg mener ikke, det for enhver Pris gjælder om at smoge af sig det mest mulige og puffe paa Ret og Frihed. Jeg ser ingen Ulykke for os Lærdoler i at blive Soldater og i Feidetid være med til at værne om vort Land.“

„Just det, at Du i alle Stykker tænker anderledes end Fader og jeg, gjør, at jeg har faaet Djnene op. Det er ikke i denne Sag alene.“

Der foer et bittert Smil hen over hans Ansigt.

„Du fik maaske Djnene op for, at Anders Bold var den rette.“

„Skam Dig, Knut!“

„Skam Dig selv!“ sagde han med blaahvide Læber og sendte hende et Blik, som om han vilde se hende ud i

Elven. Derpaa kastede han sit Medetøj paa Raffen og gik. Ikke en eneste Gang saa han tilbage.

Det var, som om det bedste, hun ejede, det eneste, hun ejede, gik med ham. Som om han virkelig tog hendes Hjærte med sig. Men saa stor er Banens Magt.

Hun følte en Drift i sig til at synke ned paa Hug, begrave Ansigtet i sine Hænder og hulke omfav med Elven; men hun tvang sig oppe og gik langsomt efter. Ved den første Krumning af Vejen tabte hun Knit af Syne bag Fjældvæggen.

Lærdalen er en i det hele snever og trang Fjælddal, der fortsætter den indre Arm af Sognefjorden, indtil den igjennem vilde, sønderrevne Passer stiger op og udviskes i de øde Bidder, der bærer Navn af Fillefjæld. Nærmest Fjorden, i den bredere og mere frugtbare Del af Dalen ligger Hauge og derefter Tonjum; ovenfor Seltunaasen, hvor Dalen snevres ind, og Frugtbarheden er ringe, ligger Borgund, vel bekjendt af sin sex hundrede Aar gamle Stavkirke, der nu blot staar som et nationalt Mindesmærke paa den samme Kirkegaard, hvor det nye og mere tidssvarende Gudshus har rejst sig. Det fjerde Sogn i Præstegjældet, Murdal, ligger længere nord paa for sig selv ved en Sidearm af Sognefjorden.

Den store Dag randt op. Sessionsherrerne ankom med Baadskjnds til Lærdalsoren og tog ind paa Rikum, den største Gaard i Bygden. Tunet var fuldt af Folk; hver bosiddende Mand i Hauge, Tonjum og Borgund havde givet Mode, ogsaa de fleste af Murdal. Paa den anden Side af Vejen, og bag alle Gærder og alle Huse i Nærheden stode Grupper af Kvinder og Born og talte ivrigt, men dæmpet indbyrdes. Kun de unge Karle, for hvis Skyld det hele Røre var, havde holdt sig hjemme.

En Underofficer i rød Kjole kom frem paa den høje Blauketrappe og saae barsk ud over den sammenstimlede Mængde, hvis Ansigter alle i samme Nu rettedes did.

„Er Anders Olsen Lysne her?“ raabte Underofficeren.

„Her er jeg,“ svarede Anders tæt ved Trappen.

„Haa, og Anders Bold? Hvor er han?“

„Han er hjemme,“ raabte de omstaaende og gav sig til at le.

„Følg med!“ sagde Underofficeren til Lysnemanden.

„Seg skal det,“ svarede Anders, „siden Du beder saa kjont.“

Anders fulgte Underofficeren ind i Stuen; om et stort Bord midt paa Gulvet sad flere uniformerede Herrer, iblandt dem Generalfrigskommisfæren, Harthausen.

„Det er altsaa Dig,“ begyndte han sit Forhor, „der selvanden har bemægtiget Dig vore Lister og truet Eders Præst paa Livet for at gjøre Hans Majestæt Kongens Bud til Intet. Er I ved Jer fulde fem, Godtfolk?“

„Hvem siger, vi har truet vor Præst paa Livet?“ spurgte Anders uforfærdet.

„Jeg vil sige Dig een Ting, min Ven!“ sagde Generalfrigskommisfæren og rejste sig, og han var en Mand saa vel sine tre Alen høj. „Kommer Du med Udflugter eller vil nægte, hvad der er hver Mand vitterligt, gjør Du din Sag værre. Jeg skal give Dig et godt Raad: Udlevér Listerne strax, og forman dine Bygdemænd til Rolighed, saa skal I denne Gang slippe for videre Tiltale.“

„De er brændt,“ svarede Anders.

„Men er I da besatte!“ raabte den store Mand. „Jeg vil for Eders timelige og evige Belsærds Skyld haabe, at det er Løgn, Du der siger, og at Du snart maa komme paa andre Tanker. Vil I miste Hovedet?“

„Hvem er egentlig Du?“ spurgte Lysnemanden og saae Kæmpen lige op i Ansigtet. Blodet begyndte at fuge i ham. „Kan Du tage norske Bonders Hoveder, Du? Lad os se dine Dokumenter!“

„Ja jeg skal vise Dig Dokumenter,“ raabte Generalfrigskommisfæren og foer med begge Hænder søgende rundt paa Bordet. „Er der ikke Andet i Bejen end det, saa skal jeg saa gjerne — —“ og bister som en Tyr holdt han sin Ordre hen for Næsen af Lysnemanden. „Læs her, hvis Du kan læse!“

Lysnemanden gav sig god Tid, læste det Ord for Ord og lagde saa Arket fra sig.

„Jeg ser ikke Kongens Navn paa dette Papir,“ sagde Bonden og traf frem en hel Pakke gamle Dokumenter, omhyggelig forvarede i et rødt Tørklæde. „Men nu vil jeg spørge Dig, om Du kan læse,“ vedblev han og foldede ud et efter andet et halvt Dusin gamle Kongebreve. „Her skal Du se Kongenavn,“ sagde Anders og pegede paa de store snorklede Træk. „Lor Du kanske slaa Streg over dem?“

Kæmpen svarede Intet paa det Spørgsmaal, men idet han lagde sin Haand tungt paa Bondens Skulder, raabte han med høj Røst:

„I Kongens Navn! Du er Fange!“ Derpaa vinkede han ad Underofficeren og sagde: „Gid med et Par Haandjærn!“

Men i samme Stund trængte flere af Bønderne gennem den aabentstaaende Dor ind i Stuen, og en af de forreste, Stiller Bo hed han, raabte til Generalkrigskommisæreren:

„Derfom I lægger Haand paa Anders Lysne, skal ikke en af Jer slippe levende herfra. Jeg vil lade Eder vide, at det er os, som er de stærkeste.“

Generalkrigskommisæreren havde et nyt Arrestdekret paa Tungen, men en anden Bonde Ole Herei, der var fulgt efter Stiller, kom ham i Forkjøbet.

„I kan saa rolig pakke ind,“ raabte han, „og drage bort den Vej, I er komne, for vore unge Karle ere alle tilhobe blevne hjemme, og Sessjonen bliver der Intet af hverken i Dag eller i Morgen.“

„Det skal jeg vise Eder!“ raabte Generalkrigskommisæreren rasende; men i det samme greb Gaardens Ejer, det var en Rumohr, ham bagfra i Armen og hviskede til ham.

„Det gjælder Livet. Kom mens det er Tid! Denne Vej!“

Flere og flere Bønder trængte ind, og Generalkrigskommisæreren og de andre Herrer, som alle havde rejst sig, skjønnede af de mange Knive, som blinkede henne ved Døren, at Situationen kunde blive alvorlig nok. De besluttede sig derfor alle til at følge deres Chef gennem den Bagdor, som Ejeren havde aabnet, og derfra naaede de ad en Lonvej hen til Præstegaarden. Saa snart det var muligt, modte deres Bogue der, og de forlod Bygden paa samme Vis, som de vare komne. Almuen havde forsamlet sig mandstærk ved Medkjørslen fra Præstegaarden og hilfede dem med et ringende Hurra, da de fjorte bort, men forulempede dem ellers ikke. Og saaledes endte den første Sessjon i Lærdal.

Da Bognen var ude af Sigte, sagde Stiller Bo til Forsamlingen:

„Nu har vi vist Danskerne, hvad vi duer til; de Folk betænker sig to Gange, inden de kommer igjen. Men havde Anders Lysne og Boldsonnen ikke taget fat, som de gjorde og mandet os alle op, saa havde det ikke faaet det Udfald. Vil I nu som jeg, saa gjør vi et Gilde for de to og

drikker deres Skaal, saa vore Hurraer skal høres lige til Bøss og Balders. Er I med til det?"

Det var de med til alle, og Gildet stod den samme Aften paa Dvre Lysne, fordi der var de største Stuer. Der blev druffet og danset, leget og larmet til langt ud paa Natten. Anders Bøld og Anders Lysne sad i Høj-sæde ved hinandens Side, og Ingerid dansede derefter det meste af Natten med Bøldsonnen; men Knut paa Nedre Lysne var ikke med til Gildet.

Hadde Anders Lysne ikke forud været den første Mand i Lærdal, saa var han det fra denne Dag af, og i de unges Lag vovede ingen at gjøre Bøldsonnen Rangen stridig. Knut og Ingerid gif helst af Bejen for hinanden; men Anders Bøld var jævnlig Gæst paa Dvre Lysne, og hverken Fader eller Datter var i Tvivl om, af hvad Grund han kom. Alligevel var der noget, som holdt Ingerid tilbage; hun vidste stadig at forhindre det afgjørende Skridt. Bygden ventede hver Dag at høre om Trolovelsen, men det kom ikke.

Fra Regeringen hørte man heller intet. Anders Lysne havde i Spidsen for en Deputation været i Kjøbenhavn; vel var det Svar, Mændene kom tilbage med, ikke fuldt tilfredsstillende; men Tiden gif; man syntes tilbojelig til at tage Sagen med Lempe; Enevoldsregeringen i de forenede Riger var stedse mere faderlig end energisk

Endelig kom der dog Ordre til, at en ny Session skulde afholdes. Det var i Sommeren 1802, næsten tre Aar efter det første mislykkede Forsøg. Til samme Tid rygtedes det, at en dommende Kommission var udnævnt, som skulde optage Forhør over Urostifterne og have Sæde i Lærdalsoren. Anders Lysne rustede sig paa ny til at møde Magthaverne, holdt Møder, skrev Breve og kjørte omkring, nu som før fulgt af Bøldsonnen. Og saa denne Gang lovede Bøldsonnen at staa deres Forere bi og at holde Stand til det yderste.

Anders Bøld havde været ude paa Agrene, hvor man var i fuld Gang med Vandingen; thi i Lærdalen er Sommeren tør. Man leder derfor Vandet fra de mange smaa Elveløb, der strime ned fra Fjældene, omkring i Grofter og overrisler derfra Agrene ved Hjælp af transportable Dæmninger. Anders traadte med sin Vandspade i Haanden ind i Stuen paa Dvre Lysne.

Der var efter Sædvane en Lem i Taget, Gjoren faldet, som kunde aabnes ved Hjælp af en Stang, der gik midt ned i Stuen, og saaledes skaffe Udgang for Røgen. Ingerid, som just havde gjort Ild paa Urnen til Middagsmaden, stod og stillede med Gjorstangen, da Voldsonnen traadte ind. Hendes Fader sad i Højsædet for Bordenden med sit Blækhorn og sine Papirer foran sig.

„Det er vel, at du kommer, Anders,“ sagde Lysnemanden og torrede Sveden af sin Pande. „Jeg har lige stillet en Skrivelse op til Regeringen, som du nu skal høre. Den vil styrke vor Ret til at gjøre Modstand; naar den er af Sted, kan vi henvise til, at vi har indgivet skriftlig Ansøgning, og saa maa de i al Fald vente med Afgjørelsen, til Svaret indløber.“

I det samme kom en Jente styrtende ind ude fra. „Soldaterne kommer!“ skreg hun. „Det mylrer ned over med rodt og hvidt og blinker med Bøsser og Sabler. Gud fri os! De slaar os ihjel!“

Hun stak i at tudskraale, løb først til Sengekroge, saa om bag en Kiste og foer endelig i komplet Bildelse igjen ud af Døren.

„Lad dem komme,“ sagde Lysnemanden med et Blik til det lille Vindøje, der vendte mod Lunet. Han lagde sine Papirer sammen, kom det hele ind i Krogskabet og lukkede omhyggeligt af.

Men Voldsonnen sprang hen midt i Stuen, greb om Gjorstangen, som Sæd er, naar en vigtig Sag skal forebringes, og saa dristigt op paa den gamle Bondehøvdning.

„Ja lad dem komme,“ raabte han trodsigt. „Kan hænde, Kampen vil blive haard, og det vil da først gaa ud over os to. Er vi nu enige om at staa sammen, saa giv mig til Bevis derpaa din Datter Ingerid til Hustru! Hun tror som du og jeg paa vor gode Ret, og det kommer nu mindre an paa, om din Dattermand har Gaard og Grund, end om han er Karl for at staa dig bi til Gavn.“

„Gaa til Ingerid med det,“ sagde Anders og stak Røglen til Krogskabet i Lommen. „Jeg har intet imod dig.“

I det samme kom Jenten farende ind paa ny. „Herre Josses!“ hvinede hun. „De slaar Kreds om Gaarden, de brænder os inde. Alene Gud i Himmerig!“ Hun fastede sig ned paa sine Knæ med Ansigtet i Bænten, bad, hulkede og jamrede paa een Gang.

En mørk Rødme gød sig over Ingerids langformede Ansigt. Høj og rank gif hun hen til sin Vejler, gav ham Haand og sagde:

„Jeg staar Last og Brast med Eder.“

Anderses Dine funklede af Trods og Triumph. Han slog Armen om hendes Liv og kyskede hende heftigt.

I det samme gif Døren op; en Officer stod paa Tærskelen iført det „lette“ Regiments Uniform: hvide Benklæder, rød Kjole med grøn Besætning, graa Gamascher til over Knæerne og sort tofantet Hat med hvid Pompon.

Anders Lysne og Anders Bold vare Fanger.

Hvad der paafulgte, kan i Korthed fortælles.

Den 9de Juli 1802 var fastsat til Sessionens Afholdelse. Sessionsteltet var opført et Stykke nedenfor Tonjum Kirke, til højre for Vejen, naar man kommer fra Fjorden. Til venstre for Vejen løb Elven. I Parade-marsch svingede den samlede Kommando op foran Sessionsteltet under fuld Musik. Styrken var 420 menige Fodfolk, 32 Artillerister forsynede med fire Amusetter, hvilket var Navnet paa en Art smaa Feltkanoner, 17 Officerer og 32

Underofficerer. Deres Chef var Oberstlieutnant Hans Gram Holst.

Mellem Bejen og Elven havde Almuen samlet sig i et Antal af flere Hundrede. Trods og Harne brød sig i Sindene, man syntes kun at vente paa et givet Tegn, en æggende Tiltale for at styrte frem til Angreb. Men Forerne vare borte. Et eget Uhygge greb Folket, da man saae Kanonerne blive ladede med Granater og Kar-dætsker, og de 400 Ladestofke klingrede i Musskétlobene. Ude paa Bejen viste Underofficererne sig med barske Miner og lange Lister i Hænderne. En dump Mumlens lod fra Mængden, da de første Navne raabtes op; men Navnenes Indhavere lystrede. Ingen af de udfrevne vægrede sig ved at aflægge Eden; de unge Mandskaber forestilledes for deres nye Chef Kaptain Fating, og Klyngerne spredte sig i Tavshed.

Man havde været forberedt paa virkelig Modstand, og der var truffet omfattende Foranstaltninger til at forstærke Militærmagten. De nærmeste Garnisoner havde Ordre til at holde sig rede paa første Bink, og ved alle Stationer lige fra Kristiania til Lærdalsøen stod Holdeheste i Beredskab.

Imidlertid havde den dommende Kommission konstitueret sig. Den optog en Række vidløftige Forhører, og indtil dens Arbejder vare endte og Dommen fældet, vedblev Militæret at holde Dalen besat. Dommen faldt den 22de Oktober samme Aar, men skærpedes af Højesteret i Kjøbenhavn. Anders Lysne domtes til at miste Ære, Liv og Gods, Anders Bold til Slaveri paa Livstid, Stiller Bo og Ole Herej benaadedes.

Anders Lysne blev henrettet i Bergen og skal have gaaet Døden i Møde med stor Frimodighed. Hvad der mest bidrog til at fælde ham, var hans ophidsende Breve til Mordolerne, som bleve fremlagte i Retten. Anders Bold afgik til Bergen med Militærvagt og indfattes paa Fæstningen Bergenshus.

Dvre Lysne blev inddraget under Kronen og udlagt til Kompagnichefs-Gaard. Ingerid tog til en Fæst, der ejede en anden af Lysnegaardene og var iøvrigt Gjenstand for megen Deltagelse. Af Lærdolerne oprettedes et Kompagni let Infanteri, og da de først havde lært at finde sig i, hvad der ikke kunde blive anderledes, blev de udmærkede Soldater. Tiden gik. Lidt efter lidt kom der atter Lige-

vægt i Sindene. Knut, der ogsaa havde været Soldat, blev med Aarene mere og mere tavs og indesluttet og holdt liden Samkvem med andre. Efter Faderens Død passede han sin Gaard stille og tro; hans eneste Morsskab var nu som fordem at gaa til Seltunaasen for at fiske. Han giftede sig ikke; heller ikke Ingerid. Hun begyndte nu at blive en gammel Pige.

Ingerid vidste godt, at Knut elskede hende; hun tænkte derpaa med en bitter Blæde. Den Smerte, han led, var dog nogen Gjengjæld for hendes Faders Martyrdod, for hendes Kjærestes Slaveri, for Tabet af hendes Odelsarv, for hele hendes forspildte Liv — det kunde ikke være mindre. Hun havde flere Tilbud, men afviste dem. „Jeg er trolovet,“ sagde hun. „Vel er min Kjæreste Slave paa Livstid, og jeg kommer aldrig til at staa med ham for Alteret; men det er det samme. Han var vor Sag tro; han bøder for sin Djærvhed, sit Frisind. Det eneste, jeg kan gjøre, er at bøde med ham. Det er min eneste Trost.“

Lidt efter Lidt blev Ingerids Følelse for Livsflaven en Art Helgendyrkelse, og i samme Grad som Billedet af Anders optog hende, blev Knut hende ubetydelig og ligegyldig. Ikke en eneste Gang i de mange Aar, der vare forlobne siden hendes Faders Død, havde hun skiftet Ord eller Hilsen med ham.

I Maj 1807 kom det forfærdelige Budskab til Dalene omkring Sognefjord, at Englænderne havde rovet vor Flaade; senere hen, at Svenskerne havde sluttet sig til Dodsffjenden. Det gamle Nationalhad brod paa ny ud i lys Lue; Krigen mod Sverig blev erklæret.

I samme Aar skete Omflaget. Lærdolerne havde opbudt alt for at undgaa Soldatertjenesten, havde siden med sammenbidte Tænder trukket i Uniformen og senere ved Banens Magt fundet sig deri som et nødvendigt Onde, man næppe mere blev kvit, — nu vaagnede den fædrelandssjendede Aand. Man mindedes Romsdølernes Bedrifter i Kalmarkrigen; de var jo Lærdølernes Naboer, disse tapre Bønder fra Lesje, Baage og Lom, der havde vundet udødelig Hæder i Kampen mod Skotterne; Zetlitz' nye Sang om dem var just da i alles Munde. Vilde det have været til nogen Ære for Lærdolerne, om de nu havde kunnet hævde deres Ret til at sidde hjemme i Ly af deres Fjælde, medens deres Landsmænd kæmpede for Arne og Konge?

Sent og sparsomt kom Efterretningerne fra den fjærne Krigsskueplads til Lærdal. Man vidste, at den sønden-

ffjældste Hær, 8,000 Mand stærk, havde taget Stilling mellem Elverom og Frederiksstad for at forsvare Grænsen, og at Brigaden Staffeldt, hvortil Lærdolerne hørte, udgjorde venstre Fløj.

Saa kom der Tidende om, at Brigaden den 19de Maj 1808 havde angrebet Skanserne ved Vier, og saa at Lærdolerne, to Dage efter, under Anførsel af Kaptain Jürgensen havde overfaldet en svensk Forpost ved Tjerpset, 4 Mil syd for Kongsvinger, og oprevet den aldeles, at Kompagniets Navn var i alles Munde, at det var bleven forestillet for Feltherren den tapre Prins Kristian August, at Prinsen personlig havde takket Soldaterne og — føjedes der til — havde tilstaaet dem at udbede sig en Belønning. Men hvorledes det med Hensyn til dette sidste Tilføjende forholdt sig, vidste man intet. Der blev gættet paa, at Lærdolernes gamle Ret til Fritagelse for Militærtjeneste, skulde stadfæstes paany; men man vægrede sig ved at tro det; en saadan Belønning tyktes de fleste mere lig en Skam end en Ære.

Dernæst indløb Efterretningen om, at der var sluttet Fred mellem Rigerne, og at man kunde vente Soldaterne hjem med det første. Og samtidig dermed dukkede et andet Rygte op, der nær havde vendt op og ned paa alt og alle i det hele Præstegjæld.

Over Bøss og Sognefjord var det kommet til Mardal og derfra videre, men ved hvem eller hvorledes vidste ingen med Sikkerhed. Som Hjemmelsmand nævnedes snart en, snart en anden, men i Realiteten var der Enighed: Livs-slaven var ved kongelig Resolution bleven benaadet.

Langt om længe stadfæstedes Rygtet ved, at der indløb Skrivelse til Lensmanden. Man vilde hædre Soldaterne, man vilde hædre Livs-slaven; der blev et Røre i hele Dalen, som ikke havde været siden i de første mindeværdige Sessjoners Tid.

En stor Fest blev besluttet i Anledning af Soldaternes Hjemkomst; ogsaa Anders kunde gjøre Krav paa festlig Modtagelse; men med Hensyn til ham og Ingerid gjærede der endnu større Planer. Et Brug i Grote var til Salgs; Jorderne vare gode, og der var baade Lovskov og Lægefiske til. Det hele Præstegjæld besluttede i Forening at kjøbe det og give Anders Bøld og Ingerid det til Arv og Æje som Erstatning for, hvad de havde lidt og forlitt for den fælles Sag.

Jungerid blev ung igjen, da al denne uventede Lykke kom fossende over hende. Og Jungerids Lykke og Bygdens Hæder smeltede ligesom sammen og overgød den affides, stille Dal med et Skin af Lys og Varme, saa den blev dobbelt skjøn i sin Sommerdragt med de frodige grønne Kornmarker, den brede, evigt susende Elv, de graa Bjælkehuse og de skovklædte Klippefrænter. Og for at gjøre alt komplet traf det sig saaledes, at man paa samme Dag kunde vente baade Anders og Soldaterne, den første fra Bøssesiden, de sidste over Valders og Fillefjæld.

Murdal og Hauge skulde modtage Anders, naar han i Baad ankam til Lærdalsøren; Tonjum og Borgund skulde drage Soldaterne i Møde. Derefter skulde man afpasse det med Tiden saaledes, at man Klokken to om Eftermiddagen samtidig kunde mødes ved Hovedkirken i Tonjum og deltage i en Taffegudstjeneste, hvorefter man i stort Optog med Musik og Faner skulde følges ad til det store Fesitelt, hvor Rækker af Borde stode dækkede. Efter Maaltidet skulde et Par Medlemmer af Festsudvalget føre Anders og Jungerid til Grote og overdrage dem Follegaven, og iøvrigt skulde man forlyste sig med Drikkelag i Teltet og Dans udenfor, saa længe man aarfedde.

Selvfolgelig tog Jungerid til Lærdalsøren for at tage mod Anders. Det havde været en underlig Forlovelsestid. Med hendes første Kys paa Læberne var han slæbt i Fængsel og derfra i Slaveriet. Hun kjendte ham jo egentlig saa lidt, naar det kom til Stykket. Det Billede, hun hun bar af ham i sin Sjæl, var skjont og grandt; men det var voxet frem under Længsel, Fraværelse, Medlidenhed. Lignede det? Havde det nogen Sinde lignet?

Hun stod i Spænding og stirrede ud efter Baaden, der for fulde Sejl skod ind imod Bryggen. Hun kunde kjende ham langt fra paa det sorte Haar, den høje Bæxt, den duknakkede Holdning. Han var ikke bleven ranskere i den forlobne Tid — det var jo saa naturligt.

Da Baaden lagde bi, tog en af Bønderne fra Hauge Ordet, bod med høj Røst velkommen og udbragte et Leve. Et hundredestemmigt Hurraraab besvarede det; Anders rejste sig, hilste med Huen i Haanden og traadte i Land. Han smublede saa underligt paa Planken; havde to Mænd ikke støttet ham, var han gaaet over Bord; det forekom Jungerid, hun hørte en undertrykt Jnisen omkring sig, men hvad det hele var, opfattede hun ikke ret, thi da Hurraraabene brod

ud, fyldtes hendes Dine med Taarer, saa Synet blændedes. Der var saa mange, han skulde trykke i Haanden, saa mange han skulde veyle Ord med, saa hun var nær ved at føle sig tilovers; endelig kom de dog til Bogus. Men da de sad ene to i Sædet, og skulde til at tale sammen under Rjorslen til Tonjum, havde hun en knugende Fornemmelse af, at de vare fremmede for hinanden. Han begyndte imidlertid at tale op om sig selv, om alt hvad han havde døjet, om Slavekost og Slaveliv, om Kammerater, der vare en Skræk for Opsynsmændene, om suilde Forbrydere. Der var saa meget Had, saa megen Hoveren, saa megen Brov-

ten, saa mange Eder i denne Tale, der var saa lidt af Tanke paa hende, paa Hjemmet, paa Slægt og Venner, saa liden Taknemmelighed; Mod sætningen mellem den Mand, hun havde ventet paa, og den Mand hun kom tilbage med, var saa stor, at hun næsten blev ræd for at sidde hos ham. Og i Atmosfæren var en fjendelig Brændevinsdunst.

Var det den Mand, hun skulde dele Resten af sit Liv med? Saadan var han dog ikke, da han drog bort. Nej, men hun maatte tilstaa for sig selv, at adskilligt af, hvad hun saae fuldt udviklet nu, havde hun set for som Spirer.

Slavelivet havde været en frugtbar Jordbund for disse Spires. Hun havde tænkt sig det som et Martyrium, under hvilket han lutret og renset havde været sig dobbelt stor i Manddom og ædelt Frisind, hun havde tænkt at skulle føre ham tilbage til den hjemlige Bygd blussende af Stolthed og Lykke — ja blussede gjorde hun.

Og som der over en solvarm, straalende Vaardag naaret kan lægge sig blæstfolde, bygemørke Skygger, saaledes sluffes i et Nu Lyset over hendes forjættende rige Eftervaar.

Soldaterne vare komne. De dannede Spalier ved Indgangen til den gamle Stavkirke og modtog deres Bygdebarn med nye Hurraraab. Kirken kunde ikke rumme en Tredjepart af alle de Mennesker; men saa holdt Præsten Gudstjeneste under aaben Himmels.

Anders og Ingerid blev sat til Højborde. Man vilde hædre Ingerid ikke blot som Anderses Brud, men tillige som Datter af den henrettede Festsudvalget var i nogen Uvished om, hvem af Soldaterne, der skulde have Hæderspladsen og sidde næst, men efter Samraad med to, tre af dem tilkjendtes Knut fra Nedre Lysne Pladsen, og trods alle Indvendinger maatte han sætte sig ved Ingerids anden Side, saa hun kom til at sidde mellem sin gamle og nye Kjæreste. Havde Ingerid ikke forud været beflemt og angstfuld, saa blev hun det nu.

Lidt efter lidt kom der dog mere Ro over hende. Knut talte til hende, som om intet nogen Sinde havde været dem imellem — ikke meget, men jævnt og venligt; Soldaterlivet havde ligesom øvet en forløsende Virkning paa det indesluttede og bundne i hans Person. Ogsaa maaske det, at han nu endelig havde slaaet Ingerid af Tanterne for stedsse.

Præsten udbragte en Skaal for Soldaterne og takkede dem paa Fædrelandets Vegne for deres Tapperhed, paa Bygdens Vegne for den Hæder, de havde fastet over den; dernæst ogsaa paa Andersens Vegne, idet han udtalte offentlig, hvad ikke længer var nogen ubekjendt, at det var paa de tapre Soldaters Bøn, at Livsflaven havde faaet sin Frihed.

Siden holdt Lensmanden en Tale til Ære for Anders og Ingerid og atter senere, da Stemningen blev mere løftet, tog en af de hjemkomne Soldater Ordet Naar Præsten, sagde han, havde gjort Ære ad dem, fordi de havde udbedet sig Frihed for Anders Bøld, da var det

egentlig Knut fra Nedre Lysne, hvem den Dre tilkom, thi da de havde raadslaaet indbyrdes, om hvad de skulde forlange, var det ham, der havde husket paa Anders. Derfor vilde han nu foreslaa en Skaal for Knut.

Anders rystede Knuts Haand og bandte højt paa, at det var vakkert gjort af ham, saa meget mere, som Knut ikke ret havde hørt til Partiet, og mest „for jeg har dog taget hende der fra Dig.“

Jungerid blev rød, og Knut blev bleg ved de Ord. Han svarede mørkt: „Du har Tøttet at takke mig for. Jeg gjorde det for Jungerids Skyld.“

„Sige meget,“ raabte Anders. „Enten Du gjorde det for hendes eller for min Skyld, det kommer ud paa ét. Men et Fæ var Du alligevel. Du kunde jo have taget hende selv.“

„Hold op, Anders!“ bad Jungerid temmelig heftigt.

Anders slog en Latter op og vilde tage Jungerid om Livet, men da hun værgede for sig, nøjedes han med at favne Olhollen.

Fra det Djeblil af var Jungerid forunderlig tavs. Naar nogen talte til hende senere hen paa Aftenen, svarede hun for det meste kun med et sygt lille Smil, og af og til bævede hendes Læber, som om hun var Graaden nær.

Den følgende Søndag skete der Tillysning i Kirken for Anders og Jungerid. Han havde opslaaet sit Bo paa Grote, og der var nok at gjøre i den nye Gaard; men det led ikke meget med Arbejdet for Anders. Han var bleven saa ganske afvænnet med Markarbejde nu, og derhos, kunde man sige, med at være sin egen Herre, med frit at raade over sin Person og sin Tid, at han ikke følte nogen overvættets Lyst til at hænge i Arbejdsfelen fra Morgen til Aften paa den jævne, varagtige Maade, som Bondegjerning kræver. Han skulde da ogsaa mærke, at han var bleven en fri Mand igjen; han skulde da ogsaa rundt og hilse paa gamle Venner og Bekjendte, og han havde mange, naar han begyndte at tælle, thi hvem var saa fjendt i Lærdal som han, ja paa den anden Side Fjældet et langt Stykke ned i Balders. Og skyldte han ikke at hilse paa alle disse Mennesker, som havde gjort Gilde for ham og Jungerid? Og var der nogen eneste, som ikke ved Afskeden havde rystet hans Haand og bedet ham komme for at forny gammelt Bekjendtskab? Anders var endnu i lang Tid at betragte som Bygdens Hæders-

gjæst, og han folte det som en ikke ubehagelig Bligt atter at gennemstrøge Dalen op og ned, til Fods og til Bogus som i gamle Dage med Lysnemanden, kritisere, opponere og skjælde ud paa Regering og Dyrighed, Lovvæsen og Retsvæsen, Opsyn og Tilsyn af enhver Art, og saa, naar Foredraget mer end halvojs havde gjort det af med enhver anden Mening hos Tilhorerne, da at fæste det store Lod i Bægtstaaalen og fortælle et gruopvækkende Exempel paa Mishandling og tyrannisk Behandling fra Slaveri eller Kaserne, medlevet eller meddelt, fra det løbende eller forløbne Marhundrede.

Stakkels Ingerid! Fra den Dag af, hun havde siddet til Bords mellem Anders og Knut, siddet dem begge lige nær og med Angestens spændte Skarpsyn set sammenlignende paa begge, fra den Dag af, da hun blev vaer, at det var Knut, der var den frie Mand, Anders, der var Slaven, da hun skjønnede, at Knut for evigt havde lukket hende ude af sit Haab, fra den Dag af vidste hun — hvor vanvittigt det end skulde synes — at det var Knut, hun elskede.

Men hver Sondag lyste Præsten til Ægteskab for hende og Anders, og hver Dag gjentog hun for sig selv, at hun — Datteren af den henrettede Anders Lysne — og han — den benaadede Livsslave — vare som bestemte for hinanden.

Hvorfor gif Ingerid ikke til Anders og sagde til ham, at de maatte skilles, saaledes som hun i sin Tid havde gaaet til Knud? Jo den Gang var hun smittet af det Rore, hele Bygden var i, det var Oppositionsluft, hun indaandede, og hendes Faders og Boldsønnens hidsende, rastlose Færden meddelte noget af sin Drivkraft til hende. Hun var ogsaa yngre den Gang; selvfølgelig havde det mangeaarige Drommeliv taget paa hendes Energi. Maaske det ogsaa er et Skridt, som en alvorlig Kvinde kun kan gjøre én Gang i sit Liv. Endelig var der denne Gaard, som Bygden havde skjænknet Anders og hende. Selv om hun kunde stille Anders tilfreds ved for sit Bedkommende at give Afkald, kunde hun dog ikke undgaa at tilføje hele Bygden en blodig Fornærmelse og krænke sin Faders Minde. Nej, hun maatte gaa den Korsdragergang, som laa for hende; hun havde selv gjort, hvad hun havde kunnet, for at komme ind paa den.

Det var en kold, klar og stille Oktoberdag hen imod Aften. Solen havde forlængst holdt op at skinne i Dalen, kun over de højeste Fjældknuder faldt endnu et luerødt Skjær. Det stod at læse paa Himmel og Jord, at Vinteren nærmede sig, paa Birkens tynde, lysegule Løv opad Skrænterne, paa de sorte, sammenkrøbne Elle langs den hurtigt strømmende Elv. Ingerid havde set Lejlighed til ubemærket at snige sig udenfor; hun trængte til Luft, til at være ene en lille Stund, komme bort fra al Gildes-travlheden i Fasterens Gaard. Og hun dreves af en lønlig Drift op imod Seltunaasen med dens øde Bildhed, op imod det Sted, hvor hun i trodsig, syndig Blindhed havde brudt med sin sande Hjærtensven og for stedse spildt sin Lykke. Hun maatte gøre, hvad hun ikke fik gjort den Gang: synke ned og græde rigtigt ud; hun maatte, inden hun den følgende Dag skulde staa for Alteret med Anders, raabe ind i den tordnende Fos: „Knut! Jeg elsker Dig! Jeg har aldrig elsket andre. Jeg beder Dig om Forladelse!“

Han var der da vel ikke? Nej. Oppe og nede var intet levende Bæsen at øjne. Hun var alene med sin Anger og Smerte i den vilde, gigantiske Natur — ligesom hun sønderrevet, splittet, aflædt sin Sommer, berøvet sin Sol. Just som hun vilde sætte sig for at give sig hen i sin Jammer, henledtes hendes Opmærksomhed paa en Sti, hun ikke tidligere havde kjendt, egentlig et enkelt Traad kun, der drog sig hen over den stejle Fjældside. Hun fik Lyst til at se, hvor Stien førte hen, til at følge den til over selve Fosfestupet og lade sig rigtig dove af de larmende Vandmasser.

Med faste, elastiske Trin, hurtigt og dog varsomt fulgte hun Sporet, hvor Fjældknast og Græstue dannede Trappe og førte snart op, snart ned. Hun nyttede ethvert Støttepunkt for Haand og Fod paa den revnede, knudrede, oprevne Klippeside, gled og ikred i de forvitrede Skjærver, hængtede sig fast i Rævlinge- og Birkerisene og stod omsider stakaandet og med rystende Knæ ved et Par endnu tætte, brunlovede Elmebuske, der næsten hang ud over selve Faldet.

Og se, derunder var af Sten og Jord dannet et Sæde ved Menneskehaand; Mos og Græs var saa nedtraadt der omkring, saa det var tydeligt, at nogen havde

sin vanlige Gang her. Mon det var Knut? Og i saa Fald, hvad vilde han her?

Fiske? Det var for højt oppe. Tænke paa hende? Han havde jo forlængst slaaet hende af Tanker, han havde jo for hendes Skyld bedet Anders tilbage. Han, som hun i sine egne Tanker havde skjældt for træg, vaklende, feig, ufri, havde dog været med i Kampen for den fædrene Jord og kæmpet saaledes, at han af selve Kongen turde udbede sig, hvad han ansaae for hendes Lykke. Hvor havde hun dog gjort ham Uret. Og hvor blev hun dog grusomt straffet!

Hun satte sig paa Stenbænken, stottede sine Albuer mod Knæerne og stirrede ned i den dundrende Fos. Mon han havde siddet her saadan og tænkt paa hende? Mon det havde brændt ham saadan i Hjertet, som det nu brændte i hendes? Mon han havde grædt her, som hun nu græd?

Hør hvor Fossen tog paa Beje med sine mange Stemmer! Lige foran hende rundede den rødgraa, nøgne Klippe sig som et Kæmpeknæ og sank lodret ned i Dybet; oppe fra kom hele Elvens Vandmasse og væltede i en gjennemsigtig, glasgrøn Buestyrting ned i Svælget, knustes, fløj op i Skum og Fraade, hvirvlede rundt med hvide og grønne Blink i matrosa Farver og drev som en Taagedamp nedad over vældige nøgne Blokke. Et sansesløst Spring ned i dette susende, tordnende, mælkehvide Skumdøb — ja saa var det forbi med Glendigheden, forbi for evigt.

Nej hun maatte bort — bort fra disse fristende Tanker, inden de tog Magten fra hende, inden Svimmelen kom, inden — Knut kom.

Hun rejste sig, traadte ud fra de ludende Buske og var i samme Øjeblik nær styrtet i Afgrunden af Skræk og Forvirring. Der stod Knut foran hende.

„Er Du her, Ingerid?“ spurgte han med en blød Klang i Forundringen.

Ingerid vidste ikke, hvad hun skulde svare, eller hvor hun skulde gøre af sig selv. Hun stammede:

„Kommer Du her?“

„Ja, engang imellem.“

„Her er ensomt.“

„Det huer mig.“

„Na ja, det er heller ikke det værste.“

„Mener Du Ensomheden?“

„Ja. Jeg har prøvet den.“

„Han saae forundret paa hende. „Men nu er jo Ensomheden forbi.“

Hun gjentog med Eftertryk: „Den er ikke det værste.“

„Hvad mener Du med det?“

„Ingen Ting. Farvel, Knut.“

I det samme lod et Skrig fra Fjældstigningen over dem, et hæst, hadefuldt Skrig. Oppe midt i Rosen paa det stejleste Sted stod Anders med Bøsse i Haanden, ikke tyve Skridt fra Knut og Ingerid. Højere oppe vandt Bejen sig frem over Galderne.

„Endelig har jeg Eder,“ raabte han ned. „J havde gjemt Eder godt, men den er ikke født, som kan holde mig for Nar.“

Det skreg han hurtigt, zitrende af undertrykt Raseri: Han kastede Bøssen til Kinden og fojede til:

„Nu skal Du dø, Lysneknut!“

Men i samme Nu sprang Ingerid frem og dækkede ham.

„Jeg forst. Skyd kun Du! Jeg tør nok staa for Skud.“

„Ja Du véd, hvad Du har fortjent,“ raabte Anders og sænkede Lobet et Par Tommer, „men Dig kan jeg altid faa Ram til. Kryber Du bag Skjorter, Knut?“

„Hvad har Ingerid og jeg forbrudt?“ raabte Knut og tog lempeligt i Ingerid for at faa hende til Side. „Vi modtes tilfældigt og for første Gang og har næppe veylet ti Ord med hinanden, og saa tror Du strax det værste og har Mordvaabnet parat.“

„Naa, Du er ræd for Livet, Lysneknut! Ja det var et underligt Træf, at J skulde mødes slikt Sted, hvor ellers ingen Mennesker kommer.“

„Det var heller intet Træf det,“ raabte Ingerid; Trodsen skod op i hende; hun blev vild af Elskov, Smerte, Dødsfrygt, Had; hun slyngede sine Arme om Knuts Hals og skreg til sin Brudgom gennem Fossedonet:

„Skyd kun Du! Vi modtes, fordi vi elsker hinanden, og aldrig mer vil vi nu skilles. Skyd kun Du! Den Du rammer, trækker den anden med sig, og vi gaar ned i Stupet sammen, skilles — —“

Han udstødte et Brøl. Der fulgte et Glimt, en Dampsky. Ingerid luffede Djinene, men da Knaldet lod,

og hun ikke følte sig ramt, og fornam, at Knut stod fast som før, aabnede hun dem atter, just som et skærende Angesthyl fulgte Knaldet. Og i samme Nu saae de Anders vafle, tumble, rives omfuld og styrte ned ad med vorende Hurtighed midt i et frygteligt Stensfred. Det raslede, skurede, bragede og væltede i en Tid som af to Pulsflag — saa sank Anders med et helt Bjærg af Grus og Sten efter sig ned i den kogende Fos og forsvandt i Skumhvirvlerne.

Ingerid og Knut stod lamslagne og stirrede derved, hun endnu med Armen om hans Hals, han med Armen fast om hendes Liv. Omfider brast hun i en heftig Graad, sank ned paa Hellen og gjemte Hovedet i sine Hænder, Knut satte sig tavs hos hende, fik hende lidt efter lidt nærmere ind til sig, fik hendes Hoved op til sin Skulder, hendes vaade Kind hen til sin.

„Ja nu véd Du det, Knut! Du véd Du ogsaa, hvorfor jeg kom her, at det var for at bede om Forladelse paa det samme Sted, hvor jeg havde syndet saa haardt baade mod Dig og mod mig selv. Og jeg føler, at Du har tilgivet mig; jeg troede, at vi skulde have gaaet i Stupet sammen, og saa blev det ham! Alt dette er forfærdeligt.“

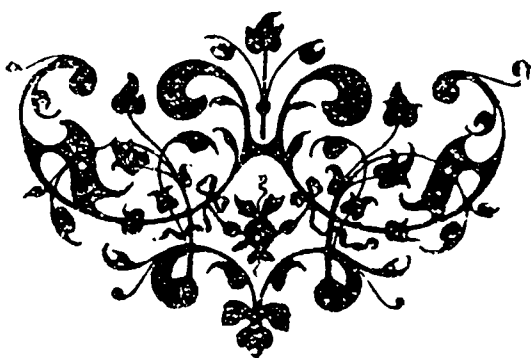
Hun gyste og knugede sig tættere ind til ham.

„Jeg har da ingen Skyld i hans Død? Har jeg vel, Knut?“

„Der er Ingen, der har Skyld, uden ham selv. Hvad vilde han i Rosen? Hvert Barn kan se, at den ventede kun paa den første Regn for at skride. Han har tumlet derud forblindet af Skinsyge og Hævntanker; han kunde derfra bedre komme mig paa Skud.“

„Lad os komme hjem. Jeg trænger til, at Andre skal vide det. Der bliver intet Bryllup af i Morgen. Gud ske Lov!“

Jungerids Fæster var den eneste, som fik den fulde Sandhed at vide. Hverken den Dodes Minde eller de Levendes Rygte var tjent med, at de nærmere Omstændigheder kom ud. Anders havde fundet Døden i Elven ved et Ulykkestilfælde, som mange før og efter ham; det store Stensfred var Vidnesbyrd nok om, hvorledes det var gaaet til. Hans sonderflaede Lig blev Dagen efter fundet ved Dværs Lysne ved Broen, og fik en hæderlig Begravelse. Jungerid blev betragtet som hans Enke og sad paa sin Gaard Sorgeaaret til Ende; saa holdt hun Bryllup med sin gamle Kjæreste Knut og flyttede til Nedre Lysne.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønnedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Feraarsfantasi af S. Michael-
sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen,
med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Reifeerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med
4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2
Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder,
med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis-
undelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph,
4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.;
Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Nul
for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre
Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af
Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med
Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala,
med Illustr. af C. Henningsen; C. Blong: Mon han dog ei
skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen-
stand; B. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden,
med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet,
24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Hencel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af
H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en
Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thom-
sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P.
Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: Et Glentefrig, med Illustr. af H. Tegner; J.
Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Biggo Langer. 24
Sider. 10 Dre.
- 28. N. Snel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R.
Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af
Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sid: Elskovskjærnerne. Et Sagn fra Provence, med Illustr.;
Lansens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender du de Stille
i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44
Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Rægedomsfuggen, med Illustr.; J. Futtrup:
Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B.
Jansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af
Anker Lund; B. Østergaard: Onde Dine, med Illustr. 48 Sider.
15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af
Alf. Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Omflagets 4de Side.)

- Elith Neumert: Bland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt;
 Ud. Langsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne,
 med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Korsbøgen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gam-
 borg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr.
 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Raffehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanten,
 af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomafine
 Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L.
 Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til
 Døden, Fortælling af Birger Hausted, med 6 Illustr.; Dron-
 ning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Naadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7
 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr.
 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige,
 et Mønst Sagn, af Mogens Gynges. 9 Billeder. 28 Sider.
 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en
 Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved N. P.
 C. Tocpffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hausted, med 13
 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Binkjældereren;
 For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Born-
 holm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Todt; Præsten og By-
 vædderen; Tre Løster, Fortælling af Martin Rok; Svend
 Trost Nr. 2, af Martin Rok; Hvad kan ikke Fanden hitte paa?
 Eventyr ved Jæns Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taast-Poul, af S. Nielsen. 11 Billeder,
 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af
 Chr Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af
 H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernetud, af Birger Hausted; Gjedden, i sit Folkeeventyr,
 af Jæns Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirke-
 gaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gynges;
 Lidt Mosaisk fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder.
 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjøber paa engang for
 et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Mr.

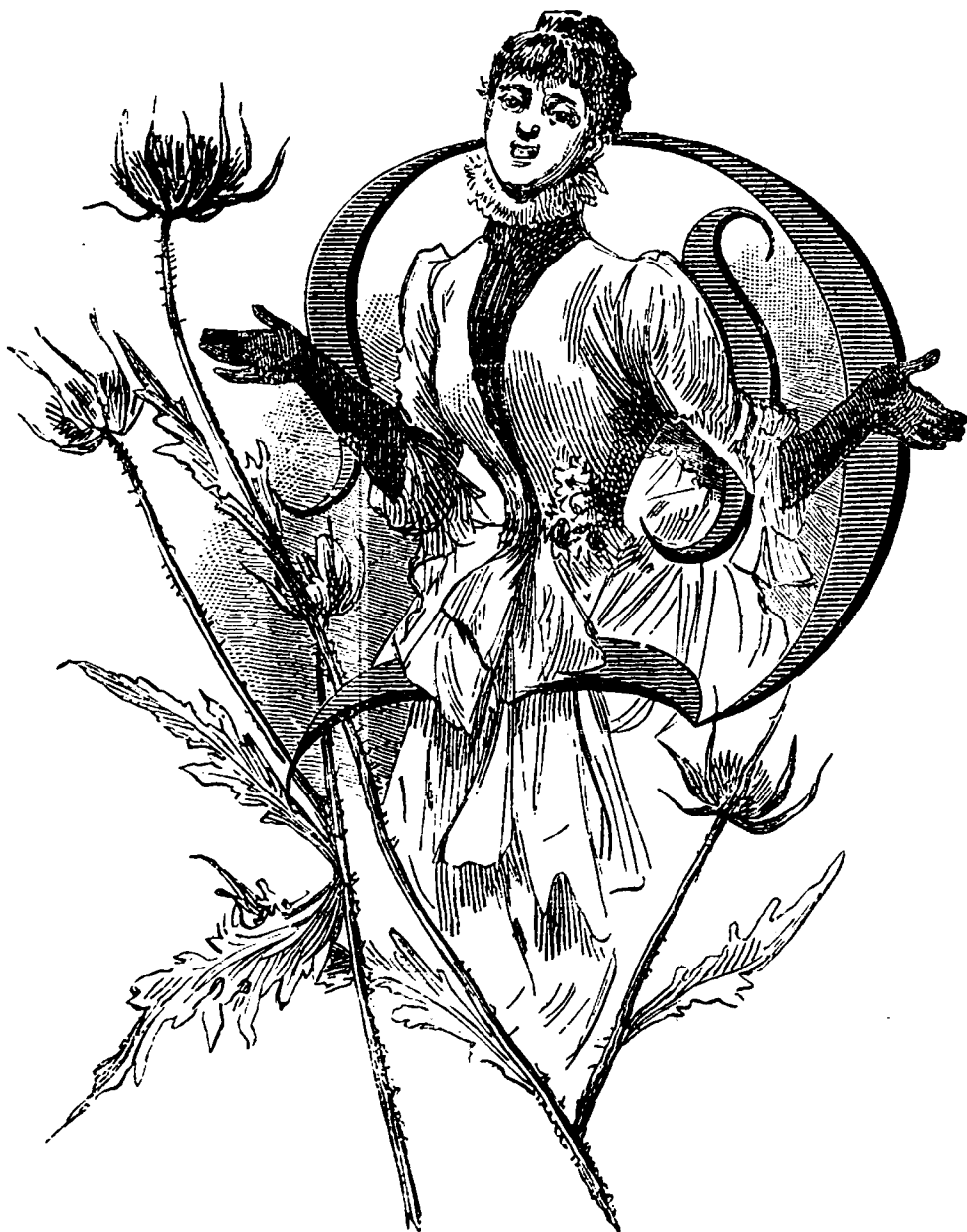
Pris:

Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

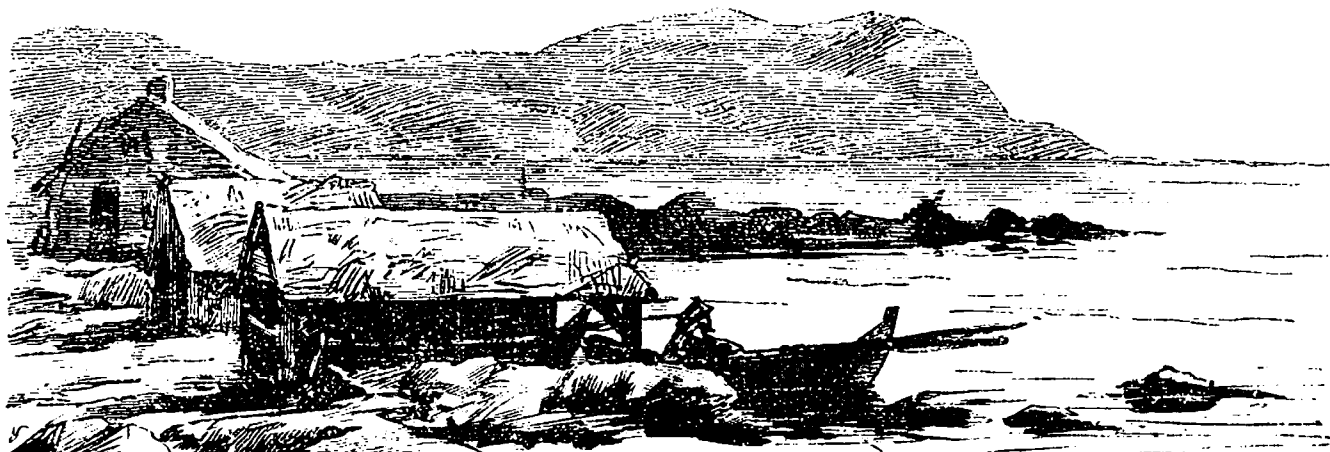
(Se Omflagets indvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerpærer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tapsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen; Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester King, Historie af Carit Etlar; Hyrdebredren, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Kutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjællands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr.; Et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Klitmøller“, af E. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Mølbeck, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Høksen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Reiseskitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

„Det lønrede sig“.

Af Magdalena Thoresen
med Illustrationer af Carl Thomsen.

Et Stykke indenfor Fjordens Abning traf Fjeldene sig tilbage og strækkede sig som en bred Favn ud imod Havet. Til Venstre for denne sprang frem en langstrakt Næsodde, der ved Højvande saa ud som et Oland, men ved Lavvande tydeligt viste sin knudede Sammenhæng med Berget.

Paa dette Sted laa et eneste Baaningshus, omgivet af et Par smaa Udhuse og et Baadnoft nærmest Søen. Til Siderne var der lidt Græsmark og en Potetesager, og yderst paa Odde stod der rejst en fem-seks Fiskehælder. Et Par Smaabukse pyntede paa det tarvelige Stel; thi om Sommeren var de lovrige, og bar de end et og andet Klædningsstykke eller en Baskelud op til Torkning, forraadte de dog en Velstand i Naturen, som ikke var almindelig paa disse Kanter, og om Vinteren stod de snefulde og glitrende baade ved Dag og Nat, — dog denne Skjønhed blev ikke meget agtet, dertil drev de store Syner af Vinterens Vælde for nær ind paa.

Her paa Næsodden boede en Fisker ved Navn Arnt, Skale-Arnt kaldtes han ogsaa, dog mest i Dmtale; men da det ikke var noget Skjeldsord, fik han det ofte lige mod sig, og var vel kjendt med Skikken. Han havde skaffet sig det ved at redde en fordrunken Fyr, som hed Skale, fra at frysse ihjel; thi da han havde baaret ham over en islagt Vej, og med den yderste Noje bragt ham tillive igjen, fik han ikke andet end Skam til Tak, fordi han havde reddet et Skarn, som bare levede Andre til Plage og sig selv til Fortræd. „Naar jeg har gjort Mit, la'r jeg Vorherre

om Resten," sagde Arnt, — og derved var Jutet at bemærke. Men uagtet Alle maatte sige han havde handlet ret, fik han dog Patteren over sig — og tilslut Slængenavnet: Skale-Arnt.

Arnt havde fyldt sine fem og firti Aar, da han ligesom dreven af et Jndfald gif hen og giftede sig, thi saavidt Folk vidste, havde han aldrig for befattet sig med Giftestanker. Det Kvindfolk han tog til Ægte, var en Gjente paa henved de Tretti, som havde tjent ham i flere Aar, saalænge hans gamle Moder levede, og som siden var vedbleven at stelle for ham. Nase var sletikke vakker, men hun havde noget Tiltalende i sit Væsen, og et Par smukke, mørke Øjne, som udstraalede meget Liv; alligevel naar hun stod Ansigt til Ansigt med En, kom der noget Koldt i Synet, Noget, som gav Barsko: ikke at komme hende for nær. Men Alle folte sig dog vel i hendes Nærhed, og en Mand vendte sig bestandig for at se efter hende.

Der var fuld Lighed mellem Arnt og Nase, de var Begge udholdende og stiltiende, og tragtede ikke videre end til at tænke ret og handle derefter. Det var vist heller aldrig falden dem ind at omskifte deres Forhold, hvis ikke en Tredje var kommen til, og havde truet med at gaa dem imellem; derved fik Arnt en Mindelse om, at han kunde miste Gjenten, og han var ikke sen med at finde et Middel til at sikke sig mod det.

Der var en Gut ved Navn Albert, som havde hjem et Stykke inde i Fjorden, og som plejede at være med Arnt paa Storfiske samt nu og da, hvor en Mand's Hjælp tiltrængtes. Albert var bekendt for at være den Første, hvor det gjalt et Bove; men heller ikke den Sidste, hvor det gjalt en Svir. Han var knap med Ordet, under sit Arbejde, men løs og overflodig med det i et Lag, og en Tøse-Jut*) blev han nævnt af Alle. Det Skudsmaal gjorde ham baade velmodt og ildeset paa samme Tid.

Med Nase stelte han sig saa, at han først gjorde sig Umage for at drage hende til sig, hvilket ogsaa lykkedes ham, uagtet al hendes Besindighed; men naar han da næste Gang traf hende, fortsatte han ikke, hvor han havde sluppet, men han begyndte paa Nyt, og det gjorde hende var.**)

Da vendte Arnt sig en Dag til hende, just som hun

*) Pigernes Jent. **) opmærksom.

gik flittig og stelte*) med Huset, og spurgte hende simpelt hen: om hun vilde gifte sig med ham?

Hun svarede paa samme Maade: at hun nok gjerne vilde det. Og dermed var Sagen afgjort. De gik mod hinanden og gav hinanden et Haandslag, saa skyndte Arnt sig nedover til sin Baad for at stille med den, og Nase tog fat med Liv og Lyst paa sin Husgjerning. Men da de ved Middagen sad tilbords sammen, taug de Begge, og da en Stund var gaaet, lagde Nase Skeen og skyndte ud: thi hun skammede sig, som for en ublu Handling, over at lade ham se den Sindsbevægelse, hun var i.

Arnt spiste ferdig, sad en Stund og ventede; men gik da efter hende. Udenfor kom hun unseelig imod ham, og det vistes, hun havde grædt. „Er Du lej over det?“ spurgte han kort. „Nej, Gud Fader være takket og lovet!“ udbrod hun, gav ham et Nis, og skyndte ind.

Da Albert næste Gang kom til Skale-Arnt, var Nase Kone i Huset. Han likte det ikke, men han gav sig et ligeglad Udseende, og hos Kammeraterne slog han om sig med den Tale „at tog han Skale-Arnt til takke med Sligt, var hun ham vel indt.“ Og mere Sligt.

Man vidste Enhver, at Gutten brugte løse Ord, men de tog dem alligevel til Indtægt og gav dem ud igien som gangbar Munt. I sig selv var Ordene ikke onde, men Albert fojede en ityg Mine til, og da satte de Blætter. Det var dog ikke hans Mening, men naar han var inde paa det at skryde af en Kvinde, kom det ganske af sig selv, at han ogsaa maatte lyve.

Skale-Arnt horte nok Et og Andet af Snakken, men det bed sig ikke fast i ham, og Nases stille Lag, hendes ufortrødne Flid, og den gode Hygge, hun bredte om sig, gjorde ham tryk og glad. Havde deres Samliv baaret dem lidt højere op imod det festlige i Livet, kunde det maaske have skadet; men de stod som Mand og Hustru omtrent der, hvor de før havde staaet: i en jevn tilfreds Dngang, og den er mindre udsat for Rystelser.

Saa døde det løse Ord hen af sig selv. Det var en rodløs Plante, da den ingen Næring fik, maatte den forvisne.

Men i Arnts Hus kom Albert ikke mere. Han tog Baadlag, hvor det tilbød sig, for om fra Vest til Ost paa Vinter- og Vaarsfiske, var en dygtig og anset Hoveds-

*) systede.

mand og manglede aldrig Fortjeneste, — men en Tose-Fut var og blev han.

Det var seks Mar efter i Høslaaten's Tid. Sommeren havde været rengfuld med lin Luft, og rundt i Højsjeldet var Folk ude for at bjerge Græsjet, som voksede rigeligt mellem Skar og Knuder. Men det var ikke let at komme til. Det stod altid bedst, hvor ingen Menneskefod kunde staa, og derfor fristede det til et Bove.

Albert havde i nogen Tid holdt sig hjemme fra Fisket paa Grund af en syg Haand. Han delte Hus med en Svoger af sig, og boede som før nævnt et Stykke inde i Fjorden. Nu var han dog saavidt helbredet, at han i Mandens Sted, som var bortrejst, kunde paa den første rigtige Solskinsdag begive sig tilfjelds for at bjerge Græs ligesom alle de Andre.

Hos Skale-Arnt var det saa, at Manden allerede flere Gange havde været tilfjelds for at skjære Græs og binde det i Knipper; men paa denne Dag blev det Nases Tur at være deroppe for at trille dem ud over Fjeldet, saa de af sig selv kunde finde Vej ned til Soen, hvor da Arnt laa færdig med Baaden for at fiske dem op. Det var den eneste Maade, hvorpaa Græsjet kunde bjerGES; thi Heste havde de ikke, og at bære det ned, vilde blive en sen Død.

Det var en prægtig Dag, og i Naturens store Nafsyn spillede Munterhed i hvert Drag. Baade roedes hurtigt ud paa Soen, spidsvingede Terner kredsede i Luften, Smaafliske hoppede i Vandskjellet, Folk raabte højt til hinanden, og oppe under Fjeldaasen blev Liaaen strøget, saa Gjenlyden skar langt udover.

Nase var baade her og der, flittig og nøjesende, at ikke Noget blev glemt og endnu mindre forspildt.

„Det er en laaf*) Mand Du har, at han vil Du skal gaa her i bratte Fjeldet,“ sagde en Røst bagved hende, og da hun vendte sig stod Albert og haanlo til hende.

Det for i hende som en Skræk, men hun tog sig hastigt sammen.

„Gaa Bejen Din, der er Jagen som har havt Bud efter Dig,“ svarede hun kort, greb idetsamme en Græsrul og hev den udover Fjeldet med en Mand's Kraft.

*) daarlig.

„Du staar fast paa Foden, Du,“ sagde Albert, og saa med Beundring paa hende.

„Da er det bedst Du ta'r Vare paa Foden Din, og gaar her fra,“ sagde hun.

„Na jeg staar nok, der Du staar,“ sagde han. „Og jeg blir, saalænge jeg har Lyst.“ dermed satte han sig ihug ved Siden af hende.

Hun tang, greb til og rev noget løst Græs sammen.

og lod, som han ikke var nærværende. Lidt efter strækkede han sig dovent hen mellem Lyngen, og gav sig selv Mine af at have glemt hende. Men som hun tog et vanskeligt Fodfæste for at indbjerge det skaarne Græs bag en Sten, og nødtes til at se sig vel for, smog han did som en Orm, greb hende bagfra i Skjortet og rev hende til sig.

Med et Skrig tumlede hun ned i Armene paa ham, men det varede ikke længe, før hun fik sig lost, og uden at betænke sig, skjød hun udover Fjeldet, greb for sig i Sten og Lyng, og inden han fik samle sig og kom paa Benene, var hun standsset op under et Fremspring af Berget, fast og sikker som en Fjeldgjed — men paa et eneste Fodfæste!

Albert stod hvid som en kalket Væg og saa ned paa hende, og hun saa paa ham igjen med luende Dine. „Nu kan Du komme efter, om Du vil,“ sagde hun. „Men Du orker*) det ikke, Far!“

„Na jeg orker det vel,“ sagde Albert og søgte at le det fra sig. „Men ja Gu' er Du en Kar!***) Nu faar Du se at komme Dig op. Bent ska' jeg gi' Dig en Haand.“

„Du er løs paa baade Haand og Mund, Du,“ svarede hun. „Gaa bare og pas Dig selv, jeg skal nok sørge for mig.“

Saa gik han nedover Fjeldet; men havde dette hændet ham seks Nar for i Tiden, kunde det være Albert havde været en gift Mand og Nase hans Hustru. Bist var det, at Respekt havde han aldrig havt for et Kvindfolk, for han i denne Stund gik væk fra Nase, og ved sig selv flere Gange gjentog: „Hun er som en Kar.“

Nede under Fjeldet paa Soen, sad paa samme Tid Arnt i sin Baad og rækkede Armene ud over Rælingen for at drage de svømmende Græsknipper til sig. Da skar dette høje Skrig nedover fra Berget, og Stunden efter fulgte en Latter. Han slap ikke Taget, men han lyttede: det var Nases Røst, det horte han tydeligt; men hvis var Latteren?

„Det var han, Albert,“ sagde en gammel Mand, som var med ham paa Baaden. Det var, som han ogsaa havde spurgt sig selv om, hvem der lo, og nu gav Svaret.

Arnt sagde ikke Noget, han vedblev sit Arbejde, og da Baaden var velfyldt, blev den roet til Næsodden, Græsknipperne blev baaret iland, opløst og spredt ud paa

---

*) formaar. **) Karl.

Berget for at tørkes, og da det var istand gif han med Gamlingen op til Huset for at nyde Kveldsmaden.

Den stod ogsaa paa Bordet, velstelt og hyggelig, da de kom ind. Mase var ved sin Gjerning og ved Alt, paa samme Maade som før; men Arnt havde faaet en Uro i sig, og han var ikke den Samme. Han spurgte hende dog ikke om Albert: hvorfor hendes Skrig og hans Latter havde fulgtes ad; men han tænkte næsten uafsladelig derpaa.

Uf og til saa han hen til hende; der var Noget i hendes Lag, som han ikke skjønnede, det var som hun gjorde og sagde Alting paa en mere levende Maade, som om hun var forarget paa Noget — var det paa ham?

Fra denne Dag var Arnt forvandlet; han tænkte uroligt og han handlede derefter. Det var som han paa en Gang var bleven udstød i hele sin Tilværelse. Somme Dage havde han slet ikke Lyst til Arbejde, andre kom, hvor han drev paa, til han var synfærdig. Lange Tider syntes det som han ikke brod sig om, enten Konen hans var her eller der, da kom igjen Stunder, hvor han ikke slap hende af Syne, og hvor han droges til hende, som om han havde været en Uggut, der droges mod sin første Kjærlighed.

I flige Djeblikke levede Mase op paany og tog imod ham med en Glæde og Tak, som hun aldrig før havde kjendt; men hun havde jo ogsaa betalt den med mange Dages Befymring og Fortræd! Hun tænkte sig nok Et og Andet: at Manden hendes var syg — eller kanske, at han vidste noget Sorgeligt med sig selv, Noget, som ikke skulde nævnes uden for Gud? Men hun spurgte ikke, og han talte ikke, og saa gif Hver alene med Sit.

Noget over et Aar var gaaet hen med det. Hosten brod tidligt ind med stormende Vejr, og næsten hver Dag krævede Havet sine Offere. Det bredte Morke over Naturen og over det daglige Liv, og i mange Hjem saa det sørge- ligt nok ud.

Ogsaa hos Arnt blev det mørkere. Den Uro, som havde plaget ham gif over til Tungsiind, og de lyse Stunder kom ikke mere. Da fik Mase den faste Tro, at Manden havde faaet Dødsvarsel, og det stod endnu fastere hos hende ikke at plage ham med Sporgen; thi bar han paa Dødstanker, kunde det jo ikke nytte at tale til ham.

Da kom det, som hun havde tænkt. En Kveld, Arnt

vendte hjem fra Soen, vaskede han langsom opover til sit Hus, og da Aase lukkede Døren op, stod han dødbleg lænet ind til Karmen. Han havde været en Milsvej borte hos en Landhandler og hjulpen til ved Udsfibningen af en Del Melsække; en af dem var med hele sin Tyngde falden over ham, og han var styrtet baglængs ned i Baaden. Ved fremmede Folks Hjælp var han kommen hid til Næsodden — og ved sin grædende Hustrus blev han nu lagt til Hvile i sin Seng. Siden kom Læge til; men Døden havde mærket ham saa sikkert, at Livet ikke mere havde Noget der at sige.

Aase var nu nafladelig hos ham og gav ham den gode Hjælp, og han tog stiltiende imod den; men nodtes hun til at lade ham alene i enkelte Stunder, var det som Døden hurtigt var rykket ham nærmere, og som hun med sin Nærhed holdt dens kolde Haand tilbage.

Endelig horte Smerten op, og han sov ind. Time efter Time gik, stille, bleg og hensunken laa han der, og sov den lange Sovn.

Da holdt Aase det ikke længer ud. Gik han fra hende uden en Afsked? Det fik han ikke, ikke efter det tunge, fæle Mar, som var levet! Og hun vækkede ham, nænsomt men fast — han skulde vaagne.

Han slog Djuene op, og saa inderligt paa hende. Det havde han under hele Sygdommen ikke gjort. Ak, hun holdt saa af den Mand! Hun brast i heftig Graad, og nævnte hans Navn.

Han syntes at vente paa hvad hun mere vilde sige; men Graaden betog hende, saa hun tilslut kastede sig hulkende ned ved Sengen.

„Ja — ja,“ sukede Arnt. „Det var den leje Gutten sin Skyld.“

En Aelse trængte som et Lyn gjennem hendes Sjæl, og hun fik Dje paa den skjulte Mening. Du har da vel aldrig tænkt mig noget Uværdigt til, Arnt?“

„Ak — det var jo hin Dagen paa Fjeldet!“ sukede han og lukkede Djuene.

„Nu skjønner jeg Altsammen, udbrod hun, og rejste sig hurtigt. „Se op Manden min, se op! — Hin Dagen paa Fjeldet, vilde han Albert fjaase med mig, Styggen! Men jeg sprat udover, der ret for Troldknuuden, og jeg holdt mig bagom Stenene, hvor Du ved der kan ikke staa mer end En, og knap det. Saa drog han nedover, og han

var ikke god paa mig, ska' jeg tro. Men jeg vorred ham ikke saa meget, at jeg vilde snakke til Dig om det."

Arnt havde loftet sig op paa Albuerne, og stirrede paa hende. „Er det Sandheden?" spurgte han stærkt.

„Det er saa sandt som Gud er Himlen!" udraabte hun og hun rækkede begge Arme iveauet.

En Stund saa de paa hinanden, der var ikke Skyggen af en Tante, som kom dem imellem. Da sank han tilbage paa Lejdet, og et Skin af Glæde bredte sig over hans

Ansigt. „Du er som en Engel," hviskede han. „Giv Gud jeg kunde tage Dig med mig — for nu gaar jeg til Vorherre."

„Jeg skal nok komme efter, Manden min," hviskede hun.

„Nu faar jeg sove godt," sagde han, og hans Dine udstraalede endnu engang den Kjerlighed, som i Tvivl og Nød var vokset saa stor, at den ikke mere lignede den Jolesse, som havde baaret de første Aar af deres Samliv end det stille Lampelys lignede Morgensolen.

„Ja sov Du, Kiære!“ hviskede hun og strog ham over Panden. „Nu skal jeg ikke mere vække Dig.“

Og Arnt vaagnede hellerikke mere til dette Liv; men han døde, som en lykkelig Mand.

Da den Kamp var slut, oplevede Mase en tung Sorgetid; men tungest af Alt blev det dog, at hun ikke med stille Sind kunde hengive sig i den; thi som en Rovfugl over en Due holdt Naget til Albert sig oppe i hendes Sjæl. Alt mindes sin Mand var nemlig ikke for hende at mindes de seks jevne Aar, de havde levet med hinanden, men det var at huske hver Stund i det sidste Aar, da han til en Tid droges imod hende med saa stærk en Kjærlighed, og til en anden lod, som han hverken horte eller saa hende. Og efter som nu hun tabte Lykke voksede sig større og større i Savnet, fik Naget til det Menneske, som havde rovet den fra hende ogsaa større Bæst. Der var Stunder, hvori hun ønskede Dødt over Albert; thi det hændte, at mens hun i Mindet levede om igjen den tunge Stund, da Arnt døde, og midt i Sorgen nød Glæden af hans sidste Ord, strog Guttens Haanlatter forbi hendes Dre, saa hun for skræmt op, og syntes endnu at maatte værges sig imod ham, at han ikke ogsaa skulde tage Mindet fra hende.

Bed denne Tid fik Mase et Bud om, at hendes gamle Mo'r var død. Hun havde levet sine sidste Aar en Snes Mil nordligere end der, hvor Mase boede, og sammen med en Son, der kun var en halvvooksen Gut, da Søsteren drog fra Hjemmet for at søge sit Brød mellem Fremmede. Nu paa kom Mase en dyb Længsel efter Broderen, og det tyktes hende, at Livet vilde faa sin Lysning igjen, hvis Gutten kom hidned til hende og tog Bo paa Mæsodden. Han kunde nu være omtrent atten Aar, og havde han holdt frem, som han stævnedes, maatte han være en vakker Ungdom.

Da horte hun sig for hos En og Anden om Broderen; men uvis Tidende fik hun af Alle. Gutten var draget paa Fiske, dog Fiske var der hele Kysten nedover, og Tusinder af Fiskere færdedes kjendt og ukjendt mellem hverandre.

Saa gik Høst og Vinter. Det faldt ind med stræng Kulde, og paa flere Steder lagde Fjordene til med Is. Vinterfisket var haardt og farefuldt; men Havet i sin mørke Bildhed var dog Livets Bane, var Vejen til det

store Forraadskammer, som Tusinder og Tusinder var henvist til, og den maatte betrædes, om og det første Skridt for Livets Ophold var den visse Død.

Det var en tidlig Morgen imod Midten af April. Aase havde ligget søvnløs den meste Tid af Natten. Gammelt Nag og gammel Sorg havde fyldt hendes Hjerte, og nu kom Uengstelsen til for Broderen det gav Overmaalet. Ved Tanken om ham havde hun set et nyt Livshaab glimte frem som en liden Stjerne mellem drivende Skyer; men nu forsvandt det Altsammen i en Tykning af Frygt og Mismod.

Hun var omsider staaet op og havde støttet Panden mod Vindusruden for at se ud over Søen i det gryende Dagskær.

Noget stort, tungt kom fra Fjordaabningen drivende hidover til Næsodden, hvad det var kunde hun ikke se. Hun kastede et Skjort over sig og løb ud i Husdøren, thi der kunde hun bedre se det.

Det var en svær Isflage, og paa den stod fem Mand. Der fulgte ingen Baad med, de maatte da have povet sig ind i Drivisen, som med denne Strom satte ud af Fjorden, og da Baaden var skræet isonder, havde de reddet sig paa Isen, — men dette var jo et Sprang fra den ene visse Død i den anden!

Et Stykke længere borte brød Havstrømmen paa, saa det fortnede mod Dagskæret, og didhen droges de som af en uset Haand; men Aase saa den, og hun vidste, det var Dødens!

Hun var løbet et Stykke bortover Næsodden; de Ulykkelige raabte og vinkede. I Guds Navn! hvad skulde hun ensomme Kvindfolk gribe til?

Hun skyggede med Haanden for at se, om hun kjendte Noget af dem. „Gud ja! Hun kjendte nok ham, Styggen! som ragede op over de Andre, højskuldret og sværlemmet med et stort rusket Haar. Det var han Albert! Vel var det, han fik en Skræk i sig, hun havde baaret Sorg i Aar og Dage for hans Skyld.“

Da steg et enstemmigt Rødraab — et Dødsstrig fra hele Flokken.

Aase slog Hænderne sammen af Rædsel. Men idetsamme styrtede hun mod en liden Baad, som laa draget

op paa Land, rev den løs, satte Ryggen imod den, saa den skar gennem Sne og Is ud idet aabne Vand, svang sig ind i den, og roede paa — ikke af al sin Kraft, nej af en ubegribelig, overnaturlig Kraft, som ikke andet end Dødsangsten kan rejse i et Menneske.

Men Stromdraget, som rev den svømmende Isflage med sig, greb ogsaa efter Baaden, i den Kamp maatte hun blive den Svageste, det indsaa hun, og det gav hende et Djebblis fortvivlet Betænkning.

Ude ved den yderste Pynt af Næsodden laa en stor Isflage, ved den havde en anden hængt sig fast, og det dannede tilsammen en gængende Grund, som i flere Favnes Længde dæmmede op for Strømmen. Kunde hun drage Baaden over denne Isbro, vilde hun undgaa den stærke Strøm, og forte Afstanden.

Det blev ikke langt fra Tanke til Handling — der var ingen Tid! — Var Ijen en Dødsfjende, saa var den tillige en Ven, thi over dens glatte Bane kunde Baaden skyde som dreven af et Storsejl.

At Is og Vand brændte og skar omkring hende, det kunde hun ikke give Ngt paa, og det var vel! Da hun straks efter tornede imod Isstykket, hvorpaa Mændene stod, stupede hun udover Baaden, og blev grebet i samme Sekund af flere Hænder. Men uden Befindelse blev hun roet iland af de Frelste, og uagtet der især var En, som vilde raade for hende, tog Albert hende dog og bar hende op til Huset. „Der faar en Hovedsmand til for at bære sliq en Kar,“ sagde han, og saa gif han frem for de Andre med hende, som en der hævder sin Højhedsret mellem Smaafolket.

Nase laa længe, før hun kom til Samling. Fiskerne maatte tage Tiden iagt, at de kom did, de skulde, før Dagvinden øgede paa. De gav da Hver sit Farvel og sin Tak til den Bevidstløse, og listede varsomt ud af Døren; men i denne vendte de sig endnu en Gang og saa hen til hende.

Kun En blev tilbage, en ung vakker Gut, som gif fra og til Sengen uden egentlig at vide, hvad han skulde gjøre. Kun det havde han skjønnet at lægge et vældigt Baal paa Ildstedet og at hænge en stor Gryde over med Vand, og denne kogte nu og boblede, saa Dampen stod højt under Taget.

Endelig forgæde Livet for sig selv, og Nase kom til Besindelse igjen. Hun lettet paa sig og saa hen over Stuen.
„Hvad er som gaar for sig?“ spurgte hun.

„Du kjender mig nok ikke,“ sagde Gutten leende, idet han gik frem for Sengen og stillede sig op som til en Probe. Nase rejste sig overende og saa paa ham.

„Er Du Bror min?“ spurgte hun og slog Hænderne sammen.

„Ja jeg er nok det,“ svarte han og saa lysende og fjæf ud.

„Gud og Fader!“ udraabte Aase og vilde glædesgreben springe ud af Sengen. Men hun faldt afmægtig tilbage. „Hvad er det med mig!“ stornede hun. „Jeg er jo som jeg var skamslaet.“

„Du mins da vel, hvad som er sket?“ sagde Broderen.

„Na Gud! — Ja nu mins jeg det. Saa de blev reddet — — og han Albert med?“ spurgte hun.

„Ja da!“

„Styggen!“

„Kalder Du ham Styggen?“ spurgte Gutten forundret. „Jeg tænkte J havde det bra' med hinanden, for det er ham, som har faaet mig hid. Jeg traf ham der paa Maasøen, hvor jeg var lige ved at gaa paa med et Mandskab, som skulde til Hammerfest. Men saa tog han fat i mig, og sa' det, at Manden Din var død, og at Du sad her alene paa Næsodden — — „bedst Du lægger Bejen nedover til Søster Din, Staffer!“

„Sa' han det?“ spurgte Aase, og rystede paa Hovedet.

„Jeg mener Du er tullen!“ raabte Gutten næsten vred. „Haa sa' baade det og mer til, som Godt var.“

„Saa har han angret — og det er bra,“ hviskede hun.

„Jeg ved ikke Noget om det,“ brod han af.

„Na jeg har havt det bra vont for hans Skyld,“ lagde hun grædende til.

„Saa har han gi't mig Godt for det, Søster, nu faar Du kvitte med ham.“

„Na!“ afbrød hun strængt. „Jeg har nu reddet Livet hans, saa det faar han atpaa.“*)

„Ja — men det løn'te sig det, for Du reddede jo mit med det Saume.“

Aase udstodte et Skrig og satte sig stiv op i Sengen. „Hvor er Du kommen hid?“ spurgte hun, og Tænderne skjælv mod hinanden.

„Jeg var jo med paa Isen da,“ sagde han og saa forskrækket paa hende.

Aase var sprunget ud af Sengen. Hun stod bleg som et Lig og vedblev at stirre paa Broderen; men paa en

*) paa Rjebet.

Gang faldt hun sammen, og han tog hende og lagde hende tilbage paa Sengen. Her laa hun længe med lukkede Øjne, rystende og kold som i en Dødsfamp.

„Søster!“ bad Gutten. „Hvad er det med Dig?“ Og han lagde Hovedet ind til hende.

Endelig lindrede Kvalen, og hun faldt i Graad. Da græd Broderen med hende — han vidste ikke Bedre at byde!

„Jeg var jo lige ved ikke at ville redde Jer,“ stønnede hun. „Og bare for hans Skyld. Men havde jeg nu ikke gjort det!“

„Vorherre vilde nok, Du skulde gøre det, Søster.“

„Ja det er sandt, Bro'r. Det var ham, som gjorde det.“

Mase laa nu stille hen og saa paa Broderen, som lettet og glad spankulerede op og ned af Gulvet, næsten som han vilde maale det ud i Jod. Da sank Dagen ned i en rødlig Dis, og Naturens haarde Drag fik Bløthed og Blidhed som et sovende Barns.

Næste Morgen vaagnede Gutten sent, men Søsteren sov endnu. Hun havde meget at tage Hvile efter. Da han kom ned til Soen for at se sig lidt om i de nye Forhold, laa vel fortojet en næsten fuldbladet Baad med prægtig Storfisk. Det var den, de Skibbrudne havde laant for at komme frem med. Nu havde de i den tidlige Morgen bragt den tilbage, samt en Gave til Taf.

„Det løn'te sig, det!“ sagde Gutten leende til Søsteren.

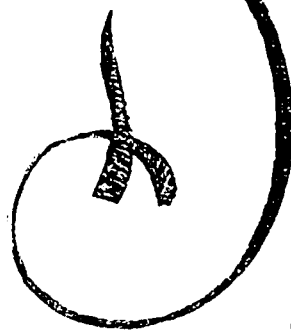
„Maja — det lønnede sig,“ gjentog Mase; men hun tænkte paa noget Andet.

Lindberg

en sidste Tilflugt.

Historisk Skizze
af
Adolf Langsted.

Med Illustrationer af H. P. Lindberg.

Allerede længe havde en blodig Religionskrig raset imellem Katholikerne, som havde Hoffet paa deres Side, og Kalvins Tilhængere, som i Frankrig kaldtes Huguenotter, da Karl IX, op-
hidset af sin Moder, den rænkefulde Katharina af Medicis, d. 24de August 1572 foranstaltede et Blodbad, hvorved i Folge hans Befaling alle Huguenotter skulde dræbes for at ingen skulde blive tilbage, som kunde bebrejde ham det. Et Par Dage i Forvejen havde han gjort Forsøg paa at berove Huguenotterne deres Overhoved, den ædle Admiral Coligny; ved at underkjøbe en Snigmorder Maurevel til at skyde paa ham. Skuddet saarede imidlertid kun Admiralen i venstre Arm og borttog Pegefingeren paa højre Haand, dog skulde han ikke undgaa sin Skæbne. Bartholomæusnatten, der kostede 2000 Huguenotter Livet, sparede ikke Admiral Coligny; — den ærværdige Olding blev myrdet i Sengen og hans Lig kastet ud ad

Vinduet til den rasende Pobel, der hujende traf det igjennem Gaderne.

* * *

Den 26de August 1572 lejrede en Mængde Ravnne sig paa Louvres Tag, sandsynligvis hidkaldte af Ligstanken i de snævre Gader om Slottet, der, som en samtidig Historieskriver fortæller, efter Blodbadet Bartholomæusnatten vare brolagte med Lig og overrislede med Blod, der i Strømme banede sig Vej til Seinen.

Det var ud paa Aftenen; Kongen havde i ondt Lune trukket sig tilbage til sit Sovestue for uforstyrret af Hoffværmen at kunne hengive sig til sine Grublerier. Han var træt, og som han sad der paa Sengekanten, belyst af Maanen, der kastede sine hvidlige Straaler ind ad de høje Slotsvinduer, var der noget saa sløvt og udlevet i hans ungdommeligt smukke Ansigt med de lukkede Øjne, at han syntes træt indtil — Døden. Den store Dogge, som plejede at kjærtegne sin Herre, naar Mismodet kom over ham, var faldet i Sovn paa sin Pude, og Mattens Stilhed blev kun afbrudt af Schweizerens taktfaste Skridt udenfor Døren. Kongen begyndte at klæde sig af, men pludselig fór han sammen, skræmt af en Lyd som af bankende Vinger; det var Ravnene, der kredsede om Slottets Tag. Han knappede hastig den oprevne Flojlstroje til, traadte et Skridt hen til Vinduet og lyttede. De vare ham saa bekjendte, disse bankende Vingeslag og hæse Skrig, han havde hørt dem fornylig, endnu i Formiddags, men hvor? — ude paa Galgebakken ved Montfaucon. I Følge med nogle Adelsmænd havde han været derude for at se Admiral Colignys Lig dingle i Galgen, hvor den tojlesløse Pobel havde flynget det op. Larmen og Skrigene tiltog, og han syntes at høre noget mere deri end det evindeligt gjentagne „Krah!“ „Krah!“; de havde jo hørt, hvad han havde sagt derude paa Galgebakken, da Hoffinderne havde holdt sig for Næsen: „En Fjendes Lig lugter altid godt“, og nu var det ham, som om de raabte det ud til al Verden. Hans Ansigt fortrak sig og hans Øjne bleve store og underlige; pludselig viklede han et Skridt tilbage; derhjemme fra Alkoven, hvor han i forrige Uge havde omfavnet Admiralen og budt ham velkommen med de Ord: „Nu har vi Eder hos os, min Fader, og nu skulle I ikke saa snart

faa Lov til at slippe bort igjen," saa han Colignys brede, velkjendte Skikkelse rykke frem imod sig i Spidsen for en tallos Hær af blege Huguenotter. Ved dette Syn for Kongen sig med rystende Haand igjennem det tætflippede Haar, og han folte, hvorledes en blodig Sved perlede paa hans Pande. Der spillede intet Smil om Admiralsens Læber som hin Morgen; han var alvorlig og bleg, blegere end sædvanlig; den venstre Arm havde han i Bind, og i det han løftede den højre Haand truende imod Kongen,

faa denne, at Begesfingeren manglede: selv vidste han bedst hvorfor. Han greb sin Kaarde, fast bestemt paa at sætte sig til Modværge, men da han i det samme saa sine Modstandere trænge ind paa sig med blinkende Dolke i deres ubønhørlige Knoffelhænder, styrtede han som affindig ud ad Døren og ned ad Trapperne, i det han raabte: „Dræb dem, dræb dem!“ til de Schweizere, som ingen Modstandere kunde se. Han stansede ikke, før han var naaet ud

paa Gaden, hvor han ligesom aandede friere, og dog vedblev han at løbe uden at turde se sig tilbage; Huguenotternes Hævnråb og Ravnens Skrig skurrede endnu i hans Øren. Han tog Bejen igjennem en snæver Gyde, hvor han hvert Øjeblik gled ud i de Blodpøle, som havde dannet sig i den uregelmæssige Stenbro. Endelig stansede han forpustet foran et lille, uanseeligt Hus. Uengstelig skottede han op til Vinduet, og da han saa, at det endnu var oplyst, dundrede han paa Døren, i det han raabte: „Luf op, Maria! i Himlens Navn, luf op!!“ — Et Øjeblik efter aabnedes Døren, og den ulykkelige Konge stod Ansigt til Ansigt med den eneste i Verden, som elskede ham: Maria Touchet.

Hun var et godt Stykke ud over den første Ungdom, ja endog et Par Aar ældre end Kongen, men bar endnu den udfoldede Blomsts hele Skjønhed. Igjennem den aabne Dor faldt Maanelyset ind og omgav hendes dejlige Skikkelse med et forflaret Skjær.

Da mindede hun om en Dronning. Paa det fattede Udtryk i hendes Ansigt var det let at se, at det ikke var første Gang, hun saa Kongen saaledes, men de store Taarer, som fyldte hendes Øjne, viste tillige, hvor højt hun elskede ham trods alle hans Fejl. Blidt lagde hun sine Arme om hans Hals, saa ham kjærligt ind i de vildt stirrende Øjne og hviskede: „Hvad er der paa Færde, Karl;? — hvad er der sket?“ —

„Skjul mig, skjul mig,“ bad den ulykkelige, „jeg kan ingen Steder faa Fred for dem; de ere lige i Hælene paa mig...“

„Hvem? Karl! hvem?“ — spurgte hun deltagende.
„Huguenotterne med Admiralen i Spidsen,“ hviskede han; men næppe havde han sagt det, før han for sammen og raabte:

„Der kommer de, luk Døren i, Maria! — — stæng den, stæng den! — jeg løber ovenpaa og skjuler mig.“

Hun skyndte sig at lukke Gadedøren af, mens Kongen ilede op ad den stejle Trappe og ind i det lille Værelse, hvortil Døren stod aaben.

Da Maria Touchet et Djeblik efter traadte ind og ventede at finde Kongen skjult i en mørk Krog af Værelset, blev hun glad overrasket ved at se ham staa bøjet over Buggen og hjærtegne det sovende Barn. Hun horte ham tale til det og blev da staaende affides for ikke stray at bryde den Fred, som ved Synet af Barnet havde sænkfet sig i hans Sjæl.

„Sov du kun sødt og godt og længe! . . . sov for Ja'r med; Ja'r kan ikke sove, men han er ogsaa saa ond! . . .

Drengen er god og from, men — det kan man sagtens være, naar man har en Maria til Mo'r". Han saa op og blev Maria var.

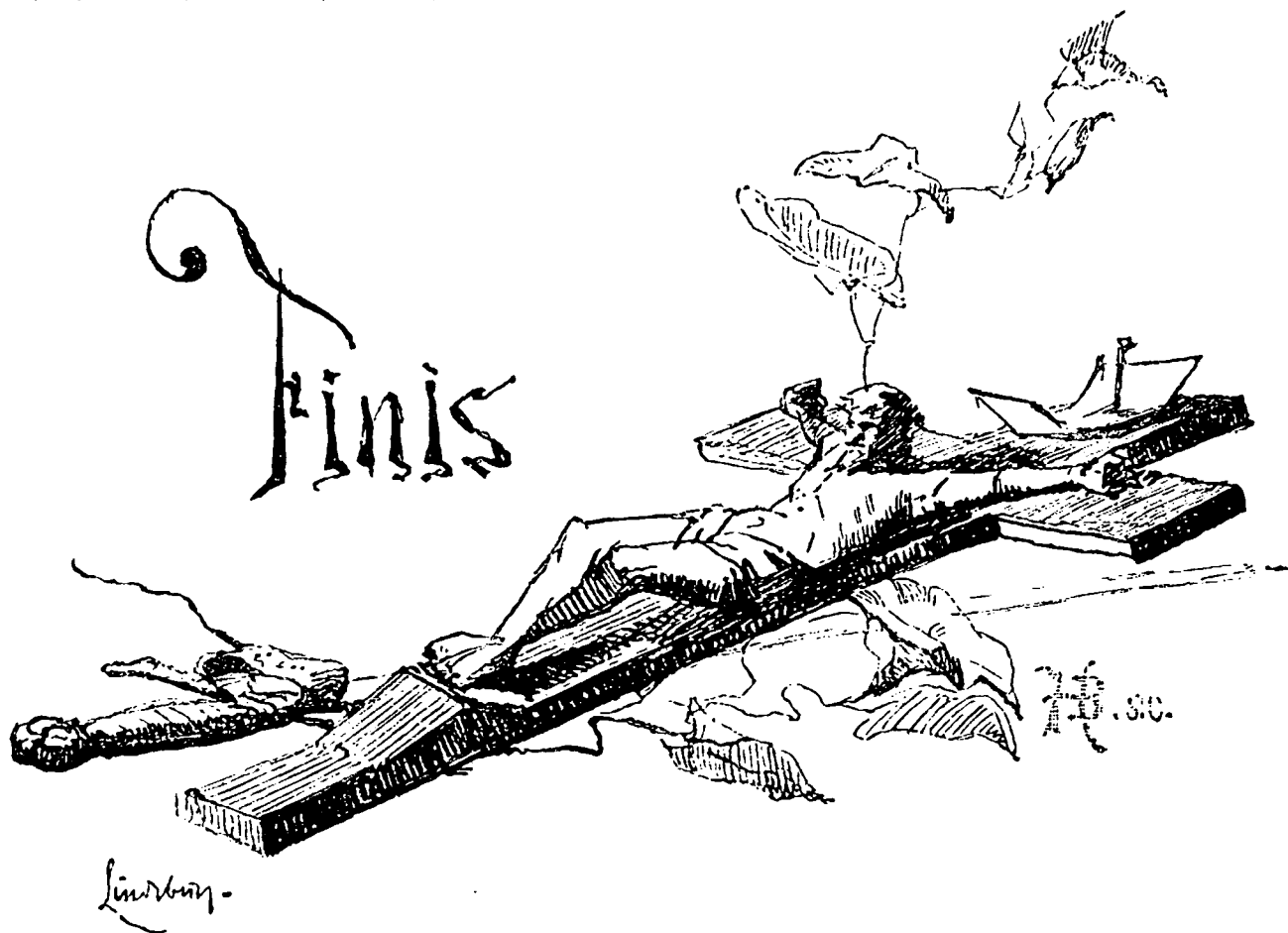
„Luffede du Døren," raabte Kongen ængstelig, „luffede du den, Maria? og satte du Slaa for? — jeg maa vel tro dig; du er jo den eneste i Verden, der holder af mig; naar jeg ikke skulde tro dig, hvem skulde jeg saa tro? — o, Maria, bed med mig og bed for mig; jeg kan ikke bede og jeg har ingen at bede til!"

„Og det siger en saa ivrig Katholik som du!" udbrod Maria Touchet med dirrende Stemme. „Har du et Krucifix om Halsen og kjender ikke den Frelser, som paa Korset led for alle vore Overtrædelser; — ham burde du kjende, Karl! om ikke for andet, saa fordi han havde en Maria til Mo'r."

„Du har Ret, Maria," sulkede Kongen hen for sig, „han alene kan give mig Fred for alle de blodige Syner, som nu forfølge mig Dag og Nat, o, men jeg tør ikke bede til ham, og jeg har ingen Helgener til at gaa i Forbøn for mig."

„Men en Maria," hviskede hun.

„Ja, det har jeg, Gud ske Lov!" udbrod Kongen og kyskede hende paa Panden.

Den skudte Jугl.

Af Adolf Langsted.

Med et Billede
efter et Maleri af Holger Koed.

Der sad to Dreng e ved Stranden
I Læ for den skarpe Vind,
Den ene med Guld om Panden,
Den anden med Guld i Sind.

I Trætte en Ordstrid ender,
Naar hver vil holde paa sit;
De to vare Hjærtens Venner,
Med sad og fivedes lidt.

Den Store Styrke og Snille
I Arv fra Fædrene fik,
Men dybere stak den Lille
Med det vemodige Blik.

Den ene var ivrig Skytte;
Med et hoverende Smil
Betragtede han sit Bytte,
Idet han tørred sin Pil.

En Vildand pjusket og blodig,
Laa slængt i det vaade Sand,
Uys hentede han selv den modig
Trods Bolgegangen i Land.

End sad han nøgen og bæved
Som Espeløvet i Høst;
Den anden sørgmodig hæved
Sin blide, klangfulde Røst:

„Du skulde den Mordlyst twinge
Og lade Dyret i fred; —
Se, slap er nu fuglens Dinge,
Og hvad er Glæden derved?

Niig var den til større Glæde,
Da før den paa Bolgen flød,
O, Sverre! jeg kunde græde,
Fordi du Vildanden skød."

"Den Snaak har ingensteds hjemme,
Maaske i et Jomfrubur;
Som Luthen flynker din Stemme,
Men Mandsrøst er som en Sur.

— Jeg skulde min Daad fortryde?
Men, Thormod, jeg tror, du vil,
Jeg maa ej fuglene skyde,
Hvad er de vel ellers til? —

En enkelt fler eller færre,
Det kommer vel ud paa eet,
Er Mennesket Dyrets Herre,
Saa maa det vel handle frit!"

"O Sverre, havde du prøvet
Selv uden Moder at staa,
forstod du, hvad du berøved
De stakkels Vællinger smaa!

Er Mennesket Dyrets Herre,
Saa er dets Liv i hans Vold,
Den Stærke er pligtig, Sverre!
At være den Svages Skjold."

Der sad to Drenge ved Stranden
I Læ for den skarpe Vind,
Den ene med Guld om Panden,
Den anden med Guld i Sind.

Den Store, til Magten skiftet,
En Krone vandt ved sit Mod,
Den Lille med Demodsblikket
Blev siden en Barde god.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønne­datter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michael­sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Reiserindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis­undelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Hul for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre Duffer, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala, med Illustr. af C. Henningsen; C. Bloug: Mon han dog ej skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen­stand; B. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden, med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet, 24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Heuckel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livs­slavens Brud, en Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thom­sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: Et Glenteskrig, med Illustr. af H. Tegner; J. Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Biggo Langer. 24 Sider. 10 Dre.
- 28. N. Suel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R. Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sic: Elskovskjærnerne. Et Sagn fra Provence, med Illustr.; Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender du de Stille i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44 Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsstyggem, med Illustr.; J. Futtrup: Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B. Hansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af Anker Lund; B. Østergaard: Unde Dine, med Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af Alf Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Om­slaget 4de Side.)

- Elith Neumert: Bland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt;
 Ad. Langsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne,
 med Illustr. af H. P. Vindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Korfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gam-
 borg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr.
 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nassehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædifikanten,
 af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine
 Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L.
 Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til
 Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dron-
 ning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Naadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7
 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr.
 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landsflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige,
 et Mønst Sagn, af Mogens Gynges. 9 Billeder. 28 Sider.
 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en
 Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P.
 C. Toepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13
 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren;
 For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Born-
 holm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og By-
 vædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Rok; Svend
 Trøst Nr. 2, af Martin Rok; Hvad kan ikke Fanden hitte paa?
 Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder,
 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af
 Chr. Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af
 H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernefald, af Birger Hansted; Gjedden, iyst Folkeeventyr,
 af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirke-
 gaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gynges;
 Lidt Mosaik fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder.
 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kober paa engang for
 et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Nr.

Preis:

Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

(Se Omflagets indvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsén, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen; Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrbedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Wildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjyllands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr.; Et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomsruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Ritmøller“, af E. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Kolbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Helsen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Reiseskitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

Et Glenteskrig

J. P. HANSEN

Fortælling af Bakarias Nielsen.

Med Illustrationer af Hans Tegner.

Skovløberhuset er en ældgammel Bygning med tykke, stampede Lervægge og et Tagstjæg, der ligger som en uhyre Kasketfygge ud over de smaa blaamalede Vinduer. Et Flor af Kaprifolium og vilde Roser grov langs Væggen og giver Huset et Præg af idyllisk Hygge.

Ifort en brun ulden Kjole, et lille hvidt Smækkeforklæde med sort Snorebesætning, sort Flojelshue med blaa Hagebaand sad den unge smukke Skovløberkone paa en Stol under Kaprifoliehanget og strikkede paa et Uldtørklæde, medens hendes Mand, en lille tæt Fyr, bararmet og rødglodende af Varme, sad foran hende paa et Savelad og saa med et ungdommelig forelsket Blik paa hendes fine Ansigt.

„Du ser saa vist paa mig.“

„Ja du er saa pæn, Ane! Jeg kan dog saa godt li'e, at du saadan smykker dig lidt om Søndagen.“

„Det værste er, at du er ene om at se paa Stadsen.“

„Ja men det er jo nok.“

Hun svarede ikke, men bojede sig ned over Strifte-tøjet for at fange en tabt Masse.

Han vedblev at se paa hende, Djnene tindrede af Lykke, og rundt om i det tykke, godmodige Ansigt laa Gruber og Rynker fulde af Stolthed og Lykkeberust Andren.

„Det er dog farlig, saa du sidder og glor paa mig!“

„Jeg kan dog saa godt li'e dig!“

„Tosse!“ sagde hun og fastede en Pind hen i Hovedet paa ham.

„Jeg havde aldrig troet, at du vilde ha'e mig, Ane,“ vedblev han, i det han rakte hende Strikkepinden tilbage og tog Plads paa en Sten ved Siden af hende.

„Hvorfor skulde jeg ikke ville ha'e dig? Vi har jo holdt sammen lige fra smaa af.“

„Ja... a, men i den sidste Tid ... ligegodt ... men det er nu ikke værdt at snakke mere om det. Nu har jeg faaet dig, og jeg skal ogsaa være rigtig god ved, det skal jeg. Bare du saa vilde være rigtig glad!“

„Jeg er jo glad.“

„Er du?“ Han lagde Armen om hendes Nakke og tittede hende ind i Ansigtet. „Saadan rigtig? Indvendig?“

„Ja, hvor skulde jeg ellers være glad?“

Han smilede og knugede hende ind til sig. „Ane, vi to go'e Venner! Hva'? Vi skal rigtig holde sammen altid.“

„Naar her bare ikke var saa ensomt! Man sidder og er færdig at sove af Kjedsomhed.“

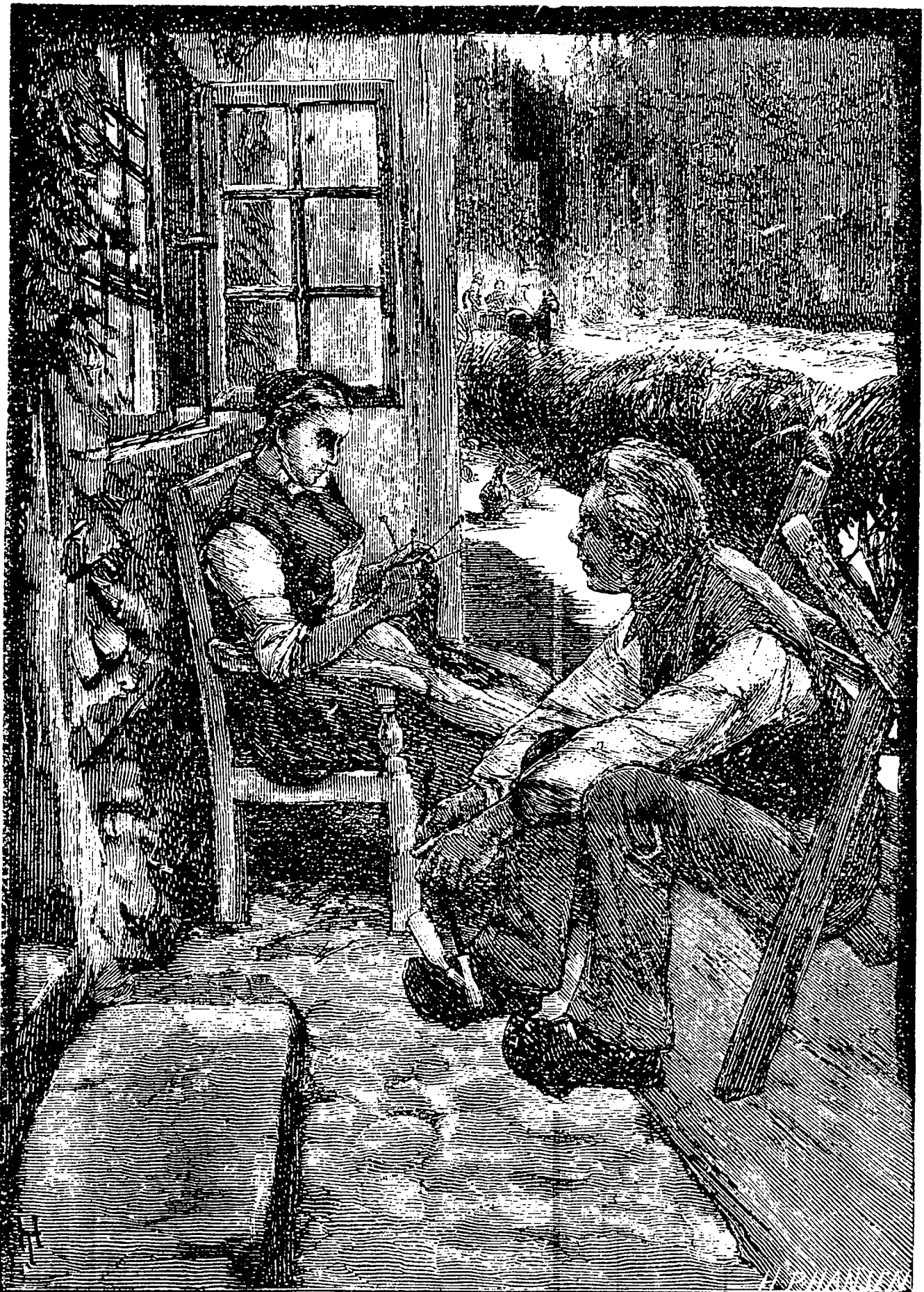
„Det volder, at du er vant til alt det Bras oppe paa Gaarden. Du skal se, naar der bare faar gaaet nogen Tid ... vi skal nok ogsaa hitte paa at fornøje os lidt, vi kan jo gaa over til min Broder i Ulstrup en Gang imellem, der er Blasér med Musik og Sang, du kan jo ogsaa be' din Søster her ud lidt om Søndagen og saadden.“

En Gig med to Mandspersoner kom pludselig til Syne i et Skyhav af graa Støvbolger. Ane rejste sig hurtig for at gaa ind; men inden hun havde naaet Døren, svingede Giggen ind foran Huset, og den ene af Herrerne, en ung, brunøjet, skjægget Mand med en graa Jægerhat, raabte:

„Hejda ... Ane! Du skulde da ikke have en Taar Vand ved Haanden? Vi er færdig at tørste ihjel.“

Hun forsvandt og kom et Djeblik efter tilbage med et Glas Vand paa en hvid Asjet.

Den nærmest siddende, ham med Jægerhatten, tog imod Glasfæt men saa samtidig paa den unge Kone med et Blik, der glødede med en egen stærk, hemmeligheds-

fuld Glans. Hun slog Djnene ned og stod stiv som en Støtte, indtil Glasfæt blev raft hende tilbage.

„Tak, Ane! Jeg skal nok betale ved Lejlighed,“ hvistede han og kastede et stjaalent Skjæveblik hen efter Niels Skovløber.

Deres Dje mødtes paa ny, en let Dirren gik igjennem hende; men rolig, majestætisk som en Dronning drejede hun omkring, Ruffen slog et Knald, og bort rullede Kjøretøjet og forsvandt bag Tjørnehækken.

Ane gik ind med Glasset og blev inde. Da Niels et Kvarters Tid efter kom ind i Stegerset, stod hun med Armene lagt over Brystet og stirrede aandsfraværende paa Glasset.

„Hvad er det, Ane?“

„Na“, lo hun, „jeg staar nok og falder i Staver.“

Niels lagde Mærke til, at hendes Kinder med et blev paafaldende varme.

„Buh! det er en forstræffelig Hede!“ sagde hun og viftede sig med Forflædet.

„Ja hun er lun i Dag“, samstemmede Niels. „Det var ogsaa gevaltig saa rødhoved Jørgen Skytte var.“

„Var han det?“

„Ja, syntes du ikke?“

„Jeg ved ikke, jeg saa ikke videre paa ham ... Hvor mon jeg lagde mit Strikketøj? ... Skal vi ikke gaa lidt ud i Skoven?“

Paa den anden Side af Skoven blaaner Fjorden. Som en tyk, staalpansret Ridderarm, svagt højet i Albueleddet, strækker den sig ind imellem græsbevøiede Højder og fugtige Engdrag og spalter sig ved Skoven i en Række smaa Flige, der som buttede Fingre rækker op efter de spredte Buketter af Hassel og Ellekrat, der danner en ydre Krans om den egentlige Skov.

Naar Solen lægger sin sidste Aftenglans over det blanke Fjordspejl og overdrager Engstrimlerne og Markerne langs Bredden med sit varme Guldsfjær, har man oppe fra Skovbrynet et fortryllende Billede af Fred og Harmoni udbredt for sine Dje.

Paa en mosgroet Sten under en enlig staaende, vejrbit Bøg sad en Aftenstund en ung Kvinde og saa ud over Fjorden med et langt, tankeoptaget Blik. Paa Engstrimlen foran hende græssede en enlig, knoklet Ko, og ved

Siden af hende stod en blankskuret Blikspand, halv fuld af Mælk.

En gjennemtrængende Tone som fra en Jagtsløjte lod dybt inde fra Skoven, hvor den bag efter fastedes omkring mellem Højderne og lod med Ekkoets dragende Klang. Hun lyttede en Stund, men alt blev igjen stille. En Flok Skovduer susede hen over hendes Hoved og slog en Runde ud over Fjorden. Hun saa ikke, hvor de blev af, hendes Indbildningskraft var sat i Bevægelse af noget, der lagde Beslag paa hele hendes Opmærksomhed.

Hendes Blik, der blev mere og mere stirrende, tydede paa, at hun under sin tavse Grublen viktede sig dybere og dybere ind i et uopredeligt Spind af Følelser, der kun lidet harmonerede med den Stemning af Fred og Hvile, som laa udbredt over Naturen.

En dump slubrende Lyd fik hende pludselig til at fare op og se sig til Siden, hvor hun i samme Nu fik Øje paa en stor broget Hønsehund, der rolig og ugenert stod og gjorde sig til Gode med den varme Mælk. Efter at have udstødt et ved en saa extraordinær Tilsyneladelse højt nødvendigt lille Skrig og langet Bæstet et forsvarligt Dask over Bagen, rejste hun sig for at tage Spanden; men i samme Djeblik hørte hun en Raslen i det tørre Lov bag ved sig og — der stod Jorgen Skytte, solbrun og kjæf, med Djuene i Smil og de hvide Tandrækker skinnende bag det mørke Skjæg.

„Hunden gjorde nok Spillopper?“

„Ja . . ., aa jeg blev dog saa bange!“

Hendes Bryst arbejdede under hurtige Aandedrag, og Rinderne fyldtes med Blod.

Han satte sig paa Stenen, lagde Bøssen fra sig og tog en Pipe frem af Tasken.

„Saa du har faaet Koen herud, Ane?“

„Ja vi fik Lov af Forvalteren at græsse dette Stykke over en Gang, imod at Niels skulde gjøre en halv Snes Høstdage oppe paa Gaarden.“

„Det er lidt langt at gaa.“

„Ja, det er en farlig Vej; men vi maa ta'e det, som det kan falde.“

Hun talte rolig og fattet; men Blodet bankede hende endnu i Tindingerne.

Efter at have gjort et forgjæves Forsøg paa at faa Jld paa Biben, spurgte han, i det han strøg en ny Tændstik:

„Hvordan synes du ellers om at være gift?“
Hun tøvede lidt med Svaret. „Jeg har faaet det, som jeg selv vilde ha'e det.“

„Ja, det har du vel . . . Pokker staa i den Bind! Tag og hold din Kjole lidt op . . . nej herom! . . . Saadan! . . . Saa, nu tror jeg, det gif. Tak, Ane, du er et brillant Stykke Fruentimmer! . . . aa, fikken et Par Busselanfer!“

Hun lod Kjolen falde og tog Spanden.

„Na lad os sludre lidt sammen, Ane! Vi har dog altid været saa gode Venner.“

„Ja men jeg skulde hjem med Mælken.“

„Na Sludder! Læg dig lidt her i Græsset og lad Spanden staa et Djeblik.“

Han tog Spanden fra hende og tvang hende spogende til at sætte sig, hvorefter han selv smed sig ved hendes Side.

„Ane“, sagde han efter en Stund at have set op i hendes friske unge Ansigt, „du er Fanden ta'e mig en kjon lille Pi . . . en kjon lille Kone!“

„Saadan siger du jo til alle Fruentimmer“, svarede hun og blev atter rød i Hovedet.

„Gjør jeg! Nej, Ane, naar vi skal snakke ærlig og alvorlig, saa ved du godt, hvem mine Tanker altid har drejet sig om.“

„Altid?“

„Ja jeg mener . . . saadan i det sidste Mars Tid.“

„Na du har jo aldrig ment noget med det.“

„Jo, Ane, du kan stole paa, at jeg mente det ærlig,“ sagde han alvorlig.

„Ja men du blev saa nærgaaende til sidst, det var det, der gjorde mig bange.“

„Du misforstod det hele, Ane. Jeg havde en ærlig Mening, jeg holdt af dig, som jeg aldrig har holdt af nogen og aldrig kommer til at holde af nogen.“

Hun saa ned paa ham som for at maale Dybden af hans mørke Dine — disse forunderlige Dine, som hun saa ofte havde stirret ind i med en underlig angestfuld Liden- skab, der aldrig rigtig turde give sig hen i deres hede Løfter. Havde han virkelig ment det alvorlig med sit Ganteri? Havde han i sit Underste nærret Følelser, som der kunde været bygget et Liv paa, eller havde hans Dines Glans kun været et flimrende Gjenskin af en Glød, der ulmede op, hver Gang han saa et kjon Pigeansigt? Hun vidste, at han alle sine Dage havde været en ustadig Knægt,

der flittig havde brugt sine Djnes Tryllemagt over for det Kjon, som hans Natur drog ham saa stærkt imod; men hun vidste ogsaa, at selv den letteste Natur kan gribes i sit Underste af en Magt, der hæmmer de vilde Kræfters Lob og giver Sindet Fasthed og Rigevægt. Det gjælder kun, at den rette indfinder sig og aander sin rene, varme Kjærlighed over det gjærende Sind. Havde hun været den rette i dette Tilfælde? Hvad om hun, trods al Tvivl og Uengstelse havde grebet kjæft til og givet sig det Hjærte i Bold, som hun dog, naar alt kom til alt, havde elsket højere end noget andet paa Jorden. Der gif i dette Djeb-
blif igjennem hendes Sjæl en kvælende, brændende Følelse, blandet af Fortrydelse, Smerte og Bitterhed over for den Skjæbne, der havde nægtet hende Kjærlighedens Lykke og givet hende Stene for Brød.

„Du skulde ikke haft saa stort Hastværk med din Skov-
løber“, vedblev han.

„Det kan jo ikke hjælpe at snakke om det nu; det skulde du have snakket om i Tide, Sorgen.“

„Ja men hvor kunde jeg vide, at du saadan lige med et vilde løbe fra mig?“

„Løb fra dig? Jeg havde jo aldrig lovet dig noget.“

„Nej, men alligevel . . . vi var dog saadan . . . saadan . . .“

„Jeg sagde dig jo ogsaa ærlig og redelig, at Niels havde friet til mig; men du slog det bare hen.“

„Ja, for jeg vidste jo godt, at det ikke var ham, du holdt af, det vidste jeg godt, og det ved jeg endnu, Ane.“ Han lagde sin Haand hen paa hendes Skulder og rystede hende let frem og tilbage. „Det saa jeg paa dine Djne forleden, da du kom med Vandglæset.“

„Nej det saa du ikke, for jeg holdt mine Djne hos mig selv. Og for Resten maa jeg sige dig, at jeg altid har gjort meget af Niels, og der er heller ingen, der kan være bedre imod mig, end han er.“

„Ja ja, saa har du jo faaet det, som du kan ønske dig det“, sagde han i en lidt bitter Tone. „Jeg havde jo ganske vist heller hverken Ro eller Jord at byde dig.“

„Det var ikke for Koens og Jordens Skyld, jeg tog Niels!“

Naar Ane skulde være ganske ærlig, saa var det dog nok Udsigten til en i økonomisk Forstand betrygget Fremtid, der havde været den afgjørende Omstændighed for hende

ved Giftermaalet. Selv ejede hun intet. Siden sin Konfirmation havde hun tjent hos Gartneren ovre paa „Gaarden“. For et halvt Aars Tid siden havde hun brækket sin ene Arm, hvorved hun blev uskikket til alt strængt Arbejde. Tjenesten blev hende som Følge heraf opsagt, ingen ny var at opdrive, saa hun stod temmelig hjælpeløs. Da var det, at hendes Fætter, Niels Skovløber meldte sig med sit vel mente Tilbud. Hun turde ikke vise det fra sig, hun var desuden slet ikke bange for at blive ulykkelig med Niels; thi hun vidste, at han var et solidt, ædrueligt Menneske, der holdt usigelig meget af hende og vilde gjøre alt, hvad der stod i hans Magt, for at hun kunde befinde sig vel. Alt var ogsaa hidtil gaaet godt, Niels syntes at være over al Beskrivelse lykkelig, selv havde hun gaaet og syleslet i sit lille kjonne Hjem med en Fornemmelse af Hygge og Benvære og en lønlig Bished om, at hun og Niels vilde faa det rigtig lykkelig og godt sammen, naar hun bare blev lidt vant til Skovensomheden og fik affvalet Grindringen om det rigt verlende Herregaardsliv. Kun paa enkelte Dage, naar hun — som nu i Aften — sad og sauk hen i ruseende Minder og derved fik Lejlighed til at anstille Sammenligninger mellem før og nu, kunde der lægge sig en Sky af Smerte over hendes ellers saa klare Bunde; men hendes sunde Natur fik Bugt med Grillerne, og alt gif igjen i det rolige solide Trit.

„Det er ikke værdt at snakke mere om det gamle“, sagde Skytten og lagde Biben fra sig. „Vi kan jo da nok se lidt mildt til hinanden, fordi du er bleven gift — hvad, Ane?“

„Nej, Jørgen, det er noget andet nu end før.“

„Na du har altid haft saa mange moralske Betænkneligheder, din lille Tøsse, hvad? Fanden, man skal da nyde Livet, mens man er ung. Du skulde vide, hvad der gaar for sig mellem Forvalteren og den unge Baronesse der oppe paa Gaarden.“

„Ja det faar de om.“

„Det mener jeg ogsaa; men saa faar vi ogsaa selv om, hvad vi tager os for; vi har jo ikke nødvendig at rende og sludre om det til alle og enhver.“

Han flyttede sig nærmere ind til hende; hun blev forvirret og gjorde Tegni til at ville rejse sig.

„Hvad er det!“ udbrod han og tog fat i hendes Haand, „jeg tror, du er bleven saaret.“

„Det er ikke andet end en Smule Rist af en Torn.“
Han vedblev at holde fast og lod den anden Haand
glide fjærtegnende op og ned ad hendes bare Arm.

„Det var da Synd, at saadan en lille fjøn, rund
Arm skulde . . .“

„Jørgen, nu skal du lade mig faa Armen.“

„Du er saa stræng, Ane. Holder du da slet ikke af mig mere?“

Hun fornåm en elektrisk Sitren ved de blode Strog over Armen, hendes Kinder blev brændende hede, og hendes Fingre dirrede.

Han klemte hendes Haand op imod sin Kind. „Det er, som det gaar mig lige ned i Hjærtet, naar jeg lægger denne lille varme Haand mod mit Ansigt“, sagde han og saa paa hende med et Blik, der syntes at rumme en Berden af Sandhed og Ærlighed.

Hun var som fortumlet, beruset. Hun kunde have styrtet sig om hans Hals, knuget sig til hans Bryst; men — hun var en gift Kone.

En Duft af Bregner og Hindbærbuske god sig som et lunfent Pust hen over dem og gjorde hende endnu mere or. Hun aandede med gispende Drag og søgte at rive sig los fra ham.

„Ane“, hviskede han sagte og lagde Armen om hendes Liv, „det er jo dog mig alligevel.“

Fortumlet, viljeløs lod hun sig drage ind imod hans Bryst og sænkede Hovedet ned mod hans Skulder, i det hun hviskede: „Jørgen, hvorfor blev det ikke os to?“

Da lod et skarpt, gjennemtrængende Glenteskrig over deres Hoveder. Hun for op, stirrede vildt omkring sig, rev sig med en frampagtig Anstrængelse los og sprang op; men i sidste Djeblik greb han fat i hendes Kjole og bad:

„Vil du da love mig, at du vil holde lidt af mig paa Tordag Aften, hvis jeg kan se mit Snit og stikke her ud.“

„Slip mig, Jørgen, jeg skriger.“

„Vil du, Ane . . . lille søde, rare Ane? Vil du?“

„Ja . . . nej . . . lad mig gaa!“

„Gid Fanden havde den forbandede Glente!“ mumlede Skytten og greb sin Bøsse.

I det Ane snappede Spanden, faldt der et Skud og næsten i samme Nu styrtede Fuglen død ned for Jørgens Fodder. Hun fik lige set, at Koen — forskrækket over Skuddet — gjorde et Spring til Siden, hvorved den rykkede Tojret over; men hun lod Ko være Ko og tænkte kun paa at komme bort.

„Ane!“ raabte Skytten og gjorde Mine til at ville følge hende ind i Skovens Dykning, hvor Mørket alt havde

begyndt at drage sit Tæppe for Kontrogene; men da hun pludselig gav sig til at løbe af alle Kræfter, koldedes hans Forfæet, og med en af Gnavenhed og tyk Flovhed blandet Følelse smed han sig ned paa en Træstub og begyndte at tygge paa en Pind.

En Times Tid efter kom Niels med et Stykke Reb for at istandsætte Koen's Tojr. Alt var saa stille og fredeligt, Koen gik rolig og græssede paa Engen, Fjorden lyste med en mat blaalig Metalglans, og over Bredderne og Markerne fjærnt ovre laa Aftendisen som et graat, skjulende Slør.

Skjønt Ane i de paafølgende Dage opbød al sin Kraft for at skjule den Uro, der bølgede i hendes Sind, mærkede Niels dog, at der var noget i Vejen.

Allerede om Aftenen, da hun kom hjem efter Modet med Sorgen Skytte, havde han sporet en forunderlig Uro i hendes hele Afsærd, og da han selv ud paa Aftenen vendte hjem fra Engturen, medbringende den skudte Glente, som han havde fundet i Skovkanten, havde hun rystet over hele Legemet og revet Fuglen fra ham, i det hun bad: „Ma maa jeg ha'e den, Niels?“

„Jeg synes, du er bleven saa underlig i de sidste Dage“, sagde han en Morgen og lagde sin Haand deltagende paa hendes Skulder.

„Det ved jeg ikke noget af.“

„Ja ja, fa'ske det heller ikke er noget; men du maa endelig fortro dig til mig, hvis det er, at der er noget, der trykker dig i Sindet; for jeg kan ikke taale at tænke paa, at der skulde være noget i Vejen for min lille Ane.“

Han saa paa hende med sine trofaste Hundedøjne og strog hende over Haaret. Hun gjorde sig Umage for at give ham blot saa meget som et taknemmeligt Blik; men det var, som en usynlig Magt drejede hendes Hoved til Siden og fyldte hende med Skam og Blusel.

Det var under Indtrykket af en pludselig opdukkende Rædsel, at hun hin Aften havde givet sig til at løbe hjem efter. Det var gaaet op for hende, at hun stod ved et Straaplan, ad hvilket hun usejlbart vilde glide lige ned i Skjændselen, om hun ikke med en kraftig Vilje betvang sin Attraa.

Men endnu brodes Pligten og Attraaen i hendes Hjærte. Hun havde grædt og vredet sine Hænder, hun kunde ikke slaa ham af Tanterne; hun var nu bleven overbevist om, hvad hun forhen aldrig havde turdet tro paa, at han med alle sine Fejl dog mente hende det ærlig — droges imod hende med en inderlig, brændende Kjærlighed; men hun vilde sejre over sit Sind, rive ham ud af sit Hjærte og forblive ham tro, som hun havde givet sin Haand for Guds Alter.

Da Lørdag Aften nærmede sig, blev hun ude af sig selv af Angest og Uro. Niels gik og skævede til hende med bekymrede Miner.

„Du er ikke rask, Ane.“

„Nej, jeg har vist lidt Feber.“

„Det er bedst, at jeg gaar ud at malke.“

„Ja vil du . . . vil du?“ bad hun og greb ham om Haanden.

„Ja'en ved, hvad der er i Bejen“, mumlede Niels, da han druntede af med Spanden.

Da han kom tilbage fra Malkningen, saa Ane paa ham med et underlig angestfuldt Blik, der ligesom spurgte om noget; men der var intet usædvanligt at mærke paa ham.

„Du saa vel ingen?“ spurgte hun med tilbageholdt Mandedræt, i det hun dog stræbte at paatage sig en Mine af Ligegyldighed.

„Nej jeg saa aldrig et Menneske — jo, det er sandt, Sorgen Skytte gik og skod Bekkasiner ude i Gullerne.“

Bed at se paa hendes skarpt spændte Ansigtssmukler blev han opmærksom paa den Sindsbevægelse, hun var i, og i samme Øjeblik formede der sig i hans Sind en Aneelse, der jog Farven af hans Kinder og Læber; men han sagde ikke et Ord, han var ramt saa dybt, at Mod og Mæle svigtede ham.

Ane siede Mælken og besørgede det øvrige Aftenarbejde som sædvanlig; men da hun var færdig, gik hun ind i Stuen til Niels, kastede sig til hans Bryst og sagde:

„Du ved alting, Niels, jeg kunde se det paa dig før.“

„Ja man har jo lært at stave og lægge sammen,“ svarede han med en Stemme, der dirrede af Sindsbevægelse.

Under Gulken og Taarer bad hun ham om Tilgivelse.

„Jeg har holdt af ham, Niels, det vil jeg ikke skjule for dig. Jeg har holdt af ham, længe før jeg gav dig min Haand, og jeg vil bekjende, at jeg i Tirsdags Aftes, da jeg traf ham ude ved Fjorden, nær havde glemt, at jeg er en gift Kone; men Gud i Himlen er mit Vidne, at jeg ærlig har kæmpet imod mit Sind, og at jeg hellig og dyrt har lovet at slaa ham af Tanterne og ene holde mig til dig. Det er Sandhed, Niels, du maa tro, hvad jeg siger.“

Han strøg en tyk Dugg af kolde Perler bort fra Panden.

„Det var kun saa kort med Lykken, Ane.“

„Ja men den skal nok komme igjen, jeg skal være dig tro, du kan stole paa mig . . . du ved, at jeg er ellers ikke af den Slags Fruentommer . . . Niels, lad os være Venner og holde sammen, og du skal se, at alt skal blive saa godt.“

Efter at have gaaet et Par Omgange over Gulvet gik han ud og satte sig paa en Sten ved Havegjærdet.

Han havde siddet i et Par Timer og troede, at Ane for længst var gaaet i Seng — da kom hun pludselig listende som en Synderinde, tog Plads ved hans Side og lagde Armen let og blødt om Halsen paa ham.

„Niels, du maa tro, hvad jeg har lovet dig.“

En Søndag Eftermiddag kort Tid efter fik Ane Besøg af sin Søster Karen, der havde faaet hendes gamle Plads i Gartnerhuset.

„Jeg synes, du ser saa modfalden ud, Karen.“

Na det var ikke noget.

Ane togte Kaffe; men den ellers saa muntre og livsglade Karen vilde ikke lade sig skrue op.

„Det er da ikke noget med Mandfolk?“ spurgte Ane.

Saa begyndte Karens Læber at sitre, og et Par klare Vandperler løb ned over Kinderne.

„Hvem er det, Karen?“

Den unge Pige bøjede sig over mod Søsteren og græd bitterlig.

„Jeg bliver aldrig lykkelig mere . . . jeg holdt saa meget af ham.“

Det var Jørgen Skytte. De havde været hemmelig forlovede i en Maanedes Tid. Saa i Morges havde hun

faaet at vide, at en af Gaardens Malkepiger var bleven fjort hjem til sine Forældre, hvor hun skulde forblive i nogen Tid som Følge af sit Forhold til Jorgen.

Ane sad hvid og stiv som en Dodning.

„Ja, det maa være drojt nok for dig, stakkels Karen“, sagde hun omsider; „men tak din Gud, at du i Tide blev vared ad.“

Der hengik nogle Uger, Hosten var til Dels ind-
bjærget og Høusejagten begyndt.

En Dag, da Niels var med at kjøre Biffer hjem fra en fjærent liggende Hovmark, kom Jorgen Skytte vandrende med to Hunde hen imod Skovløberhuset, spejdende med en griff Stirren hen imod de smaa blanke Ruder.

Ane, der just sad og saa ned ad Bejen, rejste sig og gik ud i Gangen, og i det Djeblik, han naaede Stenbroen foran Døren, traadte hun ud og stillede sig foran ham. Hendes Ansigt var hvidt og skarpt.

„Jorgen“, sagde hun med et Smil, der dirrede af vild Lidenskab, „du holder jo saa meget af at blive varmet i Ansigtet af min „lille Haand“.“

I samme Nu drev hun ham med sin knyttede Haand et saa voldsomt Slag imellem Djnene, at han tumlede tilbage og greb med Haanden op mod Ansigtet.

„Fanden ta'e mig, tror jeg ikke, at Fruentommeret er forrykt!“ udbrod han og gloede forfærdet paa hende.

Men Ane gik rolig og rask tilbage, smækkede Døren i og drejede Røglen om.

Efter at have staaet i nogle Minutter og trykket sit Lommestørklæde mod Ansigtet, af og til skævende med et bitter-fløvt, overlegent Grin til Vinduerne, gjorde han et Kast med Hovedet, drejede omkring og traskede af ned over Bejen med sine Hunde.

Et Par Timer efter kom Niels hjem.

„Nu er jeg glad, Ane; jeg har hørt 'et . . . Mads Ols' Anders havde staaet henne ved Leddet og set paa det hele.“

Livet gaar nu sin rolige, sikre Gang i Skovløberhuset. Lidenskaberne er gaaet af Røg, men Luften varmes af stille Lykke. Rent og propert er det lille Hjem som før; men

Stilheden er afløst af Trompetstød og Tramp af smaa Træsko. Hver Gang Niels lader sig se og moder Anes milde Blik og Børnens glade Raab, forskyder Musklerne i hans store Ansigt sig med nogle forunderlige Bred af Henrykkelse.

Midt for Bæggen, i fuldt Lys, staar paa Anes Kommode en udstoppet Glente, der Dagen igjennem staar og stirrer glad forbauset ud i Stuen. Mangen Gang har Ane ladet sin Haand glide hjærtegnende ned over dens bløde Ryg.

Det hændte en Dag, da Taleren faldt paa den Hærskare af Glenter, der havde Tilhold i Skoven, at Niels lod et Ord falde om, at det var farligt, hvor saadant noget Skidt kunde skrige, naar de blev forskrækkede over et eller andet.

„Denne skriger ikke mere“, svarede Ane.

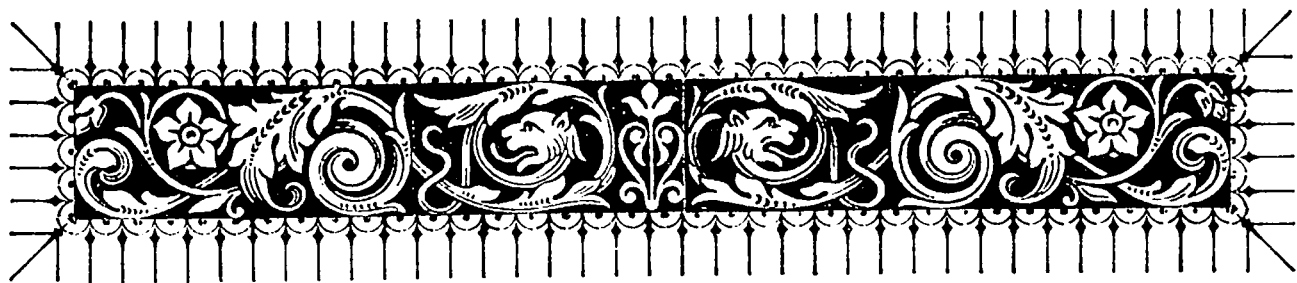
Tro — indtil Døden.

Den svenske Konge Erik d. 14des Broder Johan, som under Eriks Regjering var Hertug i Finland, og stadig laa i Strid med Kongen, blev af dennes flette Yndling og Raadgiver, Göran Peerson, overfalden og tagen til Fange paa en Rejse, han foretog sammen med sin Gemalinde Katharina Jagellonika. Hende stillede Göran Balget imellem at dele sin Husbonds ublide Raar eller uhindret drage videre, som hun vilde faa Frihed til. Hun rakte ham blot til Svar sin Trolovesring, og gif saa hen og stillede sig ved den fangne Hertugs Side. I Ringen var indridset de Ord: „Jngen — uden Døden!“

Fra Flejetiden.

En Fortælling af J. E. Luttrup med Illustrationer af Viggo Langer.

De lyse Sommernætter i Norden har, som bekjendt, en vidunderlig Skjønhed. Saaledes ogsaa paa Færøerne. Staar man en saadan Sommernat, naar hele Naturen hviler i underlig forklaret Ro, og stirrer ud over det spejlglatte, graablanke, aabne Verdenshav med de høje Fjælde, hvis dybe Skygge farver Vandet sort nærmest Land, mens Toppene endnu gløde af den fra Horizonten for længst svundne Sol, da føler man, at denne farverige Naturskønighed giver fuld Erstatning for Savnene i den mørke Vintertid.

Intet Under, at romantiske og dybe Følelser bor i det Folk, hvor Livet aldrig bliver ensformigt eller trivielt, fordi dér, mere end anden Steds, Morgenen aldrig véd, hvad Aftenen vil bringe. Den daglige Gjerning viser Færingen ud paa det store bevægelige Hav med de evindelig skiftende Farvestemninger, jager ham op paa ufarbare Fjældveje, utilgjængelige Højder og gennem Kløfter og Vandløb, eller holder ham inde i den trange Stue, hvor Vinterastnerne samler hele Husstanden til et fælles Arbejde, der ej alene tillader, men ægger til gjensidig Fortælling af Eventyr, Sagn og Spøgelsehistorier. Saadanne Aftner drostes mangt og meget og der berettes, om hvad der er oplevet og drømt om i Fisketiden paa Havet og i Flejetiden mellem Fjældene.

Fleje= det vil sige Fuglesangstiden er især Gjenstand for Droftelse paa Grund af de Ulykker og den Fare, der følger med den, som ogsaa fordi den mandlige Ungdom her faa Lejlighed til at vise et uforligneligt Mod og en utrolig Rasshed.

I Maj — Juli, den lyseste Tid, søge Søfuglene i tusindvis fra andre Lande op til hine nordlige Egne for

at ruge paa Klipper, der ser ubestigelige ud. Det er de imidlertid ikke. Med en utrolig Sikkerhed og Lethed klatrer den unge Færing op ad næsten lodrette Fjældmasser i en Højde af flere hundrede Fod, tager Ægene og fanger Fuglene uden at gribes af Svimmelhed eller forstyrres af Tanken paa Havet, der dybt under ham skyller ind over Foden af Klippen, uden at Strandbred eller ordentlig Landingsplads bringer Hvile for Djet.

En lille Begivenhed fandt engang paa et saadant Sted sin jordiske Afslutning just i de lyse Nætter, i Fuglefangstens Tid. Den er simpel og fordringsløs som Færingen selv, men sand og uden Udsmykning.

Paa en af de mindre Der, L., boede der en velhavende Odelssbonde. Han havde en eneste Datter Marie, der af Forældrene var udsat til Hustru for en ung Kongssbonde i Bygden. — Kongssbonderne er det færøiske Aristokrati og kaldes saaledes, fordi de har i Fæste eller som Len alt Jordegodsset, som Kongen eller rettere Staten ejer.

Maries Tilbojelijhed faldt ikke sammen med Forældrenes Vilje. — Ja, det er den ældgamle Saga, der dog altid bliver ny, hver Gang den paany leves om igjen. — Hun elskede en fattig Karl, en Husmandsøn. Jeg var ved ham. Han var den stolteste og flinkeste af Dens unge Mænd. Naar Bygdens Mandskab roede milevidt ud paa Havet for at fiske, sad han gjerne som Hovedsmand paa Baaden.

Kammeraterne holdt af ham og saa op til ham, derfor fik han overensstemmende med ægte nordisk Hovdingetradition, gjerne sin Post dér, hvor der var størst Fare, men hvor der fordredes mest Mod og Raskhed.

Skal en Baad sættes i Vandet, gaar det ikke til paa Færøerne som her paa Sjællands Kyst, hvor den bliver skudt ud fra en jævnt skraanende, sandet Bred. Deroppe maa den skydes fra Hellen, d. e. en lavere nogen Klippeflade, ned i Havet, der lige ved Kysten som oftest er mange Favne dybt. Sætte Baaden ud, uden at nogen sidder i den, gaar ikke an, da den stærke fremskydende Bevægelse i Havet fremkalder en tilbageslaende Kraft, der upaatvivlelig vilde knuse den lette, tynde Baad mod Klippen. En Mand maa sidde i Baaden. Han kan ikke bruge Rorerne, mens Udskydningen foregaar, de ligge beredte til at gribes af hans højre og venstre Haand. For ham selv gjælder det at holde Ligevægten i det

fritiske Djeblik. — Det er et stolt Syn at se en saadan Mand rank og rolig, høj og alvorlig med forslagte Arme sidde midt paa en af Tofterne i Baaden, der pilsnar farer ned ad den bratte Klippesten, som skulde den forsvinde i Dybet. Han forandrer ikke en Mine, skjønt han ved, det gjælder Livet, hvis han ikke i samme Djeblik, hans Kammerater har sluppet Baaden, griber Marerne og ved Hjælp af kraftig Roning holder den fra Land, til Bolgebevægelsen har lagt sig saa meget, at han kan ro den ind mod Hellen og tage det øvrige Mandskab om Bord.

Den Bestilling tilfaldt gjerne Jegvan. Her var han paa sin Plads; thi hans Sindsro var lige saa uforstyrrelig, som hans Mod var frisk og frit. — Intet Under derfor, at Marie, der var en dyb, men stille og tavst Natur, folte Hjærtet banke af Angst og Stolthed, hver Gang hun med Bygdens andre Kvinder fra en højere liggende Klippe eller Bakke blev Vidne til sli­ en Scene. Og hun har sikkert mer end en Gang bedet en stille Bon for en lykkelig Hjemkomst, naar hun saa ham og de andre Mænd ved Bortroningen blotte Hovederne og horte dem istemme en Salme, mens Baaden lidt efter lidt forsvandt i det Fjerne og Tonerne tabte sig eller gik i ét med de rhytmiske Mareslag.

Paa Færøerne bliver man i Regelen ikke Vidne til sønderrivende Lidenstaber, der brænde en kort Tid som en luende Ild, men slukkes lige saa hurtigt, fordi der mang­ lede Brændstof til at øge dem. Her er Livet mere skjult; det leves under Tavshed i Jnderlighed, men er derfor ikke mindre følt og mindre dybt. Elsker Mand og Kvinde hinanden, saa forstaar de let hinanden, et simpelt, enfoldigt lille Ord er nok til at binde dem for bestandig. Er de Trolovede, saa behersker baade hun og han ethvert stærkere Udbrud, da det ansees for usømmeligt at lægge sine Kjærlighedsfølelser for Dagen. Udenforstaaende har derfor ikke meget at tage Tegn af, det eneste omtrent er den Barne, der kommer i Djet og Stemme, naar de to mødes og hans Tilbojelighed til at stille sig ved hendes Side i Gildeslagene, hvor Mænd og Kvinder paa gammel­ dags Vis holde hinanden i Hænderne og danse i Kred til Sang af færøiske og danske Folkevise, der udføres paa en mere taktfast og rhytmisk end just melodisk Maade.

Jegvans og Maries Kjærlighed havde udviklet sig

ubemærket for Alle, dem selv undtagne. Lidt efter lidt begyndte dog Opmærksomheden at vækkes, og den unge Kongsbondes Moder kom en Dag hen til Odelsbondens Kone og fortalte hende, hvad der yntedes om i Bygden. Denne afviste i Begyndelsen det hele som Snak. Hun mente, det var umuligt, at Datteren kunde tænke paa at føre den Skam over Slægten, at en fattig Husmandsgut skulde gaa ind som Svigersøn i Odelsgaarden. Imidlertid lod den engang vakte Mistanke sig ikke afvise. For at faa Bished kaldte hun Marie for sig. Sandheden kom for Dagen. Men Marie var fast, og da Moderen mærkede, at hverken Overtalelse eller Brede hjalp, fik hun Datteren sendt bort til nogle Slægtninge paa en fjernere D. Marie bojede sig under Moderens Vilje og drog bort. Hverken hun eller Jegvan kunde skrive, og Bud gik der kun sjældent mellem Derne. Alligevel voksede og trivedes deres Kjærlighed og det skjønt den ikke havde andet at leve af end Haabet og de Ord, der var faldet ved Afskeden; men dem gjemte og glædede det trofaste Sind sig ogsaa ved som sin bedste Skat.

Hjemmet hos Odelsbonden vandt ikke ved Datterens Fraværelse. Moderen, der aldrig havde lidt af Blidhed blev værre og værre at omgaaes. Til sidst fandt Tjendet Tilstanden uindholdelig, og Bonden krævede derfor, at Datteren skulde komme tilbage; heller ikke havde han ubetinget imod Partiet, da han godt vidste, hvad Jegvan duede til.

Paa Færøerne indtager Kvinden ved Bryllupper og andre større Sammenkomster tilsyneladende en underordnet Stilling. Manden er altid foran i Gang og i Sæde og hun kommer beskeden bag efter som Tjenerinden efter sin Herre. Men i det private Hjemmeliv viser Manden hende en usvigelig Omhed, samt retter sig gjerne efter hendes Raad og Ønsker.

Denne Gang maatte Kvinden dog give Kjøb, det vil sige ikke ubetinget. Da Bonden forlangte, Datteren skulde komme tilbage, gav Konen sit Samtykke paa den Betingelse, at Marie skulde holde sig borte fra Jegvan, ikke komme i Danselag, hvor han var og ikke skifte Ord med ham i Enrum.

Dette gik Marie ind paa, baade fordi hun længtes efter at se Jegvan, efter at kunne følge hans daglige Færd og fordi hun som alle Færinger havde en ualmind-

lig stærk, nedarvet Dydigheds- og Erbødighedsfølelse for Forældrene.

Saa led Vinteren, Vaaren kom, de lyse Nætter kaldte hver vaagnende Spire og slumrende Følelse til Live og rejste Friluftstrangen i Sindene. Fire unge Mænd, blandt dem Jegvan, vilde være de første, der dette Aar begyndte Fuglefangsten.

En Dag, stille og varmt var Vejret, var de færdige til at drage af Sted, endnu før Solen var oppe. Udrustede med Reb og andre Fornødenheder gav de sig paa Vej fra Bygden ned til Baaden, der skulde føre dem hen til Fuglebjærgtet. Undervejs ser Jegvan, der gik ene, to Kvinder i Samtale med hinanden. De stod støttet mod en Klippeblok og vendte Ansigterne mod Havet, men Jegvan kjendte straks i dem Marie og en Veninde af hende; derfor gik han derhen.

Det er nemlig Skik paa Færøerne, at Karlene, inden de gaa i Fuglebjærgene, tager Afsked med alle dem, de møder inden- eller udendørs. Med Alvor i Ansigt og Holdning tager de hver enkelt i Haanden, byder Farvel og kysser den Paagjældende lige meget om det er Mand eller Kvinde. Ungen undslaar sig; thi alle véd, at dette kan saare let blive sidste Møde.

Da Jegvan hin Morgen kom hen til de to Veninder, stansede Samtalen som af sig selv; de vidste, hvor han skulde hen. Paa sædvanlig Vis kyskede han Veninden og bød hende Farvel. Men da han rakte Haanden ud mod Marie, mindedes hun sit Løfte til Moderen. Dydighedspligten vandt Sejr over Hjærtets varme Følelse, og hendes Haand forblev skjult under Forklædet uden at tage hans.

Et Djeblik blev han staaende, lod Blikket dvæle ved hendes sorgfulde Ansigt — og, da han forstod, hvad der skjulte sig bag det Blik, der ikke hævede sig fra Grønsværet for at møde hans, vendte han sig om og gik med et mildt, men vemodigt: „Farvel Marie!“

Venindens Graad og Bebrejdelser lagde ikke større Byrde paa Mariens Sjæl; hun havde selv lagt den tungeste.

Da Baaden forsvandt bag et Klippestykke, stod hun endnu ubevægelig og stirrede ud over Havet.

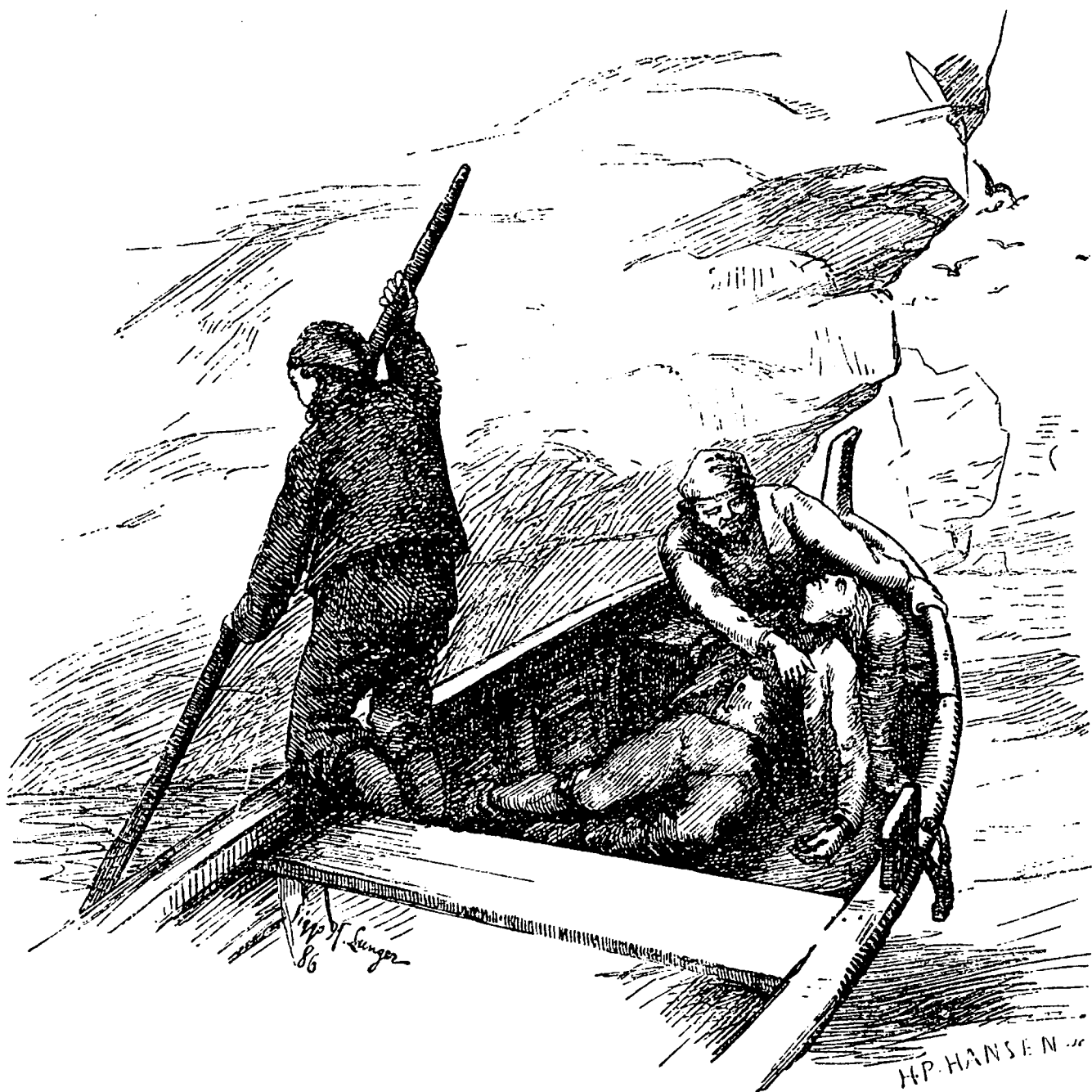
Ankommen til Bestemmelsesstedet, klatrede tre af Mændene op paa Klippen og begyndte sit Arbejde. Da

de ud paa Eftermiddagen var færdig dermed, lod de sig
en for en ad et Tov glide ned i Baaden. Jegvan stod
ene tilbage. Som den modigste og dristigste havde han
maattet holde Tovet for de andre. Da han nu selv
skulde ned og ikke havde nogen til at holde Rebet for
sig, bandt han det om en halvt løsnet Græstov af
stort Omfang. Saa fast bandt han det, at det kunde
holde ham, men dog ikke fastere, end at han ved en kraftig
Svingning kunde løse det, naar han kom ned i Baaden.

Rask svang han sig ud i Rummet. Men næppe var han begyndt at glide nedad, for Torven revs løs — og han styrtede i Havet. Saa brat var Faldet, at han døde med det samme. Der var ikke Spor af Liv tilbage, da Kammeraterne fik ham op i Baaden.

Føles, men beskrives kan ikke den Stemning, der herskede mellem dem, da de tavse og langsomt roede hjem med Liget af Bygdens bedste Mand.

Almindelig Sorg greb Alle, da Rytet om Ulykken naaede rundt til Benner og Kjendinge. Det blev nu vitterligt, at Jegvan tog alles Agtelse, alles Kjærlighed med i Døden.

Paa en rørende og om Finsølelse vidnende Maade gav dette sig Udtryk.

Paa hine fattige Der, hvor der kun er liden Husplads, ligger et Lig sjælden ujordet mere end tre Døgn.

Men for ret at forstaa efterfølgende maa man vide, at et Sogn eller Præstegjæld, som det der kaldes, udelukkende bestaar af Der. Paa hver af disse findes der en Kirke og Kirkegaard. En Præst kan saaledes have indtil syv Kirker at prædike i. Dette kan naturligvis ikke ske jævnlige. I Hovedkirken prædiker han hver Søndag, naar han er hjemme. I Kirkerne paa Udoerne holder han derimod kun Gudstjeneste fire à seks Gange om Aaret. Alle kirkelige Forretninger besørages da paa disse Omrejser, idet Befolkningen opsætter Brudevielser og Altergange til disse bestemte Tider. Derimod bringer de gjerne nyfødte Børn hen til Hovedkirken for at faa dem døbt saa hurtigt som muligt — undertiden kommer ogsaa et Brudepar for at lade sig vie. Ogsaa hænder det oftere, at Præsten bliver hentet til en af Udoerne, naar et større Bryllup skal holdes. Til Begravelse derimod hentes han yderst sjældent — og kun naar en anset Mand er død. Ellers sættes Kisten med den Døde efter tre Dages Forløb ned i den bestemte Grav paa Kirkegaarden og dækkes løselig til. Først naar Præsten kommer paa Omrejse, sker Jordpaafastelsen og den egentlige Begravelse.

Aldrig var det hændt, at Præsten blev budsendt om at komme til andre end Stormænds Ligfærd. Men nu skulde han hentes og der skulde holdes Tale i Kirken. Sindene fik ikke Ro, før den Hæder var vist Husmandsgutten.

Otte Mand meldte sig straks frivilligt til at hente Præsten. Halvtredje Mil frem, halvtredje Mil tilbage, hente og hjemføre Præsten, det var Indtægten af to Dages Fiskeri; men derpaa tænkte ingen, selv ikke den fattigste.

I Præstegaarden saavel som rundt om i den omliggende Bygd blev Deltagelsen levende, da man hørte, i hvad Grinde Baaden var kommet.

Ud paa Eftermiddagen naaede Præsten Den, &. Da han om Aftenen sad i „Præstestuen“ og tænkte paa sin Tale til næste Dag, gik Døren op. I Døraabningen viste sig Bonden, i hvis Hus han boede. Han førte med sig ved Haanden en Pige, hvis Ansigt var ophovnet af Graad.

„Denne Pige vil tale med Præsten,“ sagde Bonden, skjød hende lempelig ind ad Døren og gik, idet han lukkede den efter sig.

Det var Marie.

En Stund hortes ingen anden Lyd i den lille Stue end en dæmpet Gulken. Endelig kom det frem. Hun stod frivillig Skrifte og bekjendte alt: hendes store Kjærlighed til den Afdøde, Moderens Harm over den formentlige Nedværdigelse, hendes Lofte til Moderen og endelig det tungeste af alt — hendes tilbageholdne Opførsel mod ham hin sidste Morgen.

Et Djeblik holdt hun inde. Undseelse og Angst for

at bryde med Skik og Bedtægt kæmpede aabenbart endnu en Gang med hendes Kjærlighed, men da kom det fast og bestemt: „Om Præsten i Morgen i Kirken i hele Menighedens Nærværelse vilde nævne hende som den Afdødes trolovede Brud.“

Det skete. Og næppe har den sidste Gressalut over en falden Krigers Grav frembragt en større Højtidsstemning end den, som Opfyldelsen af Mariæ Dnske hidførte i den lille uanselige Landsbykirke.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønneatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michaelsen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Asiane, En Reiseerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underverk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Misundelige, et japanesisk Sagu, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Vore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre Dujter, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala; med Illustr. af C. Henningsen; C. Ploug: Mon han dog ej skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosenstand; B. Østergaard. En Uvedkommende, Studie fra Gaden, med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet, 24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Henckel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en Fortælling med Illustr. af Aker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thomsen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: et Glentejfrig, med Illustr. af H. Tegner; J. Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Viggo Langer. 24 Sider. 10 Dre.
- 28. N. Snel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R. Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. N. Sic: Elskovskjærnerne, et Sagu fra Provence, med Illustr.; Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender Du de Stille i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44 Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsstyggen, med Illustr.; J. Futtrup: Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B. Hansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af Aker Lund; B. Østergaard: Onde Dine, med Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af Alf. Schmidt; Anna Borch: Djævelen som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Omflagets 4de Side).

- Elith Neumert: Gland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ud. Langsted: En Moders Tilgivelse, Et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Corfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gamberg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Rakkehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanten, af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L. Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dronning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Raadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landfugtige Skrædder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et Mønst Sagn, af Mogens Gjuge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbeck; Hammershøi, en Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P. C. Loepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Bornholm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Bqvædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Kof; Svend Trøst Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Handen hitte paa? Uventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder, 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af Chr. Bestergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernesud, af Birger Hansted; Gjedden, jydsk Folkeeventyr, af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gjuge; Lidt Mosait fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjøber paa engang for et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

Se Omslaget indvendige og bageste Side

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

-
- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen, Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester King, Historie af Carit Etlar; Hyrdebrennen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15. Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjyllands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr. et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Altimøller“, af E. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Mølbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Hessen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Rejsefitte fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

fra Sibiriens Urskove.

Af A. Juul-Hansen,
med Illustrationer af Knud Gamborg.

Mod Syd støtter Sibirien sig til en mægtig Bjærgkjæde: Altai. Her er Landet en Urskov, stor nok til, at adskillige europæiske Kongeriger kunde faa Plads inden dens Grænser.

Den ligner ikke Tropernes Urskov. Ingen Palme strækker sin nikkende Top op over sine bredkronede Naboer, her er ingen stærktfarvede Blomster, ingen Insekter med Edelstensglans, ingen Fuglehær med Guld- og Ildfarver.

Urskoven er nordisk: ensformig, mørk og stille. Fyr og Gran og Gran og Fyr, hist og her isprængt med Birkens hvide Stamme og

fine, rankende Lov. Skovbunden er klædt med hvidgraat Rensdyrsmos og lave, bærbærende Buske.

Men er den sibiriske Urskov monoton om Sommeren, saa er den til Gjengjæld straalende skjon om Vinteren. Da lægger den hvideste Sne sig blødt og jævnt over Skovbunden og Træerne, over hver en Gren, hver en Kvist og hver en Naal. Middagsjolen optor lidt af Træernes Snekæffe, og en klar Vanddraabe danner sig paa Spidsen af hver en Naal. Her fryser den til en lille Perle, ren og gjennemsigtig som det Vand, der dannede den. En anden Draabe følger efter, hænger sig under den første og fryser sammen med den. Til sidst danner der sig paa Spidsen af hver Naal en Istap, fin, lige og krystalklar. Naar Solen skinner, glimte og funkle Isnaalene som slebne Glas, og alle de smaa Snekrystaller lyse, som om Træerne vare bestrøede med Diamantpudder.

Dg naar Dagen er forbi, og Vinterhimlen, høj, blaa-sort, stjernefjinnende, hvælver sig over den tavse Skov, da kommer der rigt farvede Lys i Luften, snart som om kæmpemæssige Rafetter fra Nordhorisonten skød op til Midten af Himlen og derpaa, pludselig og hurtig som et Lyn, sank tilbage igjen — snart som mægtige Regnbuer, hvis Farverølge mellem hverandre — snart som der fra en usynlig Vulkan's Krater skød en høj-Flammeegle i Vejret.

Det er Nordlysene. Dg al denne rige, blode Pragt spejler sig i Isnaalene. Det er som sagte Bolgeslag af Farvetoner, der glide igjennem dem: røde, gule, violette, blaa, grønne — alle rene og klare som Edelstene. Gaar der saa et Windpust gjennem Skoven, knækker der en Del af Isnaalene, og hver af dem giver en lille fin Lyd fra sig, idet den brydes. Da er der en Klang i Skoven, som om et usynligt Alfefolk ringede med smaa Glasflokker.

I disse Skove har et Jægerfolk sit Tilhold. For Aarhundreder siden kom de over Bjærgene fra deres Stamme-land, Mongoliet. Den Dag i Dag fortæller deres Ydre om deres Afstamning. Det er de mongolske Former. Understøttig Statur, bredskuldret og senestærk. Halsen er kort og Hovedet stort. Spidsen af den fladtrykte Næse rager ikke frem for Panden, Øjnene ere skraa, Ansigtetsfarven gul, Kjæber og Mund umaadelig store og kraftige. Dg som en Ramme til dette skjonne Billede stritte to uhyre Dre-lapper ud paa begge Sider af Hovedet. Man falder uwilkaarlig paa den Tanke, at en Drangutang en Gang i Tidernes Morgen har indgaaet Egteskab med en engelsk

Bulldog, og at Mongolerne ere bleve Frugten af denne Forbindelse. Om noget „smukt Kjon“ kan her ikke være Tale. Kvinderne ligne præcis Mændene, kun ere de ikke saa kraftig byggede.

Under de kæmpemæssige Fyrre- og Grantræer opflog disse Jægere deres Træ-Barakker og dækkede dem med Filt af Rensdyrshaar. Skoven luner for Vinden, og Filtet holder Kulden ude. Aldrig antænde de et Baal inde i Barakken. Fyrstedet til Madlavning anbringe de et Sted i Nærheden under aaben Himmel.

I mange Slægtled have disse Folk boet her uden at kjende til Krig eller Ufred, uden nogen Tyrste over sig og uden nogen Træl under, hver Mand fuldmyndig Herre i sit Hus. Store Fordringer stillede de ikke til Livet, men hvad de fordrede, fik de i Overflod. Er der ikke Bildtdyr nok i Skoven, er Vandet ikke friskt og koligt i Bækken, og er der ikke fuldt op af saftige Bær paa Buskene! Hvad behoves der saa mere?

Algerdyrkning og Kvægavl kjender Urskovens Jæger ikke. De eneste Husdyr, han holder er Hunden, og saa Rensdyret. Han drikker dets fede, nærende Mælk, han spænder det for sin Slæde eller sætter sig paa dets Ryg, naar han vil foretage en Rejse. Og naar Vaarsolen begynder at skinne, og Dyrets tætte Vinteruld løsner sig, klemmer han den af med sine Fingre og laver den til Filt. Forøvrigt lader han det skjotte sig selv, det turer om i Skoven og bjærger sig, som det bedst kan.

Der er i Verden ikke noget Dyr, som fører et sorgeligere Liv end det tæmmede Rensdyr. Det maa taale den sibiriske Vinterkulde uden nogen Sinde at komme under Tag. Det maa trække Slæde og bærde Byrder. Bundet til et Træ maa det ofte Dage igjennem vente paa sin Herre uden at faa Føde, og naar det da, forkommet af Kulde og Sult, skal trække ham hjem, kan det hænde, de overfaldes af en rygende, isnende Snestorm. Han svøber sig ind i sin varme Pels, vender Ryggen mod Stormen og overlader til Rensdyret at finde hjem. Og kæmpende mod al denne piskende Sne, der tilstopper dets Dine og Dren, vinder det trolig fremad og bringer ham til hans Hytte. Han gaar ind i sin lune Bolig, skifter Klæder, spiser Bildbrød og drikker varm The; det maa blive udenfor i Stormen.

Dg dog ere alle disse Lidelser for Jutet at regne imod den Pine, Dyret maa udstaa om Sommeren. Da sætte Skarer af Myg, Bremser og Hvepser sig fast i dets Pels, stikke det til Blods og lægge deres Egg i Saarene. Stonnende af Smerte løber det arme Dyr af Sted, som om det kunde flygte sine Plageaander, men de flyve lige saa hurtig, som det løber, og de give det Stik efter Stik. Til sidst er det næsten vanvittigt af Smerte. Da søger det til den nærmeste Sø eller Flod, og her ligger det ofte Dage igjennem med kun Næseborene over Vandet. Dets Herre hjælper det aldrig. Hel- og halvvilde Folk mangle Sans for Dyrenes Lidelser.

Disse Skovboeres eneste Beskæftigelse er Jagt. Elsdyret, Hjorten og Raabuffen give dem Kjød til Næring; Bjørnen, Rossen, Jærven, Zoblen og Hermelinen levere dem Skind til deres Klæder og deres Leje. Hvem der ønsker at se Urhøns i Masse, skal gaa til Sibiriens Urskove, og vil Nogen vide, hvad det vil sige, at Uender og Snepper ikke kan faa Plads i Moser og Søer, saa skal han gaa samme Steds hen. Her er fuldt op for hver Mand at leve af, Plads nok for hver enkelt at røre sig uden at komme Andre i Vejen.

Saaledes har dette Folk levet Aarhundrede efter Aarhundrede, Skoven er deres Fædreland. Men ikke et Fædreland i almindelig Forstand. Kun et Hjem, en Bugge og en Grav. Et saadant Jægerfolk har ingen Følelse af at danne en Enhed, derfor har det heller ingen Historie. De vore op i Familiebarakken, aande sig sunde i den friske Skovluft og spise sig stærke i Elsdyrets Marv. De Gamle lære dem at finde Dyrenes Spor og at stille Snarer for Zobel og Hermelin. De lære, hvordan de skal klare sig for Bjørnen, naar han vil tage Bringetag med dem, hvordan de skal kysse en Skare Ulve fra sig og tage Kjending af Jærven og Rossen, naar de ligge paa Lur oppe i Træerne. Det er Børneopdragelsen.

Naar saa Drengen bliver Ungling, bygger han sig en Barakke et Sted i Skoven og gifter sig. Han frier ikke selv til Pigen. Det er ikke passende. En Anden besørger det for ham. Den tilkommende Svigerfader modtager Sendemanden venlig og sætter det bedste for ham, Huset formaar. Naar Maaltidet er endt, bringes Sagen paa Bane. Meget hyppig have Forældrene allerede ved Fødslen af et Barn tænkt paa dets Egteskab og set sig om efter

et godt Parti, og ikke sjældent hænder det, at en Forlovelse sluttes, mens Brudgom og Brud endnu ligge i Svøb.

Blicher Sendebudets Forslag godt optaget, vender han tilbage til Brudgommen eller dennes Fader, og nu begynder Forhandlingen om „Kalyu“, d. v. s. Kjobesummen for Bruden. Den retter sig efter Formueforholdene. Saa og saa mange Bjorne- og Zobelskind, saa og saa mange Kendsdyr og saa og saa mange Stykker Murstensthe.

Den The er meget søgt og kommer til dem over Altaibjærgene fra Kina. Naar den egentlige Thehost er forbi, er der endnu en Del Blade tilbage paa Busskene: overmodne, syge eller forkroblede, med en ram, ilde Smag. Dette værdiløse Stads plukker Kineserne af, ælter det sammen med Dyeblod, presser Blandingen, saa den faar Form af Mursten, og bytter den bort til de enfoldige Jægersmænd for kostbart Belsværk. Murstensthe er Jægerfolkets Yndlingsdrik — Yndlingsspise kunde den maasse snarere kaldes. Thi den laves hverken paa Maskine eller Thepotte, men man kommer ganske simpelt et Stykke af „Stenen“ i en Gryde med Vand, tilføjer en Smule Salt og en Klump Hjortetalg, koges hele Stadsen og sober den i sig med største Velbehag.

Endelig ere de indledende Skridt endte, „Kalyu'en“ betalt, og nu staar Brylluppet med et Gilde, der spørges vidt og bredt. Skoven leverer friske, søde Bær og dertil en Bildbrad, saa kraftig og god, som nogen Tyrste kan ønske at se den paa sit Bord. Drikkevarerne hidse ikke Blodet og saa ikke Kvivene til at fare af Skeden: Kendsdyrsmælk, fed, stærk og lidt skarp i Smagen, derfor opspædt med Kildevand — og saa Murstensthe!

Undertiden bliver der budt Brændevin og Tobak om. Det er en stor Luxus, og derfor gjør det ikke noget, at Barerne er tarvelige, saa tarvelige, som de vel nogenlunde kan være. Men disse Mennesker kjende dem ikke bedre. Brændevinen er Fusel, opspædt med Vand, og Tobakken er blandet med Birkebarf, ikke for at gjøre den mere velsmagende, men for at gjøre den drojere — den er jo saa vanskelig at faa fat i.

Og mens de Gamle med Velbehag puste den stinkende Røg fra sig, træde de Unge Dansen. Svendene springe som stangende Bukke, Pigerne dreje sig som surrende Toppe. En prægtigere Balsal kan ikke tænkes. Hundredaarige Stammer ere Pillerne, der bære det skyggende Løvtag;

opad dem sno sig Snerlen og den stærkt duftende Kapri-
folie; over Gulvet i denne Lovsal breder sig Mosset som
det blødeste Tæppe.

Naar Aftenen falder paa, tændes der et Baal af
harpixholdige Fyrregrene. Det og Støjen lokker Nysgjærrige
til — ikke Lediggængere fra Gaden eller Børn fra Nabo-
huset, men Bildtdyr fra Skoven, og i Gjenstignet af Ilden
ses en Hjorts store, sky Dine eller Rattedblikket fra et Los.
Undertiden hænder det ogsaa, at Bamsen paa sin ensomme
Vandring kommer i Nærheden af Gildet. Saa sætter
han sig rolig ned paa sin Hale, med ludende Hoved og
halvaabent Gab og ser en liden Stund paa Ungdommens
Lystighed, alvorlig og sindig som en gammel Mand. Der-
paa trunter han af Sted igjen.

God Tone fordrer, at Brud og Brudgom ikke se hin-
anden før Brylluppet. I de fleste Tilfælde have de vel
kjendt hinanden tidligere, men det kan ogsaa hænde, at de
mødes første Gang ved Bielsen. Naar da Brudgommen
løfter Sløret fra den ulykkelige Bruds Ansigt, kan det jo
være, han bliver ubehagelig overrasket. Saa længe Gildet
varer, maa han stænge for sin Harm. Men har han først
faaet hende under sit eget Tag, saa faar hun Bebrejdelser
at høre — og det ikke helt milde — for sit uheldige Ydre.
Han kan gjøre med hende, hvad han vil; han har jo rede-
lig kjøbt hende, og han er Selvhersker i sit Hus. Og selv
om den unge Kone opdager, hun ikke er ene om ham,
men at der er flere Kvinder i Huset, der kalde sig hans
Hustruer med samme Ret som hun, vover hun dog ikke
at kny overfor ham. Men er han borte, leve Kvinderne
i Riv og Splid, der varer ved, lige til han viser sig igjen.
Saa holde de Fred. Og det er det bedste, de kan gjøre;
thi han er den stærkeste.

Hjemme roer han sig ikke til noget nyttigt, det kræver
hans Værdighed som Mand i Huset; Kvinderne maa op-
varte ham og forrette al Husgjerningen. Men gaar han
paa Jagt, da er det, som om den friske Skovluft blæste al
Ladhed bort fra hans Lemmer. Da er han hurtig som en
Hjort, udholdende som en Ren, snild som en Ræv.

Hver Aarstid har sin Jagt. Foraaret er Tiden for
Jagt paa Urhøns. Ellers ere disse Fugle saa sky og
skarpsansede, at det omtrent er umuligt at komme dem paa
Skud. Men Marts og April er deres Parringstid, og da

ere de aa optagne af Skovens Romantik og deres egen Kjærlighed, at de glemme at passe paa Jægeren.

Ved Solopgang begynder Hanen sin Elskovsang. Paa et eller andet Træ vælger den sig en ophøjet Plads. Hver Morgen og Aften, i Dæmrings- og Tusmørketiden, flyver den derop, og nu teer han sig højt besynderlig. Den spadserer om paa Grenene med Halefjerene udspilede og rettede lige i Bejret, hængende Binger, fremstrakt Hals og oppustet Krop, alt imens den vender og drejer sig paa den mest indbildske og taabelige Maade. Saa begynder den at skogre, det vil sige den lader en ensformig Klappen høre, omtrent som naar man langsomt slaar en Kniv til højre og venstre i en togrenet Gaffel. Derpaa følger en Lyd, som naar man hvæsser en Le, og den bliver den ved med under en bestandig voxende Jver og Lideniskabelighed. Den fortaber sig ganske i sin egen Elskovshymne, dens Djne ere rettede mod Himlen, dens Sanger som bedovede. Den hverken ser eller hører Jægeren, om han saa staar lige ved Træets Fod.

Saa snart Hanen begynder at skogre, svarer det rundt om fra Skoven: „koffkoff!“ Det er Hønerne. De skynde til Træet, og han stiger ned til dem som en Sultan til sit Harem. Dagen igjennem vandrer han ene om, men saa snart Aftenen begynder at falde paa, stævner han paa ny Gunnerne til sig, og de skynde sig at give Nøde, have kun ventet paa hans Kalden. Deres Uerbarhed forbyder dem at komme af sig selv.

Paa denne Skogren giver Jægeren nøje Agt, og han fjender Skogrepladserne; thi Urhanerne søge hvert Aar hen til de gamle Templer for deres Kjærlighed. Har han nu om Aftenen hørt en Urhane, tager han næste Morgen for Solopgang Post et hundrede Skridt fra den, saaledes at Binden fører fra Skogrepladsen hen til ham.

Saa længe Urhamnen „flaprer“, rører han sig ikke, men aldrig saa snart begynder den at „slibe“, før han skynder sig hen mod Træet, hvor den sidder. Holder den op at slibe, inden han naar det, maa han vente, til den begynder igjen. Endelig er han ved Træet og tager Sigte paa Fuglen. Skyder han fejl, lader han ganske rolig sin Bøsse igjen, Hanen har været for stærkt optaget af andre Ting, til at den skulde lægge Mærke til Skuddet.

Marts og April er ogsaa en god Tid til Jagt paa Elsdyr og Hjorte. Saa ligger der endnu et Lag Sne i

Skoven. Om Dagen tør lidt af den, men om Natten danner Frost en tynd Skorpe over den. Endnu om Morgen ligger denne Skorpe der. Den er for svag til at bære det tunge Elsdyr eller Hjorten, men Jægeren farer let og hurtig hen over den paa sine Snefko. Først nærmer han sig forsigtig Bildtet. Saa sætter han pludselig Fart paa. Det gjør det forfulgte Dyr ogsaa. Men for hvert Skridt synker det igjennem. Iskorpen saarer dets Fodder, gjennemskærer Hud og Kjød og gnaver sig ind i Benet. Stonnende arbejder det sig, bestandig langsommere, fremad. Til sidst styrter det, og et Øjeblik efter er Jægeren paa Siden af det og giver det Fangst.

Saa trækker han Huden af det, udfærer de bedste Stykker af Kjødet og lægger det paa sin Haandslæde. Resten lader han ligge, men det gaar ikke tilspilde, thi der har allerede indfundet sig Liebhave: Ulvene. Med saglende Flab og et Udtryk af vanvittig Jær i Ansigtet betragte de Jægeren. Hvert Snit, han gjør i det dræbte Dyrs Kjød, skærer dem lige ind i Hjertet — det er en Bid mindre til dem. Nu og da give de et kort, paamindende Bjæf fra sig. Men Jægeren er dog for deres Paamindelser, han fortsætter med irriterende Ro sit Arbejde uden at ofre dem en eneste Tanke. Saa forsøge de det med en uheldig Tude, men uden bedre Resultat. Og ingen af dem vover at nærme sig. Tude tør de nok, men ikke bide. Thi den sibiriske Ulv er en usjel Skabning og vilde aldrig blive anerkjendt som Standsfælle af sine europæiske Navnefætttere. Den er ikke meget større end vor Ræv og saa feig, at den næppe forsværer sine egne Unger mod Angreb. Ikke engang naar de ere mange i Flok vove de sig i Nærheden af Hestene ude paa Stepperne, naar de ellers have en god Hingst til Fører.

Hypig fanger den sibiriske Jæger Bildt i Faldgruber. De ere mere end en Favn dybe, udfodrede paa Siderne med runde Stofke og overdækkede med Granis og Jord. Undertiden kan Fangsten være lidt blandet, og det hænder, at baade en Hjort, en Ulv, en Jærv og en Hare komme til samtidig at tage tvungent Ophold i Gruben. Men Ulykken gjør Alle lige, og er det først kommet saa vidt med dem, fortrædige de ikke hverandre. De vide, at samme Skæbne venter dem for det underfundige Menneskes Haand.

Kun Bamsen forstaar at klare sig, naar han er saa uheldig at dratte gjennem det forræderske Dække. Han

river alle Træstøffene ned og graver sig i en Haandevending en magelig Udgang af sit Fængsel. Er der allerede et andet Dyr i Gruben, respekterer han ikke hin gamle Sætning om Nøden, der gjør Alle lige, han er Egenfjærligheden selv, og i Stedet for at føle en Smule Medlidenhed, tænker han som saa, at han lige saa godt kan benytte Lejligheden til at proviantere. Først ser han lidt paa sit rystende og bævende Offer og grunder paa, hvad monstro der gaar af det dumme Dyr — han mangler Sans for Angst — saa rejser han sig rolig paa Bagbenene og giver det en Lab i Pandeskallen. Og om det saa er et Elsdyr, denne Kæmpe blandt Drovtyggerne, tager han det i Favnen og bærer det bort, stadig gaaende paa Bagbenene, til sin — maaske fjærne — Udeplads. Undertiden hænder det ogsaa, at Bjørnen frivillig springer ned i Fælden for at hente et fanget Elsdyr op til sit eget Forbrug.

I det Hele er Bjørnen slem til at forstyrre Jagten for den sibiriske Jæger. Denne veed til Punkt og Prikke, hvor Drovtyggerne have deres Stier, og hvor de holde mest af at græsse. Han veed ogsaa, hvor deres Drikkepladser ere ved Bække og Søer.

Men alt dette kjender Bamsen lige saa godt som Jægeren.

Bamsen ynder ikke den vilde Jagt gjennem Skoven, han er ikke Parforcejæger, men foretrækker at søge Bildtet, hvor han veed, han ikke kommer let til at gaa forgjæves. Han lægger sig i Baghold og lurer. Naar Hjorden er ham nær nok, styrter han pludselig frem. Et af Dyrene bliver tilbage mellem hans Kæmpelabber, Resten flygter.

Han er Urskovens Konge, uindskrænket Hersker og indriver saa megen Tribut, han har Lyst til. Ingen af Skovens Dyr kan tage Kampen og med ham, og naar Talen er om at klare sig for ham, gjælde rappe Fodder og skarpe Sanser mere end spidse Tænder og stærke Taffer. For øvrigt lever han som en gammel gnaven Bebersvend, søger ikke Omgang med Nogen og holder sig helst borte fra beboede Egne. Imidlertid kan det hænde, at han paa sine enlige Vandringer kommer i Nærheden af en Landsby i Skovens Udkant og lader sig friste af Bøndernes Roer og Jaar. Saa bliver der strax opbudt Mandskab og anstillet Klapjagt paa ham. Men hænde kan det, at medens de Godtfolk lede efter ham i Skoven og maaske skændes om, hvem der skal have hans Hud, figger Bamsen ind

gjennem Vinduet i en af deres egne Boliger, forskrækker Kvinder og Born, gjør sig skyldig i en eller anden lille Raadhed som at vælte et gammelt Hus eller ødelægge den Indhegning, der skulde beskytte Kvæget imod ham, og trækker sig derpaa rolig tilbage i den stik modsatte Retning af den, Folkene have taget.

Naar Kvinder og Born ere ude for at plukke Bær, kan det træffe sig, at Bamsen ogsaa giver Møde, sætter sig ned og ser lidt paa dem. Derefter langer han ganske findig med Labben ud efter deres Kurv og gnasser de indsamlede Bær i sig. Thi han er en stor Slismund. Men stole paa hans Medgjorlighed skal man ikke. I Almindelighed vaager han med ubonhorlig Barskhed over den Del af Skoven, han kalder sin, og han lader uden Raade Enhver, der vover sig ind paa hans Enemærker, faa Labben at føle. Naar to Bjørne tage Ophold i samme Egn, ender det altid med et Sammenstød, hvor i Reglen begge Kæmper blive paa Bladsen.

Hvis han ellers kan, undgaar han helst Kampen med Mennesker. Overfor Hunde er han underlig nervøs, og naar selv den mindste Roter anfalder ham bag fra, giver han sig til at løbe, ligesom han var bange for, at det lille Bjæffehoved skulde bide ham i Hæserne.

Der er Jægere, som drive Bjørnejagten med Forkjærlighed. De ruste sig med en Kniv paa en Fods Længde, en Dye og Mundforraad for nogle Dage. Hundene lade de blive hjemme for ej at kysse Bamsen bort. Naar en saadan Jæger moder en Bjørn, driller og tisser han den saa længe, til han faar den til at rejse sig paa Bagbenene. Saa styrter han ind paa den, giver den med kraftig og sikker Haand Kniven lige i Hjærtet, og endnu inden den har faaet rigtig Tid til at sunde sig, hugger han den Dyren i Bandedsfallen, saa den styrter død til Jorden.

Bjørnens Slivornhed bliver tidt dens Fordærv. Den har for Bane at krybe op i Træerne, hvor de vilde Bier have bygget Rede, for at faa deres Honning. Naar nu Jægerne finde et Træ, hvor der er Bier, fastgjøre de til en Gren et Stykke ovenfor Reden et Tov, der ender i fire Strikker, som bære et Bræt ligesom en Vægtsskaal. Dette Bræt føre den hen foran Reden, hvor de binde det med en tynd Baststrikke. Bjørnen, som vil have fat i Honningen, finder dette Bræt meget bekvemt, sætter sig paa det og bider eller river Baststrikken over, eller ogsaa gaar den

itu af sig selv, Brættet farer tilbage, og Bamsen kommer til at dingle i Luften. Her sidder Urskovens Konge, frit svævende mellem Himmel og Jord, med det brede Hoved trykket ned mellem Forlabberne, med krummet Ryg og Bagbenene inde under sig og ser kun lidet kongelig ud. Ved den ringeste Bevægelse slingrer Brættet, og Bamsen klamrer sig fast med et fortvivlet Tag for ikke at styrte ned. Og i denne ydmygende Stilling maa den vente, til Jægeren kommer og skyder den. Bover den at springe, spidder den sig paa nogle spidse Pæle, Jægeren har plantet i Jorden under Træet.

Undertiden bruge de ogsaa en anden Fremgangsmaade for at faa fat paa Bamsen. I en Gren, der sidder et Stykke oven over Bireden, binde de en stærk Strikke, og i Enden paa den fastgjøre de en tung Træklods saaledes at denne hænger lige ud for Hullet, hvor Røden er. Kommer Bjørnen nu klavrende op efter Honningen, løfter den først Klodsen langsomt i Vejret, men den falder naturligvis strax ned i Hovedet paa den. Bamsen bliver vred og slaar stærkere til, men faar atter Klodsen i Hovedet; lidt efter lidt stiger dens Brede til Raseri, dens Slag blive voldsommere og voldsommere, og for hvert Slag farer Klodsen tilbage med større Kraft. Til sidst styrter den ned og spidder sig paa Pælene.

Vinteren er Tiden for Jagten paa Pelsdyr, især Zobel, Hermelin og Egern. Flere Jægere forene sig til en Jagttur og vælge sig en „Eldste“, en Anfører. Han leder Jagten, og ham adlyde de ubetinget. Selv jager han ikke, men faar alligevel to Lodder af Byttet.

Ved Begyndelsen af Vinteren tiltræde de deres Tog; hver fører en Haandslæde med. Paa den ligger Provianten, Fælberne, Baaben og Huder eller Filt, hvoraf de kan rejse et Telt. Saa gaar det fremad; de vade over rivende, fossende Bildbække, klatre over Bjerge, bedækkede med evig Sne, og vandre gennem de endeløse Skove, langt bort fra deres Hjem. Den „Eldste“ fører an. Reje og Stier findes ikke i Skoven saa lidt som Vejvisere eller Milepæle. Men hist og her have Jægerne paa tidligere Tog hugget Mærker i Træerne. Dem kjender den „Eldste“, efter dem fører han sin Trup. Til de vildeste Dele af Skoven gaar Rejsen; thi her bor Zobelen.

Endelig gjør de Holdt, dele sig i smaa Hobe, hvoraf hver rejser sit Telt, og begynde at jage. Ofte er Provianten

sluppet op for dem under Vejs. Saa maa de leve af vilde, frogne Bær. Eller der bryder en Snestorm løs. Forst farer et enkelt Vindstød gennem Skoven; det løfter Sneen i Vejret og ruller den ud til lange, solvliqnuende Striber.

Efter det første Vindstød følge flere; de rejse sig fra forskjellige Sider, blive stærkere og stærkere, fylde Luften med glinsende Snekrystaller, der flaa flirrende sammen, trænge ind gennem Klæderne og sætte sig fast paa Huden. Nu begynder Vinden at susse og hyle. Snefoget bliver saa tæt, at det skjuler Alt, og staar Jægeren uden for sit Telt, kan han ikke finde Indgangen. Gamle Mastegraner knække, Teltene blive begravede i Sneen, de Jægere, der ere ude i Skoven, blive revne viljeløst med, indtil de udmattede styrte omfuld. Snefnokkene fryse sammen om dem til et Ispanser, der gjør enhver Bevægelse umulig. Undertiden finde deres Kammerater dem og bringe dem til Live igjen. Hyppigst dø de.

Zobelen er Sibiriens mest berømte Pelsleverandør. Den opholder sig paa Træerne og tager Egern, Fugle og andre Smaadyr. Kniber det med Foden, stiger den ned paa Jorden og myrder, hvad der falder for: Fugle, Hare, baade unge og gamle, og unge Raadyr. Sin Rede indretter den i hule Træer og udfodrer den omhyggelig, for at dens Unger kan have det lunt og godt.

Jagten paa den er meget besværlig. Ofte maa Jægeren ligge paa Lur Dage igjennem og udholde Kulde og Sult, for det lykkes ham at komme den paa Skud. Bøsse bruger han ikke til denne Jagt, thi det gjælder først og fremmest at skaane det dyre Pelsværk. Derfor skyder han den med Bue og en stump Pil. Naar den da styrter bedøvet til Jorden, skynder han at slagte den og trække den Pelsen over Drene.

Saa besværlig og farefuld Jagten end er, bestemmes Prisen dog ikke herefter, men efter Skindets Skjonhed. Jo tættere og blodere „Dunene“ d. v. s. Underhaarene, og jo længere „Flammen“, de lange Haar, ere, des dyrere bliver ogsaa Pelsen. Et Zobelskind af Storrelse som et almindeligt Maarsskind kan koste 100 Kroner.

Næsten lige saa besværlig er Jagten paa Hermelinen. Den forekommer vel hyppigere end Zobelen, men den er alligevel vanskeligere at finde, fordi den om Vinteren er ganske hvid og altsaa ikke kan opdages i Sneen. Dens

brune Sommerpels har ingen Værdi. I Reglen søger man at fange den i Fælde. Den holder sig ikke alene til Skovtykningen, men vover sig endog hen i Nærheden af Menneskeboliger, hvor den fører en energisk Krig med Røtter og Mus. Bidst er den som intet andet Dyr, og med sin Smidighed, sit Mod og sine spidse Hjørnetænder bliver den en farlig Modstander, selv for større Dyr. Den springer op paa Ryggen af dem og hager sig fast i deres Nakke, eller den snor sig som en Slange om dem og gjennembider deres Strube. Om det saa er Bamsen, har den ikke Fred

Jægerne bringe Russerne Skat.

for den lille blodtorstige Røver, og naar den ligger i al Fredsommelighed og sover, kan Hermelinen ikke modstaa Fristelsen til at sætte sine Tænder i en af dens Drelapper og styrke sig ved en Smule Bjorneblod.

Der er mange Egern i Urskoven, røde, sorte og graa. Jægeren sigter aldrig paa et Egern, uden han ser dets Næse; den skyder han aldrig fejl af med sin stumpe Pils. Men om man saa gjennemjager 1000 Egernskind, skal man ikke finde et eneste, der er beskadiget ved et Skud.

Endelig gaar Turen hjemad. Men Jægeren faar ikke Lov at beholde de dejlige Skind for sig selv. Thi Russerne have annekteret Skoven og erklæret dens Beboere for deres Undersaatter. Jægerne, før de frieste Folk paa Jorden, maa nu svare Skat og Skyld til „den hvide Czar“. Og Skatten erlægges i Zobel og Maar. Til Gjengjæld have Russerne bragt dem Civilisationsgoder af tvivlsom Værd: Brændevin, smitsomme Sygdomme og Kvæggpest — Goder, der langsomt, men sikkert udrydde disse Jægerfolk. Naar den Tid kommer — og den er ikke fjærn — da den sidste Jæger er død, af Drik, Kopper, Anstrængelser eller Nød, da ville de fornemme Russerne sørge, og deres Sorg vil være dyb og oprigtig. Thi hvem skal nu skaffe dem skjont og varmt Pelsværk!

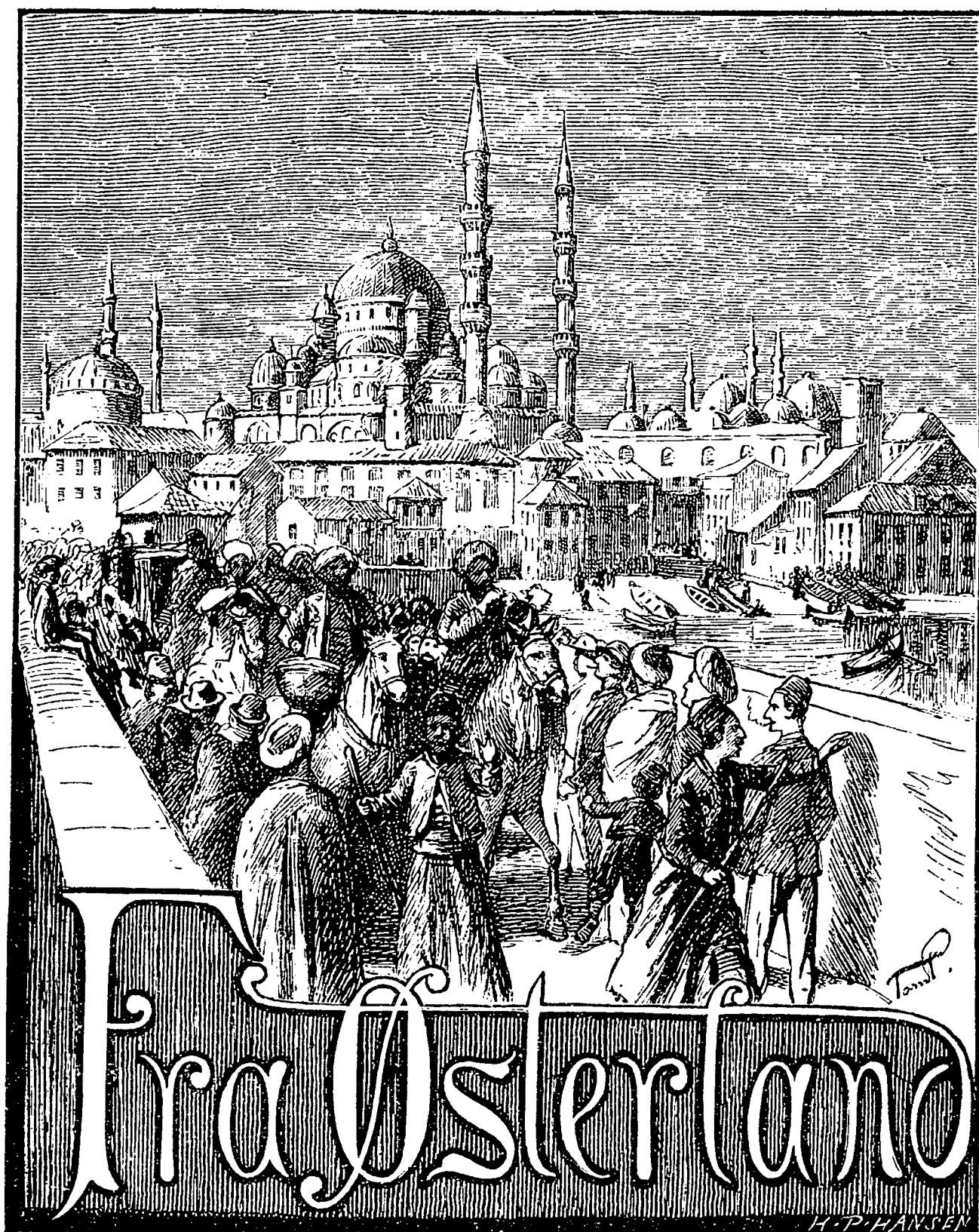
En Drengestreg.

Den alvorlige og samvittighedsfulde Kristian den tredje var i sin Ungdom en spøgfuld og letsindig Herre. Opdraget i Tyskland ved det brandenburgske Hof havde han tidlig faaet Kjærlighed til den lutherske Lære, og det var da hans største Fornøjelse naar han kunde spille Katholikerne et Puds. En Gang da han var med Kejseren i Worms, hørte han en Kapuzinermunk tale mod Kjætterne og morede sig kostelig over den Jver, hvormed han slog ud med Armene og stampede i Prædikestolen. Ved en af disse heftige Bevægelser kom den Strikke, som han havde om Livet, til at stikke ud af en Sprække i Prædikestolen. Prins Kristian opdagede det og slog uformærket en Knude paa Enden. Da Munken efter endt Prædiken ikke kunde komme ned og med Fortvivlelsens Mod gav sig til at slide i Tøjret, gjenlod Domkirken af de før saa andægtige Tilhoreres Latter.

Af Benedicte Arnesen-Kall

med Illustrationer af Tom Petersen.

Der er et eneste Punkt, hvori den kvindelige Rejsende i Orienten har et stort Fortrin for den mandlige: Det er, at hun kan gjøre Bekjendtskab med den orientalske Kvinde. Manden, selv den mest videbegjærlige, selv den, der optræder med den størst mulige Beskedenhed, kan aldeles ikke indlade sig i Samtale med hende uden at risikere at vække Opsigt, ja, vel endogsaa at tiltrække sig Ubehageligheder. Vel lægger Sproget og Sæderne ogsaa

en Del Banffeligheder i Bejen for den rejsende Dame, men dersom denne er saa heldig at have en flink Dragoman og selv formaar at optræde uden Spor af Kritik eller Nysgjerrighed, kan det dog — hvad jeg selv gjentagne Gange har erfaret — lykkes at faa noget ud af en ved Hjælp af Tolk fort Samtale, ja, hvad mere er, det kan lykkes at faa den tyrkiske Kvinde til at fortælle, ikke om sin Husbond, sit huslige Liv eller om sine Born, med mindre disse endnu ere saa smaa, at de ligge paa hendes Skjod, men om den Gjenstand, som jeg vil kalde det befriende Element i Orientalerindens Liv: Hendes Tro paa det Overnaturlige, paa gode og onde Dschinnis, paa Genier og Aander, paa en Naturbesjælen, der vel ikke er saa poetisk og rig som den gamle græske var det, men som dog indgyder en vis ængstelig Respekt for det saakaldte Livløse og især Frygt for at skade Planten og Dyret.

Der er efter min Mening ikke stor Interesse ved at se et fornemt Harem faa sin nodtorstige Motion i Luften. Med jo større Pomp dette sker, desmere forstemt bliver man af Synet. De i guldbroderede Skjorter klædte Lovere, der gjøre Plads for Toget, det spillende og paukeslagende Negerkorps, hvis Musik er mere støjende end harmonisk, de luffede, i Regelen noget flodsede Bogue, fra hvis Sider man kan opfange et enkelt nysgjerrigt sort Dje eller et smukt orientalsk Barnehoved, alt omgivet af den behorige Eunuch-Vagt: er tilsammen taget intet lysteligt Syn. Man gjør sig alligevel Umage for at faa det at se, fordi det udgjør en Del af den rige og fornemme Muhamedanerindes Liv, men man føler ingen Trang til at komme dybere ind i denne, til Lediggang, Odselhed og Skinsyge indviede Tilværelse.

Ganske anderledes forholder det sig med Kvinden af de jævne Stænder. Da ingen rettroende Muselman tør nægte sin Hustru Tilladelse til at gaa i Bad og de færreste have Raad til at anlægge Bade i deres egne Huse, træffer man i de større Byer næsten hver Dag; Kvinder, der ere paa Bejen til og fra de offentlige Badeg og i Venteværelserne foran disse føre Naboersker og Bekjendte, der sædvanlig følges i hele Flokke, deres Passiar. Om Fredag Eftermiddag kan man ogsaa undertiden være saa heldig at se enkelte Grupper af dem i et Slags Familieliv paa de skjonne, skyggesfulde Kirkegaarde eller paa de Udflugtssteder, hvortil der kan sejles. Begrebet om en

forfriskende Spadsferetur synes ubekjendt i den orientalske Kvindeverden. Man er engang i Bane med at foretrække den halvliggende Stilling fremfor alle andre, og hverken Humøret eller Dragten egner sig til Motion. En Helligdagsfornejelse maa heller ikke koste synderligt. Heldigvis ere de smaa tyrkiske Dampskibe, der løbe frem og tilbage over Bøssorus, meget billige, og da Asiens Kyst er højst tiltrækkende for enhver rettroende Muhamedaner, rettes Fredags-Udflugterne ofte mod denne.

Det er da ogsaa paa denne herlige Kyst, navnlig paa Bourghoulou og paa Gheuf Sou*), at jeg et Par Gange har været saa heldig at danne mig nogle, ikke paa den almindelige Tradition, men paa egen Erfaring grundede Forestillinger om dette orientalske Kvindeliv, over hvilket der forhaabentlig engang vil lyde et „Baagn op Du, som sover“, dette Kvindeliv, der midt i al Uvidenhed om hvad der ellers sker i Verden, dog engang imellem fremhæver et eller andet smukt Sprog af Koranen, og der — som alt bemærket — er gjennebrængt af Forestillingen om en altid nærværende Mandeverden, der baade frygtes og æres og til hvis noget barokke Repræsentanter man hyppigt henvender Ordet „Destur“, med Forlov. I Forbindelse hermed staar det, at Sagn og Eventyr, udelukkende forplantet ved mundtlig Tradition, udfylder mangen Time, ogsaa i den jævne stillede Orientalerindes Liv.

Ja, Sagn og Eventyr, disse Østens Skatte, spille endnu en stor Rolle. Det er især Koranen og de vidunderlige Beretninger om Profetens Barndom og Ungdom, der tilføre Fortællingerne nyt Stof. Jeg vil her kun berøre en Side af disse: Den orientalske Kvindes Børnehistorier.

Naar vore Smaaborn høre om Hans og Grete eller Pandekagehuset i Skoven, om Ole Lukøje og lignende, saa have Orientalerne Sideskytterne til disse Eventyr, i de sandfærdige Beretninger om Dul Dul, Profetens hvide Muldyr, om Agda, hans Livkamel, og om el Borak, den dejlige perlegraa Hoppe, der bar ham op gennem alle syv Himle til det Allerhelligste, om hvilket han ikke tør udtale sig.

„Slaa aldrig noget Muldyr, thi du kan ikke vide, om det ikke er i Slægt med Dul Dul“, saaledes lød efter Tolkens Forklaring Moralen af en Fortælling, som

*) Bekjendte skjønne Punkter paa den asiatiske Side af Bøssorus

jeg andægtigt havde lyttet til, og hvori bemeldte Dul Dul, der endnu antages at leve i Paradiset, var sendt ned af Profeten til Redning for nogle gode Børn, der vare faldne i en ond Dschinnis Hænder. „Slaa aldrig noget Muldyr, thi det kan være i Slægt med Dul Dul.“ Ogsaa om Agda fortælles der, at den endnu imellem viser sig for den Rejsende, der er ved at forsmægte, og at den navnlig tager trætte Børn op paa sin Puffel og visser dem i Sovn. Om den end ikke som Ole Lukøje udsprender en broget Silkeparaphy, viser den dog det Barn, den fører, en stor Rigdom af Syner, der alle høre hjemme i Paradisets syv, med al tænkelig jordisk Herlighed udstyrede Himle. El Borak viser sig derimod ikke længer paa Jorden, ikke engang til gode Børns Redning af Fare. Den er al for hellig. Selv Profeten blev kun baaret af den paa det ene, mærkelige Ridt gjennem de syv Himle. At den var perlegraa med guldsfinnende Binger, er slaaet fast af Koranen, og der siges endnu om en Hest, der skal beskrives som udmærket god, at den er dejlig som »El Borak«, men medens baade Dul Dul og Agda optræder som handlende i Bornefortællinger, mærker man intet i disse til El Boraks Hjælp.

De vidunderlige Egenskaber, der tillægges Profetens Livkamel Agda, gaa forovrigt igjen i alle de mange Billeder og Signelser, hvortil Orkenens graa Kamel har maattet laane sin tilvisse ikke smukke, men udholdende og interessante Dyrepersonlighed. — Det er Skade, at man, naar man ikke er vant til den Befordring fra Ungdommen af, overmaade let bliver søsyg, ved at bæres af dette Orkenens Skib, med mindre man — som en anden Vareballe — er befæstet saaledes i en Slags Lænestol, at der ikke kan være Tale om at ride, men kun om at transporteres.

At iagttage Kamel Karavanen, naar denne kommer fra Brussa til Smyrna og bliver aflæstet paa den saakaldte Karavanebro, har nogle Gange været mig en Kilde, ikke blot til Morsskab, men ogsaa til psykologiske Bemærkninger. Man siger, at Kamelen er styg. Jeg indrommer, at dens Former ere noget flodsede. Men den, der har lagt Mærke til Kamelens Dje, naar dette udtaler en inderlig Bon til Driveren om dog nu at blive aflæstet; den, der har set en Kamelmoders Sjaeleglæde over hendes Føl, og især den, der engang har været Vidne til dens Fryd over at faa den lille rode Slojse tilbage, naar Foreren som Straf

for en eller anden Forseelse af Dyret, har borttaget dette Udmærkelses-Tegn fra dets Hoved: Den vil næppe falde Kamelen styg.

Intet Dyr, ikke engang den herlige arabiske Ganger, der lever i broderligt Venfskab med dens Gjer, staar dog i saa stor Anseelse hos Orientaleren som Duen. Den er hellig. Det var jo den, der bragte Oljeblandet til Noah i Arken, og det var jo den, der, Sure for Sure*) dikterede Profeten de Bers og Sprog, der i Tidens Løb skulde udgjøre Koranen, hver Gang han meddelte dem til den lyttende Mængde. Dens Anseelse er ingenlunde aftaget i Aarhundredernes Løb og dens Navn er indflettet i mangt et Sagn. Jeg vil her optegne et af disse.

Sarasenerhøvdingen Amru var isærd med at udbrede Halvmaanens Banner. Paa et af sine Tog havde han ladet sit Telt opslaa et lille Stykke fra Nilfloden, den anden af Muhamedanernes hellige Floder**), i den herlige Egn, hvor denne i sit Løb mod Nord nærmer sig sit berømte Delta.

Amru elskede dette Sted, men turde dog ikke tove længere, da hans Opgave jo var at gjøre Islamismen til den herskende Religion overalt, hvor det ægyptiske Hedenfskab nu herskede.

„I Morgen maa vi bryde op,“ sagde han en silde Aften til Sefi, hans fortrolige Slave. „Sørg for at Ordren bliver kundgjort saa at vi kunne drage bort, mens Morgenfjøligheden endnu hersker. Lad alt Gods, der skal bæres af Kamelerne, indpakkes, alle Heste sadle og Teltet optages. Jeg behøver kun den Plet, hvorpaa jeg nu vil søge nogle Timers Hvile.“

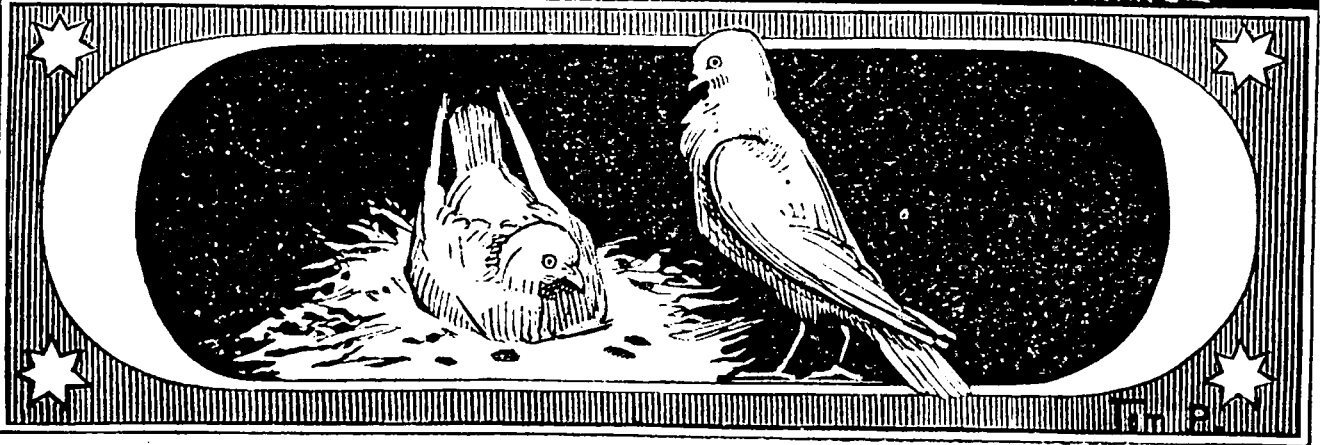
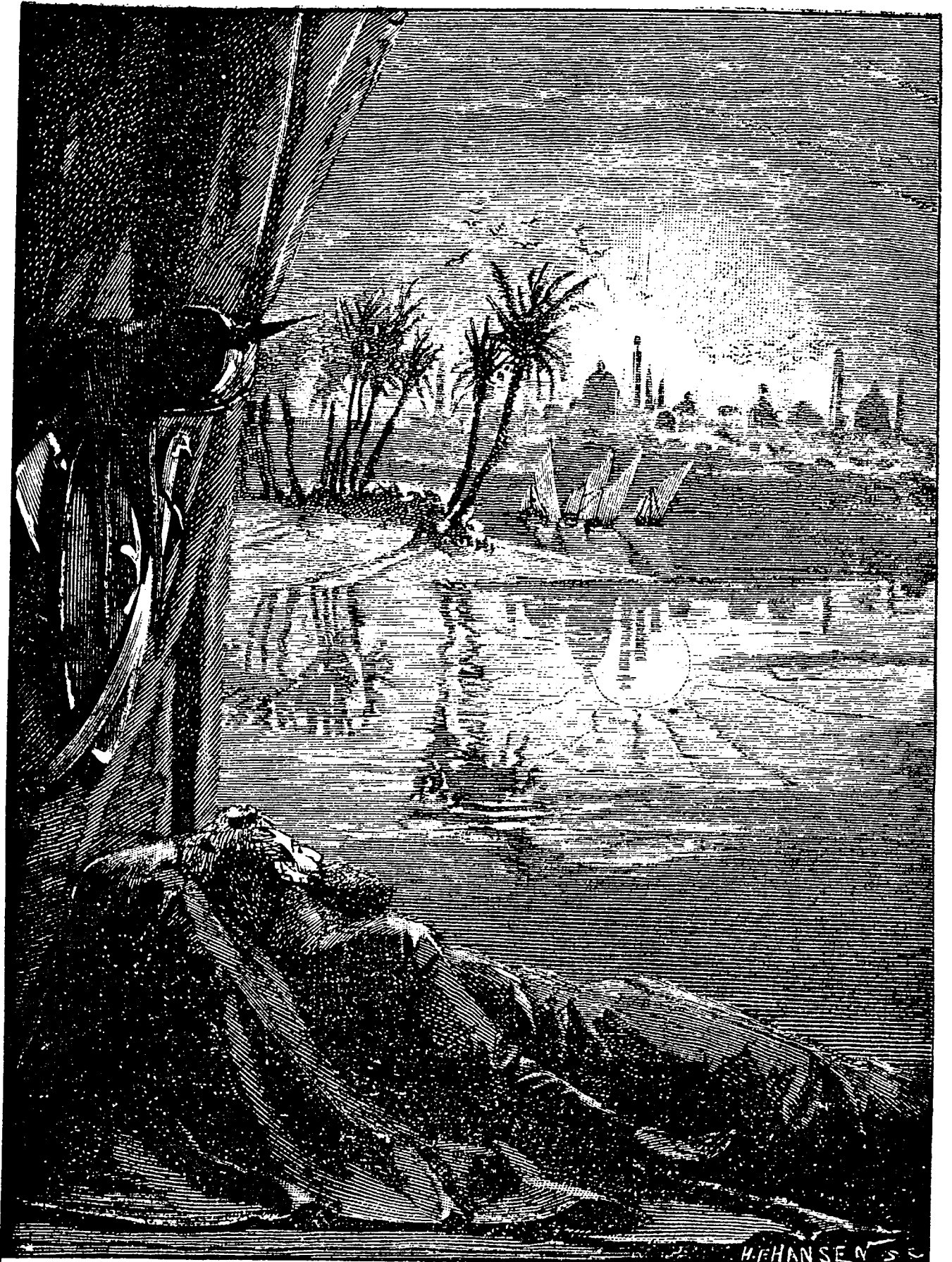
„At høre er at lyde,“ svarede Sefi, idet han foldede Hænderne over Bryftet.

Amru var alene. Som en rettroende Musfelmand toede han sine Hænder, forend han vendte sit Ansigt mod Ham, der ernærer Himmel og Jord***). Saa sov han ind. Men i Sovne saa han en uhyre By udbredt for sine Fødder, i Sovne skimmede Nilens brede Vandmasse som et uhyre Solvbaand og han syntes gjentagne Gange at høre en Røst, der sagde: Bliv her, o Amru!

*) Kapitel efter Kapitel.

**) Efter Koranen er der kun to hellige Floder, Eufrat og Nilen.

***) Den orientalske Formular for at begive sig til Bøn.

Det var aarle Morgen, da han pludselig erindrede, at det jo nu var Tid til at drage bort. Men inden han endnu havde holdt sin Morgenbøn, grebes han af Harmen over, at den Ordre, han havde givet den forrige Aften, ikke var udført. Teltet stod roligt paa Pladsen fra igaaftes og en underlig kurrende Lyd hortes.

„Er det Din Lydighed, Slave,“ udraabte Amru i sin Harmen til den paa hans Bink indtrædende Sefi. „Bed Du, hvad det vil sige, at være u lydlig mod en saracensk Hersker? Bed Du ikke af Koranen, at Lydighed er bedre end Offer? Det koster Dit Hoved.“

„Tag det, o Hersker,“ sagde Sefi, idet han fastede sig paa sit Ansigt for den vrede Amrus Fodder. „Jeg fortryder alligevel ikke min Ulydighed, thi den har sin Grund i Lydighed mod vor ophøjede Religion og altsaa ogsaa mod Dine Bud. Da jeg vilde sætte Folk til Arbejde med at nedtage Dit Telt, horte jeg Lyden af en kurrende Due, og opdagede, at den havde bygget Rede her i Folderne af Dit Telt. Vilde Du, o Hersker, at jeg skulde have forstyrret dens Fred, og derved have paadraget Dig og os alle Profetens Brede?“

Amru betragtede Duen. „Signet være Du, o Sefi, ikke længer min Slave, men min Ven,“ udbrød han. „Signet være Din Lydighed mod Ham, der er større end Amru. Det er hans Vilje, at jeg her skal bygge den By, der skal vorde Afrikas Hovedstad. Denne kurrende og rugende Due er Profetens Tegn til mig. Fra det Punkt, hvor den har bygget sin Rede, skal Slægt efter Slægt vende Blikket ud mod hine Pyramider, som Gan og Gan i Tidernes Morgen maatte opføre til Straf for, at han havde fortørnet Allah, og hvortil han maatte slæbe Stenene gennem Luften; fra den Plet, hvor Duen nu ruger sine Æg, skal kommende Herskere følge den blanke Nil, baade naar den stiger og naar den synker til Belsignelse for Afrikas brændende Lande; herfra skal den Troendes Dje kvæge sig ved Synet af Palmeskoven paa Orkenranden, og naar i Tidernes Lob Kunstens og Naturens Skatte forenes, naar Fellahbyerne og Beduinlejrene slynge deres Krans om Afrikas stolte Hovedstad med dens Tusinder af Kupler og Minareter, da skal det ogsaa mindes, at Profeten sendte sin Due til Amrus Telt, og at det var Amrus Ven, Sefi, der opdagede og skjærmede den.“

Teltet blev altsaa staaende, og om dette vorede den

store Stad, som Almu havde drømt om, efterhaanden op. El Kahira, den prægtige, blev dens Navn. Men paa den Plet, hvor Duen havde bygget Rede, staar nu en hellig Moskee, paa hvis kuppel- og minaretsmykte Tag store Skarer af Duer, der siges at nedstamme fra hin af Sefi skjærmede Due, endnu erindrer troende Muhamedanere om Anlæggelsen af El Kahira, som Europæerne kalder Cairo.

Prinsesse Eugénies Diamanter.

Faa kunne i Gæmildhed maale sig med Kong Oscar den andens Søster, Prinsesse Eugénie. En Gang solgte hun alle sine Diamanter for at skaffe Penge til Opførelsen af et Arbejds-hus, hvortil Befolkningen paa Gulland længe havde følt Trang. Et Aarstid efter, at det ny Arbejds-hus var taget i Brug, aflagde Prinsessen et Besøg paa Den. Hun blev vel modtagen, ikke mindst paa Anstalten, hvor de fattige Stakler, som hun havde skaffet et Hjem, jublede hende i Møde. Iblandt de mange glade Ansigter opdagede hun ogsaa et bedrovet; en gammel Mand stod og hulkede som et Barn. Da hun spurgte om Grunden, fortalte man hende, at det var en forhærdet Synder, som først paa Anstalten havde lært at arbejde og vende sit Sind til Gud. Ungen havde set ham græde for, men ved Synet af hende, som han skyldte sin Sjæls Frelse, var han bristet i Graad. Da udbrod Prinsesse Eugénie bevæget: „I disse Taarer gjenfer jeg mine Diamanter.“

Strofanker.

Belsignede Arbejde! Hvis du nogen Sinde har været en Herrens Forbandelse, hvorledes maa da ikke hans Belsignelse være!

J. B. Selkirk.

* * *

Arbejd, som havde du Livet for evig i Hænde,
dyrk Herren, som Livet i Dag for dig skulde ende!

(Toskansk Ordsprog)

* * *

Det kræver Styrke og Mod at svømme mod Strømmen, mens enhver dødt Fisk kan flyde med den.

S. Smiles.

* * *

„Død“ er kun et lille Ord, men „at dø“ er en stor Ting.

Eliot.

* * *

At leve i de Hjerter, vi lade tilbage paa Jorden, kan ikke kaldes at dø.

S. Smiles.

* * *

Gud tænder sin Ild i hver en Sjæl. Somme har han gjort til store Lys, somme til Praase. De brændte, saalænge de vare, og ere de udbændte, sætter Gud andre i Steden, at der stadigen maa være Lys til at lyse.

Linné.

* * *

Hvor jordisk du begjærer, drager Djævelen ind og slukker hver en himmeltændt Kjernte; hvor du dig selv fornægter af rent og ydmygt Sind, der holder Gud sit Indtog i dit Hjærte.

Nicolaj Bøgh.

* * *

Du er ej altid gladest, naar du ler,
ej heller mest bedrovet, naar du græder,
de Smil og Taarer, som en Verden ser,
omskiftes let som folderige Klæder;
kun sjældent over Hjærtets Tærskel træder
hvad der i Livets Højtidsstunder sker! —

Ad. Langsted.

*

*

*

Gud skrev sit Navn i Stjærner paa sin Himmel,
i Blomster har han skrevet det paa Jord.

*

*

*

Før mig til Lethes Bænde,
hvor Grækerkongen stod,
og gød saa paa min Bænde
en Draabe af dens Flod.

Slet intet vil jeg glemme
af mine Minder's Skat,
blot jeg maa Sorgen glemme
som i en evig Nat.

Dz Livet gav i Gje
en Verden rig og smuk;
dog kan den ej opveje
vort Hjertes mindste Suk.

D. C. Molbech.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønnedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Feraarsfantasi af S. Michael- sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af E. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Ore.
- 18. San Asiane, En Reiseerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af E. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Ore.
- 19. Dehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af E. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis- undelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Ore.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Ore.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Ore.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Ore.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; E. Dilling: Greven af Svedala, med Illustr. af E. Henningsen; E. Ploug: Mon han dog ej skulde komme? 28 Sider. 25 Ore.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen- stand; B. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden, med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet, 24 Sider. 20 Ore.
- 25. M. Hencel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Ore.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thom- sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Ore.
- 27. J. Nielsen: Et Glentefrig, med Illustr. af H. Tegner; J. Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Biggo Langer. 24 Sider. 10 Ore.
- 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R. Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 24 Sider. 10 Ore.
- 29. J. Sid: Elstovskjærnerne. Et Sagn fra Provence, med Illustr.; Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender du de Stille i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44 Sider. 15 Ore.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsfhyggen, med Illustr.; J. Futtrup: Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B. Jansen: En sørgelig Hæmmelighed, Fortælling med Illustr. af Anker Lund; B. Østergaard: Onde Dje, med Illustr. 48 Sider. 15 Ore.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbns, med Illustr. af Alf. Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Omslaget's Aede Side.)

- Elith Keumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt;
 Ad. Raugsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne,
 med Illustr. af H. P. Vindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Korffizzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gam-
 borg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr.
 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Rassehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædifikanten,
 af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine
 Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L.
 Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til
 Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dron-
 ning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Naadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7
 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr.
 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige,
 et Mønst Sagn, af Mogens Gynges. 9 Billeder. 28 Sider.
 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en
 Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P.
 C. Topffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13
 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Binkjældereren;
 For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Born-
 holm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og By-
 vædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Rof; Sveud
 Trøst Nr. 2, af Martin Rof; Hvad kan ikke Fanden hitte paa?
 Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af S. Nielsen. 11 Billeder,
 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Rjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af
 Chr. Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af
 H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernesud, af Birger Hansted; Gjedden, ihjst Folkeeventyr,
 af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirke-
 gaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gynges;
 Lidt Mosaik fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder.
 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjober paa engang for
 et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Nr. 29

Pris: 1/3 Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

(Se Omslagets kindvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen; Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester King, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjllands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr.; Et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbustragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Nigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Rittmøller“, af E. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Molbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermøder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Saksen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Reiseskitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

Elkovskjærnerne.

Et Sagn fra Provence, fortalt af Ingeborg Sids.

H. P. HANSEN sc.

„Det haver været
fra Arilds Tid,
Det bliver, mens
Livet kan vinde.
At Elstoven tvinger
saa mangen En,
Baade Mær og
høviske Kvinde.“

I.

Bagdad eller
Balsora — man véd ikke
mere med Bestemthed hvor
— boede, for mer end to-
tusind Aar tilbage en rig og

H

anset Kjobmand, hvis Hjærte var saa ligeligt og ganske delt mellem en eneste Søster og en trofast Ven, at der slet Intet blev tilovers til andre Mennesker. Søsteren var vjellig; han havde gjærne ofret al sin Formue for blot at lykønske hende. Vennen var Digter — han havde gjærne ofret al sin Tid for blot at lytte til hans Kvad!

Men netop fra disse To, der udgjorde al hans Glæde, brød den bittreste Sorg ind over ham; thi en Dag blev hans Dine opladte for, at Vennen elskede den skjonne Søster, som ikke gjengjældte hans Videnkab — ja som tværtimod, fra det Djeblif hun sporede den, syntes at føle saa dyb Lede for hans Person, at hun tilsidst bad og besvor sin Broder om at lukke deres Hus for Digteren.

Kjobmanden gav efter — som han plejede — for hendes Indfald, men svigtede ikke derfor sin Ven. Daglig opsogte han ham, og blandede sine Taarer med hans over den Skjønnes Haardhed, søgende en kummerlig Trost i den Tanke, at Tiden vilde blodgjøre hendes Sind. Men det Modsatte syntes snarere at være Tilfældet.

Digterens Bolig laa ligeover for Kjobmandens, og hele Dagen igjennem dvælede den forsmaaede Bejler paa Taget af sit Hus, spejdende efter om ikke hans Vængsels Billed skulde lade sig tilsyne; thi over sit Tag havde hun ladet spærde et vølgende Solsejl, og naar Dagen var hed steg hun op for at hvile under det, og naar Aftenkjøligheden sænkede sig, steg hun op for at se Vestens Glod slukkes, og Nattens Stjærner tændes. Men hver Gang hun opdagede Digteren, sagde hun til sin Broder, saa højt, at det kunde høres vidt omkring: „Sé hvor Din Ven, som elsker mig, stonner under Solens og Elskovens Brand!“ eller: „Sé hvor Din Ven, som elsker mig, søger at røre Maanen med sit bedrøvelige Ansigt og sine flagende Sange!“

Til sidst fandt de to Venner paa at raadspørge en vis Dervisch, hvis blege Skjæg hang ned imod hans Knæ, om han intet Middel kjendte til at fremtrylle Elskov. Han strøg sit lange Skjæg med den ene Haand, medens han lod den anden randfylde med Guld fra Kjobmandens Lomme, og gav langt om længe det Raad, at man tre Nætter i Rad skulde passe at stille den Skjønnes Tofler ved hendes Leje saaledes, at den ene vendte Spidsen, den anden Hælen imod hende. Raadet blev fulgt; men under

sit Solsejl lo den Skjønne som før af sin Tilbeder og hans Smerte.

Næste Gang gjorde den gamle Dervisch sig end mere kostbar, før han rykkede ud med nogle uforstaaelige Ord, som skulde mumles over den Skjønnes Bælte, før hun snøede det om sit Liv. — Raadet blev fulgt; men da Aftenfjøligheden sænkede sig, spottede hun end værre end før Digteren og hans Omheds Kvad.

Forst den tredie Gang, da begge Dervischens Hænder vare vandfyldte med Guld, tilstod han, at det eneste usejlbare Midde var Kjærnen af en Plante, der kun voksede et eneste Sted i hele Verden, tæt ved Jodernes Stad, Jerusalem. Med den kunde det ene Menneske tvinge det andet til sig i dybeste Afhængighed med al dets Følelse, Tanke og Villie; men Kjærnen maatte man plukke med egen Haand, og sørge for at den Elskede bar den, til Bryllupsdagens Sol gik ned; saa var hun eller han lønket for Livet. Han hviskede Digteren den underfulde Plantes Navn og sikre Kjendetegn i Øret, og denne drog til Jodernes Stad, Jerusalem, med den næste Karavane.

Han vendte tilbage med tre smaa Kjærner i sin Haand — graahvide med fine, brunlige Marer og Spætter. Kjobmanden lod dem indfatte i et saare kostbart Smykke, som han bad sin Søster bære til Stadighed, da det indeholdt et virksomt Skjønhedsmiddel. Henrykt over den rige Gave og den hemmelige Evne, der sagdes at være knyttet til den, slyngede hun strax de funklede Stene om sin Hals.

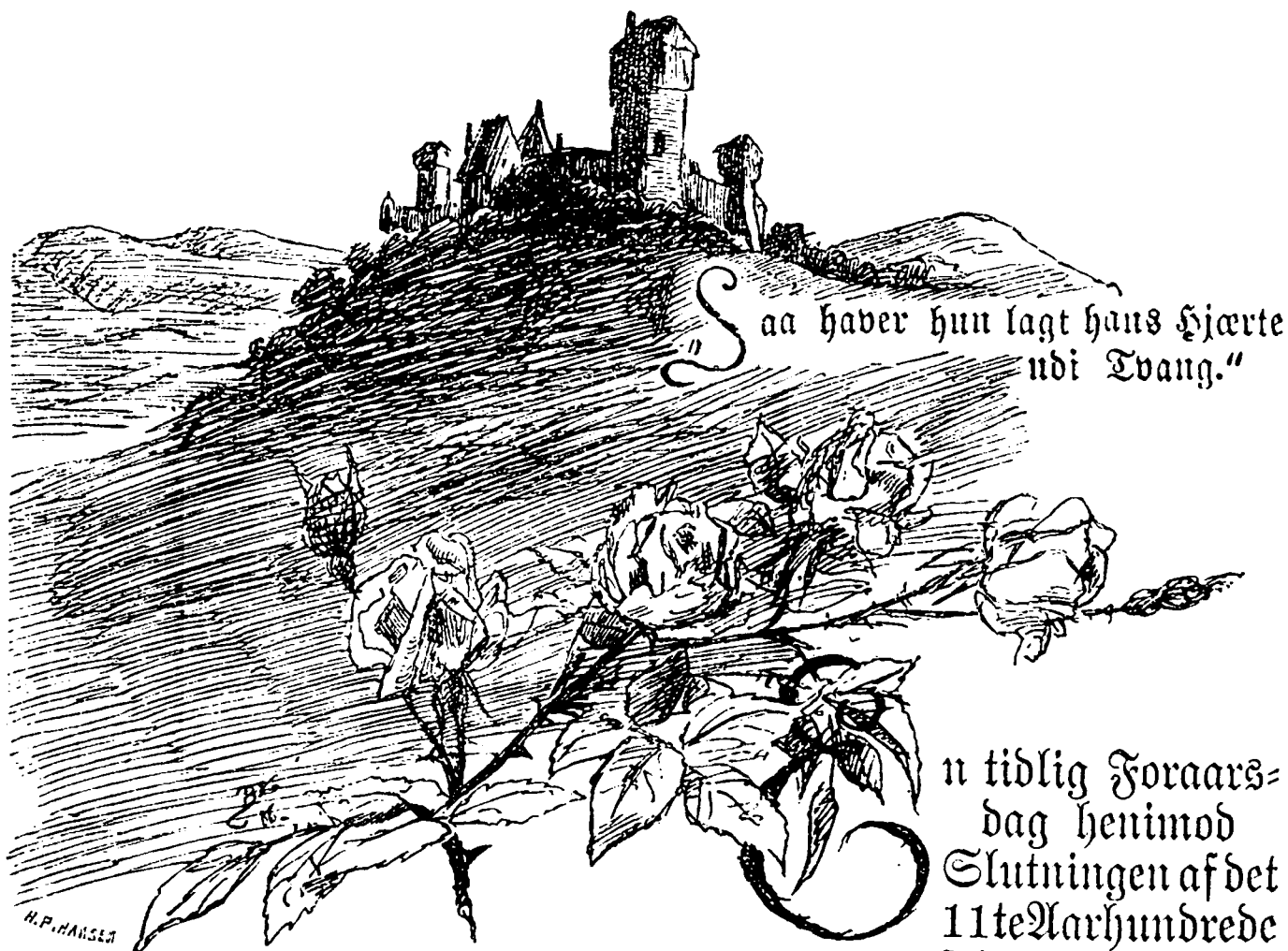
Al den Tid Digteren var borte, havde hun ikke nævnet ham med et Ord, og efter Aftale med Dervischen holdt han sig fremdeles skjult efter sin Hjemkomst, og turde end ikke kaste et Blik over til sit Hjertes Dronning; men fra det Djeblik hun bar det skjæbnesvangre Smykke begyndte Kjobmanden noje at iagttage hende, og syntes med Et, at hendes Kinder var blevne saa smalle og hvide, hendes Gang saa langsom, hendes Bevægelser saa matte, hendes Øjne saa underlig blanke og randede af saa mørke Skygger. Han tænkte først, at det maaske var den brændende Marstid, som angreb hende; men jo mere han iagttog hende, jo stærkere begyndte et lønligt Haab at røre sig i hans Hjerter; thi „lige Feberild forvolder Elskov og den hede Sommer — men af Heden at forsmægte, klæder ej en Mo saa yndigt!“

Da Middagstimen var trykkende varm, og den Skjonne hvilede under det bølgende Solsejl, vendte hun sig mod Broderen, og spurgte saa lavt, at han næppe kunde høre det: „Din Ven, som elskede mig — hvor er han? Sér jeg ham aldrig mer?“

Og da Aftenrøden sluffedes i Vest, medens Maanen hævede sig, og Stjærner tændtes, spurgte hun atter: „Din Ven, som elskede mig — hvorfor sér jeg ham aldrig mer? Gaa og led ham op.“

Da Broderen saa med bankende Hjærte spurgte: „Og naar han er funden, hvad Bud maa jeg da bringe ham?“ — sænkede hun sit Hoved dybt og fra hendes Læber brod i næsten uhorlig Hvirvel Ord, lig dem Højsangen har lagt Bruden i Munden: „Hvad skulle I forkynde min Elskede, naar I finder ham? At jeg er syg af Kjærlighed!“

II.

Saa haver hun lagt hans Hjærte
udi Evang."

n tidlig Foraars-
dag henimod
Slutningen af det
11te Aarhundrede
saa paa en be-

fæstet Borg i Provence to unge Mænd ved et Tavlbord. Rummet — et smalt Taarnværelse — var sparsomt oplyst ved smaa højtiddende Vinduer, hvorigjennem Blikket kunde glide ud over det blaa Middelhav.

Den Yngste af de To, en smækker, forthaaret Yngling, var tilskyueladende adspredt og fraværende under Spillet den Anden, der var højere og lys som en nordisk Helt, trak umærkeligt sine Djenbryn sammen eller rystede befymret paa Hovedet, hver Gang hans Blik fløj over mod Bennen. Til sidst fo'r denne op med et Ryk, og smed Brifferne sammen.

„Kom,“ sagde da den blonde Ridder og rejste sig, „lad os ride ud. Jeg overlader Dig ikke mer til sliq umandig Rugen over Din Smerte.“

„Det er Altsammen forgjæves,“ sagde den Anden, og rystede utaalmodigt paa Hovedet. „Spil og Turnering, Jagt og Baabenleg — er det Maal for Tilværelsen! Det kan slaa Tiden ihjel, men fylde Livet kan det ikke!“

„Elskov tilvisse langt mindre,“ sagde Bennen.

„O Du Blinde og Dove — taler Du med! Ved Du da ikke, at en eneste Time i Din dejlige Slægtnings Nærhed gjemmer tusind Liv, fyldte med navnløs Kval eller uendelig Lykke, at der udenfor hverken er Lyst eller Smerte, Hæder eller Ære, at hele den øvrige Verden er død eller ufødt!“

Bennen lagde begge sine Hænder paa hans Skuldre, og fæstede sine blaa Djne alvorligt paa hans.

„Nej, det vidste jeg ikke,“ sagde han, „og jeg forstaar det ikke. Hvor kan man elske det, der ikke er elskeligt? Medens min Slægtning var Barn har vi ofte leget sammen Haand i Haand. Da var hun en liden, mild og hjærtelig Pige med hængende Fletninger, der altid løste sig under Legen og klare Djne, der lystte af Belwillie; — dengang var hun mig ret inderlig kjær! Men den vorne Jomfru har dødet sit Hjerte eller spærret det inde bag en Mur af Stolthed, Kulde og Hoffærdighed, som kun kan frastøde. Hvor kan det kolde antænde?“

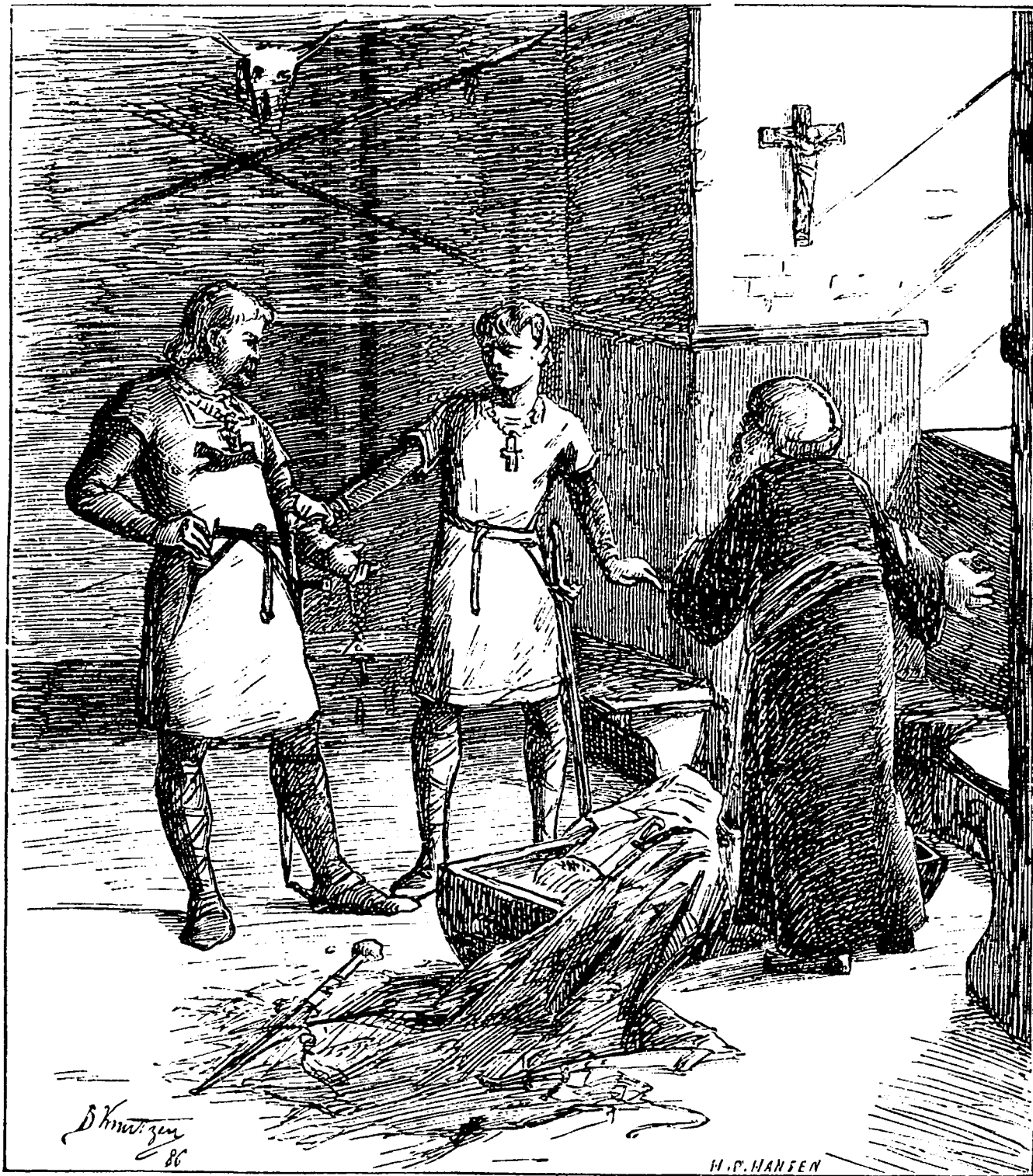
„Na, netop det gjør hende jo hundrede Gange dejligere! Fatter Du da ikke, at Tanken om at se det Hoved, der bæres saa ranft, bøjet ind imod sig, de Djne, der glide saa haanligt hen over Verden, lyse En imøde — at just den Tanke fortærer mig! — Jeg brænder værre end nogen hellig Martyr paa Baalet! FINDER jeg ikke en snarlig Død, maa dette blive til Banvid.“

Han kastede sig ned paa et af Stensæderne i Bindusfordybningen og skjulte Ansigtet i sine Hænder.

I det samme forkyndte Borgvægterens Horn, at der

kom Fremmede tilgaarde, og et Djeblif efter blev det meldt Husherren, at en jodiff Kræmmer ønskede at faldbyde sine Handelsvarer. Den høje, lyse Ridder sagde først afvisende: „Vi har ingen Kvinder tilhuse,“ — men betænkte sig saa, og med et Blik paa sin Ven, befalede han at Østerlænderen skulde indlades.

Kort efter udframmede denne sine Silkestoffer, sine

udskaarne Elfenbenssager, sine Halssmykker og Bandedbaand og enfelte Reliquier fra det hellige Land. De to Venner, som næppe havde besvaret Jodens underdanige Hilsen, betragtede den hele Ladning med ligegyldige Blikke, og var vedblivende kun optagne, den Ene af sin Elskovskval, den Anden af Bekymring for sin Ven.

Tilfidsst udvalgte Borgherren nogle østerlandske Tæpper,

og fik tilfældig en Rosenkrands mellem Hænder af smaa, graahvide Kjærner, spættede med brunlige Narer.

„Det kosteligste i min Samling,“ falbod Jøden med et pludseligt Blink i sine Djne, „en Krands af Elfkovskjærner!“

„Elfkovskjærner,“ raabte den mørke Ridder og sprang op. „Den Hund af en Jøde lyver vel, som hans Folf plejer! Naa, svar: kan den Snor vække Elfkov?“

Jøden saa' paa ham, og kneb sine sorte Djne sammen: „Jeg kunde svare ja, naadige Herre, og tilrane mig Eders Guld, men mit ærlige Navn er mig dyrere: Disse Kjærner er døde og gjennembrudte, Livspiren dræbt, de er uden Kraft; desuden har J ikke selv plukket dem, men laan mig Dre et Djeblik.“

Han rejste sig, og halvt syngende med forunderlige Bevægelser fortalte han om Kjøbmanden i Balsora og hans skjonne Søster. Da han sluttede med hendes omme Hilsen, greb den mørke Ridder sin Ven i Armen med funkende Djne.

„Hører Du, Bertran, hører Du: i dybeste Afhængighed, med al hendes Billie, Tanke og Følelse vil jeg kunne drage hende til mig! Min halve Formue er Din, Jøde, hvis Du har talt Sandhed, for den anden Halvdel vil jeg bygge min Helgen en Kirke.“

„Kom til Dig selv,“ sagde Bennen hurtig. „Hvad agter Du at gjøre?“

„Alt gjøre! Rejse — rejse i denne Stund, lægge Pilegrimskappen om min Skulder, tage den hvide Stav i Haand, og vandre paa min Fod til det tifold hellige Land, hvor Livets Plante grønnes, plukke Elfkovsfrugten med egen Haand, eller lade mit Liv!“

„For Gud og vor hellige Frue!“ sagde den blonde Ridder, „betænk Dig vel! — Alt hvad jeg ejer, er Dit,“ tilføjede han, da den Anden med en afværgende Bevægelse traadte tilbage, „lad nogle af mine Svende ledsage Dig — eller lad mig dele Farerne med Dig.“

„Nej, alene maa jeg fuldføre det. Bliv Du, og vaag over mit Hjertes Dronning, medens jeg er borte. Staa ved hendes Side, og er der en Haand, der frækt strækker sig ud efter hende — saa slaa Du den ned! Bogt hende for mig!“

„Det er lovet! Indtil Din Gjenkomst være det min Gjærning. Men — —“

„Intet mer! Du vil blot forsøge at holde mig tilbage, thi jeg véd det, Du tror ikke paa, at Elskov kan tvinges frem!“

„Nej, jeg tror ikke paa det, og — hvad mere er — for mig vilde sli­g en Følelse være uden Værd.“

„O, Du Blinde og Dove! Men Din Time slaar vel engang!“

Den følgende Dag drog Ridderen bort ledsaget af Jøden, som skulde hjælpe ham at finde den mærkelige Bært, der kun trivedes ved Jerusalem. Med dyb Befymring fulgte Bertran ham med Djene. Ikke blot var Vejen jo lang og besværlig, og Pilegrimme til den hellige Stad — som endnu da var i Seldschukernes Bold — udsatte for Overlast og Grumheder fra Tyrkernes Side, som det var hjærteskjærende at høre om, men selve Djemedet med Rejsen forekom den blonde Ridder uverdigt. Havde han sét sin Ven slutte sig til den Bevægelse, som Peter af Amiens glødende Taler begyndte at rejse for Jerusalems Udfrielse, da havde han fundet Styrke og Trost netop i Tanken om de Farer, der vilde være at overvinde; men at sé ham sætte Livet i Bove og alle Hensyn i Kristenheden tilside for den usikre Tilfredsstillelse af sin ene jordiske Lidenskab — det maatte vække baade Bertrans Sorg og Misbilligelse.

Trediedagen efter Pilegrimmens Afrejse lod Bertran sadle sin Hest og red over til sin skjonne Slægtnings Hjem, thi han glemte ikke, at hans Ven havde betroet sin dyre, attraaede Skat til hans Børn og Baretægt.

Da han havde naaet Slottet blev han af Borgfruen, den høje Enke med det smukke, milde Ansigt, modtaget med den Hjærtelighed og det venlige Sindelag, hun havde vist ham fra han var Dreng. Datteren sad ved hendes Side, pragtfuldt klædt og med det sædvanlige trætte og kolde Udtryk i sit Ansigt, der stod i sær Mod­ sætning til Træffenes Ungdommelighed og Blodhed.

Samtalen faldt paa de sidste Fester og Turneringer, ved hvilke Clémence efter Alles Sigende havde været Dronningen i hele den Kreds af Provences skjon­ neste Damer, som var samlet. Moderen horte disse Uttringer gjentage med let forstaaelig Glæde. Datteren selv traf kun mat paa Smilebaandet og syntes at optage Alverden og dens Smiger unaadigt.

Hendes Stemning blev ikke mildere, da Bertran ud

paa Aftenen — medens han vandrede med hende i Haven — ledte Samtalen hen paa sin Ven og dennes Hjærtesorg.

Hun traf haanligt paa Skuldrene: „Den Hjærtesorg har jeg forvoldt ham meget mod min Willie,” sagde hun. „Den kan ikke kjede Dig mer end den længe har kjedet mig.”

Bertran standsede, og et Glimt af Hestighed tændtes i hans blaa Dine: „Om Du end ikke gjengjælder den,” sagde han, „Du har ingen Ret til saa spottende at kaste Brag paa en Jølelse, som undergraver et helt Menneskeliv!”

De stod paa en Høj i Udkanten af Haven, hvorfra man over Rosenhækken i det Fjerne kunde skimte Havet som en lysende Stribe. Bevæget strakte Bertran sin Haand ud imod Horizonten og skildrede, hvorledes Bommen nu bares over disse Bolger bort fra Slægt og Fædreland, drevet som et jaget Vildt af sin ulykkelige Videnskab til Pilegrimsfærd eller Død!

Clémence lo og rev spæde Knopper af Busken ved sin Side: „Mener jeg ikke Bjærgsneen smelter!” sagde hun. „Du bliver ganske varm, Bertran, — endog Du, ved denne rørende, forud aftalte Bejlen paa anden Haand. Forstaar Du da det Du skildrer, eller er det blot indgivne Ord, Du afgiver? Lad heller den Rolle ligge — mig rører den ikke.”

Bertran bleguede en Smule og traadte et Skridt nærmere: „Clémence,” sagde han inderligt, „hvor lidet ligner Du, som Du der staar, det glade og milde Barn, som jeg saa tidt har løbet med Haand i Haand i disse Gange. Det er dette Barn, jeg henvender mig til — hvis det ikke er dødt med hine svundne Somres Roser; jeg kalder det frem ved Navn, thi det vilde bedre forstaa mig og ikke møde Hjærtets Sprog med Haardhed.”

Blodet skjød op i Clémences Ansigt og farvede hendes Jomfrufind dybere end Skjæret fra Aftenhimlen: „Bertran,” sagde hun lavt, „det Barn er ikke dødt — med hine glade Somres Roser; men Verden lærer os snart at lukke det inde. Hvad sér man omkring sig, som det var værd at aabne sit varme fulde Hjærte imod? Videnskaber, som røde Læber og hvide Arme, som Guld og fornem Byrd maaske har tændt, eller Kulde og rolig Eigegyldighed! Barnet med al sin Omhed og Tillid det er hjemløst derude — saa stænger man for det. Men bag Træmmene er det vel stundom, som om Noget rørte sig og slog med Bingerne;

thi Barnet længes dog — det længes, Bertran, efter at kunne slippe ud."

Hun løftede sine mørke Øjne imod ham med et fuldt, dvælende Blik, medens han langsomt, ligesom vigende traadte tilbage; thi en Anelse, et Glimt, klart som Solens sidste over Landskabet, faldt maaske med Et over Mangt og Meget fra de „svundne glade Somre“, som var glemt eller aldrig forstaaet, et Glimt af Noget, han ikke vilde klare for sig selv i rene Ord eller ordnede Tanker; men som dog drev ham bort fra Slottet allerede den næste Morgen med en dump Følelse af, at han muligt rogtede sin Vens Grinde ærligere og trofastere ved at holde sig borte, end ved at dvæle altfor stadigt i sin skjonne Slægtnings Nærhed.

Ugerne gik, og blev til Maanedes; Foraaret veg for Sommeren, som brændende hed drog ind over Provence, og — alt som den led — bragte en saa vedholdende Tørke med sig, at Græs og Urter visnede, at Træerne fældede deres Lov, medens Jorden laa hvid og tør som Aske. Da Heden og Tørken var paa deres Højeste, blev en Balsart anordnet til et befjendt, højt Punkt, hvor et Alter var blevet rejst for den hellige Jomfru, som skulde anraabes om snarligt Ophør af denne begyndende Landeplage. Aldelige saavel som Bønder skulde bestige Høiden tilfods og i Bødsdragt, ledede af Gejstligheden.

Dagen oprandt, tung og trykkende varm. Himlens rene Blaa var fløret af en graalig Damp — en Blanding af Hede og Støv, som gnistrende blev hvirvlet i vejret. Bertran var stegen af sin Hest ved Foden af Høiden, og beredte sig til at træde ind i Rækkerne, da en blød Haand gled ind i hans, medens en sagte Stemme bagfra spurgte: „Maa jeg følges op med Dig, Bertran?“

Han vendte Hovedet og stirrede forbavsset, næsten drømmende paa den Skikkelse, der stod ved hans Side. Det var, det maatte jo være Clémence, men ikke den sædvanlige høje, bydende Skjønhed i sin stive Pragt; meget mer et Billede paa svundne Somre. Hun stod paa nøgne Fodder i en hvid, linned Kjortel med aabne Ermer, som gik kun til Anklen, var rynket sammen i Halsen og om Livet fastholdt med et sort Bælte, ved hvilket der hang en Rosenfrands. Hovedet var bart, og Haaret faldt glat ned i to halvt opløste Fletninger.

„Maa jeg følges med Dig,“ gjentog hun; „maa jeg holde Dig, medens vi stiger?“

„Ja, mit Barn,“ svarede han uvilkaarlig. Hun saa' saa spinkel og barnlig ud, og den lille varme Haand laa ligesaa tillidsfuldt, næsten hjælpeløst i hans som i gamle Dage.

I Maaneder havde Bertran saa godt som ikke forladt sin Borg. Hvergang han vilde ride over til sin Slægtning, stillede dette Noget, han ikke kunde afvise, sig som en Hindring mellem ham og hans Besøg. Nu, da Tilfældet førte ham sammen med hende, tænkte han med lidt Selv-

bebrejdelse paa, hvor uvenlig hans Udeblivelse maatte have forekommet hende, og det pludselige Indtryk fra hin Aften, stod mer og mer for ham som et taabeligt, ugrundet Jufald af ham selv.

De begyndte paa Stigningen, medens Menneffenes Bonner og Sange dalede ned over dem gjennem den tunge Luft som en uafbrudt Summen. Bertran gik med sænket Hoved, og hver Gang han saa' den lille, nøgne Fod, der saa standhaftigt holdt Skridt med hans, frumme sig lidt ved Berøring af en Sten eller en pludselig Haardhed i Jordbunden, skar det ham i Hjærtet, og han ledte den saa

omhyggelig som muligt hen til de jævreste Steder paa Bejen. Clémence saa' ufravendt op imod ham og sukede af og til.

„Du er træt,“ sagde han deltagende. „Den Vej faar heller aldrig Ende!“

„Træt,“ gjentog hun, og smilede, „nej jeg sukker af Lettelse! Jeg føler mig saa glad og tryk ved denne hellige Vandring. Allerede imorges, da jeg lod Hovedguld og dyre Stoffer falde, var det mig som om jeg fastede en Vægt af tunge Tider fra mig, og véd Du, hvad jeg nu blot vilde ønske?“

„Du er langt frommere end jeg, Clémence; Du ønsker maaske, at Bejen var dobbelt saa lang!“

„Meget længere, Bertran. Jeg vilde ønske, at det var Livets Vej, og at det lille Alter deroppe, som den stiger imod i sine mange Bugtninger, var St. Peders Stol ved Himlens Port. Saa vilde jeg vandre trolig, som nu, med Dig ved Haanden „aabhoved og barefod“, sjæleglad trods Dagens Byrde og Hede, og naar Aftendæmringen sænkede sig, vilde vi Begge staa deroppe, og mindelig bede om at indlades. Paa den Maade tror jeg, at selv jeg kunde komme ind til vor kjære Frue og alle milde Helgene.“

Bertran smilede som i gamle Dage, naar hun meddelte ham et af sine mange Jndfald, men ønskede ikke Balsfarten længer — maaske mest for de nøgne Fodders Skyld.

I store Kredse standsede Pilegrimmene om Alteret, hvor den hellige Messe blev holdt. Bertran knælede ved Siden af Clémence, som lænede sig let imod hans Skulder, og saa' hendes Taarer falde mod Jorden tætte og tunge, som var de Forløbere for de Regndraaber, Himlen blev anraabt om.

Da de skiltes ved Foden af Hojden, sagde hun: „Hvorfor besøger Du os aldrig, Frænde? Moder er lidende, og spørger efter Dig. Vi frygtede for, at ogsaa Du var syg.“

Ridderen, som selv næppe mer forstod sin lange Udebliven, og ingen gyldig Undskyldning havde at give, lovede at komme den næste Dag.

Det ene Besøg efterfulgtes af andre, og Tiden imellem dem blev bestandig kortere. Medens Efteraar og Vinter svandt, fornyede Bertran hele sit tidligere hjærtelige Forhold til den skjonne Slægtning. Naar hun saa' ham komme, løb hun ham imode med fremstrakte Hænder som i sin Barndom, og ingen Skygge af den Kulde og Utilnærme-

lighed, som den vorne Jomfru ellers plejede at vise, faldt mer over den gjensidige Tillid og Forstaaelse. Ridderen var inderlig glad derover; thi stadig bar han sin Ben i Tanken, og han indsaar, at kun ved at vinde saa broderlig en Indflydelse som muligt over Clémence, kunde han i dette vanskelige Punkt udrette Noget for Gottfred. Alt som Tiden gik uden at bringe Efterretninger, blev Savnet af den dyrebare Ben ham tungere, thi mer og mer maatte han befrygte, at Gjensynstunden aldrig vilde slaa og dog, hver Gang Clémence i Lobet af Vinteren afviste et glimrende Tilbud, eller leende bad ham skaffe hende Fred for en altfor ihærdig Tilbeder, glædede han sig uvilkaarlig for sin Bens Skyld, som om dennes Gjenkomst derved maatte rykke nærmere — eller blive mere vis.

En Foraarsdag blev det paa Ridder Bertrans egen Borg meldt ham, at den østerlandske Kræmmer ønskede at faa ham i Tale som Overbringer af et vigtigt Budskab. Han glemte i dette Nu alt Racehad og havde nær sluttet Joden i sine stærke Arme.

Østerlænderen meldte, at han og Gottfred lykkeligt havde naaet Palæstina, og at Ridderen i Efteraaret tæt ved Jerusalem havde været saa heldig at plukke den attraaede Frugt, men derefter var han falden i en saa svær og langvarig Sygdom, at han endnu — for svag til Rejsen — dvælede i Jaffa. De kostelige Kjærner havde han ladet indfatte i et Hjærte, prydet med østerlandske Stene, som han sendte Bertran med Bon om, at denne saa snart som muligt vilde formaa hans Hjærtes Herskerinde til at bære det, for at Joden, naar han drog tilbage, kunde bringe ham Bud om Sejer eller endeligt Nederlag. I første Fald ilede han da selv til Provence, i sidste vilde han i det hellige Land afvente de første Korsfarere, for i deres Rækker at søge den Død, der ene kunde bringe hans Liden- skab til Ro.

Bertran lod sørge for at Joden blev rigelig beværtet, saa steg han tilhest med Klenodiet gjemt ved sit Hjærte for at ride over til sin Slægtning, paa hvis Slot der i de Dage skulde afholdes en Række Festligheder, til hvilke en stor Del af Egnens Ridderstab var indbudt. Han var saa opfyldt af Tanken om sin fjærne, lidende Ben, at Clémence skilte sig ud fra alle de Andre og befyuret spurgte om han var syg eller bar paa en lønlig Sorg.

Hun saa' saa mild og deltagende ud, at han tænkte Djebliffet maatte være der til at tale Gottfreds Sag; men ved de første Ord, han fik udtalt, var det, som om alle dens Skjonnes Træk med Et stivnede; det milde Lys i hendes Dine sluffedes, Læberne fortrak sig til spottende Ord, og haanligt vendte hun ham Ryggen.

Den Unaade hans Ven var falden i, syntes endog at strække sig til ham, thi gjennem alle de følgende Dage gav hans Slægtning ham ikke mindste Lejlighed til at nærme sig hende, men viste sig langt mere medgjorlig overfor de andre Riddere, end hun plejede.

Forst den sidste Dag havde Bertran bestemt at give hende Smykket, thi langt hellere havde han ad anden Vej sét hendes Hjærte aabne sig for Gottfred. Anvendelsen af Tryllemidlet var ham imod, og det forekom ham pinligt at skulle være den, der overrafte det. Hvergang han saa' Clémence bevæge sig rank og stolt mellem de Andre med det smukke, lille Hoved, der bares saa frit og uafhængigt, oprortes hans ridderlige Følelse ved Tanken om, at han skulde være med til at boje og lænkebinde hende — selv om det var til Fordel for hans kjæreste Ven. Men der var ingen anden Udvej, og Gottfred havde hans Ord.

Den Morgen, der var fastsat til Gjæsternes Afreise, vandrede Clémence i Haven, da det blev meldt hende, at en omrejsende jodisk Kræmmer ønskede at vise hende sine Handelsvarer. Hun ilede ind og begyndte at udvælge en hel Bunte Stoffer og Smykker, efter venligt at have hilst paa Østerlænderen, thi hvor stolt og afvisende hun end kunde være mod sine Lige — alle Undergivne eller Fortrykte saa' hende kun mild og deltagende.

„Nu er det nok,“ sagde hun endelig med et træt Suk. „Jeg er forsynet for lange Tider — og lige lidt baader det Altsammen.“

Joden, som ufravendt stirrede paa hende, lige greben af hendes skjonne Ydre og venlige Fremtræden, traf pludselig en liden Pakke frem af sin Barm, viklede et fint Silkespind op, og løftede en tørret Kvist med tilspidsede Blade og en bælgagtig Frugt hen imod hende.

„Denne baader mer end alt det Øvrige,“ sagde han hurtig og hviskende. „Har I hort om Elskovskjærnen, naadige Froken?“

Og atter fortalte han om Kjobmanden i Bagdad og hans skjonne Søster, medens Clémence lyttede med funk-

lende Dine og tilbagetrængt Mandedrag. „J dybeste Afhængighed med al hans Følelse, Tanke og Billie,“ hviskede hun med røde Kinder. „O, Bertran!“

„Men hvad saa?“ spurgte hun, da Joden sluttede med de sædvanlige Ord. „De blev vel giste, kan jeg tænke; men blev det til Lykke?“

„Lykke!“ gjentog Østerlænderen. „J er Kvinde, naadige Frøken, og spørger om mer end en ærlig Mand kan besvare. Her er en Gren af den vidunderlige Plante, jeg tog den med mig for at en Anden kunde plukke Kjærnen, og slukke sin Hjærtesorg; og nu — —“

„Giv mig den,“ afbrød Clémence. „Behold det Dvrige, forlang dobbelt af Guld, men lad mig saa den!“

„For Guld, naadige Frøken, blev den for dyr. Eder giver jeg den til Tak for det, som er bedre. Den har endnu samme dødelige Kraft som dengang,“ vedblev han sagte og traadte hende nær; „den Feber jeg besang for Eder vil snige sig ind i den Mands Marer, for hvem J bestemmer Kjærnen: hans Blod vil brænde som Ild, hans Styrke visne, hans Legeme fortæres — hvis J ikke bønhører ham. Hans Liv, hans Skjæbne vil ligge som et villieløst Legetoi i Eders Hænder.“

Clémence rakte Haanden frem for at gribe den lille Gren — saa drog hun den gysende tilbage.

„Men saadan Lidenskab er syndig,“ sagde hun tonløst, „og en svar Synd maa det være at fremfalde den.“

„Synd!“ og Østerlænderens halvt tillukkede Dine funkede, „saa var det Synd, at Gud Herren skabte Mennesket af Jord og Støv, saa er det Synd at være af Kjød og Blod, Synd at være ung og dejlig, Synd at elske og gjøre lykkelig.“

„O, Du er ikke Kristen,“ sagde Clémence med pludselig Angst og slog Kors for sig. „Kjød og Blod skal vi stride imod og ikke gaa i Forbund med.“

„Saa gjemmer jeg Skatten til en Anden, naadige Frøken,“ sagde Joden, „saa gjemmer jeg den!“

Idetsamme hortes Hestetrampen fra Gaarden, hvor Gæsterne samledes til Opbrud. Bertrants klare, rolige Stemme trængte op til dem mellem de Andres, — Clémence rev Frugten af Grenen med rystende Haand, og brod Skallen: en eneste graahvid Kjærne med brune Marer gled ud i hendes Haand. Hun lagde den hastig i en lille

Kapsel, hun bar om sin Hals, og fløj ud af Stuen uden at kaste et Blik mer paa Joden.

Nede i Forhallen traadte Bertran hen til hende. „Maa jeg bede Dig bære dette Smykke, Clémence,“ sagde han, „til Minde om disse glade Dage. Det gjemmer en Reliquie fra det hellige Land.“ Og han rakte Hjærtet med de funklende Stene ud imod hende.

„Tak,“ sagde hun lavt og usikkert, „saa vil jeg bære det Dag og Nat. — Men Du, Bertran, modtag Du til Gjengjæld denne lille Amulet; Du kan bære den til Minde om vor Barndomstid. Den gjemmer ogsaa en Reliquie.“

Hun lagde Hjærtet ved sit Bryst, medens han bandt den lille Solvksel om sin Hals — saa skiltes de.

Bertran kom hjem, tynget af pinlige Tanker, og alt som Dagene gik, blev han mer og mer urolig tilfands. Ofte lod han sadle sin Hest, og strejfede i lange Timer viden om i Egnen; men oftere endnu sad han hjemme hensunken i tungsindig Grublen. Da tog han den Amulet frem, han bar om Halsen, og blev underlig bevæget ved at tænke paa, hvorledes den alt i „svundne glade Somre“ havde hvilet mod det lille, uskyldige Hjærte og hørt det slaa hastigere og hastigere, naar den barnlige Slægtning med røde Kinder og opløste Fletninger legede og lo Haand i Haand med ham i den store Have — at den havde hørt Hjærtet slaa ganske sagte, naar fromme Drommebilleder ved Aften sænkede sig over de trætte Djenlaag, medens Mandedraget som et stille Buxt drog hen over Amuletten paa Brystet — at den kjendte den mindste Forandring i det rene Jomfruhjærtes Slag, det, der kunde aabne sig saa solvarmt mod Mogle, og lukke sig saa isnende koldt for Andre, men som altid var lige purt og ædelt. Da kunde det forekomme ham, at denne Amulet var et Sindbillede paa al Fred og Harmoni, som hans Haand havde rovet fra Clémences Hjærte, og istedetfor givet det Videnskabens knugende Vægt at bære, Forræderen, som skulde drive det frem og tilbage i jagende Uro, og liste sin Gift ind i det, saa kyskede han Amuletten, som vilde han gjøre Uretten god imod den, og sprang op som i Angst, for atter at ride ud — undertiden i Retning af Clémences Hjem, for paa Halvvejen pludselig at vende om; thi saa stærkt han ogsaa

droges dertil, drog Frygten for at se sin Auelse virkeliggjort ved Tryllemidlets Kraft, ham endnu stærkere tilbage.

Og Ugerne gif den ene efter den anden og fandt ham lige delt, splittet og fredløs, som han aldrig mindedes at have været det før.

En Dag stod Joden der atter, og bad om det Budskab han skulde overbringe Gottfred, thi næste Morgen alt vendte han sit Ansigt hjemad. Nu var der ikke Tid mer til Betænkeligheder, og i Lobet af den samme Time red Bertran over til Clémences Borg.

Hendes Moder tog ene imod ham, hun mente Datteren var i Rosenhaven og ønskede, at Ridderen vilde opføge hende dér og prøve at adsprede hendes Tanker, thi hverken hendes Stemning eller Udseende huede den høje Dame, og i den sidste Tid bar hun ret ofte Uro i Sind for det fjære Barn.

Clémence stod paa Højen i Udkanten af Haven og stirrede mod det Fjerne med hængende Arme og lidt sænket Hoved. I Horisonten samlede der sig tætte, tunge Skyer, og Havet derude var en eneste skumhvid Stribe. Da Bertran kom nærmere saae han med Skræk, at hendes Kinder var smalle og hvide, hendes Djne mørke og randede.

Hun vendte dem langsomt imod ham ved Lyden af hans Skridt.

„Ej, kommer Du engang, Bertran,“ sagde hun, „jeg mente Du havde forladt os for bestandig.“

„Dersom Du vidste, hvor ofte jeg har været paa Bejen, Clémence, men —“

„Men Du kunde ikke overvinde Dig til at komme; Trofasthed er ogsaa en sjælden Dyd.“ — Hun talte i usammenhængende Sætninger, som En, der har Feber. —

„Denne Gang havde jeg dog ventet — véd Du hvordan det er at vente? Bertran; men Dig tror jeg ikke der er Noget mellem Himmel og Jord, der gjør Virkning paa; jeg har opgivet det, og véd Du, hvorfor jeg nu staar og ser ud efter Havet? Har Du ikke sagt mig, at din Ven — som elskede mig — er dragen ud over dette Hav med Hjertet brudt for min Skyld, og er det ikke saa, at et eneste Ord af mig kan kalde ham tilbage over disse samme Bolger, stoltere end en Verdenserobrer — er det ikke saa, Bertran?“

„Jo, jo,“ sagde han med halvkvalt Stemme, „men kom ind, Clémence, det trækker op til Uvej, bliv ikke her.“

„Nej, tov lidt — og gjentag det for mig, det Du engang for har sagt:“ Hun lagde sin Haand paa hans Arm og hævede sine Dine lige imod hans. „Er det ikke saa, Bertran, at han finder mig dejlig og vel værd at elske — din Ven? Er det ikke saa, at ogsaa jeg er et Menneskebarn, Bertran, skabt som alle Andre — skabt til at være lykkelig og give Lykke, er det ikke saa, at Tiden bestjæler os for det Altsammen, og at den, der lod Ungdomsdagen glide sig ud af Hænderne, bagefter maa græmme sig tildode. Er det ikke saa, at jeg er ung og aldrig bliver det mere. Skaf mig din Ven hid, Bertran, horer Du — din Ven, som elskede mig — skaf mig din Ven, skaf mig hundrede Venner — gaa — skaf mig...“

Bertran, hvis Ansigt var blevet ganske blegt af Smerte, medens hun talte — sagte og aandeløst — lagde pludselig sin Haand mod hendes Hals, rev det funklende Hjerte frem, rykkede den Kjaede over det hang i, og ilede ned ad Højen, medens han knugede det mellem sine Fingre.

Clémence gav et Skrig. „Din Gave!“ raabte hun efter ham. „Din sidste Gave!“

Men han ilede bort uden at se sig tilbage. Ude i Borggaarden steg han tilhest og red, medens Afstenen sænkede sig, og Uvejret brød løs over hans Hoved, videre og videre frem ad vilde, vejløse Steder, drivende det skræmmede Dyr afsted med Sporerne og knugende Smykket saa fast, at Edelstenene skar ham i Fingrene.

Paa Toppen af en stejl Skrænt, som Hesten glidende og stønnende arbejdede sig op ad, standsede han omsider ved et uigjennemtrængeligt Tornekrat. Nedenfor var sid Mosegrund med lange vajende Siv, og midt ude klart lysende Vand, en lille Indsø, dulgt for Verden af Højder og Tornebuske. Uvejret var draget forbi, i det Fjerne gled de tykke Skyer bort, endnu gennemskaarne af Lyn, men over hans Hoved stod Maanen og sænkede sit Lys i det stille Vand. Han steg af Hesten og fløvede Smykket med sit Sværd — tre smaa graahvide, blanke Kjærner trillede ud. Han kastede dem langt ud i Mosen, en efter en, tilsidst fulgte Hjertet med. Stenene glimrede mod Vandfladen, da det sank.

„Sov i Ro, min Engel,“ hviskede han, „Dig har ingen Mørkets Magter mer i Bøld.“

Var hendes Længsel efter Gottfred kun fremkølet ved Trolldom — da tjente han baade hende og Bennen

bedst ved at bryde den — det blev han ved at gjentage for sig selv paa Vejen hjem — men var den sand og ren i sin Grund bestod den nok trods Kjærnernes Ødelæggelse.

Langt ud ad Natten vendte Ridderen træt og for-
tumlet tilbage til sin Borg, og ved Daggry medgav han
Jøden det Budskab til den fjerne Ven:

„Hun taler om Dig med Længsel. Du kan komme.“

Senad Eftermiddagen red han selv over mod Clé-
mences Hjem. Saa hurtig som muligt maatte han jo
meddele hende, at hendes Grund til Gottfred var udrettet
og, saa godt det lod sig gjøre, forklare sin Færd fra den
foregaaende Dag.

Han gik lige ned i Rosenhaven. Clémences slanke
Skikkelse stod atter paa Højen, kun stirrede hun ikke længer
mod Havet i det Fjerne, men mod Jorden ved sin Fod.

Han stod hende ganske nær, før hun løftede sit Hoved.

„O Bertran,“ raabte hun og slog Hænderne sammen,
„er det Dig! Saa har jeg dog ikke skræmmet Dig bort
for evigt.“

„Jeg længtes, Clémence; derfor er jeg her igjen,“
sagde han bevæget, og syntes at have glemt al anden
Grund til Besøget.

„Gud og vor Frue være lovede! Naar Du vidste
hvor fortvivlet jeg var igaar efter din Afrejse. Luften
var saa ængstende tung, den havde gjort mig ganske syg
og jeg havde savnet Dig saa bitterligt. Du fatter slet ikke
hvorledes. Saa var alt det Døde og Stygge kommet op
i mig; det maatte have Lust. Jeg forstod godt, hvor led
og foragtelig jeg maatte synes Dig, da Du vendte Dig
saa brat og rev din Gave fra mig; jeg folte, det var for-
tjent; men naar Du vidste, hvad jeg har lidt, vilde Du
vist tilgive mig. Tror Du ikke Du vil?“

„Tys, Barn, tys,“ sagde han. „Det er mig, der har svar
Uret imod Dig, — det er Dig, der maa tilgive, hører Du?“

Og da hun rakte begge Hænderne ud imod ham, tog
han dem og lagde dem ved sit Hjerte. Og da hun løftede
sit Ansigt imod ham, bøjede han Hovedet og kyskede hendes
Kinder og hendes Læber.

Noogle Maaneder senere sad Clémences Moder en
Dag ene paa sin Borg, da det blev meldt hende, at Rid-
der Gottfred de la Tour ønskede at faa hende i Tale.
Han traadte ind tilstøvet og aandeløs.

„Velkommen, Ridder,“ sagde den høje Dame. „J har faret viden om, siden vi sidst taltes ved. Kommer J lige fra de hellige Steder, eller har J udhvilet en Stund hos Slægt og Venner?“

„Jeg kommer i denne Stund fra Havet, naadige Frue,“ sagde han. „Eders Datter — —?“

„Er paa sin Egtfælle, Ridder Bertrands skjonne Slot ved Soen. Hende har J været nærmere, da J kom.“

Ridderen tumlede tilbage som ramt af et dødeligt Slag. „Løgn, Løgn,“ sagde han med sammenbidte Tænder.

„Aldrig er det blevet lagt mig til Last, at jeg foer med Svig,“ sagde Husfruen frænklet, „tror J mig ikke, da kan J jo selv overtude Eder derom.“

Gottfred stod med begge Hænderne om sin Bænde og stirrede forvildet hen for sig. Saa kastede han Hovedet tilbage og med en Forbandelse paa Læberne foer han derfra, medens den høje Dame hovedrystende og lidt urolig saae efter ham.

Paa Bertrands Slot sad Husherren selv i en af de dybe Vinduesnischer med Hovedet støttet mod sin Haand. Lidt længer inde i Rummet sad Clémence i en mørkeblaa tætsiddende Husdragt og arbejdede ved sin Haandvæv; men mangt et lonligt Blik gled fra det kunstige Monster over mod hendes Egteherre, og den mindste Rynke i hans Bænde, den mindste Skygge over hans Ansigt affspejlede sig med pinlig Klarhed i hendes bekymrede Dine.

Thi Utrygheden var over hende. Den havde været der fra den første Dag uadskillelig knyttet til al hendes Glæde; den havde staaet i Borgporten, da hun drog ind som Herskerinde, den stak hende som den skjulte Brod i hvert eneste Kjærtegn, den vækkede hende om Natten med tusind Angster, i hver Dømheds Time hvissede den hende i Dret, at hendes Lykke var ingen Guds Gave, men et Rov, hun egenmægtig havde tiltvinget sig ved Noget, hun selv forud havde dømt som en svar Synd, den var ikke hendes retmæssige Lod, men naaet gennem et Brud paa Sandhed og Ære — og naar en Sky, en Fure paa hendes Egtfælles Ansigt lod hende ane, at han tænkte paa den Ben, han havde sveget, at hans Lykke angrede ham — da var Angsten dobbelt, thi hun maatte tænke, at hun havde loffet og tvunget ham mod hans egen Villie, mod hans bedre Vidende. Tidt og mange Gange

var hun da ved at anklage sig selv og betro ham, hvorledes hun havde draget ham med Tryllemiddel; men den største Angst af alle, -- Angsten for at miste den Kjærlighed, hun havde længtes efter at eje saa langt hun huskede tilbage, -- standsede Ordet paa hendes Læber.

Clémence var saa fordybet i sine Tanker, at hun ikke hørte Borgvægterens Horn melde Fremmede, og hun sad for langt fra Vinduet, til at hun som Bertran kunde se en enlig Ridder jage ind i Slotsgaarden. Hendes Ægtefælle strøg sig pludselig med Haanden over Ansigtet og vendt imod hende sagde han i en Tone, han søgte at gjøre rolig:

„Her mangler Blomsterduft i dette Rum, Clémence. Forsøg engang om Narstiden har levet Noget at plukke i din Have.“

„Ja, min Herre,“ sagde hun og forlod ilskomt sit Arbejde, glad over, at hans Begjæring var saa let at opfylde.

Noget Djeblikke senere blev en Dør tilhøjre revent op, og Gottfred stod for sin fornufts Ben med dirrende Læber, askegraa og skummende af Harm.

„Førræder,“ stammede han, „Forbryder! Du stjal hende, da jeg havde betroet hende i dine Hænder som mit eget Hjerte -- Du --“

Bertran havde rejst sig og strakte som afværgende Hænderne ud imod ham: „Jeg ventede Dig,“ sagde han lavt, „jeg ventede Dig saaledes. Jeg har Intet at sige til mit Forsvar. Jeg elsker hende -- det er Alt, hvad jeg veed.“

„Jeg stolede paa Dig,“ sagde Gottfred og drog nærmere, „som paa Gud i Himlen. Jeg var syg og fjern -- Tanken om Dig var al min Trost. Jeg haabede kun til hende -- jeg stolede kun paa Dig -- Ordbryder! drag dit Sværd og værg Dig, -- jeg vil se dit Blod!“

Forblindet af Hævntorst foer han ind mod Bertran. Den blonde Ridder greb uvilkaarlig om sit Sværd, men han drog det ikke, og kort efter styrtede han i sin fulde Højde med en eneste Støtten ramt i Hjertet af et voldsomt Stød.

Næsten i det Samme fløj den anden Dør op; en Masse Solguld strømmede ind i Rummet, og paa Tærskelen stod Clémence, rank og leende med glødende Kinder og halvt opløste Fletninger af sit hurtige Lob og Armene fulde af friske, afrevne Blomster.

Gottfred stod blændet og fortunlet og saae, hvordan alt det røde med ét var borte fra hendes Ansigt, hvordan hun ligesom visnede og faldt ind, hvordan Kinder og Læber blev blaalig hvide, medens Djuene videde sig ud — dobbelt store og mørke — som et Rædsels Dyb, der pludselig aabnede sig — — saa skjulte han sit Ansigt; det Syn kunde han ikke bære.

Clémence bemærkede ham slet ikke. I dette Nu var

der i hele Verden kun Et hun saae. Langsomt, ganske langsomt bevægede hun sig henimod sin faldne Herre, medens Klædningens Folder slæbte efter hende med en Lyd af visne Blade, saa standsede hun, slap alle de brogede Blomster, han havde onsket sig, ud af sine stive vorblege Fingre ned over ham og faldt selv henad Gulvet ved hans Side, gjemte sit Hoved ind imod ham og begyndte

at kysse de villieløse, halvaabne Hænder, medens hun jamrede uafbrudt og sagte som et sygt Barn.

Gottfred gif hen til hende med bøjet Hoved, glemmende alt Andet for blod, uendelig Medynk. „Clémence,” sagde han. Hun rørte sig ikke.

„Clémence,” gjentog han højere og lagde Haanden mod hendes Skulder.

Hun foer sammen og stod med Et foran ham i hele sin Højde.

„Morder!” raabte hun og stødte ham bort. „Morder! hvorfor ramte Du ikke mig?”

„Fordi den Skyldige maatte bode,” sagde han mørk.

„Morder! Saa ren og tro har ingen Helgen levet som han. Men mig har den Døde sendt paa hans Vej. Bæk ham op — horer Du, at jeg kan skrifte for ham — skrifte det altsammen. Bertran, mit Liv, jeg har loftet Dig med Helvedsmidler — kan Du tænke Dig, at jeg kunde gjøre det — kan Du? Kjærligheden er hvid og hellig og synker ned fra Himlen i Hjerterne, den tvivlede jeg om, saa mente jeg det var sikrere, at hente den op fra Afgrunden — jeg gjød Gift i Blod og Sind med fordommelige Elskovskjærner — o ve, ve den Skabning, som tør slynge syndige Lænker om et Menneske, skabt i Guds Billede — ve, det er Helligbrode!”

Gottfred var sunken ned ved sin Bens Lig; ved hendes sidste Ord rejste han sig pludselig og vendte sig mod hende med blege, skjælvende Læber:

„Clémence,” sagde han tonløst, „gjentag det, sig det ud; hvad fortjener det Hjerte, der sonderrevet af Elskov, gif i Forbund med Morkets Magt for at tvinge et andet til sig?”

„O, det skal dø Doden.” sagde hun og flængede sit hvide Lin tilside.

„Amen,” sagde Ridderen og traadte tilbage. „Amen.” Og Sværdet, som havde dræbt hans Ven, gjennemstak hans eget Hjerte.

Clémences Dine gled hen over ham — tomme og spørgende, som om hun Intet forstod — saa faldt hun atter ned over sin Elskedes Lig med en brudt Jamren og gjemte Ansigtet i hans Hænder. Og dette Ansigt var snart ligesaa koldt, ligesaa hvidt og ubevægelig som de Hænder det hvilede imod.

„Ilde saa var den Rune skreven,
Dg ilde saa var hun skabt,
At sliq to ædelig Kongebørn
Skulde blive saa ilde fortabt.
Det dages op under Liden.

Dybt i Hjærtet af Provence er det siden hæendet, at en Jæger under hidsig Forfølgelse af Byttet, en Hyrde, en Vandringsmand, der foer vild, skjult mellem Hojder og Tornekrat en Foraarsdag har opdaget smaragdgrøn Mosegrund med lange vajende Siv og dækket af store, skinnende, purpurfarvede Blomster — flokkelignende har de senere sagt — som de aldrig mindedes at have set for. Men Torne og gyngende Grund forhindrede dem i at plukke Blomsten, og Stedet har de ikke siden kunnet finde.

Indtil denne Dag hænder det, at man mellem Reliquier fra det hellige Land kan finde en Rosenkrands af blanke, graahvide Kjærner med brunlige Klarer, som kun modnes i Nærheden af Jerusalem; men det er vanskeligt at faa Bessed om Planten selv, eller om Kjærnens rette Navn.

Om Sagnet ved en dunkel Tankeforbindelse har henlagt den skjæbnesvangre Bæxt med Elskovsfrugter til det Sted, hvor Livets ægte Træ en Foraarsmorgen skjod op med Kjærlighedens blodigrode Frugter, er ogsaa vanskeligt at afgjøre, men uddødt er dette Sagn i alt Fald ikke; det gaar endnu som en Hviſten fra Mund til Mund, og lønligt glide Kjærnerne fra Haand til Haand — videre fra Palæstina til Provences Egne; — thi fra Hav til Hav, saa langt som Himlen er blaa og Jorden grøn, er der intet Land, hvor deres hemmelighedsfulde Magt ikke kan spores.

AARSKIFTE.

Tidens Viser med sin Spydspids peger
Atter paa: nu er et Aar fuldbragt,
Atter er den store Sum af Streger,
Somt paa Skiven staar, tilbagelagt;
Kun en Dag er hver en Streg — hvo bryder
Om en Streg sig, er der nok igjen? —
Sorg og Glæde, Liv og Død betyder
Hver en Præk dog, som har affødt den.

I en Dag! hvad kan i den ej hændes,
For dens Timesum til Hvile gaar?
Himlens Lyn, som højt i Skyen tændes,
For Sekundet endes Jorden naar;
I et Aar! dets Grænser er ej vide,
Dagerækker er der dog deri —
Og hvad kan et Menneske ej lide,
Hvordan juble, før det er forbi!

1)
Atter Tidens travle Viser peger
Med sin Spydspids paa: et Aar er endt,
Er de mærkede dets dybe Streger,
Saa vi være kan dets Liv bekjendt?
Har vi trolig virket for vor Næste,
Haft vort Fødeland af Hjærtet fjært?
Eller, søgende vort eget Bedste,
Di dets Børn kun gjort det Livet svært?

Lad os fortids Strid og Had da glemme,
Slutte sammen os saa varmt vi kan,
Gjøre, hvad vi evne, for at fremme
Alt, hvad Godt er, i vort Fædreland!
Hvis det sker, og hvis det sker tilfulde,
Pris da være Tiden for dens Gang,
Er end Dagen barsk og fuld af Kulde,
Os er den en Sommerdag med Sang!

Jul. Chr. Gerson.

Kjender Du de Stille i Landet?

Af Nicolaj Bøgh.

Med Tegninger af Carl Thomsen.

K

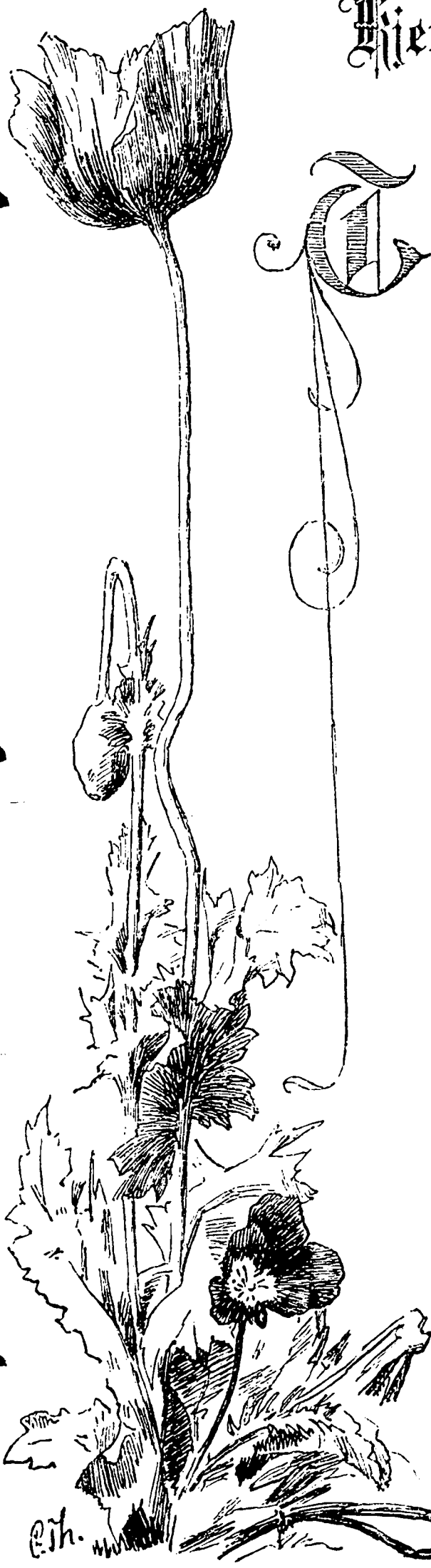
ræng Dig gennem Krattet ind,
hvor der ellers Ingen kommer:
ubemærkt i Solens Skin
straaler dér en Blomstersommer.
Kjender Du de Stille i Landet?

Tjørnebusken gennemtræng!
Dybt i Skjul derinde sidder
fugle smaa i dunet Seng,
og de røbe sig ved Kvadder.
Kjender Du de Stille i Landet?

Søg en fattig Stues Krog;
ensom der Du tidt kan finde,
læsende sin Bibelbog,
ret en trofast, gammel Kvinde.

Træd i fængselscellen ind!
Mangen Gang Du dér vil møde
fangen, som med ydmygt Sind
bøder for sin Synd og Brøde.

Dybest Sind har Tavshed kjær;
Kjærnen sig i frugten dølger;
Perlen med det ægte Skjær
findes under dybe Bolger.

J, hvis stærke Taleflom
bryder alle Hegn og Grænser,
Eders sande Jordedom
fældes, hvor J mindst det ænser.

Hvem vil Verden mindes? Hvem
skal for Efterslægten males?
Det vil ofte blive dem,
om hvis Leved mindst der tales.

Vend dit Sind og dit Begjær
bort fra Verdens hule Ære!
Stilhed i Vorherre lær!
Ubemærket, glad Du være!

Verden frelstes af en Mand,
som kun vilde eftertrage
ygmigt Liv i ydmyg Stand
og sig selv som Offer bragte.
Kjender Du de Stille i Landet?

„Tausens Minde“ i Viborg.

Af Thomas Lange.

Med Illustrationer af H. P. Lindeburg og Gottlieb Christensen.

Foruden Resterne af det gamle Graabrodrekloster — for Tiden Viborg Hospital —, paa hvis Kirkegaard Hans Tausen forkyndte den rensede Lære, findes der endnu i Viborg flere gamle Huse, eller Dele af saadanne, bevarede fra Middelalderen, hvilke ligeledes alle have været Klostre.

Saaledes ligger der i St. Mikkelsgade en Bygning, den store Hjørnegaard til St. Mathiasgade, hvor der i mangfoldige Aar har været drevet Farveri, hvilken skal have været St. Budolphi eller Boels Nonnekloster. Sigt Sald fortælles der, at da en af denne Bygnings Ejere i forrige Aarhundrede vilde lade foretage en Omforandring, fandtes der paa et Sted, hvor der indvendig var en Niche, et Kvindeskelet, hvad der viser, at Jndmuring ogsaa har fundet Sted i de danske Nonneklostre.

Øst for Domkirken ligger Bispegaarden, der vel ikke selv er en meget gammel Bygning; men i dens Kjelder ses endnu Resten af det gamle anselige Augustinerkloster, „Marie“ eller Vor Frue.

I St. Mogensgade er en Gaard, der ligeledes tydelig viser sig at stamme fra Munketiden: det er det gamle St. Mogens Kloster. Udbygningen til Gaden er Klosterets Taarn, hvor endnu tydelig Jrdgangen kan ses paa Forsiden; ligeoverfor, paa den anden Side af Gaden, skal Kirken have ligget. Deraf findes der imidlertid intet Spor tilbage.

Det første Sted, jeg selv kom til at bo i, da jeg som 13aarig Dreng blev Discipel i Viborg Kathedralskole, var ligeledes et gammelt Kloster, ogsaa beliggende i St. Mogens-

gade. Jeg husker tydelig det skrækindjagende Indtryk, denne skumle Bygning gjorde paa mig ved min første Indtræden deri, ja i Grunden hele Tiden, mens jeg boede der. Murene vare — og ere endnu, thi Huset er uforandret — alentykke, og det ikke blot Idermurene; mellem to af Værelserne i øverste Etage var selve Indremuren saa tyk, at der mellem de to Døre, som førte ind derigjennem, var som et helt lille Kammer. Det største af Værelserne var langt, temmelig smalt og havde hvælvet Loft — det kunde passende have været Klosters Spisefal.

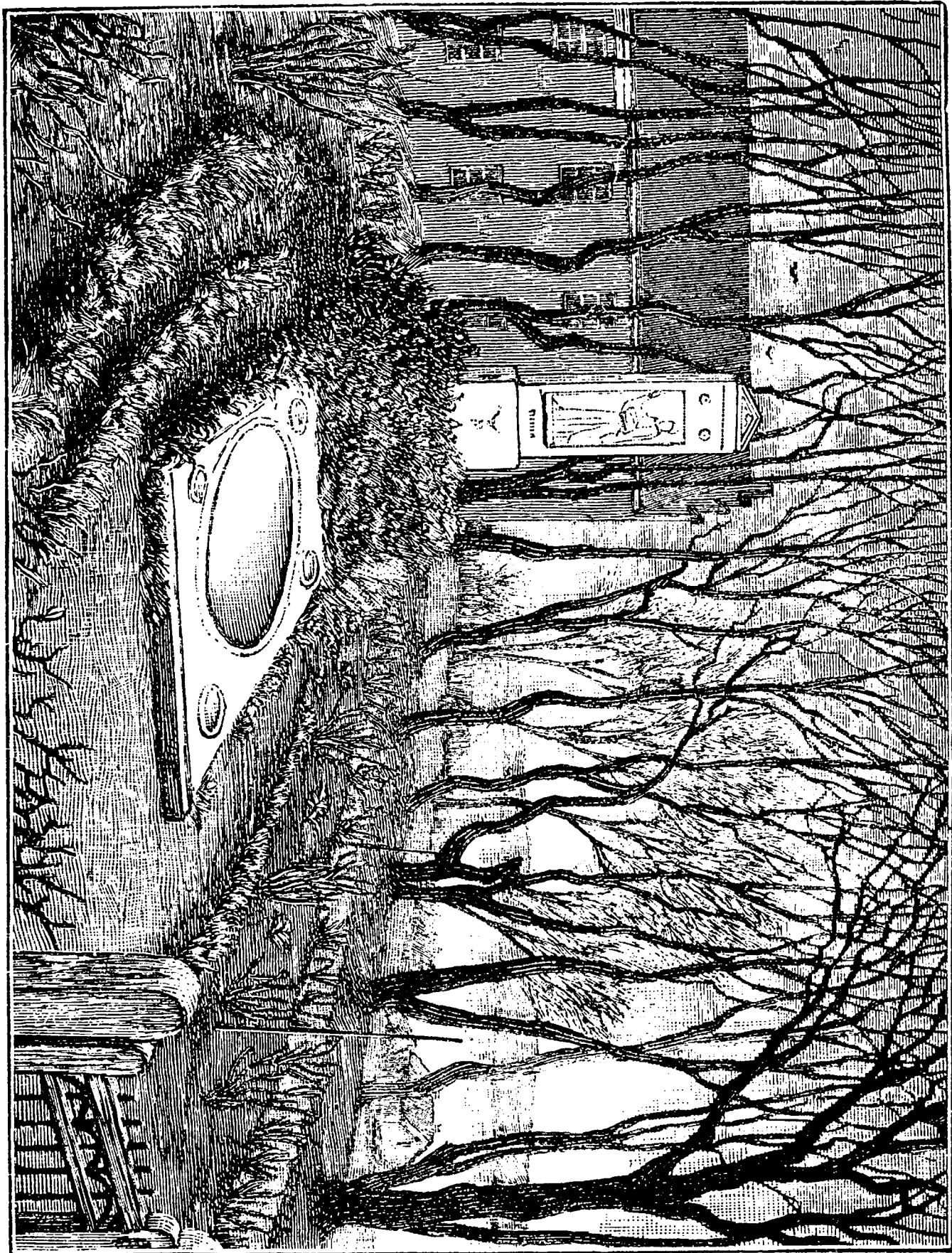
Denne Bygning ligger ligeoverfor Graabrodreklosters forhenværende Kirkegaard, det nuværende „Tausens Minde“, og skal have været St. Margrethekloster for Augustinernonner. Hvad der foruden selve Bygningens Skummelhed gjorde mig Opholdet der særlig ubyggeligt, var et lignende Sagn derom, som om det ovennævnte St. Boels Kloster i Mikkelsgade, hvilket jeg hørte allerede en af de første Dage i Skolen, nemlig, at en Rektor Urs, der en Gang ejede dette Hus, fandt ved en Murs Nedrivelse en Mængde Ben af ganske smaa Børn, — hvilke Sagn jeg begge har fundet anført og bekræftede i Stiftsprovst Ursins Beskrivelse af Byen.

Jeg bemærkede for, at dette forhenværende Nonnekloster er beliggende ligesom det nuværende „Tausens Minde“, hvorved jeg allerede som Barn havde dette smukke Anlæg daglig for Øje, og hvert Øjeblik søgte jeg Trost for den Gru, jeg følte, ved at se over paa de lyse, venlige Træer og paa Støtten, der er rejst imellem dem til Minde om den store Reformator.

Hans Tausen var en ægte Folkets Mand. Vel var han ogsaa en lærd Mand, der fuldtvel formaadede at støtte Reformationen ved Skrifter; men han virkede dog i særdeleshed ved det mundtlige Ord og ved sin Personlighed, der maa have været mandig, aaben og djærv. Hvor smukke Billeder af ham viser Fantasiens os ikke, naar vi tænke os ham staaende paa Ligstenen paa Kirkegaarden, efterat selve Kirken var bleven lukket for ham, prædikende med glødende Betsalighed den rensede Lære! Og senere, i Kjøbenhavn, hvor han under et Folkeoprør ved sin Popularitet var mægtig og godmodig nok til at tage sin værste Fjende, den katholske Biskop Joachim Romov, under sin Beskyttelse!

Hans Tausen blev som bekendt født i Birkerød paa

1
Syn af fattige Forældre i Maret 1494. Paa Grund af sine udmærkede Evner kom han først i Odense og senere i Aarhus Skole, — sidstnævnte Sted under den navnkundige Rektor Morten Borup — og blev dernæst Munk i Antvorskov Kloster.

Paa en Rejse i Tydskland kom han til Wittenberg, hvor han lærte Luther personlig at kjende og blev af ham vunden for den nye Lære, den han fra nu af tjente med

uroffelig Trostak lige til han dode som Biskop i Ribe (i Maret 1561). Da han kom tilbage til Antvorskov Kloster, blev han af Prioren, der ikke selv kunde magte ham, sendt til Viborg, hvor der den Gang levede en meget energisk og veltalende Klosterforstander ved Navn Peder Jensen, for af ham muligvis at blive omvendt fra sine fjætterske Meninger. Tausen lod sig jo imidlertid saa langt fra „omvende“, at han tværtimod overalt og med den største Mabenhed vedkjendte sig sin Overbevisning. Naturligvis blev han heftig forfulgt af den viborgske Geistlighed. Gjentagne Gange fængsledes han endogjaa, men — saa prædikede han for Folket fra Fængslets Vindue! Ja, selv efterat Kongen, Frederik den Første, havde udstædt et Beskjærmelsesbrev for ham, hvorved han udnævntes til kongelig Kapellan, men fik Tilladelse til forelobig at forblive i Viborg, forfulgtes han lige heftig i Særdeleshed af den myndige Biskop Jorgen Friis, der efterhaanden lukkede alle Byens Kirker for ham.

Da var det, at han, efterat han en Dag ogsaa havde fundet Graabrodrenes Klosterkirke lukket for sig, besteg en Ligsten, der den Gang laa i det sydvestlige Hjørne af Kirkegaarden, og forkyndte fra denne Ordet for den talrige Menighed, der tog Plads i St. Mogensgade og i Graabrodrefirkestræde, og vedblev fra hin Dag i længere Tid at prædike fra dette Sted.

Lader os en Gang lidt nærmere forestille os Hans Tausen i denne Situation for bedre at kunne forstaa, hvilken uhyre Virkning hans Prædiken gjorde og maatte gjøre paa det viborgske Folk.

I den Kirketjeneste, den kristne Menighed hidtil havde overværet, var jo Forkyndelsen af Ordet, den egenlige Prædiken, og tilmed paa Modersmaalet, noget ukjendt. Hele den katholske Gudstjeneste samlede sig jo i Messen eller rettere: Messeofrets hemmelighedsfulde Herlighed; og de dette ledsagende, sandsebetagende Ceremonier var det Skuespil, Menigheden kom for at se og deltage i, og som stedse opførtes paa samme Maade, kun med større eller mindre Pragt, mere eller mindre Drens- eller Djenslyst.

Ganske vist kan den troende Kristen modtage et dybt og virkelig religiøst Indtryk ogsaa heraf; men Menighedens personlige Selvvirksomhed tilskyndes dog kun i ringe Grad derved. De idelig gjentagne Ord og Ceremonier have ikke paa langt nær den Magt til at fremme Selvtænkning,

opflamme Fantasiën, ja tænde Ild i Tilhørernes Sjæle som det nye, friske, levende Ord, der strømmer fra et dybt bevæget Hjerte.

Og Hans Tausen og de andre allerførste Lutheranere — det var jo saa naturligt, at de i deres glødende Begejstring aldeles ikke havde Øje for det fælles Grundlag, men betragtede den rensede Lære, hvilken de forkyndte, som en virkelig ny Lære, som den, efter Aarhundreders Mørke, i Et og Alt gjenopstandne og aabenbarede sande Kristendom. (I nogle af H. Tausen forfattede saakaldte „Artikler“ betegnes adskillige af den katholske Kirkes Læresætninger som ligesvem forfattede eller dikterede af Djævelen).

Der kan da næppe være Tvivl om, at da Hans Tausen besteg Ligstenen, forfulgt af Dyrigheden og med Bevidsthed om, at hans Liv var i Fare, har følt sig opfyldt af den selvsamme Mand, der besjælede Kristendommens allerførste saa ophøjede og frygtløse Bekjendere og Martyrer; — og at det Syn og det Indtryk, de viborgske Borgere under den nordiske alvorfulde Himmel modtog af den jævne, danske, bondefodte Mand, dog maaske ikke har været saa meget forskjelligt fra, hvad hine Atheniensere under den lyse græske Himmel saae og følte, da Apostelen Paulus prædikede for dem!

Denne store Ligsten, af hvidlig Farve, omtrent 3¹/₂ Alen lang og 2¹/₄ Alen bred, var her henlagt ved Aar 1442 over Ejeren af Munsberg og hans Hustru og havde en latinsk Indskrift, der oversat lyder saaledes: „Den 18. Febr. 1442 døde Bæbner Johan Nielsen af Munsberg og Hustru Helene. Beder for dem.“

Uagtet man jo nu skulde tro, at det historiske Minde, der fra Tausens Dage knyttede sig til denne gamle Ligsten, maatte have bevaret den fra at blive flyttet fra dette Sted, saa var dette dog ikke Tilfældet. Man véd, at den blev bortsolgt i Aaret 1786 og ført til Indtægt med 16 Rd. Nogle Aar i Forvejen havde man ogsaa bortsolgt alle Kirkegaardens Træer, altsaa ogsaa dem, der formodentlig havde skygget over Tausen.

Den solgte Ligsten kom til Hinge Kirkegaard i Lynggaard Herred, nogle Mile fra Viborg. Den gamle Indskrift blev udslettet, og en ny over Den, hvis Stov den nu kom til at dække, anbragt derpaa. Men foruden denne nye Indskrift udhuggedes i Hjørnerne følgende: „Paa denne Sten Hans Tausen først i 1528 — I Viborg prædikede

Luthers Lære — En Ben af Den, her lagdes sidst —
Anfaae det Bligt anmeldt at være 1786."

Paa Hinge Kirkegaard henlaa den indtil Mar 1834, da den bragtes tilbage til sin gamle Plads eller i alt Fald til sin gamle Kirkegaard. Alt i 1817 havde man nemlig fattet den Idé, som i 1834 ved Stiftets Dyrighed og ved Manges frivillige Gaver blev til Virkelighed, at oprette et Mindesmærke for Hans Tausen paa Graabrodræflostrets Kirkegaard. Og da Stenens oprindelige Plads ikke med Sikkerhed kunde paavises, blev den lagt paa det Sted, der bedst egnede sig til at være Midtpunktet for dette Anlæg, paa én Gang Lund og Blomsterhave.

Mar 1836 paa Jubelfestens anden Dag afdækkedes og indviedes her en bag Stenen oprejst Stotte af Bremer Sandsten, forfærdiget af Billedhugger Freund; den er 3½ Alen høj og fremstiller paa Forsiden i Basrelief af Marmor Hans Tausen efter hans Portræt i Ribe Domkirke. Paa Bagsiden er følgende Indskrift: „Hans Tausen til Minde sat i Frederik den Sjettes Dage ved Kongens og Folkets Gaver. Oprejst paa Reformationsfesten i 1836."

Denne Helligdom paa dette saa mærkelige og alvorfulde Sted midt i den gamle, ærværdige Stad kaldes Tausens Minde.

I min Barndom fandtes ved Siden af Stotten en Kiste eller Kapsel af Bly, hvori der laa et Digt af Stiftets daværende Biskop N. C. Allgaard.

Af dette smukke og kraftige, til Tausens Thukommelse forfattede Digt, tillader jeg mig her at anføre de sidste ti Vers:

— — Saa var det en Søndag ved vanlig Tid,
Da Folket til Kirke haster,
Dg Præsten sig skynder at komme did,
Men — Døren flux man tilkaster.

„Hvi kaste I Kirkedøren til?
Haa Folket Guds Ord ej høre?"
„Vor strenge Biskop saa have vil,
Din Tale saarer hans Dre.""

„Nu vel da, Guds Hus er viden Jord,
Hvert Sted hans Pris kan udbryde,
Dg hvalte Himmel er bedste Chor,
Hvorunder hans Ord kan lyde.

Dg have vi ikke Hus og Ly,
Ej Alter med Lys og Kjerte,
Lad Salmen tone i højen Sky!
Guds Tempel er i vort Hjerte."

Saa talte med Hast den kjække Præst —
Hans Jyderste Aanden rørte —
Steg op paa Stenen, der var ham næst,
Dg Folket lyttende hørte.

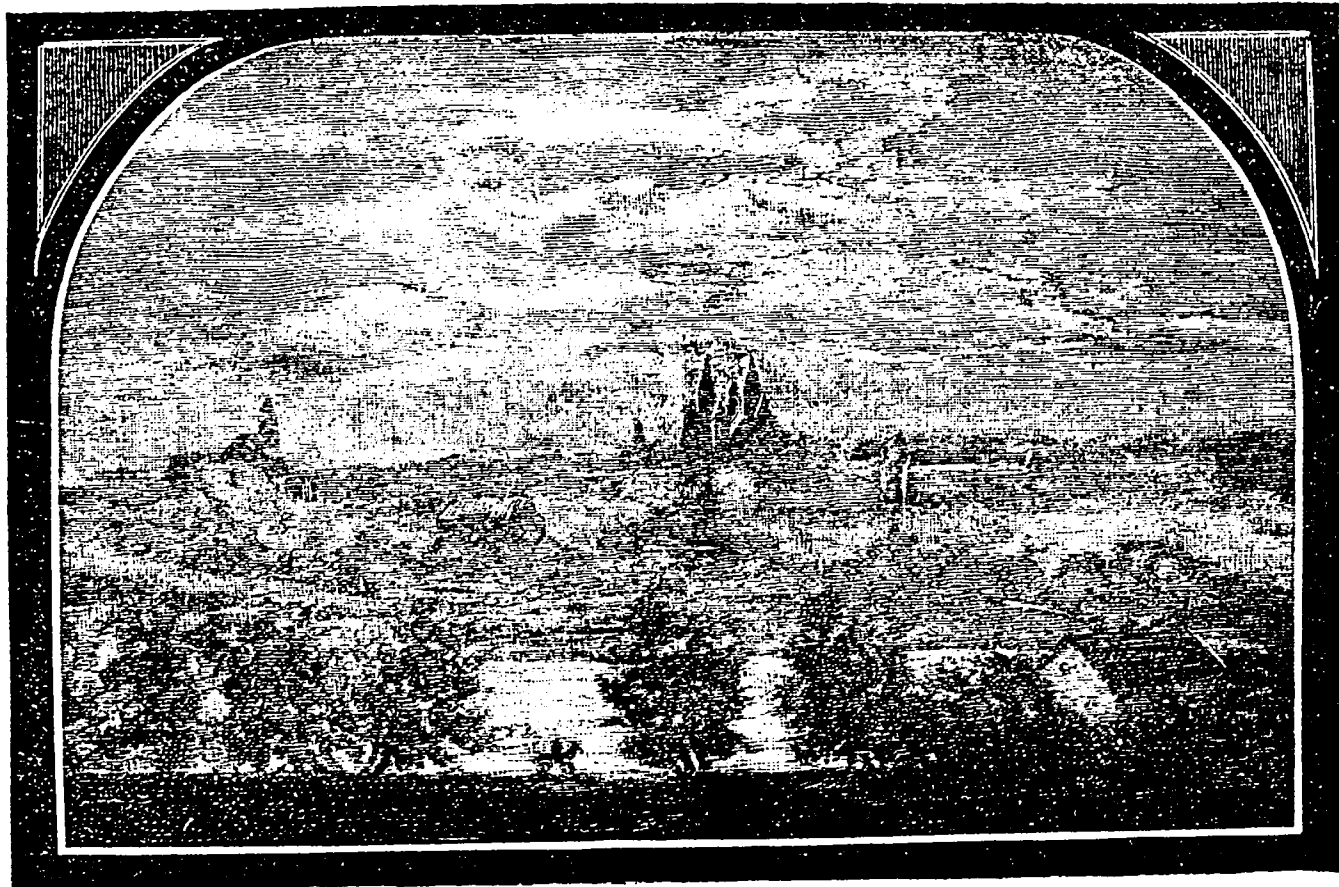
Han løfted Kisten fra Sten paa Grav,
Ham Hjertet i Barmen brændte,
Han sagde, hvad Aanden ham indgav,
Dg Ordet Hjerterne tændte.

Dg Slægter kom og Slægter svandt,
Men Daaden gif ej af Minde;
Dg hver en Slægt, der ny oprandt,
Vel vidste Stenen at finde.

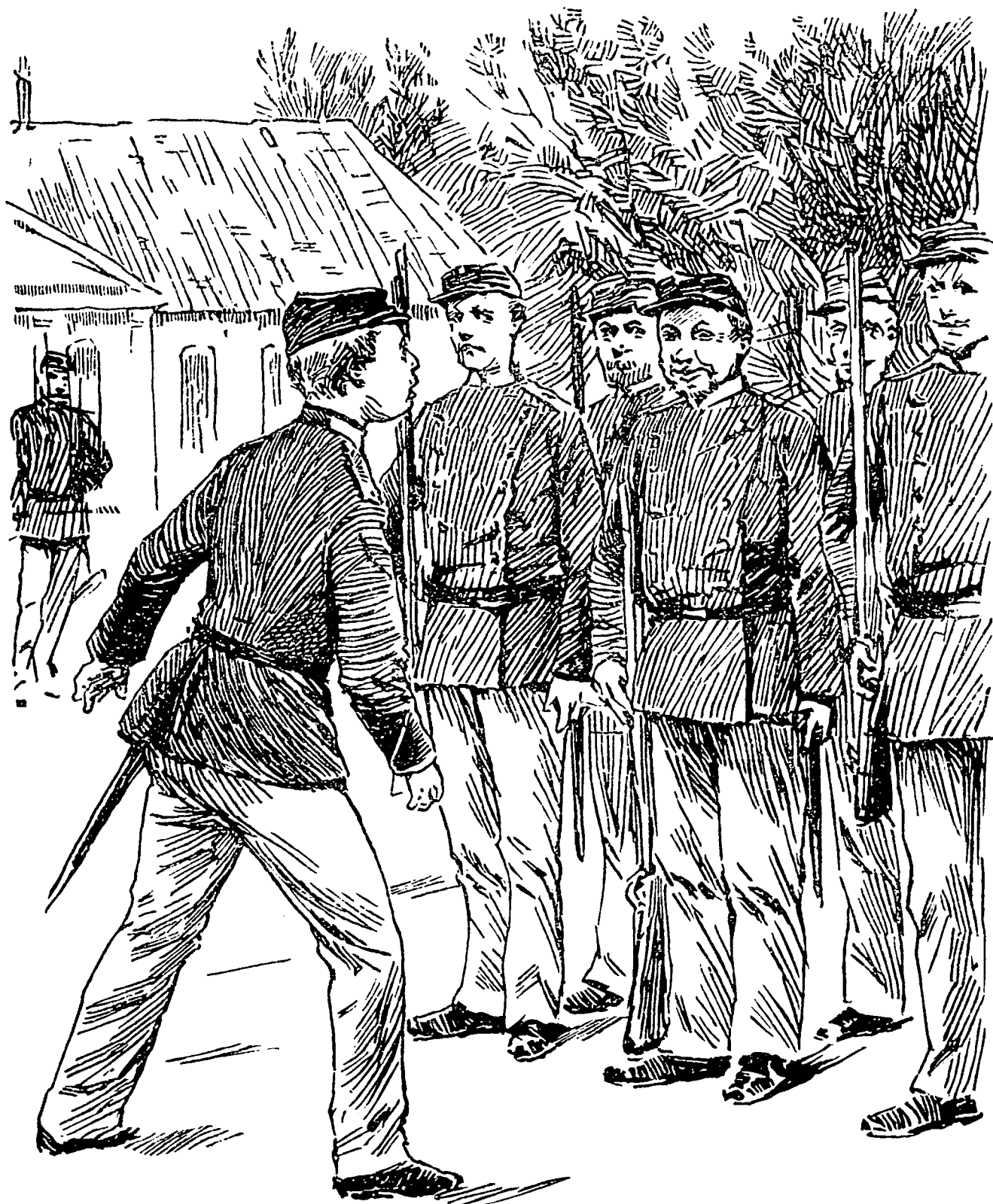
Forsvunden er nu det Kirkehus,
Forgjæves om Grav Du leder,
Dver Dødes Grav og Kirkens Grus
En liden Have sig breder.

Men alt ej synker i Glemsels Favn
Hvad skete i Fædrenes Dage —
Se, Støtten siger Dig Præstens Navn,
Dg Stenen er kommen tilbage!

Ej sig Du: „Støtten liden er.“
Den kunde ej større blive.
Dg er ved denne hans Aand Dig nær,
Den største ej Mer kunde give.

Spiltdt Ulejlighed

H. P. HANSEN 16

Johannesen

Underkorporalen: „Gevær paa Skulder! —
Gevær ved Fod! Gevær paa Skulder! — Naa — hvorfor
skuldre Mads Jyde ikke?“

Mads: „Næ — a æ da itte saa tumbed aa ta'en
op, naar den stravs ska nir igjen.“

Rosen.

Af J. Krohn, med Illustration af Hans Tegner.

Den lille Kjøbstad er ligesom personificeret i Madam Iversen. Det er nu ikke blot, fordi hun taler Byens Dialekt saa fuldttonende som faa, og fordi hun lever og aander i den Grad for Byens Interesser, at selv det ubetydeligste hendes Medindbyggere vedrorende faar den allerstørste Betydning for hendes aarvaagne Opmærksomhed,

ligesom hun ogsaa gjennem sin store Meddelsomhed fra den ene til den anden jævnlig udover en saa mægtig Indflydelse paa Stadens Begivenheders Gang, at det vist vilde forfærde hende, om hun kunde se det. Nej, det er ikke alene dette; dertil kommer som det mere afgjørende, at hendes lille, trivelige Skikkelse i den simple, men yderst propre og pyntelige Dragt har en vis Lighed med disse beskedne, lave, velkonserverede Huse med de exemplarisk renlige Gader og pyntende Smaahaver, og at hendes tilfredse Sind og venlige Tanker mod næsten alle og hendes jævne, gemytlige Tale svare saa ganske til det Indtryk, man faar af Byen, som den ligger dér en Sommerdag i Solskin aabent og venligt med gule og graa Mure og mange røde Tage og Svaler og lidt Duer og med to travle Møller og en lille Skov til Baggrund. Ganske vist strander Ligheden over for ét Punkt, Byens eneste Mærkelighed, den smukke, gamle Kirke, som rager saa højt op over Husrækkerne og Havernes Trætoppe; men hertil maa dog bemærkes, at Madam Jversen bor lige over for Kirken, saa at man har den for Øje gjennem hvert af de tre Vinduesfag i Dagligstuen oven over hendes Glas- og Porcellænsbutik, og at Afstanden fra Kirken ikke er større end, at Kirkeuret slaar aldeles tydeligt i hendes Stue, om hun snakker nok saa lystigt op, og at Klangene af Kirkeklokkerne Sondag Morgen lyder saa stærkt ind til hende, at Væggene og Loftet formelig synes at ryste under den Dronen og Klang, som trænger ind i det gamle Hus og fylder Stuen og højtideligt ombruser Madam Jversen i den mørkeblaa Sondagskjole. Derfor kan man i alt Fald ikke godt tænke paa Madam Jversen uden i det samme at mindes Kirken.

„Men — god Dag, god Dag!“ udbrod Madam Jversen. „Og velkommen til Byen! Det kalder jeg et net Træk i Karakterbogen ikke at glemme en gammel Veninde som mig.“

Samtalen gik derpaa over til noget, hvorom der ikke kunde disputeres, nemlig hendes Stueplanters fortræffelige Tilstand.

„Ja! Na ja!“ svarede hun. „Men ved De saa, hvad det bedste i hele Selskabet er? — Det er den Rose dér, som endnu har en Knop saa langt hen i Efteraaret. — Na, saa det forundrer Dem, at den skal være det bedste!“

Ja, det tror jeg nok. Det er ogsaa kun en ganske simpel Maanedrose. Men ser De, kjære Ven, den Rose har hjulpet mig i en snæver Bending, i en meget snæver Bending. — Hvad det var? Na, det var ikke noget videre. — — Naa, ja ja, ja ja! Naar jeg har gjort Dem nysgjerrig, saa maa jeg jo fortælle det. Det er blot saadan en lille Oplevelse; det kan godt være, at De slet ikke finder, at den er værd at høre.

Det angaar Anton — min kjære Anton. Ja, jeg siger rent ud, at han har rigtignok kun været som Barn her i Huset, men om han havde været min egen Søn, tror jeg ikke, jeg kunde have holdt mere af ham; nu har jeg faaet mine Følelser for ham prøvede. Han var nu ogsaa bleven prægtig, saadan en flink Tourer, stor og stærk og bundærlig; han var i mine Dje al Tid som en gevaldig, dansk Hund, med et meget stort Hjærte, men med meget faa Ord — det kan jeg ikke nægte. Det, at han omtrent al Tid holdt sin Mund, det havde nu aldrig for generet mig, for det laa nu en Gang i hans Natur, vidste jeg, og naar han sad her hos mig om Aftenen og næsten ikke sagde et Ord mere end den Cigar, han røg af, saa var det dog alligevel, ligesom vi talte sammen, for jeg snakkede løs — ja, le De kun! —, og jeg vidste jo saa godt, hvad han mente om alle de Ting, jeg talte om, og der lyste saa meget venligt ud af hans gode, rare Ansigt, saa det var, som om han gav mig de bedste Svar paa alt; og nikke af og til kunde han da ogsaa.

Men saa i Vinter, lige fra Nytaar kan jeg sige, da begyndte hans Tavshed at falde mig for Brystet, for nu var der noget sorgeligt ved den. Det var tydeligt, at min store, stille Hund var bedrovet. Hans Humor var rent væk, jeg horte ham aldrig mere fløjte inde i sin Stue, og om Aftenen horte han aldrig et halvt Ord af, hvad jeg sagde, men faldt hen i Tanke, der lod til at være alt andet end muntre, og var han her i Stuen om Dagen, saa skulde han al Tid hen og sidde paa Stolen der ved Vinduet og stirre ud og skjænkede mig ikke et Blik. Jeg troede, at hans Sorg var saa forfærdelig, at han vilde undgaa mine Dje, — jeg Tossede, havde jeg bare lagt Mærke til, hvad det var for et Dag, han evig og al Tid skulde sige efter hen over Mortensens Have, som den Gang heldigvis ikke havde Blade paa Træerne! Men det er det gamle: over for sine allernærmeste er man allerblindest.

Naa, jeg forstod ingen Ting, og hvad der var i Vejen med ham, det var jo ikke til at faa dirket ud af ham; saa tavst havde han endnu aldrig været. Jeg spurgte og spurgte baade med den venligste Kjerlighed og med at gjøre mig gal, for jeg var saa ængstelig; men at faa ham til at svare — nej, jeg havde for faaet Kaffelovnen der til at rende over Gaden! — Ja, havde jeg blot ikke staaet ham saa nær, saa skulde jeg nok have været paa Sporet, for jeg vidste dog f. Ex., hvorfor den lille, nye Doktor bildte Kjobmand Gregue ind, at han var farlig syg og maatte ses til et Par Gange om Dagen, længe for Gregue og hans Kone anede, at det var deres tilkommende Svigersøn, som havde Manden under den skræffelige Behandling og nær havde taget Livet af ham med Ængstelser.

Under alt dette var vi da avanceret hen til de første Dage i April, og Foraaret begyndte at pippe frem. Jeg husker saa tydelig, jeg havde set den første Bi nede i Haven og var bleven ganske rovt derved, for jeg haabede, at den milde Luft og Solen og det hele Opsving i Naturen skulde hjælpe paa Anton. I de Tanker kommer jeg her op i Stuen, og saa staar Anton her og siger til mig, at han den næste Dag vilde rejse til — Norge, kan De tænke Dem! En Kammerat af ham var der oppe og havde lovet ham Arbejde, og nu vilde han rejse der op „for en Tid“. „Jeg vil se mig lidt om,“ fojede han til i en fortvivlet Tone; det var hele hans Forklaring.

Jeg var styrtefærdig, men jeg spurgte ikke; jeg bad ham blot om at skrive flittig, og det lovede han. Nej, jeg spurgte ikke, for nu, da han vilde væk, nu var jeg vis paa, at min Oplosning paa Gaarden var den rigtige. Jeg havde tænkt paa alle mulige Grunde — undtagen den rette —, og til sidst var jeg kommen til den Formening, at han var kjed af sin Bestilling og af det hele og af mig med. Og det var da ikke helt tosset tænkt, for De maa dog give mig Ret i, at Folk er jo nu saa fære; der er saa forfærdelig megen Utilfredshed alle Vegne, der er ikke nær saa megen rigtig Lykke og saadan rolig Tilfredshed ved Tingene som i gamle Dage.

Den næste Dag rejste han da med Eftermiddagsdiligencen, og som jeg derefter sad her og græd ud, kom lille Bouline. Kan De huske hende? — Naa, ikke! — Jo, hun er Datter af Drejeren omme i Langegade og en sød og ferm Pige; hun har Elever paa Klaveret, rigtig

mange endogsaa, selv Kammerraadens Smaa piger spiller hun med. Og en nyskelig Pige er hun, og hvad jeg nu saa magelos godt kan lide hos hende, det er, at hun, som dog er saa fjong og dannet, at hun ikke er med til denne affindige Mode at gaa med Bandehaar. Ja, er der noget, som kan optænde mig, saa er det denne Hestemode, som tager alt det aabne og det høje bort fra et menneskeligt Ansigt. — Men altsaa Bouline kommer her op; hun havde set ham i Diligencen. Og da hun træffer mig aldeles opblødt i Graad og horer Grunden, saa faar hun ogsaa Taarer i Øjnene, — jeg gamle Narrehovede, jeg troede, det var af Deltagelse for mig, og det mente jeg ogsaa var Grunden til, at hun i den følgende Tid saa' saa flinkt op til mig.

Den følgende Tid, ja, den var slem, meget slem. Der gik Uger, og der gik Maaneder, og jeg horte ikke et Ord fra ham; han havde lovet at skrive, og det er det første Boste, som jeg ved, han har brudt. De kan selv tænke Dem, hvordan jeg havde det; jeg havde nu en Gang set Spogelser, og de blev bestandig større og større. Den forfærdelige Uro, jeg gik i, ja, det var skræffeligt, — jeg skal ikke nærmere beskrive det, for det kan ikke beskrives. Det hjalp ikke, at min skikkelige, gamle Doktor kom for at opmuntre mig og satte sig i Lænestolen der og tog Brillefutteralet frem og gav sig til at lege med det, mens han snakkede; De husker nok, at saadan er det al Tid hans Bane at sidde og lege med Futteralet, parat til at tage Brillerne ud, naar han rigtig skal til at se paa en Patient. Det hjalp ikke det fjærneste alt, hvad han sagde for at berolige mig; der kom ikke andet ud deraf end, at jeg til Tak kunde forære ham et nyt Brillefutteral, da hans var itu, og han syntes saa godt om det, jeg havde, og af saadan Smaating kjøber jeg al Tid to Exemplarer for at have et i Reserven, — det er praktisk, skal De saa at se.

Men saa kom endelig det store Slag en Sondag i August Maaned. Jeg var kommet hjem fra Kirke og stod her i min rare Stue og horte efter Orgelet, som endnu spillede saa højtideligt derovre, og det var Solskin og det dejligste Sommervejr, som tænkes kan. Da falder mine Øjne just paa Rosen dér, som var i Færd med at aabne tre smukke, store Knopper, og underlig nok — ja, for det var dog underligt, at jeg netop skulde tænke ved mig selv, at det i Grunden ikke passede, at Roserne sprang ud for

saadan en gammel Kone som mig, for til noget saa yndigt som en Rosenknop, der stille og smilende folder sig ud, dertil passer jo kun en smuk, ung Pige. Saadan var nu min Tankegang, mens jeg stod og glædede mig over Rosenknopperne. Saa tog jeg Avisen og mine Briller og vilde til at læse; men i det samme kom Doktoren for at passiare lidt med mig. Det blev der nu ikke noget af, for han havde kun været her et Par Øjeblikke, da en Bogu kom jagende her hen for at hente ham til et Ulykkes-tilfælde ude paa Landet, og saa fo'r han af i største Hast. Og strax efter at han var fjort, kom Postbudet med et Brev til mig. At Frimærket ikke var dansk, saa meget kunde jeg se uden Briller, og saa begreb jeg jo strax, at det var Brev fra Anton, og med Hjærtebanken af Glæde og For- skrækkelse paa en Gang skyndte jeg mig hen efter Brillerne. Men de laa der ikke mere. Jeg ledte og søgte; men borte var de. Og De kan da tænke Dem den Fortvivlelse, der faldt over mig arme Menneske, som ikke var i Stand til at læse et Bogstav uden mine Briller. Men saa traadte Bouline ind ad Døren; hun havde langt nede i Gaden set Postbudet gaa herind og kom nu flyvende for at høre, om der var Brev fra Anton.

Ja vist var Brevet der, svarede jeg og forklarede hende i en Fart, at nu kunde jeg da Gud ske Lov saa at vide, hvad der stod i det, for Doktoren maatte være fjort med mine Briller — han havde samme Slags Futteral som jeg —, men hun kom som min Redningsmand, for nu kunde hun gjøre mig den uendelig store Tjeneste at læse Brevet for mig.

Jeg maatte holde mig ved en Stol, saadan rystede jeg af Bevægelse og Spænding, mens hun aabnede Brevet og begyndte at læse: „Kjære Tante Marie! Jeg ved nok, jeg har ikke holdt mit Lofte, at skrive til dig; men jeg har ikke kunnet —“

„Saa har han ligget syg derovre!“ udbrod jeg.

Men Bouline stirrede i Brevet og var bleven bleg og sagde: „Nej, han har ikke været syg. Men det Brev kan jeg ikke læse!“ — Og saa lagde hun Brevet ned paa Bordet paa en saa forskrækket Maade, som om det havde været forgiftet Papir.

Men jeg — — ja, jeg kan kun forstaa det saaledes, at al den lange Tids Uro og Befymring nu paa én Gang slog ud som den frygteligste Hæftighed, for jeg blev aldeles

tummelumsk og forlangte i de voldsomste Udtryk, at hun skulde læse hvert Ord i Brevet for mig. Jeg vilde høre det Brev, som jeg kunde se, — sagde jeg — og at jeg var ene i Huset og kunde dog ikke gaa ud paa Gaden og flæbe vildfremmede Mennesker ind til at oplæse et for-
troligt Brev; og at mit Hjærte vilde springe, inden Dok-
toren kom tilbage, hvis jeg skulde vente saa længe med
at høre, hvad han skrev, som jeg elskede over alt i Verden;
og jeg at fordrede og forlangte og erklærede, at jeg vilde
høre, hvad der stod i Brevet, om det saa var aldrig saa
galt, — — — Ja, hvad sagde jeg ikke, og hvad siger
man ikke, naar man forst er ude af sig selv!

Jeg fik hende da ogsaa gjort saa forkræffet, det stakkels
Pigebarn, at hun tog Brevet igjen; men hendes søde
Ansigt var saa hvidt som Sne, og hendes blaa Øjne blev
formelig sorte, mens hun læste op af Brevet, at Grunden
til hans Sorg var, at han holdt af hende af hele sit
Hjærte, men godt vidste, at hun stod alt for højt over
ham, saa at det var Daarskab og Umulighed, for
hun var — — — Og saa fulgte der en Skildring
af hendes Skjønhed og Mageløshed i saa høje Toner,
som jeg næsten aldrig har hørt. Derefter skrev han, at
han var rejst bort for at glemme hende; men det gif ikke,
og nu vilde han derfor prøve at rejse meget langt bort
paa lang Tid, og under de Omstændigheder havde han
følt, at det var hans Pligt at forklare sig for mig, da
han nu forlod mig for Alvor. „Men, Tante Marie,“ —
saadan sluttede han — „dette betror jeg kun til dig.
Rober du det nogen Sinde for nogen — frem for alle
for Bouline, da er alt ude mellem dig og din sønligt
hengivne Anton“.

Og det Brev havde jeg tvunget hende til at læse
op! Jeg havde i min Forbavselse ikke en Gang haft Be-
findelse til at stoppe hende paa Halvvejen. Jeg følte mig
som den værste Skurk, da jeg nu efter Oplæsningen saa
hende blive som et dryppende Blod og synke grædende ned
paa en Stol og tabe det forbavsende Brev paa Gulvet.
Jeg anede aldeles ikke, hvad jeg skulde sige til hende i
det vidunderlige Øjeblik. Maaſke De havde vidst det i
mit Sted; jeg kunde ikke finde et eneste Ord og stod som
et raadvildt Faar, indtil mine Øjne faldt paa Rosen, og
jeg huskede de Tanker, jeg havde haft ved den kort for.
Da tog jeg hurtig Rosen og satte den hen paa Bordet lige foran

hende og skyndte mig ud af Stuen og drejede Røglen om og tog den med mig, for at ingen skulde forstyrre hende.

Selv gif jeg ned i Butikken, som heldigvis var lukket, og mens jeg dér fik sundet mig ganske langsomt, kunde jeg ikke lade være med at fornøje mig over min Ide med Rosen; for var der noget i den hele Verden, som den arme Bouline kunde taale at se efter den Rystelse, saa maatte det vel være noget saa uskyldigt og mildt og rent som en lille, frisk Rose, der lige folder sig ud af sin Knop og ser for første Gang op mod Dagens Lys.

Da jeg et Kvarters Tid efter kom op igjen, sad Bouline da ogsaa og saa' ufravendt paa Roserne med straalende Øjne. Saa gav vi to jo en lille Scene — eller snarere en stor. Og den endte med, at jeg stak en af de unge Roser i hendes gule Haar, og der sad den og nikkede i Solskinnet, mens hun gif hurtigt hen ad Gaden — lige hen til Telegrafstationen.

Om Eftermiddagen kom Doktoren med Brillerne; men jeg standsede rigtignok hans Undskyldninger med at sige, at en Engel maatte have styret hans Haand, men at et Menneske gjerne vilde takke ham de tusende Gange. Ja, for vil De sige mig, hvad skulde jeg have gjort, hvis jeg selv havde læst Anton's forfærdelige Brev med det fortvivlede Forlangende til mig at tie med Sagen? — Men Doktoren og jeg er da ogsaa nu ved den anden Hare „fra en uncævent Patient“, og han skal have den tredje.

Maa, men Anton, han arriverede allerede fire Dage efter i en ny og betydelig forbedret Udgave. Det er jo ganske sandt, at Bouline i adskillige Punkter staar en Del over ham; men jeg tror nu alligevel, at hans stærke Kjærlighed nok efterhaanden vil lette ham op ved Siden af hende. Og at han i alt Fald har faaet den rette, det er tydeligt nok, for vil De tænke Dem, han, den tavse Bind, med hende kan han snakke! Ja, jeg har set, at naar de gaar alene sammen nede i Haven, saa kan han formelig sludre.

Og der staar nu min Rose. Den er paa første Pleje, maa De tro, den maa ikke paa nogen Maade gaa ud, for hvis den ikke kommer til at give et Bidrag til den Bufet, som lille Bouline skal have i Haanden, naar hun en Gang gaar ind i vor gamle Kirke som Brud, saa ender den Historie ikke, som den skal, — vel?”

Mon han dog ej skulde komme?

Af C. Ploug.

Med et Træsuit efter et Maleri

af Dalsgaard.

Mon han dog ej skulde komme?
Søndag Middag er jo omme;
naar han vil, han kan gaa bort.
Hvi vil han da hjemme nøle,
naar han paa sig selv kan føle,
hvor at vente dog er haardt?

Var det mig, han bød efter,
vilde jeg af alle Kræfter
løbet gjennest Vej til ham.
Hvorfor skal min Længsel gjækkes,
naar den burde være Begges?
Det er virkelig en Skam.

Har de Unges Læg ham drillet?
Gik han med til Keglespillet,
for at købe Fred af dem?
Na — han la'r sig ikke drive;
drille de ham, kan han give
Svar med baade Fynd og Klem.

Eller om en anden Pige
af de kjonne og de rige
havde sat for ham sit Garn?
Nej — jeg vil ej være bange;
heller ej han la'r sig fange,
for saa var han jo et Skarn.

Men onsonst mit Øje flækker
over Dale, over Bakker,
for at hilse paa min Ven.
Lærken jubler for sin Mage,
Viben piber frem sin Klage,
og mit Sind er stumt som den.

Tys — en dunkel Gjenstand rager
op nu af den gule Uger,
dukker frem bag Bakkens Kant.
Mer og mere den sig nærmer,
nu ses hvide Skjortearmer
og Kasketten. — Det er ham!

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønuedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemouen, en Foraarsfantasi af S. Michael-
sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Asiane, En Reiseerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehenschlagers Barndom og første Ungdom, af E. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis-
undelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Vore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Nul for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; E. Dilling: Greven af Svedala; med Illustr. af C. Henningsen; C. Ploug: Mon han dog ej ikulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen-
stand; B. Østergaard. En Uvedkommende, Studie fra Baden, med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet, 24 Sider. 20 Dre.
- 25. W. Henschel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. W. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thom-
sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: et Glentefrig, med Illustr. af H. Tegner; J. Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Viggo Langer. 24 Sider. 10 Dre.
- 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R. Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. K. Sidt: Skibsskjærnerne, et Sagn fra Provence, med Illustr.; Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender Du de Stille i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44 Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsstyggen, med Illustr.; J. Futtrup: Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B. Hansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af Anker Lund; B. Østergaard: Unde Dine, med Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af Alf Schmidt; Anna Borch: Djævelen som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Omflagets 4de Side).

- Elith Neumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ud. Langsted: En Moders Tilgivelse, Et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Corfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gamburg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nassehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanter, af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L. Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dronning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Raadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landsflygtige Skrædder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et Mønst Sagn, af Mogens Gynge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbeck; Hammershøi, en Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theeu, ved A. B. C. Loepffer; 30 Potter Reier, af Birger Hansted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Bornholm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Byvædderen; Tre Løster, Fortælling af Martin Kof; Svend Trøst Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Fanden hitte paa? Eventyr ved Jæns Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Boul, af S. Nielsen. 11 Billeder, 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af Chr. Vestergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernestud, af Birger Hansted; Gjedden, jydsk Folkeeventyr, af Jæns Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gynge; Lidt Mosait fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjober paa engang for et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Mr. 32

Bris: 10 Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

(Se Omslaget indvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerpærer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tapsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen; Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Vinieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsjuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Inlands Nordvestkyst, af C. Jagd, med 2 Illustr.; Et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbhytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Ritmøller“, af C. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Mølbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Heksen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Rejsekitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af C. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

Fra Spaniernes Tid.

or saa Nar siden, da der var Troppesamling i Dyrehaven, besluttede jeg en Dag sammen med en Ven at tage derud for at se paa Dvellerne i Marken.

Som sagt saa gjort! og opad Formiddagen naaede vi ogsaa ud paa Eremitageplænen, hvor der var Teltlejr. I Djebkliffet herskede der Fred og Ro; Soldaterne vare ude; kun Koffene gif og forsøgte sig i kulinære Dveller, medens Kammeraterne vare ude paa militære dito.

Udbyttet af de sidste vare forhaabentlig større end Udbyttet af de første, i al Fald for den Kofs Bedkommende, som vi henvendte os til for at faae Oplysning om, hvor Dvellerne foregif den Dag. Det kunde han ikke bestemt sige, da de vare rykkede ud i forskjellige Retninger; derimod fortalte han os paa Forespørgsel om, hvad det var, han lavede, at det skulde være Risengrød.

Man saa nu ogsaa nogle spredte Risengryn med fortvivlede Hop at svømme om i det kogende Vand — »rari nantes in gurgite vasto«*) — og jeg udtalte da en berettiget Tvivl om, at den Operation vilde lykkes.

*) „Enfalte Svømmende i det uhyre Hav“ om de Skibbrudne i Virgils „Æneide“.

„Na!“ mente han, „naar bare Vandet faar Tid til at dampe bort, saa bliver det nok til Grød altsammen!“

„Det bliver vist Vandgrød.“

Vi gif imidlertid hen til „Makketutten“ for at faae en Forfriskning, da det jo ikke kunde nytte at gaa ud paa Lykke og Fromme for at søge om Tropperne; vi vilde hellere afvente deres Hjemkomst.

Da vi efter en halv Times Tids Forløb kom forbi Koffen og spurgte ham, hvordan det gif med Grøden, svarede han, at det vist næppe blev til Grød den Gang, det vilde vare alt for længe — „men saa faaer de Bælling.“

Vi gif nu omkring i Skoven, men da vi hørte Bataillonsmusik, skyndte vi os tilbage til Teltlejren for at je dem rykke ind. Idet vi kom forbi Marktetenderen, saae vi vor Ven, Koffen, rødglødende og forpustet staa og kjøbslaa. Vi bød ham en halv Bayer, som han takkende tog imod, men —

„Jeg maa skynde mig, for nu kommer de, og saa skal Maden være færdig.“

„Naa! Og hvordan blev saa Bællingen?“

„Det bliver aldrig til Bælling — gid S — havde det frakliffe Stads! — nej, nu har jeg kjøbt et halvt Pund Buddersukker og en Citron og noget Kanel, og nu faaer de i'gu Grynsuppe i Stedet for, men det kan jo ogsæ være mejet delikat!“

„Ja, det er det vist! — Velbekomme!“

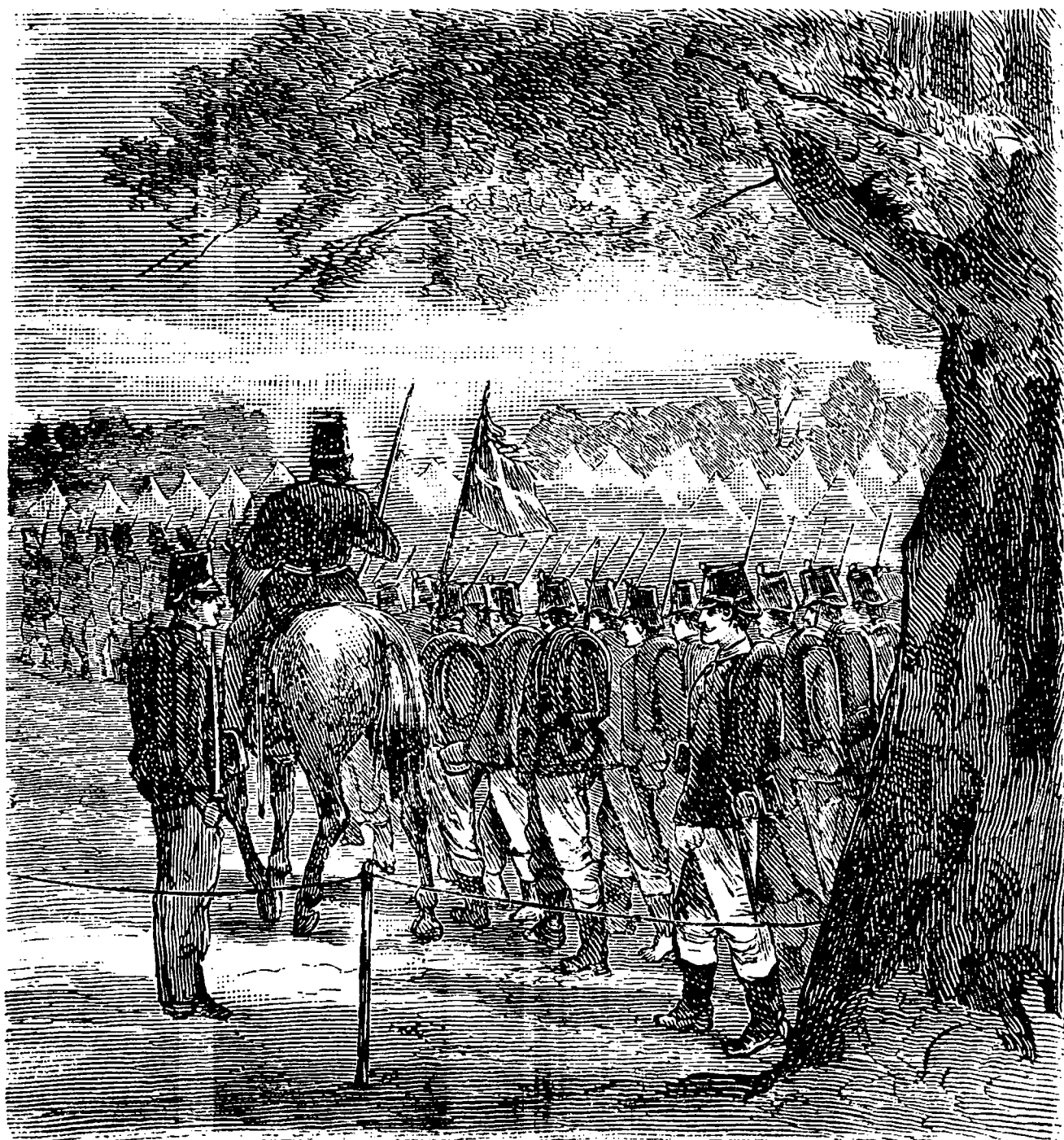
Det var en Fyr, der forstod at hjælpe sig i en snever Bending! for det er unægtelig et lille Mesterstykke: at spire løs paa Grød og derpaa gjennem en mislykket Bælling at lande ved en „delikat“ Grynsuppe —

Kort efter begyndte Bataillonen at rykke ind med vajende Faner og klingende Spil.

Først kom Syderne, støtte og solide under Bjørneborgermarschens energiske Toner, der passede godt til de kraftige, herdebrede Skikkelse og deres taktfaste, lidt tunge Gang.

Lidt efter hørtes en lystig Balsmelodi, og Kjøbenhavnerne viste sig, snakkende og leende og nikkende til Venner og Bekjendte. Geværer bagad Skulderen, og Huen bagad Nakken, men flot og lystigt skridtede de ud, godt og vel med de bekjendte 120 Skridt i Minuten, skjøndt Sveden trillede ned ad de solbrændte Ansigter.

Saa kom de pæne Fynboer, pertentlig og en lille Smule tvindagligt marscherende for en Dels Bedkommende, under Verdis eller Donizettis Toner, der paa en vis Maade svarede ret godt til de mange, mørkøjede og bruntlokkede Hoveder, der uvilkaarlig bragte En til at tænke paa den Tid, „da Spanierne var her“, og da det nok ikke blot var de andalusiske Hingste, der forbedrede Racerne paa Fyens Land.

Bludseligt faldt mit Dje paa en fix Sergent i et af Geledderne, hvis lynende Dje og mørkebrune Haar mindede mig stærkt om en fjorten, femten Mars Gut, jeg under Krigen 1864 tilfældigvis var stødt paaovre ved Nyborg, og som den Gang havde gjort et levende Indtryk paa mig, ikke mindst paa Grund af hans romantiske Familiehistorie.

„Ham maa jeg have fat i.“

„Hvem?“ spurgte min Ledfager forundret.

„Ham, Sergenten, Gymnastiklæreren der!“

„Det er en flot Fyr; han ligner en Sydbø; men hvad er der med ham?“

„Jeg maa vide, om det er den Samme, jeg som Dreng traf i 1864, hvis Moder var Datter af en Spanier og en Sigøjnerpige, og hvis Fader var en Svensker, medens han selv var født paa Fyen.“

„Det var ellers nogle indviklede Nationalitetsforhold; men hvad har Du med det at gjøre?“

„Han interesserede mig, og hans gamle Bedstemoder ikke mindre.“

„Sigøjnerinden altsaa! Hun spaaede Dig maaste?“

„Na, Passiar! jeg vil høre, om hun lever, og høre, hvordan han selv har det. Sa, nu maa vi vente, til de er traadt af og har faaet Middagsmaden i Livet. Vi kan imidlertid hilse paa gamle Venner og Bekjendte, som her jo er nok af ude.“

Det gjorde vi altsaa, men da der var gaaet en Times Tid, bad jeg om Udgangstilladelse for at opsoge Fynboernes Teltgader —

Da min Ven og jeg henad Aften forlode Eremitageplainen og ad den smukke Mathildevej gennem Ulvedalen gik nedad Kirsten Pils Kilde til, vilde min Ledfager gjerne høre lidt om den interessante Sergents Historie, og i Haab om, at Læserne dele hans Ønske en lille Smule, tænker jeg, at de ogsaa ville lytte til min korte Beretning.

I Aaret 1864 gjorde jeg som Understibslege Tjeneste paa en af Fregatterne. Under den anden Vaabenhvile var hele Flaaden bleven samlet i Østersøen under Admiral van Dockum, og det begav sig da en skøn Dag, at vi alle dampede op i Store Belt og fastede Anker udenfor Nyborg ved Slipshavn.

I de faa Dage, vi laa her, var der rig Lejlighed til Landgangsture, og sammen med en af de andre Officerer besluttede jeg en Dag at gjøre en Fodtur i Nyborgs Omegn, hvor Ingen af os tidligere havde været. Vi bleve altsaa satte i Land i Bagbords Slup, og efter at have indtaget en solid Frokost i Schalburgs Hotel begave vi os paa Vejen.

Det varede ikke længe, inden vi naaede den smukke

Egn omkring Holdkøbenhavn; vi fordybede os i Skovens Ensomhed, kom længere og længere bort, og inden vi vidste et Ord af det, havde vi vandret en tre, fire Timer og mærkede pludseligt, at vi vare meget tørstige. Vi vare imidlertid komne ud af Skoven, og i nogen Afstand saae vi et pænt lille Hus, hvorefter vi styrede.

Da vi naaede derhen, traf vi i den lille Have foran Huset en halvvoxen Dreng, der gik og gravede; og et smukkere og fjækkere Drengsansigt skulde man lede længe efter i al Fald imellem de Brunette.

„Det var vel altsaa den tilkommende Sergent?“

„Netop! Han førte os indenfor, da han hørte, at vi ønskede noget Mælk, og der traf vi en godt og vel halvfjerdsfindstyveaarig Kvinde, der venligt bad os sidde ned i den nette Stue, medens hun gik ud efter Mælken.

Det var Drengens Bedstemoder, den Gamle med de tindrende, sorte Dine, det svære, krusede, graa Haar, som hun bar ubedækket, og de næsten ungdommeligt smidige Bevægelser.

Smidens hun var borte, saae vi os om i Stuen og bleve da opmærksomme paa en Del mindre Kurvemagerarbejde, hvoraf flere Ting udmærkede sig ved en vis Zirlighed. Der var smaa Kurve, Bakker, ja endogsaa Cigarfouteraler af fine Vidier, hvilket Drengen Altsammen viste os.

„Det er Bedstemoderens Arbejde,“ sagde han helt stolt.

„Ja, Du har da troligt hjulpet mig, Henrik,“ sagde den Gamle, der kom ind i det Samme med prægtig Mælk og Glas paa en af de flettede Bakker.

„Men det er Dig, der har lært mig det, Bedste.“

„Saa skal Henrik vel være Kurvemager?“ spurgte vi.

„Nej!“ sagde han helt haanligt og trodsigt, „jeg skal være Soldat, som min Fa'r var og Bedstefa'r, før ham.“

Det var Zacharias Topelius's „Soldatpojke“ opad Dage:

„Min Fader var en finsk soldat,
Den tapraste man fann!
Han var min fader, han!“

Det var ham selv lyslevende i al hans fjække Ahnestolthed!

„Det stillesiddende Arbejde er heller ikke Noget for

den Unge," sagde Bedstemoderen, der altsaa delte Sønnens Sympathier.

I det Samme blev Samtalen afbrudt, da en venlig, gammel Mand tittede ind ad Døren og sagde Goddag! men vilde strax trække sig tilbage, da han saae, der var Fremmede.

Han blev dog nødet til at komme indenfor og der forestillet os som Skolelæreren i Sognet, der blot vilde ind og se til sin Yndling og Elev, som han snart skulde miste, da han alt gik til Præsten.

Vi beredte os lidt efter til at gaa, men da vi saa vilde hde noget for Mælken, vilde den Gamle paa ingen Maade vide noget deraf. Vi fandt da paa hver at tilkøbe os et Cigarfuteral til en Grindring, som vi da betalte Henrik lidt rigeligt, hvad han først slet ikke vilde finde sig i.

"Du kan betragte det som Haandpenge i Fædrelandets Tjeneste. Til Lykke Henrik!"

Saa gik vi og fulgtes paa Vej af den gamle Skolemester.

"Det var en prægtig Skikkelse, den Gamle derinde!" sagde en af os, da vi vare komne nedad Vejen.

"Ja, og hun har tumlet sig i Verden i sine Dage," bemærkede Skolemesteren.

"Er hun Katolik? Hun bar et Krucifix paa Brystet?"

"Det tror jeg ikke engang, at hun selv var istand til at besvare. Der er Sigøjnerblod i hende."

"Se, se! og saa har hun kunnet slaa sig til Ro her."

"Det kneb vist ogsaa i sin Tid; men hun var jo saadan gift paa en Maade."

"Paa en Maade? — naa! hun fik et Barn med En?"

"Det havde hun allerede, da hun kom her, men det var ikke med hendes Mand. Nej, det var før hans Tid med en af Spanierne, der var her i 1808. Ham fik hun en lille Tøs med, men" — vi stod just ved en Havelaage — "værst'artig, mine Herrer Officerer! træd indenfor! her boer jeg."

Vi gjorde, som han bød os, og kom ind i en ret stor, tæt bevoget Have, mellem hvis Træer man dog kunde skimte Skolebygningen i Baggrunden.

"Her skal De se et dejligt Lysthus; sæt De Dem nu derind, saa skal jeg be' min gamle Pige, for jeg er Enkemand og barnløs, om at bringe os noget

god, gammel Mjød ud — den har De maaste aldrig smagt før?"

Vi gjorde, som han sagde, og haabede paa at faae en interessant Historie at høre.

Han kom snart tilbage, fulgt af en Hund, et Par Rattetillinger, Høns og Duer og en Skare af Kaniner i broderlig Forening; alle lode de til at ville have „Goder“ af ham, og han uddelte da ogsaa med rund Haand baade Brød og Korn og andre Sager imellem dem.

„De er nok en stor Dyreven?"

„Ja, jeg elsker Dyr,“ svarede han med Snderlighed.

„Men de Kaniner, de formere sig jo voldsomt; hvad gjør De med alle dem?"

„Jeg spiser dem efterhaanden. De smager udmærket.“

Naar det forstaar sig — det er jo ogsaa en Maade at vise sin Kjærlighed paa!

Jeg kom uvilkaarligt til at tænke paa Negeren, der blev spurgt om en Missionær, der var forsvundet.

„Jo, Sir! — mig kjendt Massa meget godt — dejlig Massa! sødt Massa! — mig var med at spis' ham.“

Mjøden kom imidlertid, vi fik Cigarerne tændte, og Skolelæreren fortalte.

„Ja, se jeg er jo rigtignok henved de 60 Aar nu, men at jeg dog ikke kan huske selv, hvad der foregik i 1808, kan De ikke fortænke mig i. Hvad jeg nu vil fortælle Dem er derfor mest fra Andre, men dels har jeg det fra min gamle, paalidelige Fader, som boede her i mange Aar paa Egnen og tidligereovre ved Kolding, hvor vi er fra, og dels har Mo'er Bella, som vi kalder den Gamle, deroppe ved Landevejen, selv fortalt mig Udskilligt af sit Livs Hændelser, naar vi fortroligt have siddet sammen ved en lun Kaffeassiar, saa at det nok Altsammen er saa temmelig nøje overensstemmende med, hvad der virkelig er passeret.“

Og nu fortalte han omtrent som følger:

Det var jo i Begyndelsen af Aaret 1808, at Spanierne rykkede ind i Sjælland, hvor de bleve indkvarterede rundt omkring lige oppe fra Aarhus og ned til Vejle og Kolding. Paa Koldinghus kom det straalende Infanteriregiment la Princesa til at ligge. De for største Delen udmærket smukke Folk i de prægtige Uniformer og med det venlige, belevne Væsen vandt Alles Hjerter, tilmed da de jo kom her som Hjælpetropper sammen med Franst-

mændene imod Svenskerne og de netop da saa forhadte Englændere — det var jo næppe et halvt Aar siden, at det vandalske Bombardement paa Kjøbenhavn havde fundet Sted, og Flaaden var røbet.

Naar de om Aftenen antændte deres Bivouakild for at modstaa den strenge Kulde og saa, lejrede om den enten inde i Slotsgaarden eller udenfor paa Slotsbaffen, sang deres Hjemstavn's melankolske Moll-Sange til Guitarens Lyd, eller de med Akkompagnement af Tamburiner spillede op til en lystig »Fandango«, »el Jaleo« eller »la Gitana«, saa strømmede Byens og Omegnens Beboere til for at høre deres Sang og se deres Dans til Kastagnetternes taktfaste Slag.

Som de en Aften ude paa Slotsbaffen spillede en »Gitana«, havde en Matmandsfamilie, der lige var kommet der til Egnen paa Gjennemrejse, lejret sig i kort Afstand, og midt under Guitarens Toner og Tamburinens Klang sprang en 15—16aarig mørkøjet ung Pige med lange, flagrende, sorte Lokker frem i Kredsen, og med smældende Kastagnetter svang hun sig i Dansen med henrivende Ynde i sit phantastiske Kostume, der mest udmærkede sig ved det, der manglede.

Subelen var grænseløs. Alle Soldaterne rejste sig og sluttede Kredsen om den bedaaende Snylside, der med Et var dukket frem af Mørket, og hvis tindrende Dine iunklede som Diamanter, medens der fra de halvtaabne Læber fremhynnedes dunkle, elskovssvangre Strofer til Kastagnetternes klare Klang.

Da hun omsider udmattet standsede, gjorde de gamle Zigøjnere, hendes Forældre eller hvem det nu var, en rig Høst, medens hun ikke gjorde Mine til at ville have Andel i Byttet.

Hun havde danset kun for at danse! Og da Guitar og Mandolin og Tamburin atter klang med deres æggende Lyd, stod hun atter midt i Kredsen, frisk og blomstrende som en Rose, men nu havde hun den prægtigste Kavaller, man vilde se for sine Dine, til Vis-a-vis.

En ung, smuk Fændrik havde kastet Uniformsfrakken, og den hvide Skjorte tog sig fortræffeligt ud til de røde broderede Benklæder. At det var en tre—fire Graders Kulde mærkede nok ingen af de to.

Det var et vidunderligt Syn der paa Slotsbaffen i

den stille, maanedlare Nat med den dejlige Udsigt over den blanke Slotsfjeld!

Men hvem tænkte i Djebliktet paa Udsigten? Her var nok at se paa deroppe paa selve Bakken.

De flammende Baal med de fremmede Soldater rundt omkring! en Skare Bønder og Borgere midt imellem de

mørke, stolte Skikkelse med de straalende Farver i Uniformerne! Mandolinerens og Tambouriners og Kastagnetterens Klang og saa denne fortryllende Bayadere med de straalende sorte Øjne og de hvide Tænder bag de halvtaabne Læber, med de lange, krusede, sorte Haar, der frit bølgede om de runde, brunlige Skuldre og den næsten blottede Barm,

disse Loffer, der som Slangar favnede mere end en
Yndlings Lyst og al hans Tanke i deres bølgende Sno-
ninger, saa at Rejret halvvejs gik fra Staffelen! denne
glødende, berusende Dans! disse smaa Fødder paa de fine
Ankler, der paa orientalsk Vis vare ombundne med glind-
sende, flirrende Metalringe, der vuggede sig paa den høje
Brist og den runde Hæl og kaldte paa Blikket, som ikke
kunde lade være at se Anklen udvide sig i bløde Rund-
ninger opefter, naar Skjørtets Folder fløj tilside i den
fyrige Dans! — jo, der var Nok, mere end Nok, altfor
Meget at se paa! Og de dansede og svang sig og snøede
sig vildere og vildere; de skiltes for atter at mødes og
atter at skilles, indtil hun tilsidst næsten daanende sank i
hans Arme, og han, ubekymret for Omgivelserne, trykkede
et langt, brændende Kys paa hendes elskovssukkende Læber.

Den Aften skiltes de, men senere mødtes de mange
Gange. Saa brød Zigeunerlejren op der fra Egnen, og
Isabella maatte følge Troupen nordpaa.

Da var det, at Koldinghus Natten til den 29de
Marts gik op i Luer.

Historien om, at Spanierne skulde have antændt
Ilden for at indebrænde Fyrsten af Pontecorvo, den franske
Overstkommanderende, Bernadotte, som han først hed,
Carl den Fjortende Johan, som han senere blev kaldt, er
ganske sikkert helt opdigtet. Fyrsten havde netop vidst at
gjøre sig vel tyndet af Spanierne ved sit urbane, vindende
Væsen.

Man har ogsaa fortalt en Historie om, at Komman-
danten, Oberst Hviids Hustru, imedens hendes Mand laa
med sit Regiment paa Fyen, da hun om Natten blev
vækket af Flammernes Skin, ilede til Brindsens Værelser
for at vække ham, men i Forgemakket blev standset af
spanske Officerer med dragne Raarder, idet de bestemt sagde:

„Her kommer Ingen frem. Fyrsten sover og har
forbudt al Udgang!“

Hun skal da være ilet ad en Løngang den modsatte
Veje og gennem en hemmelig Dør, der var dækket af et
Maleri, ved Hjælp af en mystisk Rnap være kommet ind
til ham og have faaet ham vækket og frelst ud af Vinduet
i Portfløjen, hvor han boede, og hvor Ilden var begyndt,
og Trapperne alt brændte.

Alt er imidlertid Fabel ifølge Udsagn af Oberst Hviids
egne Døtre, der i mange Aar boede paa Fyen.

Men at Roldinghus brændte, derom vidner den Dag idag de hensmuldrende Rester af den gamle, stolte Kongeborg, og at en Del af Spanierne kort efter droge til Thyen, det er ogsaa sikkert.

Tiden led, og det var blevet henad Sommeren. Da kom der Nygter hertil om en Insurrection i Spanien imod det napoleontiske Regimente, der jo der repræsenteredes af Kejsers Broder, Kong Joseph.

Alle Spanierne næsten uden Undtagelse vare snart enige om at ville slutte sig til deres Landsmænd og derfor snarest muligt skilles fra Franskmændene og se at komme til Hjemmet. La Romana, Spaniernes Overstkommanderende, der havde sit Hovedkvarter paa Postgaarden i Nyborg, satte sig i Forbindelse med de meget beredvillige Englændere, hvis store og smaa Orlogsskibe sværmede om i de danske Farvande, og en almindelig Udflykning fra Sjælland, Thyen og Langeland, hvor de spanske Tropper vare indkvarterede, blev samtidigt besluttet. Dette var i Slutningen af Juli.

Zigeunerpigen Isabella var jo gaaet Nord paa med hele Natmandsfamilien. Overalt traf de Spaniere, overalt var der baade Jubel og Sølvklang over hendes Dands, men der var Sorg i hendes Sind. Tilbedere og Tilbud havde hun nok af, men det var, som om det lille Crucifix, som Enrique ved Afstedden havde skjænket hende som en Amulet til en Grindring, bevarede hende i alle Fristelser.

Næsten alle Spanierne gik med en eller flere Amuletter, og man træffer endnu i Sjælland og Thyen paa saadanne, der ere efterladte som Grindringstegn af de godmodige og taknemlige Fremmede.

Oppe i Marhusøgnen vare Natmændene trufne paa en dem beslægtet Familie, og en ung Mand, der var Medlem af denne, forlangte Isabella til sin Kone. Hun vilde nægte det, og da man vilde tvinge hende, løb hun en Nat bort Syd paa, og nogle Dage senere stod hun ved Ruinerne af Roldinghus, hvor Alt var øde og forladt.

Ik! der var ingen Enrique, intet Haab og ingen Støtte!

De forfullede Ruiner vare som et Billede paa hendes korte Kjærlighed — Flammen havde været der, men kun en forfullet Tomt var tilbage!

Hun tabte dog ikke Modet, og ved at spørge sig for, saa godt hun formaaede, hos de spanske Soldater, der laa der i Omegnen, og ved at fremvise et lille Kort, som hun

og, hvad der nu var foregaaet imellem Bella og ham eller ikke, han betalte for hendes med, og saa fulgtes de ud derfra.

De flyttede op ad Hjertemindetanten til, hvor Sorgen kjøbte et Hus med en lille Jordlod til en Aar, og der levede de saa nok i flere Aar, men da hørte vi ikke Meget fra dem. Gift var de nok egentlig ikke; hun havde jo heller hverken Døbe- eller Kopper- eller Konfirmationsattest, og uden det kan man jo ikke gifte sig her i Landet; men Alle fortalte, at de levede godt sammen. Hun flettede Kurve, og han passede deres Smule Jord, og saa havde han desuden en god Bisfortjeneste ved jevnligt at spille til Bøndergilder.

Men pludselig var de helt forsvundne en Dag. Barnet, der da var en 4—5 Aar, var sat i Pleje hos nogle Nabofolk, Huset var lukket, og Fuglene fløjet, hvorhen vidste Ingen.

Det var Zigøjnernationalen, der var vaagnet hos hende og havde faaet ham draget med, thi senere hen kom det for en Dag, at de rejste om til Markeder i Sylland, hvor han spillede, og hun dansede, og hvor de tjente gode Penge. Af og til kom de hjem og saae til Barnet, den lille Zitta, men snart droge de atter bort.

Skolelæreren fortalte ogsaa, at han, da han engang besøgte sin Slægt ovre ved Kolding, da der traf dem paa et Marked, hvor de havde deres eget Telt med fast Entrée af otte Stilling pro persona for en halv Times Underholdning ved Dans og Musik. Bella dansede der i et straalende Kostume sine vilde Naturdanse for et henrykt Publikum, og Teltet var stadigt propfuldt.

Et Par rige Proprietærer vare saa betagne af hende, at de om Aftenen paa Gæstgivergaarden, hvor de logerede, havde budt hende Guld og grønne Skove for et Kys, men hun havde rystet paa Hovedet.

„Aldrig! Aldrig til Noget!“ sagde hun bestemt.

Saa vare de blevne mere paatrængende og havde plumpt og massivt sagt:

„Det er ogsaa en Tyr af en Mand at ville være tro!“

„Det er ikke blot ham, jeg er tro, men Gud, der ikke er mere for mig her i Livet!“ og med hellig Andagt havde hun kysset sin Amulet, Crucifixet, som hun gif med ved sin Barm.

Og jaaledes havde hun afvist Alle. Amulettens havde vist sin Kraft og ført hende fri af alle Fristelser.

„Ja, Herrens Beje ere uransagelige!“ tilføjede den gamle, fromme Skolelærer; „han fører os Mennesker paa den forunderligste Maade. Denne Sjæl havde han just gjennem hendes Ungdoms Fejltrin frelst for sin Himmel. Erindringen om hendes første Kjærlighed bevarede hende ren og kydst og tro indtil Enden.“

Saaledes gik nu adskillige Aar. Undertiden vare de i længere Tid i Hjemmet, men saa kom Flyvelysten over dem igjen, og de droge bort. Zitta var ude at tjene og havde det ret godt. Men saa fik hun en Kjæreste, og han sveg hende; men Barnet døde, og hun hyttede sig for Fremtiden.

Saa døde Sorgen. Han havde altid været svagelig, og dette omflakkende Liv med lidt Drik og Svir imellem var jo ikke just styrkende for en svag Konstitution, og nu slog Bella sig til Ro i Hjemmet. Datteren tog hun hjem til sig, og nu sadde de der og ernærede sig ved at flette Kurve. Noget Penge havde hun vel ogsaa, thi da der var gaaet en Del Aar, drog Vængselen hende hertil, hvor hun havde set det sidste Glimt af sin Ungdoms Elskede, i al Fald da af Skibet, der tog ham med sig. Hun solgte sit Sted og købte Huset deroppe ved Landevejen. Det var i Fyrrerne!

Saa kom Krigen paa, og vi fik svenske Hjælptropper herover paa Fyen, for længere kom de aldrig. Og Gud bedre os, for den Hjælp, de bragte os! — ja, de hjalp os til en gruelig Mængde uægte Børn. Zitta var da ogsaa saa heldig at komme ikast med en ikke saa ganske ung Sergent; men det var en stolt Karl; Fanebærer var han ved Regimentet, og den smukkeste Mand, man vilde se for sine Dje.

Hun var jo ingen Marsunge længer, men hun saae rigtig udmærket godt ud endnu med det fulsorte Haar, de tindrende Dje og den ranke Figur.

Saa rejste Svenskerne, men Souvenir'erne bleve tilbage. Henrik — det var Fanebæreren! Han kostede sin Moder Livet, men Bedstemoderen blev ham i Moders Sted, saa trofast, som Noget kunde være det. Han hænger da ogsaa ved hende med Liv og Sjæl.

„Men hun er ogsaa en Perle!“ tilføjede den Gamle

til Slutning; „og saa at tænke sig, at hun maaste slet ikke er noget kristent Menneske!”

„Vær De rolig for hende, gamle Ven! Hun finder nok Naade der, hvor de Fleste af os Andre maa blive udenfor.” —

„Ja, nu har Du Skolemesterens Historie, og nu kjender Du altsaa ogsaa Sergentens. Hans gamle, kjære Bedstemoder døde for et Par Aar siden, fortalte han mig med Taarer i Øjnene; men Amuletten gav hun ham inden sin Død, og han viste mig ogsaa, at han bar den paa Brystet efter hendes udtrykkelige Ønske.”

„Se, se!” bemærkede min Vedsager, „Overtro hos en dansk Soldat!”

„Kalder Du det Overtro, at en Mand retter sig efter sin døende Bedstemoders Bøn?”

„Og bærer Amuletter!”

„Amuletter eller Grindringstegn — kald det, hvad Du vil! Men i en saadan hulig Gjenstand, der til alle Tider og paa alle Steder minder En om et Bæsen, man ret inderlig har havt kjær, og som man gjerne vilde gjøre til Behag, deri ligger der en Kraft og Betsignelse, som aldrig kan vurderes for højt. Lad det være en Ring, et Kors, et Crucifix, ligegyldigt hvilket, en Amulet bliver det i Fristelsernes svage Øjeblikke for et elskende og erindrende Hjerte!”

„Sic sit!*) — Men der ere vi jo ved Kilden,” udbrød han og tilføjede syngende:

„Kirsten Vil,
Med dit Smil
Du os byder til Hvil.
En Rystegrog skjønner vi paa!
Ikke saa?” —
„Jo, lad gaa!”

V. K.

---

*) Lad det da være saa!

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønnedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michael-
sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Reiserindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 1 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehenschlagers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis-
undelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Åra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Vore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Hul
for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre
Duisker, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af
Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med
Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala;
med Illustr. af C. Henningsen; C. Bloug: Mon han dog ei
skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen-
stand; B. Østergaard. En Uvedkommende, Studie fra Baden,
med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet,
24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Henschel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af
H. P. Vindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en
Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thom-
sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P.
Vindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: et Glentekrig, med Illustr. af H. Tegner; J.
Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Viggo Langer. 24
Sider. 10 Dre.
- 28. R. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R.
Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af
Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sick: Eskovstjærnerne, et Sagn fra Provence, med Illustr.;
Tansens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender Du de Stille
i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44
Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsfyggen, med Illustr.; J. Futtrup:
Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B.
Hansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af
Anker Lund; B. Østergaard: Døde Dine, med Illustr. 48 Sider.
15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af
Alf. Schmidt; Anna Borch: Djævelen som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Omflagets 4de Side).

- Elith Neumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt;
 Ad. Langsted: En Moders Tilgivelse, Et Sagn fra Bretagne,
 med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Corfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gam-
 berg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr.
 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nakkehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanten,
 af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine
 Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L.
 Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til
 Døden, Fortælling af Birger Hausted, med 6 Illustr.; Dron-
 ning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Naadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7
 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr.
 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landflygtige Skrædder, af Knud Skytte; Den hvide Pige,
 et Mønst Sagn, af Mogens Gyngge. 9 Billeder. 28 Sider.
 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbeck; Hammershøi, en
 Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P.
 C. Toepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hausted, med 13
 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren;
 For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Born-
 holm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og By-
 vædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Kof; Svend
 Trøst Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Handen hitte paa?
 Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Boul, af S. Nielsen. 11 Billeder,
 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af
 Chr. Bestergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af
 H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernetud, af Birger Hausted; Gjedden, jydsk Folkeeventyr,
 af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirke-
 gaard i Fredericia, af B. Vaupell; Barre, af Mogens Gyngge;
 Lidt Mosaik fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder.
 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjøber paa engang for
 et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Nr. 33

Bris: 2° Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. E. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

Se Omflagets indvendige og bageste Side.

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer, Digte etc. af fremragende Forfattere.

-
- Nr. 1. Præstens Commerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsén, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Øre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen, Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Øre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Øre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Øre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Øre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Øre.
- 7. Mester King, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedssfuld Forlovelse. 15. Billeder. 48 Sider. 20 Øre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Øre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Øre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjællands Nordvestkyst, af C. Jagd, med 2 Illustr. et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Øre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Øre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Hencfel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Øre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Altmøller“, af C. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Øre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Mølbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Øre.
- 15. Heksen, historisk Fortælling, af M. Hencfel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Øre.
- 16. Rejsekitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af C. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Øre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

„Nakkehoved“.

Skizze af Elisabeth Martens.

Næste en Sky var der paa Him-
melen; Solen sendte sine skarpe, brændende
Straaler ned paa det friske Løv, de dustende
Enge og paa den unge Sæd, som bedækkede
Markerne.

Det svævede i de lyse Planter og oppe i
Trætoppene begyndte de nys udfoldede
Blade at krympe sig sammen. Det var
altfor meget af det gode, den Varme, som
nyligt havde fremstjyndet Væxt og Udvikling,
var nu besværlig og trykkende, hele Naturen
smægtede efter Vind og Regn og de levende
Væsener, lige fra den driftige Landmand til
den fortorrede Gæsling, knejsede op imod

Himmelen, om ikke der skulde vise sig Tegn til en lille Byge, eller et opmuntrende Tordenvejr, der kunde bringe Friskhed og lettere Atmosfære.

Middagen var forbi, — det vil sige, ikke den Tid, som man i store Byer kalder Middag, men den rigtige, oprindelige Middag Kl. 12, — var ret overstaaet og hele den Forsamling, som i denne Ferietid havde gjort Drotmøllen til sit Hjem, sad eller hængte endnu omkring Kaffebordet, da Husmoderen, den trivelige, flinke Fru Beck spurgte: „Hvad tænker Ungdommen at tage sig for i Eftermiddag?“

„Tage sig for?“ — gjentoges Spørgsmaalet af næsten alle de tilstedeværende, og nogle tilføiede: „Man kan jo intet i denne Hede. I Haven bliver man stegt, — i Skoven bliver man kogt; — det vil sige, hvis man ikke er styrtet om, inden man naar ind i Skyggen. Nei! i Dag er det for galt, i Dag kan man kun dvæse og sove,“ — sluttede en ung Herre, hvis Næseflemmer ideligt rutschede ned af hans ophedede Ansigt, hvorved han irriteret kom ud af det dolcefar-niente, han ansaa for den eneste mulige Tilstand.

Fru Beck, som selv var lettet ved at være kommen ud over Dagens Brændpunkt, det vil sige, at hun var færdig med sin Gjerning i det brændende hede Kjøkken og havde sørget godt for sine mange Sommergjæster, hun syntes slet ikke om denne Dvæsthed hos de unge Mennesker og hun vedblev ufortrøden: „Nei, spafere, det kan De ikke førend henimod Aften, men hvad synes De, dersom Fatter, — og hun klappede den tykke Mølle paa Skulderen,“ — spændte for og førte dem alle ned til Stranden? — og hun holdt lidt inde, men da den glade Beredvillighed, hun havde ventet, ikke meldte sig, søjede hun til: — „Der er frisk og godt og jeg skal nok sørge for Madkurven, saa kan de blive borte til Maanen staar op i Aften, og saa er der dejligt ved Kaffebordet; ikke sandt Beck, Du vil nok føre de unge Mennesker derhen?“

„Ja, det maa jeg vel,“ — lød hans Svar i en saa godmodig Tone, at den modsagde det nødtvungne, der laa i Ordene; — „men saa skal de nøjes med den store Høstvogn, den kan tage dem alle 10, og saa maa Kaj være Rust.“

„Det kan jeg ikke Fader,“ — indvendte en kraftig, solbrændt ung Mand; — „Du ved jo selv, at vi have alle de

Mennesker ude i Engen, og skulde de blive færdige med at ride Høet, maa jeg være der, ellers dvaske de ogsaa Tiden hen."

En lille ung Pige, som endnu var beskæftiget ved Rassestjænkningen, syntes overordentlig interesseret i dette Svar, hun drejede sine store blaa Øjne hen imod den talende og glemte ganske at dreje Hanen paa Maskinen, saa at Stupigens Rasse blev forthyndet i rigeligt Maal, og først da det hede Vand naaede hendes smaa, buttede Fingre, vækkedes hun af sin Distraktion, dog vedblev hun i Tavshed at lytte til den Bestemmelse, der omsider blev tagen.

Nl. 3 skulde de alt nævnedes 10 Personer, overveiende unge Mennesker, tage af Sted i Høstvognen, og saa vilde Mølleren selv være Ruff. Senere, naar Folkene vare færdige med Hørivningen, skulde Sønnen følge efter, enten ridende, eller, hvis Mutter havde Lyst, tage den lille Vogn. Dette gif Fru Beck virkelig ind paa, det vilde være rigtigt vederkvægende at sidde lidt ved den friske Strand og det var længe siden hun havde været ved Nassehoved, hendes Indlingssted fra de unge Dage. Derimod vilde hun ikke tillade Betty Mørck — den unge Pige ved Rassestjænkningen, — ogsaa at blive hjemme til Kaj fjørte; det var nødvendigt, at hun var med de fremmede og hjalp ved Opdækningen; en ung Pige, som skulde lære Husholdningen, — og i denne Hensigt havde Betty tilbragt snart et Aar i Møller Becks Hus — havde godt af at sno sig lidt paa egen Haand, pakke ud og stille frem og samtidig more sig og Gjæsterne.

Det alvorlige, næsten bedrøvede Udtryk der laa over Bettys Ansigt ved at høre disse Ytringer, tydede ikke paa, at hun hverken vilde finde eller høre synderlig Morskab, dog tav hun og stod alt i Begreb med at fjærne sig, da hun hørte Frøken Wanda Dorff sige til Fru Beck: — „Men mig tillader De nok at blive hjemme til De tager herfra, — jeg har noget at gjøre," føjede hun forlegen til.

Disse Ord, tilsyneladende ganske almindelige, elektriserede Betty, Blodet jog op i hendes Kinder, Kopperne dirrede paa Bassen hun holdt i Haanden og i aandeløs Forventning blev hun staaende uden at røre sig.

„Vist ikke nej!" — faldt Fru Beck hurtigt ind, — „De har ingen Ting at gjøre. De unge Piger, som ere komne her i Huset, fordi de ere nervøse, overanstrengte og hvad det altsammen hedder, — de tager jeg i Kur og som deres Læge befaler jeg dem at tage al den Ud-

spredelse og Sølufst, som de kan faa. Altsaa af Sted Kl. 3." — Og uden at afvente mulige Indsigelser, fjærnede hun sig hurtigt, opfordrende Betty til at følge sig.

Denne gjorde det ogsaa, men fik dog opfattet, at idet Kaj gik forbi Wanda Dorff, sagde han sagte: „Seg kommer jo efter, — men førend efter Kl. 7½ kan jeg ikke tage herfra.“

Intet Ord, men kun et Nis og en let Rødmen paa Wandas Kinder var dennes Svar, og dermed gik Kaj hurtigt ud af Døren. Lidt efter kom han ind i Kjøkkenet, han tilbød at pakke Kurvene som skulde med, var hjælpsom og beredvillig, som han plejede, men Betty afflog hans Hjælp og undgik saavidt muligt at være i hans Nærhed, hvorimod hun selv færdedes saa uroligt og forvirret frem og tilbage, at Fru Beck leende sagde: „Herre Gud, Barn,

hvor De er forstyrret i Dag, De er jo nærved at komme Smørret paa Flaster og Brødet i Kruffer; det bliver vist en raff Borddækning, men paa Skovture regner man det jo ikke saa nøje." Og hun samlede med rappe Hænder og god Vilje al Ting sammen og nikkede med sit milde, glødende Ansigt til de bortdragende, da de i den lange Høstvogn, paa dustende Høknipper rullede ud af Gaarden.

Ogsaa Kaj tilraabte sit „Farvel og god Fornøielse"! men det kom fra Engen, hvor han i Toppen af en Høstak viftede med sit Lommelørklæde og undrede sig over, at den lille Skikkelse, som han allerhelst havde modtaget en Hilsen og et Tilraab af, næppe løstede sit Hoved, end mindre vinkede til ham, og han steg ned fra sit ophøjede Standpunkt med grublende Tanker om, hvad der egentlig rørte sig i lille Betty's Hjærte og Hjerne. Allerede i flere Maaneder havde det været ham tydeligt, at han elskede denne unge Pige, som han i saa lang Tid havde levet under Tag med, og han havde ogsaa troet paa hendes Gjenfjærlighed. Han havde følt og forstaaet saa mange af disse smaa umisfjendelige Tegn, ved hvilke den vækkede Tilbøjelighed røber sig, og det havde gjort ham forhaabningsfuld og lykkelig, men tillige frygtfuld. Det havde oftere forekommet ham, som om Betty undgik en afgjørende Udtalelse. I den senere Tid, især siden deres Sommergjæster vare komne til dem, laa der et vemodigt, spørgende Udtryk i hendes talende Øjne, og da han tænkte sig, at hun maaske følte sig underordnet og krænket ved at skulle tilfredsstille og til Dels betjene disse fremmede Mennesker, havde han lejlighedsvis fremhævet, at hans Moder jo selv tog Del i Arbejdet, og at det i en lang Mærceffe havde været Brug, at Drotmøllen i Sommermaanederne var et Slags Pensionat for Landliggere, og at de alle vare dannede velopdragne Mennesker.

Betty forstod hans gode Hensigt og sendte ham et taknemmeligt Blik, men hendes Misstemning tiltog og den Maade, hvorpaa hun i Dag havde afvist hans Hjælp og ladet hans Afskedshilsen ubesvaret, fyldte ham med Formodninger, der efterhaanden bleve ham pinlige, saa at han længtes efter, at den glødende Sol skulde gaa til Hvile, for at han kunde ile til sine Tankers Gjenstand.

Den velpakkede Vogn rullede imidlertid i jævn Fart op ad den bakkede Vej og allerede i Afstand øjnede man de to Rækkehoved-Fyr, der ligesom to hvide Landsbykirker med

lave Taarne, traadte skarpt frem ved Kanden af den høje Kyst.

Den aldrig hvilende blaa Strand viste sig i ubegrænset Udstrækning, og kølig Friskhed strømmede de ankomende i Møde, glad Forventning bragte nyt Liv, saa at Udraab, Spørgsmaal og Svar krydsede hverandre. De sidste kom nærmest fra Møller Beck. Han var barnefødt i Møllen, at komme til Nassehoved — var Maalet for hans Drengelængsel og Fortællingen om, hvordan denne øde, golde Kyst var bleven forvandlet til, hvad den nu er, — et smukt beplantet og fredet Sted, — havde været ham, som en dyrebare Saga, i hvilken gamle Krigsraad Faber var Helten.

„De maa ikke regne det saa nøje med Narstallene“, — begyndte han sin Fortælling, — „men jeg ved da, at det er over 50 Nar siden, at Faber kom hertil og blev Fyrinspektør. Han havde tidligere været Embedsmand tror jeg, men altid havt stor Interesse for Opdæmning og Skovkultur, saa det varede ikke længe, at han kunde lade sig nøje med de tre usle, forkrøblede Buske, som var de eneste Træer, her fandtes; men Indtægterne vare for smaa til at tage mange Arbejdsfolk, saa i de første Nar nøjedes han med hvad Hjælp hans Karl og et Par Husmænd kunde yde ham. Han ofrede selv mange Kræfter og Penge, thi i Førstningen trode ingen, at der kunde trives Træer paa Sjællands yderste Nordkyst, hvor Mødet imellem Drefund og Kattegat bringer en saa oprørt Strand, at de Bærn, som vare forsøgte, gjentagne Gange bleve ødelagte; men Faber studerede Storm og Strøm — og saa begyndte han sin store Gjerning. Sten paa Sten lagdes og byggedes med Kunst og Udholdenhed, indtil den 60 Fod høje Skrænt var en fast og uroffelig Dæmning. Saa begyndte han Plantningen. Først fik han de haardsføre Tjørne til at danne en skjærmende Ring imod Stormen, dernæst kom Egen, Fyrren, Birken, Ellen og næsten ethvert Slags Træer og Buske. Og han plejede og passede enhver Træart efter sin Natur og plantede hvert Nar flere til, at allerede efter 10 Nars Forløb kunde han give et uomstødeligt Bevis for, at hans Plan, — at forvandle den nøgne Kyst til en frodig Plantage, — lod sig udføre.“

„Saa begyndte Staten og Autoriteterne at faa Djnene op og Tiltro til hans Forretagende. Der gjordes Balfarter til Nassehoved og ingen, lige fra Kongen, Frederik den 6te

og ned til Bonden, — tog derfra, uden at være forbausset og fuld af Beundring over hvad een Mand's Vilje og Udholdenhed formaar at frembringe."

"Lidt offentlig Understøttelse fik han ogsaa, men dog ikke i Forhold til hvad han burde have haft; men han arbejdede ufortrøden videre, aldrig træt af de Spilopper, som Bandet ideligt spillede ham. For De maa vide," — vedblev Mølleren oplivet, — "det var ikke alene den store Strand han vilde sætte en Grænse for, men en Tørve-mose fuld af Siv og sure Huller, vilde han forvandle til en Have, og han gravede, han fyldte op og ledede Bandet bort, saa han oplevede at faa den skønneste Have, noget Menneske kan ønske sig. Dog nu," — afbrød han sig selv, — "vil jeg ikke fortælle mere, nu skal De selv se." Og han gav de fede brune et Klap af Piffen, at det kunde gaa lidt rask det sidste Stykke Vej, ind imellem de to Led, som smaa Bøgterbørn tjenstvillig lukkede op og i.

Da de naade Fyrinspektørens Bolig, hvis Stuehus staar i Forbindelse med det ene Fyrtaarn, spredte høje Træer en velgjørende Skygge over Bejen, og de ankommende udbrøde uvilkaarligt: "Na, hvor det gjør godt! — hvor her er hyggeligt!"

"Ja, og her er ordentligt i alle Maader", — faldt Mølleren ind. "Saa, nu kjøre vi ind i Gaarden, lun og proper; der staar De af, og jeg sætter Hestene ind. Her er Plads til mange Kjøretøjer, — og det er ogsaa nødvendigt, for om Sommeren, — især om Søndagen, er her en saadan Masse Mennesker, at det kniber haardt nok at faa sørget baade for Folk og Fæ. Dog forstaa mig ret, — her er intet Krohold, det lader vi ham i Gilleleje om, men Fyrinspektøren har den Ret og den Forpligtelse, at hjælpe paa de besøgende med hvad han kan, saasom med kogt Vand og hvad der ellers skal dækkes op med. — "Der har vi ham allerede, for at byde os velkommen," sluttede han sine Meddelelser, og snart spredte det unge Selskab sig i de ejendommelige Omgivelser.

Vi sige ejendommelige, thi det er en stærk Modsatning at staa paa Sjællands yderste Spids, med Stranden brujende mod den stejle Skjst og samtidig dermed at være omgivet af blomsterrige, frugtbare Haver og en tæt, skyggefuld Plantage. Denne strækker sig i en betydelig Længde, lige fra Fyrinspektørens Hus til langt ned i Dalen, dog kun som en Kantning, bred nok til at afgive en luffet Gang

med mange Væsthusse, hvor den skønneste Udsigt er at finde, nogle have Flagstænger og et har smaa Kanoner til Brug, naar en særlig Anledning gjør Fordring paa extra Fæstlighed og Hilsen.

Selskabet fra Drotmøllen følte sig mest hendraget og fængslet af Udsigten over det bølgende, ideligt farveskiftende Hav. Det larmede ikke, det hvissede og smaasnakkede om alt, hvad det havde set og oplevet fjærent og nær, — og der er mange forfærdelige Billeder i dets Kalejdoskop; — men vi ville ikke oprulle et eneste af disse, men fryde os ved det smilende, opløstende Skue, det i Dag bød sine Beundrere og gjengive de Stemninger, som det vækkede hos et Par af de unge Mennesker.

Wanda Dorff blev stille bevæget, drog sig uvilkaarlig bort fra de andre og imens hun stirrede ud over Havet, foldede hendes Hænder sig, store Taarer listede sig ned ad hendes Kinder og det var med et Suk, at hun vendte tilbage til den muntre Gruppe.

Betty Mørck hørte heller til denne, hun holdt sig næsten hele Tiden tilbage, et uroligt Udtryk laa i hendes Blik og et bittert Smil lagde sig om hendes Mund, naar hun betragtede Wanda, — og det gjorde hun ofte, thi hun saa godt, at denne var adspredt og bevæget og hun troede med Smerte at vide Grunden, — hun ventede og længtes ligesom hun selv. Længere kom hun aldrig i sine Gissninger, saa steg Bandet hende i Dine og Hjertet slog, som det skulde sprænge hendes Bryst.

Uanset af disse stille Kampe, gik Munterheden og Tiden sin Gang, og saasnart Mølleren kom, tillod han dem ikke at dvæle ret længe paa hvert Sted, thi alle Herlighederne maatte besees. Han fandt en sand Fryd i at være Vejviser og var utrættelig til at gjøre dem opmærksom paa, hvilke forskjellige Træsarter der fandtes, han fremhævede Skovbundens Rigdom, de mange skønne Bregner og tilføjede ofte — at alt det var, saa at sige, plantet og passet af en Mand, — „er det ikke storartet!“ sluttede han.

Omsider, da han antog, at hans Tilhørere vare naaede op til samme Beundring, som han selv, førte han dem ikke uden en vis Høitidelighed ind i den lille, langagtige Stensætning, hvor gamle Faber har fundet sit sidste Hvilested og paa deres forundrede Spørgsmaal fortalte han: „Krigsraad Faber havde, foruden sin øvrige Digtighed ogsaa den, at være en vældig Sæger og havde oftere den Ære at være

indbudt til de kongelige Jagter. Og saa hændte det en Gang, da han jagede sammen med Kong Christian den 8de og Kronprins Frederik, at en Ræv, som de havde jaget op, med et forsvandt lige paa det Sted hvor vi nu staar. Den Gang var der jo den bare, nøgne Mark, saa ingen kunde begribe, hvor den blev af; — kun Fabers Hund vilde ikke give tabt, den vedblev at halse og kradsse, indtil man endelig opdagede, at Mikkell havde sin Hule inde under en Stendybbe, eller hvad jeg skal kalde den, som var her i Bassekanten.“

„Denne Opdagelse vakte stor Interesse, ikke alene for Rævens vedkommende, men fordi nogle af de fine Herrer mente, at her maaske var fundet en Ræmpegrav eller et Thingsted fra gamle Tider. Senere Undersøgelser hverken bekræftede eller tilintetgjorte denne Formening, men Faber, som omfattede alt med sin Foretagelsesaaud, fik flyttet Stenen til Side, ordnet Stedet omtrent, som det nu er, og en Gang, da Kronprinsen atter kom hertil og udtalte sig rosende derom, bad Faber om, at han maatte blive begravet her. Hans kongelige Højhed gav ham beredvilligt sit Løfte og i mange Aar plejede og plantede han nu paa denne Plet med fuld Overbevisning om, at hans sidste Hvilested skulde blive midt i det Værk han havde ofret sin Manddom og sin Alderdom, men da han døde, var der intetsomhelst Dokument, som bekræftede Tilladelsen, saa der maatte indgives Ansøgning og først naar den bevilgedes, turde man opfylde den afdødes Dnske.“

I de Tider var Forretningsordenen endnu langsommere end nu; Dag efter Dag gif, — den døde maatte stedes til Hvile og der kom hverken Svar eller Tilladelse. Sønnen, — den senere Tyrinspektør, tog da den Beslutning, at Faderen skulde begraves paa Kirkegaarden i Hornbæk; Graven var allerede gravet, næste Formiddag skulde Jordfæstelsen finde Sted, men saa kom der en Stafet tidlig om Morgen fra Kjøbenhavn med den allernaadigste Tilladelse, og i en Fart blev Graven her gjort i Stand, Præsten indviede den og med stor Højtidelighed lagde vi den gamle her, efter hans Dnske.“

„Jeg siger,“ — begyndte Mølleren igjen, efter et Djebligs Tavshed, — „at nu er det en Ræmpegrav, thi han som hviler her, har kæmpet med Sø, Storm og en vild, gold Natur, og vundet Sejr, — saa han fortjener nok den Plads, han har faaet, og lidt til, mener jeg, for jeg synes,

at det er en Stam, at ikke hans Navn findes paa en af disse flade Sten. Var jeg hans Slægtning, skulde det have været mig en Trang og en Ære at have ladet det indridse her for lang Tid siden, saa at enhver besøgende kunde vide, hvad for et Sted han staar paa."

Denne Fortælling i Forbindelse med den stille Ro der omgav det lille Indelukke, viet Forfrænteligheden og Hvilen, berørte alle de tilstedeværende, og der hengik nogle Djebliske, inden de forskjellige Stemninger htrede sig. Nogle higede ud i Lyset og Solen igjen, der forekom dem at være Uhygge i det skuggefulde Gravkammer, andre fandt, at Stedet var som fredlyst og det gjorde dem godt at dvæle i dets firkeagtige Ro; det var Wanda, som kom med den Bemærkning og Betty's ubevogtede Suk var et uvilkaarligt Bisald til den Opfattelse, men da man forlangte en Motivering til dette Suk, rødmede hun, fremstammede kun: "Jeg synes at her er saa godt at være," — og skyndte sig hurtigt bort, for, som hun sagde, at sørge for Aftensbordet.

"Saa, det var prægtigt!" udbrød Mølleren; nu da han havde ofret sin Helt den behorige Tribut, var han velfornøjet med at hele Selskabet ilede nedad den stejle Skraaning til den blinkende Strand med de utallige Kullestene og hvad Nysten ellers havde at byde. Men heller ikke her glemte han at gjøre opmærksom paa, hvor kunstfærdigt og solid den hele Stændæmning er sat og han hvilede ikke førend han ogsaa fik vist dem det nærmeste Tårn med sine 8 store Lanterner og med de skinnende blanke Messingsstjærme eller Reflektorer, som de nok kaldes, men da Betty endelig erklærede, at Bordet var dækket, fulgte han og de øvrige beredvilligt hendes Opfordring, og den henrivende Plads, hun havde valgt, bidrog sin Del til, at høje Indtryk var indblandet i Munterheden og de materielle Nydelsjer.

Som vi have sagt, havde Betty haft Omsorgen for Aftensbordet, hun vedblev ogsaa at udføre en Bærtindes Pligter, men eftersom Solen dalede og Skyggerne bleve lange, tiltog hendes Udspredthed og hendes Blik mødte uvilkaarligt Wandas, thi ogsaa hun lyttede og spejdede om ikke de ventede skulde komme, og da efter endt Maaltid, Mølleren foreslog, at de nu alle skulde gaa over i den store Have, — den der en Gang havde været en Tørvemose, afflog Wanda at følge med og gav som Paaskud, at hun vilde blive hos Betty og hjælpe hende med Indpakningen, men blev forbavset over den vripne Maade, hvorpaa denne gav

sit Afslag. Wanda betragtede hende et Djeblik, saa fjærnede hun sig og ikke ret længe efter saa Betty hende staa og stirre udover Bejen, som førte ad Drotmøllen til. Det brændte i det lille varme Pigehjærte ved at tænke sig fortrængt og forraadt af denne Medbejlerske, som hun i sin harmblandede Smerte tillagde Hovedstadens raffinerede Koketteri, der fandt et tilfredsstillende Tidsfordriv i at erobre et Hjærte, — som havde været hendes. So! han havde holdt af hende! — den fattige Trøst vilde hun ikke slippe.

Under disse Betragtninger var hun kommen til at staa saaledes, at hun ubemærket kunde iagttage saavel Wanda, som den sig nu nærmende Vogn. Uden at være i Stand til at flytte en Fod, forblev hun staaende saa stille, som hendes sitrende Lemmer og bankende Hjærte tillod det. Hun hørte — eller rettere følte hans Stemme raabe: „God Aften, god Aften! vel mødt Frøken Wanda!“ — med en Betoning, saa glad og klangfuld, som hun kun havde hørt den nogle Gange, naar han havde været allerfjærligst og hun saa, at han fremskyndede Kjørselen, saa, at Wanda løb ham i Møde og da hun naaede Vognen, holdt han stille og uenjet af, at hans Moder sad ved Siden af ham, bojede han sig ned, hviskede hende lige i Øret og rakte hende noget, som hun greb med Hastighed og Glæde. Mere saa Betty ikke, saa løb al Ting rundt og hun selv med. Saget og fortunlet ilede hun igjennem Fyrinspektørens lille Forhave og søgte ind under Træerne, hvis Skygger kunde skjule hendes Taarer, thi disse lod sig ikke længer holde tilbage, hun græd som man græder, naar man er tyve Mar og tror at have overlevet sin Lykke.

Smidlertid var Fru Beck og Kaj bleven modtaget med almindelig Glæde og Mølleren, som strax erkyndigede sig om de havde huffet Flaskekurven med de 4 langhalsede, — var idel Travlhed for at faae en ny Opdækning i Stand i et af de store Vysthuse ud imod Stranden, men Fru Beck, som et Djeblik vilde nyde Friskhed og Solust, svarede lidt afvisende: „Nei, jeg gider ikke strax sørge for Glas, — gaa Du selv ind til Fyrinspektøren, eller lad Betty.“

„Ja! hvor er Betty?“ dette Spørgsmaal havde forlængst ligget Kaj paa Hjærte og Tunge, nu blev det gjen- taget saa ofte og forgjæves, at han ængstelig begyndte at søge efter hende. Hurtig og urolig ilede han henad den Gang, der strækker sig langs Skraaningen og undlod ikke at kigge ind i de Vysthuse, som staaar i Forbindelse med

den, men falde vilde han ikke. Der var saa stille, saa dejligt syntes han, hvis han kunde overraske hende, træffe hende alene i denne mageløse Aften, da vilde al Ting blive lyst og klart imellem dem og de begge være lykkelige. Han stod stille, imens han fortabte sig i denne Mulighed; men hvad var det for en Lyd? Han lyttede aandeløs og saa sig ængstelig om, det var jo Graad, rigtig heftig Hulken som afbrød Stilheden. Men hvor kom den fra? han gjorde nogle Skridt fremad, nei, nu fjærnede han sig fra Lyden, han gik tilbage igjen og fandt den lille Sidegang, der fører ned til Fabers Gravsted, som bestedent er lagt saaledes, at den kan gaaes uanset forbi — men han tovede ikke, hurtigt men jagte gik han ind, og saa der, tæt foran sig i den mørke Stenfirkant, Betty, som overvældet af Smerte, støttede sig til en af de store Side-
stene.

„Betty! raabte han hurtigt, og da hun ikke strax svarede gjentog han: „Betty, min Gud, hvad gjør De her? Og hvorfor græder De?“ Han havde nærmet sig og forsøgte at tage hendes Hænder bort fra Djæne, men hun trak sig fra ham og sagde heftigt: — „Slip mig! — gaa Deres Vej og lad mig i Fred.“

„Nei Betty, det gjør jeg ikke, jeg vil vide, hvorfor De er bedrøvet; det har jeg Ret til, for jeg holder af Dem, det ved De meget godt.“

„De holder af mig,“ gif det kort, næsten stønnende over hendes Læber. „Nei, det maa De ikke bilde mig ind, jeg har nu set, hvordan De kan lade Dem forlocke og bedære af denne kjøbenhavnske Dame, med hende hvisker De, med hende har De Hemmeligheder!“ Hun kunde ikke mere, Taarerne kvalte Stemmen og Raj havde ogsaa hørt nok, han behøvede kun et Djebligs Eftertanke, saa begreb han, at Betty var skynsig paa Wanda og denne Opdagelse fyldte ham med Glæde, thi kun Kjærlighed kunde lægge en saadan Betydning i de smaa hemmelige Blik og Samtaler, som vare vevlede imellem ham og Wanda.

Uagtet Betty's afværgende Bevægelser, lagde han Armen om hende og drog hende ud fra det Tilflugtssted, hun i sin Fortvivlelse havde søgt, og da han stod med hende ude i den lyse Sommeraften, sagde han med sagte Stemme: „Søde, kjære Betty! se paa mig og svar mig saa, om Du virkelig tror, at jeg kunde give Frøken Wanda, eller nogen anden Pige i Verden den Plads, Du forlængst har haft i mit Hjærte?“ og da hun, beskæmmet og betagen bøjede sit Hoved, uden at svare, trykkede han hende inderligt til sig og sagde: „Nei, jeg er din med Liv og Sjæl, saafremt Du vil have mig? og det vil Du nok, hvis jeg ellers tør tro disse to søde Djæne,“ og han kyskede dem og han kyskede hendes Læber, indtil de begge vare saa lykkelige, som man momentvis kan være det i denne Verden.

Betty kom først til Besindelse og hviskede: „Men hvad ville dine Forældre sige? — De ville vist ikke være tilfredse med mig til Svigerdatter, jeg har altid ængstet mig for, hvad de vilde gjøre, hvis De fik en Formodning derom.“

„Det tager jeg mig meget roligt!“ svarede Raj, „De ville gjerne have, at deres Søn skal være lykkelig, og det kan jeg kun blive med Dig. Men hvad skulde de ogsaa

kunne forlange? Det gad jeg nok vide," fortsatte han i lykkelig Tillidsfuldhed. "Men en Ting maa jeg klare for Dig, det er mit Forhold til Wanda Dorff." Betty gjorde en afværgende Bevægelse, men han vedblev: "Ja, jalour kan Du jo blive, — det har jeg nu baade set og hørt og det maa aldrig gjentage sig. Men Sagen er den, at Wanda Dorff i to Aar har været forlovet med en theologisk Student, en flittig, flink Fyr, men af tarvelig Familie, Faderen er Smeder i Kallundborg, og det behagede aldeles ikke Statsraad Dorff og endnu mindre Statsraadinden, saa der er gjort alt for at forhindre Partiet og det har været en udtryffeligg Betingelse, at først naar han var bleven Kandidat, maatte Forbindelsen blive anerkjendt. Fjor gjorde han ulykkeligvis et Forsøg som faldt saare uheldigt ud og bragte ny Kvaler til dem, begge, især tog det saaledes paa Wandas Nerver, at Moderen fandt det nødvendigt, at hun tilbragte Sommeren her ved Sofysten, ifølge med sin Kousine Fruken Olsen. Jeg, som har kjendt hendes forlovede fra den Gang jeg var i Kjobenhavn og gik paa Landbohøjskolen, blev af ham indviet i den dobbelte Hemmelighed, at de fremdeles vare forlovede, og, at han igjen i Aar vilde gaa op til Embedsexamen og af den Grund var glad over, at hun var fraværende, naar jeg blot vilde lade mig benytte til at være deres Skalkeskjul. Alle Breve, dem imellem, har jeg besørget, det var Anledningen til vore smaa hemmelige Samtaler og derfor har hun saa ofte gaaet mig i Møde om Aftenen, naar hun ventede, at jeg kunde have hentet Posten nede fra Brevsamlingstedet."

"Med den skriftlige Del af Examen er han forlængst færdig, og ved den stod han sig godt, men netop i Dag var han oppe til den mundtlige Del, og da det var ved den han gik i Stykker i Fjor, har hun været saa angst og urolig, at hun ikke formaaede at betvinge sig. Det var Aftalen, at han skulde telegrafere Resultatet under min Adresse til Møllers i Helsingør, og de saa lade det gaa videre til mig, og Gud ske Lov, jeg havde et godt Budskab at bringe hende: "Jeg er Kandidat med Laud, i Aften besejrer jeg den sidste Hindring og i Morgen er der to lykkelige Mennesker paa Drotmøllen." "Saaledes lød hans Telegram," vedblev Kaj, "men jeg føjer til, at der er fire lykkelige Mennesker i den gamle Mølle, thi ikke i Aften — Solen skal gaa ned og op igjen over vor ukjendte Lykke — men i Morgen tidlig med-

deler jeg Fader og Moder den, og saa er Du for hele Verden min vordende lille Hustru."

Ulykkelig og viljeløs adlød Betty hans Opfordring at vende tilbage til Selskabet. Det sad forsamlet i glad Genmytlighed om den dampende Bolle, og det unge Par blev hverken modtaget med Forundring eller generende Spørgsmaal, det var tværtimod med et skjælmst Blik, at Mølleren saa paa dem og sagde; „Naa Gud ske Lov, at Du fandt hende Nøj, ja, jeg havde nu det bedste Haab, at skulde nogen finde

den smaa i sit Skjulested, saa maatte det være Dig. Men Gudbevares, hvor I er hede og røde — I maa vist være varme indvendig, — tag Jer et Glas og sæt Jer ned, her er godt at være, Vorherre sørger selv for Belysningen." Med disse Ord pegede han paa Maanen, der fra den stjernerbesaaede Himmelhvælving sendte sit fulde, klare Lys ned over Stranden, saa den glitrede og funkede i ubeskrivelig Pragt, og gav enhver Gjenstand en sølsom, gjøglende Skønhed.

Det var umuligt at rive sig løs fra al denne Nydelse og Herlighed; de bleve længe siddende, der blev klinket og druffet paa Fremtids Held og Lykke, paa Dufsters Opfyldelse og Gud ved hvad mere, thi Sindene vare glade, Hjærterne varme og Punschen god. Den bragte især Mølleren i en rigtig fidel Stemning, saa han af sine Lingers fulde Kraft sang med i Sangene til Fædrelandets og Kvindens Pris, og han klappede, Mutter og smistede til Betty og

Wanda, saa de bleve temmelig overbeviste om, at han vidste god Bested med Hemmelighederne, de bare paa; men paa det lykkelige Standpunkt de nu vare, forøgede det kun deres glade Stemning. Raj var sin Fader taknemmelig for at han sagde, idet de omsider skulde til at kjøre hjem, som om det faldt af sig selv: „Ja, nu tager jeg Mutter til mig paa den store Vogn og saa kan Du jo saa Betty Mørck hos Dig, det har Du vist ikke noget imod. Men det siger jeg

Dig Kaj, jeg vil kjøre foran, for jeg kjender nok, hvordan Du joller af, naar Du er den der skal lægge ud, og der er jo ingen Grund til at forhaste sig i denne velsignede Nat."

Dagsaa heri var Kaj enig med ham; det var en dejlig, henrivende Nat, Skjønhed og Fred omgav dem, Kjærlighed og Lykke forenede dem og saa sad de der alene, de to i det lille Kjøretøj, og han gav Hesten god Tid, saa de bleve et Stykke fjærnet fra alle de andre, og beundrede Mølleren, Fyrenes store, klare Lys, der, som to gloende, funklende Dine lyste advarende og vejledende ud over Stranden til dem der færdedes der ude, — saa sendte de tre lykkelige, Tak og Tilbedelse op til de utallige lysende Kloder over dem, thi de følte ret levende i denne Time, at de færdedes under Guds vaagende og vejledende Dje og, at han er Kjærlighed.

Ludvig Holberg.

Da Holberg havde mættet Sjæl
og Sind
Med rige Indtryk, trak han sig
tilbage;

Som Sneglen i sit Hus han
drog sig ind

Helt i sig selv, og stille gled
hans Dage.

I sin Studerestue sad han ene
Og skrev i Stilhed for den danske
Scene.

Gj gjærende og ungdomsfyrig gif
Han famlende mod Maalet, ofte
fejlende,

Rej som en modnet Mand med
prøvet Blik

Han hejste paa sin Digterstude
Sejlene.

Geniets Bræg hans Manddomsgjerning mærker:
Han mødte strax med Mesterværker.

Dg hvad hans skarpe Dje havde set,
Han gav med fast og sikker Haand os atter,
Dg af hans Billeder har Slægter let
Med frisk og sund og ufordærvet Latter.
Dg mens man ved hans rige Lune smiler,
Hans egen Tid forbi vort Dje iler.

Thi det er just det Store, at med Vid
Dg Lune, i de mange Værker scænkter,
Har i sin Digtning han sin egen Tid
Et evigt Liv for alle Tider skjænkter.
Tænk, hvilken broget Flok, der ses at drage
I prægtigt Optog frem fra Holbergs Dage.

Se Narren, der har været i Paris,
Nu læspende paa Fransk flot kommer dansende,
Dg Snyltegjæsten paa sin vante Vis
Sig nærmer krybende og æfælt svansende,
Bedanten gaar med sit latinske Bæsen
Dg falder grublende med Et paa Næsen.

Dg Borgerne i Flok i Anejpens Ds
Afvaskte Folk og Stat i Allets Strømme, .
Gi'r Konger Dadel og sig selv kun Ros,
Smens paa Magtens Tinde de sig drømme;
Dg da de Alle tro at staa ved Roret, ¶
Saa ligger Flokken drukken under Bordet. ■

I Barselstuen høres nær og fjærn
Madammerne, hvis Tunge Intet skaaner,
Imens den løber som en Heberkværn,
Dg man til alskens Sladder Dre laaner,
Mens man hinanden udlér og bagtaler,
Dg Fatter i sin Stue Raffen maler.

— Ja, gamle Holberg har sit Dje brugt,
Dg derfor blev der Sandhed i hans Værker,
Han saa', hvor Tiden trængte mest til Tugt,
Dg der han gav den følelige Mærker.
Dg, hvad man først og sidst af Alt maa nævne:
For Danskhed virked han af al sin Evne!

Det danske Sprog som Tigger gif omkring,
Mens Frank og Tysk højt løstede deres Nakke,
Det gjaldt at give Tolen fremmed Sving,
Med fremmed Landskost tog Enhver til Takke;
Dg blev der skrevet noget her i Landet,
Saa var det kun Latin og ikke Andet.

Stærkt hungred Folket efter Vid og Mand,
Thi Stene kun for Brød man jo det rakte.
Dg det gif helt i fremmed Ledebaand,
Til Holberg Sprogets rige Kræfter vakte;
Med Vælde løste han den danske Tunge,
Saa Sproget atter kunde kraftig runge.

Han slog et Slag, saa Budderstøvet fo'r
Ud af de gamle, lærde Krølparhykker,
Paa egen Fod fik Folket traadt sit Spor
Dg kasted bort de gamle, stive Arhykker.

Det Fremmede sig følte atter fremmed,
Dg dobbelt hjemligt var der nu i Hjemmet.

Dg Holberg, han var ej de Fines Mand,
Der skrev med pyntelige, pæne Snirkler,
Hvis Tanker var som Guldfist sat i Band
Til at beundres i de fine Cirkler.
Han krøb ej underdanigst for de Store,
Men virked for med Mand de Smaa at more.

Sa for de jævne Folk han skrev især,
For dem, der lo af gode, fulde Lunger,
Som aabne var i deres Ord og Færd
Dg ingen Knude slog paa deres Tunger,
Som ikke fornemt deres Latter slugte,
Men alle Lattermuskler dygtig brugte.

Dg hvad var Lønnen, gamle Holberg fik
For alt, hvad han nu havde Folket givet?
Som andre store Mander det ham gif:
Den bedste Løn han fik ej her i Livet.
Thi rangslyg, vranten, sær og syg han kaldtes;
Dg gjerrig var han, saadan der fortaltes.

Han kaldtes gjerrig, der har skænket Alt,
Sit Liv, sin Tid, sin Ejendom til Folket,
Dg sær; thi ej i Modens Smag han faldt,
Dg vranten, skjønt med Lune han har tolket
De Tanker, som Bedanter ej forstode
Dg aldrig fik i deres lærde Ho'de.

Sa sygelig han var; men ros desmer
 Den Energi, der har ham fremad draget;
 Ej med sin Sygdom plaged han Enhver,
 Men just Enhver med den har tit ham plaget.
 Var han lidt rangsyg, nu, saa hust, at ene
 Til første Rang han hæved Danmarks Scene!

At, naar vi kaste Blikket paa vor Tid
 Med al dens Daarfskab, Tant og Narrefagter,
 Med Suk vi savne maa en Holbergs Bid,
 Der Tidens Svaghed og dens Fejlgreb magter,
 Der kaster Narrehæfterne paa Baalet
 Og viser Folket Vejen frem mod Maalet.

Dg Maalet er det samme, Holberg saa'
For Djet klart alt i de svundne Dage:
Et Folk, der kan til Aand og Sandhed naa,
Dg som de laante Fjer vil altid vrage,
Som gjærne af de Fremmede vil lære,
Men holder Danskhed fremfor Alt i Ære.

Den bedste Tak for Holbergs rige Skat,
Det er et ærligt Bæsen, jævne Lader,
En frejdig Datter, ej paa Moder sat,
Et Sprog, der fremmed Gunst og Gave hader.
Han rejste selv sit bedste Mindesmærke:
Det i hans Bærker staar med Former stærke!

Han havde ingen Børn og ingen Vid,
Et fattigt Barn han derfor adopterede;
Han hjalp det fremad i sit hele Liv,
Dg, før han døde, prægtig det florerede;
Det bærer Præget af sin Faders Evner,
Den danske Skueplads man Barnet nævner.

— En Lærer for sit Folk med Aand og Vid,
En Tugtemester for de slappe Sæder,
Naturens Talsmand i en kunstlet Tid,
Den danske Digtning's Fader og dens Hæder!
Saaledes er den Indskrift, som med Rette
Det danske Folk paa Holbergs Grav kan sætte.

Christopher Boeck.

Bodsprædikanten.

Af Emanuel Henningsen

aar man fra Torvet drejer om i det smalle Stræde, som under Navn af „Skippergyde“ fører ned til Havnen, fejler det sig næppe, at man med en vis Umdren vil fæste Djet paa en gammel affældig Bygning med fremspringende Kvist, saa Stridt fjærnet fra Gydens Munding. Bygningen er aabenbart en Levning fra meget gammel Tid, dens lave Vinduer med et Utal af smaa solbrændte Ruder, dens udstaarne Bjællehoveder, som tigger frem under Tagstjægget, dens brøstfældige Gadedør, der er prydet med halv forvitret Billedstærerarbejde, Tærnræværket, der fører langs med de slidte Trappetrin op til Dør-

stolperne, det svære Bindingsværk, som mange Steder træder frem gennem Murens Afspudsning — kort, alt tyder hen paa en Alder, hvis Ærværdighed har noget vist imponerende ved sig. Man ved ikke ret, om man mest undrer sig over at finde en saadan Bygning umiddelbart op til Byens eleganteste Kvarter eller over, at der i det hele taget findes Mennesker, som er i Besiddelse af Mod nok til at fæste Bolig i et saa skrøbeligt og brøstfældigt Hus, som „Hvalfisten“ er. Thi Huset er en af Søfolk meget besøgt Beværtning og bærer det førnævnte naturhistoriske Navn.

„Hvalfistens“ Stjænkstue er ret rummelig, men lav og mørk. De svære Loftsbjælker, som er sværtede af mangeaarig Tobaksrøg, Lampeos og Kulstøv, kan med Nød passeres af en velvoren Mand; en Gæst, der maalte sine halvfjersindsthyve Tommer vilde derimod rende Panden imod dem. Væggene er skidengraa, dækkede med et Lag af ube-

stemmelige Bestanddele og prydet med kolorerede Træsnit af en Skonnertbrig for fulde Sejl, en lystig Matros, som danser ud af en Værtshusdør med Hatten paa Snur og et Vinglas i Haanden, en ung nedringet Dame med blaa Kjole og en lille Buddelhund paa Skjødets, samt Napoleon I, som sidder i en Sofa og lader sin Haand hvile paa sin lille Søns gullokkede Hoved. End videre er der paa en af Bæggene en fordringsløs Kultegning af en dinglede Mand, under hvilken man ved nøjere Eftersyn finder følgende halbudflettede Ord indridsede i Ralken: „Tømmer-Hans under Opsejling.“

Over et Par af Bordene hænger der en sværtet Lampe, og ved den indre Side af Stuen staar der en Skjænk med forskellige klare Flasker, forsynede med Sedler, som angiver Navnet paa deres forskjelligfarvede Indhold.

Ved et af Bordene i „Hvalfistens“ Skjænkstue sad for et Par Aar siden to Mænd, hver med sit Vinglas foran sig. Det var et raat Foraarsvejr uden for med Taage og Slud, og det begyndte at skumre. Skjænkstuen var som Følge heraf allerede indhyllet i Halvmørke.

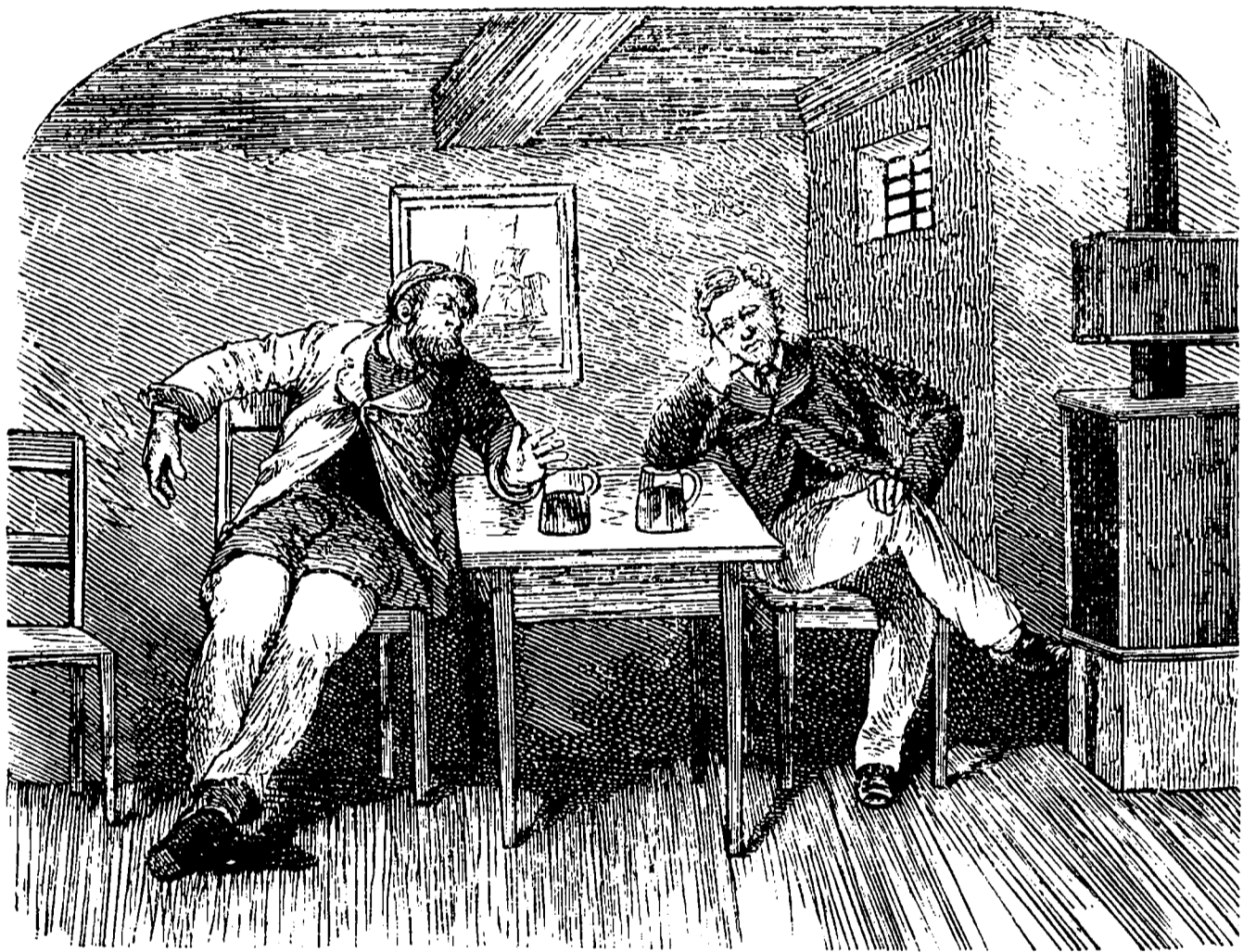
Den ene af Mændene var knoglet og graasprængt; hans Haar og Skjæg var forpjusket, og hans Ansigt havde den smudsiggraa Tone, man finder hos Maskinarbejdere og Smedde. Den anden var et kjønt ungt Menneske paa højst fem og tyve Aar med lyst Haar, der krøllede i Tindingerne og i Nakken, brede, kraftig formede Skuldre og et hvælvet Bryst. Han sad med et halv aandsfraværende Udtryk i sit aabne Ansigt og lyttede til sin Selskabsbroders Tale.

„Nej, den Gang troede jeg rigtignok, jeg havde vaaren væk,“ sagde den ældre, med en stærk slyngende Betonning paa Ordene. „Aldrig saa saare kommer jeg ind, saa stejler jeg stendød om... stendød! ... Naa, der gik jo Bud etter Doktoren, og da han kom, forklarede jeg ham jo hele Tilfældet ... saad'n og saad'n, for jeg kjendte jo hele Re'lighed — det var en apoplektisk Blodprop. Men det var li'egodt en Satans Overhaling, den ga' mig. Den var afproppet, den! Stoj!“

Den talende spyttede kunstfærdigt ud mellem Tænderne og nikkede eftertrykkeligt med Hovedet.

„Da jeg saa blev rask igjen,“ blev han ved, „var denne her Garanti-Petersen bleven Bestyrer for Fabrikken, og han har nu aldrig kunnet lide mig, men hva' fanden skulde jeg

være Uvenner med ham for? Nej! Saa i Søndags ta'er jeg mit fine Tøj paa ... og naar jeg har det paa, jaa ligner jeg nu ikke et almindeligt Menneske; det kan Du være nysgerrig om ... og saa gaar jeg op til Garanti-Petersen. Han sad i Sofaen og læste, da jeg kom ind. „God Dag, Petersen,“ si'er jeg saa til ham, „vi har ikke været de bedste Venner hidtil,“ si'er jeg, „men vi skal nu ha'e det paa en anden Led. Kom nu med hen i „Hvalfisken,“ si'er jeg til ham, „saa skal vi, Dæ'len baldyre mig, drikke en Glaske Gammel Frankvin sammen og la'e alt det Brøvl fare.

Hvad ligner det for vos to at være Uvenner,“ si'er jeg, „ikke det bitteste!“ Men Garanti-Petersen fik jeg ikke med den Gang.”

„Han vilde ikke?“ spurgte den yngre.

„Ikke for aldrig det. Han sagde, det var noget Snak, vi var ikke Uvenner. Men“, vedblev den talende dæmpet, „jeg ved nok, hvad der var i Vejen ... han vilde ikke være bekendt at gaa paa Gaden med mig ... det var Sagen, du! Og jeg ligner dog ellers ikke et almindeligt Menneske, naar jeg saad'n er rigtig fin ... Men nu paa Søndag

henter jeg ham om Aftningen i en luftet Bogn, saa skal jeg love for, han nok ta'er med."

Han spyttede atter ud mellem Tænderne, stoppede en kort Næsevarmer fuld af Tobak, som han hentede op af den højre Bestelomme, og begyndte at dampe ivrig. Den unge Mand saa imens flere Gange paa ham med et tvivlraadigt Udtryk i Ansigtet; han havde øjensynligt noget paa Hjærtet, men kunde ikke ret saa det sagt. Endelig tog han til Orde og spurgte:

"Hør, Kristoffersen, kjender du noget til Hans Birket?"

"Ham, Gaardmanden, der solgte Ejendommen og flyttede her ind til Byen?"

Den unge Mand nikkede.

"Ham kjender jeg godt. Han er rent gaaet i Filehuggeren?"

"Filehuggeren?"

"Ja, ham Baptistpræsten," svarede Kristoffersen. "Et Satans Bagbæst af en Djenfordrejer! Han holder Forsamling her oven paa Kvisten og præker og agerer hellig som en Ulykke. Men forleden Aften, da jeg traf ham her inde i „Hvalfisten," lavede jeg ham saadan en Tredækker, saa jeg maatte samle ham op nere i Kændeostenen og transportere ham hjem ... og saa snakkede han det mest Helvedes Kram om en Kælling i Kalifornien, som han ikke kunde være i Fred for, og slog sig for Brystet og tudstraalte. Men du maa jo kjende ham, Martin. Kan du ikke huske Per Sensen eller Per Filehugger, som gif til Amerika? Nu kalder han sig Sensen og er Baptistpræst... hi hi ... Fanden til Præst!"

Kristoffersen lo, stoppede Aften ned i Bibehovedet og dampede en Stund ivrigt.

"Og Hans Birket holder sammen med ham?"

"Ja, rent bandsat. Hans er bleven hellig, og Konen og Datteren ... en nysfelig Duge, Martin! ... de maa følge Trop ... Ewig baldyret, om det ikke er dem, der nu kommer op ad Trappen," vedblev Kristoffersen og lagde sit Ansigt tæt op til Ruden, "de skal til Forsamling her i Aften ... oppe paa Kvisten, forstaar du. Vil du se et Bededagsansigt, Hans sætter op ... jo, han er god nok! Saa, nu tramper de op ad Hønsfestigen der ude i Forstuen."

Martins Ansigt havde flere Gange skiftet Farve, og det saa en kort Stund ud til, at han vilde springe op og ile de kommende i Møde. Nu sad han og lyttede til den

dæmpede Lyd af Trinene der ude paa Trappen og saa helt bleg ud.

Der blev en kort Tavshed, saa sagde han:

„Aristoffersen, vil du drikke en Bayer endnu?“

„Jeg vil være en Væsel, om jeg ikke vil,“ svarede Aristoffersen. „Mine indre Organister er i en nederdrægtig Uorden, siden den apoplektiske Blodprop anfaldt mig, og en Bayer er den bedste Medicin for den Slags Svaghed.“

Martin rekvirerede Olet, som blev bragt ind fra Køf-fenet af en halvvoxen Pige med nedtraadte Sko paa Fødderne. De klinkede og drak.

„Aristoffersen,“ tog Martin igjen til Orde, „jeg tror, du er min Ven.“

„Det er jeg“, svarede Aristoffersen og slog sig for Brystet med den flade Haand.

„Jeg vilde gjerne bede dig om noget.“

„Smed væk! Der er ikke noget, der hænger ud her!“ forsikrede Aristoffersen. „Gjælder det fem og tyve Ore, saa er de her i min Bestelomme ... mere har jeg ikke i Djebbliffet.“

„Det er ikke Penge ... men, ser du, jeg ... maa tale med Marie... Hans Birkets Datter.“

Aristoffersen spyttede ud mellem Tænderne og saa paa ham.

„Marie og jeg,“ vedblev Martin, „vi er gamle Venner ... vi vare bestemte for hinanden, indtil denne Baptist-præst kom, saa gik det hele over Styr ... Hans vil ikke mere vide af mig at sige, og Marie maa aldrig mere se til mig ... Hvad skal jeg gjøre, Aristoffersen? Kan du hjælpe mig til, at jeg faar talt et Ord med hende i Aften? Jeg vil være dig evig taknemmelig derfor.“

„Hum ... Hum,“ sagde Aristoffersen, „hun skal vel oven i Kjøbet giftes med Julehuggeren, skal vi se?“

„Jeg frygter for det,“ svarede Martin med et Suk. „Alting var paa det rene med Marie og mig, da jeg i Efteraaret tog til Kjøbenhavn og fik Arbejde paa et stort Smedkerværksted der inde. Men for et Par Maaneder siden skrev Hans mig til, at det maatte være forbi, og da jeg rejste hjem for selv at tale med ham, forbød han mig Huset og var ikke til at kjende igjen. Jeg har siden kun set Marie paa Afstand og ved ingen levende Raad, om du ikke kan hjælpe mig.“

Aristoffersen nikkede og saa en Stund grundende frem

for sig. Saa rejste han sig med et, bankede Biben ud og sat den i Lommen, lod Fingrene glide gennem sit Haar og trak ned i sin Vest.

Du skal ikke have sat din Lid til mig for ingen Ting," sagde han derpaa. „Kan du høre, nu stemmer de Fiolen der oppe.“

En dæmpet Lyd af Sang hørtes oppe fra Kvisten, og Kristoffersen skar Ansigt.

Den Satans Filehugger, han er dyrkdreven," sagde han. „Hør, hvor han bræger! Men stop nu lidt, kanske kan jeg nosse ham. Kommer Marie her ind til dig inden fem Minutter, saa kan du bande paa, at det er min Skyld.“

Dermed gik han rask ud ad Døren, efterladende Martin i spændt Forventning. Hvilket Tryllemiddel vilde Kristoffersen anvende for at saa et Møde bragt i Stand mellem ham og Marie? Vilde hun komme? Martin rejste sig, kastede et Blik om i den tomme Skjenkestue og listede sig hen til Døren. Her blev han staaende og lyttede spændt efter hver en Lyd, der lod sig høre ude fra.

Kristoffersen gik imidlertid nok saa frejdig op ad den smalle Trappe, der førte op til Kvisten. Salmesangen, der i Frastand tog sig nogenlunde godt ud, blev mindre velklingende, efter som han kom den paa nært Hold, særlig var der en brægende Stemme, der klang meget uharmonisk og dominerende over alle de andre Røster. Kristoffersen vidste, at den tilhørte Filehuggeren.

Han traadte ind i Kvistværelset uden at banke paa. Det var oplyst af to Lamper, som hang under Loftet og bekræftede en Forsamling af en halv Snes Mænd og Kvinder, der sad høje over deres Salmebog. Henne ved Kvistvinduet med et Bord foran sig stod Baptistpræsten, en mager Skikkelse med et langt kantet Ansigt og vandkæmmet Haar, der i Rakken hang tjavset ned paa hans Frakkefrave. Han havde det for Budsprædikanter egne grædesfærdige Udtryk i Ansigtet, og fra hans brede Mund, bag hvilken man skimtede en mangelfuld Række sorte ormstufne Tænder, udgik der ildeklingende Toner, som mere eller mindre sekunderedes af de tilstedeværende. Disse bestod for det meste af midaldrende Kvinder af den arbejdende Klasse.

Baptistpræsten hæstede sine Djne mistænksomt paa den indtrædende, og da Salmeverset var til Ende, gjorde han en Pavse og sagde med salvelsesfuld Røst:

„Herren velsigne din Sndgang og Udgang fra nu af til evig Tid!“

„Kjør bare væt, Fillehugger, og bryd dig om ingen Ting,“ sagde Kristoffersen, i det han halede en Straatobaksrulle op af sin Lomme og bed en Ende af den.

Baptistpræsten lod ikke til at have hørt Svaret, han gav sig igjen til at synge med brægende Røst, og hans Menighed faldt i med. Tæt inden for Døren sad en ung Pige bøjet over sin opslagne Salmebog, og Kristoffersen tog Plads ved Siden af hende, saa over hendes Skulder i

Bogen og begyndte at udstøde nogle mere kraftige end velklingende Hyl som sin Tribut til Salmefangen. Af og til gjorde han en Pausse, som han benyttede til at hviste ind i den unge Piges Dre:

„Martin venter dig der nere i Skjænkstuen ... han er ude af sig selv ... gaa strax der ner ... Seg skal nok stoppe de andre i Farten, om de vil etter dig ... Lad mig faa Bogen ... se saa, gaa nu.“

Den unge Pige, der var bleven bleg om kinden og rystede stærkt paa Haanden, rejste sig fra Stolen og gled jagte ud af Bærelset. Kristoffersen indtog hendes Plads

og satte nu saadan Kraft paa, at hans Røst endog over-
døvede selve Baptistpræstens. Da Salmen var til Ende,
var han kommen saaledes i Fart, at han ikke var til at
stoppe, men strax sprang over i den efterfølgende Salme
og trak Menigheden med sig, øjensynlig til Uergrelse for
Baptistpræsten. Endelig var den Salme ogsaa til Ende,
og Kristoffersen pustede ud og tørrede Sveden af sin
Pande.

„Hvor blev vor unge Søster af?“ spurgte Præsten med
et mistænksomt Blik paa Kristoffersen.

„Søster!“ svarede denne og saa sig omkring til alle
Sider. „Har du faaet dig en Søster, Filehugger?“

„Seg mener Marie Birket, denne værdige Mands
Datter,“ sagde Filehuggeren med Værdighed, „vor Søster i
Herren.“

„Naar hende! Hun kommer nok strax igjen . . . gik ner
for at faa sig et Glas Vand. Rjør nu barestens væk
paa Profeterne, Filehugger, og vand disse tørstige
Sjæle.“

Baptistpræstens Ansigt fortraf sig, og der laa ham
et vredt Udbrud paa Læberne, men han betvang sig og
tav. Medens han et Djeblik stod og bladede i den op-
slagne Bibel, lød der Suk rundt om fra hans Menighed;
en gammel Kone med et blaatærnet Forflæde tørrede sine
Djne og sagde halvt højt: „Na Gud ja!“

„Saamænd,“ sagde Kristoffersen, „det kan man nok
have Anledning til at si'e i disse Tider . . . for sløje er de
paa alle Leder, forbandet sløje!“

Det er ikke godt at vide, hvor langt hans Betragt-
ninger om Tiderne vilde have bragt ham, dersom File-
huggeren ikke i det samme havde begyndt en lydelig Bøn.
Alles Hoveder bøjede sig, og skjælvende Læber hvistede
Ordene efter. Det var en Bøn om Naade, om Redning
fra Afgrundens Rædsler, om Frelse fra Djævelens snedige
Anløb.

Kristoffersen saa stift paa Præsten, der med Djnene
vendte op mod Loftet og med foldede Hænder langsomt
fremfagde Bønnen i en halvjamrende Grædetone, han
lød Blikket glide om blandt de bøjede Hoveder, som tyn-
gedes ned af deres Syndeskyld, og hans senede Hænder
knyttede sig uvilkaarlig, halvt i Medlidenhed, halvt i Brede
ved Synet af disse vildledte Mennesker, som søgte Trøst
og Husvælelse i deres Rvide hos den Slynge, der stod

henne i Vinduesfordybningen og løj med Biblen foran sig. Han følte en fast uimodstaaelig Lyst til at tage denne selv-
 beskaffede Præst i Nakken og „verse“ ham hovedfuls ned ad
 Trappen. Men han betvang sig heltemodig og indskrænkede
 sig til at banke sig gjentagende paa Knæet med de knyttede
 Næver.

Alt imens havde den unge Pige med bankende Hjærte
 listet sig ned ad Trappen. Da hun naaede Døren til
 Skjænkstuen, blev den sagte aabnet, og Martin traf den

skjælvende Pige ind til sig og sluttede hende i sine Arme. En kort Stund hørte man kun den unge Piges hurtige
 Mandedrag og undertrykte Suk, saa snoede hun sig ud af
 hans Favntag, greb hans Hænder i sine og brast i en
 dømpet Graad.

„Na, Martin, min Ven, jeg har ingen Trøst at
 bringe dig.“

„Alene det, at se dig, er en Trøst for mig, Marie,“
 sagde Martin inderligt. „Og jeg ved jo, at du ikke giver
 Slip paa mig, trods alt, hvad der kommer.“

„Ja, men Martin, veed du da ikke, at vi inden fjorten Dage er paa Vejen til Amerika?“

„Det er umuligt... det maa ikke ske!“

„Det vil ske, kjære Martin... der er ikke længer noget Haab for os to. Vi skal rejse med ham... Præsten, Fader vil have det saaledes... Han har ikke længer nogen anden Vilje end hans... Præstens... og jeg... og jeg skal...“

Den unge Pige gav efter for sin Bevægelse og græd bitterlig. Taarerne strømmede ned ad hendes Kinder, og hun havde Møje med at dæmpe sin Sulken.

„De vil, at du skal gifte dig med den Hykler?“ spurgte Martin.

Marie nikkede.

„Det skal aldrig ske, Marie!“ sagde den unge Mand med Kraft. „Aldrig! Før skal du gaa med mig i denne Stund og ikke se dine Forældre mere, før du er bleven min. Kom, lad os gaa, strax, uden Tøven, og lad os faa se, hvem der kan rive dig fra mig!“

Den unge Pige rystede forstræffet paa Hovedet.

„Nej, Martin... Du maa ikke forlange dette af mig,“ sagde hun, „jeg kan ikke gaa med dig saaledes... det vilde tage Livet af Fader... Du ved ikke, hvorledes han er bleven... han vilde ikke kunne bære det.“

„Nu vel,“ svarede Martin og trykkede hende fast i Haanden, „saa lover jeg dig en Ting, og Gud er mit Vidne, at jeg vil holde dette Løfte: du skal ikke rejse alene, men det samme Skib, som fører dig og dine Forældre bort, skal ogsaa føre mig med, du maa underrette mig om Tiden for Rejsen, og jeg skal følge dig gennem hele Verden, om saa skal være. Ved den levende Gud, før skal jeg slaa Hovedet i Stykker paa den Slyngel af Præst, før han skal faa Lov til at røre ved dig... Men jeg fordrer af dig, Marie, at du ogsaa selv holder ud og ikke giver efter for Overtalelser og slygt... Det er min Ret, og det maa du love mig. Vil du?“

„Ja, ja, jeg vil!“ svarede hun, opstræmmet af en Lyd ude paa Trappen. Hun lagde i Hast sine Arme om hans Hals, kyskede ham gjentagende og ilede saa ud ad Døren, luffende denne i efter sig.

En kort Stund efter knagede Trappen under Bægten af tunge Trin, og Kristoffersen kom til Syne i Døren. Han spyttede langt ud for sig, rekvirerede i Tavshed endnu en halv Bayer ude i Køkkenet, drak den ud i lange Drag og spyttede igjen.

„Lad os gaa bort, før „Hvalfisken“ styrter sammen“ sagde han og tog Martin under Armen. „Den gamle Kvist kan umulig længe bære den Masse Løgn, som Filehuggeren bærer til Torvs der oppe. Støj for Satan! Jeg er til Mode, som om min apoplektiske Blodprop sad mig i Halsen og trykkede mig.“

Med disse Ord trak han Martin med sig ud paa den sølede Gade. Mørket var brudt frem, og en fin Støvregn kom dryssende ned fra den mørke Himmel. De gik ned til Havnen, hvor Kristoffersen løsgjorde Fanglinen til en Solle, der laa forstøjet ved Bolværket.

„Du kunde ta'e og sejle med over til Færgelandet til min Søsters,“ sagde han, idet han gjorde sig rede til at stige ned i Sollen. „Saa kan vi snakke sammen om dette her paa Bejen. Om et Par Timers Tid er vi tilbage igjen.“

Martin indvilligede i hans Forlangende og fulgte sin Kammerat. Han havde som Barn lært den lidt scere Fabrikarbejder at kjende, da Kristoffersen den Gang hyppig havde været Gjæst i hans Forældres Hus. Først for nogle faa Dage siden var deres gamle Bekjendtskab ved en ren Tilfældighed blevet fornyet. Kristoffersen var omtrent det eneste Menneske, han kjendte der i Byen.

Martin Holms Forældre var døde for flere Aar siden. Hans Fader havde været en ret velstaaende Tømrer, som havde boet Side om Side med Hans Birket. Der fra stammede fra først af Bekjendtskabet mellem Martin og Marie, og dette Bekjendtskab havde i Aarenes Løb udviklet sig til en gjensidig inderlig Kjærlighed.

Før havde Hans Birket intet haft at indvende imod en Forbindelse mellem de unge, thi Martin var en baade flink og ret formuende ung Mand, der var godt inde i sin Haandtering og let vilde kunne bryde sig en Bane. Men efter at Filehuggeren havde ladet sig til Syne, var der brat gjort Ende paa de unges Drøm om Fremtids Lykke, og det stod som en Gaade for den unge Mand, hvad der havde bevæget Maries Fader til at bryde deres Forhold.

Selv Marie vilde have haft ondt ved at give en fyldestgjørende Oplysning paa denne Gaade. Sagen var nemlig den, at Hans Birket var pint af Samvittighedsnaag. Han havde haft en eneste Søster, som var rømt bort med en fattig Karl, hvem hun havde holdt af, men ikke maattet

faa for sine Forældre. Et halvt Aars Tid efter havde Hans faaet Brev fra hende; hun skrev deri, at hun nu var gift og boede i Amerika, og hun bad ham om, at han vilde skaffe hende Forældrenes Tilgivelse. Men Hans, der af Naturen havde været meget paaholdende, havde aldrig svaret hende, lige saa lidt som han havde omtalt Brevet for Forældrene. Hans havde frygtet for, at hans Arv da vilde have blevet mindre. Der var endnu kommet to Breve med samme Indhold — siden havde han ikke hørt fra hende. Han havde faaet Arven udelt efter Forældrene, og var i Aarenes Løb bleven en rig Mand, men Mindet om, hvorledes han havde handlet mod Søsteren, havde ligget som en Braad i hans Sjæl og virket tyngende paa ham gennem Aarene. Saa kom Filehuggeren tilbage fra Amerika som en Nutids Apostel, der revsede Tiden og dens Synder, og han fortalte, at han havde lukket Søsterens Djele i det fjærne Land. Hun var død ussel og elendig, efter at have døjet Sult og Fattigdom og al Nød, og hun var død med Forbandelser over Broderen, fordi han ikke havde villet høre hende i hendes Nød. Fortællingen herom rystede Hans Birket saa grundig, at han fra den Stund af var som et Rør i Filehuggerens Haand, og hans pinte Sjæl greb med Begjærighed efter den Redningsboje, Baptistpræsten gav ham i Form af sin Lære om Syndesald og Dprejsning. Saa stor var hans Gru for den Synd, han havde gjort sig skyldig i, at han følte sig overbevist om, at hans Hustru og Datter vilde vende sig fra ham med Affky, hvis de fik Kundskab derom, og da Filehuggeren kom paa det rene dermed, havde han fuldstændig Overtaget over den i halv Fortvivlelse nedsunkne Mand.

Dette var i Northed Løsningen paa den Gaard, som hverken Kristoffersen eller Martin mægtede at raade, skjønt de begge grundede en Del derover, medens de hos Kristoffersens Søster sad og talte om Sagen og lagde Planer for, hvorledes Martin skulde stille sine Sager.

Klokken var mellem ti og elleve, da de atter steg i Sollen ved Færgelandet og roede ind til Byen. Regnen var bleven afløst af en tæt Taage, som næppe tillod dem at se et svagt Gjenstik af Gaslygterne inde ved Bolværket. Da de nærmede sig til dette, hørte de pludselig en høj Kvinderøst, som med Forbitrelse udstødte nogle Ord i et fremmed, dem ubekjendt Sprg, derefter et hvinende Skrig,

1

efterfulgt af et dumpt Blæst inde ved Bolværket, som om et menneskeligt Legeme styrtede i Vandet, saa blev alt stille.

„Hvad gaar her for sig!“ sagde Kristoffersen. „Træk paa Aarerne... det hænger ikke rigtig sammen, dette her!“

Martin halede ud af al Magt, og Stævnen af Baaden skurede snart mod Bolværket. Kristoffersen ragede rundt i Vandet med en af Aarerne, men uden at støde paa noget mistænkeligt. Et Øjeblik efter sagde Martin med dæmpet Rædsel:

„Jeg har fat i noget... en Fruentimmerkjole!“

„Hold fast,... Stop nu, hvor er det?... Godt, lad os nu hale ind, men forsigtigt... Ikke saa rask, at hun ikke støder Hovedet mod Pælene... Ja, baldyre mig, om det ikke er et Fruentimmer! Nu op med hende!“

Med forenede Anstrængelser lykkedes det dem at faa den ubevægelige Skikkelse løftet op i Tollen.

„Hvad skal vi nu gjøre?“ spurgte Martin.

„Hum,“ sagde Kristoffersen, „ingen Mennesker er oppe her nere i denne Ende af Byen, og Gud ved, hvor Havnevagten er henne. Lad os heller søge hjem til Søster... kanske kan Pigen eller Konen, hvad det nu er, komme

til Live igjen, naar der kommer hurtig Hjælp .. Træf paa Naren, du, og det af al Magt!

Martin adlød stiltiende, og som en Pil gled Sollen ud efter Færgelandet og forsvandt i Taagen. —

Næste Dags Morgen sad Filehuggeren inde i Dagligstuen hos Hans Birket og talede ibrig med denne. Hans saa sygelig og nedslagen ud, Filehuggeren var derimod oplyst og febrilsk.

„Ja, men hvad haster det saa meget?“ spurgte Hans.

„Fordi Skibet afgaar inden otte Dage, og vi helst bør rejse som Mand og Kone.“

„Kunde Brylluppet da ikke blive i Kirken?“

„Nej... en af vore egne Præster skal vie os, det har jeg jo sagt... Kald Marie her ind, at vi kan faa det afgjort med det samme.“

Hans Birket gik ind i den anden Stue og vendte strax efter tilbage med Datteren; Moderen fulgte efter med et bekymret Ansigt.

„Det er Sænsen, som mener, det er bedst, at han og Marie bliver viede idag,“ tog Faderen til Orde. „Inden otte Dage gaar Skibet til Amerika, og det var jo bedst, at I blev gifte forinden, Marie.“

„Nej, nej!“ udbrød den unge Pige forfærdet, „det kan da ikke være din Mening, Fader... Seg kan ikke gifte mig med ham... aldrig... aldrig!“

„Nej, det maa ikke ske,“ sagde Moderen, „i hvert Fald ikke saa hurtig.“

Filehuggeren saa fra den ene til den anden med et Ansigt, fuldt af ondskabssuld Haan, derefter sagde han:

„Har Faderen da ikke her et Ord at sige i den Sag? Er Pigen ikke bleven mig lovet, og har jeg ikke Ret til at fordre hende naar som helst. Svar, Hans Birket!“

Hans Ord havde en truende Klang, som gjennembævede den viljeløse Mand og bragte ham til at sende et bønfyldt Blik til Datteren.

„Seg kan ikke... jeg kan ikke, Fader,“ stammede Marie.

„Men du skal!“ udbrød Baptistspræsten, aldeles tabende sin Selvbeherkelse. „Et Barn skal lyde sin Fader, og hvad enten du vil eller ej, saa skal du!“

„Naa naa, imaa Slag, Filehugger,“ lød en Røst fra Døren ud til Forstuen, og Kristoffersens Skikkelse kom

til Synne, efterfulgt af Martin og en midaldrende Kone, „hvad er det, den unge Pige skal?“

Baptistpræsten svarede ikke, han stirrede med vilde Øjne paa den indtrædende Kvinde, hans Ansigt var pludselig blevet askegraat, og han gjorde et Spring hen mod Sidedøren, men før han naaede den, stod Kristoffersen foran den.

„Gjør dig ingen Mejlighed, Fjlehugger, der er vinket a’,” sagde han. Samtidig drejede Martin Røglen om i den anden Dør og stak den i Lommen.

De andre havde set til uden at forstaa noget af, hvad der foregik, men nu gik den fremmede Kvinde hen imod Hans Birket og rakte ham sin Haand i Møde.

„Broder Hans, fjender du mig da ikke igjen?” spurgte hun.

„Marianne... Søster! Er det dig... Saa være Gud evig lobet og takket!”

Han greb hendes Haand med Taarer i sine Øjne og trykkede den fast i sin.

„Han havde fortalt mig, at du var død i Glendighed og Usjelhed, og aldrig har jeg haft en glad Time siden,” vedblev han, medens Taarerne strømmede ham ned over Kinderne. „Gud ske Lov, at jeg nu kan gjøre det godt, som jeg forbrød imod dig for mange Aar siden... Marianne, kan du tilgive mig?”

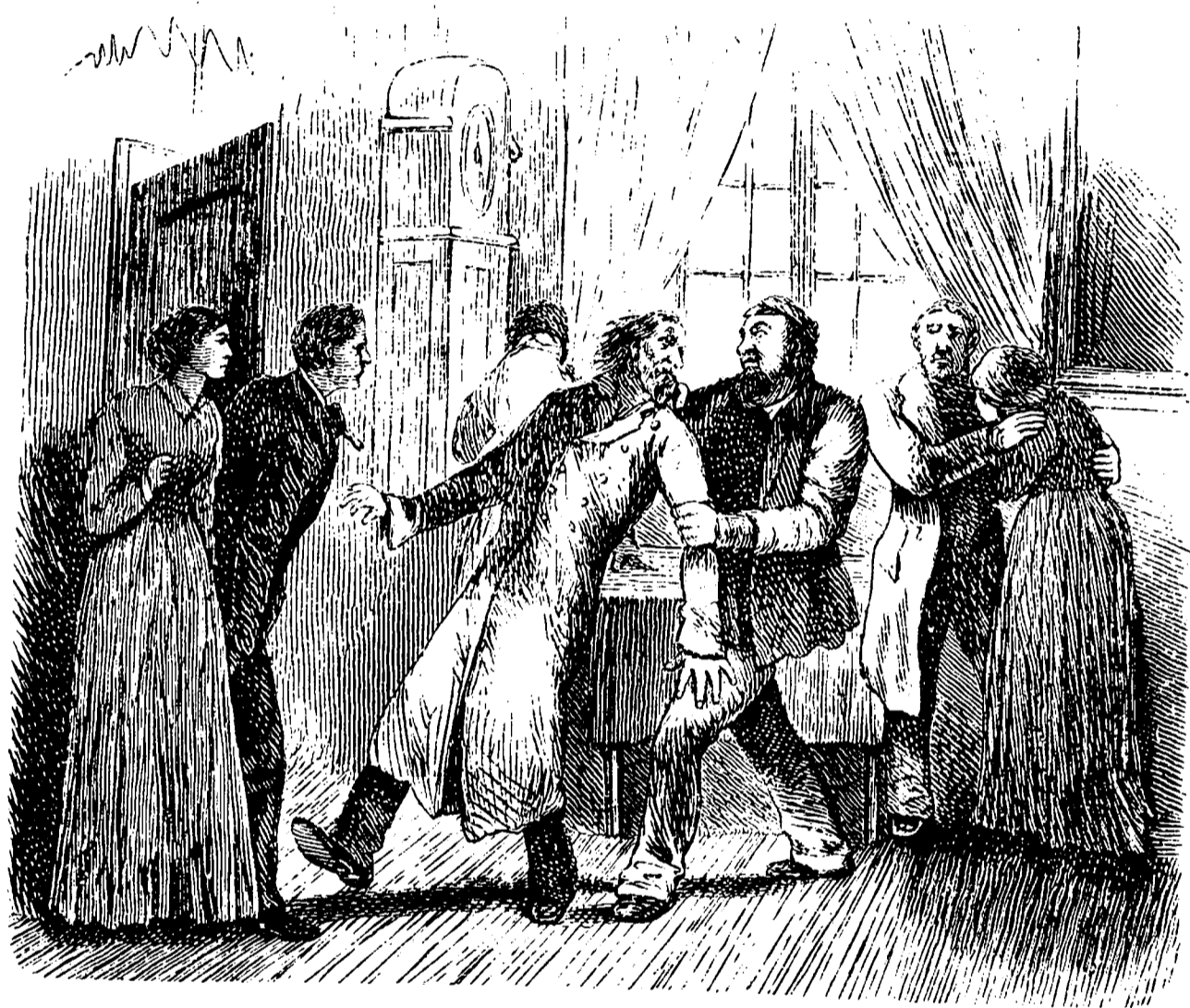
„Ja, ja, Broder Hans, det er længst tilgivet... Men du,” vedblev hun heftigt, i det hun vendte sig mod Baptistpræsten, der rystende paa alle Lemmer stod midt i Stuen, „du, som først har bestjaalet mig og derefter forsøgt at myrde mig... venter du ogsaa, at jeg skal tilgive dig?”

„Jeg er din ægteviede Mand, husk det!” sagde Fjlehuggeren med en hvæsende Røst.

„Gud bedre mig, det er du; jeg var taabelig nok til at tro paa dine Løgne. Og til Bøn for, at jeg drog dig ud af Fattigdom og Glendighed, løb du bort med mine og min afdøde Mands surt fortjente Skillinger og kastede mig i Aftes i Fjorden, da jeg fandt dig og krævede min Ejendom tilbage. Giv mig, hvad du har stjålet fra mig og gaa saa, hvorhen du vil. Men jeg raader dig til aldrig mere at komme mig for Øje... thi da vil jeg visseelig kræve dig til Regnskab, om du saa end er min Mand ti Gange!”

Uden at sige et Ord traadte Kristoffersen hen til Fjle-

huggeren og halede en velspækket Tegnebog frem af hans Lomme. Efter at have undersøgt den nøje, sagde han: „Det stemmer saa omtrent, Madam!“ hvorpaa han gav Martin et Tegn til at aabne Døren, greb Filehuggeren i Rakken og kjørte ham ud paa Trappen, hvor han til Overflod gav ham et Spark, der sendte ham hovedkulds ned i Reudestenen. Filehuggeren samlede sig op igjen og skyndte sig bandende hen til Gadehjørnet, hvorfra han viste Kristoffersen en knyttet Næve. Det var Bodsprædikantens sidste Hilsen, før han forsvandt for stedse.

I hvert Fald har ingen af de i denne Fortælling omhandlede Personer senere set noget til ham. Martin og Marie er nu lykkelige Egtefolk, og Kristoffersen er en velset Gæst i deres smukke Hjem. Skjønt han aldrig fik Garanti-Petersen hen i „Hvalfisken“ for at drikke en Flaske Bl. Frankvin, lever han dog nu i bedste Forstaaelse med denne sin Foresatte. Hans Birket har vendt sig bort fra alt, hvad der hedder Baptisme, men den Fred, han for-gjæves søgte i dens Lære, har han vundet fuldt ud. Hans Søster er flyttet sammen med ham og hans Kone, og ingen mørk Grindring tyger mere paa deres Sind.

Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg

Det var i det fjortende Hundredaar. „Den sorte Død“ rasede i Europa. Den begyndte i Kina, den fulgte Handelsvejene over Kairo og Konstantinopel til vor Verdensdel. Den kom til Bendsyssel med et norsk Skib, der kom fra England og strandede paa den jydsk Ryst. Den kom ogsaa til Bergen med et Skib fra England. Europa skal have mistet 25 Millioner Mennesker under denne Landsfarst. I Pisa døde 7 af hver 10 Mennesker, i Venesia 100,000. I Sylland bleve Kirker nedlagte hist og her, fordi de bleve øde; alle de, der havde søgt dem, vare blevne Offere for Pesten. I Justedalen i det vestlige Norge døde alle Beboerne — saaledes melder Sagnet — paa en eneste nær. Det var en ung smuk Pige. Men paa hende gjorde den grænseløse Ulykke saa stærkt et Indtryk, at hun mistede Videt. Hun blev i Dalen. Om Dagen sprang hun omkring paa Klippespidsen eller klatrede i Toppen af Granerne og søgte sin Føde af Urter, Rødder og de mindste Granfogler. Om Natten redte hun sig et Leje af Mos inde i en Fjældkloft. Naar nogen fra Nabobygderne kom ind i den øde Dal, flygtede hun som et jaget Dyr. Man kaldte hende Hei-Rypen, d. e. Fjæld-Rypen, efter den Fugl af Hønseslægten, som man plejer at se paa Fjeld-Tinderne. Men der var ikke saa, som folte Drift til at jage efter den sjældne Fugl. Blandt dem var den ihærdigste en Sorenskriver, som hed Peter Berg, og ham lykkedes det at fange hende. Han tog hende med sig hjem og plejede hende med Omhu. Derved vandt hun

igjen sin Helsen, legemligt og sjæleligt. Berg forelskede sig i hende, sit hendes ja og ægtede hende. Men fra den Stund kaldte han sig Heiberg. Hans Efterkommere førte i deres Segl baade en Hei-Krybe paa en Gren, som skulde minde om deres Stammoders underlige Eventyr, og Dødningehoveder til Tegn paa, at det var i Landfarsotens Dage, hun var bleven en forvildet Fugl.

Den heibergske Slægt holdt sig gjennem lange Tider i det vestlige Norge, og da fornemmelig i Egnen ved Bergen. Det er i denne gamle Handelsstad, Holberg blev født den 3die December 1684. Man kan spørge, om det er en Tilfældighed, at baade den store Komedieskriver Ludvig Holberg og den store Vaudevilledigter Johan Ludvig Heiberg stammer fra samme Egn af Norge, eller om det satiriske Lune, der udmærkede begge disse saa vel som den sidste Fader Peter Andreas Heiberg, er en Ejendommelighed ved den Slægt, som baade Holberg og Heibergerne vare knyttede til. Ludvig Holberg var en Datter-Datter-Søn af den bergensiske Biskop Ludvig Munthe, som døde 1649. En anden Etling i tredie Led af Biskop Munthe, altsaa et Næstfødsfendebarn til Holberg, var den romsdalske Præst Andreas Heibergs Hustru. Hendes Søn Ludvig Heiberg forlod Norge, blev Rektor ved Latinskolen i Bordingborg og døde i en ung Alder 1760. Hans Enke hørte til samme Slægt som han selv. Snger Margrethe Heiberg, var nemlig en Datter af Bergenserens Peter Heiberg, der var Præst ved Bemmetofte adelige Frøkenkloster. Efter Ludvig Heibergs Død rejste Snger Margrethe med sine to Smaadrenge, Peter Andreas og Ludvig, hjem til sin Faders Hus, og medens de vare der, kendtes det allerede i det mindste paa den ældste af dem, at han ikke for ingen Ting var i Slægt med Holberg.

Præsten i Bemmetofte var aldeles blind, fra han var 40 Aar gammel, men passede alligevel sit Embede i alle Dele; han prædikede hver Søndag; han kunde selv sørge for sin Paaflædning, ja vedblev endog selv at rage sit Skjæg. Paa en af Vinduesposterne i hans Værelse hang et lille rundt Spejl; foran det stillede han sig endnu, hver Gang han vilde tage sit Skæg af. Datter sønnen Peter Andreas fandt, at en blind Mand ikke kunde have ringeste Nytte af et Spejl. Derfor tog han sig en Dag paa at skrabe Belægningen af det, men hang saa det bare Glas op igjen. Til sin store Fornøjelse bemærkede han, at

Barberingen foregik med samme Held foran Glasfjet som for foran Spejlet. Da han var en syv—otte Aar gammel, maatte Peter Andreas Heiberg tit sidde og læse for den blinde Præst. Stundom hindrede denne Læsning hans Leg, og stundom gif Indholdet af det læste over hans Forstand. Naar han saa kjedede sig, kunde han søge Udveje til at blive fri for at læse. En Dag sad han med en Beskrivelse af Grønland, og derefter foredrog han for Morfaderen, hvordan mange Mennesker vare blevne bortrevne under en gyselig Hungersnød. Da tilføjede han af sit eget Hoved, at Mangelen af Fødevarer havde været saa stor, at Grønlænderne havde maattet skjære deres Mansketskjorter i smaa Stykker og koge Raal paa dem for at spise. Der sad en Pige i Stuen og spandt, og hun brød ud i en stærk Graad af Medynk med de stakkels Grønlændere, der havde maattet lave Raal af deres Mansketskjorter. Men den blinde Præst blev vred; han lod Drengen strax holde op med Læsningen; han skulde gaa ind i Stuen ved Siden af og holde sig rolig der, til han igjen kunde saa Lov til at komme ind.

Efter nogle Aars Forløb flyttede Rektorenken atter til Bordingborg for at faa sine Sønner i den Skole, hendes Mand havde styret, og der giftede hun sig anden Gang med en Kjøbmand Steffens. Der er bevaret et Ord af hende, som hun en Gang sagde til sin ældste Søn: „Vogt Dig for den første Fejl, og jeg skal vogte Dig for alle de følgende.“

1774 blev Peter Andreas Heiberg Student. Han var da kun sexten Aar gammel, og dog varede det ikke mere end tre Aar, før han indstillede sig til den nylig oprettede store filologiske (sproglig = historiske) Examen. Han og Anud Lyne Rahbek vare de første, der tog den, og de vare oppe samme Dag. De to skulde siden ofte mødes; de skulde fejde mod hinanden, og de skulde blive Stalbrødre.

Det var knappe Tider for Heiberg, da han i de følgende Aar skulde tjene sit Brød i Kjøbenhavn ved Time-Undervisning. Han kom i Gjæld og gjorde rimeligvis en eller anden gal Streg, som nødte ham til at rejse til Sverig, hvor han for at leve maatte tage Tjeneste som Soldat.

Da Heiberg gif i sit fire og tyvende Aar, rejste han til Bergen for at lære sin Slægt at kjende. En Broder til hans Fader var Klokker ved Nykirken. En kvindelig

Slægtning var gift med Præsten ved samme Kirke, og hos ham blev han Huslærer. Der var dog en anden Præst i Bergen, som han havde mere Fornøjelse af at mødes med, den navnkundige Johan Nordahl Brun. Han var 29 Aar gammel bleven Sognepræst ved Korskirken (1774). Men han var tillige Digter. Sangene: „Vor jeg paa det høje Fjeld“ og „For Norge, Kæmper's Fødeland“ ere endnu mere bekjendte end de Skuespil, han skrev. Under Omgangen med ham forsøgte ogsaa Heiberg sig i den ædle Verskunst. I August 1783 løb et Skib af Stabelen i Bergen; der havde samlet sig store Skarer af Tilskuere; en Del af dem var om Bord paa Skibet og imellem dem Heiberg; da foregik en Krudt Sprængning, hvorved adskillige kom til Skade. Denne Hændelse gav Heiberg Stof til et af hans Kvad. Et andet hed: „Det stjaalne Kys“ og var et Brudstykke af et Heltedigt. I en satirisk Bise om en nylig fra Kjøbenhavn hjemkommen bergensist Spradebasse, forekom følgende Vers:

Omfider kom han den pæne Mand
 fra Kjøbenhavn med en Hob Attester;
 med nye Moder, broderte Bester,
 med Komplimenter og lidt Forstand.

Da Præsten ved Nykirken døde, og Heiberg derved mistede sin Huslærerplads, foreslog hans Farbroder, Klokkeren, ham, at han skulde slaa ind paa Handelsvejen som var den eneste, hvorved man kunde gjøre sin Lykke i Bergen. Der var en meget rig Kjøbmand, som kun havde en Søn og en Datter. Klokkeren har ventelig tænkt, der kunde blive et Parti af hende og Brodersønnen. Heiberg har selv fortalt, at han i Norge har havt to Egetestsplaner, som mislykkedes. Det er rimeligt nok, at derved den ene af disse skal tænkes paa, hvordan han søgte og fandt Ansættelse paa den rige Kjøbmands Kontor. Men om han end til at begynde med fandt sig meget vel tilpas i dette Hus, saa varede det ikke længe. Han mente at have opdaget, at et af Husets Handelsforetagender var bygget paa Forsalfstning af et Auktions-Dokument, og skrev i sin Harmederover strax et Brev til sin Broder. Inden dette Brev blev affendt, fandt Kjøbmanden det og læste det. I Nordahl Bruns, Klokker Heibergs og flere andre Venners Nærværelse maatte P. A. Heiberg vedgaa, at han havde

skrevet Brevet, og han maatte derpaa strax forlade Huset. Men der gik megen Snaf i Byen om, hvorfor han saa pludselig havde mistet sin Plads paa den rige Kjøbmands Kontor. For at de onde Rygter kunde tabe sig, foretog han efter sine Venners Raad en Rejse omkring i Bergens Stift, hvor han havde mange Slægtninge og overalt blev vel modtagen. Da han kom tilbage til Bergen, fandt hans Venner, at det fremdeles ikke var tilraadeligt for ham at blive der. Efter omtrent tre Aars Ophold i Norge kom han da til Kjøbenhavn 1785. Næste Aar blev han Assistent hos Kjøbenhavns Notarius publicus, og 1787 fik han Bestalling som Translatør eller autoriseret Oversætter i det spanske, portugisiske og flere Sprog, og nu optraadte han ogsaa som Forfatter.

P. A. Heiberg havde oversat et lille Skrift fra fransk, og det sluttede han med en satirisk Tilegnelse til R. L. Rahbek. Et Exemplar af Bogen lod han smukt indbinde og pryde med en forgyldt Harlekin; dette sendte han til Rahbek. Denne blev vred og erklærede i en Anmeldelse af Bogen, at Oversættelsen var gjort utilgivelig skjodesløst. Saa skrev Heiberg et Bevis for, at Rahbek ikke havde de fornødne Egenstaber hverken til selv at oversætte eller til at bedømme andres Arbejder af denne Slags. Rahbek lod endnu en Gang høre fra sig, men fik atter Svar paa Tiltale. Dette var den første af de mange Fejder, som skulde gjøre Heiberg til en af de mest frygtede boglige Stridsmænd i Slutningen af forrige Hundredaar.

1789 begyndte den store franske Revolution. Den var forberedt gjennem et Par Menneskealdere. Ludvig den fjortendes Eftersølgere paa den franske Trone kunde ikke hæbde den fremragende Stilling, han havde indtaget imellem Fyrster. Men de vedbleve at føre et prægtigt og kostbart Hofliv, de dnygede Gjæld paa Gjæld, og de kom bestandig i større og større Forlegenhed. Paa samme Tid førte de franske Forfattere, som havde gaaet i den engelske Skole, et Sprog om de offentlige Sager, der bestandig blev dristigere. Man paaviste i grundige Skrifter Fortrinene ved den engelske Regjeringsform med dens lovgivende Parlament. Voltaire fik en Dødsdom, der var fældet over en kalvinistisk Kjøbmand, taget op til nu Overvejelse: et Par Aar efter at den var udført, blev den kasseret: hvor han ellers fandt Spor af, at man i Religionens Navn drev Forsølgelser, var han paa sin Post, og de store

Herrer gruede for at komme under hans bidende Bittigheds Svøbe. Rousseau fik endnu større Indflydelse ved sine Skrifter; naar Voltaire vendte sig til Forstanden, vendte han sig til Følelsen; han kæmpede imod Forfinelsen og for Ligheden. Peter Andreas Heiberg nærede stor Erbhødhed for „de berømmelige Mænd“, Voltaire og Rousseau. Han var bedst skiftet til at bruge Voltaires Raaben, men følte sig særlig kaldet til at kæmpe for Rousseaus Sag. Han vilde staa som en Sandhedens Stridsmand, der uforfærdet brugte alt sit Bid til at blotte de stores Forbrydelser og Skrøbeligheder. Han hadede al Undertrykkelse, og han vilde alvorligt paatale de undertryktes Ret. Samme Aar, som den franske Revolution brød ud, begyndte han at udgive et Slags Tidsskrift under Navnet: „Rigsdaler=Sedlens Hændelser“. En Pengeseddel kommer vidt omkring; derjom den havde Sanser og kunde fortælle, hvad den havde hørt og set, kunde man faa mange mærkelige Ting at vide. Til en opdigtet Fortælling om en Rigsdaler=Seddels Omvandring kan der knyttes Betragtninger over alle mulige Samfunds=Spørgsmaal, som en Forfatter har noget at sige paa. En politisk Forfatter i England havde fortalt, hvad en Mynt havde oplevet, og i dette Spor tog nu Heiberg fat. Han udsendte sine Bittigheds Pile imod Klubvæsenet og imod Lotterierne, imod Hjemmetysteriet og imod det Forsøg, der fra nogle jydste Herremænds Side blev gjort paa at hindre Stavnbaandets Løsning. Der var ikke saa megen Anledning til at gaa løs paa selve Regjeringen, der i det hele maatte staa i et godt Lys hos Fremskridtsmændene. Skrivefriheden blomstrede, og Ligheds=Spørgsmaalene vare satte paa Dagsordenen, siden Kronprins Frederik havde taget Tøjlerne. 1788 var det vigtigste Skridt foretaget til at løse Bønderne fra deres ufri Tilstand og hjælpe dem til lige Rettigheder med andre Statsborgere. De Mænd, der havde størst Indflydelse paa Regjerings=Sagerne, nærede Belvilje i alt Fald for nogle af de store franske Omvæltningsemænd. Rygtet om Grev Mirabeaus Sygdom vakte stor Sorg i de fornemme Huse, hvor Jens Baggesen var Stamgjæst. Digteren gif til Christiansborg Slot for at faa de nyeste Efterretninger om den store franske Folketalers Tilstand. Prinsessen af Augustenborg kom grædende ind og stammede paa fransk: „Mirabeau er død“. Prinsen kunde kun sige: „O, Baggesen!“ P. A. Heiberg var da fra først af saa velvillig stemt over for

Regjeringen, at han med Glæde kunde prise Kronprinsen i Sang, da han efter sit Bryllup holdt sit Indtog i Kjøbenhavn den 14. September 1790. En Sang af Heiberg i Anledning af Indtoget blev paa Bekostning af Kongens Klub uddelt i 14,000 Exemplarer; men foruden den skrev han ved samme Lejlighed endnu en Sang, en Kantate og nogle Indskrifter til Transparenter ved Illuminationen, og alt dette blev særdeles vel optaget paa højere Steder. En Dag kom en Major af Garden til Heiberg, og efter at han gjentagne Gange havde sagt ham Behageligheder for de nævnte Kvad, rykkede han frem med, hvad der var hans Vrende. „De vil sikkert faa en Foræring,“ sagde han, „bare vedkommende kunde træffe deres Smag.“ Heiberg har fortalt, at han gav Hofmanden følgende Svar: „Min Smag er ikke ødelæggende; den forener Simpelt med Økonomi, og denne er nødvendig for Statens Finantser. Jeg ved heller ikke ret, hvad jeg skulde ønske mig. Et Ur behøver jeg ikke; thi jeg har allerede et. En Tobakksdaase endnu mindre, eftersom jeg ikke bruger Tobak. Her kunde altsaa ikke blive Anledning for mig til at gjøre noget Balg. Dog, det er sandt! jeg staar i Begreb med at kjøbe mig en Stegevender, hvortil jeg trænger. Den kan faas for en Snes Rigsdaler, og dermed kunne vi være tjente paa begge Sider.“ Gardemajoren lo, tog sin Hat og gik. Foræringen udeblev, og det var netop, hvad Heiberg vilde. Han havde maaske da allerede skrevet den berømte Selstabssang om de sidste Dages Begivenheder, der en Gang for alle skulde gjøre det klart, at han ikke egnede sig til at være Hofpoet.

I denne Sang der begyndte med Linjen:

„Hver Mand i Byen om Indtoget taler,“

havde han ikke blot gjort Løjer med saadanne komiske Feiltagelser, som at der havde vist sig elleve i Steden for ni Muser ved en af Højtidelighederne. Han havde ogsaa svunget sin Svøbe mod Adelen og givet Regjeringen en Snært. Hos en Skomager i en Kjælder i Pilestræde havde man i Vinduet læst følgende Vers:

Jeg ejer ej Skilling og næppe et Brød,
min Kjøle er lappet, Krediten er død,

Fortuna, den Frue, er gjerne saasaa,
hoffærdig hun nærmer sig sjælden os smaa,
kun Van'er og Bon'er og La'er og De'er
den naadige Frue sin Yndest beteer.
Seg hende vel bad om et Lys eller to;
men knibst hun paa Næsen slog Kynter og lo.

Dette Vers sigtede Heiberg til, da han skrev:

Rigdommen voxer i Adelens Bleer,
og, som en Skomager nylig har sagt,
ene de Van'er og Bon'er og De'er
holder Fortuna og Plutus i Agt.

Med Hensyn til Lyttichaus og de andre jyske Gods-
ejerers Indsigelse imod Stavnsbaandets Løsning hedder det
videre i Sangen:

Her man despotiske Satser ej lærer;
Lighed blandt Mennesker drive vi paa,
og ej som Jydernes Proprietærer
ønske os Slaver og Bønder at flaa.
Selv vi os føde.
Agerens Grøde
vi ej som Dozmere øde.

Kammerherre Lyttichau, der ogsaa, men med mindre
Held, dyrkede Verskunsten, kunde ikke holde sig rolig efter
dette, men spurgte Heiberg, om hans Vers ikke burde for-
andres til følgende:

Det, jeg har skrevet, gjør mig ingen Ære,
Momus forførte mig, som den gjør fler;
Jydernes Bønner retfærdig jo ere,
for hastig jeg dømte, jeg gjør det ej mer.
Enhver vil dem hade,
enhver vil der' Skade,
paa Kongens Retfærdighed de sig forlade.

Lyttichau var ganske sikker paa, at han havde Ret:

Om alle vil tie, kan Kongen erfare,
hvorledes i Landet det monne gaa til?

Hvorfore mishandles de Syder, som vare
saa redelig, de ham det melde vil?

Seg tie maa her
og siger ej mer,
da Enden skal prise enhver's Gjerninger.

Modstandere som Lyttichau censede Heiberg ikke stort.
I en senere Bise anbragte han de to siden tidt anførte
Linjer:

Enten man ta'er det paa langs eller tværs,
løjerligt er det som Lyttichaus Vers. —

Det var nu Adelen. Men Regjeringen følte sig for-
uærmet over følgende Linjer i Heibergs Selskabsfang:

Ordener hænger man paa Idioter,
Stjerner og Baand man kun Adelen gi'er;
men om de Mallinger, Suhmer og Kother
man ej et Ord i Aviserne ser.

Der blev lagt Sag an imod Heiberg for Fornærmelser
imod Adelen og imod Regjeringen. Det hjalp maaske til,
at den første Anklage bortfaldt, da Heiberg for Retten
gjorde gjældende, at Baggesen havde brugt endnu skarpere
Ord om Adelfstanden i sin komiske Fortælling om Odins
Rejse til Dovre. Med Hensyn til den anden Anklage var
det vel, at han gjorde gjældende, at Digteren Bedlitz, uden
at blive tiltalt for det, havde skrevet dette Vers:

At Slynkler hæves til Wrens Top,
at gyldne Stjerne og tomme Hjerne
forenes ofte og mer end gjerne,
det ser man tit.

Han forklarede ogsaa, at Ordet „Idiot“ betegnede „en
ensfoldig Mand, om hvis Kundskaber man kunde tvivle,“
men som dog kunde være baade en brav og retsaffnen Mand.
Men Politimesteren fastholdt, at „Idiot“ er og bliver „et
Prædikat, som altid har været brugt og endnu bruges til at
tilkjendegive en temmelig betydelig Ringeagtelse for den eller
de, paa hvilket det anvendes.“ Saa vist som Heiberg havde
givet den Tanke Udtryk, at Ordener hænges paa ringeag-

tede Personer, saa vist var hans Sang en dumdriftig Kritik over Hans Majestæt Kongens Forhold ved at uddele Ordener. Derfor skulde han betale en Bøde af 150 Rdl. „Morgenposten“'s Udgiver, som, ved uden Heibergs Samtykke at optage Sangen, havde givet den en saadan Offentlighed, at der kunde rejses Sag imod dens Forfatter, blev som „skyldig i en mindre Grad af Ondskab,“ dømt til at betale 50 Rdl.; en Bogtrykker, som havde skaffet sig en Indtægt ved at lade den trykke som Gadevisse, maatte bøde 20 Rdl. Det Selskab, der først havde havt Morstab af Sangen, vilde betale Mulkten for Heiberg; men dette Tilbud vilde han ikke tage imod.

Heiberg var en født Stridsmand. Det kom for Dagen paa mange Maader. Et Stykke af Charlotte Dorothea Biehl, der hed „Orpheus og Eurydice“, havde bragt ham til at skrive Satiren „Nikkel og Malene“. Baggesens „Holger Danske“ bragte ham til at skrive „Holger Tyske“; den befjendte Læge og Digter, Professor Tode, blev ogsaa indviflet i „Holger-Fejden“, under hvilken en anden Modstander af Heiberg udsprede Rygter om hans moralske Vandel; det har ventelig været, hvad der oven for er fortalt om Grunden til Sverigs-Rejsen og om, hvordan han i Bergen fik sin Afsted som Handelskontorist, der har givet Anledning til den Folkesnak, hvormed hans Navn nu skulde plettes. Senere kom han i Strid med Grev Ahlefeldt, der som Medlem af Bestyrelsen for det kongelige Theater kom til at fornærme Heiberg, og bragte ham til at ophøre med sin ikke ubetydelige Virksomhed som Skuespildigter. Denne Strid kaldtes „Greve-Fejden“, lige som hans Strid med Malte Konrad Brun, under hvilken de begge beskyldte hinanden for Løgn, kaldtes „Dyveke-Fejden“, fordi den fra først af drejede sig om Rolle-Besætningen i Skuespillet „Dyveke“. Det viste sig, hver Gang han kom i Fejde med nogen, at, om han end kunde indrømme, at han havde brugt en mindre heldig Fremgangsmaade, f. Ex. ved at drage Todes tolvaarige Søn frem i Striden med hans Fader, saa holdt han dog haardnakket fast paa sin Mening om Hovedsagen; det var hans Stolthed, at han vilde stride og, om det behøvedes, lide for Sandheden. Men naar han — som i Sagen om „Indtogs-Bisen“ — følte sig uretfærdig behandlet, da blev hans Sind bittert, og det godmodige Lune, som hører til den ægte Satire, og som vi stadig finder hos Holberg, svandt mere og mere bort i det, som Heiberg skrev.

„Rigsdaler=Sedlens Hændelser“ udkom ikke mere. Men i Rahbets „danske Tilsæuer“ skrev Heiberg under Navnet „Simon Sanddru“ af og til et Stykke. 1791 meddelte han, at han havde under Arbejde en Levnedsbefrielse af en uhyre Mængde adelige Skurke og Skurfinder, og 1792 skrev han om en af disse Skurke, som gav sig af med at lønne en Del af Indvaanernes Tjenestefolk for at faa at vide, hvad deres Herkaber talte om — formodentlig for at insinuere sig ved Hoffet. 1794, da Kristiansborg Slot var brændt, kunde han melde om en ny Skurf; det var en Ud-lænding, der havde et Dje glas i Haanden; han havde vist en djævelsk Glæde ved at se paa Branden og blandt andet sagt til sin Ledfager: „For den Summa, som nu brænder, kunde Danmark have ført Krig med Frankrig i tre Aar.“ Det smertede Simon Sanddru, at denne Skurf kom hjem med hele Arme og Ben. Dette Brev med Rahbets Efter-skrift fremkaldte en Klage fra den engelske Sendeherre Hailes til Udenrigsministeren, Grev Bernstorff. Da Rahbet ikke vilde opgive Simon Sanddrus Navn, maatte han selv møde for Retten, men erklærede der, at det „med hans Vidende“ ikke var den engelske Sendeherre, der var sigtet til. Saa frikjendtes han af Hof- og Stadsretten, og Hailes lod Sagen falde.

Ikke længe efter optog Rahbet — uden Heibergs Samtykke — i sin „Tilsæuer“ en ny Bise af ham, hvori det hed i god fransk Stil:

Den sande Lighed raader her,
 og alle er vi lige nær
 til fedest Kjød og finest Brød,
 men ingen dertil fød.
 Foragt mod den, der tænker sig
 at være mere adelig —
 om han saa stammer fra Peer Thot —
 end nogen Sansculot!

Ustyldig er vor Politik.
 Vi glæder os, naar vel det gik,
 og ønske, at den gode Sag
 ej fare maa i Mag.
 Men om vi stundom bänder Pitt
 og rose Robespierre lidt,
 staar Statens No dog ej paa Spil;
 nej, der skal mere til.

Men hvad der især maatte støde efter den nylig bilagte Sag med den engelske Sendeherre, var dog det næste Vers:

King George han spiller høje Spil;
en Satan fik ham nylig til
at ribe Folkets Klubber ned
sig selv til stor Fortræd.
Han tror ej Britten mukke tør,
hvor gal han end og Sagen gjør.
Tror I, godt Folk! sli'g Politik
kan længe holde Stik?

Baade Heiberg som Forfatter til Sagen og Rahbet som Udgiver af Ugeskriftet, hvori den var trykt, bleve anklagede for dette „dumdriftige og haanende Angreb paa Kongens Svoger, Kongen af Storbrittanien.“ Heiberg lod rigtig nok sin Sagfører erklære, at „han“ i femte Linje gif paa „en Satan“ (d. e. Pitt) og ikke paa „King George“. Men Retten kunde ikke følge ham i denne sproglige Forflaring, og dømte ham i en Mulkt af 300 Rdl. Rahbet blev frikjendt, og til ham skrev saa Heiberg: „Du skylder mig i denne Sag aldeles ingen Deltagelse paa Kongens Vegne; kun alene Hjertets og Hovedets Deltagelse udbeder jeg mig, og derom er jeg forvisset. Havde Du ikke bedet mig om at indrykke Bisen, da havde jeg sikkert bedet dig om at gjøre det; sølgelig, naar der skal lides, er det mig og ikke Dig, det bør gaa ud over.“ Den stolte Mand paa-tog sig mere Skyld, end han havde.

Det var slet ikke nogen let Sag for Heiberg at betale de Bøder, han blev idømt. Men værre var det, at han gif glip af Embedet som Notarius publicus. I mange Aar havde han tjent til Takke som Medhjælper for den gamle Notarius, og han havde sikkert bleven hans Eftermand, da han tog sin Afsked, dersom ikke Regjeringen var kommen til at se med Misnøje paa hans politiske Forfatter-Virksomhed. Nu fik G. H. Olsen, der havde været Professor i Sorø og siden Konsul i Algier og Tunis, det ledige Embede (1798). Opbragt over denne Tilfidesættelse, forelagde Heiberg Sagen for Læseverdenen, og nu begyndte „Notarialfejden“ mellem ham og Olsen. Men samtidig med at Heiberg kæmpede mod sin lykkelige Medbejler, besluttede han for Alvor at kæmpe mod alle Fejl, han kunde opdage i Landets Regjering og hos dets ledende Mænd.

Han begyndte et nyt Tidsskrift: „For Sandhed“, og deri meddelte han et politisk Regnestykke med en Overskrift af Shakespeares „Hamlet, Prins af Danmark“, som siden tidt er bleven gjentaget: „Der er noget raaddent i den danske Stat.“ Han gif ud fra den Grundsaetning, som var gjort gjældende under den franske Revolution, at Regenten som

Statens første Embedsmand lønnes af Folket, og søgte saa at vise, at „den Nation just ikke er den bedst bestyrede, der betaler sin Regent eller sine Regenter bedst.“ Han sammenlignede Forholdene hjemme og ude og kom til den Slutning, at der kunde opkræves 16 Tønder Guld mindre i aarlig Stat, naar Stats-Udgifterne her ordnedes efter faste Regler som i Frankrig. Han tilraabte Regjeringen: „Med stærke Skridt nærmer sig den Tid, da det skal komme for Lyset,

som nu er skjult i Mørket. Hertil hører i Særdeleshed Forvaltningen af en Stats Finanser. Ogsaa synes den sunde Fornuft at tilsiige, at en Nation har den fuldeste Ret til at vide, hvortil de Skatter anvendes, for hvis Tilvejebringelse den største og bedste Del af Nationen maa trække surt nok." Endvidere lod Heiberg en Artikel trykke i samme Tidsskrift under Navnet „Sproggranskning“, og deraf skal her fremdrages nogle Stykker, der viser, at han ikke blot havde tilegnet sig den politiske Tankegang, som blev gjort gjældende i Frankrig under Revolutionen, men ogsaa de franske Filosofers Letfærdighed over for Trossagen: „Oplysning. De Lys, der brænder i Kirkerne ved Troprædiken. Hører med til den Hellig-Nands Naadevirkninger. Al anden Oplysning er Mørkhedens Gjerning. — Djævel. En af de flere i disse Tider dethroniserede Konger. Præsterne holder paa ham som paa de andre; men det hjælper ikke. — Bibellæsning. Et aandeligt Balparé. Man paastaar, at Guds Børn begaa de samme Uterligheder i Bibellæsningen som Verdens Børn paa Balparé. — Præstefald. En Sag til at flippe Jaar med.“

I „Sproggranskningen“ stod ogsaa følgende Stykke: „Privilegier. Et Ord, der er sammensat af de to latinske Ord: privantia legibus. Man finder allerede Spor dertil i det gamle Testamente. Naboth havde Privilegium paa at holde Kro i Samaria, Akab fik Lyst til dette Privilegium, og den skammelige Naade, hvorpaa en mægtig Mand erhvervede sig det, kan læses i første Kongernes Bog, etogtyvende Kapitel. Af denne Historie er der, efter Sigende, skrevet en Tragedie, der skal være spillet paa et Theater nær ved Kjøbenhavn.“ Dette sigtede til en Sag, der angik Generalprokurøren, den indflydelsesrige Christian Colbjørnsen. Denne ejede et Teglværk ved Nærum og vilde have en Vej anlagt over Romand Sofum Ssens Mark; Markens Gjer gjorde Vanskeligheder; det kom til en Rets sag, og Colbjørnsen blev den tabende Part. Men nu blev Romanden anklaget for ulovligt Krohold og fradømt sit Privilegium. Colbjørnsen kunde ikke undvære et Beværtningssted for sine Teglværks-Arbejdere. Han udvirkede derfor et nyt Privilegium, som han overlod en anden end Sofum Ssen. Det er rigtignok slet ikke bevist, at der er nogen Sammenhæng mellem Sagen om Vejen og den om Kro-Privilegiet; — det var Stedets Præst, som 1795 havde anklaget Sofum Ssen for „ulovligt Krohold“, hvorpaa

Højesteret 1797 berøvede ham sit Privilegium. Det er heller ikke bevist, at Højesteret har fældet denne Dom for at behage Christian Colbjørnsen og hjælpe ham til at faa et Markententeri ved sit Teglværk. Meget mere er Colbjørnsen en Hædersmand, hvem man ikke bør tiltro Forsøg paa at bøje Retten. Men Heiberg havde nu en Gang fattet Mistro til Colbjørnsen og var derfor sikker paa, at her simpelt hen forelaa en Gjentagelse af Historien om Naboths Vinggaard. Og da han saa blev jagt for sit „politiske Regnestykke“, for sin „Sproggranskning“ og for adskilligt mere, kunde han atter deri kun se et Udtryk for Colbjørnsens Hævn. Heiberg førte selv sin Sag og udgav Aktstykkerne i den arkivis under Titel af „Læsning for Publikum.“ Men der var føjet Anmærkninger til Sagens Akter, saaledes i det første Ark følgende: „Bogstavet N. har beklaget sig, det har nu tjent saa længe og er bleven misbrugt til at betegne en eller anden ubenevnt Person, som det meget ofte skammer sig ved. Den Lumpenhed har N. N. begaaet. N. N. er en Skurk. Ved at sige C. C., der udtales Se! Se! fordrer man Opmærksomhed.“ C. C. var jo Christian Colbjørnsens Forbogstaver. Ved at optage dem i Stedet for N. N. havde Heiberg skaffet sig et Middel til at komme med den ene Fornærmelse værre end den anden mod sin Modstander, uden at denne kunde anklage ham derfor. Der udkom hen imod 40 Ark af denne ejendommelige Fjolselæsning, saa standsedes dens Udgivelse ved Trykkefriheds-Forordningen af 27de September 1799. P. N. Heiberg var sikker paa, at Colbjørnsen havde faaet den udstedt for at hindre ham i yderligere at oplyse Nærum-Historien. Det var imidlertid en rum Tid siden, at det var overdraget nogle Mænd at udarbejde en saadan Forordning, saa at der i værste Fald kun kunde være Tale om, at dens Udstedelse var fremskyndet. Paa Colbjørnsens Begning skrev Heiberg det naturligtvis ogsaa, da Retten Suleasten 1799 fældede denne Dom: „Tradslateur Heiberg bør forvises Kongens Riger og Lande.“

I Maret 1790 havde Peter Andreas Heiberg ægtet den da kun sytten Aar gamle Thomasine Bunken, en Datter af Dispacheur Bunken og hans ni Aar før afdøde Hustru. Thomasine havde været den gamle Bunken kjærest af de fire Døtre, som var hele hans Børneskole. Hun var den ældste, og hun havde ualmindelig gode Evner. „Det er rent galt," sagde Faderen, „at hun er bleven en Pige, hun burde være en Dreng." Han sørgede for, at

hun blev godt oplært, ogsaa i Musik og Sang. Efter at hun var konfirmeret, fik hun P. A. Heiberg til Lærer i fransk, tysk og italiensk. Denne Undervisning fortsattes i to Aar. Saa bejlede han til hende. Bunken fandt sig meget smigret ved denne Begjæring, og den lille undselige Pige mente som Faderen, at man umulig kunde give en saadan Mand Afslag. Maret efter holdt de Bryllup.

Thomasine saa ud som et Barn, og hun var et Barn i sit Sind, uden Anelse om, hvad der virkelig hørte til for at kunne give en Mand sin Tro. Da hun i et Selskab tilfældigvis hørte en sige: „Hvilken Ide af Heiberg at ægte en saadan lille ubetydelig Pige!“ — saa tænkte hun: „Ja, det er sandt, jeg er alt for ubetydelig til denne floge, udmærkede Mand.“ Hun holdt sit Hus saa pænt, som det kunde være en Duffestue, og hun fulgte med levende Deltagelse sin Mand's Virksomhed som Skuespildigter. Men hun havde ikke Frimodighed til at sige ham, hvad hun misbilligede i hans Angreb paa andre Forfattere eller paa Samfundsforholdene. Den 14de December 1791 fødte hun sin Søn, Johan Ludvig Heiberg, og fra nu af var hun næsten helt optaget af ham. Smidlertid saa hun oftere end før sin Mand komme hjem med et mørkt Ansigt. Hun gjorde nogle Gange Forsøg paa at saa Grunden dertil at vide. Men saa svarede han koldt og afvisende. De kunde være i samme Stue hele Timer igjennem uden at tale sammen. Han fortalte ikke hende, hvordan han følte sig som den miskjendte og forfulgte Sandhedens Ridder. Han prøvede ikke paa at forklare hende, hvad det var for en politisk Bevægelse, der havde rejst sig i Frankrig, og hvoraf ogsaa han var mægtig grebet, men uden at han for Alvor blev forstaaet af de mange, der morede sig over hans satiriske Selskabsfange. Han talte ikke om de andre Sorger, der pinte ham; det var smaat med Levebrødet; han maatte give Afkald paa at følge sin Forfatterbane, fordi det bragte for lidt Indtægt; han maatte bruge sin meste Tid til kjedeligt Kontorarbejde; og naar han saa blev idømt Bøder, og hans Stolthed forbød ham at lade andre hjælpe sig med at betale dem, saa kom han i Gjæld. Hvad kunde det nytte, at han bebyrdede sin Barneskone med disse Sorger? Han var vel ogsaa for stolt til at meddele hende, i hvad Forlegenhed han var kommen. Han gav hende ikke Lov til at være med at bære de Byrder, der var lagt paa hans Skuldre.

Et menneffeligt Samliv er et Samliv i Ordet; de Mennesker, der ikke taler sammen, lever ikke virkelig med hverandre. For at svare til sit Navn maa Ægteskabet kunne bøde paa det Savn, som den altid føler, der er ene om Raadet og ene om Sorgen. Heiberg krænkede Forholdet til sin Hustru, da han ikke tog hende til sit Hjertes fortrolige. Værre endnu handlede han, naar han mødte

hendes Forsøg paa at faa ham i Tale med kolde, ironiske Svar. Hun har selv fortalt det, at en Gang var hendes lille Dreng syg. Heiberg kunde se, at hun var forpint af Sorg og Smerte, da de mødtes ved Middagsbordet, og han spurgte da, hvad der var i Vejen. „At jeg er saa bedrøvet over min lille Dreng,“ svarede hun grædende, „jeg vil da haabe, at Vorherre har Barmhjærtighed med mig og tager dette Barn i sin Baretægt, saa jeg beholder ham.“ Da kom det ironiske Smil om Heibergs Mund, idet han sagde: „Vorherre! han bryder sig ikke mere om din Dreng end om den Sild, der ligger her paa Tadet.“ Thomasine troede den Gang paa Guds Faderlighed. Men Heiberg havde ingen Tro, og han var saa ubetænksom, eller saa haardhjærtet — man kan være i Tvivl om, hvilket af disse Ord der passer bedst —, at han spottede med hendes Tro. — Til andre Tider kunde han tale utrolig let om det, som ingen Kvinde kan tage let. Hun hørte ham sige, at han aldrig havde været forelsket i hende; hvorfor, maatte hun da spørge, har han da bejlet til mig? Hvorfor har han indladt sig i Ægteskab med mig? Hun følte sig krænket paa det dybeste, hver Gang hun tænkte paa dette Ord. Det er ikke til at undres over, at hun blev kold overfor ham.

Forholdet mellem Heiberg og hans Hustru havde allerede udviklet sig paa denne Maade, da der begyndte at komme udenlandske Gæster i deres Hus. Den franske Republik sendte nogle Mænd til Kjøbenhavn for at forstaae sin Regjering den dansk-norske Stats Anerkjendelse. Der kom andre Franskmænd for at opkjøbe Kornvarer til Forsyning for Republikens Hære. Andre kom uden bestemt Ærende. Af disse Franskmænd var der adskillige, som fandt sig særligt vel ved at komme i P. A. Heibergs Hus. Det var ikke blot Bærten, der med sit nøje Kjendskab til Begivenhederne i deres Fædreland og ved sin Samstemning i deres Grundtanke var bedre skikket til at tale med dem end de fleste andre, de mødte i Kjøbenhavn. Men ogsaa den unge Frue talte deres Modersmaal med en Færdighed, som vakte deres Beundring. De flokkedes om hende; den ene var mere ivrig end den anden efter at føre Samtalen med hende. Thomasine Heiberg fik herved lidt efter lidt den Tillid til sine Evner, som hendes Husbond ikke havde forstaaet at vække hos hende. Det saa ud, som om han først nu opdagede, at han havde en ualmindelig

begavet Hustru. Men det var hende en pinlig Tanke, at Heiberg først af de fremmede skulde lære, hvad han besad i hende. Naar han var venligere mod hende end før, saa voldte det hende ingen Glæde. Hun saa kun Tegn paa hans Forfængelighed, naar han for at glimre med hendes Begavelse traf hende frem i Samtalerne eller fik hende til at spille og synge. Der var maaske intet, der mere bidrog til at vende hendes Sind fra ham, end den pludselige Forandring, der paa denne Maade var foregaaet med ham.

„Men det Selskab, Du bragte til mig,“ skrev Thomasine den 11te September 1801 til P. A. Heiberg, „var ikke alene meget behagelige, men ogsaa meget farlige Mennesker: mere end en af dem sagde mig mer eller mindre tydeligt, at jeg behagede ham kun alt for meget. De fleste vare mig ligegyldige eller endogsaa foragtelige. En Gæst vandt mit Venstreb og min Højagtelse; jeg vidste vel, at hans Selskab var mig kjær, men først da Skæbnen havde berøvet mig det, følte jeg, at det var nær ved at blive mig uundværligt“. Den Fransmand, hun fortæller dette om, hed Duveyrier. Han var lidenskabelig forelsket i hende og havde let ved at opdage, at der kun var et køligt Forhold mellem hende og Heiberg. Med indtrængende Betsalenhed udviklede han sin Lære om Elskov, — den franske Lære, at den, der elsker, har Retten og Aldomsten lige overfor den elskede, selv om hun er gift med en, der ikke skjønner paa hende. Thomasine kom ved at høre denne Tale ind i en voldsom Gjæring; at være tro imod sin Mand havde hidtil staaet for hende som en Pligt, der ikke maatte krænkes; nu lød det for hendes Dre, at de Følelser, der rørte sig i Hjærtet, havde Ret til at gjøre sig gjældende og bestemme ens ydre Færd. Hun følte sig svagere og svagere i Kampen for sin ægtefællige Trostreb. Da paakaldte hun Heibergs Bistand ved at bede ham ikke at være saa ivrig i at trække Franskmænd til Huse; der var dem imellem disse fremmede, som kunde blive farlige for hendes Ro. Men han sagde saa med sit stolte Smil: „Na ikke andet, Du har din Frihed.“ Det lød for hendes Dre, som om hendes Mand endog var ligegyldig overfor hendes Være. Med sit afvisende Ord førte han hende længere ud paa Randen af en gabende Afgrund. Da var det, at Duveyrier blev hjemkaldt og Fristelsen foreløbig fjærnet.

Smidlertid havde Thomasine erfaret, at der kunde be-

staa et andet Forhold mellem en Mand og en Kvinde end det, hvori Heiberg stod til hende. Der gik tre Aar hen, i hvilke hun søgte at glemme sin Smerte under Opfyldelsen af de Pligter, Omsorgen for hendes Barn og Husholdningen paalagde hende. Hun søgte at undgaa alt, hvad der kunde føre til Forhold som det, der havde begyndt at udvikle sig mellem hende og Duveyrier. Men hun følte sit Liv grændseløst tomt; mange Aftener græd hun uden ret selv at vide, hvorfor hun græd. Hun sagde til sig selv, at der paa denne kolde Jord intet Hjærte var, som ganske forstod hendes. „Men nu viste min Skjæbne mig Gyllembourg,“ skriver hun den 11te September 1801 til Heiberg; „hans Træk, hans Stemme, og jeg tror endnu mere et vist Anstrøg af Sværmeri og stille Melankoli, som strax ved vor første Samtale faldt mig i Djuene, behagede mig. Jeg lærte ham at kjende og agtede ham. Andre havde forsikret mig om, at de elskede mig, og jeg troede dem ikke; han sagde mig aldrig, at han elskede mig, og jeg vidste det, uden at han sagde det. Vi vilde ikke være elskende og være det uden at vide det. I mange Menneskers Nærværelse, i et Djeblis heftig Jalousi og Overilelse slap Tilstaaelsen af hans Kjærlighed ham hemmelig af Munden; saa Dage efter bad han mig om Forladelse derfor, han var inderlig bedrøvet, og jeg græd; han gjorde sig selv de bitreste Bebrejdelser, og jeg tog ham i Forsvar; han vilde ikke se mig mere, han vilde rejse bort, og jeg ved ikke alt, hvad han vilde. Jeg elskede og vidste, at jeg var elsket, og denne Kjærlighed var allerede i sin Fødsel ligesom Herkules stærkere end Mennesker og meget stærkere end jeg. Smidlertid sagde jeg Dig en Gang alt, hvad jeg kunde sige, uden at forraade Gyllembourgs Hemmelighed; jeg sagde Dig: „Sig mig oprigtig, foruroliger det Dig, at jeg saa ofte og saa gjerne ser Gyllembourg? Det vil være os begge meget tungt at undvære den Lykke at se hinanden. Desuagtet vil jeg det, om Du fordrer det. Men vil Du det, saa sig det nu; thi maaste vil jeg om et Aar ikke kunne det.“ — Kjære Heiberg! jeg er vis paa, at Du forstod mig. Paa den elskværdigste Maade af Verden svarede Du mig: at Du vel vidste, at jeg havde Benstab for Dig, ligesom Du for mig, at Du var langt fra at ville fordre et saadant Offer, og, sagde Du (jeg erindrer endnu dine Ord): „Gjør i den Henseende, som om jeg ikke var til.“ — Fra det Djeblis af var jeg fuldkommen

enig med mig selv, og Du var mig kjædere end nogen Sinde. *Alt!* Gud ved det! i Gyllembourgs og mine mest lidenskabelige Samtaler talede vi stedse med Henrykkelse om din (Gudhed. Og mere end nogen Sinde stod Du for os i dette Lys, da Du (hg, arresteret*) og færdig at forlade dit Fædreland, bevarede en Sindsblidhed, en Elskværdighed, som gjorde dig dobbelt kjær for alle dine Venner, og da Du mere end en Gang paa den fineste Maade lod os mærke at Du forstod vore Hjerter. Især sagde Du en Gang til mig i din Moders Nærværelse, at Du vel vidste, at om jeg endogsaa var gift med en anden, vilde mit Venkab for Dig være mig lige kjær og helligt. Hvilket Indtryk disse Ord gjorde paa mig!"

Dette skrev Thomasine Heiberg med meget andet i et langt Brev til sin Husbond, som da allerede havde levet i 1½ Aar i Paris og forunderlig nok ikke synes at have haft nogen Anelse om, at Forholdet mellem hende og den fra Sverig landflygtige Baron Ehrensvärd, som ved Dom var berøvet sit Adelskab og derfor havde antaget sin Moders Slægtnavn**) imidlertid havde udviklet sig mere og mere til en Varme, saa de ikke mente at kunne undvære hinanden. Han havde heller ikke tænkt sig, at der kunde lægges det ind i de forskjellige af Thomasine anførte Ytringer af ham, som hun havde faaet ud af dem. Og, hvad her særligt skal fremhæves, han havde ikke haft nogen Forestilling om, hvilke bitre Følger det skulde have for ham, at han havde undergravet det Trosliv, hans Hustru havde haft fra Barnsben af, ved at føre hende ind i sin egen og sine franske Venners Tankegang. Bistnok havde Heiberg i sin Skrift aldrig rettet noget egenligt Angreb

*) I Husarrest i sit Hjem.

***) Der er den Lighed mellem Heiberg og Ehrensvärd, at begge vare landsforviste af politiske Grunde. Heiberg var dømt for sin Virksomhed som politisk Skribent, Ehrensvärd som Medvider i Sammensværgelsen mod Gustav III. Men ellers var de saare forskellige; den ene havde sin Styrke i sin Skarpsindighed, den anden i sin Følsomhed. Under sit Ophold i Sverig havde P. A. Heiberg staaet i Forhold til en Baron Ehrensvärd, som mulig var Broder til den landsforviste.

paa Kristendommen, som Grundtvig en Gang har bemærket — i sin „Sproggranskning“ var han dog nær ved det —, men hvordan han talte om de kristnes Tro, kom klart nok frem i hans Uttring til Hustruen, da Barnet var sygt. Da han nu fik hendes Brev, blev han aldeles overvældet, og i sin Nød greb han til den Kristendom, han før havde stillet sig saa letfærdigt over for. Det gjør et underligt Indtryk, naar man i Svaret til Hustruen læser: „Du ved, at jeg i det hele gjør kun saare lidet af Bibelen; men hist og her finder man dog mange skjønne Ting deri; og usigelig skjøn finder jeg i dette Dieblif følgende Tanke: Der er større Glæde i Himmelen over een Synder, der omvender sig, end over 99 Retfærdige, der ikke have Ombendelse behov.“ Dersom Heiberg ikke havde bragt Bibelen og den kristne Tro, som forudsættes hos dens Læsere, i Kringeagt hos sin Hustru, da vilde han næppe have oplevet, at hans Tillid til hendes „Dyd,“ hendes „Grundsætninger“ og hendes „Omhu for sin Ære“ saa grundig var bleven stuffet. Han søgte i Svarskrivelsen til hende at kalde hende tilbage. Han gif i Rette med sig selv for alle de Fejl, han vidste at have begaaet imod hende, og da navnlig for, at han tidt havde ladet hende mærke sit onde Lune uden at sige hende Grunden dertil, den trykkende Bængemangel, han led under. Han mindede hende om sin egen „stakkels Moder,“ om hendes „gamle, graahærdede Fader,“ om hvad hun skyldte sin Søn, paa hvem hun vilde sætte „en uaf-tvættelig Plet“ ved at være hans Fader utro. „O, at den almægtige Guds Finger vilde aabne dit Hjærte for min Stemme, for Naturens Røst, der raaber saa højt til dig fra mange Kanter!“ skrev Heiberg tilsidst i Brevet og paakaldte i sin Nød den Gud, som han vel ellers næsten aldrig nævnte, og som han havde faaet sin Hustru til at glemme. Ja, at hun virkelig havde glemt den Gud, hun trode paa som Barn, maa man vel skjønne, naar man læser hendes Breve til Gyllembourg fra 1800 og 1801. Det ser bogstavelig ud, som kjendte hun nu ingen anden Gud end „Elskovs Gud“ og intet andet Himmerig end Elskovs Paradis.

Der er noget af en lidensfabelig Elsters Barme i den Maade, hvorpaa Heiberg skrev til Thomasine for at faae hende til at slippe Gyllembourg. Men hun, som aldrig havde mødt noget saadant hos ham før, kunde ikke tro, det var ærligt ment, og Heibergs Brev gjorde hende derfor

ikke blød, men bitter. I Brevet laa der et andet til den gamle Bunzen, hvori Heiberg meddelte ham, hvad der hidtil var en Hemmelighed for ham, at hans Datter stod i et Elskovsforhold til den svenske Baron. Dette opfattede Thomasine som en hensynsløs Misbrug af hendes Fortrolighed. Siden Heiberg den 7de Februar 1800 havde forladt Danmark, havde Thomasine med sin Søn været i sin Faders Hus. Hvordan skulde hun holde ud at leve der, efter at Heiberg havde fortalt den Gamle alt? I tre Dage lukkede hun sig inde paa sit Kammer, modløs og raadvild; hun tænkte for fuldt Alvor paa at tage sig selv af Dage. Bunzen fik nok aldrig det til ham bestemte Brev.

Forhandlingerne fortsattes mellem Heiberg og hans Hustru; nogle af hendes Frænder tog ogsaa Del i dem. Den ullykkelige landsforviste Mand, der var rejst til Hamborg, saa, at der ikke var nogen Mulighed for at faa Bruddet helet. Han bemyndigede da Thomasine til at sætte hans Navn under en Begjæring om, at deres Egteskab maatte blive opløst. Den retskyndige, som affattede Begjæringen, anførte Heibergs Landsforvisning som Skilsmisseggrund; men dette var ikke bleven meddelt ham. Smidlertid indgav han paa samme Tid en Ansøgning om, at hans Landsforvisningsstraf maatte blive ham eftergivet. Dersom Regjeringen havde opfyldt denne Begjæring, vilde Skilsmissegunden med det samme være bortfalden, og det Andragende, der var indgivet i begge Egtfællers Navn, maatte besvares benægtende. Heibergs særlige Andragende førte ikke til noget; men Egtfæbels-Skilsmisjen blev tilladt. Den landsforviste fik nu den Tanke, at det kun var for at hindre Ophævelsen af hans Landsforvisning, at man uden hans Vidende havde nævnet den som Skilsmisseggrund. Det maatte være Gyllembourg, som havde fundet paa dette. Og da Thomasine ganske kort efter, at hendes Egteskab med Heiberg var bleven opløst, den 17de December 1801 holdt Bryllup med Gyllembourg, blev Heiberg som en rasende. Han udfordrede „Forføreren“ til en Tvekamp, som denne dog ikke vilde indlade sig paa. Han tog den faste Beslutning, at Sønnen, Johan Ludvig Heiberg, aldrig maatte komme i Huset hos sin Moder, saa længe hun levede sammen med Gyllembourg; selv vilde han være ene om at underholde ham og raade for hans Fremtid. Han indsendte en ny Ansøgning, hvori han bad om, at hans Landsforvisningsstraf maatte blive forandret til Stats-

fængsel paa Kastelet, idet han haabede i dette at kunne tjene sit Brød ved Translateur=Forretninger og at kunne have sin Søn hos sig. Da ogsaa dette blev ham nægtet, søgte og fandt han Ansættelse under det franske Udenrigs=ministerium.

Det er noget stort hos Heiberg, at han ikke lod sin Søn følge sig til Paris. Han skjønnede, det var en vel begavet Dreng; han vilde ikke berøve sit Fædreland en dygtig Borger, og han vilde ikke berøve sin Søn den Lykke at have et Fædreland. Naar han en Gang var voksen, skulde han derimod som et udviklet Menneske tilbringe tre Aar hos sin Fader, for at ogsaa han kunde personlig yde sit Bidrag til Sønnens Udvikling. Dette var Heibergs Plan, og den blev gennemført. Naar han arbejdede paa sit Kontor i Frankrigs Hovedstad, og naar han fulgte Udenrigsministeren under Napoleons Felttog, saa sparede han, for at Sønnen for hans Arbejde kunde strække til ikke blot til at betale, hvad det kostede at saa Sønnen vel oplært hjemme, men ogsaa til at underholde ham i de tre Aar, han skulde nyde sin Faderglæde. Hvad der saaledes var opsparet, gik imidlertid tabt ved den Kjøbmands Fallit, hvem han havde betroet sin Skat. Og da P. A. Heiberg efter Napoleons endelige Fald havde faaet sin Afsted og kun havde sin Efterløn at tage til, var der ikke meget at dele med den elskede Søn. Alligevel skrev den landsforviste Mand den 9de Juli 1819 i en Efterskrift til det fjerde Bind af anden Udgave af sine Skuespil, som han affattede kort efter Sønnens Ankomst til Paris: „Jeg skriver disse Linjer i en af de glædeste Epoker, jeg har oplevet i de sidste 20 Aar, efter at have igjenset og omfavnet en inderlig elsket Søn. Jeg forlod ham som Barn; han kommer til mig i sin modne Alder, beriget med nyttige Kundskaber og besjælet af Lyst til at forøge dem.“

Thomasine havde ingen Børn i sit Ægteskab med Gyllembourg. Hun havde gennemgaaet trange Tider med ham, saa længe han levede som Landmand i Ringsted=Æggen. Deres Gaard brændte, og de flyttede til Kjøbenhavn. Gyllembourg kom til at tage Del i de Forhandlinger, der blev ført om Frederik den Sjettes Valg til at være Konge i Sverig. Det var hans lyseste Dage, da der aabnede sig Udsigt for ham til atter at blive svensk Borger, og i de samme Tider førte han og Thomasine ogsaa et Husliv, som drog mange af Hovedstadens livligste Mennesker til sig.

Men da Bernadotte blev valgt til svensk Tronfølger, brast hans Livsmod, og efter nogle sørgelige Aar døde han 1815. Nu havde Thomasine kun Sønnen at leve for, og til ham havde hendes Hjærte bestandig været knyttet med de stærkeste Bænd. Det havde altid været en Wresfag for hende at værne om Sønnens Agtelse for sin Fader; omhyggeligt havde hun sørget for, at han lærte at tale det franske Sprog flydende, saaledes at han strax kunde finde sig til Rette i Faderens Areds, naar han kom der; i det Hele havde hun gjort sit bedste for at forberede et venligt Møde imellem Sønnen og Faderen.

Sohan Ludvig Heiberg var allerede en betydelig Videnskabsmand og Digter, da han 1819 begyndte sit treaarige Ophold i Paris. Hans Fader var stolt af ham og glad ved ham, og han maatte naturligvis den ene Gang efter den anden tænke paa hende, som ikke blot havde født denne Søn til Verden og opdraget ham fra lille af, men som ogsaa siden havde bidraget saa meget til, at hans Fader nu kunde prise sin Lykke ved at lære ham at kjende. Men P. A. Heiberg nævnte ikke hendes Navn for Sønnen. Saa kom den 9de November 1820; det var Thomasines Fødselsdag. Da sagde den gamle Heiberg til den unge: „Følg med, denne Dag ville vi i Forening helligholde.“ Sohan Ludvig Heiberg skrev hjem til sin Moder, at saadan havde hans Fader sagt. Hun følte en Sten lettet fra sit Hjærte, og nu fik hun Mod til at skrive et Brev, som hendes Søn skulde give Faderen, inden han forlod Paris. „Den Omstændighed,“ skrev hun, „at De ogsaa ærer og elsker denne Søn, i hvem jeg lever, som jeg hænger ved med en Kjærlighed, som ingen menneskelige Ord kan beskrive, er en Trøst, hvorfor jeg ikke nok kan takke min gode Stjerne. Det være langt fra mig at ville retfærdiggjøre eller undskylde mig mere for Dem i nogen Henseende. Det har jeg kun gjort alt for meget, mere end det sømmer sig et Fruentimmer. Denne Uret er jeg mig bevidst, og det er ikke den eneste, hvorfor jeg frit anklager mig selv. Hvor vidt jeg i det hele er at dable, og hvorvidt jeg ikke er det i mit Forhold til Dem, er en Sag, jeg aldrig skal indstille for nogen dødeligs Domstol, men blot overgive mig i dette som i alt andet til den evige Barmhæertighed, for hvis Trone jeg haaber vi venligen skulle mødes. Men paa det jeg med lettere Sind maa kunne gaa den Vej, jeg har tilbage at vandre, inden jeg

naar denne Havn, beder jeg Dem af mit ganske Hjærte om at tilgive mig, hvad Uret jeg har imod Dem .. Af vor fordums Forbindelse er kun et tilbage, og det er skjönt og godt: vor Ludvig! — Lad denne ædle og elstværdige Søn, i hvem vor fælles Kjærlighed og Haab forener sig, trøste os og gjøre, at vi til Trods for Skjæbnen og de menneffelige Bildfarelser endnu velsigne det Bånd, der engang forbandt os. Idet jeg slutter dette Brev, forekommer jeg mig selv som en stille Skygge, der, thyngt af en eller anden Grindring fra det jordiske Liv, vandrer end en Gang tilbage og viser sig for en fordums Ven, hvis Tilgivelse den behøver til sin Ro. — Jeg beder Dem, anse mig som en saadan, ræk Deres Haand imod mig til Forsoning og — lev vel! kjære Heiberg!" Sønnen gif i hele Maaneder med sin Moders Brev i Lommen, inden han fik Mod til at give Faderen det. Da P. A. Heiberg saa havde læst det, skrev han den 17de Oktober 1821 til sin fordums Hustru: „I mere end et Aar har en vis Anelse jagt mig, kjære Thomasine, at jeg endnu inden min Død vilde saa at se Brev fra Dig. Denne Anelse har ikke be draget mig, men jeg mente ikke, at den skulde komme i Opfyldelse før end efter Ludvigs Hjemkomst til Kjøbenhavn. I Søndags overraskede han mig paa en Maade, der forarsagede mig en smerteblandet Fornøielse; dog tilstaar jeg gjerne, at Fornøjelsen havde Overhaand i denne rystende Følelse... Jeg har aldrig virkelig hadet noget dødeligt Mennefte; hvorledes skulde jeg da kunne være uforsoulig imod eller bære Had til min Søns Moder? Om end alle fordums Grindringer vare glemte, eller kunde glemmes, saa havde jeg dog Marsag nok til at forny dem ved at tænke paa de mange gode og kjærlige Egenstaber, jeg har fundet hos vores Søn; og saa utafnemlig er jeg ikke, at jeg ikke skulde føle, at han skylder sin Moder den største Del af disse Egenstaber, der gjør ham dobbelt kjær i mine Øjne. Følgelig, kjære Thomasine, alt det forbi gangne bør være glemt. Jeg har da lettet en tung Sten fra mit Hjærte. I lang Tid har jeg ønsket Anledning dertil. Vel har denne Hændelse forboldet min Sjæl og mit hele Legeme en Kystelse, som jeg nok ikke snart forbinder; men det er en velgjørende Kystelse. Mine Dage ere snart talte, og jeg ser deres Ende med Rolighed i Møde, især nu da jeg har faaet afvæltet en Byrde, den tungeste af alle

Byrder, der vilde have nedtrykket mig endogfaa i Graven."

Heiberg levede næsten 20 Aar endnu, og der veyledes i denne Tid mange Breve mellem ham og „Thomasine“ — en anden Udskrift stod der aldrig paa Brevene til hende, som fulgte med dem til hans Søn — : af et fra December 1829 erfare vi, at det havde været et af P. A. Heibergs højeste Ønsker i Verden før sin Død at kunne se og tale med hende blot en halv Time; med dette Brev sendte han hende som et Bevis paa, at han aldrig havde ophørt at være hende hjærtelig hengiven, to Exemplarer af hendes Portræt. Han havde taget fire saadanne med til Paris og „bestandig gjemt dem som en Helligdom“; de to, han nu beholdt tilbage, det ene sort og det andet noget koloreret, skulde blive hos ham til hans Dødsdag.

Thomasine Gyllembourg levede til 1856. I en Alder af 53 Aar begyndte hun en betydningsfuld Forfattervirksomhed. Hendes Søn udgav „den flyvende Post.“ En Dag havde han ikke Stof nok til at fylde Bladet og var ikke oplagt til at skrive. „Stakkels Ludvig,“ sagde hans Moder, „gid jeg kunde hjælpe Dig!“ „Det kunde Du vist godt, i Fald Du vilde,“ svarede han, tog sin Hat og gik. Samme Aften gjorde hun et Stykke færdigt, som han optog i Bladet, og som gjorde megen Opsigt. Det efterfulgtes af flere, og oven paa Brevene til den flyvende Post fulgte hendes bekjendte Fortællinger. Men at hun bestandig kun angav sig som „Forfatteren til en Hverdags-historie,“ hang sikkert sammen med den Skjæbne, der var falden over hendes Liv i de unge Aar, da den franske Oplysning førte hendes Mand ind i en Virksomhed, som berøvede ham hans Fædreland, og hende selv ind i en Forvildelse, der nagede hendes Sind i de følgende Dage, selv om Smerten dulmedes, efter at hun havde faaet Tilgivelsen fra den Mand, hun havde skuffet.

Peter Andreas Heiberg har vel været vor første egentlig politiske Forfatter. Det meste af, hvad han har skrevet, vil være trættende for vor Tids Læsere. Men i Slutningen af forrige Hundrebaar havde maaske ingen dansk Forfatter mere Indflydelse end han. Derfor er der forlængst gjort Rede for hans boglige Virksomhed. Men hans Forhold til hans Hustru har først hans Sønnedone, Johanne Luise Heiberg fremstillet i en Bog, som bærer de to

berømte Egteskællers Navne*). Maatte deres Historie, vel oplyst som den nu er, hjælpe til, at det, hvor den bliver fjendt, tages alvorligere, end det nu ofte er Tilfældet, med Stiftelsen af Egteskaber, og maatte den blive en Opmuntring for mange Egtesfolk til at tale ret ud med hinanden! Saa vilde den hjælpe dem til at undgaa de Stjær, hvorpaa P. A. Heibergs og Thomasine Gyllembourgs huslige Lykke strandede.

L. Schroder.

*) Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg. En Beretning, støttet paa efterladte Breve, ved Johanne Luise Heiberg. Gyldendalske Boghandels Forlag. Denne Bog, hvoraf en 3die (Folke-) Udgave nylig er udkommen, vilde jeg gjerne paa det bedste anbefale. I nogle Enkeltheder maa den deri givne Fremstilling ændres efter Peter Andreas Heibergs Breve, som siden er udgivet hos Reibel. Men i Hovedsagen vil Statsraadende Heibergs Fremstilling findes rigtig.

Johanne Luise Heiberg.

I et Brev fra 1830 skriver Thomasine Gyllembourg til Peter Andreas Heiberg, at hun har faaet et Plejebarn i Huset, der opmuntret hende i hendes Ensomhed ved sin elstværdiske Omgang. Det var en ung Skuespillerinde, Somfru Pætges, som havde spillet Trines Rolle i den unge Heibergs „Aprilsnarrene“ og siden havde haft Hovedroller i næsten alle hans Stykker; navnlig havde hun ogsaa spillet Agnete i „Elverhøj“. Fru Gyllembourg mente, at Somfru Pætges havde S. L. Heiberg at takke for sin Lykke: hun forekom hende at være „et Barn af hans Muse“. Paa

denne Maade fik den gamle Heiberg i Paris den første Bested om den Kvinde, som Maaret efter skulde blive hans Svigerdatter.

Somfru Pætges' Fornavne passer tilfældigvis ganske til hendes Digters og Hgtefælles Fornavne. Hun er født

i Kjøbenhavn den 22de November 1812. Hendes Fader var først Vinhandler og siden Traktør. Allerede i sit ottende Aar blev hun optaget i det kongelige Theaters Danseskole og vakte tidligt store Forventninger som en vor-dende Solo-Danserinde. Men 13 Aar gammel fik hun en lille Rolle i „et Optrin fra Rosenborg Have“, som Digteren

Poul Møller havde skrevet. Det er en Samtale mellem to Skolebørn, Hans og Trine. C. N. Rosenkilde spillede Hans, og S. L. Bætges Trine. Trine kommer fra „Fru Planes Institut“ og træffer sin Kjæreste, Hans, som har faaet fat i en nysjelig Roman, de nu skal læse sammen:

Den er om to unge Hjerter,
som man skiller ad ved List:
efter mange bittre Smerter
blive de dog gift til sidst.

Hans og Trine faar dog ikke begyndt Læsningen, før de kommer i Gang med at udmale sig den lyse Fremtid, da Hans „med Allunshandsker paa“ skal give sin Trine Haanden for Alteret. Saa skal de hver Dag have Ferie, og hver Nat have Bal. Og saa venter Trine at komme til at føre hver anden Dans op med en „tapper Officer“. Men ved Tanken om denne Fremtids Udsigt bliver Hans skinsyg og rykker ud med, at Trine allerede har beredt ham Sorger ved sin Kulde. Den skønne Enighed gaar i Styk, og de skilles i Brede:

Trine: Hans kan se sig om en anden,
thi med os det er forbi.

Hans: O, jeg skyder mig for Panden!
Ha, uhørt Bedrageri!

Trine: Nu farvel, Hans Pandefage!

Hans: O, farvel, du sorte Sjæl!

Det hele Optrin mellem Hans og Trine har maaske raget 10 Minutter; men disse Øjeblikke fik en afgjørende Betydning for Johanne Luise Bætges, som spillede Trine, og for Johan Ludvig Heiberg, som saa paa det. Heiberg var skarpsynet nok til at opdage, at den lille Pige, som man hidtil havde set som „en dansende Terpsichore“, var selve Skuespilkunstens Muse, „Thalia, der var nedsteget fra Olympen.“ Dette er noget nær de Udtryk, Dehlenschläger bruger om Forholdet. Og Heiberg forstod at nytte sin Opdagelse. Mogle saa Uger efter, at Hans og Trine havde været fremme i Poul Møllers lille Optrin, var et helt Skuespil bleven til, hvori den københavnske Skoledreng Hans Mortensen og Skolepigen Trine Kar var Hovedpersonerne. Den unge Somfru Bætges skulde have Trine

Karls Rolle i „Aprilsnarrene“. Det var Heibergs Plan, og den blev sat igjennem saaledes, at den baade indbragte Digteren og Skuespillerinden Ære og Berømmelse. Men nu skrev han det ene Skuespil efter det andet med Roller, der passede for den unge Kunstnerinde — saaledes da ogsaa „Elverhøj“ med Agnete —, og den Maade, hvorpaa hun spillede disse Roller, bidrog, som Dehlenschläger skriver, mere end noget andet til at give Heibergs Skuespil „den overordentlige Kraft, hvormed de virkede“; thi hun „henrev alle Mennesker ved sin ubeskrivelige Gracie, sit muntre Skjælmeri, sin Ynde, sit Geni“. Der var da ogsaa andre Digtere, som fik Lyst til at give den geniale Skuespillerinde Opgaver at løse, der passede til hende, og som med det samme vilde have hendes Bistand til at vække Opmærksomheden for, hvad der levede i dem. Dehlenschläger selv horte til disse Digtere, der gjerne vilde træde i Vekselvirkningsforhold til hende, og uden dette var hans Dina maaske ikke bleven til. Sæer var det dog Herk's Skuespil, der kom til at vidne om, hvordan en stor Skuespillerinde kan sætte en Digter i Virksomhed og derpaa igjen hjælpe hans Skuespil til at gøre Indtryk paa Samtiden. „Kong René's Datter“ er vel en af de mest tiltalende Skikkelser, som paa en Gang skildres Skuespillerinden og Digteren.

Men Heibergs „Aprilsnarrene“ var ikke blot den første Opgave, han stillede Kunstnerinden; den var tillige, har han selv bevidnet, hans „første Kjærlighedserklæring“ til hende, der — for atter at bruge Dehlenschlägers Udtryk — gjorde hans Liv lykkeligt som hans Hustru. Og at det heibergske Hus i alt Fald blev et aandeligt rigt Hus, det faar man vel det bedste Vidnesbyrd om igjennem H. Martensens Fortælling om hans første, for hans følgende Dage meget betydningsfulde, Møde med det mærkelige Par.

Det var i 1837, at han ved Slutningen af sin Udenlands-Rejse traf sammen med Heiberg og hans 24 aarige Hustru i Paris. En Formiddag Kl. 12 kom han til deres Bolig for at aflægge en Visit. Han fandt den bedste og venligste Modtagelse af dem begge. Martensen og Heiberg kom snart ind i en livlig Forhandling om Hegels Philosophi; Fruen, „der fængslede baade ved sin Genialitet og ungdommelige Ynde, forholdt sig under denne Samtale overvejende som lyttende, dog kastede hun med genial Umiddelbarhed stundom et Spørgsmaal ind, der bidrog til at animere og til at forhøje Livet i Samtalen, stundom ogsaa til

at fremfalde Lunet hos Heiberg." Tiden fløj. Heiberg indbød Martensen til at spise til Middag med dem. De kjørte til Palais Royal, spiste fortræffeligt og drak Champagne til Maden. Samtalen kom nu snart til at dreje sig om Shakespear. Ogsaa under denne Forhandling „forholdt Fru Heiberg sig som lyttende og genialt spørgende". Men da man kom til at tale om, hvor vidt Theatret i Fremtiden vilde have Betydning for de dannede eller blive overladt til den store og raa Hob, da tog hun mere livligt Del i Forhandlingen. Fra Theatret førtes de samtalende tilbage til den nationale, danske Poesi i det hele, „til vore gamle Folkesange, Ræmpeviser og andre Sange, der i Simpelhed og Kunstløshed, i den danske Enfoldighed og Hjærtelighed som aandelige Naturtoner gjengive Duften af vor fædrelandske Natur, af Skov og Mark og Sø, og tilige paa mange Maader udtale, hvad der dybest rører sig i Sjælens Sinderste, og hvori der er det, der uagtet de mange Aar, som ere henruundne, siden de fremkom, endnu risler som en Kilde". Det var en deilig, varm Sommeraften, Lyfene straaledede fra Palais Royal, der var noget féagtigt over Haven, hvori de vandrede rundt omkring Bandspringet. Fru Heiberg kunde ikke komme bort fra de gamle Sange, der endnu duftede saa frisk. Særlig fremhævede hun den, som begyndte med de Ord: „Seg gif mig ud en Sommerdag at høre". De kjørte tilbage til Heibergs Bolig. De talte om Bellmann; men de maatte atter tilbage til de gamle danske Folkesange, som kan være simple og meget umiddelbare, men hvorom det dog kan siges:

De har en Farve, saa dansk saa fager,
som lysblaa Kornblomst paa Rugens Alger.

Da gav Johanne Luise Heiberg sig til at synge, hvad hun nyligt havde nynnet, medens de vandrede omkring Bandspringet:

Seg gif mig ud en Sommerdag at høre
Fuglesang, som Hjærtet monne røre,
i de dybe Dale,
blandt de Rattergale,
blandt de andre Fugle smaa,
som tale.

Martensen var henrykt. Men pludselig mærkede han, at Klokken var tolv. „Det var Midnat. Hvor var Tiden bleven af? Seg begyndte min Visit om Dagen Kl. 12, og

nu var det 12 om Natten. Det hele var mig som en forsvunden Drøm, af hvilken Midnatšklokken havde vækket mig. I Drømmen forsvinder jo Tiden eller bliver ganske umærkelig". Der er i Martensens Fortælling om denne lange Visit (i hans nys udgivne „Af mit Levnet") noget, som minder om Dehlensschägers første lige saa lange Visit hos Henrik Steffens, inden han skrev sit Digt: Guldhornene.

Heiberg og hans Frue havde et Hjem, der fik stor Betydning for dem, der kom i det som Gæster. Men de havde ingen Børn. Fru Heiberg har følt Savnet deraf, og saa optog hun tre Piger i sit Hjem som sine Døttre og skaffede dem Ret til at bære Navnet Heiberg. Man kan ikke læse, hvad hun skriver om Fru Rahbeks mislykkede Forsøg paa at være Plejemoder for Johan Ludvig Heiberg, efter at Faderen var rejst til Paris, og den frafilte Moder var bleven gift med Gyllembourg, uden at tænke paa, at der staar en Livs-Erfaring bag ved en Anvisning som den følgende: „Gid de stakkels Kvinder, der føle Trang til at opfylde en Moders Pligter og udøve en Moders Kjærlighedsgjæringer, vilde indse, at, hvor et godt Barn har en virkelig Moder, selv om denne Moders Haar ere fattige og trange, og Plejemoderen kan byde Barnet nok saa store Fordele, vil Plejemoderen altid komme til at staa i Skygge, og Barnet vil ty til sin virkelige Moder og først hos hende føle sig hjemme og i Tryghed; og hvem ved, om ikke i det fattige Hjem Barnet er bestemt af Gud til at udvikle sig netop under denne Moder, og under de Betingelser, hun kan byde den opvoksende Barnesjæl. Vælg derfor Børn til eders Kjærlighedsgjærning, der staa ene i Verden, og som maa sige sig selv: Havde jeg ikke mine Plejeforældre, da var jeg jo givet til Pris for den største Nød. Da, men ogsaa kun da, kan et Kjærlighedsforhold komme i Stand, der kan sammenlignes med det, der ad Naturens Vej opstaar imellem Forældre og Børn".

Fru Heibergs Navn vil være uforglemmeligt i den danske Skuespil-Kunsts Historie, saaledes som Henrik Ibsen har spaaet i sit mægtige Rimbrev til hende:

Underfuldt til Danmark bundet
skal De staa for Slægtens Dje,
bundet til en Nat ved Sundet,
under Mindets Stjærner høje.

L. Schroder.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønnedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michael-
sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Reiseerindring fra Sschia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis-
undelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul
for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre
Duffer, et Aptaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af
Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med
Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala,
med Illustr. af C. Henningsen; C. Bloug: Mon han dog ej
skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen-
stand; B. Østergaard: En Ubedkommende, Studie fra Gaden,
med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet,
24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Hencel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af
H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en
Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thom-
sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P.
Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: Et Glentekrig, med Illustr. af H. Tegner; J.
Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Biggo Langer. 24
Sider. 10 Dre.
- 28. N. Suel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R.
Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af
Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sid: Elstovstjærnerne. Et Sagn fra Provence, med Illustr.;
Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kender du de Stille
i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44
Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsfyggen, med Illustr.; J. Futtrup:
Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B.
Jansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af
Anker Lund; B. Østergaard: Dnde Djne, med Illustr. 48 Sider.
15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af
Alf. Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortætted paa Omflagets 4de Side.)

- Elith Neumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt;
 Ad. Langsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne,
 med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Korfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gam-
 borg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr.
 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nassehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikaanten,
 af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine
 Ghlembourg, af L. Schröder; Johanne Louise Heiberg, af L.
 Schröder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til
 Døden, Fortælling af Birger Hønsted, med 6 Illustr.; Dron-
 ning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Raadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7
 Illustr.; Roldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr.
 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landsflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige,
 et Mønst Sagn, af Mogens Gyuge. 9 Billeder. 28 Sider.
 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en
 Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P.
 C. Loepffer; 30 Potter Kjer, af Birger Hønsted, med 13
 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Binfjælderens;
 For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Born-
 holm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og By-
 vædderen; Tre Vøster, Fortælling af Martin Kof; Svend
 Trøst Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Fanden hitte paa?
 Eventyr ved Jæns Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder,
 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjerlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af
 Chr Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af
 H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernesud, af Birger Hønsted; Gjedden, i det Folkeeventyr,
 af Jæns Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirke-
 gaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gyuge;
 Lidt Mosaisk fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder.
 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kober paa engang for
 et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

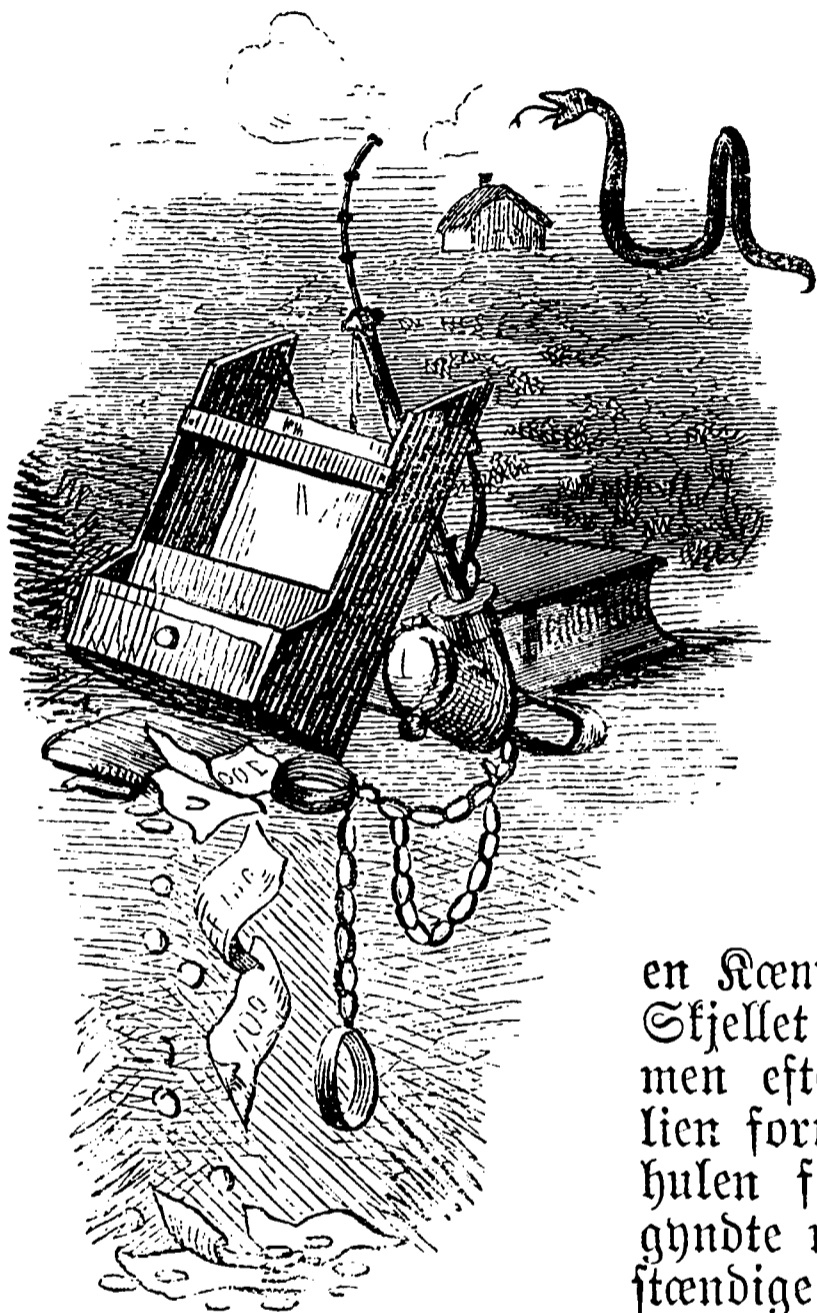
N° 34

0, 20

67
G
me
ho
ho
ho
na
S
vil
A

Et Offer.

Fortælling af Andreas Veiter.

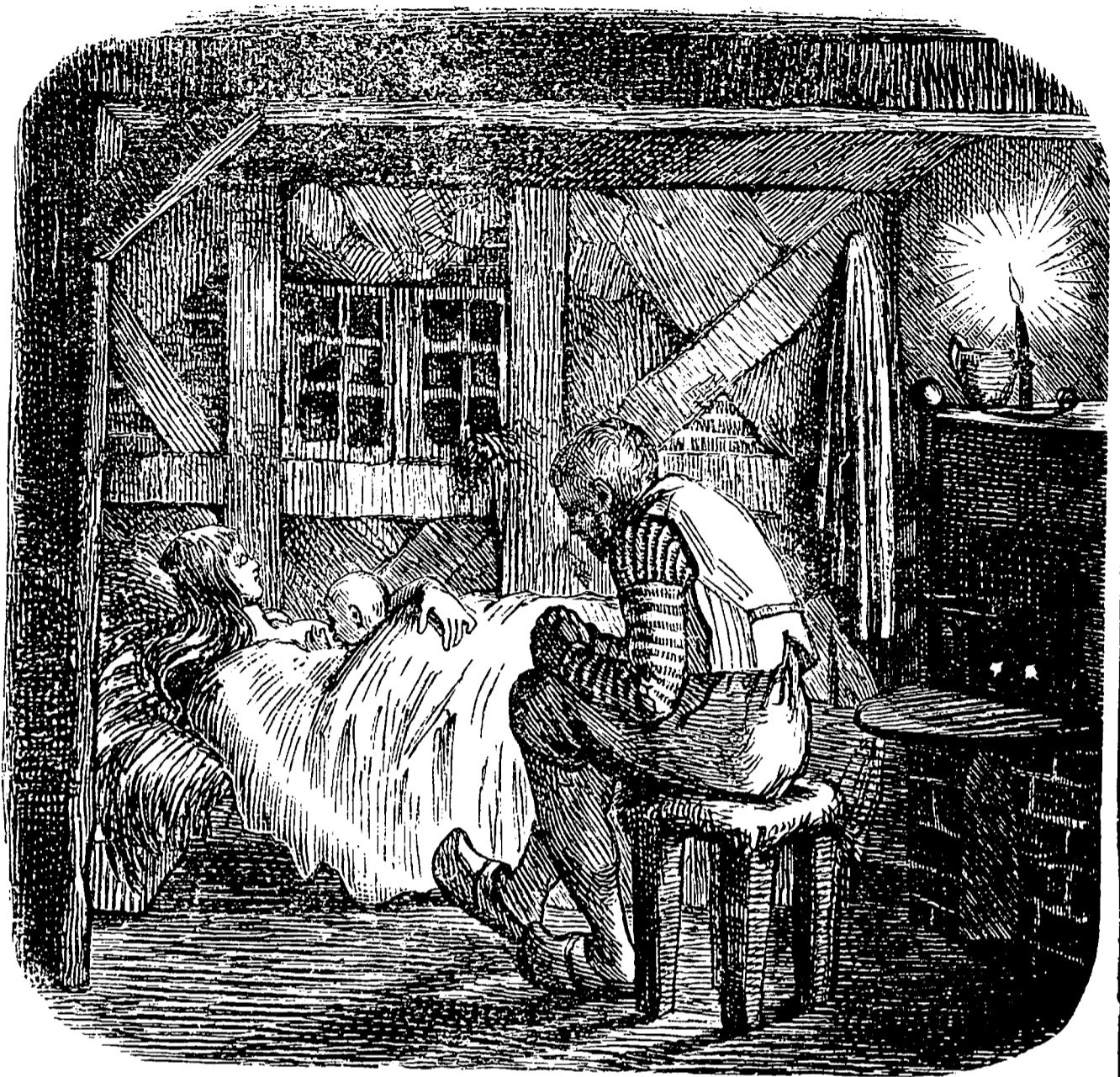

de paa Dejbjerg Hede, i den Del, der støder op til Stauning og Skjern Sogneskjel, ligger den ejendommelige Koloni, som kaldes 'Kvembjærghusene'. Den er opstaaet ved, at nogle fra Ungarn hertil indvandrede Taterne, hvem man tvang til at tage fast Bopæl, slog sig ned herude. De gravede sig først en Bolig i Kvembjærg Banke, formodentlig

en Kæmpehøj, der laa lige i Skjellet mellem de tre Sogne, men efterhaanden som Familien formerede sig, blev Jordhulen for lille, og man begyndte nu at opføre mere anstændige Boliger, indtil der omsider, efter som Slægten

blev talrigere, fremstod en hel lille By.

Disse Taterne, eller Natmænd, var ikke godt ansete paa Grund af deres Tyvagtighed og andre daarlige Egenskaber; men var ogsaa i mange Aar foragtede paa Grund af deres Herkomst og fordi de gav sig af med at flaa selvdøde Dyr, hvilken Bestilling den Gang ansaaes for „uærlig“. „Dejbjerg Kafferne“ kom de snart til at hedde, og dette Dgenavn bærer Kvembjærgsfolkene endnu i vor Tid. Men Slægten er ikke længer foragtet som fordum, da ingen vilde spise ved samme Bord som Tateren og da man i Kroerne havde „Kafferglas“, hvoraf Tateren maatte drikke.

Heller ikke er den nuværende Slægt af rent Blod, eftersom den i Tidens Løb er bleven blandet. Spor af det oprindelige hos disse Folk findes dog, særlig i de gamle Slægtnavne, som endnu bibeholdes og er tagne efter Navnene paa Dyr, som Mus, Kat, Kylling osv. Kasper Kat og Johannes Mus hedder et Par Efterkommere af Taterne. Den af Carit Etlar i en Historie om Sten Blicher omtalte Kirsten Riber („Kjen Rivver“), har endnu nogle kvindelige Efterkommere i Dejbjerg.

Vor Fortælling gaar mange Aar tilbage i Tiden og maa tænkes at foregaa paa det Tidspunkt, da det oprindelige Taterpræg hos Kvembjærgfolkene endnu tydelig kunde spores.

Det er hen paa Aftenen. Inde mellem Banterne paa Dejbjerg Hede ligger der et lille Hus med klinede Vægge og et i høj Grad forfaldent Tag af Lyng og Straa. Nogle af de smaa, grøntanløbne Vinduesruder er udfaldne og Gullerne tilstoppede med uldne Bjalter, for at den

skarpe Vind kan holdes ude. Inde i Husets eneste Værelse, der tjener baade som Dagligstue, Sovestammer og Kjøkken, er det lunt, idet en lille Vildæggekaffelovn udsender en behagelig Varme. Hyggeligt er der dog ikke i det fugtige Rum, hvis Vægge er overtrukne med grøn Skimmel og hvis Bjælkeloft er saa lavt, at man næppe kan staa oprejst derinde.

I et Hjørne af Stuen er der redt et Leje af Straa, belagt med et pjaltet Dynevaar og nogle grove Dækkener, under hvilke en bleg Skikkelse ligger henstrakt. Det er en ung Kvinde, hvis brunlige Taterlød nu er gaaet over til en gullig Blegthed. En sagte Klynken ved hendes Bryst forraader, at hun har et Diebarn hos sig.

Paa en flettet Halmstol ved Siden af sidder en Mand, der vel kan være henved de fyrrer. Hans Ansigt har ikke Taterpræget, men er brunet af Sol og Vind og gennemfuret af dybe Rynker. Med en alvorlig, sørgmodig Mine sidder han i Tavshed og betragter Moderen og Barnet. Saa ofte der høres en Stønnen fra den syge, farer han op og der viser sig en ængstelig Mine i hans alvorlige Ansigt.

„Hvordan har Du det nu, Sine?“ spørger han og bøjer sig ned mod den unge Kvinde.

„Det bliver . . . værre . . .“ hviskede hun og saa op til ham, „jeg . . . jeg . . . gør det vist . . . ikke længe . . . Søren!“

„Tror Du . . .?“ Det kom saadan med svag Betsning, som Udtryk for en dyb Smerte, og en Taare trillede ned ad Mandens brune Kind.

„Søren . . . hvad vil . . . Du gjøre med . . . med den lille Dreng?“

Han sad et Djeblig tavs og grublede.

„Jeg har tænkt paa det,“ sagde han pludselig, „Barnet maa ikke blive her, ikke hos Kvembjærgfolkene, for saa voxer han op som en Tater. Jeg vil tage ham og bære ham over til Madum. Der bor Simmen Mikkelsen, som jeg tidt har været nede hos, naar jeg gik omkring med Glarkisten. Han er saadan en god Mand og hans Kone ogsaa. De vil nok tage vor lille Dreng, det er jeg vis paa.“

Et svagt Smil for over den lidende Kvindes Ansigt. „Sa gjør det, Søren!“ sagde hun langsomt og afbrudt, „det letter mig saadan . . . at tænke paa . . . aa, gid

det dog kunde . . . gaa den . . . stakkels lille Dreng . . . godt . . . !"

En heftig Hoste standsede hende i at sige mere. Saa sank hun ned hen og syntes at slumre.

"Vil Du ikke have lidt Bygsuppe, Sine?" spurgte Søren. Hun svarede ikke, men da han ængstelig bøjede sig over hende, mærkede han paa hendes dybe Aandedrag, at hun sov. Sagte trak han sig tilbage og satte sig igjen paa Stolen, opmærksomt betragtede den sovende. Time efter Time gik, medens han blev siddende saaledes og lod sine Tanker gaa viden om.

Han mindedes sit Hjem i Lysgaard By, hvor hans Fader havde en lille Gaard. Der var det, han lærte Sine at kjende, mens hun tjente paa en Gaard i Nærheden, hvor hun af Barmhjertighed var bleven opdraget. Den lykkelige Tid mindedes han, da han vandt den smukke, mørkejode Piges Kjærlighed, men tænkte saa tillige paa al den Nød og Sorg, som fulgte deraf. Forstødt af Familie og Slægt, der ikke vilde have med Taterpigen at gjøre, var han draget bort med hende, og de havde da flakket omkring i Landet, indtil de, da hendes Nedkomst var nær, tog en forladt Taterhytte i Besiddelse. Trolig havde de holdt sammen, og nu skulde de skilles . . .

Han bøjede sig atter ned over den sovende, men sporede ikke længer Aandedraget og overbeviste sig snart om, at hun var sovnet hen. Saa kastede han sig paa Knæ foran den døde, opfyldt af Fortvivlelse, og kaldte paa hende med de sømteste Udtryk, thi det faldt ham saa svært at tro, at hun ikke var mere. Men Livet var bortflygtet, og snart var Legemet aldeles stift og koldt. Søren laa længe saaledes, rugende over sin Sorg, men saa kom han i Tanker om Barnet. Det gjaldt om at faa godt sørget for den lille, og det maatte gøres snart. Han tog forsigtig Barnet op og forsøgte med en lille Ske at indgive det lidt lunken Mælk, hvilket ogsaa lykkedes ham. Derefter fik han den spæde omhyggeligt indsvøbt i flere varme Tørklæder, lukkede saa Døren godt af og begav sig med den lille i Tavnen ud i den mørke Nat.

II.

Hos Simon Mikkelsen i Madum var man just ved at faa Madver. Omkring den ene Ende af det lange Bord i

Dagligstuen sad Manden og hans Hustru samt deres Tjenestefolk og langede til de store Fade med Byggrynsgrod og sød Mælk, der sædvanlig udgjør Bondens Aftensmaal-tid. Da man var færdig, tog hver sin Hornste, sliffede den af og tørrede den godt med Bagen af Haanden. Den gamle Røgter benyttede sig til dette Brug af sit Trøjecærme, som derved i Tidens Løb havde faaet en temmelig stor, spejl-blank Plet. Tjenestefolkene stak derefter deres Skeer op i de dertil bestemte Læderøskener under Loftsbjælken, og man var nu færdig til at gaa til No.

I dette Øjeblik lød der en Støj i Forstuen, og Simon Mikkelsen lukkede derfor hastig Døren op. Han kunde ikke opdage noget derude i det Skjær, som faldt fra Lyset inde i Stuen, men idet han gik længere ud i det mørke „Framguld“, stødte han pludselig mod noget og havde nær tabt Balancen. Yderdøren, der stod paa Klem, blev samtidig smækket i og man hørte Skridt derudensfor. „Stræb og kom med Lys!“ raabte Simon, „og hør, Jens, der er en ude i Gaarden, stræb og rend efter ham!“

Den uformodede Gjenstand i Forstuen viste sig at være en gammel Algestol, som havde staaet udenfor Døren. Men der laa noget i den, der saa ud som en stor Blyt Klæder. Nysgjerrige efter at se, hvad det kunde være, tog de Blyten og bar den ind paa Bordet, men deres Forundring steg, da de omsider fik Tørklæderne viklede op og det lille Barn laa der og saa paa dem med sine uskyldige Øjne.

„Na, Herre Gud!“ udbrød Konen, idet hun tog den lille i sine Arme, „det er da en lille sød Unge! Hvor mon den er kommen fra?“

„Ja, det er ikke godt at vide,“ sagde Simon, „men kan hænde, Jens har faaet fat i Overbringeren.“

Jens kom i det samme ind ad Døren og var ganske forpustet, som af et heftigt Løb. „Der var en lang Kæfel derude,“ sagde han, „men jeg kunde ikke rende ham ind. Jeg satte efter ham helt ned til Stremmesbøl, men han rendte, som der var Ild i ham, og jeg maatte tilsidst give tabt.“

„Hvad Naas tog han?“ spurgte Simon.

„Over ad Tarm til, han stak lige ind efter Gade-gaardene.“

„Det var da en underlig Hændelse!“ sagde Simon, „men hvad gør vi nu med Barnet?“

Dette Spørgsmaal havde hans Kone allerede givet sig selv Svar paa. Hun havde selv saa inderlig ønsket sig et

efterhaanden en udbredt Praxis. Hans Ry naaede viden om, og Folk kom langvejs fra for at spørge ham til Raads. Et Tilfælde skaffede ham en Anseelse af en anden Art. Han var en Dag inde hos en Mand i Odderup, og det kom da paa Tale, at Kvindfolkene ikke kunde faa Smør, hvor meget de saa kjærne. „Det ved Du vel ingen Raad for, Søren?“ spurgte Manden i Huset. — „Lad os se lidt paa den Kjærne,“ sagde Søren, der for Resten var vel kjendt i Huset og nok havde en Ide om, hvad der var i Bejen. Han kjendte Folkenes Overtro og besluttede at drage sig den til Nytte. Med en hemmelighedsfuld Mine og stadig rystende paa Hovedet gik han omkring derude i Kjøkkenet, hvor det saa ud som i en rigtig Svinesti. Konen i Huset var en So og Pigerne ligervis. Der var et Lag Snavs i Kjærnen, saa det var grueligt, og Snavs i alle Bøtter og Baljer. „Ja, det er sikkert,“ sagde Søren omfader, „der er Hæveri ved det.“ — „Jeg sagde det jo nok,

Mo'er!" sagde Manden til sin Kone, "hvad skal vi nu gjøre?" — Ja, Søren maatte nu vise sin Klogskab, og han beordrede saa, at alt i Huset, som brugtes ved Malkning og Smørtilberedning, Spande og Fade osv. skulde skoldes med kogende Vand hver Dag og skrumpes dygtig med Sand. — "Naar I kun gjør det," sagde den kloge Mand, "saa vil den Hektjælling, der har forgjort jeres Køer, hver Gang blive skoldet over hele Kroppen og fornemme Skruppene paa sine Rygstykker, og jeg skal svare for, at hun nok siden skal holde sin Næse fra jeres Kostald!" Dette Raad hjalp naturligvis udmærket, men hjalp tillige til at udvide Søren's Forretningsomraade, idet han fra den Tid af ansaas for en "klog" Mand, hvem man kunde raadspørge i alle mulige Tilfælde.

III.

Der var Julegilde hos Simon Mikkelsen, og det var "en Bojl", der forslog noget, thi Simon ejede den største Gaard i Madum By og havde nok Raad til at holde et stort "Laug". Alle Stuerne var overfyldte; man spillede Kort, spiste, drak og passiarede, medens det inde i Storstuen gik lystigt med Dansen paa det jævntstampede Lergulv. Lidt vel lavt til Loftet var der rigtignok, dog netop saa højt, at en tre Alens Karl til Nød kunde staa lige oprejst under Bjælken, men saa høje Fyre var der til Lykke ingen af, saa det gik nok for den Sags Skyld. Et Par Binduer stod aabne for at bringe lidt Luftning ind i det af Varme dampende Rum, og mangt af Dansens Anstrengelse blussende og svedende Ansigt nærmede sig den friske Luftstrøm, for at køles af den.

Henne i Døren viste der sig et rhyket, graastjægget Ansigt. Det var gamle Søren, Byens "Doktor", der nu omfider havde naaet at saa Raskernavnet rystet af sig og ikke længer ansaas for "uærlig". Han er ikke egentlig Gæst her i Aften, hvor de unge holder Gilde, men er alligevel kommen og er bleven godt modtagen. Nu staar han og morer sig med at se paa, hvor flinkt de unge kan bruge deres Ben.

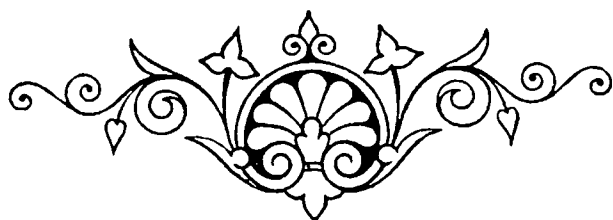
Med Møje fattede han sig og sagde med nogenlunde rolig Stemme: „Svend, Du ved ikke, hvad Du selv siger. Du er forblindet. Men nu ved jeg da for sikkert, at Du ikke holder af Karen. Tro Du mig, det er ikke Kjærlighed, Du har til hende, men kun en ond Lyst, som vil bringe Dig Ulykke, hvis Du ikke bekæmper den!“

Svend tav. Han følte vel selv, at der var noget uværdigt i det, han havde forlangt. At den gamle tog sig Sagen saa nær, var noget, han ikke tilfulde begreb; rimeligvis udtydede han det som Frygt for at indlade sig paa det skjæbnesvangre Experiment. Thi at Elskovsdrifke kunde anvendes, derom tvivlede han ikke, lige saa lidt som den gamle, der ogsaa var hildet af Tidens Døvertro.

„Naa ja,“ sagde Karlen omsider, „da I ikke vil, saa maa jeg lade være at tænke paa det. Men hør, I siger det jo ikke til nogen, hvad vi har talt om, hvad?“

„Nej, vær Du rolig!“ sagde den gamle fæstende et vemodigt Blik paa sin Søn, „jeg skal nok tie!“

Dermed vendte han sig og gik hjem til sin ensomme Hytte.

IV.

Gamle Mester Kresten kaldte man almindelig Degnen i Madum, den smukke Karens Fader. Han var en af disse gammeldags Skolemestre, der i Kundskaber og Dannelse ikke stod ret meget over Bønderne, og han var da ogsaa i Bæsen og Færd ganske som disse, ligesom hans Datter opdrages paa samme Maade som andre Bønderpiger. Men forstod den gamle sig end ikke synderligt paa at oplære Børnene, saa var der til Gjengjæld en Ting, som han til Gavn var inde i, nemlig at strabe Penge sammen, hvilket

han til Dels opnaaede ved at knibe og spare paa alle Kanter. Han havde dog, trods sin Sparommelighed, en Passion, som kostede Penge, og det var en uovervindelig Lyst til at ryge Tobak, men saa fandt han paa en ganske snild Methode, hvorved han forvandlede denne besværlige Udgift til en ren Indtægt. Naar han gik ud i Byen for at aflægge et lille Besøg hist og her hos gode Venner og Naboer, kunde han naturligvis frit saa sin Pipe stoppet hos dem. Men samme Pipes respektive Hoved var saa stort, at det omtrent rummede et Fjerdingspund Tobak. Naar den gamle saa gik igjen og var kommen udenfor, kradsede han den stoppede Ladning Tobak ud og anbragte den i sin vide Kjolelomme, hvorefter han aflagde Besøg i den næste Gaard og der fik stoppet paany. Folk vidste

naturligvis god Bæst med den gamle Ræghed, men de lo kun derad, og ingen faldt paa at tage ham det fortrydeligt op. Man sagde, at han aarlig indsamlede ikke alene al den Tobak, han selv brugte, men endog kunde sælge deraf i Bundevis.

Han var en jævnlig Gæst hos Simon Mikkelens, thi der sørgede de altid for at holde god Tobak til ham. Især var han gode Venner med Svend, der oftere forærede ham et og andet, enten en Pipe eller nogle Pund Tobak. Kun en Gang var det nær revet ud imellem dem, thi Svend havde, for at gjøre Løjer med den gamle, ved Lejlighed sat en Kasse med Udfradning for ham, og det hovede Mester Kresten ikke. Men Spøgen tilgaves snart og det gode Forhold gjenoprettedes.

Den egentlige Grund til at Svend havde saa meget tilovers for Degnen, var dog ikke just det behagelige ved den gamle Gniepinds Selskab, men udelukkende en stærk Tilbøjelighed til at nyde Synet af Datteren, den kjønne Karen. Og det var heller ikke noget Under, at hun kunde virke tiltrækkende paa den slyngede Yngling, smuk som hun var i sin nitten Aars Alders frodige Blomstring. Hun havde blaa Øjne og et tykt, glinsende, lysebrunt Haar; hendes middelhøje Figur var rund og buttet, fyldig, men dog ikke for svær, slank, blød og yndefuld. Men hun var tillige vel udviklet i aandelig Henseende og havde et front og kjærligt Sindelag. Alle Byens fattige elskede hende, thi hun havde Omsorg for dem. Paa Grund af Faderens Gjærrighed fik hun vel ikke ret meget at gjøre godt med, men hun forstod alligevel at bringe Glæde og Solstin i mangt et fattigt Hjem.

Det var naturligvis ikke efter hendes Hoved, at Svend kom saa ofte der i Huset, thi hun mærkede jo snart, at hans Besøg særlig gjaldt hende. Bærrer blev det dog, da Faderen begyndte at tale om en Forbindelse mellem hende og Svend. Et saadant Parti var rigtig efter den gamle Hoved, da det var almindelig bekjendt, at Svend skulde arve Plejeforældrene, og Degnen understøttede derfor kraftigt hans Frieri. Niels Povlsen vilde han nu slet ikke vide af at sige som Svigersøn.

„Hva' for Ratten kan det nytte,“ sagde Mester Kresten til sin Datter, „a siger pinnede, hvad kan det nytte, Karen, at Du faar Niels? Han har ingen Ting, og hvad skal I saa leve af? Nej Svend, det er pinnede en bedre Mand

for Dig! Tænk bare, hvad for en skøn og rar Gaard han skal have!"

"Ja, men jeg vil nu ikke have ham!" sagde den smukke Karen.

"Hva' for ikke, spør' a? Hva' for Katten vil Du ikke?"

"Jeg holder af Niels!"

"Du faar ham ikke!" voverede Mester Kresten bestemt, idet han stoppede sig en Pipe af Svends Tobak, „a skal nok jætte Pind for det!"

Men saadanne Samtaler forbedrede ikke Svends Fremtidsudsigter og bidrog navnlig ikke til at skaffe ham en venligere Modtagelse hos Pigen, naar han kom for at gjøre sine Hoser grønne. Karen var ikke den, der gav saa let tabt, og den gamle begyndte efterhaanden at tvivle om, at det vilde lykkes ham at faa sin Yndlingsplan realiseret. I den seneste Tid havde Karen forandret Taktik mod den uvelkomne Bejler; hun mødte ham ikke længer med et surmulende Ansigt, men smilede muntert til ham, lod som om der intet var i Bejen og drillede ham saa alligevel efter bedste Evne. Hun forstod at tirre ham saadan med en bidende Bittighed og at fixere ham i den Grad, at han undertiden blev ganske forbitret og løb sin Bej. Saa fulgte hun ham til Dørs og bad ham med sit venligste Smil om at komme snart igjen, hvilket gjorde ham endnu mere gal i Hovedet. Men alligevel droges han bestandig af den Fortryllelse, som den smukke Pige udøvede over ham, og hans Brede varede aldrig længe.

Efter hin Aften i Dansestuen lod det dog til, at hans Mod var kølnet lidt. Han besøgte vel Mester Kresten, men lod Datteren være i Fred, hvilket hun var godt fornøjet med. Dog stolede hun ikke ret paa denne Tilbageholdenhed og tænkte over, hvad han mulig kunde have derunder. Hun anede, og det ikke uden Grund, at han vilde forsøge at naa Maalet ad andre Beje, thi hun kjendte hans Karakter og vidste, at han aldrig opgav et Ønske, før dets Opfyldelse viste sig at være en ren Umulighed.

At der var noget i Gjerde, mærkede hun paa Faderen, der i den sidste Tid havde begyndt at tale ilde om Niels Povlsen og at advare hende mod ham. Noget egentligt ondt kunde han ikke sige ham paa, men lod sig alligevel jævnligen forlyde med, at Niels i Grunden var en daarlig Person. Karen begreb nok, hvorfra dette skrev sig og vidste nu, at Svend var langt fra at have opgivet Haabet, men

tværtimod nu aabnede Kampen for Alvor. Han skal dog ikke komme nogen Vej med sin Træsthed! tænkte Pigen, min Fader kan han besnaffe, men mig faar han ikke til at tænke ilde om Niels!

Hun agtede først at sige det til sin Kjæreste, men lod det være, af Frygt for derved at fremkalde Strid mellem de to Medbejlere. Allerede en Gang havde hun jo været Bidne til et Sammenstød imellem dem og ønskede ikke, at de igjen skulde komme i Haar sammen.

Saaledes stod Sagerne; da den gamle Mester Kresten en Dag ganske forstyrret og ligbleg kom styrrende ud i Kjøkkenet til Karen, idet han raabte og skreg, at man havde bestjaalet ham. Der var om Natten sket Indbrud i hans Bærelse, og en Tegnebog, fuld af Sedler, var røvet. Den gamle skabte sig, som om han var fra Forstanden, saa dybt rystet blev han ved Tabet af de mange, surt sammenkrabede Penge.

Samme Nat, som Tyveriet forøvedes, havde Degnen været i Varde og kom først hjem henad Kl. 12. Der var paa samme Tid Julegilde i en af de nærmeste Gaarde, men Karen var ikke med, da hun led af en stærk Hovedpine, og hun havde derfor været ene hjemme tilligemed Tjenestepigen. Niels Povlsen var derimod til Stede ved Gildet, og man havde lagt Mærke til, at han i nogle Timer var fraværende fra Gildesgaarden. Som det siden oplystes, havde han tilbragt Tiden i Selskab med sin Kjæreste og Tjenestepigen.

Herved faldt der Mistanke paa ham, skjønt ingen troede ham i Stand til at begaa Tyveriet. Snart gik det imidlertid som en Løbeild over hele Sognet, at man havde fundet den stjaalne Tegnebog i Niels's Bærge.

Karlen paastod rigtignok, at han var uskyldig. Tegnebogen laa i hans Frakkelomme, men hvorledes den var kommen der, vidste han ikke. Den Forklaring kunde man jo imidlertid ikke lade sig nøje med, og Skinnet var i altfor høj Grad imod Niels. Han blev ført til Skjern og indsat i Kresten.

Det er ikke til at beskrive, hvilken Opsigt denne Begivenhed vakte og hvilken Sorg og Sammer den fremkaldte, først og fremmest hos den stakkels Karen og dernæst hos saa mange, der kjendte Niels og holdt af ham. Selv gamle Mester Kresten, der dog havde været uvillig stemt mod Niels, var kjed af, at der var falden Mistanke paa ham.

Hadde det staaet til Degnen, saa kunde Niels godt være bleven fri strax, thi Pengene var jo komne til Stede, men det kunde der ikke være Tale om. Retten maatte have sin Gang.

Gamle Søren fik ogsaa den sørgelige Nyhed at høre, og den bedrøvede ham meget, thi som alle andre holdt han af Karen, der altid var saa god og venlig mod ham, og hendes Kjæreste kjendte han ogsaa som en agtværdig og skikkelig Karl. Det eneste, han havde imod ham var, at han ikke regnede den gamles Duelighed som Læge videre højt og undertiden for den Sags Skyld havde gjort Nar ad ham. Dog var Søren derfor ikke hans Uven, og havde altfor gode Tanker om ham, til at han ikke skulde finde det aldeles utroligt, at Niels kunde være en Tyv.

Det var i Foraaret og man havde begyndt med at kjøre Gjødning ud paa Markerne, for at gjøre dem i Stand til Baarsæden. Svend Simonsen var just bestjæstiget paa Marken, der stødte op til Søren's Hedehus, og efterat have faaet et Læs kastet af i smaa Dyrger langs Algeren, var han lige færdig til at kjøre hjem efter igjen, da han pludselig saa den gamle Eneboer komme gaaende. Svend lod ikke til at have lyst til at tale med ham og gav et Nys i Tømmerne for at sætte Bognen i Gang, men et lydeligt Udraab fra den kommende bragte ham til at standse.

Søren gav sig strax til at tale om Tyveriet og spurgte Svend, om han vidste, hvorledes det gik med Forhøret.

„De siger, at han ikke vil bekjende,“ sagde Karlen.

„Men naar han nu ikke har noget at bekjende?“ spurgte den gamle, „saa maa de da give ham fri? Ja, for jeg tror nu ikke, at Niels er skyldig!“ tilføjede han.

„Ne—ej—saamænd!“

„Hvad? Du tror det da ikke?“ spurgte Søren lidt hvast og saa noget skarpt paa Sønnen. Det var et ejendommeligt, prøvende Blik. Der laa en Formodning deri, ja maaske noget mere.

Men hvorfor kunde Svend ikke udholde dette Blik? Den gamle lagde øjeblikkelig Mærke til en vis Usikkerhed hos Sønnen, en Skyhed, som han fandt ildevarslende. Der gik en pludselig Trækning igjennem den gamles Legeme, hans Dine udtrykte Angst.

„Vil I kjøre med?“ spurgte Svend og tog i Tømmerne.

„Nej, jeg vil ikke, for jeg vil blot snakke med Dig!“

Det kom i en barsk Tone, og atter hæstede hint skarpe, in-
tvisitoriske Blik sig paa Svend, der forvirret slog Djuene
ned og uvilkaarlig skiftede Farve.

„Jeg var paa Gildesgaarden den Nat,“ sagde Søren
pludselig, „de havde Bud efter mig til en syg Ko, og saa
blev jeg der og saa paa Dansen. Jeg lagde Mærke til, at
Du en Tid var gaaet bort og var henne i omtrent et
Kvarter!“

Der laa en Anklage i hvert Ord. Svend følte det og
vilde fare op i Brede, men det var, som om den gamle
hvasse Blik virkede lammende og forstenende paa ham, saa
han ikke kunde faa et Ord frem.

„Svend!“ skreg Faderen pludselig med en Stemme,
der skjælvde baade af Brede og af Sorg, „Du har taget
Tegnebogen! Du har gjort det!“

„Nej, jeg har ikke!“

„Lør Du nægte det, din frække Slyngel! Du for-
tjente, at jeg strax skulde gaa hen og faa Dig i Tyvehullet!“

Karlen blev ligbleg og kom til at ryste over hele
Kroppen. „Ti dog!“ stammede han i Forvirring og Angst,
„bring mig ikke i Ulykke!“

Det lyttedes snart Søren at faa en fuldstændig Til-
staaelse ud af sin uværdige Søn. Den gamle var dybt ry-
stet og græd bitterlig.

Svend tilstod for ham, at han havde villet hævne sig
paa Niels og gjøre ham det umuligt at faa Karen. Han
havde Dagen i Forvejen under et Besøg hos den gamle
Degn set sit Snit til at tage Krogene fra ved Vinduet og
kunde da let om Natten faa Vinduet aabnet og række
Haanden ind efter den paa Bordet liggende Tegnebog.
Ankommen til Gildesgaarden, fik han Lejlighed til at stifte
Tegnebogen ind i Lommen paa Niels's Frakke, der hang
ude i Gangen. Det hele var længe paatænkt, og blev
udført, netop som heldige Omstændigheder begunstigede
Planen.

Men nu var den af Videnskaberne forblindede Yngling
endelig kommen til Besindelse. Samvittigheden slog ham,
og han vilde ikke give sig Ro, før han havde overleveret
sig selv i Rettens Hænder. Her mødte han imidlertid en
uventet Modstand hos Søren.

„Det maa ikke ske!“ sagde denne bestemt. „Du ved,
Svend,“ vedblev han, og hans Stemme var nu blød, „at
jeg altid har holdt af Dig, lige siden Du var en lille bitte

Dreng. Jeg kan ikke taale, at de sætter Dig i Arrest og kalder Dig en Tyv, og derfor vil jeg selv tage mig Skylden paa!"

"Hvad vil J?" spurgte Svend forbausset.

"Jeg vil angive mig paa Kontoret," *) sagde den gamle. "Det nytter ikke, Du gjør Indvendinger, Svend, for det er nu min Vilje, og Du kan ikke hindre mig i at blive dømt, hvordan Du saa end bærer Dig ad. Mit Ord er dernede lige saa godt som dit, og de vil endda snarere tro mig end enhver anden!"

Svend følte sig slaaet af det overbevisende i disse Ord, men stred endnu længe imod. Men den gamle var urokkelig. "Lad mig gjøre som jeg vil!" sagde han, "jeg vil hellere selv bære Tyvenavn, end at Du skal det. Og Du kan undskyldes, naar man ser ret til, thi det var ikke Tyvelyst, der drev Dig. Du er ung og har Fremtiden for Dig, mens jeg snart er færdig med min Gjerning her i Livet. Hvad skader det, om jeg ogsaa skal bære den Skam de saa Nar, jeg har tilbage!"

Det var Faderkjærlighedens Stemme, der talte og overdøvede alle andre Røster i den gamles Barm. Thi det var et tungt Offer, han bragte ved at give sit gode Navn til Pris for Skam og Bancere, han, som nu i mange Nar havde besluttet sig paa at leve hæderligt. Men det var Sønnens Vre, hans Lykke, hans Fremtid, det gjaldt at redde. Kunde da noget Offer være for stort?

Saa blev det da, som den gamle vilde. Han gik endnu samme Dag ned til Herredsfogeden i Skjern og meldte sig, og saa godt forstod han at klare for sig at man ikke betvivlede Rigtigheden af hans Angivelse. Som Motiv til Forbruddelsen angav han, at han var vred paa Niels Povlsen og havde villet bringe ham i Fortræd.

Følgerne af dette Skridt blev, at Niels blev sat i Frihed, medens Søren fik sin Straf idømt. Den kom, i Betragtning af flere mildnende Omstændigheder, kun til at lyde paa tre Nars Tugthusstraf.

Der blev stor Glæde i Madum By, da Niels kom igjen, fri og uplettet, men man undrede sig rigtignok svært over, at Søren var den skyldige. Den gamle var jo almindelig bekjendt for at være af en godmodig Natur, hvorledes kunde det lade sig forlige med en saadan ondskabsfuld

*) Herredskontoret.

Handling? Heller ikke kunde Niels forstaa Sagen, thi han vidste jo nok, at den gamle somme Tider havde været lidt ærgerlig paa ham, men troede dog ikke, at han var bleven den Grad fornærmet over de som oftest kun spøgefulde Drillerier.

Der var kun en eneste i Byen, som kjendte Gaadens Løsning, men for ham var det en hellig Pligt at tie, skjønt han ofte havde ondt ved at bære sin Hemmelighed. Man kunde maaske være blevet ledt paa Sporet, naar man havde lagt lidt nøjere Mærke til Svends Liv og ikke mindre til hans forandrede Bæsen, thi han var bleven paafaldende stille og mut og havde ligesom glemt sin tidligere Munterhed og sit friske Livsmod. Paa Karen tænkte han ikke mere, det Haab var ikke alene opgivet, men selve Flammen var udslukket.

Det er karakteristisk for Forelskelsen, at den pludselig kan gaa over, kan i et Nu være som bortdunstet, forsvunden, ligesom et Stjærneskud, der ikke efterlader sig noget Spor. Forelskelsen lever i Sanserne, født af Indbildningskraften; Kjærligheden bor i Hjærtet og glemmes aldrig.

Nu var den Hindring bortryddet for Niels Povlsen, men den gamle Degn var nu tillige langt blidere stemt mod Karlen, der for hans Penges Skyld havde maattet sidde i Arresten. Mester Kresten kunde ogsaa nok se, at Datteren ikke vilde give Slip paa sin Kjæreste, og han gav da efter og købte en lille Gaard til det unge Par, som kort efter holdt Bryllup.

Et Par Aar gik hen. Svend Simonson havde overtaget Plejeforældrenes Gaard og var bleven gift. Han havde siden hin ullykkelige Forvildelse ført et meget exemplarisk Liv og var nu en sat og stille Mand, med et noget indesluttet Bæsen. Man sagde, at han læste meget i Bibelen og var en flittig Kirkegænger, men tillige, at han var meget godgjørende mod Fattigfolk. Han nød stor Anseelse i Sognet og hædredes med flere Tillidshverv. Lykkelig var han dog ikke, skjønt han sad i Rigdom og Overflod, og der saas sjældent et Smil i hans Ansigt. Det var, som gik han og bar paa en hemmelig Sorg.

Saa hed det sig en Dag, at den gamle Søren var kommen hjem. Han havde opført sig saa godt i Straffeanstalten, at man havde eftergivet ham Resten af hans Fængselstid. Maaske det ogsaa havde hjulpet noget med det fra flere af de Aldum Sognemænd til Ministeriet ind-

givne Bønsskrift, hvori de anbefalede den gamle Mand til Benaadning. Det var Svend Simonsen, som havde forget for det.

Nu maatte Madum Kommune sørge for den gamle, der ikke længer kunde ernære sig selv. Da man ingen Tattiggaard havde, blev han udbudt til Vicitation, og her gjorde Svend det laveste Bud, idet han tilbød at tage ham for intet. „Jeg er gammelfjendt med Søren,“ sagde Svend, „han har gjort mig mange Tjenester i fordums Tid, og nu vil jeg gjøre ham lidt til gode igjen!“

Ingen undrede sig videre derover, thi man var vant til at se Svend gaa foran, naar det gjaldt om at udføre en Kjærlighedsgjerning.

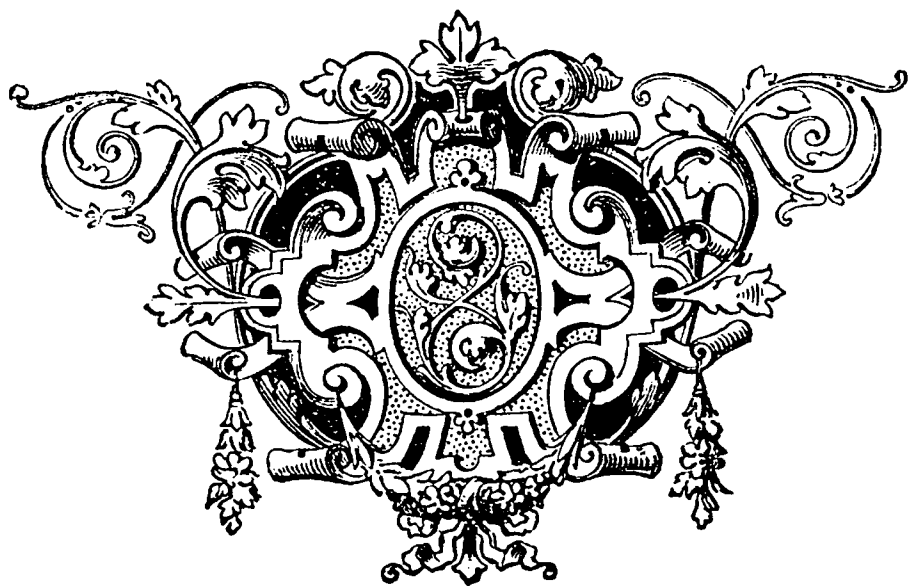
Gamle Søren henlevede da Resten af sine Dage i gode Aar, omhyggelig plejet af Svend og hans godhjærtede

None. Han følte sig virkelig lønnet for de udstaaede Besværigheder, ja for hele sit lange Livs Nød og Sorger. Og nu var ogsaa Svend bleven lettere om Hjærtet, det gav sig tydelig tilkjende i hele hans Liv og Færd. Den gamle Fader havde ikke forgjæves bragt det tunge Offer.

Undertiden tænkte han paa at give Sønnen rede paa Forholdet imellem dem, men lod det bestandig være. Da han laa paa sit Dødsleje, følte han for sidste Gang, og stærkere end nogen Sinde før, Lysten til at aabne sit Hjærte for Sønnen, da denne en Dag sad alene inde hos ham. Ordene laa ham allerede paa Tungen, men da udbrød han pludselig: „Nej, ingen skal faa det at vide!“ Og han tilføjede sagte hen for sig: „Hvorfor skulde jeg sige det? Han har jo ikke savnet sin Fader, og jeg har ikke mistet min Søn!“

„Hvad er det, I ligger og siger?“ spurgte Svend. „Na, jeg drømte,“ sagde den gamle med et lykkeligt Smil, idet han saa kjærligt paa sin Søn, „det var saadan noget fra gamle Dage!“

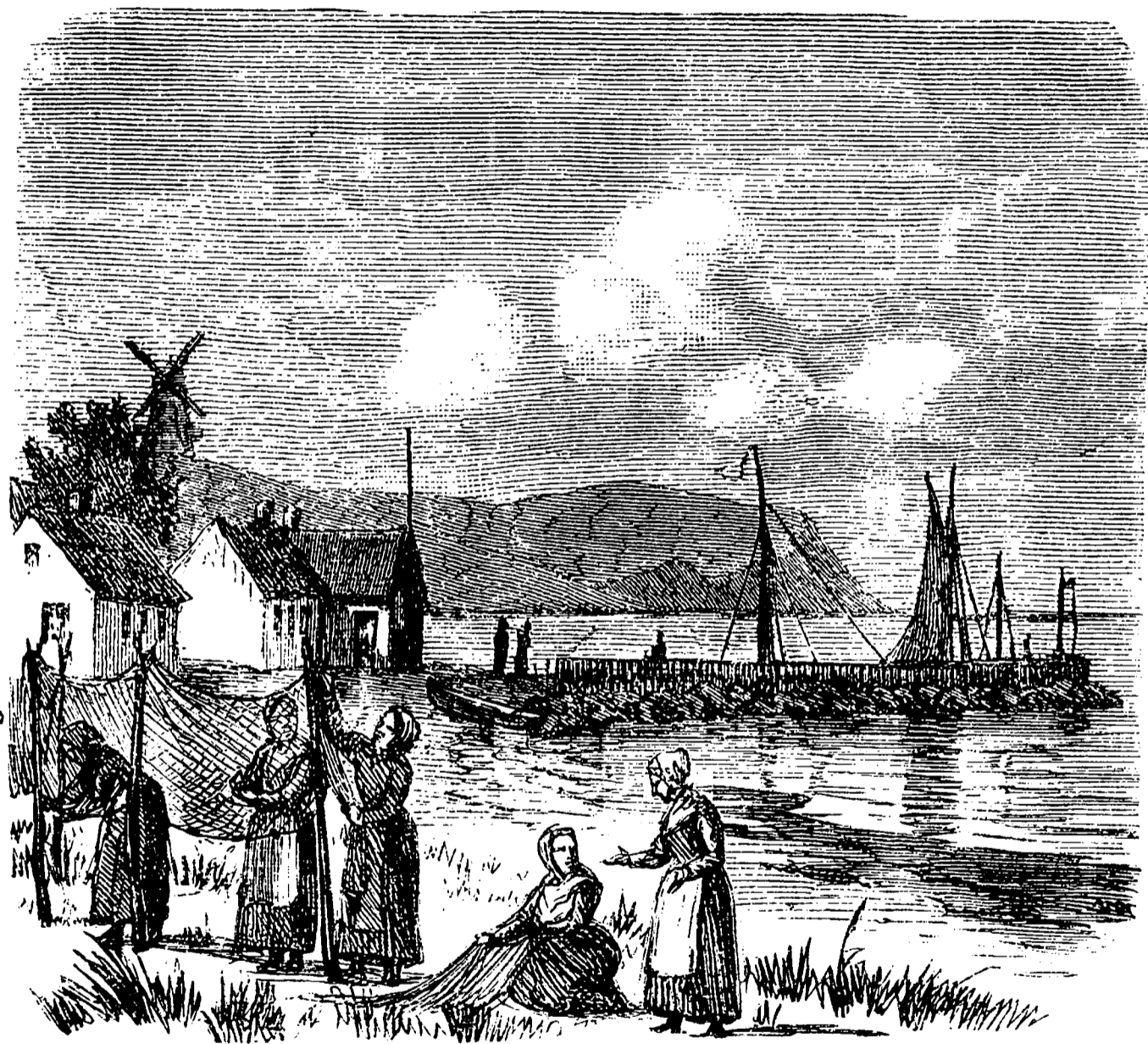
Han tog sin Hemmelighed med sig i Graven.

Tro til Døden.

Fortælling af Birger Hansted.

Det var en Dag i Forsommeren 1807. Udfør Syl-lands Østkyst badede Havet sig i Solglans. Fattig og øde tog den lille Havneplads bag Bynten sig ud. Smaa, trange Hytter spredte omkring paa den nøgne Sandbund og midt iblandt disse Havnen, halv tilsandet og med raadne, hist og her sammenstyrtede Bolværker — det hele et Billede af Forsømthed og Uhygge.

Nogle Fruentimmer bødede Garn, som vare spændte til Tørring hen over den blaagraa Marehalm, som strakte sig bag om den hvide Kystlinie.

„Har I set Toldbetjentens Kone i Dag, Mo'er Udsen“,
udbrød det ene af Fruentimmerne, en lille vindtør, knoklet
Wisbeds Almanak. 1883.

Kone med rundt Ansigt, Opstopperneise og smaa stikkende Dje. „Hun sætter nok ikke Næsen saa højt i Sky, siden Datteren igaar blev forlovet med den fordrufne gamle Anders Skibstømrers Søn.“

„Ha, ha, ha, nej I har Ret, Mo'er Svendsen; men hvorfor i Alverden fik hun ikke Datteren splidset til Skrædder Sørensen oppe i Byen.“

„Ved I, hvad Kagekønen sagde i Morges, Mo'er Udsen. Hun sagde saameend, at Toldbetjentens Tøs og Svend Andersen havde mødtes for tidt oppe i Heden, saa Forældrene vare nok nødte til at give deres Samtykke. At de ikke har sagt ja med det gode, kan man da nok tænke sig.“

„Skulde det være sandt, Mo'er Svendsen“, raabte et yngre Fruentimmer med storflaaede, frastødende Ansigtstræk og vendte sig om mod denne. „Sa Hovmod staar for Fald og den Kristine har altid været saa indbildst.“

„At man fortæller saa megen Løgn,“ sagde pludselig en halvgammel trivelig Kone, som hidtil havde staaet tavs, „Svend Andersen er en brav Tyr, og jeg troer ogsaa Kristine er en ærlig Pige.“

„Den Tasse.“

„Tag Dig vare for dine Ord, Maren. Kanske Du er mere Tasse end hun. Rygtet siger saameget — det siger ogsaa, at Du ikke havde haft noget imod at blive Svend Andersens Kone, hvis han havde bedt Dig derom.“

„Saa, siger Rygtet det“, udbrod Maren, blodrød i Ansigtet af Brede, „da ved jeg bedst selv, at jeg ikke har tænkt paa ham. Her er dog heldigvis andre Mandfolk. I skal nu altid føre Sladder, Mo'er Hansen.“

„Siger din Tøs Sladder, tag Du Dig i Agt, Maren, at jeg ikke fortæller, hvad jeg ved om Dig.“

„Na, I ved ingen Ting, skreg hun, smækkede med Raffen og fjærnede sig højroed i Ansigtet af Brede og Uergrelse. De tre gamle Koner lo og hvidstede til hinanden og skottede af og til efter den bortgaaende Maren.

Nede ved Strandkanten paa en af de store Stene, som mægtige Naturkræfter for Martusinder siden har løsrevet af Norges Fjælde og ført ned til vore Kyster sad to unge Mennesker, en Mand og en Kvinde — Svend Andersen og hans Kjæreste, Toldbetjentens Kristine. Han en kraftig, storflaaet Skikkelse med et djærvt, godmodigt Ansigt, indrammet af et fyldigt rødbrunt Rundskjæg, hun en undersætsig, noget sværlennet Pige paa nogle og tyve Aar med blaa Dje og

hørgult Haar, som i en tæt Fletning var sat op i Rakken. Ansigtet var stærkt fregnet. Haand i Haand sad de og saa ud over Søen. Krusningerne, som Foraarsvinden jog hen over den rolige Flade, glimtede og blinkede i Solskinnet. Bølgerne skulpede ind over Stranden, rullede de mange smaa glatte Sten henover det vaade Sand op imod Land for i næste Djeblif at trække dem med sig ud imod Dybet og saa begynde den samme Leg forfra, altid ledsaget af den samme ensformige, dumpe, drønende Lyd, hvortil Bølgernes Skuren mod de mange Millioner Sandkorn samler sig.

„Er Du nu rigtig lykkelig, lille Kristine“, udbød han. „Ja, Svend, det er jeg. Hvor jeg takker Gud, at Konsul Klausen kom os til Hjælp og gav Dig sin Sagt at føre. Ellers havde Moder bestemt tvunget mig til at tage Skrædder Jensen, hvor modbydelig han end er mig“.

„Dg havde Du givet efter?“ spurgte han med et hastigt Djefast.

„Ja, hvad skulde jeg ellers gjøre. Moder har jo aldrig funnet lide Dig.“

„Og jeg skulde den Dnde splitte mig taget Dig fra Fanden selv, om det skulde været“, skreg han og sendte en Sten i Smut langt ud over Søen.

„Saa sandt jeg lever, skulde ingen have taget Dig fra mig, saalidt som noget nu skal stille os“, fortsatte han mildere og saa Pigen kjærligt ind i de blaa Øjne.

„Hii, Hii, Hii“, skreg det ud over Søen. En stor sort Kobmaage var slaaet ned mod en af de mange smaa hvide Maager, som fiskede i Brændingen, havde skræmt denne og ranet dens Bytte fra den. „Hii, Hii, Hii“, lød igjen den skræmte Maages Skrig, medens Forfølgeren forsvandt med Byttet.

Kristine gøs. Dette Skrig i dette Djeblik klang i hendes Øren som Søens Haanlatter over hendes Kjærestes dristige Ord. Hun gjemte sit Hoved ved hans Bryst, ræd for en ubestemt Fare.

„Gud raader for Menneskets Veje“, sagde hun dæmpet.

„Enhver er sin egen Ulykkes Smed“, svarede han; „men er Du saadan Nar til at ræddes, Kristine?“

„Ja, Svend, jeg ved ikke, men jeg blev pludselig saa bange for at der forestaar os en Ulykke. Kom lad os gaa hjem.“

Langsomt gik de hen over Strandkantens vaade Sand. Ved Døren til Toldbetjentens Bolig, en gul Bindingsværksbygning, lidt større end de omliggende Fiskerhytter, og hvis hvidmalede Flagstang samt det store Skilt — det danske Vaaben i Guld paa rød Grund — anbragt mellem Binduerne, bidrog til at henlede Opmærksomheden paa den, — hvistede Kristine til sin Kjæreste:

„Svend, Du skal for min Skyld holde af Fader og Moder, selv om de ikke ere gode imod Dig. Jeg skal nok lønne Dig for det“, og hun kyssede ham lige midt paa Munden og smuttede ind. Han fulgte efter.

Toldbetjenten, en thf, gemyttlig Mand blev selvfølgelig blandt det lille Fiskerlejes fattige Befolkning betragtet som en Standsperson, tilmed var hans Kone en Præstedatter. Flere af hendes Forfædre havde været Præster. Fortællingen herom, som hun, der besad et vist imponerende Ndre, ikke glemte at anføre ved alle mulige Lejligheder, maatte selvfølgelig øge hendes Ry for Finkhed blandt de fattige Fiskerkoner, som mangen Gang knap kjendte deres Bedste-

forældres Navne. Datteren Kristine blev derfor ogsaa af de unge Fiskere i Havnen betragtet som en fin Tomfru, det ikke passede sig en Fisker at tænke paa. Da nu Svend Andersen efter mange Mars Fraværelse kom hjem som Styrmand og vandt Tomfruens Haand og Hjærte, brød Sladdereren løs. Men Svend brød sig ikke derom.

„Lad dem bare lye lille Kristine“, sagde han, „det er bare Misundelse og Arrigskab. Vi to ere lykkelige og skulle blive det hele vort Liv.“

Ja, hun var lykkelig. Sladdereren brød hun sig ikke om. Værre var det, at Fa'er og Mo'er ikke kunde lide Svend. De havde haabet, at faa hende gift med den rige Skræder Jensen oppe i Kjøbstaden. Han var rigtignok Entemand, men sad i en god Stilling og kunde magelig ernære en Kone, medens Svend Andersen intet andet ejede end den utaalelige Selvtillid, der hvert Djeblif bragte ham i Klammeri med Svigerforældrene.

Smidlertid gik Tiden. Kristine syede Udstyr og Svend gjorde to Farter paa Norge med Konsul Klausens gamle Sagt „Haabet“. Begge løb af til Konsulens fuldkomne Tilfredshed.

„Dygtig Skipper den Svend Andersen“, sagde han i Forbisarten til Toldbetjenten.

„Hm, Hm“, svarede denne lidt vantro; men da „Haabet“ igjen løb ind i Havnen, gav han Svend et varmt Haandslag med de Ord:

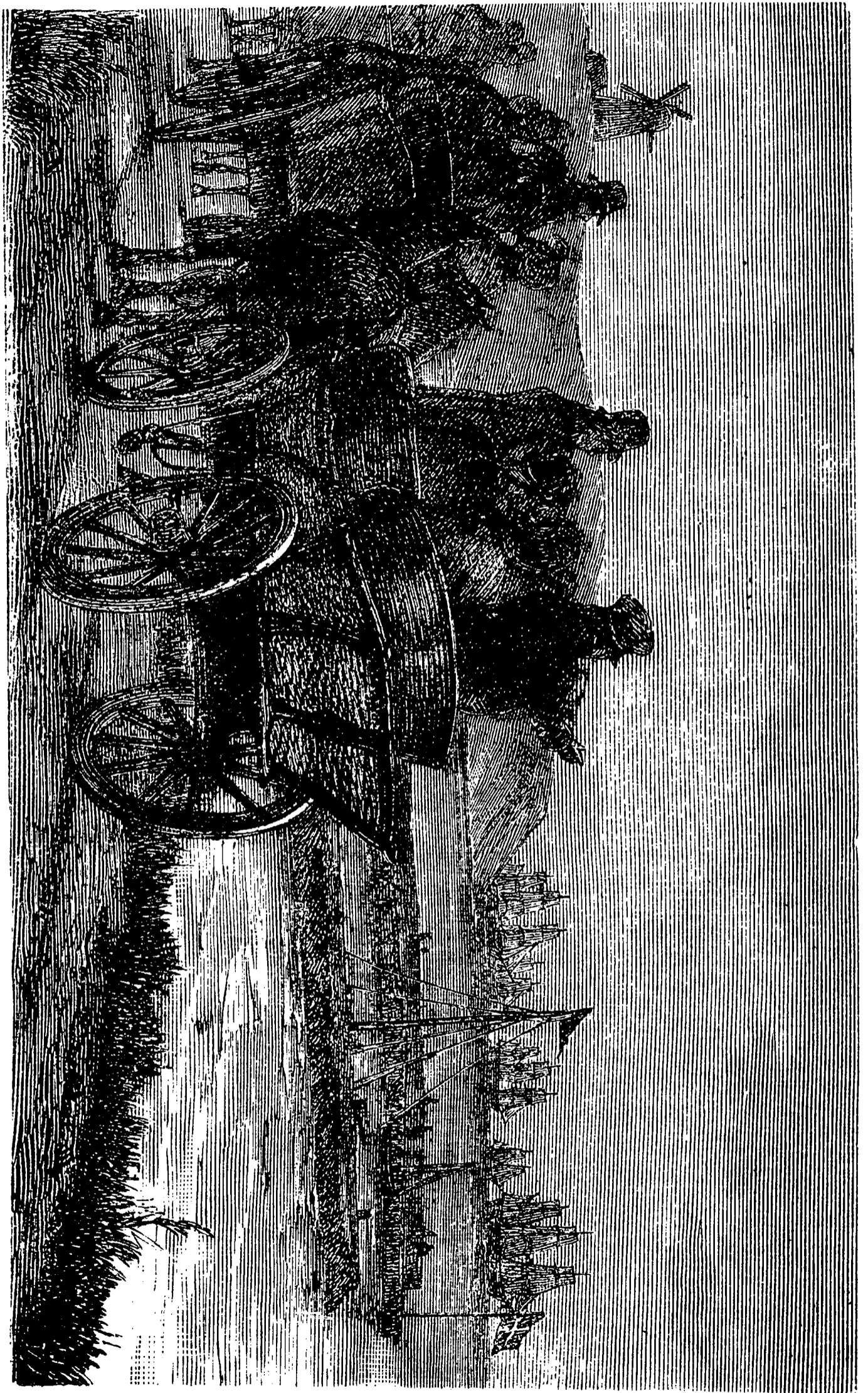
„Svend, Du er en dygtig Fyr, og jeg har Ratten harpune mig taget fejl af Dig; men der har Du min Haand“.

Svend Andersen slog sin barkede Næve om den fremrakte Haand og mumlede noget i Skjæget, hvoraf Toldbetjenten kun forstod Ordet Kristine.

„Ja hun skal være Dig vel undt. Sikken Næve! Ratten harpune mig, om Du ikke er anderledes Karl end den visne Skræder Vinkenben“, og han klappede ham godmodig paa Skulderen og trak ham hjem til den ventende Kristine.

Fiskerne derude ved Havnen indsaa nu, at Svend var en Mand, der skulde respekteres, og var først den Erkjendelse vundet, følte man sig helt stolt over, at han havde snappet Havnens lille Prinsesse og ikke en Mand oppe fra Bhen havde hjemført hende. Kristine var jo ogsaa en god lille Pige. Man forstod ikke, hvorledes man havde kunnet fortælle saa meget ondt om hende; men hverken Per eller

Poul, Karen eller Maren havde da forresten nogensinde troet et Ord af Sladderen. Da saa endelig hen i Høst Bryllupsdagen kom, var hele Befolkningen dervede parat til i Gjerningen at lægge deres Deltagelse for Dagen. Kun Kristines Moder havde ondt ved at forsonc sig med Forbindelsen. Svend var hende for raa og saa bandede han saa ugudeligt, hver Gang Hidsigheden løb af med ham.

Med Graavejr brød Dagen frem. Tunge, regnsvangre Skyer hang hele Formiddagen truende paa Himlen. Af og til kom en Byge, og man hørte Tordenen rulle langt borte. Hele den voksne Befolkning deltog i Bryllupsstoget til Kirken i den nærliggende Kjøbstad. Med Musik foran, under Latter og Jubel kom Vognstoget nu i fuld Firspring tilbage fra Kirken. En frisk Blæst havde fejet Skyerne af Himlen. Alt var slede om Lykke.

Da dukkede pludselig frem ude paa Søen ret ud for nordre Næs, hvor Fyret ligger, et stort Skib for fulde Sejl. Dets Rejsning, Takkelage og Sejlmængde viste strax, at det ikke var nogen almindelig Koffardisarer

„Et Krigsskib, et Krigsskib ud for nordre Næs“, gif derfor Raabet strax fra Vogn til Vogn.

„Et Linieskib“, sagde Toldbetjenten.

Men se, nu glemte Musikanterne at spille, og Vognene sagtnede Farten; thi frem bag nordre Næs gled igjen et stort Skib, saa nok et, saa en hel Mængde. Skib paa Skib, en hel Flaade. Linieskibe, Fregatter, Korvetter og mindre Skibe, man talte 20, 30, 40 over halvtreds, og endnu kom der flere. Hele Søen var bedækket med Sejlere, og alle sammen stod de syd paa.

„Det maa jo være Englands Flaade, Folkens“, sagde Toldbetjenten til Fiskerne, hvis Bogue nu holdt i Klynge omkring Bryllupsfolkens Vogn.

„Hvor mon hans Røvertog gjælder denne Gang“, henfastede en gammel Fister.

„Gud naade Danmark, gjælder det Kjøbenhavn“, sukede en Kone.

„Na“, sagde Svend, „1801 gav vi dog den forbandede Britte sin Bekomst. Brygl kan han saa igjen. Blæs op, Musikanter og lad os komme af Sted.

Hurtig rullede Vognene atter hen ad Landevejen. Alle Havnens Unger stod og ventede og raabte Hurra, da Vognene svingede op foran Konsulens Pakhus, hvor Bordene vare dækkede, og Dansen siden skulde gaa for sig. Men

Uystigheden var borte og kom ikke tilbage. En dump Anelse om kommende Ulykker trykkede Humøret og lod sig lige lidt jage paa Flugt ved Præstens alvorfulde Tale som Konsulens eller Toldbetjentens Bittigheder, ja ikke en Gang af Violinens skrattende Melodier, da Bordene vare tagne bort, og Dansen begyndte.

Faa Dage efter stod „Haabet“ igjen nordpaa. Det skulde være den sidste Rejse for i Mar. Farvandet begyndte at blive usikkert, man yntede om engelske Krydsere, dog endnu vidste ingen ret Besked. Men var der Risiko ved Rejsen, var Udsigten til Fortjeneste des større. Konsul Klausen gav derfor ikke Svend Tid til ret længe at nyde Egteskabets Glæde. Anap otte Dage efter Brylluppet se vi „Haabet“ staa ud af Havnen for en rask Kuling af Syd.

Hvor det var trist for Kristine at sidde alene i den lille Stue, naar Mørket faldt paa. En Aften sad hun og saa ud paa Lysskjæret, som Fyret paa nordre Næs hver femte Minut kastede hen over den skumklædte Sø. Brændingens Drøn lød højt den Aften. Af og til kom et hæst Maagestrig ude fra Søen. Det var ubehageligt.

Men hvad var det? Der kom Røre iblandt Fisterne. Hun hørte Træstokklapren, Smækken med Døre, Banken paa Ruder, og nede ved Havnen skimtede hun de utydelige Omrids af en stor Menneskeklynge, der hvert Øjeblik voksede. Nu blev Døren til hendes Stue revet hastig op, og en gammel Mand med et rødt, fordruffent Ansigt og med gult tjavset Haar tumlede ind i Stuen. En Stank af Brændevin, Tjære og Beg gik foran ham og fyldte den lille Stue.

„En — En — Engelsk — Hi, Hi — Engelskmanden — Hi, Hi — brænder Kjøbenhavn“, hikkede han forpustet og med tykt Mæle.

„For Guds Skyld, hvad siger Du dog, Anders“, raabte Kristine bleg af Skræk.

„Hi, Hi Kon — Konsulen er —“, vedblev Anders, Svends Fader, at hikke; men Kristine hørte ikke mere. I en Fart var hun ude af Døren ovre i Klyngen. Der stod Kvinder og Mænd iblandt hinanden. Rædsel og Gru læstes i alle Ansigter. Midt i Gruppen stod Konsulen med et Brev i Haanden.

„Ja“, sagde han nu har I hørt det. Den engelske Hær har gjort Landgang paa Sjælland. Kjøbenhavn bliver bombarderet, og Byen brænder allerede paa flere Punkter. Bore Handelsflåde ville efter al Sandsynlighed blive

opsnappede af engelske Krydsere og Kapere. Folk! frygtelige Ulykker ville ramme vort kjære Fædreland, maaske langt frygteligere end nogen af os kan tænke sig."

Kristine hørte ikke mere, hun mærkede Graaden klemme hende i Halsen og skyndte sig hjem. Svend var paa Søen, hvordan kom han dog hjem", tænkte hun, og saa brød Graaden frem.

Inde i hendes lille Stue var Anders faldet i Søvn i Skaffelovstrogen og snorkede nu Rusen ud. Han kunde sove, ham havde Brændevinen gjort ufølsom for alt; men lige meget, han fik have Lov at sove i Krogen, hun var ræd for at være ene med sine Tanker. Atter stirrede hun ud over Søen paa Glimtet fra Fyret, men paa en Gang udeblev det. Hun talte Minutterne, der gik 5, 10, et helt Kvarter, det stærke Lysglimt kom ikke igjen. Fyret var slukket for ikke at tændes i mange Tider.

Dagene gik. Der kom skrækkelige Meddelelser fra Sjælland. Kjøbenhavn var skudt ned og i Engellsmandens Magt. Flaaden erobret.

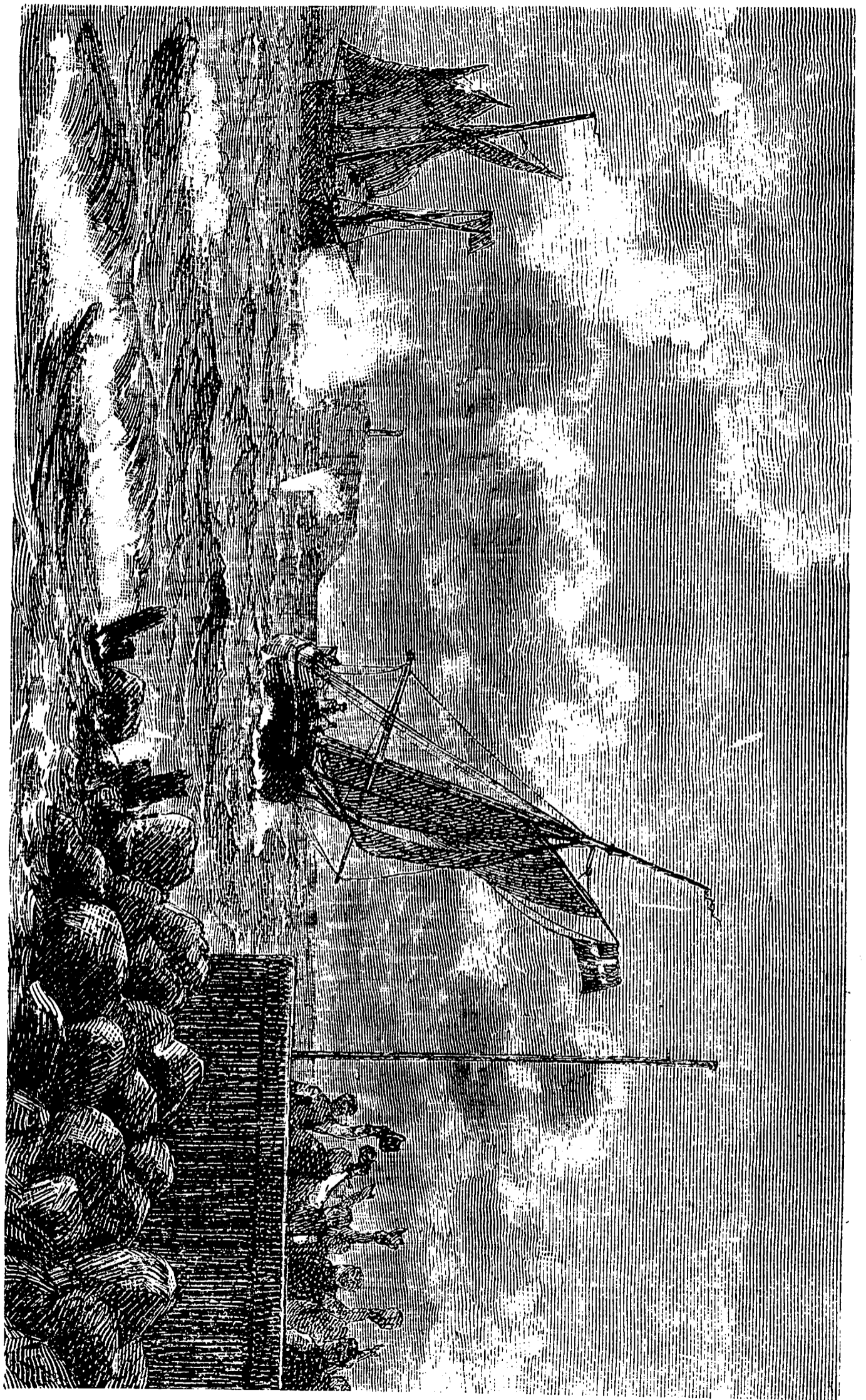
• En Septemberdag saa man da igjen nede ved Havnen en Sejlerskare staa nordpaa. Stolte Linieskibe og prægtige Fregatter, slanke Korvetter og lette Brigger.

"Nu sejler Britten med Danmarks Flaade", lød Raabet fra Hytte til Hytte. Folk stimlede sammen rædselslagne og forfærdede.

De prægtige Skibe, Danmarks Stolthed, frigstagne med engelsk Flag og under Konvoi af engelske Orlogsmænd.

Dagen efter krydser en engelsk Kanonbaad ud for den lille Havn. Ingen Fiskerbaad tør mere gaa ud. Mændene oprette en Strandvagt, som Konsulen forsyner med nogle Sagtbøsser og Krudt. Rugler maa man selv støbe. Toldbetjenten leder Forsvaret. Den tykke Mand stønner under al den Besvær og Staahei. Engellsmanden bliver imidlertid rolig liggende derude. Saa kommer pludselig en Dag for en stiv Kuling af Nord Sagten "Haabet" frem bag nordre Næs saa tæt ind under Land som mulig. Han har fire Kvartmil til Havnen, medens Engellsmanden krydser to Kvartmil sydpaa. "Haabet" opdager Faren, samtidig med at Englænderen krydser op for at træffe ham, og braser hver Klud til som trække kan. Inde paa Land bliver der Røre, og Folk stimle sammen paa Brohovedet. "Haabet" er dog kun en daarlig Sejler. Englænderen er ud for Havneindløbet,

knap hundrede Favne ude, medens „Haabet“ har omtrent en halv Kvartmil igjen. Næste Gang Englænderen vender vil han komme ned paa „Haabet“. Der synes ingen Redning.

„Ratten harpune mig, er han bleven gal“, brøler Toldbetjenten. „Haabet“ har vendt og staar nordost ud.

„Han er uden Redning“, svarer en gammel Fiske-
„Se der.“ —

Braget af et Kanonstuds ruller ud over Søen. Ruglen slaar forbi Bungen af „Haabet“, der øjeblikkelig drejer op mod Vinden og stryger Flaget. Et Hurra runger ind mod Land fra Britten. Kristine kaster sig til Jorden i kvalfuld Angst.

„Han er Ratten harpune mig taget, den Dumrian“, siger Toldbetjenten.

Men hvad er det. Engelskmanden krænger over i den Bagbordside, og hans Sejl flapre. Og nu drejer „Haabet“ igjen og sætter Sejl til, medens et smysende Harniskrig lyder fra Kanonbaadens Besætning.

„Kalkgrunden“, raaber pludselig den gamle Sømand, „Engelskmanden har grundstødt. Godt flaret Svend, Du skal ha'e et Hurra.“

„Hurra for Svend Andersen.“

„Fader, hvad er det?“ hviskede Kristine.

„Engelskmanden har grundstødt. Rejs Dig op, min Pige. Du staar „Haabet“ strax ind i Havnen. Ratten harpune mig. Fandens Karl den Svend.“

Atter rullede Braget af et Kanonstuds henover Søen. Denne Gang splintrede Skuddet Skandsflædningen paa „Haabet“ og nu strøg Sagten under rungende Hurra ind i Havnen.

„Hør Folkens“, sagde Svend Andersen, da han kom i Land, „vil I som jeg, jaa prøver vi paa at tage Engelskmanden i Nat, før Høivandet løfter ham af Grunden.“

Hans Blik fo'r hen over Kredsene. Mændene stode tvivlraadige.

„Det er den Dude brandstage mig en Kujon, som ikke tør vove sin Trøje. Er I ikke Mænd for at gaa ud, er jeg ikke bange for at gaa ud med Kjællingerne. Gaar I jaa paa'en Folkens.“

„Leve Svend Andersen.“ Alle vilde med.

Næsten af Dagen gik med Forberedelser. Baadene bleve

satte i Stand, Narene omviklede med Værk. Svend havde knap Tid til at offre sin Kone en Time.

Endelig gik Solen ned. Det satte paa med Blæsten. Maanen vilde først gaa ned ved Midnatstid. Saalænge fik man vente. Endelig slog Timen. Det blev fuldstændig mørkt. Lidt efter gled et halvt Dusin Baade, hver bemandede med 6 à 7 Mand, gamle og unge, lydløst ud af Havnen. Yderst paa Brohovedet stode Kvinderne i Stimmel for at følge Mændenes Togt saa vidt mulig. Alt var stille ude paa Søen. Ventetiden forekom Kvinderne grusom lang.

Da lød gennem Mørket en gennemtrængende Piben. Engelsemanden havde opdaget Baadene og gjorde klart Skib. Saa faldt et Geværskud saa nok et, saa en hel Salve og nu knaldede det derude paa Søen. Raab og Skrig lød ind til Kvinderne. Bludselig sendte Engelsemanden Blaalyk til Vejrs, der et Djeblik lyste ud over Søen og viste Baadene i Kredts omkring Britten i nogle Favnes Afstand. Atter begyndte Skydningen. Engelsemanden lader sig ikke entre, og nu stiger Vandet. Et rasende Skrig sfingrer igjennem Mørket. En Række Bøsseskud falde endnu, saa tordner et Par Kanonskud, og derpaa bliver alt stille ude paa Søen. Britten maa være frelst. Kvinderne knæle i Bøn inde paa Brohovedet, medens Efteraarsvinden piber kold og flam gennem deres Klæder

Bludselig slaar Flammerne højt til Vejrs. Det er den gamle Anders Skibstømrer, som har tændt Ild paa sine tomme Tjæretønder og Bragstumper. Flammerne kaste deres røde Lys ud over Søen, og man ser Baadene nærme sig Land.

„En — to — tre — fire — fem“, tælle Kvinderne i Spænding. Gud staa os bi, der mangler en Baad“.

Smidlertid ro Baadene ind i Havnen. To døde og flere saarede, hvoraf dog ingen livsfarlig, bringes i Land. Den sjette Baad havde Engelsemanden fulsejlet, da han slap af Grundten, i samme Djeblik Folkene vare ved at entre. Fire Mand af dens Besætning vare blevne optagne af de andre Baade. Om de to andre vare druknede eller fangne, vidste ingen Bested. Den ene af disse to var Svend Andersen.

Hu holdt Sorgen sit Indtog i det lille Fisterleje. Den ene Mand sig drev nogle Dage efter op paa Kysten; men Svend Andersen var og blev borte.

De tre Mænds Begravelse var overmaade højtidelig,

alle Beboerne fulgte. Dannebrog laa paa Kisten og Præsten talte ved Graven om Borgerdyd og Kristentro.

Kristine boede nu alene med sin Sorg i det lille Hus. Uvissheden om Mandens Skæbne pinte hende haardt. Undertiden syntes hun at mærke, han var paa Hjemvejen; men Tiden løb og han var og blev borte.

Vinteren gik og Sommeren kom med Dyrtyd og Penge-
nød. Spaniere, andalusiske Ryttere, bleve lagte i Kvarter
nede i Havnen, medens den engelske Krydser stadig holdt
Vagt ude paa Søen. Kristine maatte arbejde for at bjærge
Føden til sig og den lille Dreng i Buggen, Svends livag-
tige Billede. Angsten og Sorgen havde skæmmet hendes
forhen saa friske Ansigt. Værst var det, at Moderen igjen
begyndte at plage hende med Skræder Sengen. Det var en
hæderlig gammel Mand, Børn var der ikke, og godt Ud-
komme havde han.

Saa, et godt Udkomme, men Kristine kunde ikke lide ham. Al den Kjærlighed, hendes Hjærte rummede, havde hun skænket Svend, og saa var det jo langt fra afgjort, at Svend var død.

„Na dit Tosskehoved“, udbrød Moderen, „tror Du man gifter sig for Kjærlighedens Skyld. Nej, Du, naar en Mand kan føde en Kvinde og ellers er skikkelig og brav, kan hun altid leve sammen med ham.“

Gjorde Kristine saa flere Indvendinger, tilføjede hun højtideligt:

„Seg er din Moder, Du kan da nok tænke, jeg vil dit bedste.“

Men Kristine vilde intet høre. Hun vilde vedblive at leve som Enke selv om hun fik Visshed om Svends Død.

Et Par Dage efter denne sidste Samtale med Mode-
ren blev Drengen, lille Svend, syg. Febergløden brændte paa hans Kind, og Kristine manglede Penge til at kjøbe Medicin for. Da fik hun uventet Besøg af en af sine Barndomsveninder, en Farverdatter, nu Kjøbmandskone oppe i Kjøbstaden.

„Men Gud, hvor Du dog ser ud, Kristine“, udbrød Veninden. „Vil Du dog altid begrave Dig hernede, og den stakkels Dreng. Du kan jo slet intet gjøre for ham. Du skulde gifte Dig igjen. Det duer ikke at være Enke.“

Taarerne løb Kristine ned ad Kinderne. Hvor havde hun ikke slidt for Drengens Skyld, og nu laa han og dro-
ges med Sygdommen uden at hun kunde hjælpe.

Saa gav Kristine efter. Svend blev stævnet til at møde inden Mar og Dag paa Thinge, for at faa sit Gæteskab ophævet. I Mellemtiden besøgte den gamle Stræder Jensen hende ofte i hendes lille Hus ved Havnen. Efterhaanden forsonede hun sig saa med hans Besitter og Bæsen, især da han altid var kjærlig mod hendes lille Dreng.

Næste Foraar stod Brylluppet, og Kristine flyttede ind til Byen til sit ny Hjem.

Marene gik imidlertid, og Mindet om Svend, der stadig blev borte, bleguede efterhaanden.

II.

8 Mar efter de i Begyndelsen af denne Fortælling skildrede Begivenheder rullede en Fiskervogn henad den støvede Hedevej, der førte fra Byen til Havnen. Solen gik ned bag et Hav af purpurøde Skyer, som efterhaanden spredte sig over til den vestlige Horisont. Paa Vognen, der vendte hjem fra Marked i Nabobyen, sad hos Ruffen en tarvelig klædt Sømand paa mellem 30 og 40 Mar. Hans store lyse Skjæg bredte sig helt rundt om det noget barske og melankolske Ansigt. Uden at ville indlade sig i nogen Passiar med Ruffen, sad han og stirrede ud over Heden ned mod Fyret, hvis Glimt af og til skjelnedes. Endelig var Stranden naaet. Med Tak til Ruffen sprang han af og ilede hen til det lille Hus, hvor Svend Andersens en Gang havde boet. Et svagt Lysstjær trængte ud gennem det forreste Vindue. Den fremmede Mand standsede et Djeblik og lyttede ved Vinduet. Støjende Børneraab trængte ud til ham. Der gik et febrilst, uroligt Træk over hans Ansigt, og med Hast traadte han ind i Stuen uden at banke paa; men veg i samme Djeblik tilbage op mod Døren som slaaet af Rædsel.

„Var det ikke her Svend Andersens Kone boede“, stammede han endelig til Folkene, som havde rejst sig og saa med Forundring paa hans Udfærd.

„Jo“, sagde Manden, „men det er længe siden. Efter Svend Andersens Død har hun for mange Mar siden giftet sig med Stræder Jensen oppe i Byen.“

„Er da Svend Andersen død?“

„Ja, han druknede en Gang for mange Mar siden, da

han fik Fisserne til at angribe et engelsk Krigsskib. Det var Galmandsværk og kostede fire Mand Livet. Den Baad, hvori Svend Andersen var, kæntrede og siden har man ikke hørt noget til ham. Hans Lig blev aldrig fundet."

Den fremmede var sunket sammen som knuget af en stor Sorg, ved den første Efterretning Fisseren meddelte ham. Nu rettede han sin høje Krop og strøg sig om Haagen med Haanden.

"Du taler som en Kujon, Mads Sørensen, jeg huster nok, at Du hin Nat var den eneste voksne Mand, som frygtede for at vove sin Trøje."

Mads Sørensen stod forbløffet overfor den ubekjendte Mand, hvis Blik hvilede paa ham med overlegen Foragt.

"Men med Forlov at spørge, hvem er ellers den fremmede Mand, og hvor kommer han fra?"

"En gammel bekjendt, Mads, der kommer tilbage fra den anden Verden", svarede den fremmede med Alvor og sprang ud af Stuen og ilede ind ad Kjøbstaden til.

"Herre Jesus, hvem kunde det dog være", sagde Konen.

"En gal Mand, tænker jeg, se en Gang Mo'er hvor han løber hen ad Bejen op til Byen."

Mand og Kone stirrede en Stund efter den Fremmede, saa lukkede de igjen Døren, og snart sov det lille Hus.

Oppe i Byen standsede den høje fremmede Mand udenfor et lille Hus over hvis Gadedør var malet:

L. Jensen, Skræder.

Han standsede et Djeblik som i stærk Kamp med sig selv, saa gik han lidt frem og tilbage paa Brostenene og søgte at figge ind i Dagligstuen gennem en Sprække i Kullegardinet. Der var Lys derinde; men han kunde intet se. Endelig bankede han paa Døren. En Bondepige lukkede op.

"Hvem er det", blev der raabt inde fra Dagligstuen.

"En fremmed Mand, som vil tale i Enrum med Madam Jensen."

"Hvad er det for Snak", svarede den samme Stemme.

"Han siger han har Hilsen til hende fra en Ven i England."

"Luk ham ind i Butikken, Stine, og tænd Lys, saa kommer jeg strax", raabte en kvindelig Stemme, som bragte den fremmedes Hjerte til at banke voldsomt.

Han traadte ind i Butikken. Bigen satte Lyset fra sig og gik ud igjen. Et Djeblik efter traadte en endnu ung

Kone derind. Hun standsede forskrækket ved at se den høje Mand med det store Skjæg, der stirrede paa hende med frampagtigt udvidede Pupiller kridhvid i Ansigtet. En Gysen gjennemfo'r hende; men pludselig skreg hun:

„Svend, Svend! O Gud, er det Dig!“ og stormede frem for at kaste sig til hans Bryst. I Gjensynets Djeblig glemte hun, at hun tilhørte en anden. Han stødte hende harmfuldt bort.

„Troløse Kvinde“, sagde han langsomt, som vilde han understrege hvert Ord, kom mig ikke nær, eller ved Gud jeg knuser Dig.“

„Na Svend, tilgiv mig den Synd jeg har gjort Dig. Jeg bliver aldrig Menneske mere fra i Aften.“

Hun kastede sig paa Knæ foran ham og græd og bad. Han stod lige urokkelig.

„Sin Nat“, fortsatte han, „da vi vilde tage Engelsen, blev jeg saaret og fangen. Jeg skulde have været skudt som Sørøver; men slap med Fæstningsarbejde. I de mange Aar jeg har maattet trælle i de engelske Fæstninger har Haabet om at gjense Dig, om en Gang at blive fri og komme hjem til min Hustru alene holdt mit Mod oppe. Jeg gjorde min Gjerning, hvor haard den end var, med overordentlig Samvittighedsfuldhed og Nøjsagtighed for des før at vinde Friheden. Endelig efter halvniende Aars Fangearbejde slap Englænderne mig fri, og jeg skyndte mig hjem. Kunde Du tænke, hvor jeg var lykkelig til at gjense min lille Kone, saa vilde Du, troløse Fruentimmer, forstaa, hvor skræffelig Slaget har ramt mig. Hvad er de 8 Aars Fæstningsarbejde mod denne Ulykke.“

„Tilgiv mig, Svend, har jeg end gjort Dig saa megen Synd, saa tilgiv mig. Jeg har altid holdt af Dig, hun græd og klyngede sig til ham; men han stod lige stiv og bleg.

„Kristine er jeg Fader?“ hviskede han endelig.

„Ja“, svarede hun.

„Hvor er Barnet?“ stammede han.

„Han er i Seng.“

„En Dreng, hent ham.“

Hun rejste sig op og med et langt bønligt Blik til den strænge Mand, vaskede hun ud af Butikken.

Et Djeblig efter kom hun tilbage med den otteaarige Purl paa Armen. Hun rakte ham over til Faderen, som Drengen forbavset stirrede paa.

„Kys din Fader, Svend, og bed ham være god imod din Moder“, hvisttede hun Drengen i Øret.

„Fader er jo død“, græd han angst.

„Nej vist er han ej min Dreng, han lever“, udbrød den høje Mand og tog Drengen i sine Arme. „For at trykke Dig i mine Arme kom jeg herind“ vedblev han og trykkede Drengen heftigt i sine Arme. „For din Skyld tilgiver jeg din Moder, at hun har ødelagt mit Liv. Kys mig endnu en Gang, min Dreng, min egen Svend, saadan og engang til, og saa ses vi aldrig mere; thi nu rejser jeg og sætter aldrig mine Ben mere i Danmark. Der Kristine tag Drengen og lev vel.“

Taarerne rullede ned ad den store stolte Mand's Kinder; men i et Spring var han forbi Kristine, ude i Gangen og borte. Kristine stod maalløs og stirrede efter ham. Benene rystede under hende, hun maatte sætte sig ned, og saa brød Graaden frem.

„Lille Mo'er, Lille Mo'er, raabte Drengen forstyrret.

„Men hvad i Alverden er det for et Spektakel“, raabte en gammel pibende Stemme inde fra Dagligstuen og den gamle graahaarede Skræder kom hinkende ind i Butikken.

„Men hvad fejler Dig, Kone, hvorfor græder Du. Hvem var den fremmede Mand?“ spurgte han.

„Svend, Svend, der ikke er død“, stønnede hun.

„Svend Andersen, din forrige Mand; men det er jo umuligt. Han er jo død for mange Aar siden.“

„Nej Jensen, det var ham.“

„Naa, naa dit Ægteskab er lovformeligt opløst, han har intet Krav paa Dig, saa Du behøver ikke at være bange.“

„Bange, nej! men den Ulykke jeg har voldt ham.“

„Na, vi kan jo hjælpe ham lidt paa Gled, han er vel fattig.“

„Hjælpe Svend, ikke en Skilling vilde han vist modtage af os. Han er rejst og sætter aldrig sine Ben mere i Danmark. Gud staa ham naadig bi.“

„Ja, ja, saa kan jeg intet gjøre for ham“, snerrede Skræderen og hinkede tilbage til Dagligstuen.

Kristine blev syg efter dette Besøg, i lang Tid svævede hun mellem Liv og Død, tilsidst vandt Livet dog Sejr. Da hun stod op igjen efter Sygdommen, var hun helt forandret Tavt, ordknapp og alvorlig gik hun omkring og gjorde sin Pligt; men aldrig mere saas der et Smil om

hendes Mund. Haard og ukjærlig var hun ogsaa bleven mod den gamle Mand, der for Loven var hendes Husbond, medens han, hvem hele hendes Kjærlighed tilhørte, flakkede landflygtig om i fremmede Lande. | Kun lille Svend var hendes Glæde. Med ham kunde hun spøge af og til et Djebkit; men saa laa Alvoren igjen over hendes blege Ansigt. Ofte bad hun til Gud, at han dog en Gang igjen vilde føre hende sammen med Svend.

III.

Marene løb. Det ene efter det andet rullede hen over den lille Kjøbstad og sænkede efterhaanden den ældre Slægt i Graven og modnede Ungdommen til at tage Arv efter deres Fædre.

Stræder Jensen har længst hvilet ude paa Kirkegaarden. Det ærgrede ham, aldrig mere fra hin Aften at se et Emil paa Hustruens iskolde blege Ansigt. Han blev vranten og sær og vanskelig at omgaa; men ligegyldig, uden at klage gjorde hun mekanisk sin Pligt. Til sidst begyndte han at gaa i Barndom, og saa døde han efter nogle Mars tiltagende Svaghed. Samme Aar døde Kristines Fader, og Moderen flyttede op i Byen til hende, som Stræderen havde indsat til sin Universalarving. Forholdet imellem de to Kvinder var dog altid spændt; thi for Kristine stod Moderen som den, der havde styrket hende i Ulykke og var Skyld i de mange Mars Lidelser, hun maatte udstaa, og mange bitre Klager maatte Moderen taale. Endelig døde ogsaa hun, og Kristine stod ene med Svend, der nu var en stor kraftig Mand, og tænkte paa at gifte sig og aabne en Kjøbmandsforretning i hans Stiffaders Gaard. Ejendommen skulde bygges helt om, der skulde bygges Stalde og Baghuus, samt indrettes Butik i Forhuset. Under al denne Travlhed gif den halvhundredeaarige Kristine om, og ordnede med det stenkolde stivnede Ansigt alt til Brylluppet. Henri Foraaret, da Frugttræerne sprang ud og de smaa Træfugle vendte hjem fra Syden, stod saa Brylluppet, og samme Dag aabnedes Kjøbmandsforretningen. Kristine flyttede over i et Par smaa Værelser, der vare indrettede til hende efter hendes eget Ønske i Baghuset. Forgjæves søgte Svigerdatteren, der var en god og brav Kvinde, at nærme den gamle Kone

til sig. Hun holdt sig i sin egen lille Lejlighed tilhyneladende uden Interesse for noget. Af og til, naar Vejret var smukt, gik hun op paa en Kæmpehøj et lille Stykke udenfor Byen og kunde der timevis sidde og stirre ud paa de hvide Sejlere ude paa Søen. Hvad hun søgte derude talte hun aldrig om, og vilde nogen spurgt hende, havde hun intet Svar haft.

Neni Efteraaret blev det en forfærdelig Storm. Havets Brølen blandede sig med Stormens Tuden og holdt Beboerne i den lille By vaagne om Natten. Næste Morgen erfor man, at i Nattens Løb var et stort amerikansk Skib strandet udfør nordre Næs. Hele Mandstabet var druknet paa nær en gammel Matros, som havde surret sig fast til Masten og blev reddet af Fiskerne ved Daggry. Han var dog meget lidende, Lægen havde maattet amputere begge hans Ben, som vare angrebne af Koldbrand. Rygtet om denne Søulykke gjennemløb om Formiddagen den lille Kjøbstad. En underlig Uro greb Kristine ved Efterretningen derom. „Han svor aldrig mere at sætte sine Ben paa Danmarks Grund“, gjentog hun for sig selv, medens hun vandrede urolig op og ned ad Gulvet i sin lille Stue. Hun kunde ikke holde det ud. Hun maatte se den syge. Langsomt gik hun ad Sygehuset til. Rigtig, der laa Svend. Skjæg og Haar var graasprængt; han selv kæmpede i Bilde med Feberen; men det var ham, hun i saa mange Aar havde bedet Gud sende hende tilbage. Fra det Djeblik veg hun ikke fra Sygesengen.

„Han staar det igjennem“, sagde Lægen en Dag, og da endelig den syge fik Bugt med Wildelsen og fæstede Blikket paa hende, strømmede de længe tilbageholdte Taarer ned ad den gamle Kvindes Kind.

„Kristine“, hvistede han.

„Svend“, svarede hun, „Gud har hørt min Bøn og sendt Dig tilbage til mig. Fra nu af skulle vi ikke skilles. Tro mig, Du aner ikke, hvad jeg har lidt ved at have forspildt dit Liv — og mit eget.“

„Min egen Kristine“, stammede han sagte.

„Sej har i mange Aar igjen siddet Enke og ventet paa Dig“, vedblev hun. „Saasnart Du bliver rask, flytter Du hjem til mig.“

Fra den Dag var den gamle Kvinde som forandret. Der kom Lys i de kolde Dine og Smil paa den runke Kind. Da hun gik hjem fra Sygehuset, havde hun en For-

nemmelse, som om hendes Livs Joraar først nu skulde begynde, da alt i Naturen var ved at visne.

Svend kom sig. I mange Aar boede de to gamle i den lille hyggelige Lejlighed i den ny Kjøbmand Svend Andersens Baghus, og man kunde tidt se den djærve gamle,

Sømand med det store hvide Skjæg trods sine Træben og Artykker stavre om i Sønnens Butik og Lager. Altid munter og tilfreds, men lykkeligst dog, naar han ovre i den lille Bagstuelejlighed kunde spinde en Ende om sine mange Farter for Kristine og Sønnen samt dennes Kone og Børn.

Dronning Elisabet af Danmark.

Det var en mærkelig Dag, da den fjortenaarige Elisabet af Nederlandene steg i Land ved Hvidøre bag Skovshovedpynten for at ægtevies med Kristiern den anden, Danmarks og Norges Konge, udvalgt til ogsaa at herske over Sverige. Store Forventninger knyttedes til denne Forening. Vel var Elisabet saa godt som forældreløs, idet hendes Fader

var død for ni Aar siden, og Moderen holdtes indespærret som sindssyg, og vel var det ikke rimeligt, at der kunde tilfalde hende nogen Arv, da hun havde to Brødre og en ældre Søster, men det var en betydelig Medgift, som efter Familiens Vedtægter tilkom hende, nemlig over 1 Miljon Kroner i vore Penge, hvilket ansat efter hine Tidens Kornpriser vilde gjælde 12 Gange saa meget. Dertil kom endnu, at selve Svogerskabet med en saa mægtig Slægt var en Fordel og Ære. I Løbet af saa Aar arvede Elisabets Broder, den bekjendte Karl den femte, efter sine Bedsteforældre paa mødrene og fædrene Side Spanien med store Besiddelser i Italien, dertil de nyopdagede Lande i Amerika, fremdeles Burgund med Nederlandene, og endelig valgtes han til Keiser over Tyskland, eller som det dengang kaldtes, det hellige romerske Rige. Brylluppet skulde holdes med Glans. Hele Rigets Adel var indbudt; to Erkebisper og ti Bisper, ja endog en pavelig Legat skulde forherlige Højtiden. Fra Tyskland var der mødt adskillige Fyrster og Sendemænd, og for at de kunde faa en god Hjemfærd, laa der ved Nykjøbing paa Falster 40 Skuder rede til at føre dem tilbage med Følge og Heste. Men Besætningen, der bestod af fattige Søfolk og Fiskere, klagede ynkelig over det Tab, de havde ved at ligge stille saa længe; thi Brylluppet skulde være holdt paa Kristiern den andens Fødselsdag, den 1ste Juli, men det led langt hen paa Maaneden, inden man hørte, at Flaaden, bestaaende af 8 danske og 3 nederlandske Skibe, var isærd med at give sig paa Vej. Dertil kom endnu, at en Del af Fyrsterne var rejste, og det faldt ikke let at holde gode Mæner ligeoverfor de tilbageblevne. Endelig kom det lidet opmuntrende Bud, at Bruden efter en stormfuld Overfart syg og elendig var gaaet i Land ved Helsingør for at komme en Smule til Kræfter, og hendes Vedsager, Erkebiskop Valkendorf, lod medfølge et Brev, i hvilket han blandt andet gav Kongen det venstabelige Raad, at han skulde lade sig rage, efterdi man ved Hoffet i Mekeln betragtede det som upassende at lade Skægget staa. Kristiern den anden har næppe været i den blideste Stemning, da han Torsdag den 9de August 1515 mødte Bruden og hendes Følge i Nærheden af Hvidøre, hvor hun just var stegen i Land. Den øsende Regn, der ødelagde de kostbare Klæder, holdt heldigvis op i samme Øjeblik, og man stillede sig paa et Gyldenstykkets Tæppe, der var bredt paa Jorden, Kongen med sin Søster Elisabet af Brandenburg ligeoverfor Bruden,

jom stod ved Siden af Enkedronning Kirstine, men snart paa Grund af overvættes Svaghed maatte sætte sig ned paa sin Hofmesterindes Stød. Derfor maatte ogsaa Biskop Vage Urne afforte den pyntelige latinske Tale, han havde forberedt sig paa.

Vi ville ikke dvæle ved den fordærvede Stads, saalidt som ved de følgende Dages Festligheder, der naaede deres Højdepunkt ved Bielsen og Dronningens Krøning Søndagen den 12te August. Iøvrigt var Elisabet efter Middelalderens Skik, som vi kjende fra Ingemanns Fortælling om Dronning Dagmar, Maret iforvejen i sit Hjem bleven viet med Mogens Gjø, som forestillede Kong Kristierns Person. For den unge Kvinde, Barn endnu af Alder, var nu begyndt en Lidelsens Tid, som snart modnede hende. Den største Anstødssten for hendes ægteskabelige Lykke ryddedes vel af Vejen efter to Mars Forløb ved Dnyveses pludselige Død, og 1518 fødte Elisabet sin Herre og Konge en Tronarving, som fik Navnet Hans efter sin Farsfader, men Kristierns Fortrolighed vandt hun ikke. Da han i Sommeren 1521 besluttede at gæste hendes Fødeland for at mødes med sin mægtige Svoger Keiser Karl, fik Dronningen saa lidt som nogen anden at vide, hvor Rejsen gik hen, skjønt Styrelsen af Riget i Mellemtiden blev lagt i hendes Hænder. Men hun saa' op til sin Mand med den ømmeste, inderligste Hengivenhed, og derfor var hun heller ikke noget Djeblik i Tvivl om sin Pligt, da Kongens Lykkestjærne dalede efter det stokholmske Blodbad. Skjønt Hertug Frederik, hvem den oprørske Adel havde tilbudt Danmarks Krone, opfordrede Dronningen til at blive i Riget og tilsikrede hende den bedste Behandling, fulgte hun Kongen med sine smaa Børn, Prins Hans og Døttrene Dorothea og Kristine, da han den 13de April 1523 indstibede sig i Kjøbenhavn, for at forlade Landet.

Det var ikke nogen opmuntrende Modtagelse, Kong Kristiern fik i Nederlandene; man hverken kunde eller vilde yde ham nogen virksom Hjælp til at gjenvinde sine Riger. Stort bedre gik det ikke i England; skjønt den despotiske Konge Henrik den ottende talte store Ord om, at man ikke kunde være bekjendt at se paa, at en salvet og kronet Konge var fordreven af sine egne Undersaatter, holdt han det gaaende med tomme Talemaader, og skjønt Kongeparret forlod ham under gjensidig Høflighed, var Kristiern inderlig forbittret over den Snæverhjøertethed, Gerrighed og det

Snyfleri, han havde faaet at se, og var nu bestemt paa at hjælpe sig selv. Om Efteraaret finde vi ham i Nordtyskland, isærd med at samle en mægtig Hær, men da det viste sig, at Kongen manglede Penge, spredtes den som Avner for Vinden, og det eneste, der blev tilbage, var en overvældende Gældsbyrde, som voldte baade ham og Dronningen ulidelige Plagerier. Nu da han ligesom for anden Gang havde mistet sine Riger, søgte han Trøst ved at høre Luther, der ogsaa baade i Tale og Skrift viste stor Deltagelse for ham. Dronning Elisabet, der nu opholdt sig i Berlin, blev af Kongen vunden for den nye Lære, i hvilken han selv fandt Glæde og Styrke, og hans Søster Kurfyrstinde Elisabet sluttede sig sammen med de to, til stor Forbittrelse for hendes Egtefælle. Men Kong Kristierns rastløse Mand kunde ikke hvile, og de haardhjærte Hovedsmænd, havde Pengetrav paa ham, lod ham ingensteds Rist og Ro. Da man holdt ham tilbage fra at komme paa Rigsdagen i Nürnberg 1524, mødte Dronningen paa hans Vegne; alle hørte paa hende med Medynk, kun ikke hendes egen Broder Ferdinand, der var mødt i Kejsers Sted, ja han havde ondt ved at finde Udtryk for sin Harm over, at Elisabet Skærtorsdag nød Raadveren paa lutherst Vis. I Forjommeren vendte hun tilbage til Nederlandene, stadig forfulgt af en uforstammet Fyrste, som vilde sikke sig hendes Person for at presse Penge af Kongen. Ogsaa Kongen unddrog sig Efterstræbelserne; nu var det ulykkelige Par atter samlet, og mødtes med Børnene, der havde været hos Regentinden, Elisabets Faster Margrete. Vel var Kongen ingenlunde velkommen hos Margrete, som aldrig havde været ham velsindet, og som efter Evne krydsede Keiser Karls Planer, naar denne fik et Anfald af Medlidenhed; men Kristiern havde intet andet Sted i Verden at vende sig hen, og den Del af Medgiften, han endnu havde tilgode, var ja bethdelig, at Renten af den vilde sikke ham med Hustru og Børn en anstændig Underholdning. Men hvad der var hans ligefremme Ret, kunde han end ikke opnaa som Raade. Efter mange Vanstueligheder fik den ulykkelige Familie en standsnæssig Bolig midt i Landet i Vier, ved en af Scheldes Bisfloder, hvor den blev i over et Aar. Byens Indbyggere jynedes godt om Kongen, han tog Del i deres Skyttelag, og jagede i Omegnen. Dog var der kun liden Glæde ved dette Hof; det var svært for den brave Malmøbo Hans Mikfelsen, som trofast delte sin Herres trange Kaar og

førte Regnskabet, at faa Udgifterne til at slaa til baade for det faste Følge, der løb op til over 50 Personer, og for de tilrejsende. Kongens gamle Klæder maatte sjs om til Børnene, og disses kostbare Legetøj og Dronningens Smykker sælges eller pantsættes for ublu Renter. De prægtige Krigsskibe, Kongen havde ført til Nederlandene, laa og tog Skade af Mangel paa Vedligeholdelse; han maatte efterhaanden afhænde deres Tilbehør, ja endog sælge det bedste af dem.

Under disse Sorger tæredes Dronning Elisabet hen, og hverken hollandske eller tyske Læger kunde bringe den synkende Livskraft til at blusse op igjen. Sidst i Maret 1525 bragtes hun til et Kloster i Nærheden af Gent, og her maatte hun gaa til Sengs for ikke mere at rejse sig. Munkene omgav hendes Leje og søgte at overtale hende til at vende om fra det lutherske Kætteri, men hun blev fast i sin Tro, saalænge hun havde sit Mæles Brug. Den 19de Januar 1526 lukkede hun sine Øjne, ikke 25 Aar gammel, og blev begravet i Peterskirken i Gent. Maret efter rejstes der hende et prægtigt Gravmæle, paa hvilket hun var afbildet i liggende Stilling, udhugget i Marmor, med Hænderne foldede til Bøn. I Religionskrigen mod Slutningen af samme Aarhundrede led Mindesmærket en Del ved Billedstormernes vilde Færd og i Napoleonstiden forstyrredes det aldeles, men en Præst ved Kirken sørgede 1814 om, at der blev fredet om hendes Ben. Elisabets eneste Søn, Prins Hans, døde i Regensburg 1532, og bragtes ligeledes til Peterskirken i Gent, samtidig med at Kristiern den anden maatte tiltræde det 27aarige Fangerskab, fra hvilket først Døden udfriede ham.

Dronning Elisabets og hendes Søns Ben førtes i Maj 1883 paa et Handelskib stille til den Hovedstad, der i sin Tid jublende havde modtaget hende som Brud, og sørgende havde set hende forlade Landet; og naar disse Linjer ere trykte, ville det ullykkelige Egtepars jordiske Levninger være samlede i Sct. Knuds Kryptkirke i Odense hos Kong Knud og hans Broder Bent, Kong Hans og Dronning Kristine.

Ludvig Wagner.

Læsning for Folket.

Indeholdende

Fortællinger, belærende Skildringer osv.

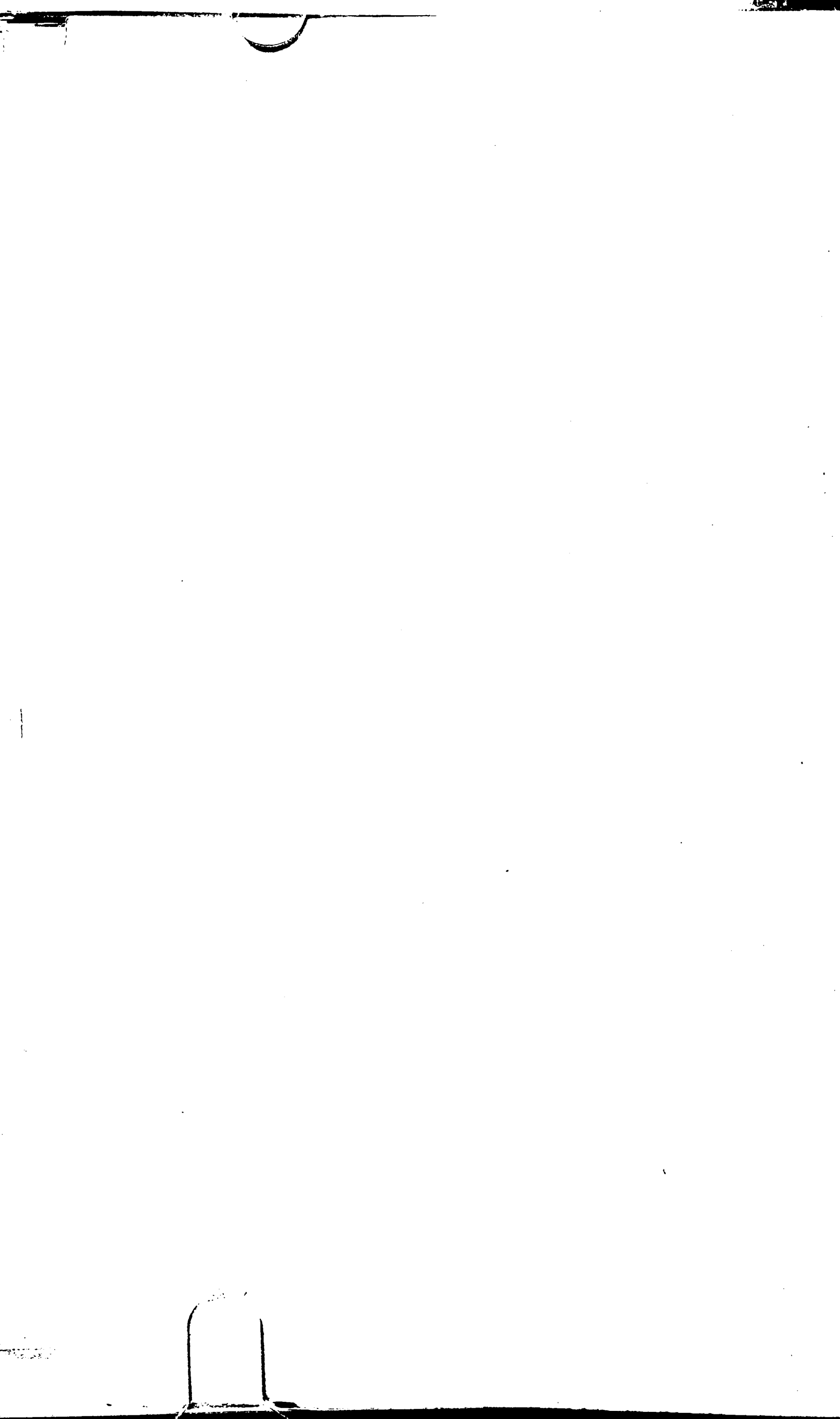
Med Illustrationer.

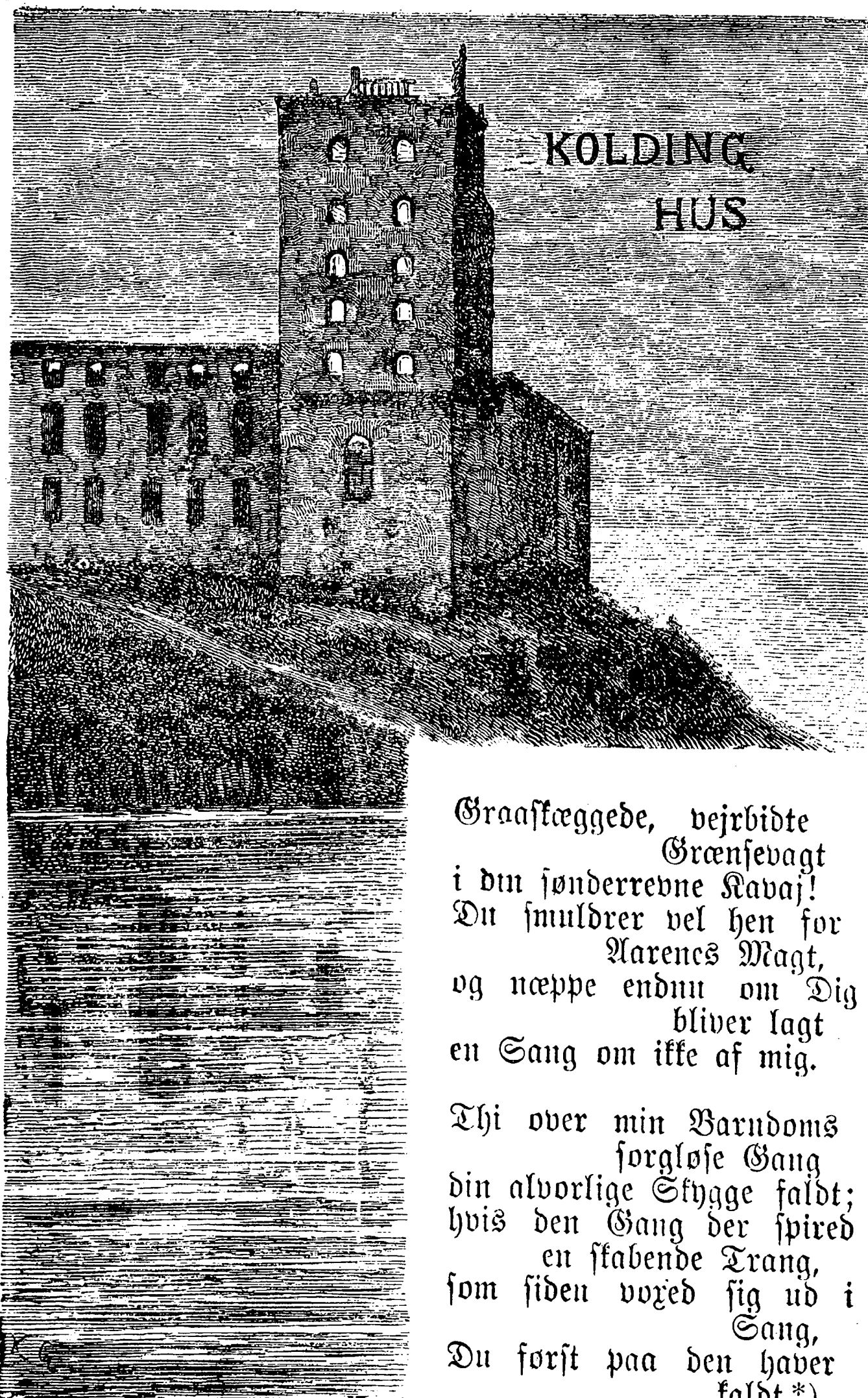
Kjøbenhavn.

Wm. E. Wulffs Boghandel.

Skindergade 29.

Graastæggede, vejrbitte
Grænsevagt
i din sønderrevne Ravaj!
Du smuldrer vel hen for
Narenes Magt,
og næppe endnu om Dig
bliver lagt
en Sang om ikke af mig.

Thi over min Barndoms
forgløse Gang
din alvorlige Skjæge faldt;
hvis den Gang der spired
en skabende Trang,
som siden voksed sig ud i
Sang,
Du først paa den haver
faldt.*)

*) Af E. Plougs Digt: „Koldinghus“.

1. Slottet for Branden.

Vi have her i Landet havt adskillige Slotte, som bære Endelsen „Hus“, saaledes Hammershus paa Bornholm, Hæmelfstruphus i Sjælland, Halsborghus, Riberhus, Vardehus o. fl. i Jylland. De ere alle et efter andet smuldrede hen; kun af Roldinghus staa endnu de mægtige Murrester og danne en af de største og interessanteste Ruiner i Nord-
evropa.

Det var i Midten af Ellevehundredaarene, eller som man plejer at sige det tolvte Aarhundrede, at man her til Lands lærte den Kunst at brænde Mursten. Hidtil havde man saa godt som udelukkende benyttet Træ og lignende endnu mere let forgængelige Emner som Bygningsmateriale; naar undtages enkelte Kirker af huggen Granit opførtes alle Borge, Kongsgaarde, Kirker af Tømmer, og endnu paa Baldemar Atterdags Tid bestod Borgen ved Stege af nogle Træhuse og et højt Bjælletaarn, omgivne af en Jord- og Kampestensvold. Samtidens Forbavselse over det nye Bygningscæmne fremlyser noksom af, at Sven Aagesøn i sin kortfattede Danmarks-Krønike, i samme Aandedræt som han blandt Baldemar den stores Bedrifter nævner hans Vender-togte, anfører, at denne Konge lod bygge Borgen paa Sprogø af brændte Mursten. Med Beundring saa Folket paa de røde, tykke Mure, som lige godt trodsede Ildens og Dyrens Magt; men der maatte spares paa det kostbare Materiale. Hidtil havde man bygget hver Stue som et Hus for sig; nu bliver Rummet indenfor de fire Mure delt i Stuer; hele Beboelsen kommer under fælles Tag. Sælsomt maa disse høje, firkantede Huse have stukket af mod de gamle Kongsgaarde, der med deres Sneise af lave Bulhuse toge sig ud som en sammenbygget Landsby. Hvad Under derfor, at man opfandt et nyt Fællesnavn, og at dette blev „Hus“ i Modsetning til det gamle „Borg“ eller „Gaard“. Det kan derfor med største Rimelighed formodes, at hine Slotte, hvis Navne bære Endelsen „Hus“ have hørt til de ældste Stenborge i Danmark. Da Fornødenhederne i de følgende Tider voxede, da Murstenene bleve billigere og Slovne stedse udthundredes, voxede Huset igjen til Gaard, fik Sidesløje, Taarne — og omdøbtes til Slot.

De ældste Efterretninger, vi have om Roldinghus, ere saa og usikre. Under Fejden mellem Baldemar Sejers Sønner havde Erik Bløppenning pantsat Rolding til sin

Broder Hertug Abel. De kongelige afbrændte Byen 1247, og det følgende Aar byggede Hertugen en Borg til Værn mod de danske. Dette Fæste, som har det stolte Navn Orneborg, senere Middelfborg, var det ældste Koldinghus.

Erik Blipping indløste Pantet, lod det ombygge og yderligere befæste. Den saakaldte Erits Krønike har følgende Notits: „1268. Kuning Erik Kristoffersen boyde Koldinghus“. Vi møde her første Gang Navnet Koldinghus; det tør derfor temmelig sikkert antages, at Hertug Abels Borg har været af Tømmer, og at Erik Blipping har forvandlet Borgen til et Stenhus. Under de langvarige Stridigheder med Slesvig og Holsten betragtedes Slottet som Nøglen til Nørrejylland og holdtes i fortrinlig Væ. Kristoffer af Bavern lod det tildels nedbryde og atter gjenopføre; til Minde derom lod han indsette i Muren det danske og bayerske Vaaben. Kristian den tredje omdannede „Huset“ til Gaard, idet han i Slutningen af sin Regeringstid opførte den østre, vestre og søndre Fløj. 1583 afbrændte den vestre og nordre Side, og fjorten Aar senere hærgede en ny Brand Slottet. Men det gjenopbyggedes atter af Frederik den anden og Kristian den fjerde, og Aar 1600 stod Slottet færdigt, saaledes som det i alt væsentligt bevaredes indtil den store Brand 1808.

Af det ældste Koldinghus, som maatte udgjøre det senere Slots nordre Fløj, er der næppe nu synderligt tilbage, maaske kun Dele af Fundamentet og Ræmpestenssoffelen. Det ældste Parti turde mulig være det fremspringende Stykke Mur under Ræmpetaarnet mod Vest med sine Granitkvadre paa Hjørnet og foroven afsluttet ved et ældre, middelalderligt Gesims. Hele den vestlige Fløj peger ogsaa langt tilbage i Tiden, saa vidt man tør dømme af Skiftegangene i Murværket, men senere og hyppig Ombygning er fjendelig. Ved det sydvestlige Hjørne ser man indmuret Soffelsten med forskellige Profileringer, der næppe oprindeligt have hjemme der, saa lidt som de Lag af Granitstene, man finder derover. Flere af disse have en buet Overflade, der tyder paa, at de først have gjort Tjeneste i en af de runde Korasslutninger, som karakterisere vore ældste Stenkirker. Mulig stamme de nævnte Soffelstene ligeledes fra en eller anden nedbrudt Granitkirke.

Det er da hovedsagelig af Frederik den andens og Kristian den fjerdes Bygning, at den nuværende mægtige Ruin er tilbage. Slottet var, som det ses endnu, bygget

i en skjæb Firkant, saa at den vestre Fløj inde i Gaarden var nogle og tyve Alen længere end den østre. Midt i Slotsgaarden stod en Vandkunst, hvis Beholder danneves af en ottekantet Sandstenskarm. Paa en over Midten af Beholderen opløstet Muslingestak stod en Statue af Metal; den forestillede en Kvinde med Jagthorn paa Hovedet. Slottet var tre Stokværk i Højden foruden Kjælderetagen, Murene vare massive med en Tykkelse af 5—6 Alen i Kjældereren, Taget var Skifer, endnu i 1677 med Gavle og Rviste, af hvilke sidste dog kun den over Indkjørselsporten var tilbage ved den store Brand 1808. Inde i Gaarden saa man fem smaa, ottekantede Taarne, af hvilke de to vare prydede med Spire, de øvrige bare Platform med Rækværk. Taarnene stamme fra Kristian den fjerdes Tid. I det ene var et Urværk, der slog Kvarter- og Timeslag, desuden to Klokker, af hvilke Kristian den sjette skænkede Pjedsted Kirke den ene 1742. Foruden disse fem Taarne stod i det nordvestre Hjørne det saakaldte Ræmpetaarn, ligeledes bygget af Kristian den fjerde. Det blev opmaalt 1867 og bejandtes da at være 49 Alen højt fra Gaardspladsen til Overkanten af Gesimsen; paa den udvendige Side ved det nordvestre Hjørne var Højden c. 65 Alen; foroven var det afsluttet med en Platform. Platformen var belagt med Blyplader og omgivet af et Sandstensrækværk, som støttede sig til fire mægtige Hjørnefigurer, ligeledes af Sandsten. Statuerne forestillede de fire „Ræmper“ Hannibal, Scipio, Herkules og Hektor. Hver af Heltene holdt i Haanden et Vaabenstjold; de fire Stjolde vare: det danske, det norske, de tre Kroner og det jyske. De tre Figurer ere nedstyrtede, kun Herkules staar tilbage med Skjoldet, hvori de tre Kroner. Figuren er $3\frac{1}{2}$ Alen høj indbefattet Fodpladen. Vandet fra Platformen havde Afløb gennem den aabne Mund paa de i Gesimsen anbragte Menneskehoveder. Over Dørgangen til Taarnet saa man en Sandstensplade med Kongens og Dronning Anna Kathrines Navnetræk, Kongens Valgsprog: Regna firmat pietas (Guds frygt styrker Rigerne) og Årstallet 1598. Den blev nedbrudt 1864 af Projferne, men er senere givet tilbage og atter indsat paa sit Sted. I nordre Fløj findes mod Søen flere Steder Rester af buede Vinduer. I samme Fløj ses mod Gaarden nærmest Kirken to Indgangsdøre med Murstensindsatninger i Form af Kvadre og Gesims af samme Materiale; de høre vistnok til den ældste Renaissance her i Landet. Un-

derste Etage i denne Fløj var forsynet med Krydshvælvinger, som støttedes af en Række ottefantede Granitsøjler midt igjennem Bygningen. En af disse fandtes for et Par Aar siden i Søen. Fra Indgangstaarnet i Slotsgaarden traadte man ind i Kirken, som indtog hele Ræmpetaarnet gjennem to Etager. Det smukke lille Kapel skal i meget have lignet Slotskirken paa Frederiksborg; Hvælvingerne baaes af to Rader fantede Sandstenspiller; mellem Pillerne og Muren løb et Galleri, der sluttedes af den kongelige Stol lige for Alteret. Overalt var anvendt rig Forgyldning, af hvilken man endnu hist og her paa Sandstenen ser Spor, og talrige Bibelsprog vare anbragte paa Galleriet. Man har endnu Kristian den fjerdes Brev til Stenhuggeren Hans Barchmann, i hvilket denne paalægges at anvende særlig Flid paa Pillerne. Af samme Brev ser man, at Lønnen for det hele Arbejde med Undtagelse af Prædikestol og Alter var 2000 Daler og en Vresklædning, naar Kirken var færdig. Gulvet bestod af Marmorfliser lagte i Tavl; de fire og tredive Egetræsstole dannede paa sædvanlig Maade to Rækker. Oppe ved Alteret var Prædikestolen; den hvilede paa en fremspringende Løve, der i Poterne holdt det danske Vaaben. Alteret var af hvidt Marmor med Figurer i ophøjet Arbejde, men hvad disse Figurer forestillede, har man ingen Kundskab om, thi under Krigen med Sverig nyttede Fjenden Kirken som Hestestald, og da Frederik den fjerde senere lod den istandsætte, bød han, at Altertavlen skulde forblive som den var, Esterslægten til Minde om Fjendens Skændselsdaad. Paa Kirkens østre Mur saa man i de af Hvælvingerne dannede tre Buer Billedet af Evangelisten Markus (nærmest Alteret), af Kristus og Lukas; i Buen paa Sydsiden stod Apostelen Paulus, og paa Nordsidens tre Buer saa man Johannes, Peter og Matthæus; denne Alteret nærmest. Alle Buer vare forsynede med Skriftsteder og latinske Vers paa Siderne af de nævnte Billeder.

Slottet havde en Mængde Smaaværelser og Kamre; af større Sale derimod fandtes egentlig ingen. Det største Rum har været paa Sydsiden i Nærheden af den tilstødende østre Fløj; det synes at have strakt sig gjennem anden og tredje Etage med Dør ud til Korridoren og Dørgang fra det sydlige Taarn. Sandsynligvis har dette Rum altsaa tjent til Ridderhal og i Lighed med Kirken havt et Galleri i Høide med tredje Etages Gulv og Døre ud til

de tilstødende Værelser og Gange. I al Fald har den sydlige Fløj været den fornemste og indeholdt den kongelige Beboelseslejlighed. Den vendte ud til Lysthaven og fra det sydvestre Hjørneværelse, i hvilket man veed, at Kristian den tredie døde Nytaarsdag 1559, førte en Bindeltrappe gennem et lille Udtaarn ned til Haven. Værelsernes Loft var prydede med Stukarbejde, Væggene betrukne med Gyldenlæders Tapeter og Gobeliner. Af disse sidstnævnte vævede Billeder fandtes Salomons Dom og i Allkoven, hvor Kristian den tredie døde, et stort Billede, som forestillede Dronning Margrethe til Hest. I Slottets nederste Etage var Taffeldækket, Sølvkammeret, Røkkenskriveriet, samt Røkken, Bageri og Vinkjælder. I Kjælderetagen var Oplagsrum og Fængsler. Berøgtet i sidstnævnte Henseende er navnlig den saakaldte Svenskejælder i Slottets nordvestre Hjørne. Dybt under Kirkens sunkne Gravhvælvinger*) er den endnu fuldstændig bevaret. En, som det forekommer, endeløs Bindeltrappe fører fra den egentlige Kjælderetage ned til det store, flamme Rum. De firantede Lusthuller, der sidde saa højt oppe som muligt, ere førte skraat opad og udad gennem den vældige Mur; et sparsomt Lys lader skimte de blege Salpeterkrystaller, der ere dannede ved den nedsvivende Fugtighed og hænge som Istappe ned fra Hvælvingen. I Baggrunden af Fængslet vises en Murbænk, der skal have tjent Skipper Clement til Seng, da han efter Nederlaget ved Alborg førtes som Fange til Roldinghus. Ved at anlægge en Brandvej fra Hyrdestræde til Slotsøen stødte man 13 Alen nord for Rømpetaarnet paa Rester af en 2 Alen tyk Mur. Om det er Levningerne af et Forsvarsværk ud imod Søen eller af en Mur, hvorved man har villet styrke det stejlt af-faldende Terrain nordvest for Slottet kan vanskeligt afgøres efter den fragmentariske Tilstand, hvori det fandtes.

I lige Højde med Slotsbanken, men skilt fra denne ved Slotsgraven laa Ladegaarden. Fra Slotsporten førte en Vindebro over Graven; men da Slottet tabte sin Betydning som Fæstning, afløstes Vindebroen af en Træbro, og senere forenedes begge Baner ved en opfyldt, brolagt

---

*) At Kjælderen under Kirken oprindelig har været bestemt til Gravkammeret tør være afgjort. Dog synes den aldrig at have været taget i Brug dertil. 1740 opbevaredes Brændsel deri.

Vej. Hvor tidligere Ladegaarden laa, ligger nu den saakaldte Staldgaard, som efter en Tid at have været benyttet af den i Kolding garnisonerende Rytterafdeling, i 1845 indrettedes til Stutteri. Den bestaar af 3 grundmurede, teglhængte Længer.

2. Slottets historiske Minder.

Af danske Konger synes især Kristian den tredje at have næret Forkjærlighed for Koldinghus, og under ham og hans tvende Eftersølgere falder Slottets Glansperiode. Det var her, han i 1534 erholdt Underretning om Fynboernes Oprør, som og det følgende Aar om Sejren ved Helsingborg. Da de jydske Bønder vare slagne ved Alborg, og deres Anfører, den ovennævnte Skipper Clement var fangen, blev denne ført til Koldinghus. Her sad han i den dybe Fangeljælde, som sagt er ovenfor, i to Aar indtil Krigen's Slutning, hvorefter han førtes til Viborg, halshuggedes og lagdes paa Stejle. Efter Nederlaget ved Alborg, og efter at Kristian den tredje ved svenske Hjælpetroppers Medvirkning havde indtaget de skaanske Landskaber, stod Grev Kristoffers Sager yderst slet, og han indvilgede derfor i en Sammenkomst med Kongen i Slutningen af Aaret 1534. Mødet stod paa Koldinghus, men Greven opførte sig saa overmodigt ved denne Lejlighed, at der intet Forlig blev af. Ikke blot forlangte han Kristian den andens Arigivelse, Afstaaelse af Norge, Derne og Landene hinsides Øresund, men fornærmede desuden den udvalgte Konge ved sin raa og uhøvlige Opførsel. Da saaledes Kongen bød ham sin Søster til Hætte, svarede han, at han havde Frillekoner nok i Kjøbenhavn, og da Kongen, tirret af hans Overmod, senere i en noget spottende Tone spurgte: „Hr. Fætter! Naar I har erobret begge Kongeriger og Hertugdømmer, vil I da unde mig Tjeneste som Landsknecht i Eder's Hær?“ svarede Greven: „Saamænd vil jeg saa. Jeg skal derhos forsørge Eder med dobbelt Sold og en Dreng.“ Greven skal ved dette Møde endog have tilladt sig at give en af de kongelige Befalingsmænd paa Dret.

I Slutningen af Kristian den tredjes Levetid var den berømte Sørger Rosenfrans, der siden var Medlem af Formynderegeringen i Kristian den fjerdes Mindreaarighed,

Lensmand paa Roldinghus. Til
 hans Datter Kristine bejlede tre
 højbaarne Adelsmænd, men uden
 at vinde Somfruens Gjentjærlighed.
 Man undredes meget over denne
 Kulde fra hendes Side, saa meget
 mere, som ingen af de mange andre
 Hofjunker turde rose sig af hendes
 Gunst. Men i Nærheden af Slottet
 var en liden Rosengaard og Dyre-
 have, anlagt af Dronning Dortehea.
 En silde Aften opdagede Urtegaards-
 manden et Kjærestepar, som Arm i
 Arm vandrede frem og tilbage i de
 mørke Gange. Han troede i den
 ene af Stikkelseerne at gjenkende
 Somfru Kristine og dulgte ikke sin
 Opdagelse. De tre nidkjære Bejlere,
 hvem Sagen ogsaa kom for Dre,
 udspejdede nu al Kristine Rosen-
 frans's Vej og Sti, og da de havde
 erholdt den Bished, de attraaede,
 bade de Lensmanden følge sig der-
 ud, for at han med egne Øjne
 kunde overtyde sig om Datterens
 Vancere. Den stolte Adelsmand, som
 paa ingen Vis havde villet fæste
 Lid til Rygtet, fik Syn for Sagn,
 og grænseløs var hans Forbitrelse,

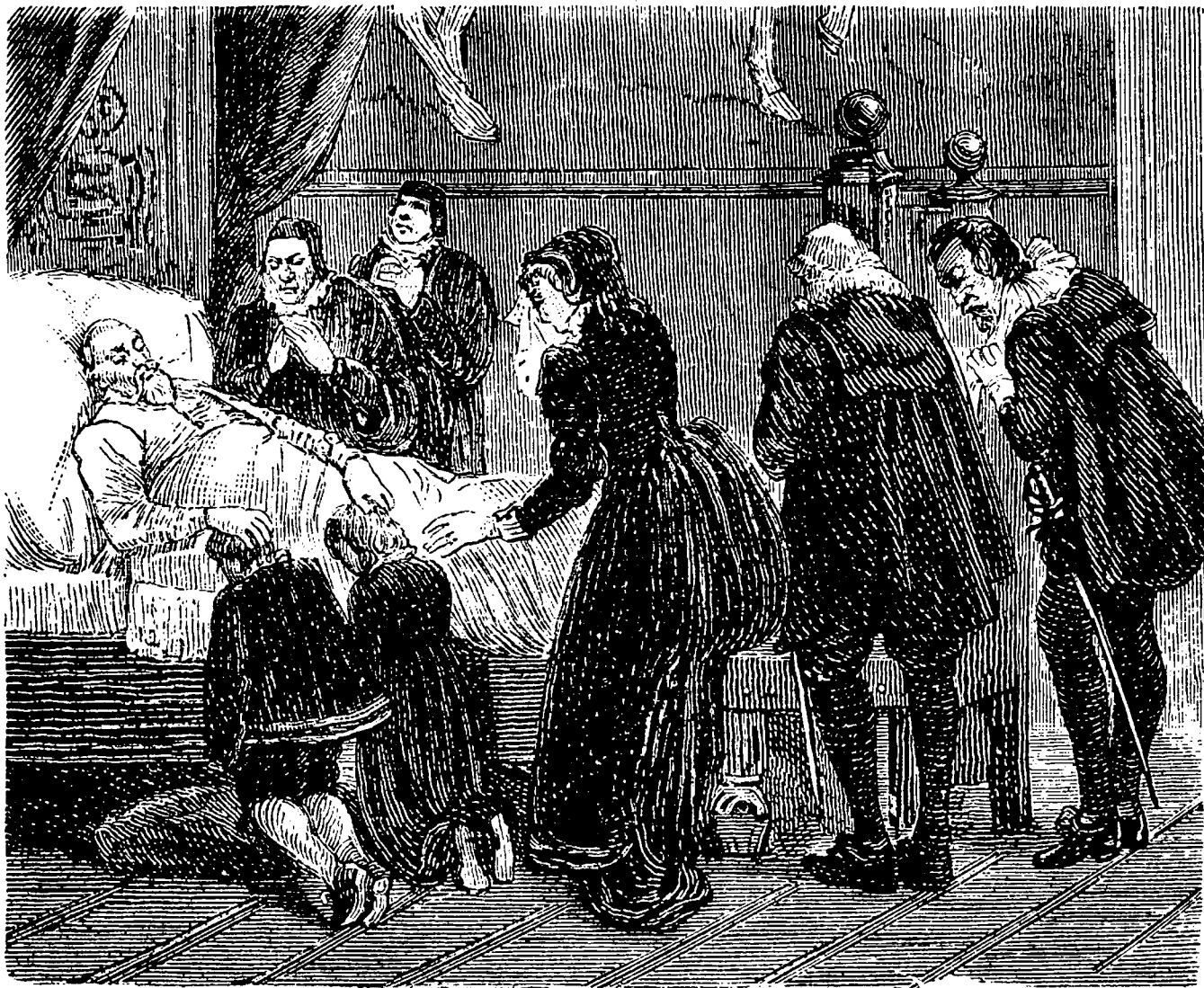

da det viste sig, at hans Datters Hjertenskjær var en ung Billedstærker paa Slottet, en af Bygmester Stranges Svende. Allerede den følgende Dag lod han den dristige Ungersvend henrette i Slotsgaarden, medens han tvang sin Datter til fra et af Slottets Vinduer at være Djenvidne til det blodige Skuespil. Imidlertid ventede man Kongen til Kolding og forberedte i den Anledning alt paa en festlig Modtagelse. Tre Dage efter Henrettelsen var der Bal paa Slottet. Fjorend Dansen tog sin Begyndelse, havde Lensmanden en lang Samtale med sin Datter i Brevkammeret; hvorom den handlede, fik vel ingen at vide, men der hun traadte ud fra ham, hørte man hende sige: „Ederes Vilje skal vorde opfyldt. Jeg er rede naar som helst.“ Kort derpaa førte den ene af de forsmaaede Bejlere Jomfru Kristine i Dansen; næppe havde han sluppet hendes Haand, før hun blev ført frem af den anden, og saaledes maatte hun blive ved den ganske Nat med de tre Adelsmænd uden Djebligs Hvile. Da det lakkede ad Dagningen, forlode de tre Dansere Slottet dødelig trætte, men Jomfru Kristine vaklede hen til den Vinduesfordybning, fra hvilken hun havde set Billedstærkerens Hoved falde for Øren, en Blodstraale vældede ud af hendes Mund, og hun sank livløs om imod Muren. Iøvrigt er sliq en Dødningsedans ikke noget ene- staaende Tilfælde fra hin Tid, hvor man dansede med en saadan Videnskab, at Frederik den anden fandt sig foranlediget til at udstæde en Forordning mod Dans under Maaltidet, fordi de Kvinder, som sad bag ved Bordet, sprang ud over samme mellem alle Ketterne for at være de første paa Gulvet, og Koldinghusets Historie veed om tvende andre Damer, som dansede sig til Døde, nemlig en Jomfru Ellen von Mehlen 1587 og Gertrud Raas 1590.

Som alt er nævnet døde Kristian den tredje paa Koldinghus Nytaarsdag 1559. Hans sidste Time var fuld af Gudsfrøgt og stille Hengivenhed, som og hele hans Liv havde været det. Ved hans Seng knælede de kongelige Børn Hans og Dorthea; Prins Frederik derimod var ved Modvind over Storebelt forhindret fra at være tilstede. Omkring Dødslejet stod Dronningen, Hofpræsterne, Kantzleren Johan Fris og Andreas Barby. Grædende sagde der nedbøjede Hustru: „Har jeg fortørnet Eder, fjære Herre, ved Ord eller Gjerning, beder jeg, at I for Guds Skyld vil forlade mig det.“ Den døende Konge svarede hertil: „Ederes Kjærlighed har aldrig været mig imod. Giv Eder

tilfreds! Vi maa finde os i Guds Vilje. Opdrag Børnene vel!" Derpaa lagde han Hænderne paa de knælende smaas Hoveder og udaandede i Fred, medens Hofpræsten fremsagde Skriftordet: „Ligesom en Fader forbarmer sig over Børn, saa forbarmer Herren sig over dem, som ham frygte.“

Af de henved tredive Lensmænd, man kjender Navn paa, er den berømteste Kaspar Markbanner, som efter Sagnet skal have været en Søn af Kristian den tredje og en Skomagerdatter fra Andst ved Kolding. Hvad enten nu dette maatte forholde sig saa eller ikke, er det vist, at Mark-

banner ikke havde denne Rønge at takke for sin Ophøjelse; den synes ene at skyldes hans personlige Egenskaber, og dens første Spire skriver sig desuden fra Tyskland. Som simpel Tjener drog han nemlig i sin Ungdom omkring i Udlandet med forskellige Herstaber; tilsidst kom han i Tjeneste hos den tyske Keiser Maximilian og udmærkede sig saaledes i Krigen mod Ungarerne, at han 1571 blev op-
højet i Adelsstanden. Til Minde om sit Fødeland antog han Navnet Markbanner (Markdan — Danmark), kom siden

i Tjeneste hos Hertugen af Gottorp, og blev omfjeder paa Rigshovmester Peder Dres Tilstydelse Røgemester hos Frederik den anden. 1585 blev han af denne Konge forlenet med Koldinghus og var her Lensmand i 32 Aar indtil Aaret før sin Død 1618. Frederik den anden tilskjødede ham Herregaarden Rønninge-Søgaard paa Thyen; 1596 lod han der opføre den vestlige Fløj af den nuværende Hovedbygning og paa Ladehyningerne opsatte de fem bekjendte Fløje i Form af Skomagerlæste for at vise, at han ikke skammede sig ved sin borgerlige Herkomst. Den rigt udstyrede Altertavle i Kolding Kirke ligesom ogsaa Prædikestolen er bekostet af Kaspar Markdanner. Det fortælles, at nogle hovmodige Adelsmænd engang i halvberuset Tilstand vare gaaede ind i Kirken og havde overstrøget Markdanners Baabenskjold, som der var ophængt, med Skomagersværte. Markdanner lod da en Tavle indsætte ved Siden, paa hvilken følgende Vers stod at læse:

Eigennüt, heimischer Meidt, kindischer Radt
 Rohm und Troja zerstöret hat.
 Wo Tugend nicht so hoch wird geacht,
 Als Geburt und Pracht,
 Das Landt und Regimente werden übel bewacht,
 Und in der Lenge
 Gehen die Krebsgenge,

C. 1593 M.

Tavlen findes endnu over Baabenshusdøren ind til Kirken.

Kaspar Markdanner skal ogsaa over et Benhus have ladet indsætte følgende Vers:

Du Weltweisse trit hier bei,
 Sage welche Herr oder Knecht sei.
 Sind wir nicht alle von Staub und Erd gemein,
 So beweis es anders aus diesem Wein.

Hvad der synes at bestyrke Traditionen om Kasper Markdanners Herkomst er den Forskjønnelse af Andst Kirke og Munekirken Gjesten, som fandt Sted, medens han var Lensmand paa Koldinghus. Den første prydedes med Taarn og Spir, den sidste med et sjældent smukt og rigt Bjælteloft; endvidere blev den sidste forsynet med smukt Panel i fire Alens Højde over Gulvet og usædvanlig smukke Stolestader. I begge Kirker findes Mindetavler af Markdanner.

Paa Koldinghus vare begge Kristian den tredjes ovennævnte yngste Børn Dorthæa og Hans fødte, ligeledes

Frederik den andens Børn: Prinsesse Elisabeth, Hertug Ulrich og Prinsesse Augusta. Fyrstelige Bryllupper og Forlovelser forekomme ofte i dette Tidsrum tilligemed andre større Festligheder, ligesom ogsaa Sammenkomster mellem Kongerne og de flæsvigste Hertuger i Anledning af de evindelige Lensstridigheder. Kristian den fjerde har saaledes i sin Skrivekalender for 1616 en Meddelelse om, hvorledes Udsendinge fra Hertug Frederik komme til Kolding for at modtage Slesvig til Len paa deres Herres Vegne. Den 30te November bleve de en Fjerdingvej fra Kolding modtagne af fire Faner Ryttere og ti Faner Musketterer, som ledsagede dem ind i Byen. Tvende Dage efter foregik den højtidelige Overdragelse, Salen paa Koldinghus var betrukket med rødt Fløjl, tre med Engelsk beklædte Trappetrin førte op til Tronen, som var dækket med Guldbrokade og stod under en forgyldt Himmel. Da Kongen havde taget Plads, bleve Regalierne frembaarne paa røde Fløjels Buder; Kristian Friis bar Kronen, Søren Lunge Sværdet, Albret Steel Sceptret og Sten Brahe Rigsæblet. Derpaa traadte de tre hertugelige Sendemænd ind i Salen og knælede ned foran Tronen. Den ene af dem holdt en Tale henvendt til Kongen — stedse i knælende Stilling, og Kristian Friis svarede med en anden Tale. Senere bleve tolv Adelsmænd slagte til Sværdriddere af Kongen, og deres Navne udraabte under Pavkers og Trompeters Lyd af kongelige Herolder; derefter var der stort kongeligt Taffel paa Salen.

Årene 1627—59 vare en Trængselstid for hele Danmark og især for Jylland, som i dette Tidsrum blev hærget af Fjenderne ikke mindre end tre Gange. Koldinghus kom hver Gang i Fjendevold. Saaledes boede den kejserlige Feltherre Wallenstein her 1628, 1644 bemægtigede sig den svenske General Torstenson Slottet, og 1657 brandfattede Karl Gustav herfra Ribe og Fredericia. Året efter rykkede Polakkerne og Brandenburgerne de danske til Undsætning og tilbageerobrede da ogsaa Koldinghus. Om denne Kamp have vi en udførlig Beretning af den polske Adelsmand Johan Krysfostomus Passet, der var Deltager i Kampen. Det var Suledag, Stormen fandt Sted. Dagen forud raadslog Polakkerne om, hvorledes de skulde forstærke sig Angrebsvaaben, og Feltherren befalede Wallacherne at gjennemtreffe de nærmeste Landsbyer i to til tre Miles Omkreds for at faa Dyr. Inden Dagry havde man samlet 500. De fordeltes strax mellem Fanerne og Fodfolket, derpaa blev alt

gjort rede til Angreb, medens en Trompeter blev sendt frem foran Muren med Opfordring til Svenskerne om at overgive sig. Herpaa lød Svaret: „Vi have aldrig været bange for Eder i Polen og ere det end mindre her“, hvorpaa de begyndte at lade deres Stykker dundre. Den angribende Styrke udgjorde et Regiment Fodfolk, fire Eskadroner Ryttere og tre hundrede af de saakaldte Semener, en Art Fodgarde. Feltherren Czarneky red frem og tilraabte sine Folk: „Guds hellige Navn bevare Eder! Gaar mandeligt frem, og naar I kommer over Graven, saa i fuldt Løb ind under Murene! Der er I sikre!“ Hver Landsknecht holdt et Knippe Halm foran sig som Bærn imod Kuglerne, alle de adelige vare iførte Pantser og mange af dem forsynede med Ildbøsser. Nogle af de fremstormende Janer istemmede Psalmen: „Lover Grens Konge.“ Da Angriberne kom til Graven, begyndte Halmknipperne at brænde, Knechtene fastede dem og ilede i fuldt Løb op ad den tilfneede Boldstrænt. Fra alle Vinduerne fyrede Svenskerne ud, Kuglerne fløj som Hagl, og Mandefaldet var stort, inden Angriberne naaede ind under Murene. Nu kom Ørerne i Gang; det gjaldt om intet mindre end at gjennebrude de favnethkke Mure. Fra de øverste Vinduer fyrede Svenskerne med Pistoler og rullede Stene ned. Endelig er Muren gjennebrudt, Angriberne mylre ind fra alle Sider, drive Svenskerne foran sig gennem Kamre og Gange, ned ad Trapperne og ud i Slotsgaarden, hvor en frygtelig Medsabling begynder. Derefter plyndres Slottet, alle Laase blive opbrudte, de sidste Flygtninge dragne frem af deres Skjulesteder og huggede ned, alt Byttet slæbt ud til Deling. Kommandanten med en Del ledsagere er endnu i Live; fra Kæmpetaarnet underhandler han med Sejrherrerne, medens til samme Tid nogle Polakker hjemføge en Kjælderhvælving, der blandt andet indeholder flere Krudtfade. Soldaterne løbe til med Huer, Tørklæder og alt, hvad der kan tjene til at bære i; ogsaa en Dragon kommer, formodentlig uden Anelse om, hvad Byttet er, thi i den ene Haand holder han en brændende Lunte. Soldaterne puffes og trænges om de aabne Fade, en Gnist falder og tænder. Da lyder et øredøvende Bulder, hele det vældige Taarn sprænges gennem alle Stokværk, Marmor og Alabast regner ned mellem Kalk og Sten; de indespærrede Svenskere flyve i Luften. — En Afdeling Polakker forblev som Besætning tilbage i Slottet,

medens Resten vendte tilbage til deres Lejr, hvor de holdt Sulemesse og sang Te Deum, „saa det ringede i Skovene“.

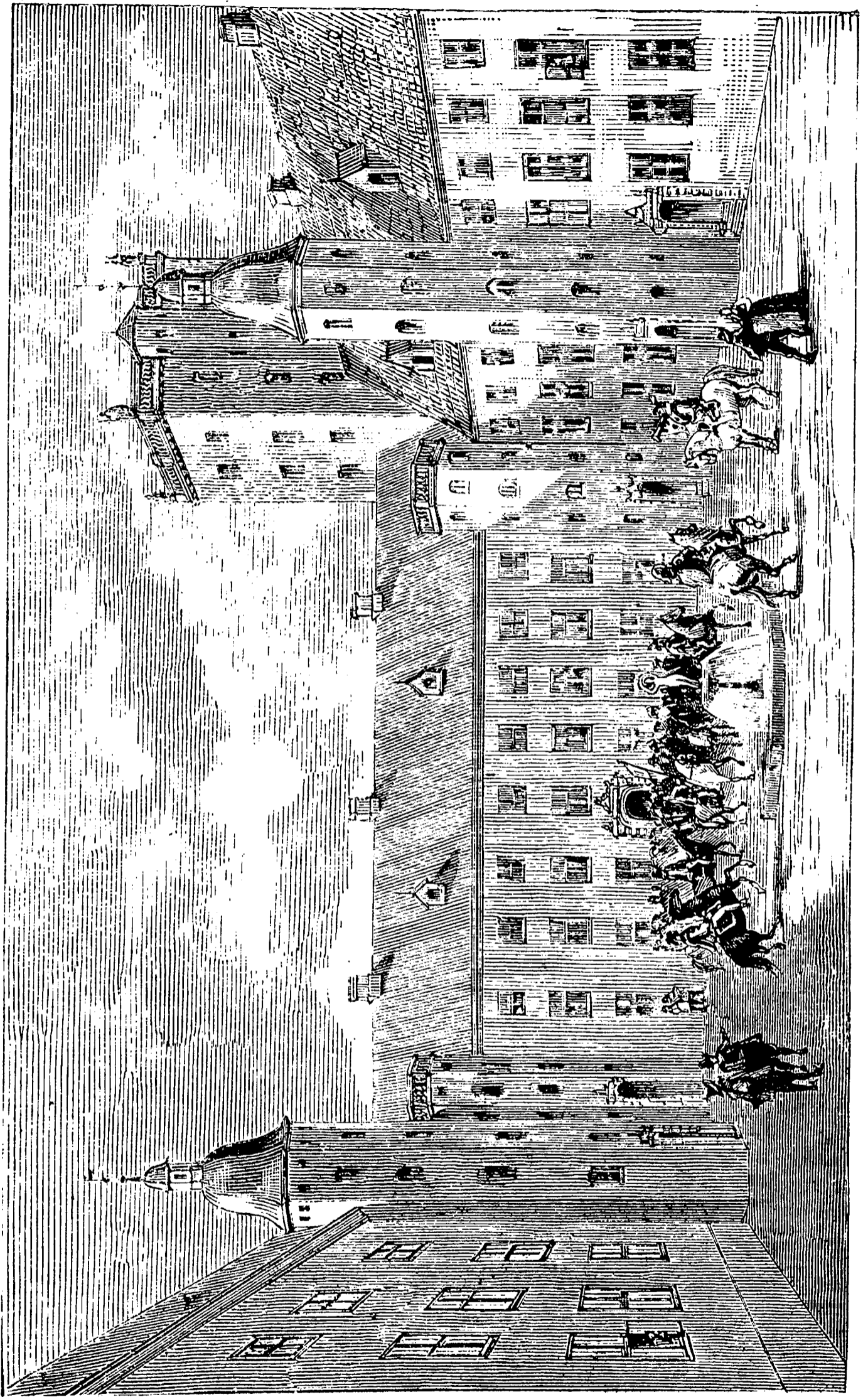
Efter Fredens Slutning blev Slottet paany istaadsat og Ræmpetaarnet gjenopført i sin fordums Skikkelse. Kristian den femte anvendte den i hin Tid betydelige Sum af 3000 Rdlr. aarlig paa dets Restauration, og Frederik den fjerde, som i 1711 opholdt sig her med hele sin Høfstat, medens Pesten rasede i Kjøbenhavn, foretog ligeledes en Del Forandring og Forstjønnelse, saa at Slottet atter 1726 stod „ombyggt i fuld Stand“. Den søndre Fløj, navnlig den stærkt hældende Ydermur, maa saaledes delvis være ombygget af Frederik den fjerde, thi da man for nogle Aar siden nedbrød dennes øverste Del, fandt man to Stykker Gesims af Gips med Dekorationer fra Frederik den fjerdes Tid indlagte midt i Muren. Ogsaa den prægtige Sandstensdør i vestre Fløj stammer fra denne Tid; og over en af Slottets Hovedindgange finder man Frederik den fjerdes Navnetræ med Narstallet 1720. Det runde Trappetaarn paa Syd-siden er derimod en senere Tilbygning. Ved Branden styrtede den øverste Halvdel ned; Resten, som kun fastholdtes til Slotsmuren ved en stor Serring, faldt i 1879 under en Storm, men er senere gjenopført.

Medens Frederik den fjerde opholdt sig paa Roldinghus var det, at han blev indtaget i den attenaarige Komtesse Anna Sophie Reventlov, som han gjorde Bekjendtskab med ved en Masquerade paa Slottet. Dronningen opholdt sig paa samme Tid i Oldenburg, og Kongen betænkte sig da ikke paa at lade sig hemmelig vie til Anna Sophie paa Skanderborg Slot. Den sidste Konge, som tog Ophold paa Roldinghus, var Kristian den syvende, som i Anledning af Englændernes Overfald paa Kjøbenhavn ankom til Slottet den 15de August 1807 tilligemed Hoffet og en Del af Regeringspersonalet. Kongen opholdt sig her til den 11. Septbr. og rejste da til Ksensburg, hvor han det følgende Aar døde. Slottet overlevede kun Kongen i 16 Dage.

3. Den store Brand.

Efter at Danmark i Aaret 1808 havde forbundet sig med Frankrig mod England og Sverige, rykkede Marschal Bernadotte, Prins af Pontecorvo, i Begyndelsen af Marts Maaned over den danske Grænse med 26,000 spanske og

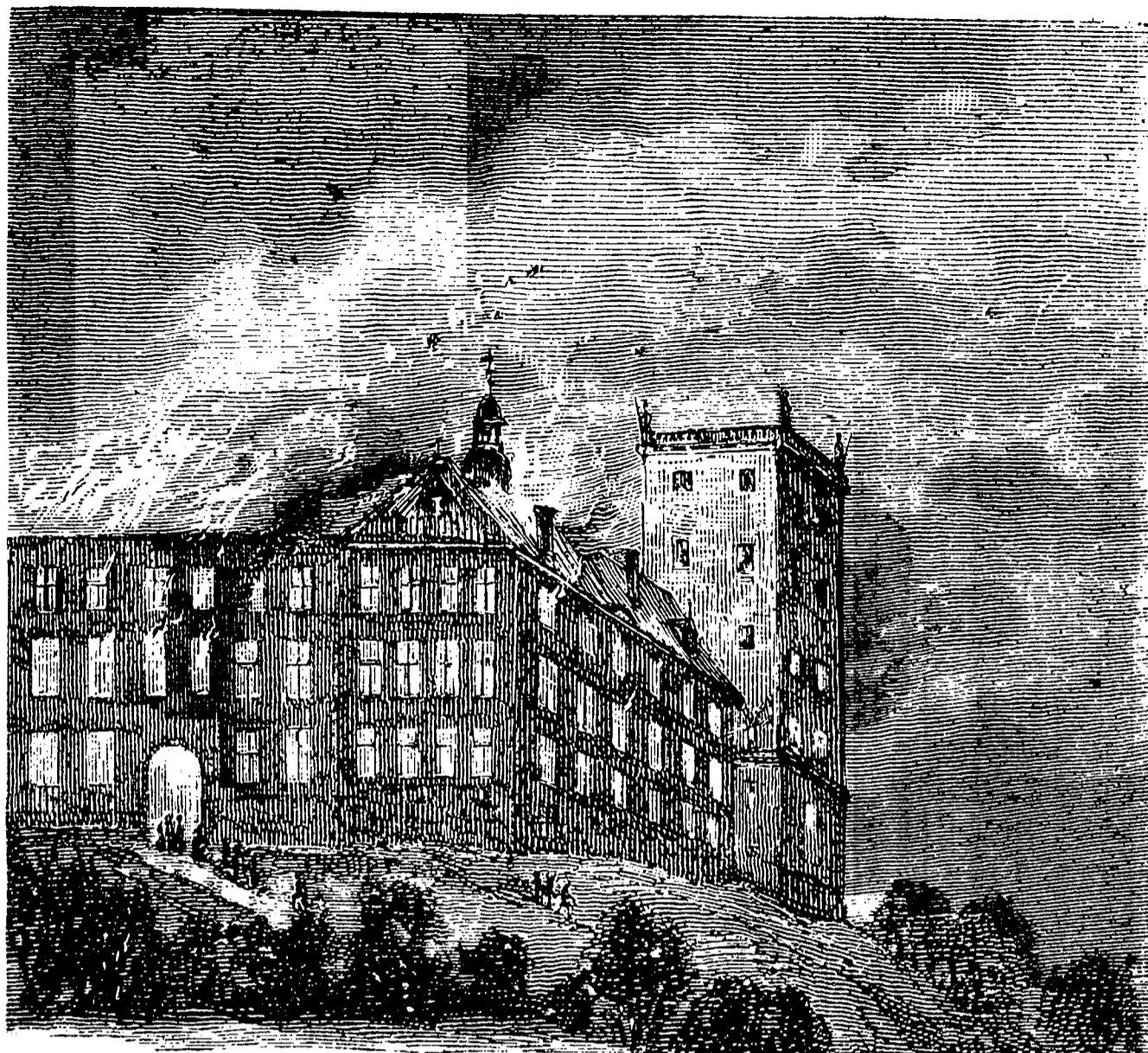

franske Hjelpetropper. En Del af de første bleve indkvarterede i Kolding, medens Prinsen rejste videre til Kjøbenhavn. Den 29de vendte han tilbage til Koldinghus. Tropperne ventede hans Komme og stode en hel Dag under Vaaben i en bidende Kulde for at modtage ham. Da de forkomne Soldater endelig kunde søge deres Kvarter, nogle i Byen, andre paa Slottet, hvor ogsaa Prinsen overnattede, tænkte de først af alt paa at blive opvarmede. Til Bagstuen paa Slottet var leveret fugtigt Bøgebrænde; for i en Hast at faa det antændt fyldte de Kammeret med Halm og lod det blusse af al Magt. Luerne flakkede langt ind i de sodede Rør, som krydiede hverandre i forskjellige Retninger mellem Loftet og det overliggende Gulv, og ud paa Matten allarmedes Besætningen ved Brandraab. Den danske Generalrigskommissær Levekau, der fulgte Hjelpehæren, ilede ind i Prinsens Bærelse. Prinsen sad oprejst i Sengen og raabte ham i Møde: "Hvad er der paa Færde? Er Englænderne her?" — "Slottet brænder", lod Svaret. Prinsen sprang op, foer i Klæderne og ilede ud. Hele den mægtige Bygning var omspændt af Flamme, men Prinsen tabte ikke Fatningen. I en fort med Graaværf foret Pels, saae man ham lede Slukningen. Fra Slotssoen op til Slotsporten lod han formere tvende Rjæder Soldater, den ene til at bringe tomme Spande ned til Søen, den anden til at bære dem fyldte op til Slottet. Dog alle Anstrængelser vare frugtesløse. Flammerne sloge ud oppe og nede, Spirene lystede som vældige Bævne, og atter styrtede det halve Kæmpetaarn, for ikke mere at rejse sig af Gruset. I Faldet sønderbrød det Kirkens Kjelderhvælvinger, hvorhen man havde bragt et stort Kvantum Sæd, og en Mængde af de kongelige Møbler; man havde der anset dem for sikkert bevarede, men alt blev knust og begravet under Sten og Kalk. Det stolte Koldinghus var snart en rygende Brandtomt — en vældig Ruin som den Dag i Dag.

Et interessant Sagn, som imidlertid med Hensyn til Prinsens Redning kommer noget i Modstrid med ovenstaaende Fremstilling, knytter sig til Slottets Brand. Det lyder saaledes:

Bernadotte var ikke afholdt af de spanske Soldater, og mangt et truende Blik fulgte ham, da han om Aftenen den 29de efter sin Tilbagekomst gik ned ad deres Kækker. Der boede paa den Tid en dansk Oberst Hvid paa Slottet med sin Familie. Oberstinden, som stod i et af Slots-

vinduerne og saae til, lagde Mærke til den Oprørsaad, der hvilede over hele Besætningen, og som gav sig kjendeligt Udtryk i mange hemmelige Tegn og haanlige Minder. Sammenholdt med de uhyggelige Rygter, der vare i Omløb blandt Folk, fyldte denne Sagttagelse hende med Uro, og hun talte med Obersten derom, men de indsaa begge, at paa blot løse Formodninger kunde intet bygges. Kloffen halv fem om Morgenen vaagner Fruen ved at se en hel Ildregn falde ned over Vinduet. Forfærdet springer hun op, vælter

først sin Familie og iler derpaa hen til den Fløj, i hvilken Prinsen sov. Med utrolig Hurtighed tilbagelagde hun de mange Sale og Gange, medens Flammerne stod ud af de øverste Loftsvinduer, og Porten var indhyllet i Røg og Luer. Alle de hemmelige Tegn og Blikke, der vare vælede mellem Soldaterne, alle de Rygter, hun havde hørt, antog bestandig mere og mere Liv. Hun naaede Prinsens Forgemaat. Bagten var borte, men ved Døren ind til Prinsens Sovestue stod enkelte spanske Officerer. I stærk Bevægelse raaber hun: „Væf Hans Højhed! Ulden har grebet voldsomt om sig og raser netop over denne Fløj.“ Man befaler hende at tie, men hun gjentager sin Opfordring ivrigt og højt. Trods Officerernes Trusler trænger hun frem og vil ind til Prinsen, men de holder hende Sablen for Brøstet og siger paa fransk: „Ikke af Stedet, Madame! Prinsen sover og maa ikke vækkes.“ Hun stod som tilintetgjort. Det sydede og knagede i de øverste Etager, Faren voredede med hvert Øjeblik, alt Haab om Redning syntes ude. Da fik hun en ny Ide. Uden at sige et Ord vendte hun om og løb. Prinsens Liv afgang nu alene af hendes Hurtighed og Mandsnærværelse. Hun kjendte en Lønvej til Prinsens Værelse, men Afstanden var lang. Ud Smutgange, over Vindeltrapper og gennem øde, mørke Kroge, som maaske hun alene vidste Stede paa, ilede hun uforskerdet frem. Til sidst standsede hun foran et stort Maleri i et mindre Kabinet. Denne Væg stødte umiddelbart op til Prinsens Værelse. Et Øjeblik tøvede hun tvivlraadig og ængstelig. Hvorledes faa ham vækkes, uden at nogen hørte det? Hvad om man alt var der inde? Forsigtig trykkede hun paa en hemmelig Fjeder; Maleriet sprang frem; gennem den aabne Tapetdør saa hun sig spejdende om til alle Sider. Alt var stille derinde; Prinsen laa rolig i sin Seng og sov. Intet Minut var at spilde. Med lydlose Fjed nærmede hun sig. Det gjaldt om at faa bibragt ham Forestillingen om den dobbelte Fare uden ved nogen Lyd, noget Udbrud at forraade sig til de udenfor lyttende Officerer. Hun frygtede, at de da vilde styrte ind og myrde ham. Det lykkedes hende med Besindighed, dels ved Tegn, dels ved sagte Ord. „Deres Højhed maa følge mig“, hviskede hun, „og det strax.“ Derpaa tog hun fra hans Skrivebord to massive Sølvstager, der tilhørte hende, og ventede i det tilstødende Kabinet. Kort efter kom Prinsen iført de nødvendige Klæder med en sort Fløjelskappe, som var foret

med Graabærf, løst kastet over Skulderen. Saa hurtigt som muligt gif de frem. Røgen var paa sine Steder næsten uigjennemtrængelig, Flammerne sliffede deres Klæder. Næppe vare de naaede den mindre udsatte Del af Slottet, før Prinsens Fløj styrtede sammen med et vældigt Drøn. Bilde Hyl af de forsamlede Soldater hørtes fra alle Sider; man var enig om, at Prinsen var indebrændt. Prinsen sagde bævet til Oberstinden: „Næst Guds Hjælp skylder jeg Dem mit Liv.“ Han ilede hurtigt ud gennem Slotsporten og viste sig strax som den overiegne Styrer. Med Ro og Besindighed ledede han Slufningen, men da ogsaa den Fløj, som vendte ud imod Haven og Bnen, styrtede sammen, indsaa han, at alt var frugtesløst og rejste kort efter*).

4. Slottet efter Branden.

Hvad Ilden levnede, har 77 Somre og Vintre, som nu med deres Sol og Frost, Storme og Vandskyl ere farne hen over de vejrbitte Tinder, uafbrudt gnavet paa, underhulet, forvitret og hensmuldret. Hvelving efter Hvelving har Snevand og Regn gjennemsvivet og opløst, indtil dens Fald blev uundgaaeligt og et nyt Rum saaledes aabnet for Vejrets Ødelæggelse. Den 3die Oktober 1854 styrtede Ræmpen Scipio ned under en stærk Storm, og Herkules staar nu ene tilbage paa sin høje Post. Den faldne Ræmpe opstilledes i Slotsgaarden i den gamle Vandkunst's tørre Bassin, thi hvor utroligt det lyder, nægtede Rigsdagen at bevilge 100 Rdlr. til dens Gjenopstilling. Her stod den indtil Krigen 1864, da Tyskerne havde Bogpark i Slotsgaarden, og en Trainkuff ved Uagtsomhed fjørte imod den med sin Bogstang, saa den styrtede ned og sønderbrødes. En Tid lang boede den sidste Slotsforvalter endnu i et Par af Slottets hvelvede Bærelser, der paa hans Ansøgning bleve istandsatte, men omsider nødtes han til at ombytte denne farefulde Bolig med det Hus, der paa offentlig Bekostning opførtes udenfor Slotsporten.

I Maret 1867 foretoges en Istandsættelse af Ræmpe-taarnets øverste Parti, hvorved den tilbageværende Figur, som truede med at styrte ned, befæstedes forsvarligt, medens Murens øverste Skifter blev ommuret i Cement. Denne

*) Hamilton: Nordisk Tidskrift for Politik, Økonomi og Literatur. 1867.

Istandsættelse kostede 364 Rdlr. 23 Sk. I længere Tid anvendtes derefter kun 100 Rdlr. aarlig til Vedligeholdelse af Ruinen, Opsynshuset, Hegn, Afløb etc., indtil endelig Rigsdagens Finantsudvalg i 1879 indstillede at bevilge et passende Beløb for saaledes at bevare Ruinen for yderligere Udælgelse. I 1880 tilstodes da 900 Kr. til Gjenopførelse af det nedstyrtede runde Trappetaarn paa Syd siden og Istandsættelse af en Kjælderhvælving. Fra 1881—83 ydedes et Beløb af 9,500 Kr. til Fortsættelse af Kjælderhvælvingernes Istandsættelse, Fornøjelse af den ved Branden knuste Hvælving under Kirken, Gjenopførelse af Nedgangen til samme i den vestre Fløj, Anbringelse af Betongulve over Hvælvingerne, og for yderligere at beskytte hine, et let Tag over underste Etage, — omfattende Istandsættelse af Ydermurene og Forantring af samme; og for 1884 6,000 Kr. til en Undersøgelse og eventuel Ommuring af Beflædningen paa Ræmpetaarnets Vestside samt Istandsættelse af de øverste Partier af de tilstødende Ydermure. Den søndre Mur er alt for mange Aar siden paa Grund af sin stærke Hældning bleven affriwet med svære Bjælder; de øverste Partier saa man sig dog nødsaget til at nedbryde. Man ser her ved det sydøstre Hjørne et interessant Exempel paa det gamle Murværks Fasthed, hvor en mægtig Kampesten er knækket ved Murens Bevægelse udad, medens Forbindelsen mellem Murstenene og Granitblokken ikke er løsnet — ogsaa Murstenene ere knækkede.

Ved at nedbryde et Bindingsværks Pakhus i Rjebmand S. Borchs Ejendom paa Klostergade fandtes for nogle Aar siden en Mængde Sandstensfragmenter benyttede som Grundsten, heldigvis uden Kalk. De skrive sig fra Kirken, ere udførte i en smuk Renaissance og ret godt konserverede. Ejeren har med stor Beredvillighed givet dem tilbage til Slottet, hvor de nu bevares. Ogsaa fra andre Sider har man modtaget Brudstykker, saaledes fra Konsul Grau to Granitkapitæler til Søjlerne i nordre Fløjs nederste Etage og fra Gaardejer Laurup i Skarretved et af Hovederne til Afløbsrenderne.

En tidligere fremkommen Plan til at forvandle Slotsbanken til en offentlig Have med Spaseregange og Beplantning stillede i Bero paa Grund af Krigen, men optoges senere af det i 1872 dannede „Selskab til Forskjønnelse af Roldings Omegn.“ Slotsbanken er nu beplantet og

danner et smukt og frodigt Parkanlæg, hvorfra man har en henrivende Udsigt over Byen og den prægtige Omegn, medens Ruinerne, takket være Rigsdagens senere Velvilje, nu høre til vort Fædrelands fredede Mindesmærker — og iblandt dem visjelig ikke til de ringeste.

Din Skæbne har ikke varslet godt
for vort gamle Fædreland;
som Du er det blevet en Levning blot,
en brusten Mur, et faldende Slot,
en Ruin efter Ildebrand.

I Rigets Midtpunkt Du stod engang;
fra Ost. fra Nord og fra Syd
var Vejen til Dig vel lige lang;
nu staar Du ved Enden af vor Bang —
en sørgelig Grænsepryd.

Og dog, der er vel en anden Skrift
at læse paa Væggen graa,
i Spirenes Fald og Murenes Rist,
i Hallerne, aabne for Vindens Vift,
for hvem der vil den forstaa.

Du blev ikke bygget til Bærn og Skjold
for Danmarks Vænge og Skov;
nej, Brodermorderen højned' din Vold;
her vilde han have Haand og Hold
paa sit alt udtaarede Rov.

En Fæstning Du var med fjendtligt Med
til Danmarks Rvide og Sorg;
men Friserens Pil paa Abel bed,
hans Dglerede sank hastig ned
under Dannemarks Kongeborg.

Og mens af Kæmperne paa din Top
de to i Grushoben sank,
og mens den tredjes klodsede Krop
fra Jorden i Stumper samledes op,
den fjerde endnu staar rank.

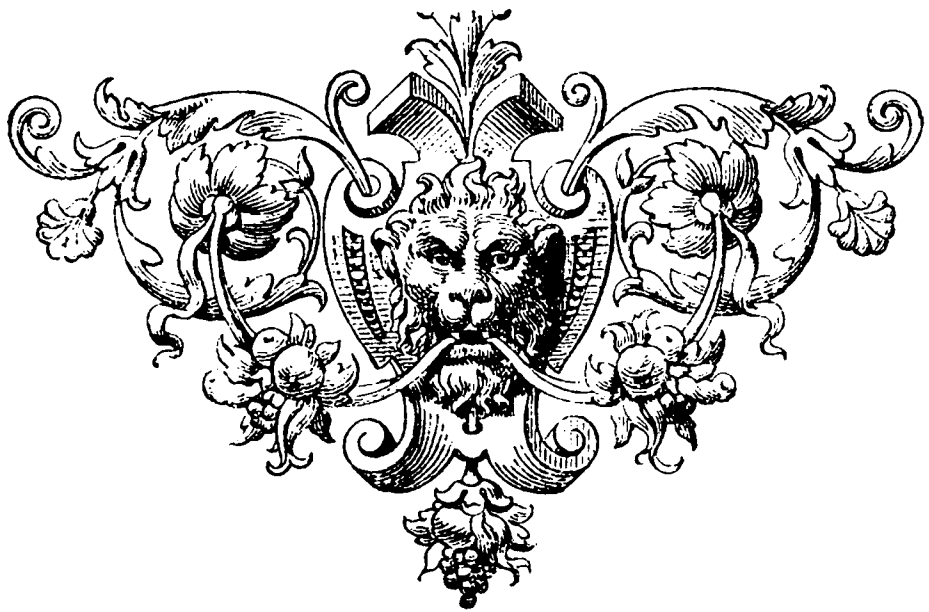
Saa længe som han staar strunk og strag
endnu paa det faldende Slot
og spotter Stormens og Lynets Slag
og stirrer efter den gryende Dag,
han bærer et Varsel godt.

Og se, i Skjoldet, han støtter sig paa,
der stande de Kroner tre:
de vise den Vej, vor Stræben skal gaa,
de vise det Maal, vor Møje skal naa,
og Enden paa Danmarks Ve.*)

Ingvor Bondesen.

---

*) Af ovenanførte C. Plongs Digt: „Koldinghus“.

Guldbægeret.

(Motivet fra et islandsk Sagn).

Det er mange Aar siden, da gik der en Gang en fattig lille Pige paa en Vej, som ligger mange Mile fra det Sted, hvor Du og jeg bor. Solen skinnede, saa al Ting spillede for hendes Dine, alle Bækkene ved Vejen og alle de gule Smaablomster paa Engen, ja, om det saa var Stenene, hun traadte paa, saa tindrede de med — laa der ikke en og lyst som det pure Guld! Hun maatte bukke sig for at tage den op, den var dog altfor smuk til at blive liggende der i Snavset!

Men næppe havde hun den i sin Haand, før det kom saadan af sig selv, at hun i det samme gav sig til at ønske, at hun dog en Gang maatte komme med til det prægtigste Gilde i Verden og se, hvordan det gik til hos fine og fornemme Folk; der gik man nok ikke med skjæve Sko og Huller paa Forklædet! Men nu traf det sig saa, at Stenen var en Dnsfesten, som jo har den Egenkab, at den, der har den i sin Haand, faar alle sine Dnsfer opfyldt saalænge. Et to tre blev hun derfor af usynlige Hænder løftet op og baaren igjennem Luften; hun maatte lukke Djnene, men det varede ikke længe; thi hun hørte snart den dejligste Musik og mærkede da tillige, at Foden stod paa fast Grund, og saa kom Djet op paa vid Gab, kan Du tro. Hun stod i en Sal med skinnende Bægge og Lys i tusende Glasroner; og der var fuldt op af Herrer med Guld paa Krave og Bryst og af Damer med Silkeslæb og Sølvslør. Hun var nær ved at daane ved al den Herlighed og hun blussede af Undseelse, for hun syntes, at hun selv stod der som en lille Alskopot, i de daarlige Klæder, og saa var det

længe, siden hun var blevet vasket i Ansigtet! Men galt blev det dog først for Alvor, da alle Damerne sluttede Kredse om hende og nejede, og den prægtigste af alle Herrerne gik hen til hende og med et dybt Bux rakte hende et Guldbæger med Vin i; hun tog imod det, hvor undselig hun end var, men Haanden rystede, saa at al Vinen spildtes. Da blev hun mere skamfuld og tænkte: „Bare jeg var langt borte og stod hvor jeg kom fra!“ Hun skjælv og bævede og var nærved at synke omkuld. Men Stenen, som hun i al sin Besiddelse dog endnu havde beholdt, skulde nok sørge for Resten: et to tre stod hun igjen paa Bejen, hvor hun var kommen fra.

Hun havde det funklende Guldbæger i den ene Haand og Stenen i den anden; deraf kunde hun se, at det var sandt alt det med Gildet og de stadselige Herrer og Fruer, og hun forstod nu, at det maatte være Stenen, der havde virket alt dette, og at hun her havde haft det Held, at finde en af de Dnskestene, hvorom hendes Moder havde fortalt hende i Mørkningen derhjemme.

Hun stod som fortabt i Beskuelsen af Stenen, hvilken Magt, hvilken Kraft var den ikke i Besiddelse af! Rinden blussede og brændte. Men med et hævede hun Hovedet, det var som hun voxede. „Nej, jeg bliver i Hytten hos min Moder! Du skal ikke friste mig tiere!“ sagde hun, og den fattige Pige kastede Stenen, der kunde skaffet hende al Verden i Alenodier, fra sig og løb hjem til Hytten, hvor Moderen stod i Døren med udbredte Arme.

Da funklede Guldbægeret med dobbelt Glans. Solstraalerne, der skinnede paa det, mente: „Det var ret og vilde dig godt, lille Pige!“

Men hendes Nøjsomhed og Trofasthed fik sin Løn; thi Guldbægeret var et herligt Alenodie, og for hvad det kostede, blev hun oplært til en ædelig Tomsfru, og da Tiden kom — ja, da kom vel ogsaa Kongesønnen, tænker jeg.

Carl Andersen.

Naadigherrens Guldir.

Fortælling af Knud Skytte.

aar man nord fra kommer rej-
sende ad Løgstør-Viborg-Lande-
vejen og har naaet Banterne
syd for Landsbyen Skals, har
man Udsigt over et vidtstrakt og
temmelig vrelende Landskab.
Nærmest foran os have vi Skals-
aaens brede Dal, hvor det om
Sommeren vrimler med løs-
gaaende Flokke af Stude og
Ungkvæg. Dalbundens vidt-
strakte, grønne Flade er ved
Skjelgrøfter paa Kryds og tværs
inddelt i lutter Felt, og man
kunde næsten indbilde sig, at den
store, jævne Grønning er et Slags
Lælebord, og at Kreaturerne,
der tage sig ud som hvide, sorte,
graa og røde Prikker, ere Fi-
gurer, som bevæge sig hid og did
efter usynlige Spilleres Bink og
Bilje. Mod Syd begrænses
Dalen af en Række Banter, hvis
lynggroede Knuder mellem dyr-
kede Kornmarker give dem et
ejendommeligt broget Udseende.
Neden for disse Banter ligge
Gaardene Havris og nogle Ud-
flyttersteder. Længere tilbage i
sydøstlig Retning ses Løvel Kir-
kes slanke Taarn. Hele denne
vand- og skovløse Egn er af et
mørkt, alvorligt Præg og gjør
vel næppe noget oplivende Ind-
tryk paa Beskueren. Vende vi

imod Blikket i sydvestlig Retning, bliver Billedet mere liv-
t. Den højtliggende Borde Kirke aftegner sig skarpt paa

Wisbechs Almanak. 1883.

Simlens Baggrund. Norden for Borde Bakker ses et Blik af Limfjorden og hinsides denne, længere tilbage i Synskredsen, Landsbyen Kvols med dens lille hvidkalkede Kirke. En Streg længere til vest, paa Hjarbækbugtens nordlige Bred, have vi Herregaarden Lynderupgaard paa en Bakkeskraaning; dens store Have tager sig ud som en lille Lund.

Efter dette flygtige Blik paa Omegnen rejse vi videre syd paa, stadig følgende den snorlige Landevej tværs over det brede Kær. Ja, i vore Dage er Rejen god og bekvem at færdes paa; men endnu i Mand's Minde kunde den — i Tøbrud og efter stærke Regnskyl — være saa ufremkommelig, at der var Fare ved at passere den. Naar derfor Himmerlandsbønderne under saadanne Omstændigheder skulde til Viborg, droge de gjerne af Sted flere Bogne i Følge, væbnede med lange Stænger til at lette Bognene op med, naar disse sank saa dybt ned i Moradset, at Hestene standsede derved. „Rejen var kun god to Gange om Aaret,” sigte gamle Folk der fra Egnen, „om Vinteren i stræng Frost og om Sommeren efter langvarig Tørke.” Der var ogsaa en anden Omstændighed, som gjorde det farligt at passere Rejen ene og især ved Nattetid. Saasnart vi ere færdige med Kæret og nærme os Banterne mod Syd, have vi paa højre Haand og tæt ved Rejen en stor Bakkesnude, Bjerrenæs kaldet, og, denne forbi, komme vi ind i en dyb og snæver Dal, den saakaldte Albuefrog, der paa begge Sider begrænses af høje lynggroede Bakker. Dalen er omtrent en Fjerdingvej lang, og paa hele denne Strækning var der for nogle Aar tilbage ikke en menneskelig Baaning at se. I denne skumle Dal lagde Røvere og Stimænd sig paa Lur ved Nattetid for at fare løs paa den ensomme vejfarende og bemægtige sig hans Penge og Gjendele, og mangfoldige ere de Fortællinger om natlige Overfald, som knytte sig til dette Sted.

Det var end ikke altid, at Røverne oppebiede Mørkets Frembrud, inden de gave sig i Færd med deres skjændige Idræt. Saaledes fortælles der, at da Herremanden fra Lynderupgaard en Sommerestermiddag i Aaret 1802 kom kjørende ned igjennem Albuefrogen, blev han overfalden af to fornuummede Skikkelser, af hvilke den ene havde Kvindeklæder paa og Maske for Ansigtet, medens den anden var mandlig Dragt, havde en Grævlingskind's Rabuds paa Svoret og om Halsen et stort Mundtørklæde, der skjulte helt hans Underansigt. De sprang op i Bognen bag fra. Fruentimmeret spændte alle sine ti fenestærke Fingre om Herremanden

dens Hals, saa at han hindredes i at skrige, medens i samme Nu Mandspersonen gav Kufften et bedøvende Slag oven i Hovedet med sin Rynknæve og derpaa smed ham af Bognen. Hestene blev ved at løbe lige frem ad Bejen, Naadigherren var baade fort og blaa i Ansigtet af den stærke Mandindes

kvælende Greb om hans Hals; i en Fart blev hans Lommer og Bognskrinet gjenemsøgte af den mandlige Røver, og først da der ikke var mere at hale, slap Konen Grebet, Røverne sprang af Bognen, og i et Nu forsvandt de mellem Lyngbækkerne. Herremanden kom snart til sig selv igjen og fik

Lønnen samlet til sig, og da han var kommen midt ud i Ræret, hvor der var fri Udsigt til alle Sider, gjorde han Holdt og saa' sig tilbage efter Kusten. Denne kom ilende i fuldt Løb forbi Bjerrenæs.

„Det var en slem Overhaling, vi der fik, Naadigherre!“ sagde han forpustet, i det han svang sig op paa Kuffesædet, greb Lønnen og satte Hestene i Gang.

„Gid Fanden havde det Paf!“ brummede Herremanden ærgerlig; „men hvorfor slog Du ikke fra Dig, Niels Sverfen?“

„Ja, jeg sad just og undrede paa, at Naadigherren ikke gjorde det samme; men saa turde jeg ikke sige det. Ulykken var jo, at de fløj tiende paa, ligesom de lumste Hunde. Mistede Naadigherren ellers noget, med Forlov?“

„Sver Søsling, Niels! Men det var endda ikke det værste, for et saadant Tab kan forvindes; men mit gode Guldur, som jeg har arvet, gif med i Løbet!“

„Det kan vel ikke nytte, vi tænker paa at forfølge dem?“

„Na, de er i Selvede — gid det var saa vel! Nej, lad os nu komme hjem og saa se, om vi kan saa Fingre i dem paa anden Maade.“

Tabet af det arvede Guldur gif Herremanden nær til Hjærte. Det passerede blev anmeldt for Politiet, der blev sendt en Beskrivelse af Uret til alle Armagerne i de nærmeste Kjøbstæder, og Naadigherren lod bekendtgjøre, at den, der kunde give ham saadanne Oplysninger om Røverne, at disse kunde paagribes, og Uret skaffes til Veje, skulde som Belønning derfor modtage i Fæste den første ledige Bondegaard paa Godsset.

Men disse Foranstaltninger syntes ikke at skulle føre til noget. Røverne forbleve stadig uopdagede, og Gulduret vendte ikke tilbage.

Niels Sverfen og Stuepigen paa Lynderupgaard vare Kjærestefolk. Herfabet var vidende om dette Forhold og billigede det; for baade Karlen og Pigen vare kjønne, flinke, tro og dygtige Mennesker. Men det var endnu et Spørgsmaal, om Mariæ egne Forældre og Søskende vilde samtykke i en saadan Forbindelse. Niels havde aldrig set sine tilkommende Svigerforældre eller Svogre. De vare velstaaende Selvejergaardsfolk fra Egnene syd for Viborg, medens han selv var en uformuende Fæstebondes Søn fra Ulbjerg, og derfor frygtede han, at de vilde se ham over Hovedet. Pigen havde de

ladet overtage Pladsen som Stuepige paa Lynderupgaard, for at hun kunde lære Huslighed og pæne Sæder. Det var nu paa andet Aar, hun havde denne Plads, til næste Fardag skulde hun rejse hjem — „og saa vil de naturligvis se at saa hende smedd det sammen med en anden, der er mere bemidlet og højere paa Straa end jeg,“ tænkte Niels Sverfen.

Den Dag, Marie flyttede af Tjeneste, var Niels temmelig forknytt; men da han saa betroede hende sine bange Anelser, forsikrede hun ham dyrt og helligt, at der ikke var det mindste i Bejen, bare han vilde stole paa hende og være hende tro. Det lovede han af et fuldt Hjærte, og saaledes skiltes de med et godt Haab til Fremtiden.

Et Aar senere maatte ogsaa Niels forlade Tjenesten og drage hjem til sin Fædrenegaard i Ulbjerg for at hjælpe sin Fader, der var gammel og temmelig aflægs. Ved Afskeden tillod han sig at lade et Ord falde til Raadigherren om Fæstet, hvilket ingenlunde blev ilde optaget. Herremanden klappede ham venlig paa Skulderen og sagde: „Du og ingen anden skal saa Gaarden efter din Fader — det er en given Ting, Niels Sverfen! Kunde Du skaffe mig Gulburet, vilde jeg lægge ikke saa lidt til endda; men det ser jeg vel aldrig mere!“

Der gik atter et Aars Tid.

Næste Gang, vi træffe Niels Sverfen, kommer han gaaende over Ulbjerg Hede i Retning af Lynderupgaard; han skal derned for sin Fader og betale resterende Landgilde. Niels ser usædvanlig glad og oprømt ud i Dag og er i stiv Puds: høj sort Filthat, blaa Badmelskofte, sribet Vest, Faareskins Knebuks, hvide Strømper og Halvstøvler. Han gaar rask til; for Solen er nær sin Nedgang, og han skal til Viborg, inden han sover. Det er i Efteraarstiden, og i Morgen begynder det store Toftemarked. Marie har underrettet ham om, at hun og hendes Broder Axel ville være at træffe i Viborg Aftenen før Markedet; hun skal derop med Menvarer, og han skal sælge en Hest for sin Fader. De kjøre derop og logere sig ind hos deres Fæster, gift med Bærtshusholder Peter Salling i Gravene. Dersom de ere saa heldige, at Axel snart kan sælge sin Hest og hun sit Lærred og Badmel, saa er Bestemmelsen, at de ville gjøre en lille Udflugt til Ulbjerg med det samme og aflægge Niels og hans Forældre et Besøg. Det er saa hendes indstændige Bøn til Kjæresten, at han vil mødes med dem i Viborg, samme Aften som de ankomme dertil, blive hos dem den første Markedsdag og hjælpe

dem at blive færdige med Handelen og saa kjøre med dem til Udbjerg i deres Befordring. Broder Axel er indviet i Forholdet, og deres Fremtids Lykke vil for en Del afhænge af, at Niels kan vinde ham; „thi som Axel vil, kommer det nok til at gaa,“ sluttede hun. — Niels tænkte, at hun kunde gjerne have sparet Ordet „indstændig“; for Anmodningen var jo i sig selv saa lokkende dejlig, at der slet ingen Overtalser behøvedes. Det var i Aften, de skulde mødes — han skyndte sig af Sted.

Da han havde betalt Herremanden Pengene, og Beløbet var slettet ud i Skyldbogen, spurgte Niels: „Ja, Naadigsheren har vel ikke siden faaet Spørring paa Uret?“

„Bed Du maaske noget om det?“ svarede Herren hurtig og saa' Niels spørgende ind i Ansigtet.

„Nej, men jeg tænkte . . .“

„Tænkte, dit Fæ! Hvad fanden kan det nytte, Du tænker, naar Du ingen Ting ved? Uret er og bliver borte, og derfor skjætter jeg ikke om, at der snakkes mere om den Ting, forstaar Du?“ Han var i ondt Humør den Dag.

Niels blev forbløffet, og Herrens unaadige Ord vare en lille Dæmper paa hans glade Elskovsstemning. „Harde Du bare holdt din Mund,“ tænkte han, da han var kommen udenfor; „men hvad! den Sky driver vel over igjen, og nu skal jeg nok hytte mig for at snakke om Uret mere.“

Solen var nu nede, og det var allerede temmelig mørkt. Han skyndte sig ned til Fjorden for at faa en Fisser til at sætte sig over Laastrupbugten til Skals Odde. Under Bejs derned indhentede han en Mand og en Kone, der skulde samme Vej som han. De boede i et lille Hus ovre under Skals Bakker, lidt vesten for Landevejen, fortalte de. Deres Baad laa fortøjet nede i Fjordlandingen, og der var Plads i den til en Tredjemand, hvis Niels ønskede at blive sat over — et Tilbud, der kom denne lige til Pas.

Da de vare komne i Land paa den anden Side, biede Niels paa sine Ledsaagere, medens Manden fortøjede Baaden; for han vilde gjerne have Følgeskab hen til Landevejen, eftersom han ikke var vejkjendt paa dette Strøg, og Aftenen blev stadig mørkere.

Manden havde en Sæk paa Rasken, og Konen havde sit opfæstede Forklæde fyldt med et eller andet.

„Skal jeg ikke bære Sækken for jer?“ spurgte Niels.

„Na nej,“ svarede Manden; „den er ikke saa tung. Det er bare en Skæppe Rug, jeg har tiggert sammen oppe i

Kind, og Gaardkonerne har givet vor Mo'er en Haandsfuld Lo*) — vi er Fattigfolk, skal jeg sige os."

Efter en halv Times Gang tværs over Marken standfede Egteparret udenfor et lille Hus. Manden tog en Nøgle frem af Lommen, aabnede Døren og sagde: "Se, her bor vi, Niels Tversen — det er jo saadan, Du hedder, siger Du? Vil Du ikke med indenfor og have en Laar Drikkelse?"

Jo, Niels var netop tørstig, han takkede altsaa og traadte ind i den fattige Stue, det vil sige: han tænkte, den maatte være fattig; for tage den i Djeshn kunde han ikke, da han befandt sig i fuldstændigt Bølgmørke. Baa de Manden og Konen bleve foreløbig udenfor; men den første raabte ind ad Døren: "Vi kommer ret nu!" Derpaa hørte han dem klavre op ad en Stige ude i den snævre Gang, og i nogen Tid rumstere de paa Loftet lige over hans Hoved og talede sammen i en dømpet hvissende Tone. "De er vel komne i Tanker om, at de hverken har Ol eller Mælk i Huset, de fattige Stakler!" tænkte Niels; "men for min Skyld ingen Allarm, bare de vil give mig en Laar Vand." Omsider kom de ned fra Loftet og ind i Stuen. "Velkommen!" sagde Manden i Mørke. Konen tændte en Tøllepraas og satte den midt paa det umalede Bord. Stuen var ikke saa meget fattig endda, men bar snarere Præg af en vis Velstand. Konen, et stærkt, knoklet Fruentimmer med et tvært, rynket Ansigt, men kloge Øjne, fæstede et langt, forskende Blik paa Niels, idet hun satte Tøllepraasen fra sig. Hun sagde ikke et Ord, men gik snart ud i Køkkenet for at lave Madver til sig og Manden. Han derimod — en middelhøj Person med tykt, purlet Haar, lav Bænde, blussende røde Kinder og dybtliggende, missende Øjne — var meget snaksom, og Munden stod næsten aldrig paa ham.

"Sæt Dig paa Bænken, Niels," sagde han, "saa skal vi snart faa vor Tørst slukket; for jeg er ogsaa lidt tør i Halsen."

Han gik ind i et lille Kammer og kom strax efter tilbage med Olkruus, Brændevinsflaske og Glas, satte sig hos Gæsten paa Bænken, skjænkede i Glasset, drak ham til, skød først Brændevinsglasset og dernæst Olkruuset hen til ham, og først da Niels havde forsynet sig, tog han sig selv en vældig Slurk Ol oven paa Drammen. Det undrede Gæsten, at

*) Ud.

Barerne vare saa gode, bedre end han var vant til, og Bærten maatte ikke være saa fattig, som han havde sagt.

„Du har ikke Ur hos Dig?“ spurgte Bærten. „Vi ved aldrig ret, hvad Kloffen er; for vi har ikke Raad til at holde Ur.“

Nej, det havde Niels heller ikke.

„Du kan ikke bytte mig nogle Seddelpenge?“ spurgte Bærten videre — „ikke at vi saadan ligger med Penge, det maa Du ikke tro; men jeg folgte nysjen en Sæt Lo til Lo-kvæmmeren, han gav mig Betalingen i Sedler, og vi har ikke en Sølvmønt i Huset.“

„Seg kommer lige fra Herremanden,“ svarede Niels, „og han tømte næsten min Pung, saa jeg har kun en tre, fire Daler i Smaamønt hos mig; men jeg kan jo gjerne bytte Ser et Par Rigsdalersfedler.“

„Manden paa Lynderupgaard!“ udbrød Bærten i en opbragt Tone. „Ja, den Slags Herrer kan jo sluge alt, hvad vi kan slide og flæbe sammen — det er da ogsaa en Fandens Afford!“

Han aabnede et lille Skab i Væggen og fremtog to Rigsdalersfedler, som Niels gav ham Sølvpenge for.

„Du har ikke meget i Fikken,“ sagde Husmanden; thi Niels havde hældt hele sin Pungs fattige Indhold ud paa Bordet, medens han talte Pengene op. „Men hør nu!“ vedblev han, „det er bansk at mørkt i Aften, og Du maa hellere slaa Dig til Ro her til i Morgen tidlig. Sengeplads kan vi rigtignok ikke tilbyde Dig; men Du kan ligge blødt og godt i Høet oppe paa Loftet.“

„Tak! nej, jeg kan ikke blive, jeg maa af Sted nu,“ sagde Niels og lettede paa sig.

„Seg vilde nødig gaa til Viborg i det Mørke,“ vedblev Manden, „og Bejen er jo desuden ikke sikker.“

„Na, mig er der ingen, der gjør noget,“ mente Niels; „jeg har baade et let Sind og en let Pung, og om en halv Times Tid staar Maanen op.“

„Ja, havde Du bare været igjennem Albuefrogen — Else Mand og Per Kone nøjes ogsaa med Smaapenge.“

„Hvad er det for et Par?“ spurgte Gæsten opmærksomt.

„Na, det er nok et Røverpar, der efter Sigende skal have drevet deres Uvæsen i Albuefrogen nu i flere Aaringer — Mand og Kone, siger man, skjønt det gjerne for den Sags Skyld kan være Fanden og hans Oldemo'er. Folk kalder dem Else Mand og Per Kone, formedelst at hun er saa meget større end han — Nigt kan arrivere somme Tider, forstaar Du? Vor Mo'er f. Ex. er adskillige Tommer højere end jeg; men derfor kan vi jo være lige skikkelige. Else Mand har nok altid Masse for Ansigtet og Træskostøvler paa Benene, og Per Kone en laadden Rabuds paa Hovedet og et stort Tørklæde viklet baade for Næse og Mund, saa at han lige kan glo over det med sine forbandede Briller. Stærke som Satan skal de være og snedige som en Ulykke, og det skal være en ren Umulighed for Politiet at faa Fingre i dem.“

„Hvor har de hjemme?“ spurgte Niels, hvem denne Skildring af Røverparret høilig interesserede.

„Ja, det er der ingen der ved,“ svarede Husmanden. „Somme mener, at de bor i en Jordhule et Steds her øster paa, ved Rødsø, eller hvor det er. Men det kan jo være Løgn — Folk siger saa meget.“

Niels fik sig endnu en Slurk af Ølkruset, og derpaa sagde han god Nat og Tak og skyndte sig af Sted. Snart havde han naaet Landevejen, og nu kunde han ikke tage fejl. Vejret havde været tørt i de sidste fjorten Dage, Vejen var baade fast og jævn, og det kan nok være, han brugte Ben hen ad den — Marie ventede ham jo!

Han var dog ikke rigtig godt til Pas, da han i Bælgmørket skred op igjennem Albuefrogen, og han kunde høre sit eget Hjærte banke — men fremad maatte han jo! Han knyttede Haanden fastere om Knortekjæppen, brugte Øjnene i alle Retninger, saa godt som Mørket tillod det, og halede ud, saa han dampede. Men Else Mand og Per Kone maatte ikke være ude paa Fangst den Aften; thi han passerede Albuefrogen i hele dens Længde, uden at der hændte ham noget, og da han var naaet op paa den flade Mark, løftede Maanen sig blank og rund over den østlige Synskreds, højere og højere steg den og kastede sine blege Lysstraaler hen over Landskabet, saa at han kunde se Ræmpehøje og andre Gjenstande helt tydelig. Nu var han ikke ræd længere, Else Mand og Per Kone skjænkede han ikke en Tanke mere, og han havde kun Sind og Tanke for sin ventende Fæstemø, som han skulde se i Løbet af en Time.

Navntoft var han forbi, og det var nu saa lyst, at han kunde skimte Taarnene paa Viborg Domkirke. Da han havde passeret Navntoft Høje og ilede ned i Dalen nord for Engelsborg, fik han Øje paa tvende vandrende op ad Bakken paa den anden Side. De gik meget langsomt og i samme Retning som han, standsede af og til og saa' sig tilbage; der var et Par hundrede Favnes Afstand imellem dem, den bageste var en Mandsperson og den forreste, saa vidt han kunde se, en Kvinde. Nu satte Mandspersonen sig ned og blev siddende, til Niels næsten havde naaet ham; saa stod han op igjen og blev staaende. Niels holdt sig paa den modsatte Side af Vejen og vilde gaa forbi — den ubekjendte skraæde over Vejen, tog nu ogsaa lange Skridt og holdt sig stadig paa Siden af Niels. At Personen var væbnet med en drabelig Vandringsstav var der i og for sig intet paafaldende i;

for Datidens Sæder vare jo raa, og Slagsmaal var en af Bøndernes mest yndede Udspredeiser; men — han var middel høj, havde laadden Sue paa Hovedet og et stort Mundtørklæde om Halsen!

„Hvad vil Du mig?“ spurgte Niels studs og standsede.

„Hvad jeg vil?“ svarede den ubekjendte i en scelsom udfordrende Tone. „Na, Du kan jo bare sige mig, hvad Kloffen er.“

„Kloffen!“ raabte Niels — „ja, Landevejsrøvere holder meget af Lommeure — der har Du det, Per Kone!“ Med disse Ord greb han den ubekjendte i Brystet og rendte ham baglængs over i Vejgrøften, hvorpaa han stak i Kænde op ad Bakken med Knortekjæppen over Hovedet som en dragen Klinge, rede til at slaa Else Mand fra sig, i Fald hun vilde spærre ham Vejen. Hun stod ganske rolig oppe paa Bakkekammen og saa ham komme løbende; men i det han vilde storme hende forbi, ilede hun ham i Møde med aaben Favn, slyngede sine Arme om hans Hals og trykkede ham et varmt Kys paa Munden.

„Niels, Niels!“ lød Maries ham saa velkjendte Røst som sød Musik i hans Ore — „hvor Du bier længe, kjære Niels!“

„Oh, men Herre Gud, er det virkelig Dig, Marie?“ stammede Niels yderlig forvirret; „jeg tænkte . . . jeg troede . . .“

„Hvad troede Du, bitte Ven? at jeg var et Spøgelse?“ lo hun og kysede ham gjentagende. „Axel!“ raabte hun derpaa ned i Dalen — „skynd Dig herop! nu har jeg ham! Seg skal sige Dig, bitte Ven!“ vedblev hun, henvendt til Kje-resten, „Axel og jeg kom til Viborg for over tre Timer siden. Jeg var jo utaalmodig, og da Faster havde givet os noget at spise, fulgtes Axel og jeg ad her ud ad Vejen for at mødes med Dig; vi var næsten helt i Navntoft, saa blev jeg træt af det, og vi vendte om; men Axel vilde endnu ikke opgive Saa-bet, han holdt sig tilbage og lod mig gaa saa stille i Forvejen. Nu ser jeg, han kommer halende — Du maa være gaaet ham forbi dernede i Dalen?“

„Var det din Broder, Marie?“ sagde Niels forknytt — „ham, der skulde hjælpe os at saa hinanden? Der har jeg rigtig nok baaret mig kjønt ad!“

„Du har hvad for noget?“ spurgte hun forundret.

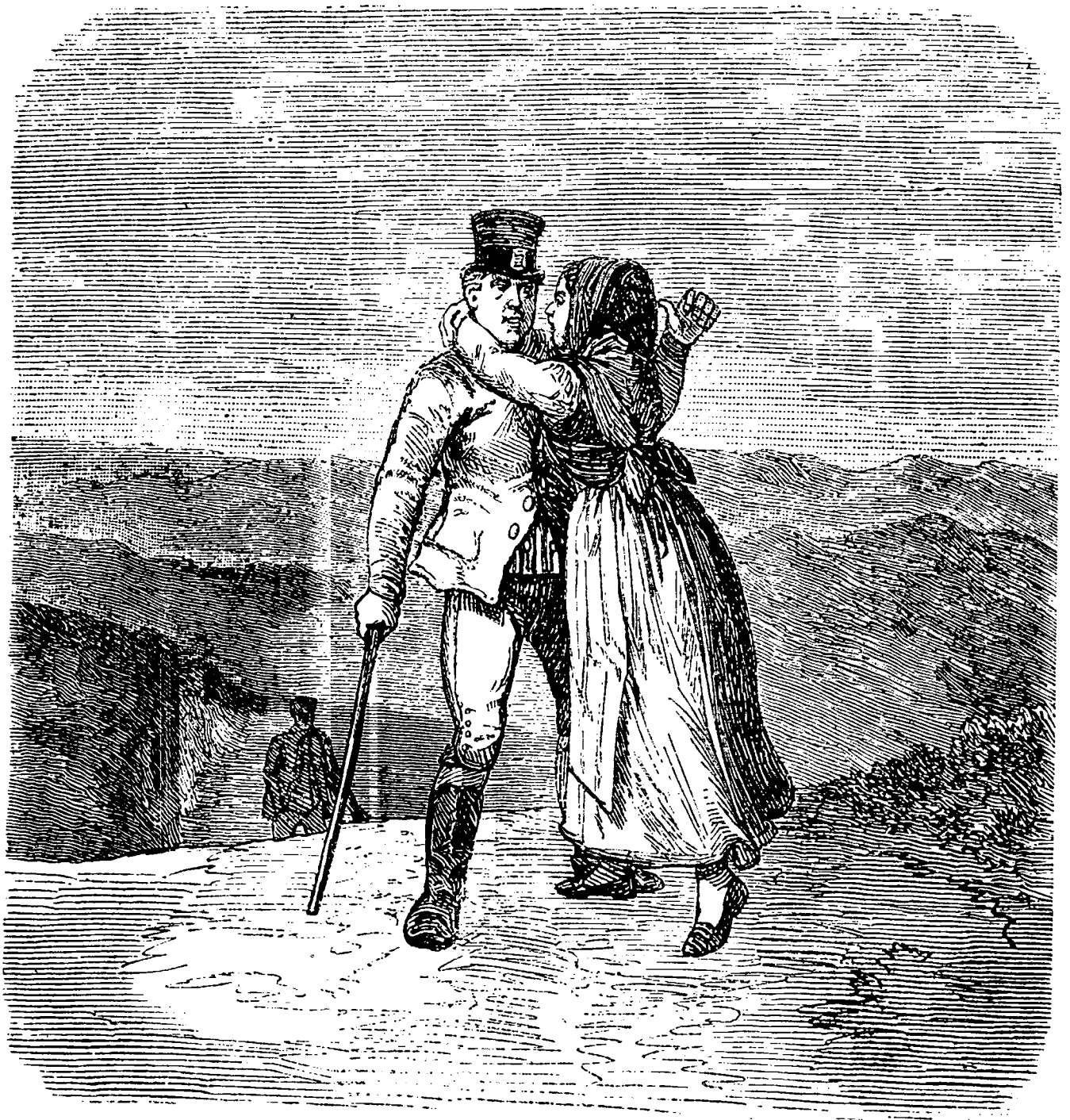
„So, jeg vidste jo ikke bedre, end at det var Per Kone og Else . . . og . . . og saa smed jeg ham ned i Vejgrøften.“

„Sh, men hvad er det, Du staar og fortæller mig, Niels? Seg forstaar ikke et Ord af din forstyrrede Snak!“

Niels fik ikke Tid til at forklare sig tydeligere for hende; for nu havde Axel naaet dem, og han spurgte strax: „Er det ham, Du er Kjæreste med, Marie?“

„Sa—a, er han ikke god nok?“

„Svor god han er, maa Du vel bedst selv vide,“ bemærkede Broderen med et lunt Smil, „men jeg frygter for, han er lidt mørkeræd og maaske ogsaa en Smule frakilt.“

„Men er I da begge blevne maanesyge?“ raabte Pigen. „Niels snakker, som om han havde en Skrue løs, og Du begynder med at overfuse ham med Grovheder!“

„Sa, nu skal Du høre, Søster! Jeg træffer Gutten

her nede i Dalen og spørger ham i al Høflighed om, hvad Klokken er — og han svarer med at støde mig i Grøften og rende sin Vej som en Gæse."

"Nej da, Niels! er det sandt?"

Så, det kunde Niels ikke nægte, og nu fortalte han omstændelig, hvad der havde spøgt ham i Hovedet paa hans Vandring op igjennem Albuefrogen og tilsidst forvoldt ham denne Fejltagelse.

Søstendeparret brød ud i en hjertelig Latter, og Axel sagde: "Han antog os for Else Mand og Per Kone — ha, ha, ha! Den Historie skal jeg ikke glemme saa snart! For Resten skal Du ikke være slukøret, min Fa'er!" sagde han trøstende til Niels og slog ham paa Skulderen, "for det var i Grunden min egen Skyld. Jeg kunde nemlig nok vide, at det var Dig, og da jeg saa, hvor besippet Du var, vilde jeg have lidt Løjer med Dig og spurgte Dig om, hvad Klokken var. Na ja, det var morsomt!"

Niels lo nu ogsaa selv hjertelig af sin Fejltagelse, og Marie sagde: "Så, lad os nu skynde os ind til Fæster; hun har varm Aftensmad til os, og der staar en god Seng opredt til Jer paa Kvistkammeret."

"Så, kom nu, Else Mand og Per Kone!" sagde Broderen overgivent.

"Fy, Axel! saadan maa Du rigtig ikke kalde os!" sagde Søsteren; "det kunde let blive til et Dgenavn."

"Det skal jeg heller ikke — bare han vil være manerlig," svarede Broderen. "Men alle disse Historier om Røvere og natlige Overfald tror jeg ikke paa. Det er bare Opdigt og tjener kun til at kyse Børn og gamle Folk med."

"Naa, det mener Du?" sagde Niels.

"Så, saa gu' gjør jeg saa. Ude i vores Egn hører man aldrig Tale om sligt; der er Vejene sikre nok, og der er aldrig nogen, der bliver overfalden."

"Så, da er jeg, i hvor ung jeg er, allerede én Gang bleven overfalden paa offentlig Landevej," sagde Niels.

"Det er jeg ogsaa!" lo den anden "og det for ikke mere end et Kvarter siden."

"Na, pyt med det Narreværk!" vedblev Niels; "men jeg er bleven det for ramme Alvor." Og nu fortalte han sit og Naadigherrens Eventyr i Albuefrogen.

"Så, saa galt har vi jo før hørt," sagde Axel; "men det er da kun sjældent, at sligt sker. Jeg tænker ellers om jer Himmerlændere, at I er for langt tilbage i Tiden, I er

for rædde af jer og bliver ved at lave Historier i hundredevis af en og den samme, og saa ser I Spøgelse ved højlys Dag. Nej, kom ud til os: vi har for længe siden rystet Barnet af Ormet, og vi tror ikke paa andre Spøgelse end dem, vi kan tage og føle paa."

"Det er ogsaa just den Slags, jeg taler om," indvendte Niels, der ikke var fri for at føle sig lidt stødt over Arels Maade at omtale Gimmerlænderne paa.

Under saadanne Samtaler fortsattes Vandringen ind til Viborg. Niels syntes ikke rigtig om Mariæ Broder. "Fyren er lidt indbildsk og vigtig," tænkte han, "og han mener at kunne se Gimmerlandsknaberne over Hovedet; men lad ham være saa højbenet, han vil — bare han vil lade mig faa Marie."

Dagen efter var der livligt i gamle Viborg, og det vrimlede med Markedsgjæster paa Gader og Torve; men da selve Markedet ikke vedkommer os her, ville vi forbigaa det og kun berette, at Arel folgte sin Sest frax om Morgenens, og ved Middagstid havde Marie ikke en Aen mere tilbage af sit Badmel og Lærred.

Da de havde spist til Middag, vilde Kjærestefolkene helst have spændt for, at de kunde komme af Sted til Aldbjerg.

"Na, hvad skal det Sav til?" sagde Arel. "Vi er jo da til Marked — lad os nu more os."

"Det var dog rart at komme til Bejs Ende ved Dagens Lys," mente Niels.

"Er Du bange?" spurgte Arel og spidsede Øre.

"Det just ikke, men jeg vil dog sige Dig rent ud, at vi maa helst være Albuefrogen forbi, inden det bliver mørkt."

"Er Du bange?"

"Na, Du med dit bange! Er Du selv bange maaske?"

"Nej, ikke det mindste, min Fa'er! og det skal jeg vise Dig; for nu bliver jeg i Viborg, saalænge der er Dag paa Himlen!"

Saa, saa var de jo nødte til at blive alle tre, og kort at fortælle, det tog Dagen med sig, og Solen var nede, inden de kom til Bogns og kjørte ud af Mogensport.

De Bøndervogne, som den Gang brugtes, vare saa snævre i Fadingen, at kun ét Menneske kunde sidde paa hvert Sæde. Forrest sad Arel og kjørte Hestene, bag ved ham havde Søsteren Blads og Niels Sverfen bag ved hende igjen.

Den første halve Mils Vej var Færdslen livlig nok; men

saasnart de havde drejet af fra Skive-Bejen og kjørte ind efter Navntoft, var Befordringen ene.

„Der er saa dødt paa denne Vej,“ sagde Axel — „ikke en Bogn at høre eller se, hverken foran eller bag efter os.“

„Albuefrogen,“ svarede Niels.

„Ja, hvad den?“

„Den har Folk Respekt for; Bønderne nord fra er hjemme for længe siden.“

„Na, skidt med Albuefrogen!“ mente Axel; „Folk der nord fra er jo smaatosse.“ Han gav sig til at synge.

Niels sad og gantedes med sin Kjæreste og stjal et Kys fra hende en Gang imellem, men tavst og lydløst; for Ruffen maatte ikke mærke, hvad de tog sig for.

„Naa, Ruff!“ raabte Niels omsider, „her begynder Albuefrogen — hold nu Dreene stive!“

„Ja vel!“ svarede Axel, idet han gav Hestene et Rap af Piffen, og Bognen rullede hurtig ned mellem de høje, forte Lyngbakker.

„Seg er saa bange!“ hvisttede Marie.

„Ikke ræd, mit Lam!“ trøstede Kjæresten. For en Forsigtigheds Skyld holdt han dog Knortekjæppen parat og vendte sig i Sædet, for bedre at kunne passe paa.

Bludselig dukkede et Par Skikkelser op, en af hver Vejgrøft, og nærmede sig Bognen i lydløse Spring. Niels gav den ene et saadant Slag oven i Hovedet, at den blev liggende. Han slog efter den anden, men fejlede — Skikkelsen flygtede, over Bejen, op ad Lyngbakken! „Turr!“ raabte Axel, „hold ve' Læmen, Mari!“ Han af Bognen og op ad Bakken efter Flygtningen! Den faldne begyndte at kravle og vilde rejse sig; men i et Nu var Niels af Bognen, kastede sig over ham og holdt ham nede. Marie sad paa Bognen og skreg.

Nu kom der en tung Gjenstand ruslende ned ad Lyngbakken og standsede i Vejgrøften.

„Er det Dig, Axel? Har Du ham?“ spurgte Niels.

„Ja vel! men jeg tror, det er en Hun; for den har Skjorter paa og kunde ikke rende fra mig. Kan Du holde din?“

„Det gaar an, skjønt jeg har min fulde Hyre — han vil baade bide og flaa.“

„Og min har en bansatist Lyst til at kradsje mine Dine ud!“

Marie var stegen af Bognen og havde bundet Lømmen.

Hun gik hændervridende frem og tilbage over Bejen fra den ene Kampplads til den anden og jamrede: „Na, Herre Gud! hvad skal der blive af os?“

Der kom en Flok unge Karle gaaende; de havde været til Marked og vare overstadig muntre og lystige. „Sej!“ raabte de, „kom an, Else Mand og Per Kone, vi er ikke rædde for Jer!“

„Det er justement dem, vi ligger og bages med,“ sagde Niels, „kom og hjælp os!“

Karlene studsede. Den talende kunde de ikke rigtig se, fordi han var rullet i Grøften med sin Modstander; men de saa' den grædende Pige og Bognen, der holdt lidt længere fremme.

„Er I bleven overfaldne?“ spurgte Karlene i Munden paa hverandre.

„Altkurat sgu!“ svarede der nu fra den anden Bejgrøft. „Na, gaa én af Jer hen og lang mig et Stykke Reb, der hænger paa den ene Bogstjæp!“

En, to, tre bleve nu Fangerne bundne og lagte i Bognen. Ingen af dem sagde et Ord.

„Men hvor bringer vi dem nu hen?“ spurgte Axel.

„Til Lynderupgaard naturligvis,“ svarede Niels; „det er rigtignok en banfat Omvej; men vi maa vide dem under Laas og Luffe i Borgscengslet, inden vi sover.“

Karlene havde hjemme i Skals; men saa glade vare de ved deres Andel i Eventyret og saa spændte paa dets Udgang, at de alle som én fulgte Trop med vore Benner helt til Lynderupgaard. Det værste for disse var, at deres „liggende Fæ“ næsten fyldte hele den smalle Kasse. Kun det forreste Sæde var frit, og det kunde Marie have benyttet; men hun turde paa ingen Maade sidde til Bogst med Røverne, og maatte altsaa tilbagelægge hele den lange Omvej til Fods.

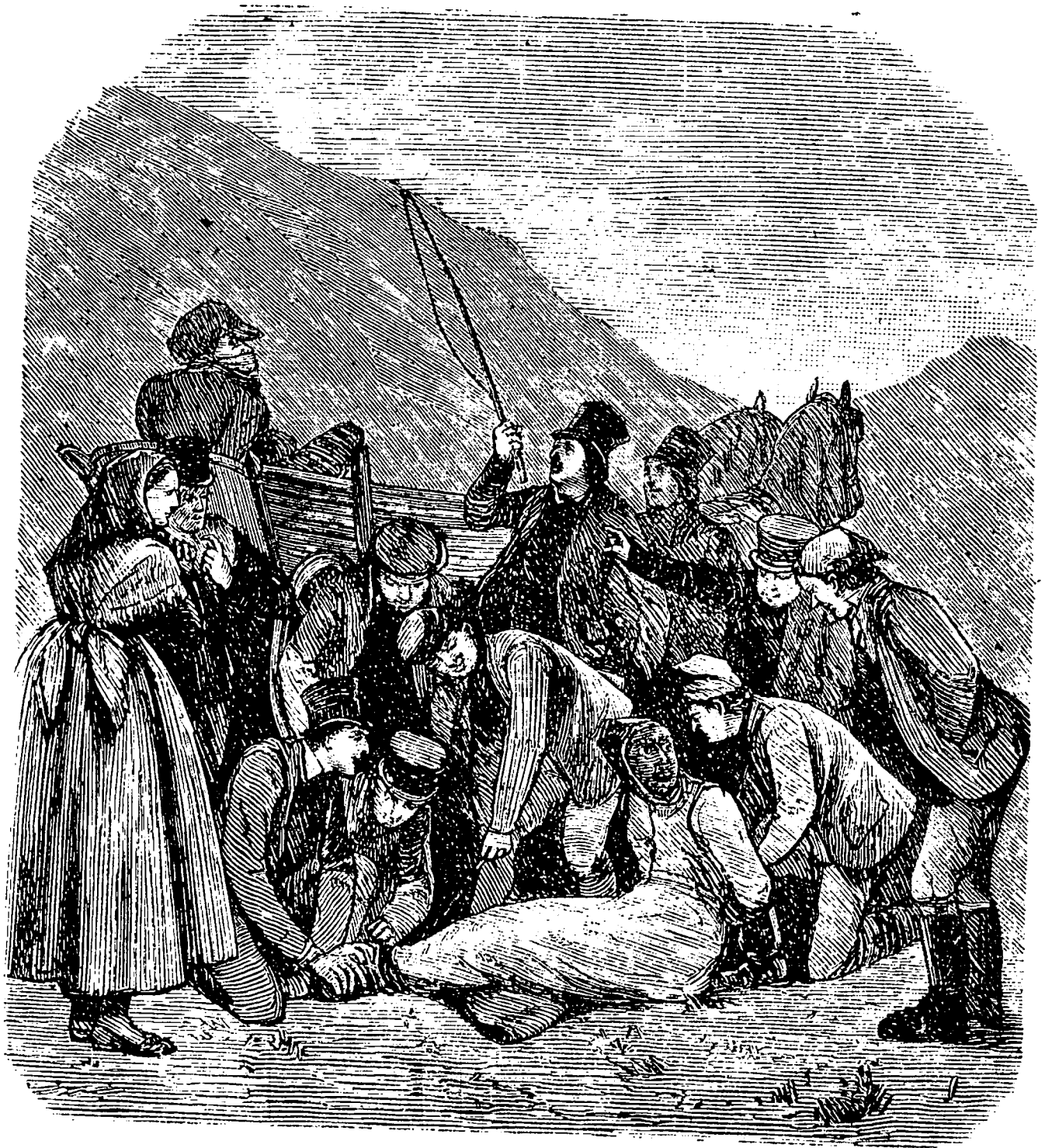
Herremanden var endnu oppe, og han stod just paa Trappen til den store Dør, da Rjoretøjet rumlede ind i Gaarden.

„Hvem der?“ raabte han, da Bognen var standsat.

„Det er mig — og nogle flere til,“ svarede Niels Sverfens ham saa velkendte Røst. „Vi har fanget et Par Røvere, og kan hævde, det er gamle bekendte, Naadigherre!“

„Død og Kritte!“ raabte Herremanden. „Bring dem ned i Borgestuen, Niels, der er Lys endnu, og jeg skal strax være hos Jer! Har Du Mandskab nok, Niels Sverfen?“

„So — mere end nok!“
De unge Karle løftede Fangerne af Bognen og bar dem
ind i Borgestuen; thi man holdt det ikke for raadeligt at løse
deres Ben endnu.

Der stod et Lys og brændte paa Langbordet; men
Herremanden havde desuden en Lygte i Haanden, og den
holdt han op lige foran Røvernes Ansigt.

Ja, der stod de: et højt maskeret Fruentimmer og en
lille skulderbred Mand med Brokfskindshue paa Hovedet og
et stort Tørklæde viklet om Hals og Underansigt.

„Hvor er I fra?“ spurgte Herremanden strengt, idet han rev Masken fra Kvindemenneskets Ansigt.

„Det kan jeg sige Naadigherren!“ udbrød Niels; der stod og gjorde store Dine paa „Else Mand og Per Kone“; for han havde strax i Nøveparret gjenkjendt — Husmanden og hans Kone fra Skals Bakker.

„Vi kjender dem ogsaa, de er fra vort Sogn, og Folk har længe haft Mistanke til dem!“ istemmede de i højeste Grad forbavsede Ungkarle i Munden paa hverandre.

„Den Onde skal brække Jer, I Grønsfoldinger,“ raabte Konen med et gnistrende Blik paa Niels og Axel. „Vi kom og vilde have forlangt at kjøre med til Skals Bro — og saa overfaldt I os med Hug og Slag, bandt os som Slagtekræg

og flæbte os hid i Teres forbandede Rumlekasje! Men bi lidt — der er vel Lov og Ret her i Landet!”

„Gaa, haa!” svarede Herremanden, „saa Du vover at synge i den Tone! Det skal ikke nytte Dig stort. I Fangehullet med dem og slut dem i Bolt og Særn!” befalede han sine Karle, der ogsaa vare stimlede sammen i Borgestuen.

„Tror Du nu, der er Røvere til?” sagde Niels til Axel, da de atter vare komne til Bogns og førte videre.

„Ja, det er jeg jo nødt til; men jeg er glad ved, at jeg fik Lejlighed til at give Dig en Haandskræfning, da det var min Skyld, vi kom saa sent af Sted.”

„Og det skal Du netop have Tak for! Havde vi taget af Sted, da Marie og jeg var færdige, saa havde vi nok ingen Fangst gjort.”

„Du er ellers ingen Frosfenpind, Niels!”

„Og Du heller ikke, Axel!”

„Na nej! Jeg har jo været med før i Aften, og en god Dvælse gør saa meget. I tager vel ogsaa et Tag med hinanden en Gang imellem, I Himmerlandsknaber?”

„Ja, desværre!” svarede Niels. „Hos os er der aldrig et Bryllup eller et Barselgilde, uden at det ender med Slagsmaal, og det er i Grunden en grim Skik.”

„Og stræng for os stakkels Kvindfolk at se paa,” tog Marie Ordet. „Bliver der Slagsmaal til mit Bryllup, saa løber jeg min Vej!”

„Du vil jo aldrig giftes?” sagde Broderen tørt.

„Jo, det vil jeg da!” svarede hun og lo.

Niels, der atter havde indtaget sin Plads bag ved Kjerestuen, sagde i Hjærtet Ja og Amen til disse Ord, og han lod hende strax besegle dem med et Kys.

Den følgende Formiddag førte Niels sin Gæst omkring og viste ham alle de fattige Herligheder, der jo om kort Tid skulde være hans. Den tilkommende Svoger gif og betragtede alt med Kjendermine; han sagde ikke stort, Panden var rynket, og hans Udseende var i det hele meget alvorlig, næsten højtidelig. Niels syntes ikke rigtig om ham den Dag.

Før Afskeden fik Kjeresteparret et Djeblik Lejlighed til at tale sammen i Enrum. Maries Dine vare fulde af Taarer og hendes Kinder blegere end ellers.

„Synes han ikke om Udsigterne?” spurgte Niels modfalden.

„Nej,” hvisttede hun og førte Forklædet til Dinenene.

„Saa faar vi vel ikke hinanden?”

„So,“ svarede hun; „din Fattigdom skal ikke skille os; men vi kommer maaske til at vente lidt . . . nogle Aar.“

Han vilde gjerne haft en Samtale med hendes Broder for at faa en ren Bessked; men Axel, der følte sig grundig skuffet i sine Forventninger, undgik ham forsætlig og rejste sin Vej igjen, uden at Sagen kom paa Bane imellem dem.

Niels gik og blev helt tungsindig i de følgende Dage, og ingen kunde sætte Humør i ham. Den eneste, der kunde, var jo nu borte, og hende saa' han maaske aldrig mere!

Der gik en fjorten Dages Tid paa den Maade.

Men saa en Dag holdt endelig — ikke just Lykkens Gudinde selv, men dog en Udsending fra hende, sit Indtog i hans fattige og forfaldne Fædrenegaard. Udsendingen var ingen ringere end Herremanden fra Lynderupgaard.

„Er Niels Sverfen hjemme?“ spurgte han en Dreng, som han traf ude i Gaarden.

„Nej, han er i Marken; men han kommer vist strax.“

Naadigherren stod af Hesten, gav Bidselet til Drengen og traadte ind i Fstebondens fattige Stue.

„Na, Herre Gud! skal mit ringe Hus times saa stor en Være!“ sagde gamle Sver, der sad i Kaffelovnskrogen med Stokken mellem Benene. „Velkommen, Naadigherre! Ja, De maa undskylde, jeg bliver siddende, for jeg er saa daarlig nu, at jeg næsten hverken kan gaa eller staa.“

„Er Du det, gamle!“ sagde Herren og klappede ham venlig paa Skulderen. „Sjr mig ondt for Dig, maa jeg sige; for Du var altid en brav Mand, Sver, og gjorde det, saa længe Du kunde.“

Konen, der endnu var rask og rrig, tog en Fjervinge ned fra Bjælken og gav sig ivrig i Ferd med at støve ned.

„Lad hellere Stvet blive, hvor det er, Mutter, saa længe jeg er her,“ sagde Herremanden. „Niels er nok i Marken?“

„Ja, han er saa.“

„Hvordan har han det?“

Forældrene saa' til hinanden. „Laf, Naadigherre!“ svarede onsfider Manden. „Han er ogsaa lidt snavs i den senere Tid.“

„Saa—aa! Er han syg da?“

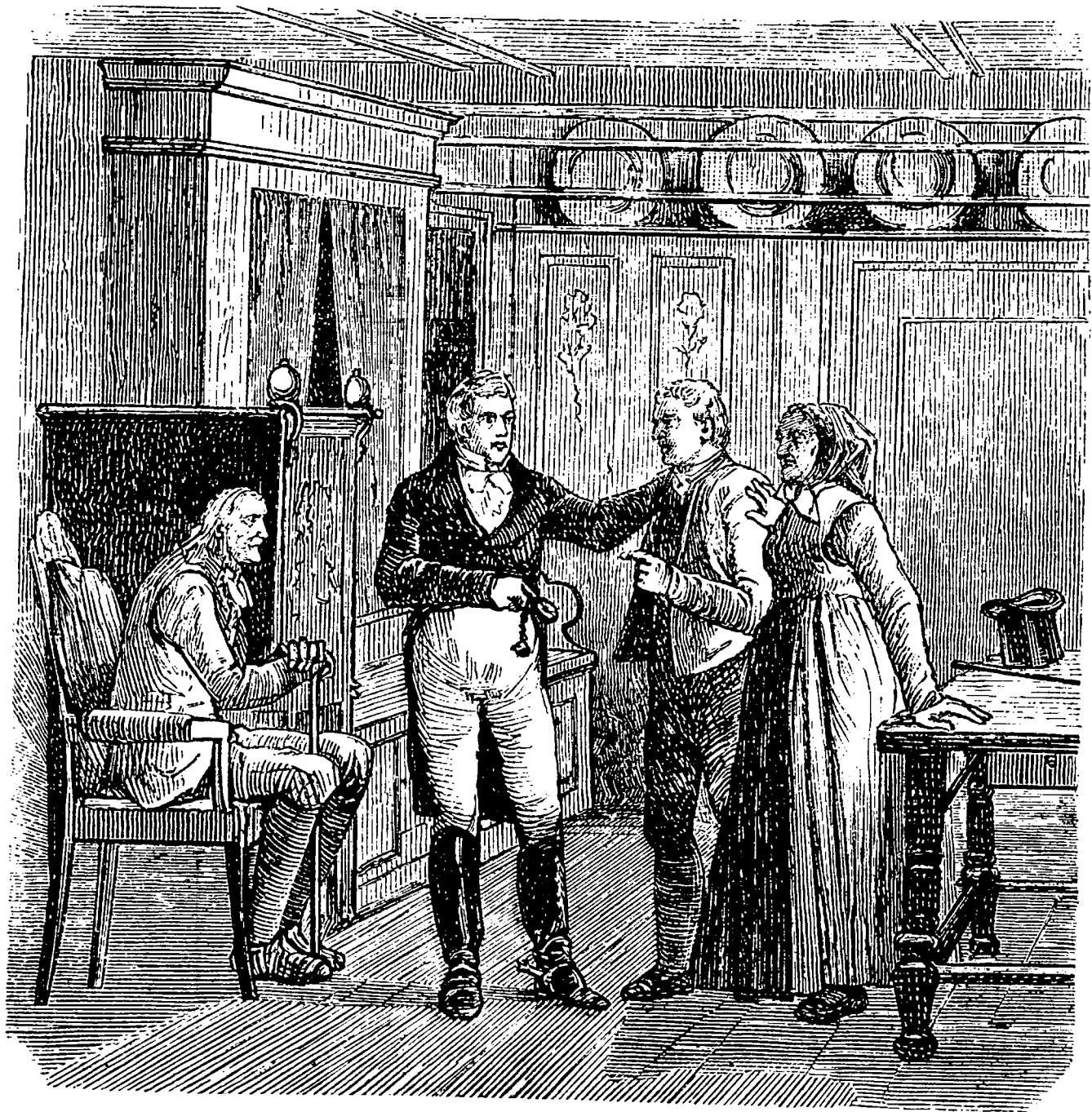
„Nej, det hænger ikke saadan sammen,“ forklarede Konen; „men det er denne Pige der snder fra, som han blev kjendt med, mens de tjente sammen paa Gaarden.“

„Har hun slaaet ham fejl?“

„Na nej! Men de var her for en Tid siden, hun og Broderen — Axel hedder han nok — og han syntes saa daarlig om vor Ufsjeldom, at nu maa de ikke faa hinanden.“

„Byt, ikke andet! Det skal vi nok faa jævnet.“

S det samme traadte Niels ind. Han saa' sølle ud; men hans Blik faldt aldrig saa snart paa Herremandens glade Ansigt, førend hans eget opflaredes.

Den fornemme Gæst fremtog uden videre Indledning sit Guldur og viste Niels det. „Kjender Du den Fyr?“ spurgte han med et triumferende Smil.

„Ah — har Naadigherren faaet sit Ur tilbage?“

Sa, takket være Niels Tversen havde han faaet det tilbage. Hytten under Skals Bakker var bleven gennemløst;

under Dønen havde man fundet en muret Grube, hvori der laa skjult en Mængde ranede, til Dels kostbare Sager og deriblandt det saa længe savnede Ur. Efter dette Fund, der gav Nøgle til Opdagelsen af en hel Række Forbrydelser, havde Røverparret endelig aflagt en fuldstændig Tilstaaelse og var nu for deres øvrige Livstid sendt „i Kongens Tjeneste“ paa Bremerholm.

„Og hvormed skal jeg nu lønne Dig, Niels?“ spurgte Herremanden. „For at Du faar Gaarden, er ingen Løn, da den jo var bleven din alligevel. Dine Forældre har allerede ladet falde et Ord om Marie, saa jeg ved Bæst, og hvis jeg maa raade, saa skal I have hinanden og være lykkelige — naa?“

Niels løftede langsomt Hovedet og stammede:

„Saa, dersom Raadigherren vil hjælpe mig til, at jeg faar Marie, saa forlanger jeg ikke andet.“

Manden havde givet sit Løfte, og han holdt det i fuldt Maal. Denne mægtige Forbundsfulde vidste bedre at fjerne Hindringerne.

Det følgende Foraar var Axel atter i Ulbbjerg og besøgte sin Kampfulde fra Albuekrogen, og denne Gang var der ingen Rynker i hans Pande; men i Mellemtiden var al Ting ogsaa bleven helt forvandlet: Niels havde faaet Fæstebrev paa Gaarden, denne var fuldstændig ombygget, og Heste- og Kvægbesætningen var lutter Kjernefram, ret ud af første Skuffe. Axel sagde denne Gang aldrig Niels, men stadig „Svoger“.

Om Efteraaret var Niels ude i Sønderregnen at holde Bryllup, og han var borte i fire Dage. Saa vendte han tilbage med sin smukke unge Hustru og fæstede med hende Bo i sin Fædrengaard, der jo paa Herremandens Foranstaltning var forvandlet til et net og hyggeligt Hjem. De levede lykkeligt med hinanden, vare agtede blandt deres Standsfulde og opnaaede en høj Alder.

Herremanden paa Lynderupgaard levede endnu i mange Aar efter de her skildrede Begivenheder; men han traf aldrig sammen med Niels eller hans Kone, uden at han i en fornøjet Tone lod falde en spøgende Bemærkning om det ranede, men atter gjenfundne Guldur.

Der er Forskjel.

Første Lakaj. Jeg holder ogsaa af de Borgerlige, det véd Gud, jeg gjør, og jeg vilde ikke lyve, om jeg sagde andet; men jeg siger Dem alligevel: Halssej til Middag, og Desjerten henad Ni, se det er det, vi Adelige har fremfor de Andre.

Anden. Bevares, ja, jeg siger ikke andet; men vi andre kommer skam ogsaa med. Bores Middager — det har Statsraaden altid holdt paa — er aldrig tidligere end lidt over Fem.

Første. Sammen lidt over Fem, det er lidt under os; og forresten, det er os, der har begyndt med det, og saa har De siden fulgt os i Galen; — men sig mig: har Statsraaden forresten noget at rutte med?

Anden. Bevares vel, ja dér er noget, kan De tro; og

han er alene med Fruen, — ikke saa meget som det, der ligner et Barn — og han har tre Steder i Byen, gode Indtægter forresten og to Landejendomme.

Første. Meget net, det ved Gud, meget net efter Omstændighederne. Men véd De, hvormeget det Hele forslaar?

Anden. Nej!

Første. Jo, det skal jeg sige Dem: hvis vi gjorde Statsraaden, med alt hvad han ejer og hele Molevitten, i rede Penge, saa vilde det dog, om vi gav den unge Greve Statsraaden i Lommepenge, ikke forslaa mere end til Drifkepenge hos Schweizerne, og endda kunde det blive knapt nok paa Slutningen af Sæsonen.

Anden. Bevares vel, ja jeg siger ikke andet; men saa er Statsraaden ogsaa en nydelig Mand, baade, naar han en enkelt Gang er hjemme, og hvor De ellers vil tage og sætte ham.

Første. Ja, det skal fedt hjælpe Altsammen, naar han dog ikke har Blodet.

Anden. Har han ikke Blod?

Første. Nej ikke en Blodsdraabe i Kroppen, af det rigtige ægte Blod naturligtvis. Forstaar sig, kan man ikke være Fuldblodshest, maa man være glad ved at være en borgerlig Skimmel; men fuldblods, det bliver man dog ikke.

Anden. Bevares vel, ja jeg siger ikke andet; men har det Blod da saa Meget at sige?

Første. Ja, det er det, det kommer an paa: Jeg vilde ikke undvære det for meget, — hos Greven, mener jeg.

Anden. Men De maa vel ogsaa ha' svært at bestille?

Første. Det har vi vist!

Anden. Sammen De?

Første. Jeg tager imod, følger ud og henter hjem, sidder bag paa Greven, naar han fører ud; aa ja, det kan være trættende.

Anden. Bevares vel, da har jeg det rigtignok anderledes drøjt; ja, jeg siger ikke andet.

Første. Sammen, der er jo ogsaa ligesaa megen Forskjel paa os Jo, som paa en Greve og en Statsraad.

Anden. Ja, bevares vel, jeg siger ikke andet!

Chr. D.

Nr. 36

Bris: 10 Ore.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

(Se Omflagets indvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerpærer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen; Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Vinieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelle, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Nester King, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Rind Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksberg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjællands Nordvestkyst, af C. Jagd, med 2 Illustr.; Et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af C. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Klitmøller“, af C. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Molbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Veksen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Kiulands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Rejsekitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af C. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

Den landflygtige Skrædder.

(Af Knud Stryte.)

or godt og vel et Par
Menneskealidere tilbage i
Tiden var der i Svend-
borg en ærlig og skikkelig
Skræddermester ved Navn
Ludvigsen. Hans Hus,

som han havde arvet efter sine Fædre, var lavt og uanseligt og var beliggende i en af Byens Sidegader. Over dets Dør var der fastgjort et lille blaat Skilt, hvorpaa der var malet med gule falmede Bogstaver: „Ludvigsen, Skræddermester.“ Men der var saa knap Plads over Døren, at Skiltet næsten sad oppe under Tagstjægget, saa at der skulde et mere end almindeligt Held til at opdage det, med mindre man i Torvejen kjendte dets Skjulested. Desuagtet var Søgningen altid i Huset; thi det ejede en Magnet, som trak langt bedre end Skiltet, og det var Ludvigsens unge og blomstrende Datter Juliane, der var saa ualmindelig smuk og indtagende, at mangen forelsket Ungersvend med Sandhed kunde have anvendt paa sig selv og hende, hvad der staar i den gamle Elskovsvisse:

„Din Hals er som Perler, Dit Haar er som Guld,
— gid Du vilde være min Kjæreste huld!“

Det var altsaa, som Læseren nok kan tænke, fortrinnsvis blandt de unge Herrer, at Ludvigsen talte sine fleste Runder, og tvertimod, hvad der nok ellers plejer at være Tilfældet, vare de overordentlig taalmodige og nemme at komme tilrette med, naar Tøjet ikke var særddigt til den rette Tid. Sa, det syntes endogsaa, at denne hyppig indtræffende Dunsændighed, i Steden for at gjøre dem utilfredse og vrantne, satte dem i godt Humør, saa at de fornøjede udbrød: „O, det gjør saamænd Ingenting, Hr. Ludvigsen! Gener Dem bare ikke! Vi kan magelig vente og komme igjen en anden Gang!“ Thi Sagen var jo den, at jo længere det trak ud, jo oftere kunde de faa Lejlighed til at verle et Par Ord med den dejlige Somsfru Ludvigsen og forelske sig i hendes straalende Dine, hendes bedaarende Smil og elsenbenshvilde Lænder. Den gamle Skræder mødte gjerne sine unge Runder med et smørret Smil, som om han vilde sige: „Ja I er mintro i Grunden nogle Narre alle tilhobe, mine kjære, indbringende, unge Venner! Men se I kun paa Djuene og Smilehullerne, det tager hun ingen Skade af — jeg ser paa Indtægten, og det er den, man skal leve af!“

Der var En, som ikke syntes saa overhaands vel om, at Herrerne sværmede om Somsfru Juliane som Fluer i Fiskemaaned, og det var Ludvigsens Mestersvend Gejsler, som nu i flere Aar havde styret Forretningen, siden Mester selv var bleven gammel og aflægs. Ludvigsen bestilte nemlig Intet, men fordrev Tiden med at spise, drikke og sove; til Afberling sad han i Lænestolen og snakkede med Runderne, eller stod i Gadedøren og røg Tobak eller gjorde en Vandring til og fra Mestrenes Ladshus for at „følge med Tiden.“ Grunden til denne magelige Levevis var tildels, at han var gammel og fandt mest Behag i at „hvile ud;“ men den væsentligste Grund var maaske, at han sad lunt inden Døre og var sikker paa Udkommet, selv om han ikke bestilte det allerringeste. Og hvorfor skulde han anstrenge sig, naar det ikke behøvedes?

Det var i „den gode, gamle Tid,“ om hvilken der er sunget:

„Den Gang var aldrig Talen
om eget Balg, for Mo'r og Fa'i
bestemte Hr. Gemalen,
og saa var Sagen klar.“

Saa snart de foreslog ham,
saa nejed man og tog ham
og takkede dertil."

Ifølge denne herskende Bedtægt, som de Gamle fandt
saa fortrinlig, medens det er rimeligt, at de Unge i deres
stille Sind nærede en anden Mening om den, havde Ludvigsen
for længere Tid siden været saa betænksom at vælge en
Egtemage for sin Datter, og den Udkaarne var Mestersvend
Henrik Gejsler. Det trufne Valg var i alle Maader godt
og hæderligt, mente Ludvigsen. Thi var Gejsler ikke en
sat og adstadig Svend der passede Sag og Maal og hverken
svirede eller sværmede? Var han ikke en dygtig Skrædder,
under hvis Ledelse Firmaet stadig havde vundet i Anseelse?
Var han ikke trofast, sparsommelig, flittig og — kort sagt —
et Mønster i enhver Henseende? Jo, ganske vist; Ingen
kunde med den mindste Rimelighed gjøre en eneste Indvending
mod disse flaaende Argumenter. Sagen var afgjort, og
dermed Punktum.

Det unge Par vidste, at den Gamle havde forlovet
dem med hinanden, og som Forlovede betragtedes de af
Venner og Naboer. Om de elskede hinanden? Ja, et saadant
Bispørgsmaal toges der kun sjælden Hensyn til i „de gode,
gamle Tider," og det var der altsaa ikke blevet talt om.
Forresten tør jeg nok indestaa for, at Gejsler, der var en
maadelig lille og næsten vindtør Person — af den Slags
Skræddere, om hvem det skjemtvis siges, at de kunne „danse
paa Spindelbælv" — var grundig forelsket i sin tilkommende
Halvdæl, medens det ikke saa lige kunde paastaaes, at Skræd-
derdatteren i samme Grad var forelsket i ham. Men hun
var fuldstændig et Barn af sin Tid, der frem for alt krævede
Lyndighed, og hun betragtede det som en afgjort Sag, at
hun en Gang i Tiden skulde være Madam Gejsler. At
hendes Henrik vilde blive en god og trofast Egtemand, var
hun vis paa, og saa for øvrigt havde hun ikke tænkt videre
over den Sag, der jo ikke kunde ændres. Desuden vidste
hun, at hendes Moder, der var død for nogle Aar siden,
havde næret samme Dristelse som Faderen, nemlig at hun skulde
ægte den „skikkelige Gejsler," og det var en Grund mere for
hende til at anse Valget for uopløselig afgjort.

Der gik et Par Aar paa denne fredelige og stille
Maade, og Gejsler gik bare og tænkte paa: „Naar mon
min gode, gamle Mester og tilkommende Svigerfader vil
trække sig helt ud af Forretningen og overlade os Hus og

det Hele?" Thi naar dette vigtige Tidspunkt indtraf, saa skulde det gamle, falmede Stilt tages ned, og der skulde op-
hænges et splinternyt med Paaskrift: „H. Gejsler, Strædder-
mester.“

Man maa nu ikke tro, at Juliane var uimodtagelig for ømmere Jølelser, saa at hun skulde være aldeles forstenet i Lydhedsjans. Ivertimod, hun havde et rigt og søl-
somt Hjærte, og der behøvedes kun den ydre Anledning for at kalde dets Vængsler til Live. Hendes Liv havde hidtil været som en sagte henflydende Strøm; men det mindste Vindpust maatte nu ogsaa blive kjendeligt paa Sjælens spejllare Glade.

Der kom saa mange unge Herrer i hendes Faders Stue; de hiliede hende alle saa venligt og sagde hende saa mange pæne Ting, og før hun vidste af det, opdagede der i hendes Sjæl det Spørgsmaal: „Er Din Henrik dog ikke i de fleste Henseender en Undermaaler i Sammenligning med Byens øvrige unge Herrer? Og hvis Du maatte raade Dig selv, var det da ikke muligt, at Du kunde finde en Mand, som Du syntes bedre om end ham?“ Men forelsket i Nogen af dem var hun dog ikke, og foreløbig blev alt ved det Gamle.

Saa skete det, at Byens gamle Skorstensfejer døde, og hans Efterfølger i Bestillingen blev en ung Kjøbenhavnner ved Navn Hindberg. Samme Skorstensfejer var et muntert og vittigt Menneske med et vindende Væsen og af et saa fordelagtigt Ydre, at han maatte kunne kaldes en fuldendt mandlig Skjønhed. Selv den sodede Dragt, han til Hverdagsbrug var nødt til at bære, kunde ikke skjule hans skjønne symmetriske Former, og naar han kom gaaende med Stigen paa Rakken og Rosten under Armen, var det med en Anstand som en Grebe, og han færdedes paa Gaden med saa lette og elastiske Tjod som nogen Dansmester. Man kan da tænke sig, hvor uimodstaaelig han maatte være, naar han var paa Budsen og i sin fulde Skjønhed viste sig for Almenheden. Damerne vendte sig om og saa efter ham, og de tænkte ved sig selv: „Det er dog et nydeligt Menneske — bare han havde været noget Andet end Skorstensfejer!“

En Søndag Eftermiddag gik Ludvigsen, Tomfru Juliane og Gejsler ud at spasere. Mester gik langsomt og stønnende foran, og som et Par lydige Børn kom de unge Forlovede bagefter, rettende deres Gang efter hans. Gejsler havde sin Paraply under den ene Arm og sin Kjæreste ved den anden. Hans Tanker vare hjemme i Værkstedet, hvorfor han

var temmelig forsømmelig med Hensyn til Underholdningen, og han tav hele Tiden bomstille. Juliane gik og tænkte paa Suglesangen, der tonede saa dejligt i den stille, solklare Sommerluft, og det glædede hende at lade Blikket vandre ud over de smukke Naturomgivelser, for hvilke hendes Fødeby jo er noksom bekjendt.

Maalet for deres Vandring var blot en lille Tur ud i Skoven, saa langt som Fatter kunde holde ud at gaa, og saa tilbage til Hjemmet, inden det blev altfor køligt.

Ude paa Skovvejen mødte de en pynkelig paaflædt yngre Herre, som Juliane ikke før havde set. I det han gik Trefløveret forbi, syntes han at studse ved Synet af den smukke, unge Pige med den lille, uanselige Mandsling ved Siden. Uvilkaarlig gjorde han en sirlig Bøjning og lettede paa Hatten, medens han hurtig gik videre.

Ludvigsen vendte sig om, standsede og sagde:

„Det var den unge Kjøbenhavner, vor ny Skorstensfejer, som vore Piger allerede ere rent forgabede i, efter hvad jeg hører.“ Derpaa tilføjede han med et fiffigt Smil: „Ja, ja, lille Tulle! Jeg sigtede ikke til Dig, for Du er jo allerede tøjret, og for saa vidt er alt i sin gode Orden; men tag Dig dog i Agt, at Du ikke bliver stude!“

Hvorpaa den velvise Skræddermester tog sig en Pris og gik videre med langsomme, værdige Skridt, medens han viftede sig for Ansigtet med sit Lommelørklæde.

Det maatte dog være Pokker til Skorstensfejer til at støve omkring; thi kort efter stødte de atter sammen med ham ude i Skoven, og denne Gang sluttede han sig til deres Selskab og gav sig i Samtale med dem. Hr. Hindberg havde været vidt omkring og oplevet meget; han havde Ordet i sin Magt og underholdt Juliane paa saa behagelig og elskværdig en Maade, at det var klart, hun fandt Fornøjelse i at samtale med ham. Gejsler følte sig ganske tilovers; han kunde aldeles ikke fordrage Skorstensfejeren, men ønskede, at han sad paa Bloksbjerg. Den lille Skrædder syntes dog at være ene om dette Onske; thi selv gamle Ludvigsen lod til at være indtagen i deres ny Bekjendtskab, blandede sig livlig i samtalen og lo af alle hans Vittigheder. Og det værste var, at Skorstensfejeren ikke vilde gaa sin Vej igjen og lade dem være i Fred. Han ledsagede dem paa hele Turen omkring i Skoven, og da de vilde hjem, vilde han det samme — kort sagt, de bleve ham ikke kvit, førend de vare uden for deres egen Gadedør.

Og som han var isærd med at tage Afsted, indtraf der dog for Gejsler endnu et Uheld, som var det allerfjædsommeligste.

Suliane havde fanget sig en Buket vilde Blomster, som faldt fra hende paa Stenbroen. Hindberg og Gejsler ilede

begge til for at tage den op, og i deres Iver stødte de Hovederne mod hinanden, hvilket havde til Følge, at Skrædderen faldt bag over, og Suliane gav sig til at le. „Om Forladelse, min Herre! De faldt nok!“ raabte Hindberg, ligeledes leende, medens han med et Buk overrakte hende Buketten.

Da Hindberg havde taget Afsted, og de andre Tre vare komne inden for, sagde Juliane:

„Det har været en dejlig Eftermiddag! Jeg føler mig saa oprømt og glad; det er længe siden, jeg har moret mig saa godt paa en Spaseretur som i Dag.“

„Ja, vi blive altid godt tilpas, naar vi faar Snakketøjet rigtig paa Gang,“ sagde Ludvigsen. „Denne Hindberg var ogsaa et herligt Menneske, ret en fir Fyr. Jeg kan bamsat godt lide ham. Hvad mener Du, Gejsler?“

„Smaa rose ham, saa meget I vil!“ svarede Mester-svenden med en Stemme, der endnu dirrede af Raseri — „jeg siger lige fuldt, han er en uopdragen Tølper. Huffede han mig ikke for Banden som en Bæder og drev mig bag over i Kandestenen! Og Du lo af mig, Juliane!“

„Lille Henrik! tager Du Dig det saa nær?“ sagde den unge Pige. „Det var jo kun Løjer; og vi mener Dig det godt allesammen.“

„Ja, Tak skal Du have!“ raabte hendes Forlovede, og uden at sige et Ord mere, gik han op paa sit Værelse og i Seng.

„Jeg troede ikke, at Henrik havde været saa pirrelig,“ sagde Juliane.

„Na, det skal Du aldrig bryde Dig om; Du skal se, han fortryder det, inden i Morgen tidlig,“ mente Faderen.

Men deri tog han fejl; thi da Gejsler om Morgenen indfandt sig paa Værkstedet, var han endnu mut og tvær. Han havde bundet sig et Tørklæde om Hovedet og sagde, at han havde en stor Bule i Banden. Juliane stjal sig til at ribe det af ham, og da hun saae, at Banden fejlede Ingen-ting, sagde hun: „Fy, Henrik!“ og brød ud i en hjertelig Latter, medens der ikke viste sig saa meget som et Smil paa Skrædderens Ansigt.

Op paa Formiddagen kom Hindberg, pyntelig paaflædt og spurgte deltagende til Somsruens Befindende. Hans Grinde var da ellers at bestille sig en ny Frakke, og Gejsler maatte tage Maal af hans slanke Figur.

Da den ny Kunde tog Afsted, lagde Gejsler Mærke til, at Juliane holdt Dje med ham gennem Vinduet, medens hun tilsyneladende sjyslede med Urtepotterne, og at der undslap hende et lille Suk, da hun ikke kunde se ham mere.

Fra den Dag af var der ingen Kunde, der saaes saa hyppig i Skrædderens Stue som den smukke Skorstensfejer.

„Gid han sad paa Bloksbjerg!“ var for den fortørnede

Strædder et oprigtigt og stadigt Ønske, der dog ikke syntes at ville gaa i Opfyldelse.

Naar Juliane ikke havde andet at syles med, satte hun sig ved Strædderbordet og hjalp til med Syningen, og det undgik ikke den skinsyge Svends Opmærksomhed, at hver Gang hun gennem Vinduet fik Øje paa Hindberg, der nærmede sig Huset, opklaredes hendes Ansigt, og at der lagde sig en tungsindig Sky over det, naar han ikke længere var tilstede.

Var det ikke til at blive rasende over?

Det var ham ogsaa en Kilde til stadig Værgelse, at Ludvigsens Skorsten nu trængte til at fejes langt hyppigere end tidligere, og at Hindberg altid selv besørgede Rensningen, skjønt en af hans Folk dog lige saa godt kunde have gjort det. Og paa de Dage, da han rumsterede i Skorstensrørene, havde Juliane altid travlt i Kjøkkenet, hvilket var en Gaade, da Ilden jo skulde være slukket saa længe. Ved en saadan Lejlighed gjorde Gejsler sig et Vrende derud for at overraske dem. Skorstensfejeren havde faaet sine Hænder vaskede; han sad ved Kjøkkenbordet med en Kop Kaffe og et stort Stykke Aringle, medens Juliane holdt ham ved Selskab, og det syntes, at de vare fordybede i en alvorlig Samtale. Strædderen kunde ikke udholde dette i hans Øjne ræddelige Syn; men i det han traf sig tilbage, slog han Døren i med et Smæld, og da han atter tog fat paa sit Arbejde, brækkede han en halv Snees Synaale i lige saa mange Minuter.

Den stakkels Gejsler havde det ikke godt; det var klart, at Hindberg var hans ivrige Medbejler, og at denne stod i Begreb med at fravriste ham hans Fæstemø og berøbe ham Udbygten til den solide borgerlige Stilling, som han nu i flere Aar havde vænnet sig til at betragte som sin jordiske Lykkes Endemaal. Det var nok muligt, at Skorstensfejeren grundede sit Krav paa Kjærlighedens Ret; thi der var ingen Tvivl om, at jo Bigen gjenleste ham. Men Gejsler grundede sit paa, hvad der i hans Øjne var mere: Mesters givne Løfte. Det vilde han bygge paa og fordre det opfyldt til Punkt og Prikke, og han vilde ikke vige saa meget som en Tomme, men føre Kampen til Ende og gaa sejerrig ud af den, trods alle Skorstensfejeren's Kunstgreb og snedige Kænter.!

Dette sagde han Juliane rent ud, da det, af en Samtale, han havde med hende des angaaende, syntes at fremgaa,

at hun maaste gjerne kunde faa i Sinde at give ham Rejsepas.

Der skulde være et Skovbal, og skjønt Gejsler aldrig havde nydet den Slags Fornøjelser, bekvemmede han sig dog til at tage med som Julianes Balkavaller, ikke just for at more sig, men for at holde Dje med hende og Skorstensfeieren.

Han maatte dog hellere have blevet hjemme; thi han fik kun Lejlighed til at ærgre sig og til end yderligere at forbitre sit i Forvejen saa opbragte Sind. Som Danser gjorde han kun en maadelig Figur, og det var ikke af Lyst, men kun fordi han følte det som en Pligt, at han traadte et Par enkelte Danse. Men Skorstensfeieren var Ballets første Danser og Aftenens Løve, og der var ikke en eneste Dame, han dansede saa ofte med som Skrædderens Juliane. Gejsler traf sig tilsidst bag af Dansen og gik ind mellem Træerne med sin Uergrelse, og her stod han og skar Tænder, hver Gang Hindberg og Juliane valsede forbi med et Par Ansigter saa lykkelige, som om der for dem ikke var Noget til, der kunde kaldes Fremtidsforger.

Der kom et Par unge Ægtefolk forbi og toge Plads paa en Bænk. Gejsler stod i Skjul under en løvrig Bøg bag ved dem, og de saae ham ikke. Manden slog sin Arm om sin unge Kones Liv, og hun lænede sig til hans Skulder. Da de saaledes havde siddet lidt, sagde han:

„Har Du opdaget, hvem der er Aftenens smukkeste Par?“

„Næst os To?“ svarede hun skjælmst.

„Ja, naturligvis, enhver er sig selv nærmest,“ sagde han leende og kysede hende.

„Du mener vel Hindberg og Skrædderens Datter?“

„Ja; synes Du ikke?“

„Jo, og jeg tænker næsten, der bliver et Par af dem.“

„Men saa den stakkels Gejsler?“

„Na — det kan vel aldrig have været Alvor med den Forlovelse. Det var da Synd, at hun skulde bindes til ham, og er der mindste Gnist af Højmodighed i ham, saa trækker han sig godvillig tilbage, nu da han ser, hvorledes det staar sig med hans Sag.“

„Seg var saamænd ikke klogere, end at hun elskede ham,“ sagde Manden.

„Elskede ham? Skræddersvend Gejsler? Nej, det har hun vist aldrig gjort. Det Hele har beroet paa en tosset Aftale mellem ham og den Gamle, hvori hun maaste stiltiende har

santhykket, fordi hun var ung og hendes Hjerte uprøvet; men nu vil jeg da haabe, at hun ikke vil respektere en saadan Aftale længer, og at baade Gejsler og hendes Fader ville være fornuftige. Det var da Synd, hun skulde ofres for, hvad jeg lige frem vil kalde en "Akkord," hvori hendes Hjerte aldrig har haft mindste Lod eller Del."

"Sh, men hvad hører jeg? Er min lille Rone virkelig saa fri i sine Anstuelser? Bør enhver af os ikke ubrodelig holde sit givne Ord? og skal Barnet ikke lyde sine Forældre?"

"So, men der er en Grænse for en saadan Udhighed; thi man skal adlyde Gud mere end Mennesker; han har

skrevet Kjærlighedens Lov i vore Hjerter, og den sætter jeg over kolde Menneskebud."

"Jeg paastaar dog, at Aftalen vil blive gjort gjældende, og at Ludvigsens Datter bliver gift med Gejsler!" sagde Manden.

"Og jeg haaber, at Kjærligheden skal sejre, og at Juliane bliver Hindbergs Kone!" svarede hans Egtefælle.

Her afbrødes Samtalen; thi der kom flere Balgjæster til, og der blev talt om andre Ting.

Gejsler listede sig bort, uden at Nogen lagde Mærke til ham. Han havde hørt hvert Ord; men den unge Kones varme Forsvar for Hjertets og Kjærlighedens berettigede Krav, gjorde lige saa lidt noget Indtryk paa ham som hendes Appæl til hans "Højmodighed." Han knyttede Næverne i Lommen og svor ved sig selv, at han vilde ikke være højmodig, men staa strengt paa sin "Ret" og kræve Aftalen fyldestgjort til Punkt og Prikke.

Som man nok kan vide, svandt Aftenen ikke paa nogen behagelig Maade for ham, og da han syntes, det kunde være nok med den Glæde og Uystighed, hvori han ingen Del kunde tage, gik han hen og sagde i en temmelig bydende Tone til Juliane:

"Det er bedst, Du tager Dit Tøj paa, at vi kan komme hjem!"

"Na, lille Gejsler. er det ikke for tidligt?" indvendte hun; "der er jo næsten ingen gaaet endnu, og det Bar Skridt ind til Byen kan vi jo snart" —

"Det er ikke for tidligt — jeg vil hjem!" raabte Skrædderen.

I det samme kom Hindberg og bukkede for Juliane — og borte vare de i Dansens Hvirvel.

Skrædderen blev staaende paa det samme Sted, til Dansen var endt, og cendsede ikke de Omstaaendes satiriske Hentydninger, der susede ham om Ørene som Raketter.

Nu kom Hindberg og Juliane Side om Side hen imod ham. "Se saa! Nu er vi færdige," sagde de.

"Gaar De ogsaa med?" sagde Gejsler til Hindberg va de! havde fjernet sig fra Dansepladsen.

"Ja sandelig gaar jeg med — ikke for Deres, men Deres Dames Skyld som De saa stammelig har forsonet hele Aftenen!"

Gejsler vidste ikke Noget at svare herpaa, og saa tab han.

Paa hele Hjemturen var han mørk og tavst, medens

Hindberg passiarede muntert med Juliane, og han veg ikke fra hendes Side, før han havde ledsaget hende til hendes Faders Dør. Saa tog han høflig Afsted med hende og Skrædderen og gik hjem.

Da de vare komne indenfor, sagde Gejsler:

„Du kommer til at tage Dit Rygte bedre i Agt og vise denne paatrængende Herre Vintervejen. Der mumles allerede om, at I har fattet Godhed for hinanden.

„Og om saa var?“

„Om saa var? Siger Du virkelig, om saa var? Lad mig da minde Dig om, hvad Du maaste har glemt, at Du er min Forlovede, og jeg stoler paa Dit Ord.“

„Har jeg i Grunden nogen Sinde givet Dig mit Ord?“ sagde hun; „vi har jo aldrig talt et Ord om Kjærlighed og langt mindre om Egteskab.“

„Ja, saa har Din Fader og jeg talt derom, og Du har tiet og samtykket!“ raabte han.

„Jeg burde maaste have talt og sagt Dig min Mening tidligere; men endnu er det ikke for sent,“ svarede hun.

„Naa, det mener Du? Ja, det vil vi saa at se i Morgen; for saa vil jeg tale med Din Fader og minde ham om hans Løfte.“

„Og saa vil jeg da ogsaa tale med og bede ham om at tage det tilbage. Da Sagen angaar mig saa meget, tør jeg vel nok have en Stemme med.“

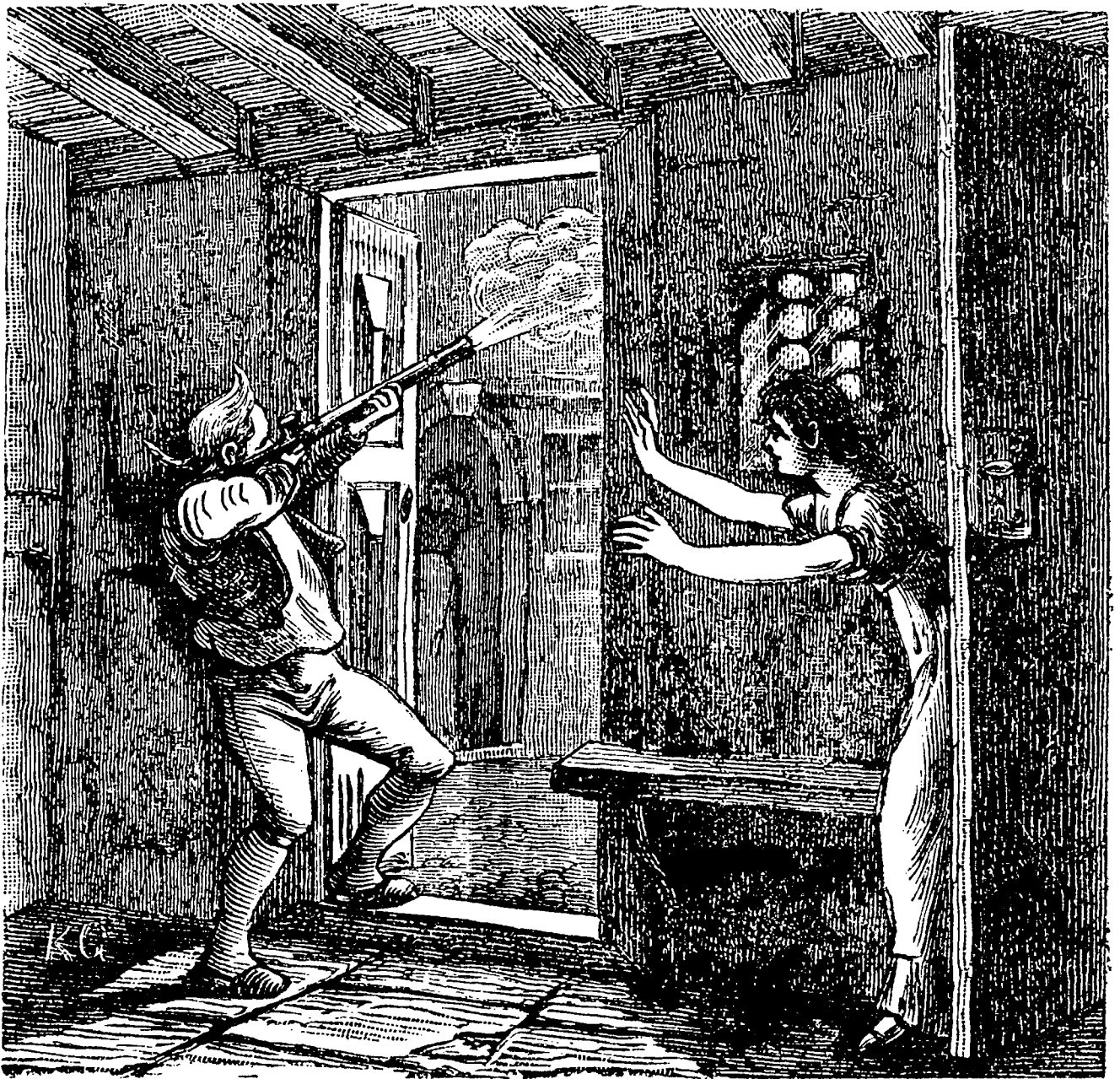
Efter at have sagt dette, forlod hun ham og gik ind paa sit Værelse.

Skrædderen sov ikke meget den Nat; men ikke desto mindre var han om Morgenens paa Pletten til sædvanlig Tid. Da Morgensolens første Straaler tittede gennem Ruden, fandt de Gejsler siddende med forslagne Ben paa Bordet og brugende Naalen med rastløs Flid, og medens han arbejdede, tænkte han uophørlig paa den sorte Streg, som Skorstensfejeren havde strevet ham i Regningen, og paa, hvorledes han vilde belægge sine Ord, naar han ret nu indstævnedes den kildne Sag til Mesters Afgjørelse.

Op paa Formiddagen, da han havde spist Frokost, og Mester havde indtaget sin Plads i Lænestolen, opdagede Gejsler, at Juliane, der sad ved Bordet med sit Sytøj, temmelig hyppig lod sit Blik vandre ud igjennem Vinduet. Mon „det sorte Spøgelse,“ som Gejsler kaldte Skorstensfejeren, allerede skulde være i Vente? Hvad gik der dog af Bigen? Hun bøjede sig frem imod Vinduet og nikkede, og

hendes Ansigt var lutter Smil — Skrædderen saa og saa og kunde ingen Skorstensfejer opdage. Men pludselig — ved at lade Blikket tage en højere Retning — fik han Øje paa den forhadte Medbejler, der stod med Overkroppen oven ud af Gjenboens Skorsten, og han havde den Frækhed at kysse paa sine sodede Fingre ad Juliane, uden at ændse, hvem der sad ved hendes Side og saa derpaa. Gejster blev saa op-

bragt over dette Syn, at han ikke kunde styre sig selv, men sprang ned fra Bordet, greb et ladet Gevær, der hang paa Væggen, gik ud i Gadedøren, tog Sigte paa Skorstensfejeren og skød. Juliane sad som fastnaglet til Stedet og kunde ikke begribe, hvad han havde i Sinde. Men da Skuddet var faldet, saae hun, at Skorstensfejeren slog ud med Arme og lod Hovedet falde tilbage som En, der taber

Ligevægten, hvorpaa han dumpede ned igjennem Skorstens-
piben. Med et Skrig sthyrtede hun ud ad Døren og over
til Gjenboens.

Smidlertid var Skrædderen kommen til Besindelse, og
nu følte han sig greben af en forfærdelig Angst. Da han
kom ind i Stuen igjen og havde sat Gedæret fra sig, spurgte
Ludvigsen: „Hvad er paafærde? Hvad skød Du efter?“
Dertil svarede Gejsler Intet, men ilede op paa sit Bærelse,
og da han havde puttet alle sine Penge i Lommen, sprang
han ud ad Bagdøren, gjennem Haven og Havelaagen og
ilede, saa hurtig hans Ben kunde føre ham, ad en anden
Gade op igjennem Byen.

Han søgte ind i Skoven og skjulte sig i en af de tætteste
Tykninger, og her blev han liggende, saa længe Dagen var
paa Himlen. Hvor bitterlig angrede han nu ikke sin ulykkelige
Hidsighed, der havde forledet ham til at begaa et Mord
og dermed gjøre Ende paa alle sine Fremtidsforhaabninger!
So mere han tænkte over sin ulykkelige Stilling, des mere
fortvivlet forekom den ham. Hvad skulde han gribe til?
Ja, undlive sig selv vilde han dog ikke; dertil var Livet ham
for kjært. Men han vilde flygte ud af Landet, arbejde sig
frem og, saa godt han kunde, bære sin Sorg og sin onde
Sambittighed; thi glemme den kunde han aldrig.

Da det var blevet Aften, stod han op og gik videre.
Det var klart Maaneskin, Træerne kastede lange Skygger,
og Skrædderens ophidsede Fantasi befolkede Skoven med alle-
haande fæle Uhyrer, der syntes at udstrække deres Arme for
at gribe ham. Han var i en stadig Angst, standsede ofte
og lyttede, inden han gik videre. Da han stod i Begreb
med at træde ud paa Nyborg-Bejen, forekom det ham, at
der lød Fodtrin paa Landevejen, hvorfor han holdt sig i
Skjul i Buskene, for at ingen Vejfarende skulde saa ham
at se. Der kom to Mænd gaaende, en fra hver sin Side;
de mødtes og gav sig i Snak med hinanden ud for det Sted,
hvor Gejsler laa skjult, og han hørte, at det var et Par
Bønder, der kjendte hinanden.

„Naa, hvad Nytt i Staden?“ spurgte han, der kom
Nord fra.

„Na, der var forresten intet Nytt, undtagen at en
Skrædder har skudt paa en Skorstensfejler,“ svarede den anden.

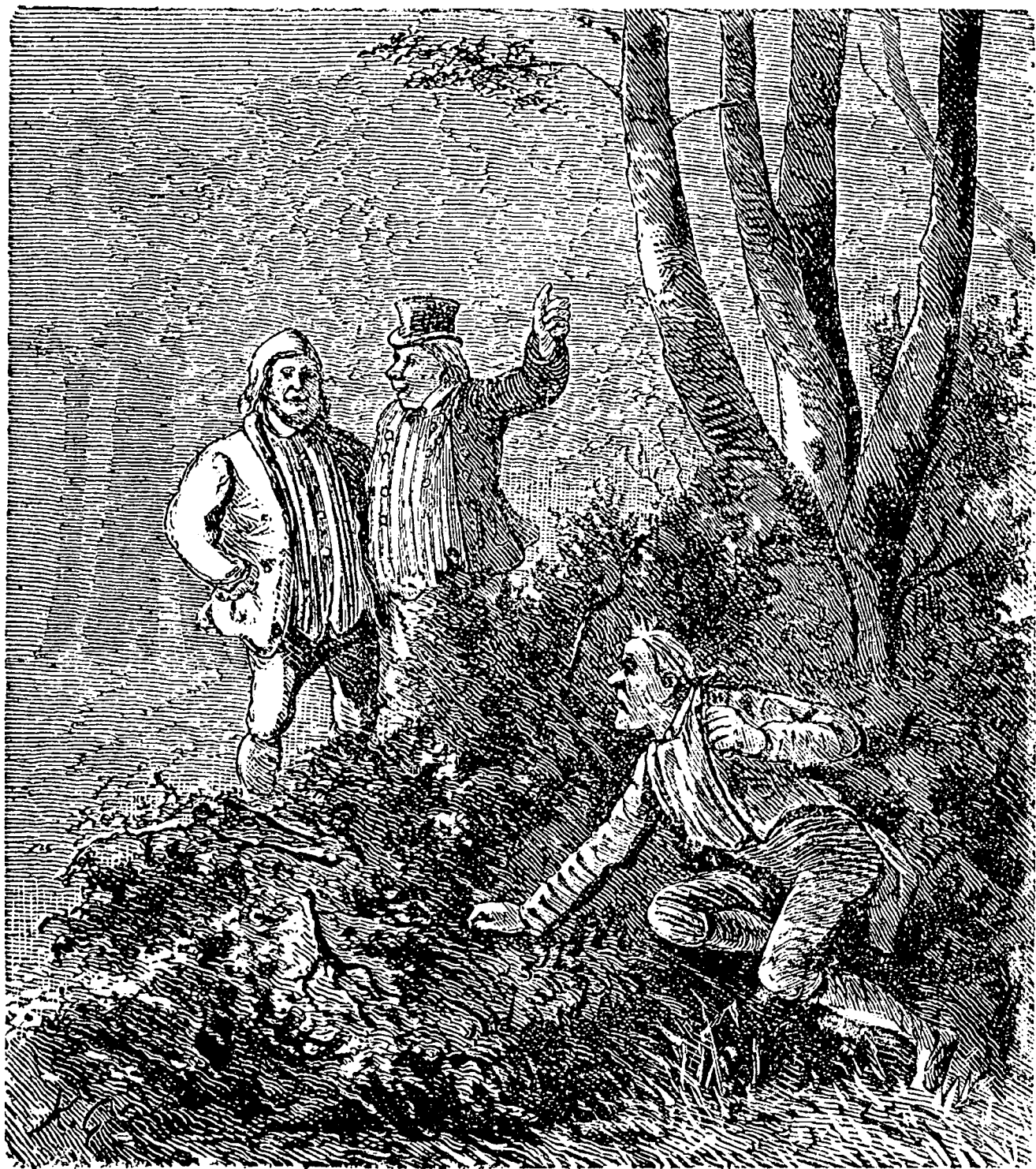
„Saa — aa! Skete det inde i Byen?“

„Ja, Skorstensfejeren stak Hovedet oven ud af en

Storsten paa den ene Side af Gaden, og Skrædderen stod en Gadedør paa den anden Side og sigtede paa ham."

"Det var som Pøkker! Var han da fuld eller gal?"

"Ja, gal maa han jo have været paa en Maade; men Grunden var nok, at de begge bejlede til en og samme

Þige, og derfor var de Uvenner."

"Blev Storstensfejeren saa dræbt?"

"Nej ikke en Gang saaret, og det er det bedste af det Hele. Han skal nok være en udspuleret Gavstriik, og saasnart Bøssjen havde sagt: puf! stillede han sig an, som han var skudt og lod sig dumpe ned i Storstenen. Folk, som

havde set det, styrtede ind i Huset og ud i Rjøffenet, hvor de troede at finde ham død, og saa stod han der og svingede med Kofte og raabte Hurra for den tapre Skrædder."

"Ha, ha, ha! det var morsomt! Hvad blev der saa af Skrædderen?"

"Han er nok flygtet, Sngen ved hvorhen; men jeg vilde næsten ønske for ham, stakkels Djævel, at han fik Sandheden at vide; thi et Mord maa dog thnge haardt paa Ens Samvittighed. Borgerne var ellers rasende forbitrede paa ham, og alle Vegne hvor jeg kom, var de af den Mening, at han skulde stenes ud af Byen, hvis han nogen Sinde bovede sig tilbage igjen."

"Nej, det hytter han sig nok for."

Hermed endte den Samtale, og da Mændene endnu havde vexlet et Par Ord om andre Ting, sagde de hinanden Farvel og gik hver sin Vej.

Det var jo en meget vigtig Oplysning, Skrædderen havde faaet, og, alt vel overvejet, var han dog glad ved, at han ikke havde et Mord paa sin Samvittighed. Men om han ikke havde øvet Mord; saa havde han dog forsøgt det og maatte altsaa være straffskyldig. Tilmed vare hans Fremtidsudsigter ødelagte, og det var vist klogest, at han aldrig mere lod sig se i Svendborg. Tjørend han atter forlod sit Skjulested og vandrede videre, havde han fattet den Beslutning at — forsvinde. Hvor han blev af, eller hvorledes han hjalp sig frem uden Pas og Paategning i Vandrebogen, forblev en Gaade for hans tidligere Bekjendte; men rygtevis fortaltes det, at han var gaaet med en Skipper, der agtede sig til Rusland, men strandede paa Laaland, hvor Skrædderen kom i Land, og hvor han fremtidig slog sig til Ro og ernærede sig som Landsbyskrædder. Sa, saadan fortalte man; men hvor meget deraf, der var sandt, er ikke godt at vide.

At „Kjærligheden sejrede," nu da Hindringen derfor havde fjernet sig selv, kan man jo nok vide, og Historien ender altsaa med, at Hindberg og Juliane bleve et lykkeligt Egtepar. Men inden de naaede saa vidt, havde Skorstensfejeren dog en lille Dyst at bestaa med gamle Ludvigsen, der sagde, at han havde gjort sig det til en „Grundfætning," at hans Datter ægtede en Skrædder. Men da han ellers syntes, at Hindberg var en prægtig Fyr, og han saa, hvor oprigtig han og Juliane elskede hinanden, maatte han dog tilsidst, som han selv udtrykte sig, „vige for Overmagten og

lade Grundføetningen falde." Han levede mange Aar derefter og glædede sig over den rige Lykke, som Kjærligheden skabte i hans og det unge Pares fælles Hjem, og ingen af Parterne fik nogen Sinds Aarsag til at fortryde, at han „lod Grundføetningen falde."

Co Damer.

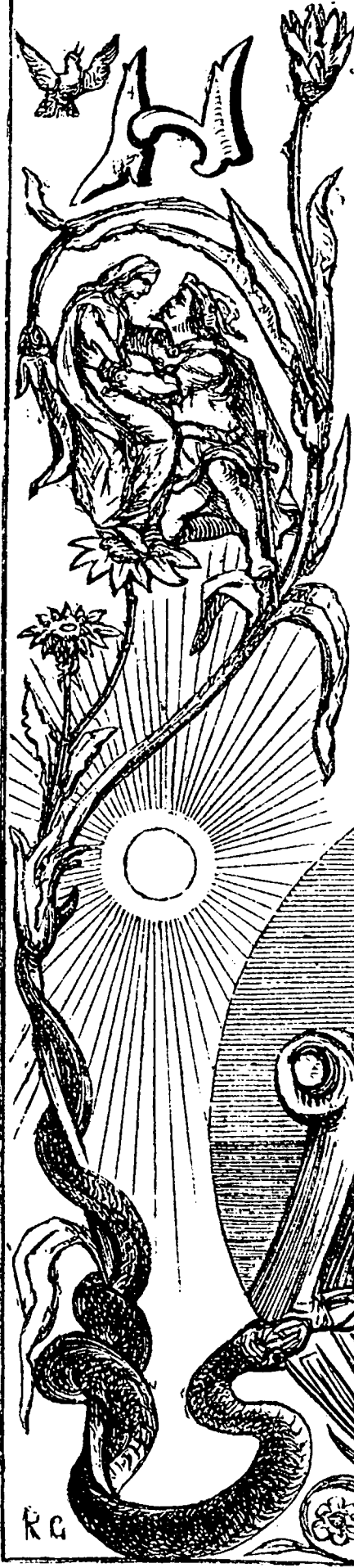

Den Besøgende. Seg kom egentlig for at spørge Dig om Du vilde gaa med i Kirke.
— Nei gode Amalie, det er grusomt kjedeligt, men min nye Skjole kunde ikke blive færdig.

DEEN HVILDE PIGE

ET MØENSK SAGN

vor Mælaren skummer saa konge-
stolt,
En Gang blev et prægtigt Bryllup
holdt.
Der gifted' Hr. Banner til Skara-
gaard
Sin eneste Datter, den væene Maar.
Der hentede den danske Adelsmand
En lykkelig, smilende Liljevand.
Per Bille var Brudgommens stolte
Navn,
Skjøn Ingeborg Brudens, han tog i
Favn.

Han var af Danrigets ædleste Mænd,
Ej stoltere Ridder bar Sværd ved Lænd.

Hun var den yndigste Brud at se,
En blussende Knop paa Sveriges Sne.

Dg alle Sveriges gode Mænd*)
Bed Bøgerklang valgte Hr. Peder til Ven.

Dg alle Sveriges gode Kvinder
Kysfed' velsignende Brudens Kinder.

Men hver en Ungersvend, stolt og prud,
Misundte Hr. Peder hans skjøne Brud.

Dg hver en Somfru, saa favr og fin,
Misundte skjøn Ingeborg Lykken sin.

Man drak deres Bryllup tre Uger i Stad,
Saa skiltes de ædle Gæster ad.

Dg nu skulde Rejsen ad Bølgen blaa
Til Danmarks venlige Havn gaa. —

Da blev Hr. Banner, saa gammel og svag,
Just syg den selvsamme Rejsedag.

Skjøn Ingeborg plejed' ham Nætter lange,
Hun vilde ej fra hans Leje gange.

Hun vilde ej forlade sin Fa'r,
Saalænge paa Soten hans Legeme bar.

Det vared' i Maaneder, vared' i Aar,
Da laa Hr. Banner paa forten Baar.

Skjøn Ingeborg græd ved sin Faders Kiste,
Hun syntes, den Skæbne var tung at friste.

Men da hun skued' sin Husbond god,
Da standsjed' den bitre Taareflod.

Med ham skulde Rejsen ad Bølgen blaa
Til Danmarks venlige Havn gaa.

Saa pakked' hun Tagen og kostbart Lin
Dg Klæder og gyldne Smykker i Strin.

Hun sagde Farvel i den stille Kirke,
Hun sagde Farvel til de hvide Birke.

---

*) Adelsmænd.

Hun sagde Farvel til enhver især,
Enhver som var hendes Hjærte kjær.

Dg Vaaren strø'de paa hendes Vej
Baade Tusindfryd og Forglemmigej.

Dg Skoven sit grønne Flag udhang,
Dg Fuglene fulgte hende med Sang

Til Snæffen, der gynged' paa Bølgen blaa
Med flagrende Sejl fra den høje Kaa.

Snart stod hun derude i Skibets Stavn
Dg vugged' sin smilende Glut i Favn.

Skjønt Djet var vaadt og Kinderne hvide,
Hun stod dog saa tryk ved sin Husbonds Side.

Dg Afkeds-Sorgen og Taarerne smaa
Svandt hen i Smil, naar paa ham hun saa'.

Vist ingen Kvinde i Danmarks Land
Til Bærge fik stoltere Riddersmand.

Vist ingen Kvinde ved Danmarks Sund
Fik Hjem saa skjønt og saa rigt, som hun. —

Dg Bølgerne leged' ved Skibets Side
Saa gyldensmykte og sommerblide.

Dg Lysengle dansed' paa Bølgerne glade,
En gylden Vej var den udstrakte Flade.

„Se,“ hvissed' Hr. Peder, „min hjærtenskjære,
Saadan vor Fremtidbane skal være.

Som Bølgerne lege i Solens Glans,
Vort Liv skal worde en Højtidsdans.

Dg Lykken gange os huldt i Møde,
Dg Glædens Timer sig paa os nøde.“

Hun saa paa ham med to Djne klare,
Svad skulde hun vel til sliq Tale svare.

Hun kysfed' hans Mund og hans stolte Bænde
Dg saa' sig glad paa de gyldne Bænde. —

Men Lykken, der smiler saa huldt for vor Dør,
Er tidt som en straalende Boble skør.

Tidt Stuen drager sit Tæppe over
De solbelyste og skinnende Bover. —

Det første Glimt, de af Danmark saa'
 Var Klinten, der spejler sit Bryst i det Blaa.
 Var Klinten hin hvide med Blomster i Favn,
 Den smilende Somfru med Somfrunavn.
 Skjøn Ingeborg flapped i Søenderne smaa:
 „O, alle Sveriges Klipper er graa,
 Men her er Bjergene marmorhvide,
 Og Eneren snor sig om Fjældets Side,
 Og Bøgen vinker, — og inderlig bløde
 Mig Fuglenes Sange tone i Møde.
 Er her mit Hjem? — o Du hjærtensfjære!
 Hvordan skal jeg al den Lyksalighed bære?“ —
 Men Lykken, der sniler saa huldt for vor Dør,
 Er tidt som en straalende Boble før.
 Tidt Skyen drager sit Tæppe over
 De solbelyste og skinnende Bover. —
 Da Solen sank ned i det rødmende Hav,
 Det drønedes hult fra den vaade Grav.
 Og Bølgerne, før saa venlige, klare,
 Rejste sig nu som en Ræmpeskare.
 Og droge i Flok fra Kyst til Kyst
 Paa Vikingefærd og med Vikingelyst.
 Som vældige Søeres var deres Gang,
 Kun Raaben om Bytte al deres Sang.
 Og Mørket sænkte sit sorte Dække
 Over de rasende Ræmpers Række,
 Og Stormens Engel for ned fra Himlen
 Og slog sine Ringer i Bølgevrinlen,
 Og sang sin Vigsalme, skærende, stærk,
 Til Odelæggelsens store Værk.
 Og Morgensolen saa livsfrisk og rød
 Stued' kun Rædsel og Stræk og Død.
 Skjøn Ingeborg laa paa den fagre Kyst
 Og trykked' det døende Barn til sit Bryst.
 Vidunderlig frelst, men forladt og ene
 Laa hun nu der paa de haarde Stene,

Dg sukked' til Ham, der har alt at
raade,
Om Hjælp og Lise, om Trøst og
Naade.

Men ikke et Lem hun mægted' at
røre,
Knap kunde hun Barnet til Brystet
føre.

Dg med et: Gud frels! fra det sorg-
fyldte Hjærte
Hun sank i Afmægt og glemte sin
Smerte

Dg vaagnede først, da Solen stod op
Dg kasted' sin Glans over Bjærgets
Top.

Men ej var det Solen saa rig og
rund,
Der vakte hende af Glemselens Blund.

Dg ej var det Fuglestemmerne søde,
Der kaldte til Livets Morgenrøde.

En Bisten saa kold som Stormnattens
Vind
Strøg isnende over skjon Ingeborgs
Kind.

Da slog hun Djene op og saa'
 En flagrende Orn ved sin Side staa.
 Men før hun fandt Rede i Tanernes Brimlen,
 Svang Ornen sig op med Barnet mod Himlen
 Didop mod Fjældet, hvor højt af Hunger
 Laa fire gabende Orneunger.
 Et Skrig med Fortvivlelsens skærende Røst
 Undslap skjøn Ingeborgs Moderbryst,
 Og rasende fulgte hun Ornen efter, —
 Fortvivlelsen gav hende Kæmpekræfter.
 Hun kravled' op ad den stejle Klint
 Og ændsed' ej Fjældets skærende Flint.
 Hun ændsed' ej Dybets truende Favn,
 Men skreg kun sit Barns saa kjære Navn.
 Hvor aldrig før noget Menneske stod,
 Hvor Fuglen kun sætter sin trætte Fod,
 Der rev hun tilblods sine Fingre smaa,
 Men aldrig hun agted' det mindste derpaa.
 Af Fødderne farvedes Stenene røde,
 Men stærkere maatte vel Hjertet bløde.
 Hun saared' sit Bryst og saared' sin Side,
 Men ingen veed, hvad en Moder kan lide.
 Og ej hun standsed' sin trætte Fod
 Før hun ved Rovfuglens Rede stod.
 Før op hun naa'de til Ornens Bo
 Og rev sit Barn af den skarpe Klo.
 Men aldrig den slog et Slag for sit Bytte,
 Den vovede ej sit Rov at beskytte.
 Men rædselsslagen, med stirrende Syn,
 Den sad som truffen af Himlens Lyn.
 Slig jælsom Gæst i sit Klippe skjul
 Bist aldrig skued' den Kongefugl. —
 Skjøn Ingeborg kravled' ad Klinten op
 Og naaede dens bøgekransede Top.
 Og segned' saa om paa Grønsværet blødt
 Og favned' sit Barn, — men Barnet var dødt.

Ej nogen kan skildre skøn Inge-
borgs Nød
Dg nævne de Taarer ved Tal,
som flød.

Ej nogen kan skildre skøn Inge-
borgs Kvide,
Thi ingen veed, hvad en Moder
kan lide. —

Men højt paa Klinten, hvor
Bøgene staa,
Der gjemte hun Barnet blandt
Blomster smaa.

Dg bygged' sig tæt ved af Løv
et Lag
For Nattefulden og Stormens
Slag.

Dg bo'de saa der under Bøgenes
Skjgge,
Begræd sit Savn og sin tabte
Lykke.

Hun pilled' i Skoven Smaa-
bærrene søde,
Dg Træernes Frugt hun pluffed'
til Føde.

Og Skovens Krat rev af Faarets Side
 Den Uld, hun brugte til Klædninger hvide.
 Hver Aften hun saa' paa det skummende Hav,
 Hver Morgen hun smykkede Barnets Grav.
 Hver Morgen toned de klagende Sange,
 Hver Aften de Rædselsstrig, skærende, lange. —
 Men Bonden saa frygtsom og ræd i Sinde
 Med Undren skued' den hvidklædte Kvinde.
 Og saa' han hende paa Klinten stige,
 Han slog et Kors for „den hvide Pige“.
 Hun var ham et Vidunderbarn, uden Lige,
 En Gaade, en Sending fra Manderne's Rige. — —
 Men end hver Aften, naar Maanen skinner
 Paa Klintens taffede, hvide Tinder,
 Naar Skyggerne flagre bag Skovens Træer
 Og Jorden besøges af Manderne's Hær,
 Da staar hun paa Klinten ved Barnets Grav
 Og stirrer ud over det bølgende Hav.
 Og Klæderne flagre i Aftenwinden, —
 Som Maanens Lysning saa hvid er Rinden.
 Og end hver Morgen er Klinten vaad,
 Det volder „den hvide Piges“ Graad.
 Og „Græderen“ monne endnu man kalde
 Den Kippe, hvor hendes Taarer falde.

Alogens Gynge.

Strøtanker.

Kvinden er som Sangbunden i et ædelt Instrument, hvorfra enhver Klang kommer fuldere igjen.

O, skærende Modsigelse, at være skabt til at herske over Havets Fiske, Himlens Fugle og hvert Kryb, der kryber paa Jorden, og saa ikke en Gang at kunne beherske sig selv!

Et Bidrag til at forædle og formere Kartoflerne samt til at indskrænke Kartoffelsygen.

Kartoflen er ustridig for de mindste som for de større Grundejere af betydelig Vigtighed. Den har især i Europa vundet en Plads, der ikke let kan gøres den stridig af nogen som helst anden Frugt. Det er vidunderligt, paa hvor mangfoldige Maader denne Jordfrugt kan tilberedes vel-smagende. Der gives endog særegne Kartoffel-Rogebøger, som udelukkende beskæftige sig med, af Kartofler at tillave vel-smagende Spiser, Bagværk osv. Regner man dertil de uhyre Pengesummer, som indkomme for Kartoffel-Spiritus, Sukker o. s. v.; endvidere den umaadelige Fordel Kartoflerne bringe som Kvægfoder, saa vil man finde det begribeligt, at tænkende Landøkonomer bestræbe sig for at forhindre den ødelæggende Kartoffelsyge og at hæve Kartoflens Kultur bestandig mere. Jeg vil i denne Hensigt i det Følgende meddele Resultatet af mine egne Bestræbelser og Erfaringer.

Kartoffelknolden bestaar af et fint Væv af utallige Celler, som ere bestemte til, at frembringe og indeslutte Stivelsen eller Melet i sig. Cellevævet danner Kartoflens saakaldte Trævestof, der affondrer sig ved Mælfabrikationen. Efter Stivelse-Indholdet bedømmes Frugtens Godhed; jo mere Stivelsesmel den indeholder, desto fortrinligere er Frugten.

Det er en Kjendsgjerning, at enhver Frugtart kan overleve sig selv, og da taber i Frugtbarhed og Godhed.

Bliver Kartoflen stadig igjen plantet i samme Jord, saa vil Høsten bestandig faa et daarligere Udfald, og ogsaa Frugten vil tabe i Godhed. Her kan nu rigtig nok nogenlunde hjælpes efter ved at gjøde kraftigt, fordi Kartoflen behøver meget Næringstof. Den største Skade ligger dog deri, at Kartoflerne stadig forplantes ved deres Knolde, uden at blive fornyede ved det i Væbterne værende Frø. Det er intet Under, om Kartoffelhøsten bestandig bliver ringere, efterat maaske i 30—40 Aar stadig det foregaaende Aars Knolde ere blevne brugte som Væggekartofler. Det gaar med denne Jordfrugt som med Dyreverdenen, gammelt, udlevet Kvæg kan ikke frembringe noget kraftigt Afkom.

Ved Kartoffelavlens tages der endnu meget for lidt Hensyn til denne Omstændighed. Man gjør altsaa vel i, hvert andet eller tredje Aar at samle sig et Forraad af gode, sunde og modne Kartoffelcæbler, vaske det deri værende Frø ordentlig rent, tørre det og gemme det godt. Om Foraaet saaer man dette Frø paa et godt bearbejdet Hæved,

og man faar om Efteraaret en Høst af unge Kartofler, saa store som en Vært. Disse blive omhyggelig optagne og igjen udplantede næste Foraar; dog tættere end sædvanlig. I det tredje Aar faaer man allerede et rigt Forraad af gode nye Væggekartofler. Jeg har gjort den Erfaring, at disse nye Sorter Kartofler have givet rigelig $\frac{2}{3}$ mere Høst, og indeholdt 50 Procent mere Stivelse.

Sørger man altsaa stadig for nye Væggekartofler af Frøcebler, og lader man de gamle Knolde kun forplante sig højst 7 Aar, saa vil man gjøre den Erfaring, at Høsten vil blive mindst det tredobbelte i Rigdom og Godhed.

Men den særegne Nytte, som jeg endnu har opnaaet ved denne Fremgangsmaade, er den, at blandt disse unge kraftige Kartofler paa mine Marker har ogsaa Kartoffelsygen tabt sig. Jeg har oplevet at Kartoflerne paa Nabomarkerne allerede vare ganske hentørrede, medens mine endnu stode i den frodigste Væxt. Det er jo en Kjendsgjerning, at enhver kraftig Natur besidder mere Modstandskraft mod Sygdomsstoffe, end svagelige, affældige Væxer. Men man finder dertil ogsaa let en anden Grund, naar man seer hen til selve Sygdommens Marsag.

Erfaringen lærer, at Kartoffelsygen bestaar deri, at der i Kartoflens Celler uddanner sig en Skimmel-Svamp, som enten har sine Forplantningstraade allerede i Jordbunden, eller medbringer dem i Væggekartoflernes Celler. Hyppig fører Luften dem ogsaa paa Kartoflernes Stængler og Blade. Udbredelsen gaar for sig med rasende Hurtighed; Skimmel-Svampen kaldes *Peronospora infestans*. Vaade Somre og Markernes fugtige Beliggenhed begunstiger meget Kartoffelsygen, medens stadig Tørke ødelægger Skimmel-svamptraadene i Jorden. En tør Beliggenhed er overhoved fordelagtigst, for at Kartoflen kan trives.

Da nu forældede, overlevede Kartoffelsorter kun indeholde lidt Mel, og deres Celler atsaa tildels ere tomme, saa er det naturligt, at de tillige ere et bekvemt Plantedsted for Skimmel-Svampenes Udvikling, medens de Knolde, der ere tæt og fast fyldte med Stivelse, ere mindre tilgængelige derfor. Sagttagelsen af denne Fremgangsmaade vil rigelig lønne sig. Der kunde endnu siges meget nyttigt angaaende Bustenes og Markernes videre Behandling, men det har ikke været Forfatterens Hensigt, at levere en Afhandling om Kartoffelavlens i dens hele Omfang, derfor maa ovenstaaende Fingerpeg være tilstrækkelige.

Prisnedsættelse for Kjøbere af Almanakken 1878.

Hos J. L. Wisbech, samt i alle Boglader kunne Almanakkens Kjøbere ved betids at indsende Bestilling faa en Del af følgende Bøger $\frac{1}{3}$ Del under den anførte Bogladepris.

Det mindste Parti, der kan faas til nedsat Pris er til Beløb circa 10 Kr. ordincer eller 6 Kr. 66 Dre netto.

1. Rideknægten. Livsbilleder fra det nordlige Sjælland af Beatus Dodt. Anden Udgave, med 48 Illustrationer. Pris 4 Kr.
2. Udvalgte Fortællinger af Beatus Dodt. 1. og 2. Bind. 4 Kr.
3. Armand. F. A. Strubberg. Det gamle spanske Dokument. 2 Kr.
4. Birch, Sophus, Kjærlighedshistorier, 1. og 2. Samling. Før 3 Kr. 33 Dre nu 1 Kr. 60 Dre, enkelte Bind 80 Dre.
5. — Kongens Skat, Fortælling med 9 Træsnit. 60 Dre.
6. — Pennetegninger fra Krigen 1864. 60 Dre.
7. Johan Gyldenstjerne eller Kjærlighed og Politik. Romantiske Skildringer fra Frederik I. Tid. 1. og 2. Deel. 2 Kr.
8. Bernhard. Fortælling af T. Volkmann. 6 Ark. 40 Dre.
9. Fættereren i Konsistoriet. Fortælling af W. G. v. Horn. Af det tydske ved H. Chr. Geill. $4\frac{1}{2}$ Ark. 40 Dre.
10. Samling af Noveller og Fortællinger. Oversatte af H. Chr. Geill. 1. og 2. Bind. 1 Kr. 60 Dre.
11. Kogebog for By- og Landhuusholdninger af Marie Rasmussen. Tredie betydelig forøgede Dplag, indeholdende ca. 600 Anvisninger til at koge, bage, stege, nedshlte, henlægge, nedsalte, Tilberedning af forskellige Drikkevarer, Slagtning, Meierivæsen m. m. Pris heftet 1 Kr. 80 Dre. Indbunden 2 Kr.
12. Kogebog for Husmodre af Bondestanden, af Dorthea Hansen. Andet Dplag, indeholdende henved 360 letfattelige Anvisninger til Slagtning, Husholdning, Madlavning, grov og fin Bagning, Syltetøjer, Drikkevarer, Albrygning, Meierivæsenet, Sæbefogning og Badst m. m. Pris 1 Kr. 20 Dre.
13. Kogebog for mindre Husholdninger med 248 Anvisninger. Pris 75 Dre.
14. Fortællinger af Wisbechs illustrerede Almanak for 1869, 70, 71, 72 og 73 à 1 Kr.
15. Ditto, enkelte Hefter under Titel: Spøg og Alvor, 1., 2., 3. Samling 35 Dre.
16. Kammerherre Guul. Illustreret Jule- og Nytaarsgave. Af F. C. L. Trojel. 75 Dre.
17. Tre Noveller (Bildtyven, Idealet, Badeopvarteren i Ostende). Af det tydske ved H. Chr. Geill. 65 Dre.
18. Veiledning til Træers Opelskning, Plantning og Pasning m. m. af E. T. Nygaard, examineret Gartner. Pris 40 Dre.
19. Veiledning ved Dyrfkning af Rodfrugter i Marken, samt Dyrfkningen af Humle, Kommen, Peberrod, Tobak, Sennop og Dodder, af Nygaard. Pris 33 Dre.
20. Guldtørst eller kvindelige Rænker, Roman af Emile Gaboriau. 1. til 3. Bind. 4 Kr. 30 Dre.
21. To Kvinder eller Banen og Erindring, Roman af Adolphe Belot. 1 Kr. 30 Dre.

22. Fortællinger og Skildringer af Hother Tolberlund (Dr. H.), ny Samling. I. (Patent. En Kop Kaffe. Røgleposten. Himmelbjerg og Bobbjerg). Før 2 Kr. nu 1 Kr.
23. Leonard Lindsay eller en Buccancers Historie, af Angus B. Reach 2 Dele. Før 6 Kr. nu 2 Kr.
24. Cherbullez. Meta Goldenis. Fortælling. 1 Kr. 70 Øre.
25. Arbejderens Bog. Oversat af F. Bahl. 50 Øre.
26. Lægen uden Medicin, at helbrede enhver Sygdom med Diæt. 1 Kr.
27. Anvisning til den rette Fremgangsmaade ved Tilberedningen af Ost og Smør af P. C. Jensen. 3 Kr.
28. Soegaard. Verdenshistorie for Folket. Oldtidens, Middelalderens og nyere Historie. 3 Bind, Postilsformat. Pris 10 Kr.
29. Bibliothek for Ungdommen. Udgivet af J. Davidsen. 1872 og 73. 8 Bind à 2 Kr. 20 Øre, naar alle 8 Bind tages paa en Gang 10 Kr.
30. Konnen i Åsmild. En Fortælling af N. A. Torsleff. 50 Øre.
31. Anvisning til at drive Hønscaul paa den fordeelagtigste Maade. Herunder indbefattet Wender, Gjøds og Kalkuner, samt at opbevare Eggene og Blodets Anvendelse m. m. Af Conradine Hassberg. 40 Øre.
32. Den forlorne Son, af Dutton Cook. Pris 80 Øre.
33. Perlebaandet eller Familien Rebeaumont. Roman i to Dele efter Miss Young. Pris 1 Kr. 35 Øre.
34. Manden som leer. Roman af Victor Hugo. 3 Dele. Pris 2 Kr.
35. Frimureriets Oprindelse, Udvikling, Former og Betydning. Pris 1 Kr.
36. Sammenlignende Skildringer af Land og Folk for Menigmand, af Selmer. Pris 40 Øre.
37. Eddasangen forklaret som Bidrag til Verdensaandens Historie, af B. B. Hjorth. Pris 1 Kr. 30 Øre.
38. Robinson Crusoes Liv og Hændelser med 30 Træsnit. 1 Kr. 35 Ø.
- Amerikanske Fortællinger.
39. 1. Nybyggerens Hytte. 80 Øre.
40. 2. Kutterens Krydstogt. 60 Øre.
41. 3. Boret isenk. 60 Øre.
42. 4. Søroveren paa Mississipp. 80 Øre.
43. 5. Seth Janas. 80 Øre.
44. 6. Rød Bælte. 80 Øre.
45. 7. Hævneren fra Texas. 80 Øre.
46. 8. Over Bord eller det dobbelte Krydstogt. 80 Øre.
47. 9. Skawnee. Spionen. 80 Øre.
48. 10. Bill. Billton. 80 Øre.
49. Maurus Jokai, Galmandsliv, Roman. 1 Kr. 35 Øre.
50. Mercy Merrick, Roman af Wilkie Collins. 2 Kr.
51. Becksteins Eventyr. 80 Øre.
52. Braddon, Lucius Davoren. 3 Kr. 20 Øre.
53. Gerstæcker, John Mulligan. 1 Kr.
54. Luther og Melancton. Kirkehistorisk Livsbillede af Dr. A. Mol-denhofer. 1 Kr. 50 Øre.
55. Daglig Øvelse i Gudsfrugt, af Dr. Johan Gerhardt. 80 Øre.
56. Johan Taulers Betragtninger over vor Frelser Jesu Christi Liv og Lidelse. 3 Kr.
57. Prædikener over de hellige 10 Bud af C. S. Kasparis. 70 Øre.

58. Thomas a Kempis fire Bøger om Christi Efterfølgelse. Med opbyggelige Betragtninger af Luther, Scriber, Henrik Müller, Johannes Gösner, Rudelbach, Hofacker, og flere andre af den evangelisk-lutheriske Kirkes mest bekendte Geistlige. 1 Kr. 20 Dre.
59. Menneskets Hjertes Speil, fremstillede i ti Figurer over den indvortes Tilstand og Bessaffenhed, enten det er et Guds Tempel eller et Satans Værksted. 50 Dre.
60. Sex nye Prædikener af C. S. Spurgeon. Pris 1 Kr.
61. Passionsbetragtninger, eller hvad lægger den stille Uge os paa Hjerte? af W. Adams. Pris 65 Dre.
62. Prædikener af Dr. Th. Arnold. Pris 75 Dre.
63. Christi Kors. Af en Forening af kristelige Mænd, med 10 Lithografier. Pris 50 Dre.
64. Opfordring til den Uombendte af Richard Baxter. 1 Kr.
65. En liden aandelig Spørgsmaalbog, sammendragen af den hellige Skrift ved Michael Saxe. 1 Kr. 55 Dre.
66. Christian Sribers Skatfiste. Opbyggelige Betragtninger til hver Dag i Aaret. 1 Kr. 65 Dre.
67. Husraad imod Menneskets Sygdomme, samt Professor Hufelands Hus- og Reiseapothek. Pris 35 Dre.
68. Advarsel fra en Ven af Ungdommen. (Om hemmelige Synder.) Pris 75 Dre.
69. Fat Mod! En Lægebog. Om hemmelige Synder. Pris 2 Kr.
70. Den gamle berømte Læge Henrik Smids Lægebog. Udtog af Henrik Smids Lægebog. Pris 50 Dre.
71. Dyr lægebog eller kortsfattet Beskrivelse af de hyppigst forekommende Sygdomme hos Dren, Faaret, Svinet og Hunden 2c., af Dyr læge S. Rasmussen. Pris 1 Kr.
72. Kortsfattet Beskrivelse af de hyppigst forekommende Sygdomme hos Hesten 2c. af Dyr læge S. Rasmussen. Pris 1 Kr.
73. Udvalgte Eventyr, af Brødrene Grimm. 60 Dre.
74. Napoleon den Førstes Historie. 50 Dre.
75. Emigranten. Lommebog for Udvandrere med Kort over Nordamerika. Pris 1 Kr. 60 Dre.
76. Illustreret Familieblad, Maanedsskrift for Romanlitteratur, Reisebeskrivelser og Skitser fra fremmede Lande, med mange Illustrationer. 1., 2., 3. og 4. Aargang à 3 Kr.
77. Morlay Grustein eller Hjertets Beboere af G. P. R. James. 1. og 2. Del. 1 Kr. 35 Dre.
78. Diebliffets Barn. Original Fortælling af Waldemar Thraue. 1 Kr. 30 Dre.
79. Danmark i ældre og nyere Tid. Af C. S. Secher. I. Kjøbenhavns Historie. II. Danste Kjøbstæders Historie. III. Danste Herregaardes Historie. I. 5 Kr., II. og III. 5 Kr.
80. Landsbyen paa Klippen. Fortælling af Miss Thackeray. 1 Kr.
81. Udvalgte Fortællinger af Cornhill Magazine. 1 Kr.
82. Den uundværlige Selskabsmand til Tidsfordriv for Alle. 1 Kr. 35 Dre.
83. Rod Ulv. En Fortælling fra Mexiko. 70 Dre.
84. Adela eller frelst af en Engel af Maine Reid. 548 Sider. 2 Kr. 15 Dre.

Gratis-Præmiefordeling

til Wisbechs illustrerede Almanak for 1877.

Planen for denne Præmiefordeling findes aftrykt paa det sidste Blad i Almanakken for 1877, og deltager heri Enhver, der er i Besiddelse af et Exemplar deraf.

Efter at have gennemset de indtil 1ste Juli d. N. fra forskjellige Forhandlere tilbagesendte Almanakker, var det højeste Nr., der til denne Dag var folgt 96590. Præmierne faldt altsaa paa følgende Nr.

208	11076	21944	32812	43680	54548	65416	76284	87152
494	11362	22230	33098	43966	54834	65702	76570	87438
780	11648	22516	33384	44252	55120	65988	76856	87724
1066	11934	22802	33670	44538	55406	66274	77142	88010
1352	12220	23088	33956	44824	55692	66560	77428	88296
1638	12506	23374	34242	45110	55978	66846	77714	88582
1924	12792	23660	34528	45396	56264	67132	78000	88868
2210	13078	23946	34814	45682	56550	67418	78286	89154
2496	13364	24232	35100	45968	56836	67704	78572	89440
2782	13650	24518	35386	46254	57122	67990	78858	89726
3068	13936	24804	35672	46540	57408	68276	79144	90012
3354	14222	25090	35958	46826	57694	68562	79430	90298
3640	14508	25376	36244	47112	57980	68848	79716	90584
3926	14794	25662	36530	47398	58266	69134	80002	90870
4212	15080	25948	36816	47684	58552	69420	80288	91156
4498	15366	26234	37102	47970	58838	69706	80574	91442
4784	15652	26520	37388	48256	59124	69992	80860	91728
5070	15938	26806	37674	48542	59410	70278	81146	92014
5356	16224	27092	37960	48828	59696	70564	81432	92300
5642	16510	27378	38246	49114	59982	70850	81718	92586
5928	16796	27664	38532	49400	60268	71136	82004	92812
6214	17082	27950	38818	49686	60554	71422	82290	93158
6500	17368	28236	39104	49972	60840	71708	82576	93444
6786	17654	28522	39390	50258	61126	71994	82862	93730
7072	17940	28808	39676	50544	61412	72280	83148	94016
7358	18226	29094	39962	50830	61698	72566	83434	94302
7644	18512	29380	40248	51116	61984	72852	83720	94588
7930	18798	29666	40534	51402	62270	73138	84006	94874
8216	19084	29952	40820	51688	62556	73424	84292	95160
8502	19370	30238	41106	51974	62842	73710	84578	95446
8788	19656	30524	41392	52260	63128	73996	84864	95732
9074	19942	30818	41678	52546	63414	74282	85150	96018
9360	20228	31096	41964	52832	63700	74568	85436	96304
9646	20514	31382	42250	53118	63986	74854	85722	96590
9932	20800	31668	42536	53404	64272	75140	86008	
10218	21086	31954	42822	53690	64558	75426	86294	
10504	21372	32240	43108	53976	64844	75712	86580	
10790	21658	32526	43394	54262	65130	75998	86866	

Ialt 338 Præmier.

De Nøder, der maatte være i Besiddelse af Almanakken for 1877 med anførte Numere, bedes gennem nærmeste Boghandler eller Forhandler af Almanakken at sende os det bageste Omflag, hvor Numeret er anført, samt efter den i Almanakken for 1876 og 77 aftrykte Bogfortegnelse at opgive, hvilke Bøger de ønske, og ville disse hurtigst muligt blive dem sendte.

Til nedsat Pris for Kjøbere af Almanakken 1878.

Da den tidligere med vor Almanak forbundne Præmiefordeling ikke fremtidig maa foretages, tilbyde vi herved en Deel af Almanakkens Kjøbere, der maatte ønske at kjøbe nogle af de i Almanakkens Bogfortegnelse for 1878 anførte Bøger, at de ved at sende os det bageste Omslag eller opgive Almanakkens Nr., kunne faae en Deel af de anførte Bøger $\frac{1}{3}$ Deel under den anførte Bogladepris.

Da vi ikke have stort Forraad af disse Bøger, kan denne Prisnedsættelse kun tilstaaes de første 6 à 800, som indsende Bestilling.

Kjøbere af Almanakken à 50 og 75 Øre kunne forlange Bøger til Beløb af 10 à 15 Kr., paa Almanakken à 1 Kr. og 1 Kr. 25 Øre, 20 à 30 Kr. Bogfortegnelsen er ledsaget med Nr., saa at Kjøbere kun behøve at opgive Nr. paa de Bøger de ønske. Dog kan der kun leveres 1 Expl. af hver Bog til hver Bestiller.

Kolding i Juli 1877.

J. Q. Wisbech.

C. H. Wisbech.

Veirspaadomme for 1878.

Januar: 1-8. Foranderligt. 9-19. Sne eller Regn. 20-31. Kulde.
Februar: 1-11. Stærk Kulde. 12-15. Blæst. 16-28. Foranderligt.
Marts: 1-4. Regn eller Sne. 5-18. Klar Luft. 19-31. Regn og Kulde.

April: 1-9. Foranderligt. 10-21. Smukt. 22-30. Mildt.

Mai: 1-3. Blæst. 4-21. Foranderligt. 22-31. Smukt.

Juni: 1-11. Regn. 12-30. Varme.

Juli: 1-7. Stærk Varme. 8-14. Foranderligt. 15-31. Smukt.

August: 1-13. Varme. 14-31. Foranderligt.

September: 1-9. Klar Luft. 10-24. Blæst og Regn. 25-30. Kold Luft.

Oktober: 1-11. Foranderligt. 12-17. Regn. 18-31. Blæst og Regn.

November: 1-10. Koldt. 11-23. Foranderligt. 24-30. Blæst og Kulde.

December: 1-8. Foranderligt. 9-17. Sne. 18-31. Kulde.

Restbeholdningen af Almanakken for 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874 og 1875 sælges til følgende nedsatte Priser:

Almanakken til 20 §. for 12 Øre, til 24 §. for 15 Øre, til 32 §. for 25 Øre, til 40 §. for 35 Øre.

Almanakken til 1 Kr. for 1874, 1875, 1876 og 1877 for 40 Øre.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønnedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michaelsen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Rejseerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 1 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Misundelige, et japanesisk Sagu, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Nore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul ior lidt, Fortælling af B. Hausted, med 2 Illustr.; De tre Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala; med Illustr. af C. Henningsen; C. Bloug: Mon han dog ej itulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosenstand; B. Østergaard. En Uvedkommende, Studie fra Gaden, med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet, 24 Sider. 20 Dre.
- 25. N. Hencfel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af H. P. Vindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en Fortælling med Illustr. af Anker Luud. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. N. Thoresen: „Det løner sig“, med Illustr. af Carl Thomsen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Vindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: et Glentefrig, med Illustr. af H. Tegner; J. Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Viggo Langer. 24 Sider. 10 Dre.
- 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R. Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sid: Elskovshjørnerne, et Sagu fra Provence, med Illustr.; Lausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender Du de Stille i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44 Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsstyggen, med Illustr.; J. Futtrup: Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B. Hansen: En spræglig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af Anker Luud; B. Østergaard: Døde Dine, med Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af Alf. Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Omflagets 4de Side).

- Elith Neumert: Bland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ud. Laugsted: En Moders Tilgivelse, Et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Corfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gamberg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nassehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanter, af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L. Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dronning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Raadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landflygtige Skrædder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et Mønst Sagn, af Mogens Gyngge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P. C. Loepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Bornholm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Byvædderen; Tre Løster, Fortælling af Martin Rok; Svend Trøst Nr. 2, af Martin Rok; Hvad kan ikke Handen hitte paa? Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder, 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af Chr. Bestergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernesud, af Birger Hansted; Gjedden, indisk Folkeeventyr, af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gyngge; Lidt Mosaisk fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjøber paa engang for et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsén, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen, Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Vinestibet Brinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15. Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Jyllands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr. et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Henckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Altimøller“, af E. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. E. Molbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Hessen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Reiseskitse fra Grækenland, af Ména, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortættes paa Omflagets 3die Side.)

En Solstraale.

Skizze af D. C. Molbech.

ej, ved Du hvad, Emma!
elskvaerdig — maaste; kjøn
— — aah, ja saamænd;
men et mislykket Geni
— en — en — Digter!
— uha!”

„Ja, Herregud, fordi
han gjør Forsøg — ;“
— „Mislykkede Forsøg,
min Kjære!“ afbrød den
kritiske Fanny sin Veninde
og stræbte at holde Regn-
draaberne borte med sin
lille, røde Parasol, me-
dens hun paa Kryds og
Tvers sprang over Skov-
vejens Smaapytter for
ikke at ødelægge Garne-
ringen paa sin nye, lyse-
røde Sommerkjole. Den
mere alvorlige Emma gif
tankesuld gennem thyt
og thndt med de store,
sorte Dine stirrende ud
i Taagen, der bredte sit
fugtige Slør over Træ-

ernes mørkegrønne Løv, som dannede en uigjennemtrængelig
Mur paa begge Sider af Vejen.

„Nej, maa jeg bede om Bennen, Juristen, Du ved;
han bestiller dog noget, han bliver dog til noget!“ — „Ja,
hvis han bestaar til Examen, hvilket nok ikke skal være saa
ganske sikkert,“ fortsatte Emma, der i Samtalens Løb var
bleven fortrædelig over Venindens haanlige Dmtale af
hendes Halvfætter, der, som det syntes, havde viet Æsthe-
tiken sine Kræfter.

„Herning ikke bestaa til Examen! Nej, nu bliver Du
virkelig komist, min kjære!“ svarede den lille, buttede

Fanny og hoppede over en stor Vandpøt, men traadte fejl og kom til at stænke hen paa Beninden; „ja, Du maa virkelig undskyld, men nu maa jeg le!“ — og en frisk, hjærtelig Latter klang gennem Skoven og fik den nedgaaende Sol til endnu en Gang at sende et klart Smil ind gennem Taagen.

Regnen begyndte nu at stille af, Draaberne bleve mindre og færre, til sidst trommede kun en ganske enkelt paa Froken Fannys Parasol, der saa ganske sørgmodig ud ved at maatte bytte sin skinnende, røde Farve med en noget mørkere og temmelig skjoldet Rulør. Jorden var ganske opblødt, og Hjulsporene stode fulde af Vand; Grøstefantens

Græs indfugede velbehagelig de klare Draaber, og de fugtige Bøgeblade glinsede mørkt til begge Sider. Taagen vilde ikke rigtig lette, og Solen gjemte sig igjen bag de drivende Skyer.

Smidlertid gik de to unge Piger forsigtig langs Vejfaanten uden at fortsætte Samtalen. Fanny slog Parasollen ned og benyttede dens nederste Ende til at afmeje alle de Tidfler og Skarthyder, der kom inden for hendes Rækkevne. Emma svøbte sin lange Waterproof tæt om sig, staf Hænderne i Lommen og vandrede drømmende af Sted med det lange, smalle, blege Ansigt næsten skjult af den brede Hattefjyge. Endelig drejede en Sti til venstre op mellem nogle Graner og Enebærbuske, til dens Slyngninger tabte sig i en kratbevoret Kløft. Veninden fulgte den og havde snart naaet Bestemmelsesstedet: „Ornens Rede,“ en lille Plads, indhegnet med Granris og Fletværk, hvor der var den mest henrivende Udsigt over den lavere liggende Kratstov og det blaa Sund, paa hvis modsatte Kyst Kullen løftede sine blaanende Højdedrag. Paa dette Sted plejede de to unge Piger hver Eftermiddag at oppebie Solens Nedgang bag de fjerne Bølger, naar den bredte sit Purpurstjær ud over Havet, medens den bræmmede de fine Skyer med sine gyldne Straaler. Det var blevet dem en kjær Bane at tilbringe Aftenen der, og de omkringstaaende Birketræer, som voxede sig ranke og skjøne samtidig med dem, havde lyttet til mangen fortrolig Tankeudvevling, mange Smaasorger og mange glade Minder. Daa de unge Piger forstode Aftenvindens sagte Suk i det fine Løv, der var dem et Tegn paa, at Naturen opfattede og delte deres Længsler og Drømme. Den nylig faldne Regn bidrog denne Aften til at forstærke den krydrede Duft fra de nære Graner og Kaprifolier, der slyngede deres lette Guirlander om Birkenes silkesfine Stammer.

En lille Naturbænk, der var findrig sammensat af afhugne Grene, indbød de unge Piger til at hvile sig; men kun Emma fulgte Invitationen, medens Fanny, støttende sig til Parasollen, strax begyndte at flatre omkring mellem Hasselbuskene paa Skraaningen. Snart var hun skjult af Løvet, og kun den høje Vejviser ved Upgangen til Udsigtsbænken kunde nu og da skimte den røde Parasol mellem Grenene.

Emma blev siddende paa Bænken hensunken i Drømmerier. De „mislykkede Forsøg“ vilde ikke ud af hendes Tanker. Venindens Drilleri havde ligesom fastet en Tvivl

ind i hendes Sjæl, som før blindt havde troet paa den Sangbund, hvorom de mange versificerede Smaahilsener, han i Ny og Næ havde sendt hende paa Fætterfabet's Begne, syntes at vidne. Skulde virkelig den lille Billet, hun endnu om Formiddagen havde modtaget fra ham som Budskab om hans Ankomst, være mislykket? Der havde for hende altid været noget vist — man kunde næsten sige vederhæftigt — i al hans Færd; hans Breve vare aldrig fulde af den Slags halvt tilslørede Koketterier, som hun med et syntes at have set i de Breve, hendes Veninde undertiden havde vist hende og rost for hende. Han var i høj Grad et Stemningsmenneske, det vidste hun; men han havde altid forekommet hende sand og naturlig, og hun var derfor vant til at tro ham paa hans Ord. Hvori skulde da det mislykkede i hans Forsøg bestaa? Hans Breve bare altid Improvisationens Præg og vare umiskjendelige Udtryk for et alvorligt, stemningsfuldt Sind. Det var forgjæves, at hun grundede derover, at hendes dybe, mørke Øjne fik et endnu alvorligere Udseende og den fine, blødt tegnede Mund kneb sig sammen som et Billede paa den Energi, hvormed hendes Tanker arbejdede. De bevægede sig som i en Ring om det lille Ord „mislykket“ uden at finde den nemmeste Forklaring af Venindens Ytring i Talens Sammenhæng og Fannys Mangel paa Forstaaelse af et sartere Følelsesliv end hendes eget. Og da nu Fætterens lyse, kjække Skikkelse traadte frem for hendes Blik: den høje, klare Pande, de trofaste, graa Øjne, det utbungne og næsten foruemme Væsen, han udviste i sin daglige Dmngang, — alt det, som hidtil saa ganske havde indtaget hende for ham, naar han undertiden om Tordagen kom ud med sin Ven og deltog i deres smaa Aftenvandringer herud til „Ørnens Rede“; — saa følte hun næsten lidt Uergrelse over sin tidligere Mabenhed overfor Veninden og var ikke langt fra at blive uretfærdig imod hende og bebrejde sig selv, at hun havde givet hende visse smaa Indblik i sit Hjærte, naar hun saa uforbeholdent havde vist hende Fætterens tidligere Breve. At han vilde ankomme med sin Ven endnu i Aften, havde hun gjemt som en Overraskelse til Fanny, naar de vare komne herop; men nu havde hun besluttet at tie og ikke udsætte hans sidste Hilsen for ogsaa at blive kategoriseret som mislykket. At hendes Tavshed virkelig vilde være en Straf, derom var hun overbevist, da hun kjendte Venindens usammensatte Natur nok til at være paa det rene med

Forholdet mellem hende og Juristen, hvor godt de end søgte at bevare Hemmeligheden.

Ledet af disse Tanker saa hun sig nu forsigtig om for at være vis paa, at Fanny ikke var i Nærheden, men da hun hverken kunde øjne Parajollen eller høre hendes Trin paa det tykke Mostæppe mellem Træerne, ansaa hun sig for sikker og vilde nu søge Erstatning for den Glæde at kunne overraske Veninden med det fornøjelige Budskab ved selv at nyde det desto mere. Hun slog den vaade Water-proof til Side, trak en meget sirlig Notitsbog frem af sin Skjolelomme, saa sig endnu en Gang om og udfoldede derefter Brevet over sit Skjød. Og for nu at berolige sine Tanker og jage alle mislykkede Fornemmelser paa Flugt, gav hun sig til halv ubevidst at læse Versene høit for sig selv:

„Men Solstraale! — danser Du ej paa mit Blad
og leger Tagfat med de snørklede Streger?
Før stod de saa strunke, i pyntelig Rad,
nu mellem hverandre de spøgende leger.
Hvor tør Du forstyrre en digterisk Ven
og vænne dens Børn til vanartede Løjer?
Med Alvor og Omhu jeg stilled dem hen,
hvor som Led i min Tanke de sammen sig føjer.“

Men Solstraalen leged og lyst og sprang
fra Linie til Linie — snart oppe, snart nede;
og lystig i Dansen den Ordene svang,
saa Tankerne bort mellem Stregerne glede.
Hvor før en høitidelig, sorgdæmpet Sang
af Ordnes Væld skulde statelig strømme,
der kvidred og jubled den kaadeste Klang
som af legende Syner og blomstrende Drømme.

Hvert Ord, der i Smerte nys kæmped sig frem,
i Kreds med de andre nu alfelet dansed;
Hvert Suk, der sig stjal af sit natdunkle Hjem,
af Solstraalens Guld blev til Jubel omfranset.
Forundret betragted jeg atter mit Digt,
men sandt ej det Tungsind, jeg der satte Stævne;
i Livet har ofte jeg oplevet slikt,
at en Solstraales Smil har en Tryllestav's Evne!

— „Naa, — indrømmer han det saa ikke selv?“ lød i det samme Fannys Stemme lige bagved hende, medens

et smilende, rødmsket Ansigt kiggede frem mellem de endnu regndryppende Grankviste.

„Hvad indrømmer han selv?“ spurgte Emma alvorlig uden at vende sig om og uden at synes overrasket ved Venindens uventede Tilstedeværelse. „Hvad er det, han indrømmer? siden Du lader til at have hørt det hele.“ —

„At Digtet er mislykket naturligvis!“ svarede Fanny drillende. „Han siger jo selv: Jeg fandt ej det Tungsind, jeg der satte Stævne. Men naar en Digter ikke engang selv kan finde udtrykt i sine Vers, hvad det har været hans Hensigt at udtrykke, saa indrømmer han jo selv, at det hele er mislykket. Det vil Du da vel aldrig nægte!“

„Ja, — men Fanny!“ — Mer fik hun ikke sagt; thi i samme Dieblis sprang denne ud af sit Skjul, omfavnede hende med begge sine Arme, og idet hun med Parasollen afværge alle videre Indvendinger, tilføjede hun med et Rys: „Jeg troer alligevel, at Du har Ret, Emma! Digtet er virkelig — ganske — kvikt!“

En munter Fløjten nede fra Kløften gjorde Ende paa denne lille Scene og fik dem begge til at studse som to unge Raadhr, der høre Lovet rasle, og før de sætte af Sted i fuldt Firspring lade de store, klare Dine spejde til alle Sider. Hasselbustene skjulte endnu Vandringsemændene, men snart lød to unge, friske Mandstemmer op til dem, og saa Minutter efter stode Bennerne ved deres Side.

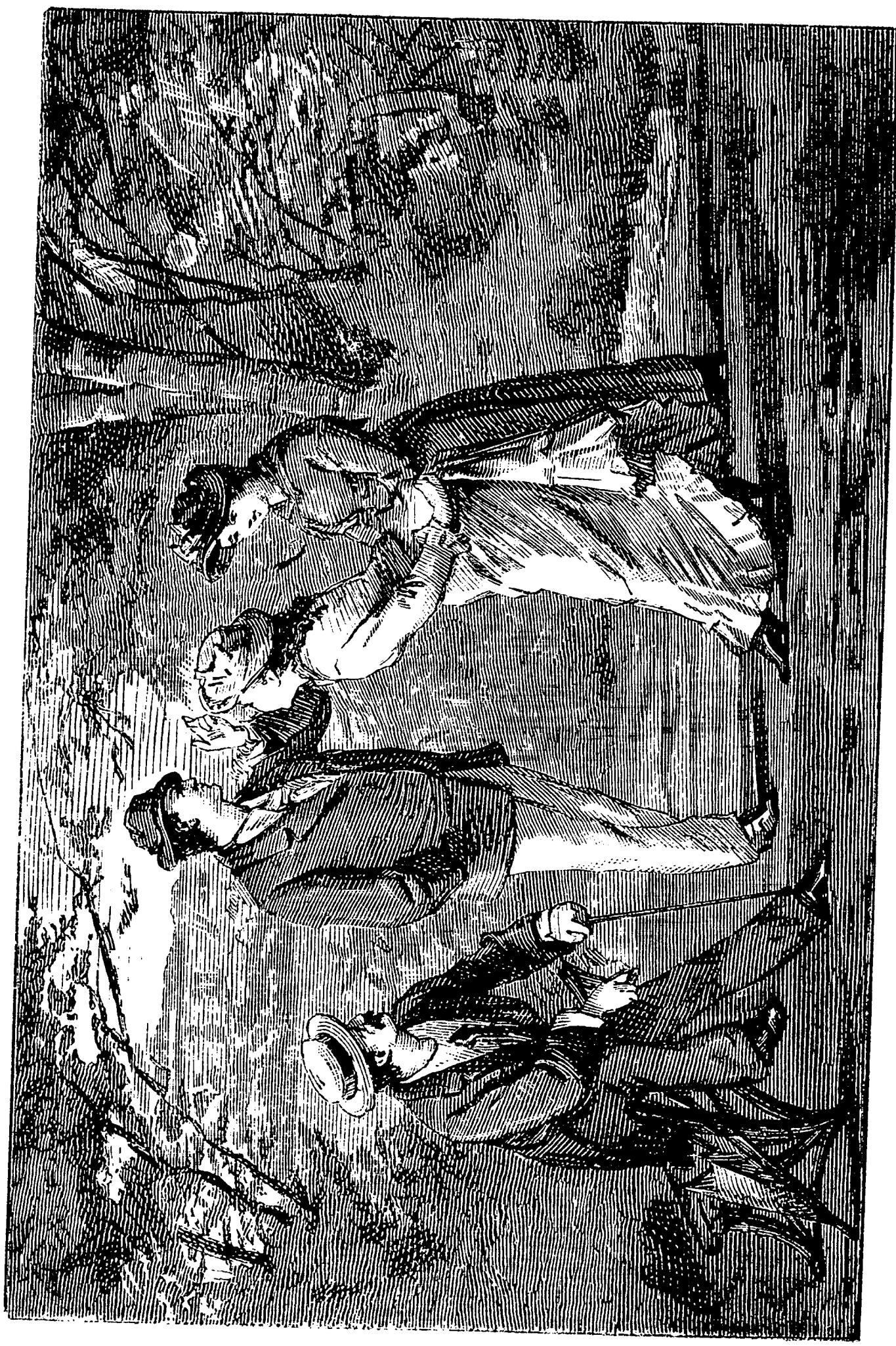
„Kan Du se, jeg fik Ret, Herning! — Der har vi Rusine og — God Aften, Frøken Fanny!“ tilføjede han med et sirligt Blik. „Ja, Herning mente, at Regnen vilde afholde Damerne fra den lange Spadseretur herop, men —“

„En Solstraales Smil har en Tryllestavs Evne!“ fortsatte Fanny overgivet.

Fættereren truede smilende med Fingeren ad Emma og vendte sig hastig for at se ud over Sundet; men Rusinen troede dog at se ligesom en Skygge fare hen over hans høje Bænde og bebrejdede med et Blik Veninden denne nye Indiskretion.

Det fornøjede Selskab tilbragte endnu en Stund med at betragte Solens glødende Nedgang bag den store, stille Vandflade og begav sig derefter parvis ned ad den bugtede Sti. Fættereren og Fanny gik lidt foran; Indfaldet med

Solstraalen syntes at have givet de to Modstandere et Slags Tilfnytningspunkt; i hvert Fald gif Samtalen langt friere og fortroligere imellem dem end ved tidligere Aftenvandring, og Fætterens formfulde og bestemte Optraeden førte snart Samtalen ind i et neutralt Spor. Lidt eiter kom det andet Par, der snart var dybt inde i en Plan for den næste Dag, dersom Vejret, der nu var bleven mildt og roligt, vilde holde sig.

Stjærnerne vare for længe siden tændte paa den dybe, mørkeblaa Himmel, og Maanen drog en lang glimrende Solbstribe hen over Sundet, da de naaede ned i det nærliggende Fisterleje, hvor Beninderne beboede et lille Fisterhus, hvis to smaa Stuer de havde lejet for Sommerferien. De bød nu deres Ledsagere et venligt Godnat og traadte ind i deres tarvelige, men nette Bolig. Foran Huset laa en smal Strimmel Have, der hovedsagelig optoges af Rjokkenurter, men hvis pyntelig afstukne Bede dog fransedes af Lavendler og Kesedaer, ja, endog indeholdt nogle statelige Fuchsier og et Par fuldt blomstrende Rosenbuske, der alle tilsammen sendte et formeligt Hav af Bellugt ind gennem de aabentstaaende Vinduer.

For Vinduerne hang et næsten gjennemsigtigt, hvidt Gardin, der tilstrækkelig skjærmede mod profane Blikke, men hverken lod Solen eller Maanen blive ude. Den sidste lyste netop klart ind over Gulvet og to skinnende, hvide Senge. Et tarveligt Toiletspeil, en brunmalet Servante og en uhyre Rejsetuffert udgjorde i Forbindelse med et Par Træstole hele Meublementet, der aabenbart kun var bestemt til om Natten at yde de nødvendigeste Bekvemmeligheder. Dagen skulde tilbringes i det Fri med Spadsjereture i de dejlige Bøgestove og langs den friske Strand. I den bageste Stue, ud mod Gaarden, boede en gammel Tomsfru, der af Emmas Moder var sendt ud som en Slags Sauvegarde for de to unge Piger.

Saa snart de vare traadte ind, bleve Vinduerne lukkede og Gardinerne trukne for, og medens Emma stillede Lyset hen foran Toiletspejlet, gav Fanny sig i Tavshed til at undersøge Tuffertens Indhold.

„Men Fanny! — hvor kunde det dog falde Dig ind at sige det om Solstraalen; Du havde jo ikke en Gang faact Lov til at læse Versene!“ afbrød Emma endelig Tavsheden, idet hun løste sine lange, sorte Fletninger foran

Spejlet og samtidig saa deri for at iagttage, hvilket Indtryk denne Bebrejdelse vilde gjøre paa Beninden.

„Nah, pyt!“ svarede Fanny stadig bøjet ned over Kufferten. „Hvad gjør det? Det var jo et meget kjønt Citat, og jeg forsikrer Dig, Emma, han blev slet ikke vred derover!“

„Hvoraf ved Du det?“ spurgte Emma hurtig og slog Haaret ned, saa det bølgede ud over den hvide Beignoir og næsten naaede hende til Livet. „Seg kjender Edward bedre, — jeg saa godt, at han ikke syntes om det!“

„Da maatte han da snarere føle sig smigret over, at en fremmed kunde hans Vers udenad!“ ytrede Fanny og figgede hen over Randen af Kufferten med et Smil, som Emma opiangede i Spejlet, der nu maaske for første Gang optraadte som hendes Fjende.

„Du er virkelig ikke til at tale med i Aften! — det sagde ogsaa Herning; Du mangler —“

„Naa, hvad er saa det, jeg mangler?“ spurgte Fanny nysgjerrig og rettede sig i Bejret.

„Du mangler din Parasol.“

„Men Emma! Hvorfor sagde Du dog ikke det før? Nu ligger den nydelige Parasol deroppe i det vaade Græs! — Jeg maa strax afsted og hente den.“ Og i en Fart blev Kufferten smeldet i, og Fanny greb efter sin Hat.

„Du vil da vel aldrig gaa helt ud til Ornereden paa denne Tid af Natten?“

„Hvorfor ikke? det er jo klart Maanestri!“

„Den kan vi jo hente paa Morgenturen i Morgen; den bliver der saamænd nok saalænge.“

„Naa ja, saa lad os da det!“ svarede Fanny og gav sig igjen i Kast med Kufferten, medens Emma slukkede Lyset med et let Smil over Benindens Tankeløshed og sit eget Paafund med Parasollen, der havde befriet hende for selv at gjøre sig skyldig i en Indiskretion, just som hun bebrejdede Beninden hendes. Hun hød nu Godnat, medens Fanny endnu en rum Tid var beskjæftiget med sine Toiletarrangementer for den næste Dag. —

Tidlig den næste Morgen, da Solen skinnede lys og varm ned paa det lille Fisterleje langs det sølvblaa Sund, hvis hvide Sandrevler trak sig som tre paralelle, lysende

Striber langs den bugtede Kyst, vandrede de to Veninder gennem en bølgende Rugmark for ad denne mindre befærdede Gjenvej at naa ud til „Ornens Rede“. Der var ikke en Sky at se paa den høje, klare Himmel. Natteduggen blinke endnu som klare Perler i Rugens Stæg, og en frisk Vind viftede gennem Sæden og bragte dem til at glimre som tusende Diamanter, medens den paa samme Tid blottede de smilende Kornblomster og den røde Klinte, som Fanny tvert imod Emmas indstændige Formaninger afplukkede langt inde paa Marken. Hun havde allerede hele Favnen fuld, og som hun gik der frisk og rødmsset i den gule Kornmark, lignede hun Baarens blomstrende Gudinde, fra hvis Smil hele Naturens Rigdom, det gyldne Solskin og den kvindrende Lærkesang, udstrømmer. Emma var mere alvorlig stemt. Fætterens Ankomst syntes denne Gang trods den Glæde, hvormed den Aftenen forud var bleven imødeset, ikke at udøve den sædvanlige oplivende Virkning paa hendes noget tunge Sind, og de lette Svaler frydsede uændsede over hendes Hoved. Det var imidlertid ikke mere Tvivlen om hans Vers, der thngede hende; selv Fanny havde jo maattet indrømme, at det sidste baade var kvist og kjønt. Det var nu snarere Bisheden, der gjorde hende beflemt og lod tusinde urolige Tanker fare gennem hendes Sjæl.

Fanny var saa vant til sin Venindes alvorlige Stemninger, at hun lod, som hun ikke mærkede dem og søgte Erstatning i den livsglade Natur. Hun besad selv saa megen aandelig Ligevægt, at selv om hendes egen Fremtidsfæbne ikke allerede havde været afgjort og kun behøvede Deklarationens officielle Stempel for at kunne nydes fuldt ud, vilde hendes Ydre dog næppe i den Grad have været et Udtryk for hendes indre Bevægelse, som Tilfældet var hos Emma, der baade havde et rigere aandeligt Liv og besad mindre legemlig Modstandskraft. Emma fortsatte altsaa sine Grublerier, Fanny sin Blomsterplukning.

„Det er dog skræffeligt, som Solen allerede brænder,“ sukede Fanny hen for sig. „Harde jeg blot min Parasol igjen! Moder vil vist blive frygtelig vred, naar jeg nu for tredje Gang i dette Foraar mister min Parasol!“

Emma svarede ikke. Med bøjet Hoved gik hun tankfuld foran og overlod Veninden at søge Trøst hos sine Blomster. —

Omfiger naaede de Stengjærdet, hvor en sandet Vej

førte ind i Plantagen og fortsatte sig i en Bue et Stykke uden om Udsigtspladsen.

„Gaa Du kun ligefrem; Du ved jo, hvor de mange Kaprifolier er; saa løber jeg ned efter Parasollen!“ sagde Fanny utaalmodig og skyndte sig bort ad en Sidersti, der gennem noget Lynge førte ned til „Ornens Rede.“

Emma gik videre uden at svare. Vejen førte hende ind mellem nogle høje Fyrre- og Grantræer, der ydede en velgjørende Skygge mod den brændende Solhede. Høst og her stødte Foden mod en nedfalden Grantræ; store, slimede Snegle gjorde sig tilgode mellem de spraglede Padderhatte; Myrerne havde travlt med at flæbe Grannaale til deres Tuer; en enkelt metalglinsende Bille krøb rastløs af Sted uden at lade sig hindre af tilfældige Ujævnheder i Jordbunden; Skovduerne kurrede længere inde i Dykningen, og undertiden forvildede en hvid Sommerfugl sig i sin lette Dans ind mellem de mørke, ranke, alvorlige Stammer, der i Skovens Nederkant kastede lange, smalle Skygger ud i Sandvejens blændende Sollys.

Emma lod sig glide ned paa det lyssegrønne, fløjelsbløde Mostæppe og betragtede alvorlig denne lille Verden. En Tidlang laa hun saaledes med Hovedet støttet til sin Arm og stirrede ind mellem Stammerne. Hun kom til at tænke paa sin Samtale med Herning den foregaaende Aften, da de havde vandret sammen tilbage til Fisterlejet. De havde talt om Edward, og med megen Barme havde Herning talt om sin Ven, hvis ejendommelige, skjønt hans egen modsatte Natur han fra Drengesaarene havde lært at skatte.

Han havde søgt at forklare hende, hvorledes Edward ikke alene var et Følelses- og Stemningsmenneske, men ofte under tilsyneladende Modsigelser i sit ydre Liv forstod at fastholde en Tanke, en Følelse, som under den flygtige Overflade bødte en skjult, men kraftig Bæret i hans Sjæl; at han altid ærligt kæmpede for denne Tanke, skjønt hans Stolthed lod ham skjule den saalænge, indtil den syntes ham fuldbaaren, saa andre ikke sjelden lededes til en urigtig, ja, modsat Opfattelse af hans inderste Væsen derved. Men naar han saa omsider følte, at nu var Tiden kommen, da den skjulte Spire kunde udfolde sig, brød den altid sejerrig frem. Han havde netop i den seneste Tid givet flere Exempler herpaa, og Herning tvivlede ikke om, at han be-

standig gjemte paa mange saadanne skjulte Tanker. Men under dette alvorlige Arbejde med sig selv folte han tidt en forunderlig Ensomhed, som intet endnu havde kunnet udfylde. Han havde ofte meddelt Bennen, at han trættedes ved denne ensomme Kamp for sine egne Interesser; han var tilbøjelig til at tage Ansvaret for sig selv alt for let og trængte til at vide, at ogsaa en andens Stjæbne afgang af hans Arbejde; det vilde sætte hans Maal højere og stærke hans Energi; thi han kunde aldrig blive sig selv nok.

Saaledes havde Herning den foregaaende Aften talt til Emma uden at ane, hvorledes hvert af hans Ord lagde ny Næring til den Ild, som længe havde ulmet i hendes Hjærte, uden at hun selv havde kjendt den. Nu, da den var ved at blusse op, begyndte hun at forstaa sig selv.

Juristens skarpe Øje havde klart opfattet Bennens inderste Bæsen, og dog var han selv bleven ført bag Lyset med Hensyn til Maalet for hans Længsler og Følelser, der syntes ham at pege i en anden Retning end den virkelige. Denne hans Blindhed havde netop gjort Emma seende, thi ellers vilde han sikkert have været mere diskret i sine Udtalelser overfor den unge Pige.

Emma gjenkaldte sig nu alle disse Betragtninger. Hun forstod med et, at den, som skulde baade øge og dele hans Ansvar, kunde ikke være nogen anden end hun selv; at Hernings Ord om den skjulte Bæxt her gjaldt hans Kjærlighed, der syntes at aande hende i Møde gennem de højt forskellige Smaabreve; det var den Følelse, der havde gjort dem saa naturlige, saa sande, saa forfriskende. Hun var overbevist om, at denne Følelse snart vilde bryde sejerrig frem, og hun folte sig allerede som den besejrede. Det var denne med sød Tvivl blandede Visshed, der gjorde hende alvorlig og bragte hende til rent at glemme de travle Myrers Færd, de lette Sommerfugles Dans. Men som hun saaledes lod Blikket slagre fra den ene Gjenstand til den anden, uden at det dog fandt Hvile ved nogen enkelt Ting, fæstede det sig tilsidst til en af de skarlagensrøde Svampe, der i en lille Klynge samlede sig ved Foden af en Gran, og en Ideasociation gjenkaldte hos hende Bevidstheden om, hvordan hun egentlig var kommen herud, og hun sprang nu hurtig som en Gazelle op fra sit Leje for at træffe Fanny ved det angivne Sted, da hun i det samme saa denne komme sig i Møde ude fra Vejen.

„Men Emma! — hvor bliver Du dog af?“ lod Bennin-

dens klotteklare Stemme. „Seg har kaldt paa Dig og søgt efter Dig allevegne, og — saa ligger Du ganske rolig her.“

„Naa, fandt Du saa Parasollen?“ spurgte Emma undvigende og traadte ud af Skyggen.

„Ja, den laa der endnu!“ svarede Fanny og holdt den blomsterfyldte Parasol frem for hende. „Se, her er den. Er det ikke en fortrinlig Blomsterkurv? Se, hvor de blaa Kornblomster og de grønne Kaprifolieblade tage sig brilliant ud. — Men nu maa vi skynde os hjem; de har allerede ventet alt for længe paa os.“

Dermed tog hun Emma under Armen, og de to unge Piger vandrede nu rask tilbage ad den solhede Sti mellem Kornmarkerne. Snart stode de igjen foran det lille Fisterhus og saa Bennerne i Færd med at slaa Smut nede ved Stranden. Fanny lagde hurtig Blomsterne fra sig i Havens eneste lille Lysthus og løb ned til de andre for at vise sit Mesterstab i deres Sdræt.

De vare saa optagne af at kappes med hinanden, at de slet ikke bemærkede hende, før en lille hvid Sten faldt gennem Luften lige ved deres Side og blinkende hoppede hen ad den svagt krusede, sølvblanke Vandflade.

„Det var Fanny!“ udbrod de paa samme Tid, medens den lette Skikkelse i den lysrøde Sommerkjole, med den brede, gule Straahat omviklet af en Kaprifolieranke og den røde Parasol slængt over Skakken sprang graciøst forbi dem ud paa de yderste Stene i Havstokken, hvorfra den lille, behandskede Haand med et energisk Kast slyngede nok en Sten ud i Søen.

„Naa, endelig kommer J da!“ raabte Herning og traadte ud ved Siden af Fanny. „J har ellers ladet os vente lovlig længe!“

„Ja, men det var Emmas Skyld; for denne Gang var jeg virkelig den første!“ svarede Fanny og trykkede hans Haand. „Men se nu, — to — tre — fire, nej! fem Gange!“ og igjen dansede Stenene hen over Vandet.

Emma var imidlertid kommet til og havde sat sig paa Strandstraaningen midt i noget Marehalm, hvorfra hun havde en herlig Udsigt over Sundet med dets tallose Sejlere, den svenske Kyst, hvor Kullagunnarstorp traadte tydelig frem mellem sine Skove, og længst mod Syd Kronborgs solbestinnede Taarne.

Edward traadte muntert hen til hende.

„Slaar Du ikke ogsaa Smut, Rusine?“
„Jo!“ svarede Emma og rejste sig; „men jeg er lidt træt endnu af Morgenturen, og — desuden skal jeg op og dække Frokostbordet.“

„Ja, men saa skal jeg nok hjælpe Dig! Vi spiser vel

i Vysthuset som sædvanlig?" tilføjede han og bød hende Armen.

"Tak, Edward!" svarede Emma, og medens de andre ivrig fortsatte deres Leg, gik de op imod Huset.

Snart var Vysthuset festligt smykket. En Mosvæg skjærmede paa de tre Sider mod Landevejens Støb; et mægtigt Lindetræ stod bagved og hældede sin store, prægtige Krone ud over Bordet som et Tag, og kun foran — ud til det sølblaa Sund — var Udsigten fri. Emma bredte nu en snehvid Dug over Bordet, satte midt derpaa en Krukke med Fannys Blomster og lod Somsruen bringe det nødvendige ud inde fra Huset. Den landlige Anretning i de sommerlige Omgivelser tog sig brilliant ud; Solen, der tittede ned gennem Løvtaget tegnede sine store blændende Lysspletter paa Dugen og brød sig i straalende Regnbuefarver i den slebne Sherrykaraffe og de smaa Krydstalglas, der kun ved festlige Lejligheder stillede frem.

"Er det nu ikke straalende?" spurgte Emma og betragtede stolt sit Arrangement.

"Jo, men jeg har ogsaa hjulpet Dig!" svarede Edward smilende.

"Ja, naturligvis! — man maa altid helst være to, naar det skal blive rigtig udmærket!" sagde Emma uden at tænke paa, at hun derved gav Fættøren den forønskede Haandsrækning.

"Du har Ret! — man maa altid helst være to!" gjentog Edward alvorlig. "Naar man er alene, bliver det aldrig saa hyggeligt, Kusine!" — han traadte et Skridt hen imod hende — "jeg har længe tænkt paa, hvor meget lysere og rigere Livet maatte være for to end for en. Jeg trænger til at arbejde ogsaa for en anden — og sammen med en anden. Vil du være denne anden; Du ser — vi kan gjøre det hyggeligt sammen!" tilføjede han med et halvt bedende Smil og greb hendes Haand.

En dyb Rødme fór over Emmas blege Kinder. Alt, hvad der om Morgenens havde staaet for hende som en Drøm, havde med et Slag udfoldet sig til fuld Virkelighed. Skjønt hun for kort Tid siden syntes saa forberedt og kun med Længselens Uro ventede paa dette Øjeblik, følte hun sig dog nu overvældet og forvirret som af noget nyt og uventet. Men da hans trofaste, graa Øjne ufravendt hvilede spørgende paa hende, slog hun hastig sine ned, me-

dens hun lod ham beholde den lille varme Haand i sin.

„Emma, svar mig! — Har Du aldrig tænkt Dig denne Mulighed? eller har jeg igjen gjemt mine Tanter for godt? — Forstod Du ikke mit lille Vers om Solstraalen? — jeg troer dog, Fanny forstod det!“ tilføjede han ligesom undskyldende.

„Jo, Edward! — nu troer jeg nok, — at jeg har forstaaet det; tak for dit Brev!“ svarede hun forlegent og fæstede sine mørke, alvorlige Øjne paa ham.

„Vil Du da ikke være min Solstraale? Du ser, hvad den kan udrette, og hvilken Betsiguelse den kan være for mig; hvad er Livet uden Solskin?“

Hun bøjede Hovedet, og han saa, at en klar Taare perlede under de sorte Øjenhaar. „Ja, jeg vil være din Solstraale, som Du er min!“ sagde hun endelig og saa tilidsfuldt op.

„Tak Kusine!“ og han bøjede sig stille ned og kysfede hendes hvide Hænde.

Under højrøstet Samtale havde de andre nærmet sig Lysthuset; de traadte nu samtidig derind og fandt Edward og Emma staaende Haand i Haand, den første med et talende Smil i sit Blik, Emma stirrende bevæget mod Jorden.

Fanny anede strax Sammenhængen, og med et skjult Djekast til Juristen traadte hun lige hen til Beninden, kysede hende og sagde:

„Jeg fandt ej det Tungsind, jeg her satte Stævne;
i Livet har ofte jeg oplevet slikt,
at en Solstraales Smil har en Tryllestavs Evne!“
Jo — jeg kan mine Klassifere!“ —

Hammerhus.

En Skitse af Theodor Siersted.

Der gives næppe nogen Provinz i vort lille Land, der stærkere end Bornholm har følt Virkningerne af de kæmpemæssige Fremstridt paa Samfundslens Omraade, som vor Tid kan udvise. Nu gjæste talrige Skarer af Turister hver Sommer den lille Ø, beundre dens dristige Klippepartier, forbauses over det ejendommelige, fremmed klingende Sprog og glæde sig over den friske, kraftige Luft. Men dette har ikke længe været saa, først i Mands Minde er Den saaledes draget ind

i den Areds af Steder, som enhver véd, at det lønner sig at stifte Bekjendtskab med.

I mange Aarhundreder førte Den en ubemærket, indgetogen Tilværelse; Østersøens Bover fjærkede den saa langt fra det øvrige Danmark, at den i sine Beboeres Bevidsthed næsten blev til et selvstændigt lille „Land“ — en Benaevnelse, man endnu altid vil høre den indspøede Bornholmer bruge om sin kun lidt over 10 Kvadratmile store Fødeø. Fjærn og utilgængelig, som den var med sine stejle Klipper og smaa daarlige Havne, hører man den ikke ofte nævne i Fædrelandets Historie, og nævnes den, er det ikke altid i den heldigste Forbindelse. Oprør og Krig har grebet ind i dens fredelige Eksistens; Tvistsens Væble har den været mellem Lundevisperne og de danske Konger; Lybækkere og Svenskere have hejst deres Flag paa Klippefæstningen, ja selv om en bornholmsk Blodvesper véd Sagnet under megen Overdrivelse at fortælle. Saaledes knyttede Dens Fortidsminder sig for alt væsentligt til Kamp og Strid, og først den nyere Tid har set Dens Navn knyttet til Mænd, der paa Videnskabens eller Kunstens Omraade have gjort det Væ. Naturligt er det derfor, at Hammershus, Fæstningen fra de gamle Dage, indtager Hæderspladsen mellem de bornholmske Lokalteter, naturligt, at Turisternes Skare først og fremmest drager derhen; vil den ærede Læser følge, skulle vi i efterstaaende Linier forsøge at paatage os Vejviserens Rolle.

Vi drage ud en Morgenstund fra Allinge; det er bedst at have Dagen for sig, skjønt der kun er en god halv Mil til Ruinerne. Veien gaar gennem den fordums Kjøbstad Sandvig og bøjer saa, bugtende sig mellem lynchbevorede Klipper, mod Sydvest. Paa højre Haand ligger den dybe lille Fjeldsø, Hammersøen, bag den knejser Hammerens nordligste Parti, et vældigt Granitfjæld, hvis Skjær uskadeliggjøres af det her anbragte Fyr, naar da ikke den hyppige tætte Taage skjuler dets adbarende Lys for Sømanden. Der er dybt Vand helt ind til Klippen, og mangt et Skib er blevet knust her i den voldsomme Brænding.

Endnu et kort Stykke fremad og foran os hæve sig Slotsruinerne, luffende Udsigten mod Vest. Længst tilvenstre, mod Sydost ligger „Ulfeldtstaarnet“, Midtpartiet optages af de vældige Murrester af Slottets Magazinbygning, bag hvilken det 6 Etager høje Mantelstaarn titter

frem, og tilhøjre ser man Levninger af den indre Fæstningsmur.

Smukt og stort er det første Indtryk, man faar af denne svundne Herlighed, lad os da ærbødigt dvæle lidt, før vi betræde dens Grund, og lad os i Tanterne samle Hovedtrækkene af Stedets Historie.

Hvem der har bygget Hammershus, og naar det er opført, véd man ikke med Bestemthed; men hvad enten Bng-herren har været dansk Konge eller Erkebisp i Lund, taler Sandsynligheden for, at det skriver sig fra Tiden omkring Aar 1200. Pladsen til Fæstningen, en c. 250' høj Klippe-kuppel, er ypperlig valgt, idet dens ene Side bestyldes af Havet, og de øvrige begrænses af dybe Dale, der til Dels kunde fyldes med Vand. Denne Beliggenhed i Forbindelse med de stærke dobbelte Ringmure gjorde Hammershus næsten uindtageligt, og man vil derfor forstaa, at det var et Punkt af megen Betydning under de langvarige Stridigheder mellem Kongemagten og de lundensiske Bisper, hvilke sidst fra det 12te Aarhundrede og helt ned til Christian den andens Tid vare Dens egentlige Herrer. Vi skulle her ikke dvæle ved de mangfoldige Belejringer, der snart bragte Hammershus i Kronens Haand og snart under Arumstaven, men af dets middelalderlige Minder blot fremdrage, at det indenfor sine Mure har set den rænkefulde Jens Grand pølse paa Hævn efter Fangenslaget paa Søborg, og at det endog en kort Tid var Residens for Bisp Birger af Lund, fra hvem Koesoedernes noget omdebatterede Adelsbrev skriver sig.

Christian den anden indtog Slottet og inddrog Den under Kronen, hvor den dog kun skulde forblive i faa Aar, idet den snart efter afstodes paa 50 Aar til Lybækkerne. Det var strænge Herrer, især i Sammenligning med det tidligere Regimente. Der paalagdes Den en Tribut af Naturaltydelser, som kunde være trykkende nok, saa meget mere som der ikke hørte meget til, at den lybske Befalingsmand paa Slottet skulde kassere, hvad Bønderne angst og bange bragte ham. Var Smørret ikke godt nok, krævede man noget nyt, men — beholdt det gamle. Det var lidet lystelige Scener, Hammershus' ærværdige Mure den Gang vare Vidner til. Tilfidsst løde Klagerne højt, og Christian den tredie maatte endog sende en Commission til Den, som skulde undersøge de Lybskes Forhold. Ret ejendommelige Vidnesbyrd fra denne bornholmske Trængselstid bære Ind-

skrifterne paa nogle Sølvbægere, som endnu i forrige Aarhundrede opbevarede i Lübeck:

Van Bornholm bin ich hir bracht,
Dat maket untro unbedacht. 1538.

Hedde Bornholm bedacht na framen,
Were ich hiher nicht ghekamen. 1538 o. s. v.

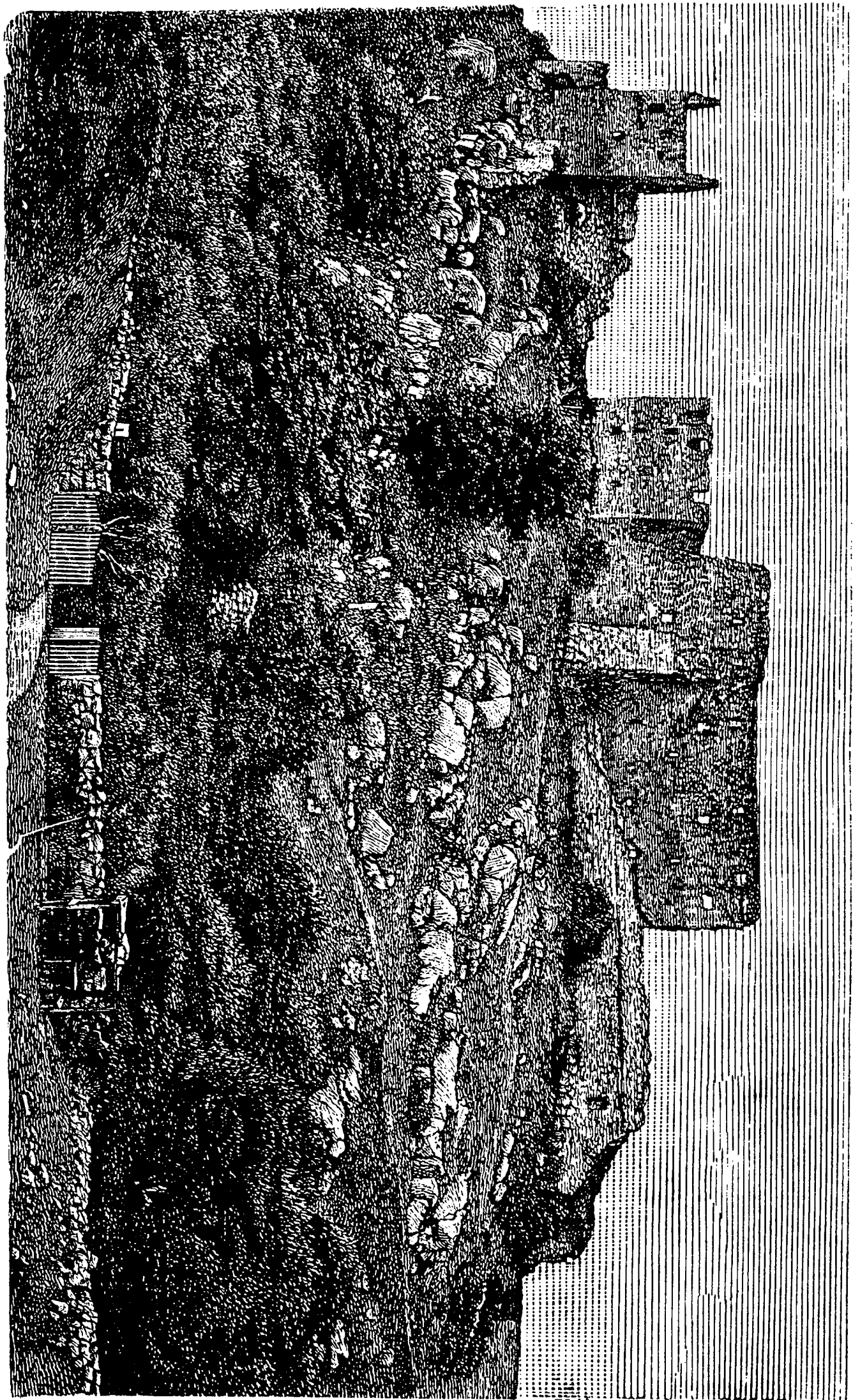
— Vidnesbyrd om en undertrykt Modstand mod de Lybske Herrer. Paa selve Hammershus har en af disse efterladt sig Spor i Manteltaarnet, som han lod restaurere, hvorfor det ogsaa stundom kaldes Lybeckertaarnet.

De 50 Aar forløb, og Bornholm gaves uden Vanskeligheder fra de Lybskes Side tilbage til Kronen, som nu besad Den indtil Svenskekrigen i det følgende Aarhundredes Midte. Da affstodes den ved Roeskildefreden den 26de Februar 1658 til Sverrig, hvilket Sorgens Budskab først den 16de April s. A. naaede Den; samtidigt kom biskoppelig Ordre til Præsterne om Kirkebønnen for det svenske Kongehus. Snart efter kom den nye „Landsherre“ og tog Bolig paa Hammershus. Det var Johan Brindsenskjöld, en tapper Soldat fra Trediveaarskrigen og adlet paa en af dens Balpladse. Den 6te Mai sammenkaldtes Befolkningen til et Møde i Natirkeby, hvor han i sin Konges Navn tilfagde den al Naade og Bevaagenhed. Det blev dog ikke synderlig bevendt hermed, og det varede ikke længe, før Bornholmerne maatte mindes Lybeckertiden: Slagtekvæg, Korn, Sengeflæder ja, selv Husgeraad og Kjøkkentøj maatte de bringe Svenskerne paa Hammershus, samtidigt med at overordentlig trykkende Skatter indkrævedes med Strængthed.

Denne hensynsløse Undertrykkelse fremkaldte den saa meget omtalte bornholmske Opstand med dens „Svineslagting“, hvorom Beretningen imidlertid er bleven i høj Grad overdreven. En gammel bornholmsk Folkevise omtaler denne Begivenhed som en Folkerejsning, hvori selv Kvinder toge Del:

„De strede den Nat baade Mand og Kvinde
Sønner og Døtre og Husgesinde.“

og beretter, at et Antal af 965 svenske Soldater bleve dræbte rundt omkring paa Gaardene, hvor de laa i Ind-

kvartering. Vi behøve ikke nærmere at paavise det urime-
lige heri; hele den svenske Troppesafdeling paa Bornholm
var langt fra saa stærk og behøvede da heller ikke at være
det. Kun det er sikkert, at Prinsenskjöld den 8de December
1658 blev skudt ned paa Storegaden i Rønne, og at enkelte
af hans Soldater hist og her paa Den bleve dræbte.

Saa Dage efter faldt Hammershus i Bornholmernes
Hænder, og ved et ret mærkeligt „Gavebrev“ overgav man
Den „med dens Renter og Indkomster“ til den „gode og
forrige Herre og Kønning“ Frederik den tredie, der naadig
tog mod Gaven og skjænkede Bornholmerne adskillige Pri-
vilegier til Tak. Efter Kjøbenhavnerfreden maatte han
imidlertid give den svenske Krone Erstatning ved at købe
og afstaa saa meget Riddergods i Skaane, som der i Hart-
korn svarede til det bornholmste.

Slottets gode Tid var fra nu af forbi; dets Bygninger
og Fæstningsværker forfaldt mere og mere, skjøndt det endnu
i nogen Tid maatte afgive Bolig til Dens Kommandant
og jævnlig benyttedes som Statsfængsel. Her var det saa-
ledes, at Corfiz Ulfeldt og hans skønne Gemalinde tilbragte
over et Aar i et Fangenskab, som især efter deres mislyk-
kede Flugtsforsøg var oprørende strængt. Christian den
femte anlagde Værkerne paa Christiansø og opgav Ham-
mershus som Fæstning; Kommandanten tog ikke længere
Bolig der, og midt i forrige Aarhundrede hentede man
endog Sten fra Slottet for deraf at opføre en Hovedvagt-
bygning i Rønne! Man gav derved et Exempel, som de i
Slottets Nærhed boende Bønder ikke undlode at efterfølge,
hvad endnu mangen gammel Bygning bærer Spor af.
Denne Vandalisme øvedes uforstyrret, indtil endelig en
kongelig Forordning af 21de April 1822 forbød at bort-
føre Sten fra Slottet og derved standsede Uvæsenet, før det
blev for silde.

Vi skulle nu ved en Vandring op i Ruinerne nærmere
betragte, hvad Fortiden har skaanet og hvad Nutidens
Pietet trofast søger at bevare.

Over en af Tidens Land noget medtagen spidsbuet
Rampestensbro kommer man ind paa Slottets Territorium.
Lige indenfor Broen har der ligget en Portbygning, med
hvilken den ydre rundt om Hammerklippen løbende Ring-
mur har staaet i Forbindelse; Brohuset er sunket i Grus,
og der er kun saa Levninger tilbage af Muren, som i sin
Tid næppe har været over 10 til 15 Fod høj. Vi følge

Stien tilhøje, som endnu bærer Spor af Brolægningen fra gamle Dage, da den var Hovedvejen op til Slottet, og efter at have passeret en lille vandrig Dam staa vi ved den gamle Slotsport i den indre Fæstningsmur, som omgiver alle Slottets Bygninger. Den er opført af Granit, brændte Sten og Cement og er endnu ret vel bevaret, paa sine Steder endog 20 til 30 Fod høj. Hist og her har den været forsynet med halvrunde Taarne, to mod Vest ud imod Søen og tre paa Landsiden, og den vækker ved sin massive Soliditet vor Beundring som et interessant Minde-
desmærke om Middelalderens Befæstningskunst.

Vi træde ind gennem Portaabningen og befinde os saa inde i den rummelige Slotsgaard. Lyng og Græs voxer frodigt herinde, hist og her skyder dog den haarde Granit sig frem i store Flader; paa en af dem har Soluhret været anbragt, det viser endnu de indhuggede Huller og Mærkestreger. Hvor her er ensomt, næsten højtideligt! kun Havet, det evige Hav synger brusende hist nede sin gamle Sang, medens der frem for Fantasien stiger brogede, verxlende Billeder af det Liv, der gennem Aarhundreder har rørt sig her, hvor vi staa. Dog videre! vi ere her jo ikke for at drømme, men for som fornuftige Rejsende rigtig at se os om. Vi begynde Vandringen, og træffe da tilvenstre for Slotsporten tæt op til Fæstningsmuren et Par vel bevarede Hvælvinger, hvis røde Sten ere næsten dækkede af en Mængde Navne paa Borgens moderne Gæster. Af større Interesse er dog den mægtige Ruin ved Siden af dem, Levningerne af den 4 Etager høje Magazinbygning. Den ydre Mur trodses endnu i sin fulde Højde Vej og Bind, medens de Partier, der vende ind mod Slotsgaarden, for største Delen ere nedbrudte og bortførte. En eller anden Vejviser vil her maaste pege op mod Muren og vise Dig Bærsket, hvor en stræng Fader i Middelalderen fuldbyrdede Straffen for en ulykkelig, lovløs Kjærlighed og murede Somfruen inde — tro ham ikke! slikt Sagn har her slet ingen historisk Hjemmel og har forvildet sig herhen andetsteds fra.

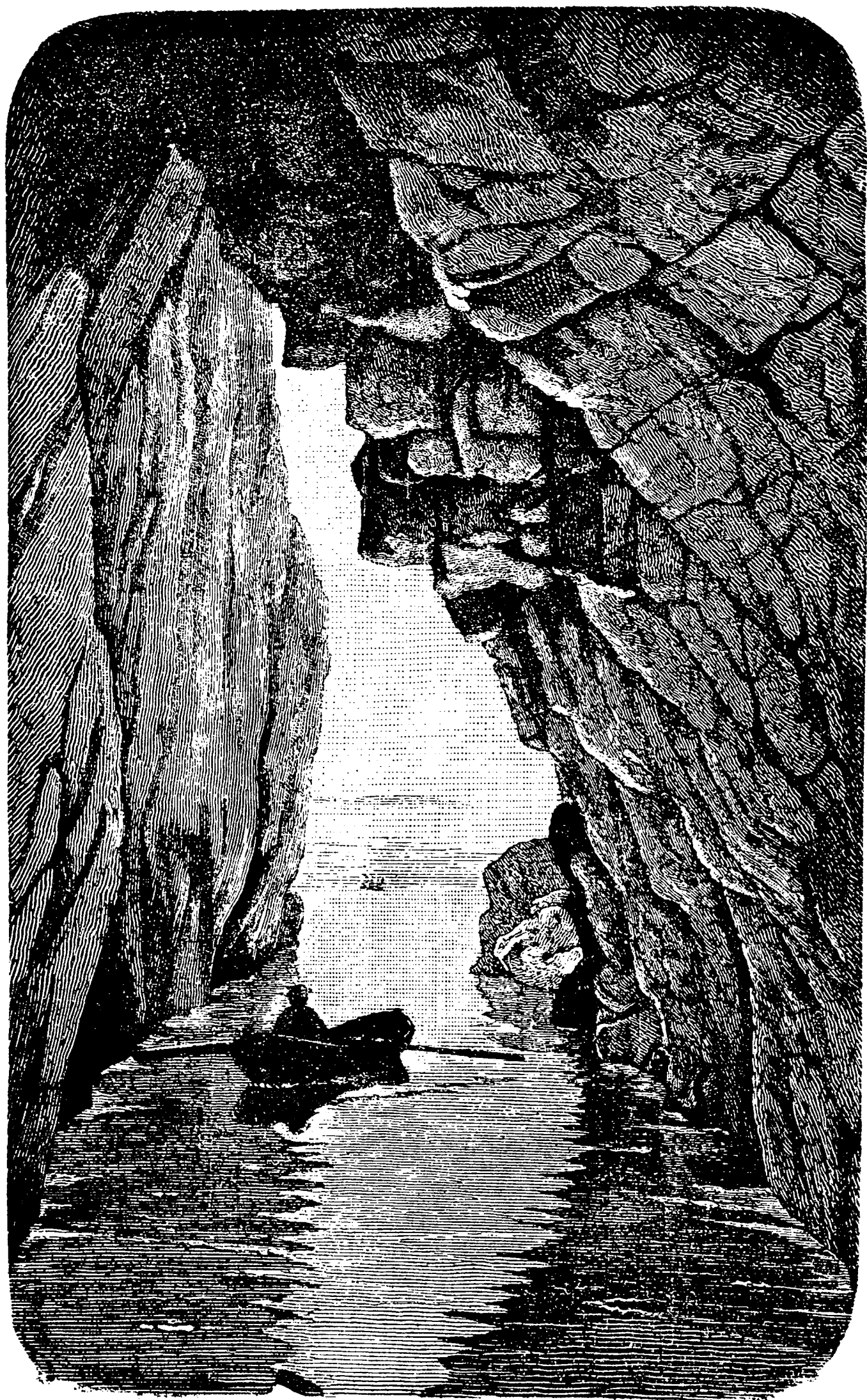
Vi gaa videre til „Ulfeldtstaarnet“, der betegnede Fæstningens sydøstlige Hjørne, men standse paa Vejen for at nyde den herlige Udsigt, som præsenterer sig gennem en Abning i Fæstningsmuren helt indrammet af dens forvitrede røde Sten. Dybt under os ligge de østlige skovbevorede Dalpartier, hist ovre, hvor Terrænet hæver sig i

kraftige Buelmier, ligger Slottets gamle Ladegaard, Hammerholm, omgivet af en frodig Have, tilvenstre bugter sig Rejen, ad hvilken vi drog herop. Uvilkaarligt søger Øjet ned mod Dalens Dyb, man tænker med Gysen paa den farlige Vandring ned over de bratte Skrænter, som Ulfeldt og hans Hustru her bovede, og iler videre for at gjøre Bekjendtskab med det Taarn, der bærer hans Navn. Det er ualmindelig vel bevaret, endog de spidse Gavlne findes endnu, og Murværket viser tydeligt, hvor Gulvene have ligget, ja selv hvor Kaminstorstenen har snoet sig opad. Forøvrigt vil den historiske Kritik vide, at Sagnet med Urette peger paa dette Taarn som Ulfeldts Fængsel; det er dog et Spørgsmaal af ringe Interesse, om Fængslet har været her eller i en af de andre Bygninger; større Betydning har det uægtelig, at Taarnet hos Menigmand bevarer Mindet om ham, og tavst og alvorligt forkynder Læren om den strenge Stæbne og om Forgængeligheden af alt, hvad Verden kalder Ære og Højhed.

Vi følge herfra Slotsgaardens sydlige Grænsemur, ved hvilken Staldene og Ladehyngningerne have ligget, og standse ved det halbrunde Taarn i det sydvestlige Hjørne. Det er vel værd at dvæle lidt her, thi fra Taarnets Plateau, hvorfra Kastemaskinerne i gamle Dage slyngede Klippestykker og glødende Sten mod stormende Fjender, viser sig den prægtigste Udsigt over et saa kraftigt og karakteristisk bornholmsk Landskab, at man vanskeligt vil finde dets Lige. Under os en Sænkning med det romantiske Navn Paradisdalen, bagved den Ringebakernes vældige Fjældhøje og mod Vest Havet, der bryder sig langs den klippefulde Kyst.

Fra dette Taarn løber den vestlige Mur lige i Nord, opført paa Klippens stejleste Side ud mod Søen. Vi følge den, passere endnu et halvrundt Taarn og Levnin-gerne i Grunden af Vicekommandantens fordums Bolig og komme derefter til den gamle Slotshave, fra hvis skyg-fulde Tusmørke en Sti fører ud gennem den gennem-brudte Ringmur ned over Klipperne til Havet. Vi skulle senere komme tilbage til den, men først maa vi hvile lidt ved det nordvestlige Taarn, der i sin Tid har svaret til Ulfeldtstaarnet i Sydøst. Vi befinde os her næsten lodret over Havet. Dybt under vore Fødder syder og skummer det om de to store Skjær, som man har kaldt Løvehovederne; med lidt velvillig Fantasi kan man da ogsaa nok

faa Ligheden frem. Den nordlige, endnu imponerende Ringmur fører os til Slotsporten, fra hvilken vi gik ud, og vi have saaledes fuldendt Vandringen rundt langs Slottets indre Fæstningsværker, der beskyttede de i Slotsgaardens sydvestlige Del beliggende Hovedbygninger, som vi nu lidt nærmere skulle betragte.

Vi vende os først til den mest anselige af dem, det sex Etager høje Manteltaarn. Gjennem en i den nyere Tid restaureret Døraabning kan man træde ind i Taarnet og gjøre sig en ret tydelig Forestilling om, hvorledes det har set ud i sine Belmagtsdage. Der er nemlig her ligesom i Ulfeldtstaarnet tydelige Spor af de enkelte Etagers Højde, Binduesfordybninger, Trappegange, Kaminstorstone o. s. v. I Grunden sænker sig et Par dybe Kjælderrum. Af gamle Billeder ses det, at Taarnet har haft den samme ejendommelige dobbelte Tagkonstruktion som Kirken i Nakirkeby; heraf er dog nu ethvert Spor forsvundet, medens de solide Mure sejrrikt have modstaaet Stormene og Uvejrets Magt, og forhaabentlig endnu længe ville gjøre det.

I Forbindelse med dette Taarn, i hvilket Slottets Befalingsmænd residerede, stod Kirkesløjen, hvis Kapel og pragtfulde Sale nu næsten fuldstændigt ere sunkne i Grus. Kun af den nordlige Mur er der bethdelige Levninger tilbage. Det er ogsaa over to Aarhundreder siden, at Ordet blev forkyndt her, idet den sidste Præst paa Hammershus, Jacob Pedersen Tresløv, allerede i Aaret 1648 flyttede herfra til Nyker Sogneskole paa Dens Bestkøst, hvor han efter Sagnet tog virksom Del i den ovenfor omtalte Opstand mod de svenske.

Til disse den indre Bygningsfirkants østlige og nordlige Partier sluttede sig en sydlig og en vestlig Fløj, der afgav Bolig for Slottets øvrige Besætning, til hvis yderligere Beskyttelse der var opført et Par halvbrunde Taarne, svarende til dem, vi have set springe frem fra Fæstningsmuren; selv det stærke Manteltaarn har et saadant ved sit nordøstlige Hjørne. Hvert Skridt fremad har saaledes været vanskeliggjort en stormende Fjende, og det har ikke været nogen let Sag at indtage Hammershus, da det stod i hele sin Vælde. Dette vil yderligere blive os klart, naar vi stige ned fra Klippereden for fra Sø og Land at faae et Indtryk af Fæstningsværkernes Ensemble.

Hvis vi ikke vil gaa tilbage ad den Vej, der førte os herop, maa vi følge den nye omtalte Sti ud gennem den

vestlige Mur. Det gaar stejlt ned ad, og man maa se sig vel for; et Fejltrin kunde her være farligt nok. Stien følger en gammel Løbegrav ned mod Havet til Møllevigen saa kaldet efter den Vandmølle, som i sin Tid har ligget i dens Nærhed. Er det roligt Vejr, kan man herfra gaa over Skjærene hen til den „sorte Døn“, hvis mørke Granitfjælde hvælve sig til en mod Havet aaben Klippegrotte.

Fra Møllevigen kan man gennem Paradisbalden naa tilbage til Slotsbroen, idet man paa Vejen vil have rig Lejlighed til at beundre den mægtige, næsten ubestigelige Fjeldside under Slottets søndre Ringmur, men hellere ville vi her stige i en Baad for at lære den interessante Kystlinie at kjende. Baaden er kun lille, og vi maa lidt ud fra Land, dog er der ingen Fare; thi den gamle Sømand, som roer for os, kjender hvert Skjær og hver Klippe, og roligt maa „Hammervandet“ være, ellers taaler det ikke vor Nøddestal paa sin Kyst.

Vi sejle mod Nord, idet vi betragte Ruinerne, som herfra tage sig prægtigt ud. Ved Løvehovederne standse vi lidt og vende Blikket opad søgende Muren, hvor vi nys stod. Videre gaar Farten. Paa den mørke Granit er som ved et Lune af Naturen henkastet en hvid Klippemasse, hvis usikre Konturer flygtigt kan ligne en tilhyllet kvindelig Skikkelje; det er „Somfruen“, den bornholmske Agnete, der til Straf for sin Kjærlighed til Havmanden blev forvandlet til Sten.

Længere mod Nord træffe vi den „vaade Døn“, en Klippegrotte langt større end den ved Møllevigen. Med Forsigtighed kan man ro dybt — henved 60 Alen — ind under dens skraat sammenløbende Fjeldtag. Der bliver taust i Baaden, naar den glider herind; man maa vænne sig lidt til de imponerende Omgivelser, før man trygt kan beundre deres ejendommelige Skjønhed. Mørk og truende hænger Klippen over os, og Havet isyller med sagte Metalklang mod dens Fod. Man dvæler her gjerne, men længes dog ud — og Farten er da ogsaa snart til Ende.

Kystlinien bøjer ind til en lille Bugt, der hører Baaden hjemme, og vi stige i Land. Endnu en Vandring op over Klipperne, et Afstedsblik til de i Asten solen glødende Ruiner, og Touren er endt, men Mindet om den vil enhver bevare, i hvis Lod det er faldet en Gang at gjæste denne Danmarks største og skjønneste Borgruin.

Teplanten og Teen.

Ved A. P. G. Goepfer.

„I den gode gamle Tid“, fortæller et gammelt japanesisk Sagn, „kom en Gang en buddhaistisk Helgen ved Navn Darma fra Indien til Kina for at udbrede Buddhas Lære. Han var en meget from Mand og saa opfyldt af Sver for sit hellige Kald, at han, dels for at styrke sig i sin Mission og dels for at give sin Lære større Anseelse, aflagde et højtideligt Løfte om at ville tilbringe Dag og Nat under uafbrudte Andagtsøvelser. Dette Løfte holdt han ogsaa en Tid, men omsider bleve hans Djenlaag saa tunge, at han faldt i Søvn.

Da han atter vaagnede, blev han saa fortvivlet over at have brudt sit Løfte, at han til Bod herfor affaar begge sine Djenlaag og fastede dem paa Jorden. Nu skete der et mærkeligt Under, idet der paa det Sted, hvor han havde fastet Djenlaagene, hurtig spirede en hidtil aldeles ukjendt Plante op af Jorden, hvis Blade havde Form af et Djenlaag og som langs Kanten var forsynede med fine Dun, der lignede Djenhaar. Guddommen aabenbarede sig paa samme Tid for ham og sigde at han skulde lave en Drif af denne Plantes Blade, da den baade vilde styrke ham og sætte ham i Stand til bedre at kunne modstaa Søvnens Paavirkning. Darma opfyldte straks Guddommens Paalæg, og da han fandt, at Driften virkelig styrkede ham, anbefalede han Brugen deraf til sine Disciple.“

Saaledes lyder Beretningen i det gamle Sagn om Oprindelsen til Brugen af Teen. og man kan let se, at Mynthen har en symbolsk Betydning til denne Drifs Virk-

ning paa Nerverne. Vi tør naturligvis paa ingen Maade indestaa for Rigtigheden af dette Sagn, men det er dog i ethvert Tilfælde lige saa troværdigt som adskillige andre Fabler om Oprindelsen til Teplanten, hvilken Plante vi ville gjøre til Gjenstand for denne lille Skildring.

Teplanten er beslægtet med den bekjendte og yndede Brydplante *Camelia* og hører ligesom denne til Tefamilien (*Ternströmiaceæ*), af hvilken de fleste Arter have hjemme i Kina og Japan. Den vildtvoksende Teplante er et Træ, hvis Blade have megen Lighed med Kirsebærtræets Blade; Blomsterne, der ere hvide og ligne Blomsterne paa de vildtvoksende Rosenbuske, udbrede en fin Bellugt, og Frugten er en trerummet Kapsel. Efter de nyeste Undersøgelser har Teplanten ikke, som man tidligere troede, oprindelig hjemme i Kina, men i Assam i Bagindien, hvor den endnu vokser vildt; derimod forekommer den ikke vildtvoksende i Kina. Medens nogle Botanikere paastaa, at der kun findes en Art Teplante (*Thea chinensis*), mene andre derimod at der findes tre forskjellige Arter, nemlig: grøn Te (*Thea viridis*), brun Te (*Thea bohea*) og vild Te (*Thea assamica*). Efter al Sandsynlighed er den første Paastand den rigtigste, idet den grønne og brune Te vist nok maa betragtes som Afarter, der ved forskjelligt Klima, Jordbund og Dyrkningsmaade ere fremkomne af den vildtvoksende Teplante, paa lignende Maade, som vi have faaet mange Afarter eller Varieteter af vore Frugttræer og andre Kulturplanter.

Teavlens drives i størst Udstrækning i Kina og Japan, især i det først nævnte Land; ogsaa i Assam avles der en Del Te, og man har i den senere Tid med Held begyndt at dyrke Teplanten i Forindien samt paa Derne Ceylon, Sumatra og Java; derimod ere Forsøgene paa at anlægge Teplantager i Kaplandet og Sydamerika aldeles mislykkede. Den saakaldte „Paraguante“, som man faar fra Sydamerika, hidrører nemlig ikke fra Teplanten, men fra flere Arter af Kristtornfamilien, som ikke ere beslægtede med denne Plante. Her ville vi udelukkende holde os til Teavlens i Kina, i hvilket Land ogsaa den langt overvejende Mængde Te avles. I Maret 1880 blev der saaledes udført over 243 Millioner Bund Te fra Kina. Teavlens drives der baade i det store og det smaa; enhver Familie, som har lidt Jord, dyrker i det mindste Te til eget Husbehov.

Naar man vil anlægge en Teplantage, maa man først

sørge for, at Jorden bliver godt gødet og omhyggelig be-
arbejdet. Derpaa faar man Teplantens Frø i regelmæssige
Rækker og temmelig tæt, da de langt fra alle spire. Hvor
det senere viser sig, at de unge Planter staa for tæt, ud-
tynder man dem, saa at hver Plante faar en Blads, som
omtrent er 2 Fod i Gjennemsnit. I de første Aar bestaar
Arbejdet paa Teplantagen udelukkende i Rugning og Be-
skæring. Ved Rugningen holder man Jorden fri for alle
Slags Ukrudtsplanter, og ved Beskæringen tvinger man
Teplanten til at antage Form af en lav Bust, da man
herved opnaar den dobbelte Fordel, at Planten faar langt
flere Grene, altsaa ogsaa flere Blade, og at Indsamlingen
af Bladene bliver langt lettere. Naar Planterne have op-
naaet en Alder af 3 Aar, begynder Indsamlingen af
Bladene, der fortsættes indtil Planterne ere 5—7 Aar
gamle. Efter den Tid ere disse nemlig saa udmattede, at
der atter maa plantes nye Planter, og Arbejdet paa Plan-
tagen begynder nu forfra. Ved omhyggelig Behandling
kan man paa 1 Tønde Land god Jord avle omtrent 500
Pund Teblade.

Paa nogle Steder indsamles Bladene tre Gange om
Aaret. Den første Indsamling, som i Reglen finder Sted
i April, giver den bedste Te, der kaldes „Sjov-kun“ eller
„ægte Kejserte“; denne Te kommer ikke i Handelen,
men nydes kun af Kejseren, hans Hof og Rigmændene.
Indsamlingen sker under Tilsyn af kejserslige Embedsmænd,
og Arbejderne maa have Handsker paa Hænderne for ikke at
berøre Bladene med Fingrene. Bladene blive efter Tør-
ringen pulveriserede, og denne Te er saa kostbar, at et
 eneste Pund af den undertiden kommer til at koste Kejseren
over 300 Kroner. Den næste Indsamling sker i Juni, og
den giver en særdeles god Te, hvorimod den sidste, som
finder Sted i August, giver den daarligste Te. Paa andre
Steder vedbliver man derimod stadig at indsamle Bladene
lige fra Marts til Oktober med omtrent 10 Dages Mellem-
rum mellem hver Indsamling.

Tehøsten er en travl Tid, som lægger Beslag paa en
Mængde Hænder. Paa de store Teplantager kan man
paa denne Tid se Hundreder af Mænd, Kvinder og Børn
travlt ihjelsætte med at afplukke Bladene i høje Kurve af
Bambusrør og bære dem til Teladen, en aaben Bygning
i Nærheden af Plantagen. Indholdet af Kurvene bliver
vejet, da hver Arbejders Løn i Reglen retter sig efter den

Mængde Blade, han har samlet, og Opfyndsmændene optegner Resultatet af Vejningen. I Teleden findes der en Del andre Arbejdere, som tage de indsamlede Blade under Behandling, inden de gaa over i Handelen. Den Maade, paa hvilken Bladene blive tilberedte for Markedet, danner det første og ikke mindst interessante Punkt i Teens kemiske Historie. De frist afplukkede Blade mangle aldeles de tørrede Blades Lugt og Smag. Den behagelige Smag og hvidlige naturlige Duft, som udmærker de tørrede Blade, udvikles nemlig først under Ristningen og Tørringsprocessen. Fremgangsmaaden herved er forskjellig, eftersom man vil have grøn eller sort Te; thi begge disse Sorter kan man faa af den samme Plante. Den sorte Te fremstilles i Reglen paa følgende Maade: Bladene blive straks efter Indsamlingen udbredte til Tørring i fri Luft; efter at de i flere Timer have været udsatte for Luftens Paavirkning, tage Arbejderne Bladene i Hænderne og kaste dem i Vejret, til de blive bløde og flappe. Derpaa ristes de nogle faa Minuter paa særegne Ristepander, kommes saa paa det saakaldte Rullebord, hvor Arbejderne rulle og presse dem mellem Hænderne. Efter denne Behandling udsættes de i blød og fugtig Tilstand atter nogle Timer for Luftens Paavirkning, og til sidst tørres de langsomt paa Særnpander over en svag Ild af Træful, hvorpaa de ere færdige til at gaa over i Handelen. Naar man vil have grøn Te, blive Bladene ristede paa Særnpander næsten umiddelbart efter, at de ere indsamlede, hvorpaa de lægges paa Rullebordet og rulles med Hænderne. Derefter kommer man dem atter paa Barmepanderne, hvor de ristes omtrent i et Par Timer, idet Arbejderne omhyggelig røre om i dem med Hænderne, og ere saa færdige til Salg. Paa Grund af denne hurtige Tørring beholde Bladene deres grønne eller graagrønne Farve.

Efter at den sorte og grønne Te har undergaaet den her omtalte Behandling, pakkes Bladene sammen i Kasser og sælges enten paa Stedet eller paa Markederne til Teopkøberne. Fremgangsmaaden ved Bladenes Behandling er dog ikke overalt den samme, som her er skildret, men er højt forskjellig, hvilket i Forbindelse med Forskjelligheden i Klima, Jordbund og Dyrkningsmaade, som før nævnt, har fremkaldt en Mængde forskellige Sorter Te. En højt ejendommelig Sort Te er den saakaldte Murstenste, som bruges af forskellige Folk i Mellemasien. Den bestaar

af det Affald, som bliver tilbage ved Tilberedningen af de forskjellige Tesorter, der blandes med Faare- eller Dyreblod og Fedt; denne Blanding koges og heldes derpaa ud i smaa Kar, der have samme Form som Mursten, hvorfra Navnet paa denne Tesort hidrører. Efter Afkølingen bliver Blandingen fast og danner en firkantet Kage; disse Murstens-Tefager blandes med Mælk og Mel og spises derpaa som en Slags Suppe. Enkelte Steder i Mellemasien tjene de endog som Betalingsmiddel, idet man bruger dem som et Slags Skillemønt.

Naar de kinesiske Teoptjebere have gjort deres Indkjøb paa Teplantagerne eller Markederne, underkaste de ofte Teen en videre Behandling, der gaar ud paa at gjøre Salget af den saa fordelagtig som mulig for dem. For at forøge Teens Vellugt parfumere de den ikke sjældent, idet de atter riste den og derpaa komme Blade af Roser, Jasminer og andre vellugtende Blomster i den; disse Blade maa naturligtvis atter pilles fra Teen før Indpakningen. En saadan Blanding finder i Reglen dog kun Sted med de finere Tesorter; derimod hører det ikke til Sjældenhederne, at man blander et Pund fin og stærk parfumeret Te med thve Pund af en ringere Sort, for at meddele denne en fin Aroma og gjøre den mere værdifuld. Naar Teoptjebere omsider ere færdige med Tilberedningen af deres Varer, sende de Prøver af disse til de i Kina bosiddende europæiske Kjøbmænd, hos hvilke Teen „smages“ og nøje undersøges af de sagkyndige „Te-Smagere“. Te-Smagningen, der er en særegen Bestilling, kan drives til en saadan Fuldkommenhed, at en særdeles dygtig Te-Smager, efter vor Landmand, Naturforsteren Schouw's Paastand, ikke alene skal kunne skjelne mellem 700 forskjellige Tesorter, men han skal endog kunne smage, ved hvilken Art Ved man har kogt det Vand, der bruges ved Tilberedningen af Teen. Te-Smagningen foregaar paa følgende Maade: De forskjellige Teprøver ordnes hver for sig paa flade Bakker i et Bærelse, hvor Lyset maa falde regelmæssigt og mildt. En Række smaa Porcellænskopper med Laag, nøjagtig af samme Størrelse og Fabrikat, opstilles ved Siden af Bakkerne. Omtrent to Toffefulde af hver Sort afvejes aldeles nøjagtigt og heldes i Kopperne, der, naar de alle ere forshnede med Te, fyldes med kogende Vand. Laagene sættes nu paa Kopperne og aftages atter efter et Par Minutters Forløb, hvorpaa det af Teen gjennemtrængte Vand hældes over i andre aldeles

lignende Kopper. Smageren fylder nu Munden med Te-
Bandet, smager, uden at synke, men spytter atter Bandet
ud, og saaledes gaar han efterhaanden hele Rækken af Te-
prøverne igjennem. Efter „Smagen“, Farven og Lugten
forteres og vurderes nu Teprøverne, hvorpaa Kjøbmanden
gør sine Bestillinger hos vedkommende Dpfjober. Naar de
indsødte Dpfjober aflevere den bestilte Te til Kjøbmanden,
bliver Teen bragt til Pathusene, hvor den nøje undersøges,
forteres, vejes og paa ny tørres. Derpaa pakkes den i de
bekjendte brogede Tefasjer, der indvendig ere beklædte med
Zinfolie og blive tæt tilloddede for at hindre Fugtigheden i
at trænge ind. Trods denne omhyggelige Indpakning taber
Teen dog altid noget af sin Aroma og Belsmag ved at fø-
res over Havet. Af denne Grund faar man her i Europa
den bedste Te i Rusland, den saakaldte „Karavante“, hvis
Navn hidrører fra, at den ved Karavaner føres fra Kina
gjennem Sibirien til Rusland.

Der gives saa Handelsvarer, der ere Gjenstand for saa
mange Forsælfstninger som Teen. De kinesiske Tefabrikant-
ter og Kjøbmænd forstaa ikke blot Kunsten ved forskellige
Behandlingsmaader at tilberede de mest forskellige Tesorter,
men de forstaa ogsaa særdeles godt paa kunstig Maade at
forhøje Værdien af disse. Vi have allerede omtalt et Par
af disse Maader, nemlig Teens kunstige Parfumering og
Blandingen af en fin og stærkt parfumeret Te med en rin-
gere Sort. Man holder sig dog ikke alene hertil, men for-
sælger ogsaa Teen paa mangfoldige Maader. Det bekjendte
engelske Blad „Times“ omtalte for nogle Aar siden denne
Sag i en meget interessant Skildring, der gav den højst
overraskende, men kun lidet opmuntrende Meddelelse, at i
19 af 20 Tilfælde er den Te, som gaar i Handelen, forsæl-
stet ved Farvning og Tilfætning af forskellige Stoffer.
Den hyppigste Forsælfstning, som finder Sted med den kine-
siske Te, bestaa i, at man tørre og rister de allerede én
Gang brugte Teblade og derefter blander dem sammen med
friske Teblade. Det er umuligt at afgjøre, i hvor stort
Omfang dette finder Sted, da de én Gang brugte og der-
paa atter tørrede og ristede Teblade kunne se aldeles ud
som den uforsælfstede Te. Ogsaa i England drives denne
Art Forsælfstning, da der der findes store Fabriker, som
opkjøbe brugte Teblade fra Kafeerne og derpaa tilberede
dem paa kinesisk Maade for atter at sælge dem med stor
Fordel. En anden Forsælfstning bestaar i at blande Te-

plantens Blade med Bladene af forskjellige andre Planter, f. Ex. af Aft, Slaaen, Jordbær, Roser o. s. v. Et Exempel herpaa er det saakaldte „Kanton-Krudt“, en vellugtende, grønlig Te, der i stor Mængde udføres fra Kanton og næsten udelukkende er lavet af forskjellige Planter, især Rosenbustes tørrede Blade, som man har farvet grønne med Berlinerblaat og Gibs. I Almindelighed er det dog især Pileblade, som Kineserne bruge til at forfalske Teen med. Den engelske Konsul i Byen Shanghai berettede for længere Tid siden, at Kineserne paa Hongkeu-Siden af Sochow-kreek ganske aabentlyst drive Tilberedningen af Pileblade som Tilblanding i Teen, og denne Forfalskning har naaet et meget betydeligt Omfang. Bredderne af de talrige Bugter i denne Egn ere beplantede med Piletræer, og de unge Blade af disse indsamles i April og Maj. De indsamlede Pileblade henlægges i store Hobe i fri Luft, hvor de paa Grund af Solvarmens Indvirkning undergaa en let Gjæring; derpaa sorteres de ligesom de ægte Teblade efter deres Størrelse og ristes i sædvanlige Teovne. Disse Blade, som have en ikke ringe Lighed med de ægte Teblade, sendes til Shanghai, hvor de i et Forhold af 10—20 pCt. blandes sammen med ægte Teblade. Denne Forfalskning skal gribe mere og mere om sig Aar for Aar.

Tebladenes kemiske Sammensætning har en overordentlig stor Lighed med Kaffeboønnernes. Ligesom de raa Kaffeboøner ere de friske Teblade, som tidligere nævnt, aldeles uden Bellugt og Belsmag, men disse Egenskaber fremkomme først ved de Forandringer, som ved Ristningen foregaar i selve Bladenes Stoffer. De Stoffer, som findes i de i Handelen forekommende Tesorter, ere omtrent de samme, som findes i Kaffeboønnerne, f. Ex. Tein, som svarer til den saakaldte Kaffein i Kaffen, en flygtig Olje, Garversyre og Glutin. Teens Bellugt og Belsmag samt dens styrkende og oplivende Indflydelse hidrører især fra den flygtige Olje, Teinen og Glutinen. Naar man lader Teen „trække“ for længe eller med andre Ord lader den for længe være udsat for en stærk Varme, mister den sin Bellugt og Belsmag, og den bitre Garversyre bliver da fremherskende. Det kvælstofholdige Glutin er det mest nærende Stof i Teen, af hvilket det kogende Vand dog kun er i Stand til at uddrage en meget ringe Del, medens det meste bliver tilbage i Tebladene, som vi kaste bort. Hvis man derfor vil drage den fulde Nytte af Glutinen, maa man komme en ubetydelig

Smule pulveriseret Soda i Vandet, som herved bliver sat i Stand til at opløse eller uddrage mere af Glutinen. En almindelig Regel for Tillavningen af velmagende Te er, at man først skolder Tepotten, derpaa kommer Teen i denne og overhelder den med stærkt kogende Vand, som man derefter tilsætter lidt pulveriseret Soda. Tepotten maa da lukkes tæt og henstaa højest 5 Minuter paa svage Gløder for at „trække“. Hvis man bruger grøn Te, maa den skjænktes strax efter Paagjøringen af det kogende Vand uden først at „trække“. Hvor simpel denne Regel end er, bliver den dog langt fra altid fulgt, hvorfor det hører til Sjældenhederne at faa en rigtig velmagende Kop Te.

Med Hensyn til Teens Indvirkning paa den menneskelige Organisme have Meningerne været og ere endnu højest forstjellige, idet denne Drik baade har sine varme Lovtalere og sine bitre Modstandere. Som almindelig Regel gjælder vist nok, at altfor stærk Te, der nydes for hyppigt og i stor Mængde, har en højest skadelig Virkning, idet den kan foraarsage Standsning af Spyttassondringen, daarlig Appetit, Kvalme, farlige Nerve sygdomme o. s. v. Beltillavet Te, der ikke er for stærk og nydes med Maade, har derimod en styrkende og oplivende Indflydelse paa Mennesket.

Teen har i mange Aarhundreder været en almindelig Nationaldrik i Kina. Allerede i det tredje Aarhundrede efter Kristi Fødsel skal man der have benyttet Teplantens Blade til at lave en Drik af. Paa den Tid levede der efter en gammel kinesisk Fortælling en Kejsers i dette Land, som stadig var plaget af en stærk Hovedpine, og intet Middel var i Stand til at stille ham af med den. Da var der en Læge eller Præst, som raadede ham til at lave en Drik af Teplantens Blade og bruge den som et Middel mod Hovedpinen. Dette Middel hjalp Kejseren, og han fandt tillige saa stort Behag i denne Drik, at den blev indført ved Hoffet, fra hvilket den efterhaanden udbredte sig til hele Folket, men det er dog først fra det sjette Aarhundrede man regner, at den blev en almindelig Nationaldrik i Kina. I Begyndelsen af det niende Aarhundrede, omtrent 810, blev Teen indført i Japan, og da man ogsaa der fandt Behag i denne Drik, blev den snart almindelig blandt Folket. Man indførte derfor nu Teplanter fra Kina til Japan og begyndte med Held at drive Teavl der. Teen har altsaa i mange Aarhundreder i begge disse Lande været en almindelig Drik, som nydes baade af høje og lave, rige

og fattige. Man nyder der denne Drik paa enhver Tid af Dagen og ved alle Maaltiderne, ligesom den ogsaa skal bydes enhver Gæst og sælges omkring paa alle Gaderne. Teen eller rettere sagt Tevandet laves i disse Lande paa en meget simpel Maade, idet man blot kommer en Smule Teblade i en lille Kop og skjænker kogende Vand paa Bladene, hvorpaa man i Almindelighed nyder denne Drik uden nogen som helst Tilhætning, naar den er bleven lidt afkølet. I Kina og Japan regnes det ogsaa med til en god Opdragelse at kunne tillave en Kop velsmagende Te og byde den omkring med Anstand, hvilket man der undervises i af Lærere, ligesom man her i Europa lærer at danse, ride og fægte. Hvor højt man i Kina sætter Færdigheden i at kunne tillave en velsmagende Kop Te, kan bedst ses deraf, at en af de kinesiske Kejsere, Kien-Long, har skrevet et berømt Digt, i hvilket han giver Anvisning til at tillave og drikke Teen paa den bedste Maade. Dette Digt, som blev skrevet paa et Jagtparti, findes ofte gjengivet paa kinesiske Tæpper og lyder saaledes i Prosa: „Et trebenet Kar, hvis Form og Farve vise, at det længe har været brugt, sættes over en svag Ild og fyldes med Vand af smeltet Sne; lad dette Vand blive saa varmt, at Fisk vilde blive hvide og Krebs røde deri; held dette Vand i en Kop paa fine Blade af en udvalgt Tesort; lad det staa noget, indtil de første Dampe, som danne en tyk Sm, lidt efter lidt formindskes, og indtil de kun svæve som et let Dække over Vandets Overflade; drik derpaa langsomt denne kostelige Drik, og Du vil da med Kraft kunne bekæmpe de fem Sorger, som i Almindelighed bringe vor Sjæl i Uro. Den livsalige Ro, som en Drik tilberedt paa denne Maade kan skjænke, kan man smage og fornemme, men ikke beskrive.“

Teen havde i mange Aarhundreder været en almindelig Drik i Kina og Japan, før man blev bekendt med den her i Europa. Geografen Ramusio i Benedig skal omtrent i Aaret 1550 have faaet den første Meddelelse om denne Drik gennem persiske Kjøbmænd. Hollænderne vare de første, som indførte den her i Europa, idet det hollandsk-østindiske Kompagni 1610 tilbyttede sig nogle Kasser Te mod Salvieblade, der den Gang stode i høj Ansæelse som et godt Lægemiddel mod forskjellige Sygdomme. Kineserne bleve snart kjede af Salviebladene, medens derimod Teen fandt stort Bifald her i Europa. Omtrent i Aaret 1638 tilbyttede russiske Kjøbmænd i Sibirien sig Te mod Zobelskind, og

da et russisk Gesandtskab senere blev sendt til Mongoliet, modtog det ligeledes Te til Gjengjæld for de Gaver af Zobelskind, som det bragte med sig. Paa denne Maade kom Teen til Rusland, hvor man syntes særdeles godt om den. Omtrent paa samme Tid begyndte Teen ogsaa at finde Indgang i andre Lande i Europa, men den var dog endnu 1664 saa sjælden her, at det engelsk-ostindiske Kompagni sendte den engelske Dronning 2 Pund Te som en meget kostbar Gave. Medens man i England strax syntes særdeles godt om Teen, var det samme derimod ikke Tilfældet i Skotland, og Grunden hertil var følgende: I Maret 1685 sendte Hertugen af Monmouths Enke et Pund Te som en Foræring til en af sine Slægtninge i Skotland. Man undersøgte nøje dette der aldeles ubekjendte kinesiske Produkt; man raadførte sig med Koffen, og efter lang Betænkning erklærede denne, at det var en tørret Urt. Teen blev derpaa overgivet i hans Hænder, for at han kunde anvende den paa den bedste Maade. Denne Mester i Kogekunsten lod Bladene koge, heldte derpaa Vandet fra og anrettede dem som Spinat. Gæsterne fandt dog ikke denne Ret efter deres Smag; Teen kom derfor i slet Rygte og kunde længe ikke finde Indpas i Skotland. Her i Danmark blev Teen indført omtrent i Slutningen af det syttende Aarhundrede, men det varede længe, inden den fandt almindelig Udbredelse her.

Medens Kaffen paa sit Triumftog gjennem Verden, mødte en Del Modstand, idet man mange Steder ved Forbud søgte at hindre dens Udbredelse, mødte Teen derimod næsten slet ingen Modstand. Teen har dog aldrig kunnet finde saa mange Belyndere som Kaffen, og kun i saa Lande her i Europa, s. Gr. i England, Skotland, Holland og Rusland, er den en lige saa almindelig Drik som Kaffen. Ogsaa Nordamerikanerne sætte megen Pris paa Teen, og Englændernes høje Beskatning af den blev en medvirkende Aarsag til den nordamerikanske Frihedskrig.

---

30 Potter Rejer.

et var endnu tidligt paa Dagen. Ingen Bognummel skræmmede Stilheden i den lille Kjøbstads lange, snævre Gade. Man kunde mærke, det var Helligdags Morgen, som man fornemmer det i de smaa Byer, hvis Hverdagsro om Søndagen antager et festligt Præg.

Solen skinnede fra en blaa og skyfri Himmel. Fra de grønne Trætoppe i Haverne bag Gadens etetages Huse lød Størens muntre Fløjten akkompagneret af Spurveens kaade Kvindren. Skoven var nylig sprunget ud, Ubletræerne og Tjørn stode i Blomst og ude fra Marken trængte en Duft af grønt og blomstrende Planter ind over den halvslumrende By, op langs Husrækkerne, listende sig ind gennem Vinduer og Døre med Vaarlængsler i Følge. Den viftede bort den kvalme Gravlugt, der Vinteren over havde ligget som en Raabe om den skumle Kirke paa Torvet, og strog hen over den store Hjørnegård, hvor Brændevinsbrænderen, den rige Agent, boer og hoppede ind gennem Dagligstuen's halvaabne Vindue.

Derinde stod Agentens omfangsrige Halvdæl i Understjært og Nattrøje, i Færd med at beregne Madkurven til Skovfesten om Eftermiddagen. Agenten trippede i Skjorte-

ærmes op og ned ad Gulvet. Det værdige Ansigt med de imponerende Baffenbarter, hvorfor Folk højede sig saa ærbødigt, naar han med stolte Trin og knejsende Nakke trippede ned ad den daarlig brolagte Gade, saa nu saa temmelig spagfærdigt ud, at det næppe lod sig skjule, at alle hans Tønder Guld ikke formaæde at skaffe ham Herredømmet i hans eget Hus. Agentinden var i det daarlige Humør, som griber saa mange Kvinder, naar de skulle arrangere noget stort. Og en almindelig Skovtur skulde det den Dag ikke være.

Byens unge Læge var inviteret med. Om Efteraaret havde han nedsat sig i den lille By for at praktisere, og hele Vinteren igjennem havde Byens Fruer gjort haardnakket Sagt paa ham. Agentinden havde holdt sig lidt tilbage, skjønt ogsaa hun havde en Datter at skaffe en Mand. Anap atten Aar var den unge Frøken Amalie og med sine Tønder Guld vilde hun have været et glimrende Parti — havde hun ikke haft rødt Haar og en ugudelig Mængde Fregner paa Kinder og Pande, ja helt ud paa Næsetippen. Saa var hun tilmed saa ranglet og kantet, at det næsten var en Gaade, hun kunde være kommet af Folk med saa runde og glatte Former som Agenten og Frue. Moderen forsikrede ogsaa tidt nok det stakkels Pigebarn, at hun aldrig vilde blive gift, saafremt Faderen ikke var i Stand til at forghylde hende. Godt var det derfor for Amalie, at Faderen var rig nok til at lægge et Guldstykke paa hver Fregne, skjønt Guderne skulde vide, hun havde Fregner nok.

Da hun var Barn, havde Moderen hele Sommeren igjennem vasket hende i Balle. Ligemeget havde det hjulpet, Fregnerne var der og vilde ikke vige. Nu maatte man finde sig deri. Alt dette havde Agentinden overvejet, da hun havde besluttet at vove et Hovedangreb paa Doktors Hjærte.

En Skovtur havde hun bestemt sig for, udmærket Mad og extrasine Vine. I Forbindelse med smukt Sommervejr og den friske grønne Skov, stolede hun paa, at det vilde lokke Doktoren i Fælden.

Nu holdt hun i Tanken Revu over alle de Lækkerier, hun vilde føre med sig i Skoven. Der var en lang Liste og dog syntes hun, at hun manglede noget rigtig extra.

Som hun brod sit Hoved hermed og alt imellem skjændte paa Agenten, der snart trippede op og ned ad

Gulvet, snart kigede ud ad det halvaabnede Vindue, skræmtes hun pludselig op ved at høre Agenten raabe ud paa Gaden:

„Hvad Fanden har De der paa Tallerkenen, lille Madam Sørensen?“

„Rejer, Hr. Agent, de nysseligste Rejer, man kan tænke sig,“ svarede en stingrende Fruentimmerrøst udenfor Vinduet.

„Det er ved Gud et rent Vidunder paa denne Marsens Tid. Sikke store de ere!“ og hun greb en af de krablende graa Rejer mellem Fingrene og holdt den op i Dagslyset.

Agenten smaskede med Læberne.

„Rejemanden staar bag ved Apoteket, Pigerne formelig slaas om ham og hans Kurv. Farvel, Hr. Agent. Nej, hvor Sørensen vil gotte sig over de dejlige Rejer,“ søjede hun til med et bredt Grin over det maanerunde Ansigt og halvt gif, halvt løb ned ad Gaden, saa hendes Tøfler flaprede mod Stenbroen.

„Det var som bare Fanden,“ sagde Agenten og lukkede Vinduet.

„Ja, vist saa,“ skreg Agentinden, „Rejer paa denne Tid af Maret, det er netop hvad jeg manglede. Hvor det vil gjøre mageløs Effekt i Anretningen. Skaf mig ham endelig fat, allerkjæreste Mand.“

„Kjæreste Mand, kjæreste Mand,“ gjentog Agenten, „lad bare det Kjæresteri fare, Sofie, og tag den med No. Rejerne ere væk. Hørte Du ikke, hvad Madam Sørensen sagde. De slaas formelig om ham, sagde hun. Ikke en eneste faar Du.“

„Na, dit rundryggede Uhyre“, skreg Fruen. „Tænke sig hele din Datters Fremtid afhænger af nogle Rejer, og saa staar Du der og griner. Naturligvis, det er Dig aldeles ligegyldigt, om din Datter bliver forlovet. Hun kan jo faae en anden, siger Du. Nej du altstyrende Gud, nu bliver Du snart utaalelig. Kan hun faae en anden. Du vilde maaste smide hende bort til en eller anden friseret Butiks-
svend? Var det intet daarligt Parti. Agent, hører Du, vilde Du virkelig nedværdige Dig til at gifte din Datter, Byens rigeste Parti, med en fattig Kjøbmand? Wilde Du det. Da maa jeg sige Dig, at Du var den usleste Fader i hele Byen. Var Du ikke andet, da jeg tog Dig? Nej, det er sandt; men jeg var ogsaa en fattig Pige. Uh, nu griner han igjen, det Uhyre. Det er ved Gud i Himlen til at blive gal over. Det er jo aldeles umulig for en fornuftig Kone at snakke Alvor med en saadan Mand. Ikke

et Ord kan jeg jo faae sagt; men snaf Du bare væk og grin. Ha, ha, ha, saa kan Amalie komme til at løbe i Frøtrods af dit Guld, og hvad Glæde har hun saa af at være en rig Mand's Datter.

„Min bedste Kone, jeg siger jo ikke et Ord. Vær dog rolig, Du er jo min egen søde Høne, der kan gjøre som Du vil.“

„Sa, saa skal Du ogsaa vide, at jeg har bestemt, at Amalie skal have Doktoren. Na, hvor det skal more mig at snappe ham fra Apothekerens Frue. Na, hvor jeg skal triumfere den Dag, jeg kan fejre Forlovelsen. Hører Du Mand, Trine Baskerkone fortalte forleden, at Apothekerens havde kaldt Amalie for en rødhaaret Tøs. Ved Gud i Himlen, det skal blive hævnnet.“

„De Fruentimmer, de Fruentimmer“, sukede Agenten, idet han aabnede Stuedøren ud til Butikken og spyttede ud.

„Men nu“, raabte hun, „maa du skaffe mig fat i Rejemanden.“

„Det er ugjærlig, Sofie. Seg kan dog ikke gaa paa Gaden i bar Skjorte. Husk paa min Værdighed. Der bør dog tages Hensyn.“

„Skynd Dig bare at faae Frakken paa, inden Manden faar solgt ud.“

Agenten sukede. Saa hjalp hun ham en tynd Væredsfraffe paa, og han skyndte sig ned ad Gaden, uden Flipper og Halsbind og Stof. Frakken var endda i Skyndingen blevet knappet skjævt. Han gjorde Forsøg paa at see umaadelig værdig ud; men da i det samme Byfogden kom forbi og han vilde hilse, slog det ham, at han var lobet ud paa Gaden med sin gamle fidede Silkehue paa Hovedet. Sligt var ikke sket i alle de Aar, han havde været Agent, og han var lige ved at synke sammen af Skam, da han mærkede alle de forundrede Blikke, der fra Vinduer og Døre stirrede ham i Møde.

„Na, de Fruentimmer, de Fruentimmer“, stønnede han, hver Gang han stødte Foden mod en fremstaaende Brosten. Aldrig havde Gadens Brolægning forekommet ham saa slet som denne herlige Sommermorgen.

Endelig fik han fat i Rejemanden og trak ham triumferende med sig. Agenten var atter lutter Værdighed. Bigernes Tnisen lod han, som han ikke mærkede.

„Undskyld Hr. Agent“, udbrød pludselig Rejemanden, „men Hr. Agentens Prangesele —

Han fik ikke sagt mere. Ilfærdigt førte Agenten Haanden om paa Ryggen og nedenfor Frakkentanten fik hans Fingre fat i den ulykkelige broderede Sele, han i Hastværket havde glemt at knappe.

„Na, de Fruentimmer, de forbandede Fruentimmer“, stønnede Agenten, medens han med et rast Tag fjærkede Selen.

„Ja, Hr. Agenten maa da ikke bande Fruentimmeret“, svarede Rejemanden, „hvad skulde der dog blive af et stakkels Karlesfolk, naar der ingen Fruentimmer var.“

Agenten sendte ham et imponerende Blik, der bragte Rejemanden til at stoppe midt i den begyndte Lovtale over Kvinderne.

Endelig vare de oppe ved den store røde Bygning. Agentinden sad ved det aabentstaaende Dagligstuevindue. Hun havde i en Fart truffet en Lærreds Morgenkjole paa, som yderligere fremhævede hendes fyldige Former.

„Kom ind i Butikken, bitte Mand“, raabte hun.

Der var knap et Par Potter Rejer igjen. Agenten købte alt.

„Rej, hvor det dog er dejlige store Rejer“, raabte Agentinden med et bredt Smil om de lastede Kunder.

„Ja, hvor har Du dog fisset dem, min gode Mand“, sagde Agenten med fuldendt Værdighed. Han havde nu faaet det hvide, respektindgydende Halsbind paa.

Agenten sagde altid Du til simple Folk, det øgede Afstanden. Saadan en fattig Mand burde mærke, hvilken uhyre Forskjel der var paa ham og en Mand som Agenten, og det forstod han skam allerbedst, naar han tiltaltes med Du. Agentinden var derimod mere nedladende. Hun sagde De.

„Ja, hvor har Du fanget dem“, gjentog han og strammede Halsbindet.

Der løb en bred Slagsfygge over den fattige Mand's Ansigt.

„Ja, Hr. Agenten og Fruen maa gjerne vide det“, stammede han, „men de Rejer har frelst mit Liv.“

„Frelst Dit Liv, hvad er det for noget Sludder, Mand.“

„Ja, det er sandt for Herren ingen Sludder.“

„Men fortæl da, min gode Mand“, sagde Agentinden ivrigt og skjænkede med egen Haand en høj Snaps Solbærom til Manden.

Han svelgede Snapsen i et Drag, smækkede med Tungen. Det gjaldt det samme som Tak.

„Ja, ser Hr. Agenten og Fruen, vi fattige Folk — og jeg er en fattig Mand — har en Sorg, som de rige ikke kjender noget til, det er Nærings Sorg. Hvor den kan pine og rive i Sjælen, ja, det maa man have prøvet selv for at vide, hvor forfærdelig det er. Rigfolk, der svelge i Overflod, ane næppe, hvor haardt det ofte kan være for os

fattige Folk at bjærge Jøden til vore — ja, endda blot det allernødvendigste.”

„Hvor Vorherre skaber Munde, der skaber han ogsaa Jøde”, læspede Fruen.

„Man siger den Onde falsatre mig saa meget om Vorherre. Kan hende det er Løgn altsammen, lille Frue.”

Fruen rødmede og vendte Djnene op mod Loftet. Rejemanden bemærkede det ikke, men fortsatte sin Fortælling.

„Jeg boer nu i et lille Hus nede ved Fjorden, har Kone og fire Børn — rigtig dejlige Unger. Jeg har altid været en arbejdsom Mand og kunnet bjærge Føden til de Munde, Vorherre har givet mig at forsjørge. Men sidste Efteraar tog Stormen min Baad og mit Garn, og det Tab har jeg ikke kunnet forvinde. Var det blevet Isvinter, havde jeg kunnet tjene Penge ved Halestangning; men Frosten blev borte, og Fjorden lagde ikke til. Saa har jeg maattet gjøre Gavn i Vinter oppe hos Gaardmændene; men Arbeidet har ikke været stort, der var jo Hænder nok om det i Forvejen.“

„En og anden har jo ogsaa givet lidt Hjælp, saamænd, det er Synd at sige andet end, at der ogsaa er flinke Folk i vor By; men der skal grumme meget til sex Munde.“

„Til sidst begyndte Folk dog at krympe sig ved Baahængen, og igaar sagde Sognefogden til mig, da jeg mødte ham udenfor Kroen, at jeg kunde ligesaa godt strax søge Fattigvæsenet. Hvor det dog krøb i mig, jeg var nærvæd at saa Taarer i Djnene; men jeg sagde kun, at jeg skulde tænke over det.“

„Giver Agenten ikke en Snaps til“, føjede han pludselig til og standsede med Fortællingen, medens det dybe Mørke igjen bredte sig over hans Bænde.

„Nej, lad mig“, sagde Fruen, da Agenten gjorde Tegn til selv at ville varte op. Historien havde fængslet ham, saa han rent glemte Bærdigheden.

Rejemanden modtog Glasset af Agentindens Haand, drak og sagde Tak.

„Saa, Fruen kan vist ikke begribe, hvad det vil sige for en Mand at skulle føre den Kone, man for Herrens Alt har lovet at værne og skjærme for Nød og Sorg, hen paa Fattiggaarden og være nødt til at sige til hende, se saadan opfylder din Mand sine Løfter, og saa det værste, at se Børnene blive liciterede bort som andet Udskud, — ja Fruen maa tro, Fattigfolk kan ogsaa holde af deres Børn. Jeg kunde aldrig overleve det, saameget jeg holder af Marie og Børnene.“

„Naa alt det tænkte jeg paa Vejen hjem fra Sognefogden. Da jeg kom til vort Hus, der ligger saa hyggeligt mellem den grønne Skov og den brede blaa Fjord, sad Marie i Døren og græd. Der var intet at spise i Huset,

og Ungerne skreg af Sult. Hidtil havde hun været mærk-
værdig sejt til at holde Modet oppe baade paa sig selv og
mig; men nu var det forbi, nu var hun ganske mistroelig.
Frue kan tro, det pinte mig, langt heller vilde jeg være
død end opleve saadan en Time. Jeg bøjede mig ned for
at kysse hende, men hun skød mig væk og sagde, at jeg var
en Pjalt. Det var et haardt Ord, men jeg syntes dog,
at hun havde Ret, det var dog mig, der havde ført hende
i Ulykken."

"Ja'r, har du Brød", skreg den største af Drengene,
en serears Purk, ud af Døren. "Vi ere saa sultne, saa
sultne."

"Ti stille, Børn, jeg kan dog nok skaffe Brød endnu
en Gang, og jeg Benene paa Natten ind ad Byen til.
Oppe hos Møllerkonen havde jeg set Spisefamervinduet
staa aabent. Nu vilde jeg stjæle nogle Fødevarer, saa fik
det gaa, som det vilde. Det var halvmørkt og skyet Vej."

"Og det staar Du og fortæller mig, at Du har stjaalet
igaar", skreg Agenten, "veed Du, min gode Mand, at det
er min Pligt at melde Dig til Politiet."

"Men kjære Mand dog, Du forløber Dig jo, han har
jo slet ikke sagt, at han har stjaalet."

"Hør nu, Sofie, sagde han ikke, at han gik ned til
Enkens Hus for at stjæle, at Vinduet stod aabent og saa —"

"Krøb han derigjennem. Den Onde radbrække mig,
om jeg ikke kom igjennem Vinduet, Hr. Agent", afbrød Reje-
manden ham.

"Der ser Du jo, Sofie, at han er en Tyv. Han har
maaste stjaalet Rejerne. Na, spring ud i Gaarden og lad
Sensen hente Politiet."

"Gjør Dem bare ingen Ulejlighed, bitte Frue, jeg blev
dog ingen Tyv den Gang, omend jeg var lige ved at blive
det," faldt Manden dem i Tale.

Agenten rystede vantro paa Hovedet.

"Ja men Du krøb jo dog gjennem Vinduet", tilføjede
han vantro.

"Ja gu gjorde jeg det."

"Og saa vil Du bilde mig ind, at Du ikke stjal."

"Ja nu kan Agenten jo blot høre, hvordan det gik
til. Jeg listede mig hen til Vinduet. Det stod aabent endnu.
Jeg lyttede, om jeg kunde høre nogen derinde. Nej, alt var
stille, saa tog jeg Mod til mig og krøb ind. Hvor der var

velsignet med Madvarer, Brød og Sul, Smør og Mælk i Overflod. Ja det er ingen Sag at være rig."

"Mens jeg stod og tænkte paa, hvad jeg skulde tage — for tage noget vilde jeg — blev Døren til Spisestuen pludselig lukket op, og en lang hvid Skikkelse listede ind. Jeg trykkede mig op i en Krog for ikke at blive set. Det var Enken i bar Særk og bare Ben. Hun var kommet i Tanker om, at Vinduet stod aabent. Sindigt og roligt lukkede hun det i, og saa gav hun sig til min store Skræk til at lede derinde. Lige med et fik hun Øje paa mig. Uden at give et Skrig greb hun mig i Haaret og trak mig frem paa Gulvet. Aldrig har jeg tænkt mig, at et Fruentimmer kunde være saa farlig stærk. Naa, hun skjældte mig da ud for det værste Udsbud; men da jeg havde faaet hende fortalt, hvor elendigt vi havde det hjemme, fattede hun lige godt Medlidenhed med mig og lod mig gaa og gav mig endda et Brød, en Klump Smør og en Staal Mælk med hjem. Gud velsigne hende for det, den brave Kone."

"Saadan blev Hungeren stillet derhjemme, og alle de smaa Munde fik mætte i Seng. Min Kone kyskede mig; men vi talte ikke sammen, som vi sad der paa Dørtrinnet og saa de røde Astenstjer spejle sig i Fjordens Bølge."

"Der var kommet noget imellem os."

"Pludselig sagde jeg: Du skal ikke bryde Dig om, Marie, hvis jeg gaar tidlig i Morgen og først kommer hjem sent paa Dagen. Jeg skal ud og gjøre Udvej."

"Vor Mo'er stirrede forfærdet paa mig."

"Sens, Du vil da aldrig ud at stjæle," hvistede hun.

"Nej Marie," svarede jeg, "hvor kan Du dog tænke det, men der boer en Mand et Par Mil herfra, som nok vil hjælpe os."

"Det var nu forresten Løgn, jeg kjendte ikke Moerssjael i hele Verden, som vilde hjælpe os; men jeg havde tænkt paa noget andet, Gud straffe mig elendige Karl, og hele Natten laa jeg og rugede derover. Det var jo klart, det var mig, der var en ussel Stjumper, som ingen Nødt havde til at leve; kom jeg af Vejen vilde Folk nok sørge for Marie og Børnene. Saadan laa jeg og tænkte hele Natten, og ved Daggry stod jeg op. Marie og Børnene sov. Maanen skinnede endnu saa mat, mens det blaa Dagstjær vældede frem og lidt efter lidt slukkede Stjærnerne. Fuglene begyndte at synge oppe i Skoven. Det var lige godt følt at skulle dø i Foraaret, hvor al Ting springer ud.

Lusten ude fra Fjorden var saa kold. Lige godt, det fik ste. Jeg vidste en Bugt af Fjorden, hvor Folk sjælden kom, der kunde jeg komme af med Livet."

"Vilde Du drukne Dig, Mand, det bliver jo længer desto værre. Sikken et Galmandsværk," skreg Agenten og løsede paa Halsbindet, der i Svirigheden snærede ham i Halsen, saa Ansigtet saa ud som en svulmende Rosenknop med Papir om Stikken. "Sikken et Galmandsværk, og Du ser dog ellers findig nok ud."

"Ja, det maa Agenten nok sige. Jeg havde nu saalænge siddet inden Døre og ventet paa Vorherres Hjælp til Nøden skulde mig over Bord. Saa maa Agenten gjerne kalde mig en Pjalt for det".

"Han druknede sig jo heller ikke, lille Mand", læspede Fruen.

"Nej, sandt at sige, gjøs det i mig, da jeg kom ned til Vandet, lille Frue. Det saa saa sort og saa koldt ud allerede i Afstand. Men jeg gik dog fremad. Men saa skulde Fruen rigtignok set min Overraskelse, da jeg kom helt ned til Vandet. Alt det sorte bevægede sig og krablede omkring i det graablaa Vand. Det var Millioner af Rejer, hele Bugten var fuld af dem".

"Jeg stod, som om jeg havde tabt baade Mund og Mæle, saa forberedt havde jeg været paa at smide mit elendige Kadaver ud i Fjordens Vand. Saa satte jeg i Galop hjem efter en Kurv og et Rejenet. Aldrig før havde jeg set saa mange Rejer i Fjorden. Jeg fik hurtig Kurven fyldt — hele 30 Potter — og kom saa til Byen med dem. Afsetningen er gaaet strygende, og nu har jeg Penge paa Lommen. Nu kjober jeg Brød, Kaffe og Sul og skynder mig saa hjem til Ungerne, thi inde i Bugten er der Rejer nok til mange Tider".

"Maa, der kan De se, at Vorherre dog tilsidst hjalp Dem".

"Undskyld lille Frue, tror De, Vorherre har ladet Rejerne løbe op i Fjorden for min Skyld. Nej, han sætter vist ikke mere Pris paa mig end paa en af Rejerne. Men en Ting har jeg lært af den Historie, og det er, at man aldrig skal lægge Hænderne i Skjødet og lade Vorherre om Hjælpen. Saa gaar det ad Fjorden til. Nej, man skal lede og ikke opgive Haabet, saa finder man nok Brødet. Der er altid noget at gjøre et eller andet Sted. Vil Vorherre ikke hjælpe, maa man kunne bjærge sig selv. Denne

Gang er det, Gud straffe mig, kun Tilfældets Skyld, at jeg ikke ligger nede paa Bunden af det sorte Vand.

Rejemanden hvistede en Taare bort med Bagfladen af Haanden. Agenten klappede ham deltagende paa Skulderen, medens Agentinden fyldte Kasse og Sukker i hans Kurv og endda et Stykke Legetøj til hvert af Børnene.

Tens var i den syvende Himmel.

Hvor Bejen hjemad dog var fort. Anap tre Kvarter brugte han til at løbe hele den lange Mil fra Byen til det lille Hus, og da han saa kom frem igjennem Skoven og saa Marie staa ved Vejgjærdet, raabte han Hurra og svingede Kurven over Hovedet, til Laaget sprang løs saa alle Agentindens Sager, Sukkeret og Bønnerne og Legetøjet fløj rundt om Drengene paa den forfrækkede Mand.

Lidt slukøret maatte han til at samle op igjen. Hver enkelt Gjenstand blev prøvet, om den ikke var gaaet i Stykker.

Smidens stod Konen og undrede sig. Bare Manden ikke var blevet gal, saadan som han skreg op; men da han i Smaaløb naaede ned til Huset og fik alt fortalt og raslede med Bengene i Lommen, straalede Konens Dine af Henrykkelse.

Nej, hvor hun kyssede Manden. Aldrig mere skulde hun tvivle om ham, det lovede hun højt og helligt.

At han havde prøvet paa at stjæle og tage Livet af sig, gjemte han dog for sig selv. Det turde han ikke sige hende.

Smidlertid sprang Ungerne skrigende om med Legetøjet, og Konen fik travlt med at lave Maden til. Der var Glæde og Lykke i den lille Stue under det blaamalede, sødede Loft. Ansigterne derinde straalede omkap med Solen, der skinnede saa lystigt udenfor.

— Om Eftermiddagen tog Agentens i Skoven.

Agenten og Frue sad selv paa Bagsædet af den ærværdige gamle Galejche, men paa Forsædet ved Siden af Datteren, sad Byens unge muntre Læge, en høj kraftfuld Mand med krøllet gult Haar og et kort studsset Rundstjæg. Langsomt rullede den tunge Vogn ned ad Gaden og ud ad Landevejen. Doktoren var Livligheden selv. Agenten maatte give Slip paa Værdigheden, hver Gang Doktoren slog om sig med Brandere. Misundelige Blikke mødte ogsaa de glade Mennesker paa Agentens Vogn fra mere end en af de Skovvogne, de passerede paa den støvede Landevej.

Agentinden havde gjort rigtig Regning. Da de sad ude i den grønne Skov ved det hyggeligt dækkede Bord, og Frøken Amalies smaa hvide Fingre langede ud efter de røde Rejer og sirligt trak Skallen af dem og lagde dem paa Doktorens Smørrebrød, brast den haarde Skorpe om den unge Mand's Hjærte, og han fik hvistet til hende, om hun vilde dele Fremtiden med ham, som hun nu delte Rejemad med ham.

Hun blussede omkap med Rejerne, men Ja fik han, og Agenten drak de forlovedes Skaal i en Flaske Champagne, han havde været saa forsigtig — for Tilfældets Skyld — at proppe i Flaskekurven.

Sent om Aftenen, da Solen stod lavt i Vest og kastede lange Skygger henover Bejen, medens det mørkedes

inde i Skoven, og Droslen begyndte at istemme sine Triller inde under Bøgens tætte Lovhang, førte Agentens Vogn ned ad Bivejen langs Fjorden forbi Jens's Hytte.

Udenfor stod han og Marie og alle fire Unger. Han og Konen hilste, da Vognen førte forbi, medens Ungerne raabte Hurra. Agenten nikkede naadig.

Men Jens grinte polist, da han saa Doktoren havde Armen om Frøkenens Liv.

„Længe leve de forlovede“, skreg han.

„Tak Jens, tak Jens“, blev der raabt fra Vognen, og saa var den borte bag en Sky af Støv.

Agentindens fede Ansigt blussede rødt i den nedgaaende Sols Straaler. Hun lænede sig hjærteligt op mod Agenten og hvistede: „Na, hvor det er yndigt“.

„Ja, rigtig prægtig Parti“, svarede han.

„Glimrende“, føjede hun til.

„Henrivende Udsigt“, supplerede han.

„Ganske overordentligt“, læspede hun. „Udstrakt Praxis“.

„Ah,“ sagde Agenten, „det var ellers Naturen, jeg smakkede om“.

„Aah, Du med din Natur — nej jeg mener kun“, og hun bragte sin Mund helt hen til Mandens Øre — „hvor det vil ærgre Apotekerens“.

„Ja, de Fruentimmer“, sukede Agenten; men hun kun kneb ham lemsældigt i Øret. Den Aften var hun altfor sejersstolt til at kunne blive vred.

Der var Lykke i den fattiges Hytte og Jubel i de unges og gamles Hjerter i den bortrullende Vogn, og al den Lykke skyldtes — 30 Potter Rejer.

Birger Sanfted.

G a a d e r

af

s—r.

I.

Paa fire gaar det tredje Led,
Det første og det fjerde gjør det samme,
Dg den, som man betegner ved
De to med Grund, har Grund til sig at skamme;
Det andet og det fjerde rart
Forfriske kan, og paa en anden Maade
Saa smaat forfrisker, det er klart,
Sujettet, som blev valgt til denne Gaade.

II.

De første tvende Ratten gjør til Dag,
Vi alle blive kan de sidste Dele,
De sidste to, saavel som og det Hele,
Naar der er dem, der bære til os Nag;
De sidste saare nødig tidt vi blive —
Var ikke dumt det mere nu at skrive?

Hvis en og anden dertil svarer nei,
Seg gjerne med et Bink skal staa til Rede;
Vil om de sidste to man ombendt lede,
Behage blot man det at tænke sig,
Der tit har Plads endog ved Nattetide —
Tænk blot! — ved mangt et kronet Hoveds Side.

Logogrif.

III.

Til Slagterbænken ej man sjælden førte
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
Det Kreatur, som præsenteres her;
Dg mangen en Barbar det ikke rørte
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
I mindste Maade, at han dette hørte;
Men, kjære Læser! Hør et Raad! Lad vær'
At tænke paa eet Ord! Ved Hjælp af trende
De kommer kun med Gætningen til Ende.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønne-datter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Feraarsfantasi af S. Michael-
sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen,
med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Reiseerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med
4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2
Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder,
med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis-
undelige, et japanesisk Sagu, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph,
4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.;
Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul
for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre
Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af
Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med
Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala,
med Illustr. af C. Henningsen; C. Ploug: Mon han dog ej
skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen-
stand; B. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden,
med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet,
24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Hencel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af
H. P. Lindeburg; Jugvor Bondesen: Livsflavens Brud, en
Fortælling med Illustr. af Anfer Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det løner sig“, med Illustr. af Carl Thom-
sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P.
Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: Et Glentejfrig, med Illustr. af H. Tegner; J.
Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Biggo Langer. 24
Sider. 10 Dre.
- 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R.
Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af
Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sic: Elskovskjærnerne. Et Sagu fra Provence, med Illustr.;
Lausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender du de Stille
i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44
Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsstyggen, med Illustr.; J. Futtrup:
Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B.
Jansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af
Anfer Lund; B. Østergaard: Onde Dje, med Illustr. 48 Sider.
15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af
Alf. Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortsettes paa Omflagets 4de Side.)

- Elith Neumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ud. Langsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Korfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gam- borg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nafkehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikan- ten, af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomafine Gyllembourg, af E. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af E. Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dron- ning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Naadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landsflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et Mønst Sagn, af Mogens Gyngge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P. C. Toepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Binkjældereren; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Born- holm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Bø- vædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Kof; Svend Trøst Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Gauden hitte paa? Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder, 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af E. Dilling; Den stærkeste, af Chr. Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernesud, af Birger Hansted; Gjedden, ihst Folkeeventyr, af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirke- gaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gyngge; Lidt Mosaik fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjober paa engang for et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Nr. 38

Pris: 20 Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. G. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

Se Omflagets indvendige og bageste Side

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerparer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen, Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester King, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15. Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Bildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjyllands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr. et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbhytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomsfruen, af M. Hencel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Ritmøller“, af E. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Molbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermøder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Helsen, historisk Fortælling, af M. Hencel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Rejsefætte fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af C. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

EN ROMAN I KLITTEEN

an kunde se, hver Gang det onde Vejret var i Færd med at komme op, en gammel Mand staa udenfor Huset paa Vægsiden og figge om Gavlhjørnet og mimre med de smalle Læber, medens Haanden rystende fo'r op til Sammenstødsstabsuden eller gravede sig med de knoglede, stærke Fingre ind i Trøjens udrevne Knaphuller.

Han brugte Mund paa Vejret; eller det var maaske ikke selve Vejret, han var vred paa; thi Vestjyden véd, hvor frugtesløst saadant er. Med kjendelig norsk Akcent i sit vestjyske mumlede og brummede og truede og flagede han: „De Starnsfolk — de Starnsfolk. Onde og slette Mennesker; de passer deres eget, gjør de — passer ikke Smaafolks Dreng, lader dem slaa ihjel, knuses og drukne

— passer ikke Koret, passer ikke Aaren. Skarnsfolk, gib mig mine Dreng — mine Dreng, siger jeg!"

Han sang og truede og klagede dette ud omkap med Vinden, der fejede om Gavlhjørnet og stødte til den vakkende Skikkelse. Og Gubben, der allerede for et Par Aar siden havde taget Afsked med Halvfjers'erne, strittede imod med en ubøielig og haard Viljes sidste Kræfter; han vilde og maatte se derved igjennem Alitbakternes graablege Indskæring, hvor Brændingen kom og svandt bag Sandstrimlen, hvor den vidnede, at nu regerede Jævnøgn, vidnede, at nu var den onde Tid der med Ulykterne i aaben Sø og paa Revlen, vidnede og var væk.

Hans Stemme blev svagere og svagere; den nedbrudte Skikkelse dudede mere og mere. Stormen fik Overtaget. Stormen er skadesro; eller Stormen er slet ikke noget, hverken villig eller uvillig, men en stor følesløs, uansvarlig Voldsomhed, der, hvis den oprindelig er anlagt med et Dre for Menneskenes Klager, efterhaanden døber denne Sans med sit eget Raab: Ho ho, hallo! Afvejen I smaa! Plads for en Firsindstyvepundiger! Af—vej—ennnnnn! . . . . .

Og Stormen trængte sig op gjennem Indskæringen i Alitbakterne, og gjennem den øde Snæbring, hvor disse saa Huse laa spredte paa begge Sider af en dyb Kende; og Jævnøgnstormen stødte mod Gavlvæggen med den dumpe, pludselige Lyd som af et fjærent, svært Skud. Gavlvæggen holdt, men den gamle blev kastet tilbage om Hjørnet og søgte, halvt blindet af Sandet, hen imod Døren, som en Kvinde havde aabnet for ham og paa hvis Tærskeltrin hun stod, rolig, agtpaaagivende, ventende paa ham, for at høre hans svigtende Kræfter en prøvet Støtte.

Ingen skulde mærke, at hun greb ham under Armen i saadan Hensigt. Det kom saa tilfældigt, saa stilfærdigt. Hun ledte ham gjennem den lille, brolagte Forstue ind i Stuen, hvor Sengen og Dragkisten og det rødmalede Bord havde deres Plads, nu som for en Menneskealder siden. De to vekslede intet Ord, men da han var bleven bragt til Sæde og da hun havde strøget Rabudsen af ham og sat et Krus Mælk hen for ham, begyndte han at nikke og famle ibrigt med Fingrene, og medens han søgte at tage Pusten igjen, som Stormen havde taget fra ham, formede hans Mumlén sig til et: "Sara — Bogen! Tag Bogen frem!"

Hun gik hen til Dragkisten og tog en lille, tyk Bog i musegnavet Læderbind med kobberghldent Snit; og hun satte sig ligeoverfor ham og holdt Bogen, langshnet som hun var, i Arms Længde fra sig og læste paa det første Sted, hvor hun slog op, uden at standse, ganske ensformigt, Punktum efter Punktum, Vers efter Vers, medens Vinden ynkeligt tudede derudenhfor, som en Hund, der vil lukkes ind.

Den gamle Mand's stubbede Hage søgte længere og længere ned paa Brystet; Fingrene famlede endnu stedse, som om Breden i Sindet sledes med Døvelsen fra Læsningen; saa søgte Hænderne sammen, vred sig endnu en Gang i Smærte, blev liggende foldede og faldt tilsidst slapt ned. Hun nærmede sit Øre til hans Mund. Han

hviskede: „Sa—ra; det er ondt Vejr!“ Hun læste endnu et Punktum. Han hviskede: „Drengene, Sara! — Dren—ge—ne!“

Hun løftede Hovedet og forstærkede Stemmen. Hun læste:

„Det hedder vistnok i Salmen: „Hvad ere de fristne dog glimrende smukke indvortes!“ om de sande fristne:

De ere vel ellers af Adam som andre
Og bære den jordiske Billede med,
De vaage og sove, arbejde og vandre
Og lide saavel som de andre Fortræd,
I jordiske Skikke,
I Mad og i Drikke,
Man ser dem ej noget særdeles at gjøre,
Kun at de af Verdens Lyst intet vil høre.“

Hun holdt inde og saa' paa ham. Han sov. Saa rejste hun sig lydøst, lagde Bogen bort, flædte den gamle Mand af, Stykke efter Stykke, bar ham hen i Sengen, dækkede for ham, drak Mælken ud af Kruset, og stillede sig hen ved Dragkisten. Paa Bæggen oven over hang tre Fotografier, med en lille gul Kranz af Evighedsblomster om hvert, tre Portræter af unge Sømcænd, tydeligt nok Brødre, de to i Orlogsklæder, den ældste i Fiskernes sædvanlige Søndagstøj; og Klædernes Farve var til yderligere Kjending og Forskjønnelse angivet med en meget stærk blaa Kulør, ligesom der var sat rødt over de ungdommelige, skjæggede eller skjæggløse Kinder.

Hun stod og saa paa dem. Hun rettede ved en af Kranjene, gned en Flueplet af hist og her paa Glasset og prøvede de smaa Søm i Ringene paa de simple Kammer. Og alt staa lydøst, roligt, afmaalt. Saa vendte hun sig om og aastede et Blik til Sengen. Derpaa tog hun et af Fotografierne ned, holdt det lidt i Haanden, langt ud fra sig, længere ud fra sig, og hængte det atter op.

Hun gik ud i Køkkenet og gav sig til at bryde Lyngris itu, som hun stak under Kaffedlen. Nu og da holdt hun inde og lyttede til Døren, om den gamle skulde falde. Saa faldt hun i Tanker. Og atter lyttede hun efter den gamle, efter Aren Normand.

Hun hed Sara, hun var Aren Normands Kone, havde været det i tredive Aar. Hun var omkring halvtredserne,

lige saa meget over de halbhundred, som han over de firs. Her boede og levede de i denne Sæntning mellem Klitbakkene ud imod Havet. Nogle saa, adspredte Huse og en enkelt Gaard laa højere oppe i Kløften, hvor det dyrkede Land begyndte. Her groede kun Kartofler, og saa var her lidt Græsning for et Par Faar. Resten, der skulde til, maatte tages fra Stranden og paa Havet. I mange Aar havde den gamle ikke været paa Havet, men man vilde vide, at han fra tidligere Tider havde lagt sig lidt op. Nogle saa hundred Kroner er strax „noget“ her, hvor Stov og fed Agerjord og Tørvemose og Eng er en Saga, et klangfuldt Eventyr, som Klittens Børn lytter til, ligesom vi lytter til Sandeltræ og Purpur og Guldstøv og persiske Tæpper. Disse Mennesker her i Klitten lever og dør paa samme Plet — naar de ikke tilfældigvis omkommer paa Havet. Det hænder nu og da. Undertiden bliver man borte ved et Forsøg paa at bjerge Næstens Liv og Gods ude over Revlen, hvor Skibet har stødt. Oftere sætter man Livet til, naar man i den daarlige, skrøbelige Baad søger Land derude fra Fiskepladsen ved en pludselig opkommende Storm. Under Landsætningen bliver en eneste lille Fejl skæbnesvanger. Denne Brænding her er graadig; den forlanger aarligt Bytte paa sin brølende, raa Maade. Men ikke blot er Revlen, Brændingen, Landsætningen farlig. Naar man staar her oppe i Klitten og med en god Riffert ser ud i den aabne Sø, saa kan man undertiden saa Dje paa et stolt Fartøj, der i Orkanens Byger, under en Bending eller naar et og andet ikke er, som det skal være, lægger sig afkræftet eller voldttaget ned blandt sine Forsølgere, de tungtbevæbnede og dog saa hastige Styrtesøer, for aldrig at staa op mere. Paa den Maade kan Skib og Besætning forsvinde, og hverken Børsen-Halle eller Shipping-Gazette kan give Oplysning om, hvorfor eller hvorledes. Selvfølgelig kan ogsaa en saadan Skude, ved sin gode Konstruktion og sin Førers Digtighed, klare sig fra det værste, men saa kan til Gjengjæld en Søvasse Enkeltmand væk, eller en Bom, et Sejl, et Skøde, som springer, kan flaa ham over Bord lige saa let, som man taler derom — og saa kan det lidet nytte bagefter at klage over Skipper eller Korgænger, som ved Uagtsomhed har voldet Ulykken. Ikke engang, om man fik en Artikel ind i Shipping-Gazette eller Børsen-Halle, vilde det nytte; thi borte er borte, og selv om det var en Admirals Søn, der

paa denne Maade var gaaet væk, saa vilde hverken Skipper eller Rheder kunne skaffe ham tilbage igjen; ikke engang om de fik Dom over sig for det.

At være født her i Klitten, her ved denne Strand, hvor der ikke er Skov og ikke er fed Ugerjord og Tørve-mose og Eng, det er noget nær at være født under Nødvendighedens haarde Lov. Var her endda et Fisterleje, saa kunde man slaa sig sammen med andre, skaffe Redskaber og affætte Fangsten i Kompagni. Men her er ikke andet end et Par skrøbelige Baade og et Par Huse med magre Faar, den magre Græsgang og Kartoffelstykket. Drengene vænnes fra smaa af til saa godt som ene at gaa ud med den daarlige Baad og bjærge hvad de kan. Saa kommer Tiden, hvor de bliver udtaget til Orlogs, og saa kan de søge sig Hvre siden efter. Naar de ikke faar Forsald undervejs, saa vender de næsten altid hjem igjen, klæber ved denne Sandstrimmel, disse Klitbakker, vover stadig Trøjen og afgiver, Slægt efter Slægt, Beviser for, hvad Vane og Vilje i Forening kan bringe ud af det menneskelige Liv.

Men blidt og blødt og let og lindt er Livet her ikke. Nøjsomt og møjsomt maa her leves, og stridt og tungt og indadvendt bliver det i de smaa Huse.

Aren Normand havde tre Sønner.

Han selv var begyndt tidligt med det alvorlige. Faderen førte en lille Skude paa Norge.ovre ved Kristianssand var Drengen født, og fra han kunde staa oprejst paa et Dæl fo'r han med Faderen. Det var i Engellmandens Tid, i Krigens Tid, og Studen blev jaget og taget her under Land, og Fader og Søn gif i Fangenskab, blev udverlet, kom atter i Farten og forliste her under Land.

Det var som om Landet, Stranden her vilde beholde Drengen. Faderen blev derude mellem Revlerne Sønnen kom i Land. Landet, Folkene i Klitten, døbte ham om til Aren og han blev Tjenestdreng hos Gaardmanden, men laa mere i Baaden paa Havet end blandt Faarene i Folden. Lille, sejt, senestærk, udholdende, med hvasse Dinc, en fuldkommen Kingeagt for personlig Fare og en udviklet Sans for personlig Fordel, var han altid med ved Fisteri og ved Forlis, og i Marenes Løb blev han bekjendt næsten lige meget ved sin knurrende Tavshed og ved sin Dlygtighed i at styre en Baad, hele Rysten over op og ned i fem Miles Afstand.

Han giftede sig tidlig med en Pige, der var lidt til Mars og som ejede det halve af et Hus. Broderen, der ejede den anden Hælv, omkom en Vinternat i en Snestorm paa Stranden. Han blev blindet eller blæst ud i Søen; Brændingen tog ham, og han kom først for Dagen længe efter.

Kren Normand sad med Huset og Konen, og han fik tre Sønner efter hinanden, med korte Mellemrum.

Det var Faderens Stolthed disse tre Sønner. Ord-farrig og indadvendt, som han var, blinkede hans Øjne, naar han gav Drengene sine korte, knappe Kommandoer i Baaden og naar han saa' hvor villig og adræt de adlød og hvor ganske de var Blod af hans eget Blod.

Drenge spiser meget; der skulde slides haardt, og der blev slidt haardt. Kren Normand lærte sine Sønner alt, hvad han i det hele kunde lære dem, og de voksede op og udviklede sig, hver især med sin bestemte Karakterforskjel, men alle tre som uforfagte og prøvede unge Mænd paa Søen.

Den ældste, Sorgen, var maasse Faderen mest lig saaledes som denne havde været i sine ganske unge Dage, temmelig tavst, viljestærk, gik aldrig af Vejen for noget. Han var den højeste og slank, de andre to, Karl og Johan, mindre, mere tætbyggede.

Sorgen kom til Drlogs og kom hjem igjen. Kongens Tøj klædte ham. Der var Dans en Fastelavnsmandag hos Klitbonden, der ejede den eneste Gaard. Kren Normand hndede ikke Adspredelser, allermindst Dans, men Sorgen gik derhen alligevel.

Søndagen efter spaserede han med Tjenestepigen hos Bonden. Hun hed Sara, var forældreløs, saa godt som et Barn endnu, med mørkt, glat Haar, store, forundrede Øjne, hvis Blik alligevel ikke flyttede sig langt omkring og som nu kjendeligt holdt af at hvile paa den unge, raske Drlogsgast, uanset at han ikke snakkede nær saa godt for sig, som Broderen Karl, der fulgte med Barret et Stykke gennem Klitten.

Saaledes gik det nogle Søndage.

Saa sagde Faderen en Dag nede ved Baaden til Sorgen:

„Du spaserer med Tjenestepigen histovre?“

„Ja!“

„Hvad er det, hun hedder?“

„Sara!“

„Det er et fjønt Ansigt. Du tænker da ikke paa at gjøre hende Fortræd?“

„Det falder mig ikke ind!“

„Hvad vil Du da?“

„Vi er Kjæresten!“

„Walp!“ brummede Faderen. „Nu kan Du gaa hjem, men ikke op til Bonden. Jeg tager alene paa Havet i Dag.“

Det plejede Aren, naar han var gnaven over et og andet. Saa roede han ud med hidfige, korte Tag. Havet svalede, beroligede lidt efter lidt.

Sorgen og Faderen talte ikke sammen herefter. Da Foraaret kom, tog den ældste Søn bort for at søge Hvre.

En sen Efteraarssdag kom Aren fra Baaden og gik op igjennem Klitten. Under en af Sandhøjene standsede han, lyttede, krøb varsomt op mod Toppen, bøjede en Vist Marehalm til Side og saa' ned.

Der sad Tjenestepigen. Karl stod oprejst ved Siden af og rakte hende et Brev. Hun tog det, saa' i det, og saa' atter op mod Karl.

„Skal jeg helst gaa?“ spurgte han Pigen. Hun nikkede og han trykkede hendes Haand til Farvel og gik saa.

Faderen trykkede sig ned i Marehalmen, til Sønnen var langt borte; saa lod han sig glide ned ved Siden af Pigen.

Hun saa' forstræffet paa ham og vilde gjemme Brevet; han standsede hendes Arm og klemte lidt haardt til.

„Det er vel fra Sorgen? Ja jeg kan tænke det. Men Du faar slaa ham af Tanterne!“

„Aldrig!“ sagde hun og gav sig til at græde.

„Det kan vare mange Aar, inden han kan føde Dig og skaffe sig Hus. Og saa gaar Du bare her og græmmer Dig og forsonner dit Arbejde. I har vel ikke været hinanden for nær —?“

„Nej, nej,“ sagde hun og tørrede Djnene.

„Saa gaa hjem og pas din Gjerning, og fly mig Brevet!“

Hun gav ham det i sin Forstrækkelse og rejste sig og løb.

Han saa' efter hende, kiggede i Brevet, saa' atter efter hende, læste Brevet og gjemte det nede ved sin Tobak. Saa gik han hjem, kaldte Karl for sig og saa' paa ham med hvasse Djne:

„Naar Du faar Brev fra din Broder, saa flyr Du mig det og giver det ikke til Pigen histovre. Forstaar Du!“

Ved Juletid døde Sønnernes Moder. Hun havde skrantet og været sengeliggende i det sidste Aarstid. Man var forberedt paa hendes Død; den yngste Søn, Johan, var den, som viste det blideste Sind under de sidste Dage og ved Begravelsen.

Saa sad Aren Normand alene i Huset med de to Sønner.

Der kom et Budskab med første Foraarsjævnøgn, et Budskab, som kort efter blev bekræftet ved en Skrivelse fra Rhederi og Skipper. Under en Byge i Nordsøen, da der skulde beslaas Sejl og rebes, havde Sørgen faaet et Slag af Bommen eller var styrtet ned fra Stokken. Det var ikke rigtig klart, hvilket — men det stod fast, at Sørgen ikke var mere.

Aren Normand modtog dette Slag som en kraftig Mand endnu, oprejst, i fuld Arbejdsdygtighed. Men Sla-

get var haardt; han vakkede, Taarerne løb ham ned i det stride Skjæg; han sad hele Dagen og den følgende ved det rødmalede Bord, knugede den højre Haands Knoer ind i den venstres Hulning og mumlede: „Skarnsfolk, Skarnsfolk! Hvad er det for en Skipper? hvad er det for en Korgænger? — min Dreng, min Dreng!“

Han fik Karl, som var den dygtigste i Bennen, til at sætte en lang Skrivelse op efter Diktat. Brevet blev afsendt men aldrig besvaret.

Sommeren kom og gik. Aren tog næsten stedsse paa Havet alene. De to Sønner havde sparet sammen til en norst Bram, som de fiskede med i Fællesskab.

En Sommerdag mødte Aren Sara paa Stranden. Da hun fik Øje paa ham, vilde hun vende om, men standsede; der var noget, der overvældede hende; hun tog Skjortesnippen op for Ansigtet og hulkede.

Han var ogsaa standsset. Han gik tæt ind paa hende; hans Stemme dirrede, da han sagde:

„Det var din Skyld. Du tog Drengen fra mig!“

„Sig ikke det!“ bad hun bønligt.

Han lettede ved den ene Haand og svingede den, som om han havde Lyst til at slaa. Hæst og besværsligt kom Ordene frem:

„Det var din Skyld — Tøs, som Du er!“

„Slaa, slaa!“ hulkede hun. „Seg har ikke fortjent det — men det gjør ganske godt!“

Han saa' uvist paa hende, som om han ikke vilde forstå, og alligevel forstod. Han knurrede, drejede sig rundt og gik.

Bed Tuletid berettede Karl til Faderen at han var Kjærest med Sara.

Den gamle svarede intet. Sønnen ventede i Spænding og vedblev saa:

„Har Fa'r ikke noget at sige mig?“

„Du har jo ikke spurgt mig —!“

„Seg turde ikke!“ sagde Karl lavmælt.

Den gamle sad lidt, saa knurrede han:

„Kan hun glemme Sorgen saa snart?“ —

Karl sagde:

„Hun siger, at hun netop huser Sorgen, naar hun ser paa mig. Og saa er jeg dog levende —!“

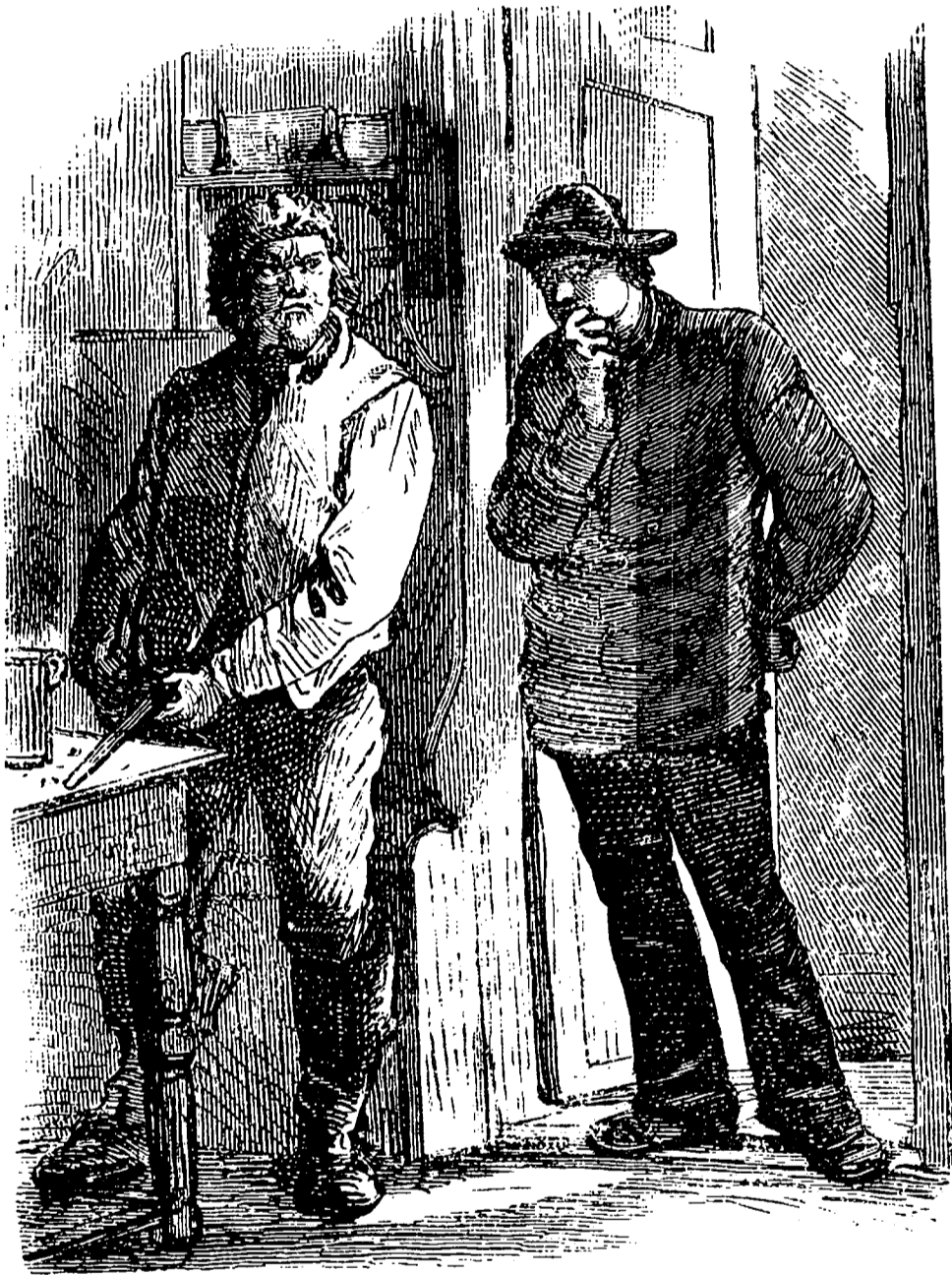
Den gamle sad og skræbede med en Kniv paa en Pind; saa skar han et dybt Snit.

„Du kan gjøre, hvad Du vil!“

„Maa hun komme her?“

„Nej!“

Næste Foraarsjævnøgn var der flere Forlis paa Stranden. Kren Normand og hans Sønner sled haardt. Karl sled for to eller tre; han vilde vise, hvad han dueede til. De hjærgede sammen fra Bragene. Det strænge Ar-

bejde med den forholdsviis gode Fortjeneste gjorde dem helt omgængelige igjen. Under en vaad Tur havde Johan faaet Koldfeber, og han maatte holde Sengen. Naar den gamle ikke saa' det, gif Sara til Huset og plejede den syge. Der var ikke det gode, som hun ikke vilde gjøre imod dette Hus, og der var ingen anden kvindelig Hjælp derinde. Man sparede hos Kren Normands.

S de faa spredte Huse her i Alitten havde Folt endelig lært at slaa sig sammen i et Selskab, som lejede en større Gladbaad og kjøbte det største af Bragene, en lastet Damper, der laa paa yderste Keule, ret en god Bid for disse stakkels Mennesker — saafremt Vejret vilde holde sig. Vejret holdt sig ikke. En Eftermiddag blæste det op og Søen rejste sig. Man blev uenig derude ved Braget;

nogle vilde i Land strax, deriblandt Aren Normand, der denne Gang mente, at man maatte nøjes med den halve Baadlast. Nogle andre vilde have fuld Last hjem, og de fik overtalt Karl til at blive. Saa knustes Gladbaaden mod Damperens brudte Særnside. Der kom vel en Baad ud fra Land med Hjælp, men flere Mænd savnedes og blev aldrig set mere. Karl var iblandt dem.

Kren Normand blev baaren forflaaet og bevidstløs op til sit Hus. Johan laa i Feber og sausede knap at der blev lagt en ind i Sengen ved ham. Sara var der i Stuen. To Mænd trængte til hendes Hjælp; saa sit Ulykken og Sorgen tie stille. Naar en Kvinde, i det Djeblit Ulykken træffer hende, kan tage fat ved et Sygeleje, naar hun kan følge den dybe Drift hvorigjennem Naturen adler hendes Sjæl, saa lad Manden være saa viljestærk og hærdet, han vil; hendes Drift bliver den overvejende Jølelse hos hende og trænger Egenfjærligheden ved Tabet tilbage.

Kren Normand tænkte paa sine to Sønner, da han atter var kommen udenfor sit Hus. De havde været hans Stolthed og Glæde; de havde tillige taget Del med i det daglige Erhverv. Man regner det ud her i Klitten; man er jo nødt til det. Man kan godt elske sine Sønner og tillige vide, hvad de ere værd overfor Livets Behov.

Han kastede al sin Kjærlighed og hele sit Haab for Fremtiden paa den yngste, paa Johan. Selv var han bleven ældet; han følte det. Han kunde saa disse Anfald af at ville sidde ude i Klitten paa en Sandtue og stirre og knurre og grave Hælene ned og slide i Marehalm, alt imedens han saa' paa den graablege Strand, der ingen Trøst havde, og den væltende Brænding, der vidnede, at Jævnøgn var forbi eller Jævnøgn kom — bestandig Jævnøgn.

Derhjemme i Huset gik Sara ud og ind. Det var blevet Reglen. Da Fader og Søn kom op oven Senge, og da de begge følte, hvad de havde mistet, saa følte de tillige, hvad de havde faaet i Stedet. Der var ikke blevet talt ti Ord herom. Det var blevet Reglen, at denne unge Kvinde, tæffelig, som hun var, uden mange Ord og dog mere mild, end mut, kom og gik og tilsidst flyttede ind paa Loftskammeret og styrede Husholdningen. Den var forsjømt nok.

Kren Normand talte yderst sjældent til hende, og aldrig om Sønnerne. Engang traf han hende med Taarer i Øjnene over et gammelt Brev; saa kom han til at tænke paa, at hun ogsaa havde mistet noget. Familien levede saa godt som helt affondret fra alle. Men en Kvinde, der har elsket, vil ved en eller anden Lejlighed have en Trang til, om blot ved nogle saa, dvælende Ord, at mindes dette eller hint. Der var Sorgen, paa Alder med hende, altsaa ung endnu, blødere og lettere af Sind, end de to andre,

en fortrolig, der endog til Tider kunde blive saa bartagtig, at han blev BARNET for hende, hun Moder for ham.

Den gamle saa' — og første Gang med et Stik i Hjertet — hvorledes de to unge nærmede sig hinanden. Men nu kunde han ikke undvære Sara, og da han gav sig til at tænke over, om hun dog ikke muligvis kunde undværes, saa stødte han paa et Bilderede indeni sig, og han følte sig saa brudt, saa ude af Stand til at trænge med Tanken igjennem noget, at han lod Sagen glide og Tiden glide, al Ting i Verden glide, da han selv var bleven for lille og svag til at holde igjen — endog paa sig selv.

Han sad en Sommerdag oppe paa Klitbakkens og figgede ørkesløs gjennem Indstæringen ud over Havet. Der havde været stiv Luft Dagen iforvejen og Natten; nu var det løjet af, kun Kullingerne stod over Revlerne og brusede for hans Ører med den gamle Sang, som laa bagved alt Solskin og smukt Vejr. Sorgen og Karl var de Navne, som Søens Kullinger væltede frem og tilbage mellem Revlerne, hvor den haarde Strøm løb. Hvorfor skulde han selv sidde her og blive en gammel Mand? Hvorfor skulde Ungdommen dø? Sammen, der var Johan og Sara derhjemme! Sara var derhjemme, med de milde Øjne. Hun kunde ikke, i dette Øjeblik i det mindste ikke, se med dem paa Johan. Han var paa Havet med nogle Klitboere i den norske Bram. Men naar han kom hjem, saa vilde Sara være der ...!

Den gamle traf Vejret tungt og gravede Hælene ned i Sandet. Var han stinshg paa Sara, at hun havde hans Søn, den eneste? Var han stinshg paa sin Søn, at han havde Glæde, at han kunde glæde sig, at han havde Sara? —

Han havde siddet og set paa den norske Bram, som nu kom ind — en lille bitte Skal derude over den yderste Revle. Saa var denne Skal væk, som et Fug er væk i den blaa, uendelige Luft.

Han streg ikke; han gav et Hyl fra sig, som et Dyr, der faar Kniven. Saa isnedes han, som om Døden kom og tog ham, og saa væltede han ned ad Klitbakkens, støttede atter paa Benene, løb, sprang frem i Galsskab ned paa Stranden, hvor ingen Baad fandtes, thi Ulykken ved Damprens Brag havde blottet denne Strand for den sidste Baad.

Hele Dagen, hele Natten, hele næste Dag gik der en lille graa, foroverbøjet Mand, og efter ham en ung Kvinde, for at søge efter et Lig paa Stranden.

De søgte sammen i stum, stirrende og spejdende Kjærlighed efter den døde.

Og de fandt ham, langt, langt borte, hvor Strømmen havde revet ham med sig og en modsat Strøm havde kastet ham ind. Den samme stumme Kjærlighed, uden nogen Klages Lyd, forenede deres Hænder, da de lagde ham paa den simple Hjulbør og skiftevis trak og drog ham den lange Vej tilbage gennem det bløde Sand, hvor Hjulet skar i og pib, pib, pib saa ynkeligt, som en Kyle, under den tunge, døde Vægt.

Dette er Romanen i Klitten; den endte, som saa mange, med et Giftermaal. Folk i Klitten talte rigtignok en Del om, at det dog var underligt at Sara vilde have den gamle Mand, ovenikjøbet efter at hun havde været Kjærest med alle tre Sønner.

Men Folk i Klitten — og mange udenfor — tænker og taler i Reglen, som om der kun var én Slags Kjærlighed. Der er alligevel forskjellige.

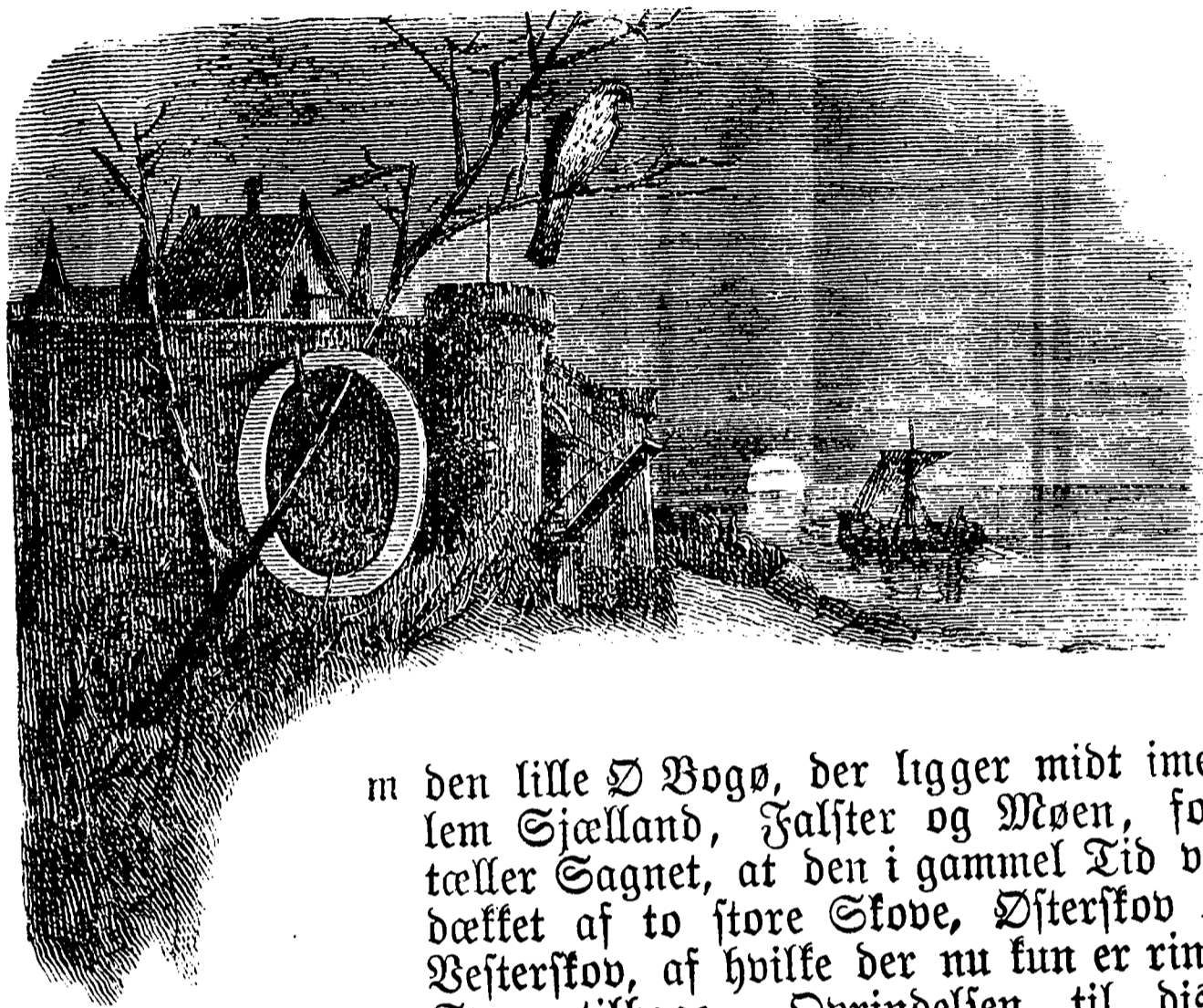
Holger Drachmann.

Damen: Sig mig, hvorpaa kan man egentlig se, hvilke Køer der giver sød Mælk, hvilke stummet Mælk?

Vinkjældereren.

(Af N. P.)

im den lille Ø Bogø, der ligger midt imellem Sjælland, Falster og Møen, fortæller Sagnet, at den i gammel Tid var dækket af to store Skove, Østerstov og Vesterstov, af hvilke der nu kun er ringe Spor tilbage. Oprindelsen til disse Skove skyldtes et snildt Paafund af Dens Hersterinde, som fik sin overmægtige Fjende, Kong Hans af Baalse paa Falster, til at love, at hun maatte beholde Den saa længe, at den Sæd, hun agtede at udsaa, var modnet. Hun saaede da Bog og Agern over hele Den, og af denne Udsæd fremvokrede da hine to Skove. Efter at Danmark var bleven samlet under en Konge, blev Den jævnlig givet i Lehn til en eller anden dygtig Høvding, som havde den Opgave at holde skarpt Udsigt over Sundene og give Agt paa, at ingen Venderskibe ubemærket nærmede sig de omliggende Der.

Paa Dens Nordvestside, hvor man endnu oven for en Bakkestrøent finder et Bustads med gamle Murrester imellem, der bærer Navnet „Vinkjældereren“, hævede Borgen sig med fri Udsigt ud over Ulfsund, Masnedsund og Grøn-sund, medens Østerstoven, som den Gang endnu var frodig og stor, dækkede Udsigten mod Nordvest.

Borgen, der var godt og solidt bygget og afgav et godt Bærn mod en fremstormende Fjende, havde sin Hovedindgang ud mod Søen. Kom man ind gennem den tykke, jærnbeflaede Dør, fandt man sig staaende i en rummelig Forhal, hvorfra forskellige Døre førte ind til Beboelseslejligheden, Bagstuen og den store Fjesthal, medens en Lem i Gulvet aabnede Udgangen til den store og dybe Kjælder, der har givet Stedet Navn af „Vinkjældereren“. Denne Kjælder havde ikke alene den Bestemmelse at gemme de Vin- og Ælfade, som gennem Nat og Dag tømtes af Borgherren og hans Folt, men skulde ogsaa ved given Lejlighed tjene Borgens Besætning til Udgang, om saa skulde være, at den skulde blive berendt af en overmægtig Fjende. Til den Ende var der i et Hjørne af det hvælvede Rum anbragt en stor tilhuggen Sten, som ved en findrig Mechanisme kunde drages til Side og aabnede Udgang til en tusend Alen lang underjordisk Gang, der udmundede i en af de Fisserhytter, som laa nær ud til Stranden. Kjældereren strakte sig end videre saa langt frem, at man uden for Indgangen til Taarnet havde kunnet anbringe en Falddør ned til den. Denne Falddør var skjult ude fra af brede tilhugne Sten og kunde i et givet Øjeblik aabnes fra Kjældereren ved at drage en Særnstang lidt til Siden. Borgen var saaledes godt forberedt paa et Overfald af Bønderne, som paa den Tid idelig foruroligede de danske Kyster og skjændte og brændte af Hjærtens Lyst, hvor de saa Lejlighed dertil.

Det var en Eftermiddag i Begyndelsen af December 1252, at to Mænd gik frem og tilbage uden for Borgens Port og talte sammen. Den ene af dem var en høj, knokkelstærk Mand med mørkt busket Skjæg og en rank Krigerholdning, den anden var mere lavstammet og fyldig, ligesom han ogsaa var en halv Snes Aar yngre. Den førstnævnte var Borgens Herre, Kongsbryden Andreas Bærn, den anden Kongsbryden paa Tærø, Erik Tvesen.

„Ingen Skaansel for det Røverpaf!“ udbrød Andreas Bærn, „det er min Mening. De selv skaaner ikke det nyfødte Barn, hvorfor skal vi da lade Bønderungerne løbe, naar de falder os i Hænde?“

„Nej,“ svarede Erik Tvesen i en halv undskyldende Tone, „men Drengen var saa fjøn og bad saa mindelig for sig, at jeg blev helt blød om Hjærtet. Faderen lod jeg hænge ...“

„Og Ugen lod du rende,“ sagde Andreas Bærn, medens hans skarpe Blik gled hen over Sundet, der, kruset af en svag Lufstning, bredte sig foran dem. „Pas paa, at dit bløde Hjærte ikke faar Skam til Tak. Bøndernes Hukommelse er lang, naar det gjælder om at tage Hævnd, og sorte Leifs Søn vil næppe glemme den Død, du gav hans Fader.“

„Jeg lod ikke Drengen løbe; jeg satte ham i Fangenskab for Natten, men næste Morgen var han og en af de fangne Svende forsvundne tillige med en af Fiskerbaadene ved Stranden. Det blæste haardt den Nat; kanske har Søen taget dem begge.“

Andreas rystede paa Hovedet og vilde øjensynlig paa ny give et misbilligende Svar; han huede ikke den Skaansel, hans Fælle havde vist over for en Del af Besætningen paa et vendist Sørøverskib, som fjorten Dage forud var bleven tagen under Tærø. Men før han kunde udtale sig videre derom, blev deres Samtale afbrudt, i det hans Sviogerinde Birgitte viste sig i Døren og bad dem komme ind til Kvældsnaadveren. Hun var en ung tæffelig Kvinde, lys-haaret og blaaøjet, og førte sig med stor Ynde som Husets Bestyrerinde og Plejemoder for Andreas Bærns otteaarige moderløse Pigebarn Marie.

Medens Mændene sad ved Bordet, var det let at opdage, hvad der egentlig var Grunden til, at Erik Tuesen fandt saa stort Behag i at gjæste sin alvorlige og noget barske Bært, thi hans Dine veg sjælden bort fra den unge indtagende Husmoder, og naar hans og hendes Blik en Gang imellem mødtes, kom der stærkere Farve paa begge Kinder. Andreas Bærn lagde ikke Mærke dertil, men hans lille Pige lod til at være mere skarpsynet; hun strøg af og til de mørke Lokker fra Panden og smilede listelig hen til Erik Tuesen, med hvem hun havde sluttet et fortroligt Venstabskab. Erik var i Virkeligheden forelsket i Birgitte til op over begge Dreene, og at han ikke endnu havde udtalt sig for hende og begjæret hende til Fæstemø, laa i, at han ikke var vis paa, om ikke Andreas Bærn vilde sætte sig imod deres Forbindelse.

Da Erik ved Aftens Tid tog Afsked for at sejle til Tærø, bad Andreas Bærn ham give Møde tredje Suledag, for at de kunde fejre Festen sammen, som det bedst kunde falde, og han lovede med Glæde at indfinde sig den bestemte Dag.

Det var en usædvanlig mild Vinter det Aar med isfri Blande. Anden Suledag, da Bagtholdet ikke var saa godt paa Tærø, som det kunde have været, lagde to velbevæbnede Langskibe til Land ved Den, uden at Eriks Folk lagde Mærke dertil, og ved Middagstid kom der tre Mænd til Borten og bad om at maatte indlades. De udgav sig for at være Sønderjyder, som paa Handelens Vegne havde været i Skanør, og som ved Modvind var blevne forhindrede i at holde Jul i Hjemmet, og alle tre var de Sproget fuldt mægtige, om de end talte det med en lidt fremmed Betoning.

Erik anede derfor ingen Uraad, men lod dem komme ind paa Borgen, beværtede dem vel og tilbød at tage dem med sig til Bogø den følgende Dag; han vidste, at Andreas Bærn vilde modtage dem med al Gjæstfrihed. De modtog gjærne hans Tilbud og jubilerede med ham til langt ud paa Natten. Næste Dag drog saa de fremmede Skibe i Følge med Eriks til Bogø.

Som Erik Tuesen havde forudsjet, blev de vel modtagne af Andreas Bærn, skjønt denne egentlig ikke var belavet paa at modtage saa mange Gjæster, thi foruden de tre Handelsmænd var der en Besætning af 6 Mand paa hvert af de to Skibe. Der blev dog sørget vel for dem alle, baade i Hallen og i Bagstuen, hvor Skibsfolkene sad og drak tappert med Andreas Bærns thve Huskarle, og den livligste Stemning herskede hele Borgen over.

Ved Solnedgang fulgte den fremmede Besætning med de fire Huskarle, som havde det Hverv at drage Vindbroen op og afløse Borgvagten. Men medens Karlene var syjselsatte med deres Gjerning, styrtede de fremmede Skibsfolk sig pludselig over dem, og i en Haandevending var de overmandede og kneblede. Strax efter lod der et gjennemtrængende Uglestyg, og i samme Nu styrtede et halvt hundrede fuldt bevæbnede Mænd frem af Østerstoven, trængte ind i Borggaarden og forenede sig med de andre.

Efter en kort Raadslagning delte de sig i to Flokke, hvoraf den største gik til Bagstuen, og den anden til Hallen. Aldrig saa saare fik Andreas Bærn Øje paa den første, som traadte ind ad Hallens Dør, før han sprang op fra Bordet og raabte:

„Op, Erik! Bønderne er over os!“

Han søgte hen til Bæggen, hvor hans Baaben hang, men en af Handelsfolkene spændte Ben for ham, saa han styrtede næsegrus hen ad Gulvet, og i samme Øjeblik var

han grebet og bundet paa Hænder og Fødder. Bedre gif det ikke Erik Tuesen eller Pigerne; alle fire laa snart magtesløse paa Gulvet.

Da traadte en af Handelsmændene hen til Erik, saa ham ind i Ansigtet med et haanligt Smil og sagde:

„Ikke for intet kaldte man Dansken dum. Men nu skal du vide, at du maa berede dig til den Død, du lod min Broder Leif lide, da han for kort siden faldt i dine

Hænder. ... Og du, stormægtige Andreas Bærn, der satte saa mange Banderhoveder paa Stage langs Strandbredden, hvad mener du vel, at dit Liv er værd i denne Stund? Dine Folk er overmandede, og Borgen er vor. Naar Solen atter hæver sig i Øst, vil den skinne paa eders livløse Kroppe."

Andreas Bærn saa paa Banderen med et vredeglødende Blik, vendte sig saa om mod Erik Tuesen og sagde:

„En Taabe var du, Erik, at du ikke kjendte Faar fra Ulv, og at du lod Ulveungen slippe, da du havde den i Garnet. Jeg skjønner, det er Leifs Søn, som voldte os dette.“

„Det er saa,“ svarede Benderen. „Den unge Ulv har ogsaa Tænder, og dens Bid kan være fuldt saa godt som den gamles.“

Man førte de fangne ned i Kjælderen og satte to Mand som Vagt over dem. Alt imens var Huskarlene enten dræbte eller bundne, og de blev nu ogsaa førte ned i Kjælderen til de andre. Borgen var nu i Benders Hænder. De gennemstøvede alle Kroge og tog, hvad de fandt og syntes om, hvorefter de atter søgte tilbage til Hallen og drak af Hjærtens Lyst. Deres Sange og hoverende Latter hørtes ned gennem den aabenstaaende Lem til Kjælderen.

Fangerne laa i lang Tid tavse, da tog Erik Tuesen paa en Gang til Orde og sagde dømpet:

„Du har Ret, Andreas Bærn; jeg har handlet som en Taabe ved saaledes at lade mig bedrage, og jeg er Skyld i, at vi nu alle maa miste Livet . . . Men hvad der pincer mig mest, Somfru Birgitte, det er dog det, at I og vor lille Marie ogsaa er dragen med i Ulykken, thi I skal vide, at jeg har i lang Tid haft eder inderlig kjær, og at jeg ikke vidste af større Lykke at sige, end at se eder som Husfrue paa min Borg.“

„Ja, nu er det bag efter at klage,“ sagde Andreas Bærn mut.

Strax efter gav det et Ryt i Erik Tuesen; han følte, at Mariens Hænder famlede med Rebene, som snærede hans Arme sammen. Den lille Pige havde med utrolig Møje strøget sine Hænder ud af Baandene, og uden at røre sig fra Pletten skar hun saa med en Kniv, hun under Kampen havde skjult hos sig, Eriks Reb over. Næppe følte han sig fri, før han paa vendist bad Mændene, der holdt Vagt, om at tappe en Kande Vin til ham af det Fad, der laa længst tilbage i Kjælderen, men da de gif hen for at opfylde hans Ønske, skar han i en Haandevending Rebene over, som bandt hans Fødder, sprang op, greb en Særnstang, som laa paa Gulvet, og slog begge Fjenderne til Jorden. De styrtede om, den ene efter den anden, uden at give en Lyd fra sig, og Erik kneblede og bandt dem for yderligere Sikkerheds Skyld. Strax efter stod alle Fangerne fri for Baand. Nu gjaldt det om at handle uden Tøven.

Benderne havde sat en tredje Mand paa Bagt uden for Taarnet. Med fra Kjælderens hørte man hans taktfaste Trin, naar han passerede hen over den allerede omfalte Falddør for derefter at stige op i Taarnet og spejde efter, om noget mistænkeligt skulde vise sig inde fra Den. Han maatte nu først og fremmest gøres uskadelig. Man stod en Stund og lyttede spændt efter hans Trin.

Det varede ikke længe, før man hørte ham komme ned fra Taarnet; strax efter lød hans Trin paa Falddøren, Særnstangen drejedes til Side, Falddøren aabnede sig, og Svenden styrtede med et Brøl ned i Kjælderens. Før han kunde skrigge endnu en Gang, fik han et Slag i Hovedet af Særnstangen, som Erik endnu holdt i Haanden. Benderen strakte alle fire Lemmer fra sig og var død med det samme.

„Du slaar som en Mand, Erik,“ sagde Andreas Bærn fornøjet. „Slipper vi vel over dette her, skal jeg ikke være dig imod, om Birgitte vil være Husfrue paa Tærø.“

Man bragte nu atter Falddøren i Orden, spærrede Trappen til Kjælderens for det Tilfælde, at Benderne for tidlig skulde blive kloge paa, hvad der var sket, og tog saa Bejen gennem den underjordiske Gang ud til Fiskerhuset. Her delte man sig i to Flokke, af hvilke den ene spredte sig over Den for at falde de der boende Medlemmer af Snaphanelavet til Baaben, medens den anden roede ud til de fremmede Skibe, kappede Ankrene og fik dem paa Grund. En Time efter steg 60 væbnede Snaphaner, anførte af Andreas Bærn og Erik Tuesen, ned i Løngangen og stod snart i Borgens Kjælder. Der lød endnu Sang, Latter og Bægerklang fra Hallen, hvor Benderne sad og drak uden mindste Anelse om, hvad der var sket. Men snart omstiftedes Latteren og Sangen med Baabenlarm, Dødsstrig og Forbandelser, da Borgherren stormede ind paa dem i Spidsen for sine Folk.

Efter en kort, men blodig Kamp strakte Benderne Baaben og bad om Naade; der laa allerede 15 af dem døde paa Gulvet. Med de tre forklædte Handelsfolk gjorde man kort Proces, i det de blev hængte i Abildgaardens højeste Træ. De øvrige Fanger blev skaanede og fordelte rundt om paa Den, hvor de efterhaanden blandede sig med og tabte sig i den oprindelige Befolkning.

Om Birgitte meldes det, at hun ikke gav Afslag paa Erik Tuesens Frieri. Det følgende Efteraar fejredes hans og hendes Bryllup med stor Festlighed, og de levede længe lykkelige og ærede paa Lærø Borg. Marie voxede op til en ung og fager Somsfru, som blev gift med en navnkundig Riddersmand, der tog hendes Faders Gjerning i Arv, og

fra dem udgik der i Tidens Løb en kraftig, virksom og fædrelandskjærlig Slægt paa Den. Den fredede om Borgen i flere hundrede Aar, og den fredede tillige saa godt om Stammemoderens Minde, at Sagnet om, hvorledes hun frelste Borgen og sine Slægtninges Liv, endnu den Dag i Dag lever i Folkemunde.

For to hundrede Aar siden.

Af M. Mørk Hansen.

At „Tiderne blive værre“, og at „Verden arges, som den ældes“, ere gamle Ordsprog, som vi jævnligt faa at høre, og det maa indrømmes, at de, som have et skarpt Syn for vor Tids og vort Folks Brøst og Skrøbeligheder, aldrig ere i Forlegenhed for Bevijer. „Man hører jo snart intet andet, end hvad ondt er“, hedder det, „men i de gode, gamle Dage, da var det ganske anderledes; da var der Tugt og Orden, gammeldags Dyd og gode Sæder, men frem for Alt ægte, uforfalsket Gudsfrugt og Tro, og derfor ogsaa større Kraft og Hæder“.

Enhver uhildet og sandhedskjærlig Betragtning af Historien vil dog føre til et ganske andet Resultat. Der har været Tider, da vort Fædreland i Forhold til andre Stater var langt mægtigere, end det nu er, da dets Stormænd og Helte til Lands og Bands bragte Nabofolkene og fjerne Rynsters Beboere til at skjælve. Der har været Tider, da den danske Bonde (det vil sige: Tordegodssejer) var fri og mægtig, medens den talrigste Del af Befolkningen var Trælle, og Tider, da Bisper, Abbeder og Herremænd, efter Reformationen kun de sidste, næsten vare Kongernes Ligemænd, medens Bonden var ufri, fattig og forkuet. Men der har aldrig været Tider, da Folket som Helhed, altsaa de Smaa med de Store, Bonden, Haandværkeren, Dagleieren saa vel som de andre Stænder, levede lykkeligere end nu, med større Frihed og Lighed for Loven, med bedre kristelig og folkelig Oplysning eller bedre timelige Kaar, bedre og sundere Boliger, bedre Føde Klæder osv.

For at godtgjøre Sandheden heraf behøver man blot at skaffe sig paalidelig Kundskab om den virkelige Tilstand i gamle Dage. Men dertil hører rigtignok noget mere end et flygtigt Bekjendtskab med en og anden historisk eller poetisk Skildring, der jo saa ofte lider af Ensidighed og laaner sine Farver af Forfatterens ejendommelige Opfattelse, Fordomme og Uvidenhed; dertil udfordres et sundt Blik, der ikke forværres af Snarvenhed over Djævlens Mangler og Savn, og allerhelst Evne og Vilje til at gaa til selve Kilderne, hvorved jeg forstaar de Mindesmærker, Oldsager og især skriftlige Bidnesbyrd, som ere blevne til i selve den Tidsalder, som man ønsker at kjende.

Af et saadant Vidnesbyrd, som i en Del Aar har staaet til min Raadighed, og som det ofte har interesseret mig at gennemgaa, men hvoraf hidtil intet er offentliggjort, skal jeg meddele en lille Mundsmag.

Der findes i Bonsild Præstearkiv en Række Optegnelser fra den sidste Halvdel af det 17de Aarhundrede, der vel ere et Slags Kirkebøger, men indeholder meget Mere end vore nuværende skematiskke Ministerialbøger. De udgjøre 6 store Bind indbundne i Pergament og skyldes Præsten Johannes Ryde (skriver sig ogsaa Rhüde), der var Sognepræst for Bonsild og Dalby Menigheder fra 1659 til 1707 og fra 1691 tillige Herredsprovst for Tyrstrup Herred. Han var født i Tønder den 28de April 1633, Søn af Glarmester og Baabemaler Hans Ryde fra Lybæk, blev Præst i Bonsild under Svenskekrigen, efter at hans Formand, Anton Madsen Raff, ligesom Faderen Mads Antonsen, var død i Kolding af Pesten, ægtede den 19de Februar 1660 Formandens Enke Balborg Sjørgensdatter Schrøder, født i S. Bjært Præstegaard 1636 († 1698), og døde i Bonsild den 20de Marts 1707.

Den ældste af Bøgerne bærer Titel af „Wonsiels Sogns Matricul paa de Indbyggerses Siæle oc Deres Børns Daab fra Anno 1659 den 18. May oc fræmdelis, Rictig optegnet af Johanne Rhüde“. Den indeholder en fuldstændig Mandtalsliste over alle Gaardes og Huses Beboere med vedtegnet Fødselsdag og senere tilføjet Dødsdag. Den begynder med Jesu Christi Levnetsløb, og derefter kommer først Præstens Hus. Denne Matrifel synes ikke at være begyndt før flere Aar efter Krigen. Men dertil er vedhæftet Fortegnelse over alle Børns Daab fra 24de Mai 1659 til Udgangen af Aaret 1704. De fem andre Bind indeholde nøjagtige Optegnelser af Alt, hvad Præsten har bekjendtgjort fra Prædikestolen, samt de saakaldte Personalia, som han har oplæst efter eller før enhver Sigprædiken. Disse temmelig udførlige Levnetsoptegnelser ere ofte fremkomne paa den Maade, at enhver, der laa for Døden, har dikteret Præsten sit Livs vigtigste Begivenheder. De ere paa mange Steder rige paa interessante Data af historisk Betydning, navnlig angaaende Mænd, som have taget Del i Fædrelandets og Udlandets Krige. Men ogsaa de ugentlige Søndags-Rundgjørelser have kulturhistorisk Betydning og give ofte et klart Indblik i Folkets Levemaade og Forhold. Men de ere desværre ikke fuldstændige, idet der mangler Optegnelser for Tidsrummet 1659—77 samt for Aaret 1684. Da et af Bindene er fundet 1866 i Stenderup Præstearkiv

af vor nuværende Provst, er det jo muligt, at de øvrige, som savnes, ogsaa kunne komme for Dagen. Den gamle Præst skrev indtil sin Død en smuk og tydelig Haand, men det næstsidste Bind (1698—1703) er til dels ulæseligt paa Grund af Fugtighedspletter. Hans Sprog er i det Hele godt, om det end staar tilbage for den samtidige Eleonora Alfelds (i hendes berømte „Sammersminde“), og det er ikke uden Grund, at Rhode i sine „Samlinger til Haderslev Amts Beskrivelse“, 1775, nævner ham som den lærde Præst i Bonsild og kalder ham „denne duelige Lærer og snilde Historicus“, thi man ser tydeligt, at det har været ham om at gjøre at være saa nøjagtig og paa-lidelig som mulig. Det fremgaar af alle Optegnelserne, men dog især af de Afdødes Personalia, at Tilstanden efter Krigen 1657—60 har været høist sørgelig, hvilket jo ogsaa stadfæstes ved mange andre samtidige Efterretninger. Ikke blot vore Fjender, Svenskerne, men endnu mere vore Venner, Brandenborgerne, de Kejslerlige og især Polakkerne, havde her i Eggen huseret saa frygteligt, at næsten samtlige Gaarde og Huse i Aaret 1659 vare nedrevne brændte eller dog forladte af Beboerne, som søgte Husly i Kolding. Til Fjendens Plyndringer og Polakernes Udpressninger kom nu som Følge af Nød og Sult en ødelæggende Epidemi, der i Almindelighed kaldtes Pest, men uden Tvivl var en Tyfusfeber („Sprinkelsyge“, hos Rhode: „Den hvide Blodspot“), der gjerne ledsager Krigene og ofte bortriver Flere, end Fjendens Sld og Sværd. I Haderslev Amt omkom næsten alle Præsterne i Krigsaarene, ialt 28; i Haderslev og Tyrstrup Herreder bleve kun Præsterne i Soptrup og Aller skaanede*), medens der i Bonsild døde to Præster efter hinanden 1658—59, og om Præsterne i Skodborg og Rødding siges der udtrykkeligt, at de bleve slagte ihjel af Polakkerne. Tilstanden i Kolding og Omegn har ganske været den samme, som skildres i et samtidigt Haandskrift fra Ribe (meddelt i det nylig udfomne 4de Hefte af Overlærer Kinch's „Ribe Bys Historie“, S. 407): „Anno 1659 in Junio blev antænd en meget hæftig siugdom her i byen af en hidsig Sprinkel, hvoraf mange godt folk hændøde, i sønderlighed fattige forjagede bønderfolk, som vare fordrevne af de umilde fremmede gæster. Saa var det ælendig at se paa, hvor mange af dem laa syge paa Gaden.“ Og i et andet

*) Se Præsteræfterne i Mørk Hansens og E. L. Nielsens kirkelige Statistik over Slesvig Stift, 1. Bind.

Haandskrift (sammestedes) hedder det: „Anno 1659 fra den 9. Juni oc til den 28. Octob. døde her i Ribe over 900 Menneſker, der foruden nogle 1000 bønder, ſom var flöt (flygtet) til byen for Fienden“.

Fra Maj 1659 til Oktober 1661 døbtes efter Rydes Optegnelſer kun et eneste Barn i Bonsild, men om alle de andre Børn ſkriver Præſten: „døbte jeg udi Colding“ oſv. Om mange af de ſenere Afdøde berettes, at deres Forældre døde i Kolding „i den onde Tijd“, „i Polackernes Tijd“, „i Fiendetijden“ oſv. Om en Mand hedder det: „Sand udstod to haarde fiende Tijder oc kom i den ſidſte fra ald hans timelige velſtand, tog alting paa barel*) eſfter polackerne oc hialp ſig ſaa meget kummerlig“. Eignende Udtryk findes paa mange Steder, og om en Kone i Bonsild, ſom døde 1690, ſkriver Præſten bl. a.: „Der hun haſſde leſſvet med hendis Mand IX Mar, da indfaldt den Beſværilige Suenſkis Krigs Tijd Anno 57, hvor de i det følgende Mar motte med andre Guds Børn forløbe huus oc hiem oc flytte til Colding, der motte hende oc ſtoor Modgang under Polackernes grumhed, at hendis Kiere Mand, nu ſal. Dute Andersen, døde for hende, oc der de ubarnhiertige Polacker ſaae hans liig liggendes i huſet, da vilde de ick ſide det hos ſig i huſet; Men hun motte tage hans Døde legom paa hendis ſkuldrer oc gae ud med hannem hvort hen hun kunde, indtil hun ſant gott foldt, der indtog hendis liig oc hende ſaa længe, at hun kunde ſae en Kiſte giord oc ſae hannem begrafvet“.

I Fredsaarene eſter 1660 kom Landet vel eſter Haanden igjen til Kræfter, men 1675—79 havde vi jo atter Krig med Sverige, og uagtet den ikke var nær ſaa ødelæggende for Danmark, idet den dels førtes heldigt og hæderligt til Søs, dels blev forlagt til Tyſkland og de tabte ſvenſke Provinſer, blev den fattige Almue dog haardt trykket ved Krigstjeneſte og Skatter. Af Kundgjørelſerne fra Prædikeſtolene (ſom hos Ryde kalder „Søn og Hellig Dags Intimationes paa Bonsiel oc Dallby Prædicke Stoler publicerede“, og et andet Sted „W. Sogens Kircke Tienisters Fortegnelſe“) ſkal her meddeles nogle Uddrag. Vi lære heraf blandt meget Andet, at Menigmand i de Tider ikke havde Almanacker, men hentede Kundſkab

---

*) Barel eller Barild bethder bar Bund, øde, ubebygget Plads (Molbechs Dialekt-Lexicon). Ringo har i et Vers „at bygge paa Barild“.

om Maaneskifterne, Formørkelser, Solhverv, Tævedøgn osv. fra Prædikestolen. Vi se ogsaa, at Præsten, som dog var en lærd og oplyst Mand, delte Jesper Ridesfogeds Tro (hos Solberg), at „Formørkelser ere visse Tegn, som sættes paa Solen og Maanen, naar der skal ske nogen Ulykke paa Jorden“.

Retsfikkerheden har været meget mangelfuld for 200 Aar siden, thi der er næppe nogen Søndag, uden at Præsten fra Stolen lyser efter stjaalne og røvede Sager, idet han truer vedkommende Ugjerningsmand med Kirkens Band. At Kreaturer stadig maatte esterlyses, kan ikke undre os, da Markerne for en stor Del laa i Fællesskab uden Hegn, og det allermeste af Jorden desuden var Skov eller Hede, hvor Kreaturerne gik løse med en Klokke om Halsen og mærkede ved Klip i Ørerne. Ildbrande vare meget hyppige, og da der ikke fandtes Brandforsikring, maatte de Brandlidte tigge sig frem. Mange af Gaardene laa Ryttere indkvarterede, og naar nogen Bonde ikke betalte Skatter og Afgifter i rette Tid, fik han en Rytter med Hest i Forpleining, indtil Betaling skete. Disse Ryttere vare her i Sognet Tyskere, og naar de gik til Alters, blev der for deres Skyld holdt tyff Gudstjeneste. Faldne Kvinder maatte staa aabenbar Skrifte, men Sædeligheden har dog næppe været bedre end i vore Dage, og selv Præstens Datter maatte i Huj og Hast holde Bryllup med Kapellanen, ved hvilken Lejlighed Provsten fra Haderslev, Her Christoffer Krahe, som skulde nyde Indtægten af alle Kirkeforretninger i Præsternes Familier, talte over det sindrige og smagfulde Thema: „Factum infectum fieri nequit“, o: „Gjort Gjerning kan ikke blive ugjort“. Moderen var det forøvrigt ikke gaaet bedre ved hendes første Egetskab.

Skolevæsenet var endnu i sin Barndom. Der var ingen Skolebygning, men Børnene mødte om Sommeren i Kirken og om Vinteren i Skolemesterens private Dagligstue („Dørens“), hvor Forældrene, som havde Skov, maatte bringe ham Brændsel. Præstens Formaninger fra Prædikestolen vare langt mere i Lovens end i Evangeliets Mand og vise især hen til Selvedes straffende Ild. Hermed stemmer det ikke godt, at næsten alle Afdøde erklæres for salige, hvilket gjerne begrundes ved deres Deltagelse i den offentlige Gudstjeneste. Forøvrigt har Præsten paa flere Steder indflettet sindrige latinske Vers, af hvilke det, hvormed han begynder det sidste Bind (1703) udtaler det Ønske, at han snart maatte kaldes hjem, og at hans Eftermand maatte have Naade til at blive lige saa længe i Embedet som han. Dette Ønske blev ikke opfyldt; de 3 føl-

gende Præster vare her ialt kun 23 Aar, og ingen af dem har efterladt nogenlunde læselige eller fuldstændige Kirkebøger, langt mindre saadanne Optegnelser som den gamle Johannes Rydes.

1678. Nyt Aars Dag.

Paa Søndag Morgen Tilig æffter flocken 2 fae vi det sidste quarter i Maanen. Det er paa Søndag h. Tre Kong Dag.

Fer. Epiphan. (o: S. Tre. K. Fest.)

Det sidste quarter i Maanen finge vi i morges hora post 2. Paa Lørdag æffter hora circa X fae vi Ny Maane.

Fer. I. Epiphan. 3 Dag er det Fab. Sebast. Dag. (20. Jan.) Safften kommer igjen i Træerne.

Paa Fredag er det S. Pavls Dag. (25. Jan.).

S. Septuag. Prædicke de Tydsst i Wonziel.

Heute nach 4 uhren werden wir den vollen Mondschein bekommen. Am Sonnabend haben wir das fest der Reinigung Marice aus dem Pabsthum her lichtmissen geheissen wird.

Den stæckarls qvinde Ann Henrichs d., der er hos Dorthe Tögers d. tilhuse, beklager sig, at de i fordags goer have taget hende et icke til fuld=bleget Dplod*) fra, som hængde paa gierden at tør= oc blegis; beder det mae igien lægges som det blegg tag: at gjør saa, du som togst det, at hendes fattig nøgen krop icke frysendes oc ilde gaaendes dig for vor herre skal bande!

S. Lætare (Midfaste). 3 Dag træder Solen i Bæderens Tegn oc för oss Vaaren oc för Aaret i Landet.

Den fattig Mand Peder Sæspersen i Skar=Lved, der hændes den stoore ulyck, at hans Salss (o: Stuehus) brænde av: beeder denne Menighed æffter Hærris Skick, om nogen hielp med Sædeforn, som skal i denne indgaaendes uge blifve indsamlet. Giver gierne i Jesu naum, saa oprettes det igien! Gud bevare os alle fra sliig oc Andre ulyck, for Jesu Christi skyld! (Seg gav 1 schip Byg).

---

*) Et Dplod eller Dplød (Oldnordist Upphlutr af Sluttr, Del) er den finere Overdel af en Særk (Molbechs Dial. Lexicon).

S. Palmarum. Band Søndag.

Peder Tøben lader liuse æffter en ny Bordbug, som bleff igaar bort tagen æfftermiddagen uden deres vindve paa gierden. Sens Hansens Spade borttagen i hans Tofft. Jacob Knuzen paa Straarup hans graa Klæd 3 M. 1 qutr oc hvis mere er, at hver mae nyde sin gierning. Guds vrede oc forbandelse er ofver dennem. De ere i unaade her i Verden saa længe til de bekiende sig oc gjøre Bood oc vederlag, om de kunde.

I denne Forbandedes Rolle er ocjaa hver i denne Meenighed har besvogen sin næste oc tagen hans goꝛ fra hannem, det maa være i hvad slags momt oc Goꝛ det er, King eller stort, derom her av Prædicestoolen er blesven liust.

Dominica Misericordiæ Domini (Anden S. efter Paaste).

Paa tilkommendes Fredag d. 19 Apriil skulle vi højtidelig holde den 1ste aff de 3 paabudene stoore Bededage, æffter Kongl. Maj. gudelige forordning: Kommer udi Faste, med Boodfærdige Hjærter til Herrens huus Samptlige, der komme kunde, oc bærer Gud Eders læbers offer med en sand Angerfuld syndsens fortrydelse. oc beeder, at det mae gae os vel, oc vi mae forskaanes for Krigens ødelæggelse, Sa endelig nae (beholden i næringen) den ynkelig Bestandig fred for Christi skyld. Amen. Dagen skal helligholdes oc 2 gange kircken besøges, men icke at den bygang eller sammenkompst mae skee om æfftermiddagen i de Brændevijns vraer, ey paa gaden af ungt foldc med Regelkost oc slikt; Men som Eders beester mae hvile den Dag, da hviler ocjaa I Eders legomer i stillhed oc tiener Herren med en hellig oc Gudfryctig omgængelse!

D. Jubilate (3 S. efter Paaste).

Paa Fredag skulle vi igien holde den 2den stoore Fast- oc Bede-Dag med lijge hellig Andact oc højtidelighed, som den første bleff holden: keedis icke at komme samptlige da til Guds huus, oc beder om velsignelse mindelig oc uden Affladelse, saa blifve vi bønørde. Oc kand forfares, at der vil paa sanne vor Bededag om afftenen klokken 6, naar vi har faet fuldmaane, begifve sig en stoer og Langvarendes formørkelse i Maanen, Gud lad dens vilt udseende langvarendes virkning være Naadig, oc icke føre større plage paa vores Land, end som vi kunde taale: Men meere bort-

tag den stoore plage oc Kijss, som henger ofver disse Lande! Amen.

S. vocem jucund. (5 S. efter Paaske).

Hans Hansen i Dalby ere 2 brune blæsse Hopper i gaar natt bortstaalne. Jens Hansen i Wohnsziel liuser æffter 1 forte graa Hest i 4de Mar.

Jess Laurik lader liuse æffter 1 hærbrun hop med en lang mod Jorden hængendes mærloek oc en Mørck brun hest som er bleven borte i vores skov, ginge mod Kockholm ved Kongeporten.

I. Pinke Dag. 2 goer æfftermiddag flocken halff 3 finge vi det første quarkeer i Maanen: lader sig ansee at gifve umildt Pinke veirlig, med fuct oc kulb. Paa Løfverdag er det Urbans Dag (25. Maj), der vil gjøre det koldt med skadelig frost oc veirlig.

D. I. post. Trinit. Paa Løfverdag er det Medardus Dag (8. Juni): Dersom æffter de Gamles Merck, det den Dag regner, da vil det gierne regne udi 4 uger, eller hvad slags veirlig er, vil følge 4 uger æffter, som fielden skal sla feil.

Æfftersom den stoore March befryctes, oc icke tviles hver har so vel sin Smørbyrd (o: Smørafgift til Præst og Degn) tilredd, da ville Sogne Mændene paa grandstæum (o: Nabomøde) om de ville paa oensdag middag æffter Prædicken yde Byrden førend Krigsfolkets March kommer, at icke nogle skulle lide Skade, som i fior skeede, at det blev staalen og fratagen dem. Matths Matthsøn i Frørup liuser æffter 1 Badmels Kiul (Kjole), som han tabte i goer paa gaden mellem Wonsil Kircke og Per Tæbjens gaard: at hand motte fae den igien. Har nogen aff vores Meenighed funden den, da fly den Mand hans igien oc tag en kiendelse med en god samvittighed heller, end beholde Kiulen med en bang samvittighed!

S. 5. Trin. 30. Junij.

I morgen Marle h. 2 fae vi det sidste quarkeer i denne maane, tyder at slute denne maanes udgang med Regn: det Gud ville naadelig gifve for sit h. nauns skyld. Paa Løfverdag morgen kl. 8 vil Hr. Prousten fra Gadersleff komme at ofverhøre ungdommen deres catechismum. formanes derfor forældre samt Skolemesteren at de hafve indseende med Børnene oc Tiunde (Tyende) paa det de

kunde læse ofver, komme siden til rette Tijd i Kircken oc lade vort geistlige øfrighed see deres opliusning, og Troens kundskab, hvordan vi her i Meenigheden læres oc lefve Christeligen.

D. 2 Julij. Mariæ Besøgelse.

Formanes at de som hafve smaa gaunløse Skole Børn, oc saa uflittig lade dem gae i Skole, at de udi 8 Dages hjem blifvelse forglemme hvad de udi forrige 8 Dage lært hafve, forældre ville lade dem komme i schole oc icke for en hellig Dags skyld der kand om ugen indfalde, dennem 5 Dage af skolen holde, hvorofver Skolemesterens Løn oc ophold svæces: værer ikke saa vedholden ved den skilling! thi den fae I udi børnenes lærdom med Eder af verden i himlen: og er Eders bedste skatt. — At bede 1ste gang for den Svangre Græfvinde, Amtmandinden til Hadersleff*).

Dom. XVI. p. Trinit.

Jacob Staphensen i Seest liuser nu 3die Mars igien ved Bands Krafft æffter dem, der have i hans have affplucket oc borttagen hannem hans hummel. Halffparten have de borttagen for 12 in 14 Dage, og den sidste Rest have de borthæntet for 4 in 5 Dage, oc det end saa uforstammet, at han har spaaret huor de her hijd til Byen have spilt af hummelen paa veyen. Saa som hummel oc Bier ville Ingen urettfærdighed være ved, icke heller en mands plou, da advares, at samme hummel icke nydes, men igien bæres: thi der en forbandelse hos, oc skal føre spott oc skængel for verden paa den, der sig gjør til Tif for en Ringe slick.

D. XIX. p. Trinit.

Æffterjom mig er en 2 Mars Run-veeder bortkommen, som oc et par stærcke og Gammel grijsse, oc her mumlis, at for andet gott foldt i lige maader blifve sligt smaa free borte, hvilket dog ikke kommer i ulfvens strube: da formanis tra sligt sig at entholde, med mindre mand icke vil befructe, at den tijd skal komme, de i saadanne usømmelige Snigvei

---

*) Greve Conrad Reventlous første Hustru Anna Margrethe, f. v. Gabel, Datter af Statholder i Kjøbenhavn Christoffer Gabel. Hun døde i denne Barselseng. Den yngste Datter blev gift med Grev Ahlesfeld til Langeland.

Ved sin anden Gemalinde Sofie Amalie f. Hahn blev Stor-kantsler Reventlou som bekjendt Fader til Kong Frederik IV.'s Dronning Anna Sofie, født i Haderslev 1693.

betreffis oc saa fae spott oc skam for verden ind af Døren paa det sidste. — Her Prousten i Sadersleff lader strengeligen tilsiige, at alle de, som have paa sig nogen plict til Kircken, Enten Jordskyld og leje eller Rentepenger, oc hvis Kircken tilkommer, at de Endelig inden S. Mortens Dag skulle det aflegge i det aller længeste, hvis icke skeer, da skal ved Nyter det blive fra dem pantet oc exsequêret. Oc Kircke-Regnskabet skal i det længste ved Mortens Dag holdes, thi hand skal i Kongens Renteri sende Regnskaberne strax æffter Martini ind, ofver alle probstiets kircker — At tacke Gud for Lante Rügens Erobring æffter den foreskreffne Formular aff Doct. von Stöcken, vores Gen. Sup.*).

D. XX. p. Trin.

Her findes en angerfuld Synderinde, som vil til Guds Bord oc afbeder inderlig sin Synd for Gud oc Menigheden: forarges icke, men seer ved, I som til Riødz oc Blodz lyst er gegenen, oc lærer af anderes ulyck at blifve klog!

Onsdag æffter XXIII. Trin.

Æfftersom Caren Mortens d. hafver i goer æfftermiddag gaet hjem fra mit Huss, oc fødte et naunløst Barn, nu befindes svag oc begierer Forbøn for sig til Gud aff prædicestolen, da bede vi Gud for hende, om hans ville er, hand ville gifve hende et Saligt Endeligt, naar det er Tijd, at hun ikke meer skal lefve i lættfærdighed til Guds børns bedrøvelse og forargelse, Amen!

D. XXIV. p. Trin. Dalby.

Æfftersom Kircke Gaarden med Egen Bekostning er nu blefven færdigt oc skal saa vel for Svin Brædzel (Koderi) som Folds grafvende Sodder (Græstør) paa Grafvone være hegnet og freedet: da ikke aleene advares Enhver som goer sidst aff Kirckegaarden at lücke æffter sig, men endoc, at ingen æffter den Dag understaer sig at grafve grøn Torff op aff Kirckegaarden, ved 2 Rdl brøde, hvo som hermed betræffes. Til advarsel oc æffterrettning forkyndes dem, at ingen skal ved vanfyndighed aarsage sig.

---

*) Nyen blev anden Gang i denne Krig erobret af Niels Juel 12—16 Sept. 1678. Christian v. Stöcken var Generalsuperintendent over den kongelige Del af Slesvig og Holsten 1677—84.

Wons. formanēs de der hafve Skolefærdige Børn at de nu lade dem flitig gae i Skole, nu Skolemesteren paa Egen Bekostning hafver til Bequemmelighed færdiget deres værelse. Eders anden næring oc skatt i skulle udreede, forgaer, men den lærdom i vender paa Eders Børn, er uforgængelig, oc bliver i Ewighed.

— Dorthē Laurik D. Pijge endnu bedes for, som er langvarig siug, at det kan komme til en Ende med hende.

D. XXVI. post. Trin.

I Morgen er det S. Carens Dag (25. Novbr.).

Paa Løfverdag er det S. Andersis D. (30. Novbr.).

Hans Gising liuser æffter En fort stiernet fræm skoet (∴ skoet paa Forbenene) hopp, med en kloek paa som befryctis at være hannem Infactig frastaalen. Har noget gott folck seet den nogenstædz i disse Tijder, eller den dennem motte endnu forekomme, da beder hand det at give tilkiende.

— Tonius Lauriken liuser for band æffter de 42 Aln. lærred i et styck, som hannem uden hans Døer blefve bortstaalen, Saa og ved Bandz Krafft liuser osver de medviydere oc hælere, at hvis de icke giøre derfor bekiendelse oc Boed, at vederlægge hannem hans skade, de skulle være i de forbandedes Tall.

Dalb. Liuses æffter en fort hoppe med en Klocke paa oc en Brun hest, skaaren et styck aff det højre øre, ere Beester fra Hjarup.

Niels Jensen liuser æffter et blaat oc hvidt blommet Sengflæde, som er blefven paa brylluppet i Nebæk forvildet.

II. Adventus. D. 8. Decbr.

Som paa Onsdag Solen gaer ind i Steen Bucens Tegh, oc paa Fredag er Luciae Dag, saa har vi da den længste natt og stæfeste (korteste) Dag, og skeer da vinterens Soel hverff til dagens forlængelse*).

— Mig er en udskaaen stoor hvijd Høvling (∴ Sogris) med mit gaards merck undløben, beder hvem det forekommer i skoven eller i Byen de ville mig det tilkiendegifve, vil det gierne med sliig og anden mag igien forskylde.

---

*) Indtil den 1. Marts 1700, da den gregorianske Kalender indførtes i Danmark, var Vintersolhverv den 11. Decbr.

D. III. Adventus.

For Schole Børn erindres, at det er S. Thomas Dag paa løfverdag *).

De Tveds Mænd beklage sig, at deres Toffte oc Plante-gaards gierder blifve saa uskammelige nedbrudt oc bortreven. formanis at undholde sig fra sliq usømmelig gierning. S, som har icke at hente brændsel med, værer om med laan oc mag, oc med gode Ord, at S fae lovlig Eder self noget hentet, thi den sliq i bryder ned oc bær hjem, kand dog icke længe vare.

Band-Søndag (IV. Adv.).

De Bandedes Rolle i Wonsjild.

1. De have tagen Ton. Laurikes 42 Aln. lærred udi 1 styck, oc de hælere sampt medviidere.

2. De der bortfloge og hentoge Anders Poulsens Eg inden gierdet i Segnet uden hans vjdsfab oc minde.

Mig er i denne æffterhøst bortkommen 2 ung Swijns griise oc 1 stoor udbødt hviid høvling. noch hafve de slagtet mig 1 2 Mars stoor oc fed Runveder og ladet et Runlam gae vild vausendis i stæd derfor **).

1679.

S. æffter Nytt Mar.

Sagten paa Kongl. Mai. vegne aff S. Sægermæster blifver til sagd, at møde ved Wonsjil Kircke paa Tijs dag morgen, hver mand med 8 Dags victualie.

D. Reminiscere (Anden S. i Faste).

Paa Fredag er det Benedict Dag (21. Marts), med hvilcken pleyer Blæst oc Storm at føre For Maret æffter sig.

Æffterjom Band Søndag nu tilstunder, da liuses oc formanis, de Lediggængere oc Dagdrifvere, de der enten gae i Sogne Mænds gaarde, saavel om natten som om liusdag, i folckenes fraværelse oc tage alle slags Smaahaande bort, lundsticker, lang oc stæket nauler, af vogue: Lienlig Effen Træ (o: Savntræ), Naur, hammer, Baand-kniff, Boor,

---

*) Børnedagen den 28. Decbr. blev i det 16. Aarh. helligholdt som Kirkefest til Minde om Barnemordet i Bethlehem.

***) Et Run-Lam er et Væderlam. Vaus betyder paa Vestjydsst tabt forvildet. Wolbechs Dial. Lexicon.

naptang (o: Knibtang) oc Rijsøyer, oc hves smaat Muffls
Løy meer være kand, hvilken Gøz de siden forfunkle til en
skiden Brændevijn- eller Toback-flug. Eller de, som andet
gott meere af gaardene bort slæbe oc forkomme for fromme
Indbyggere. Saa vel som de der hæle med Tienestfolckets
Byløb, fladder oc fylderi.

Advar derfor endnu faderlig, ved den h. kirkes Bindensøgels
krafft, alle de i slikt skyldig ere, at de endnu betijden (o: i
Tide) afstae saadan skammelig, udiervelig Snigvei, oc har
de staalen og hælet, da stiele og hæle de Sig icke meere: med
mindre de Endelig ville betreffes oc for verden gøres til
skamme: Sy at Guds formaledidelse skal følge deres Siæl
til Ewig Brede oc fordømmelse oc deres krop til timelig
hunger, umættelig Armod og Tiggeri!

S. Oculi (3. S. i Faste).

Det er Hans Kongel. Maj. Christloffligste anordning oc
Aller Naadigste befaling, at ved disse høistfarlige og vilt-
udseende Krigs Tijder, skulle 3 Allmindelige Bods- oc Bed-
rings fæst Dage paa 3 æffter hinanden følgende Freedage i
hans Kongerig oc lande med faste oc størreste andact holdis.
Saa tilsiges hermed den første, at den skal helligholdes paa
Tilkommendis Freedag, med Højmess oc Aftenfang, derfor
som Eder alle mact paa ligger, at I aff vor H. Herre mae
bekomme Eders Synders forladelse, Eders nærings velsignelse
oc til ved mact blifvelse, den saa lang æffter forlængede
ynskelige fred. Da lader see Eders Gudsfrøct større end
Kongens Bud oc kommer icke aff frøct for straff hos menni-
sker, men aff nidker Troens Andact til H. Herrens huuss,
Smaa oc stoore, oc beder med mig til Gud om fred, troer
med mig til Guds miskundhed at, hand vil høre vor Bøn,
oc tager ved med mig, at føre heræffter et helligt Liiff.
Saa vil Gud gifve oss hvad vi bede i Jesu naun. Amen.
Wons. Tiligen kloeken 6. Dalby kloeken mod X. Oc tager
Eders Børn med. At vi samptligen for vor Herre indfalde
oc beede om Fred oc velsignelse i voris næring.

Den 1 Bededag d. 28. Martii.

W. I æfftermiddag, naar I høre det ringer, saa kommer
samptlige igien til Gudz huus oc undholder Eder fra mad
oc gadeleeg denne Dag til aften i Krohuset. Thi det
giælder meere nu med vore Synder hos Gud at
forsone, end at øve syndig vellyst meere.

D. Meenigheden ville blifve tilstede, at vi strax kunde Aftensangen holde, oc saa denne Dag faste oc til afftenen i stillhed tilbringe. Sæe med ungt folckets sammen løbelse paa gaden udi leeg oc sliig lyst, eller i krohuse. Thi det giælder meere nu etc.

D. Lætare (Midfaste).

Efftersom Boris Land staer i største fare, oc det er den højeste nød, at vi ung oc gamle finde oss til Guds huus, oc med nidfær Bøn til Gud indflye, at dette ofver oss Svævende frigs veyerligt affvendis, Guds vrede formildis oc vi saa vel som Andre med en ærlig Bestandig fred mae lyckfalice gioris. Dissimidlertid ville den Almæctige mild færdelig velsigne de Kongel. vaben til vands oc Lands, at en saadan fred mae bekommes, oc vort gandske fæderneland mae for fiendlige ofversald oc all anden ødelæggelse oc forstyrrelse mæcteligen beskyttes.

Hvorfor da I skulle komme paa Freedagen til Guds Huus, lige ved de Tijder som i Freedags skeede, oc erindres endnu, at med samme Gudsfrøct oc Stickelighed sampt med Faste og stillhed Dagen skal mod afftenen tilbringes, icke at en part uforstandigt Tienestefolck tør understæe sig at pucke aff deres Madmoder strax æffter froo Missse deris Dauer. Der skal Ingen hafve sin Daur den Dag. Gud oc Kongen var jo meere end nogen (Caspar Bruns Tienestefarl) Tølperactig Compan, der vil sette husbond oc hustro i Rette oc vil til Guds oc vor Fastedags bespottelse andre fromme til forargelse kort ud hafve mad! O hvad viste Gud fordom alt for snart at mætte det gradige Tienestefolck, der var dragen med Israels Børn ud i Tieneste aff Egypten, der de endeligen vilde hafve fiødmad den Tijd de icke skulde hafve dette: Saa at der de finge det, satte det sig mellem deres Tænder, at de kunde icke fae det ned, oc da kom Herrens plage ofver dem oc de ode Døden derudi.

— Efftersom Jæb Staphensen i ødijs, nu en fattig mand, er hendet den store ulyck, at hans lade med korn oc free er saa pluzeligen i Thorssdag afften gandske affbrænd, der hand miste hans ploubeester oc 16 stude med andet smaa free. Da som icke aff hans folckets forseelse, ey heller ved Guds veyr aff himmelen er skeet, men Endeligen et udædiss Menniske har satt Ild pae huset, da bedis Gud, i alle om- liggende Meenigheder, hand vilde obenbare det menniske oc

flae hannem med forfærdelse, at han Ingensteds fand komme, men mae bekiende sig oc andre til æfftersiun blifve straffet.

NB. En slags Tienestefoldk, naar mand icke strax kan pibe op for dem som de det ville hafve, da tør de vel true med en rød hane: men vijd, O hvo Du est, at der er den helvedste Ild for dig igien, som er steil oc hiul, eller en Tærsmøgendis qual oc Endeligt!

Dalby. Den Dannemand Laurik Bærtelsen i Tveed lader idag anden Gang liuse for Bands gierning til Bekiendelse, hvo der har om natter Tijd, for den første Bededag, gaet ind i hans huus oc quastrøct ofveret Kars Bredde hans Brændevijns kedel: aff et vreed oc Skadebegierligt Sierte, de vilde icke slet stiale den, men forderfve den oc falde Gud i hans Dom, om hand skal velsigne gott folckes Rettfærdig næring, eller icke.

O hvor oc naar har Gud eller Ofriighed gifven dig low, at fordærfve Din næstes Gød? Du tørst vel sige Diefvelen har giordt det: oc Jeg tør sige, at Diefvelen har giordt det ved Dine hænder, oc icke Gud. Eller oc de Diefvels lemmer der for nogle Aar siden fick det lius saa underlig paa Begge Ender over stagens pibe brændendes. O farer icke vild med utidig Domme, Gud lader sig icke spotte! Gud aabenbar saadanne mørckhedens gierninger oc før dem til bekiendelse!

S. XXIII. p. Trinit. (23. Novbr.)

Æffter at Gud i Himmelen saa naadig hafver hørt voris Almindel'ige Bønner, nu udi 5 Aars Tijd*) om den ynslige Fred, saa ere vore Suck for Guds Throne indkommen oc Gud har Naadeligen sfiendket os den gyldne kiere fred, hvor for vi hannem icke tilfulde tacke kunde. Derfor hafver hans Kongl. Maj. Vor Allernaadigste Konning oc S. æffter hans høistberømmelige Gudsfrøct forordnet, at her skal i vore lande holdes en Almindelige frydes oc Tacksigelses fest paa tilkommendes 1. Advent Søndag. Befalis fordi, at hver Mand med sit ganske huus, de smaa med de stoore, komme til Kircken at tacke Gud for den Naadige skaansel,

*) Krigen varede kun 4 Aar, fra August 1675 til Sept. 1679. Freden i Lund med Sverige undertegnedes den 3. Sept. 1679, og i Fontainebleau den 2. Sept. Ludvig XIV. tvang Danmark trods de glimrende Seire til Søs, til at tilbagegive Sverige alle de erobrede Landskaber og Fæstninger. Kongen maatte ogsaa gjenindsætte den troløse gottorpste Hertug Christian Albrecht, hvis Land han havde inddraget 1676, kort efter at Griffensfeld var styrket.

vi hafve hafst oc giøre løffte at lesve vor $\text{\textcircled{S}}$. Gudfructeligen, at hand aldrig skal fae aarsag at reffse oss saa meere for vore Synders Skyld.

Dalby. Meenigheden fand forsamle sig flocken X. til kircken, oc de som have det fornødne, kunde nyde nogen Guds gafve førend de komme paa det vi kunde afften Sangs Prædicken ocjaa under et forrette, æfftersom denne festdag er en glædes Dag i Gud, og icke en fast Dag.

Wons. Her skal vor glædes-fest=Dags=Guds Tjeneste angaa strax tiligen i liusningen paa det afftensangs Gud Tieniste ocjaa for afften kan fuldkommes.

1681. S. XV. p. Trinit.

Gifves til kiende, at min Bæste vogn hest er om høj lius Dagen Kl. 2 i Regnactig veir fratagen aff Oberst Gams folck, 1 Corporal under Penz: Hendrich Adolph Broberg med 2 Ryttere hafvende under Oberst Gams hand pass paa 4 uger at reise til Segeberg, ridende paa 2 Brune hester, hvilke Ryttere tilfammen have satt en rød strastiernet ung hest uden for min hafve, forrencket oc sprenget bag ofver Lænderne, den jeg har optagen i min giemme, indtil Sagsens uddrag. Gud slae de udædiske farle med Blindhed oc frels mig oc alle fromme Christne for slige Tiufve oc Røfveres hand for Jesu Christi Skyld!

1682. IV. Advent.

Bores unge oc gamle folck mae vel diss h. Afftener glæde sig i Gud oc nyde Guds gafver rigelig til deres Legomers oc Aands forqvegelse, for denne sal. tijd vi har naet; men de maa icke ofverflødigen fylde sig oc larme den gandske natt med natte Sæde oc drucken Sang, om løbelse oc Slagsmaal, at icke deres lyst blifver til Mlyst, Guds for-tørnelse og fromme Menneskers forargelse oc de sijden for Driek siugdum neppe komme i Guds hus.

1683. III. S. p. Epiphan. (Helligtrekonger).

At bede Gud ville gifve lycke til denne ulfvejagt at det skadelige Diur matte liggis øde, oc vi fattige landsens Indbyggere matte nyde den Deel oc fæmon (o: Kreaturer) os ved Guds velsignelse fødis til auling oc næringens forfremmelse for Christi Skyld.

NB. De bekomme 2 ulfve, 1 Bildfatt, 7 Refve, 2 vild Svijn oc en skott Ulf undkom.

Fra Bornholms Sydøstkyst.

Af Glistrup.

Naar man staar inde paa de høje Klippebatter tæt nord for Kjøbstaden Nexø, der bære det lidet tiltalende Navn Helvedesbatterne, da ser man sig omgiven af en vild Bjærgnatur, et øde Lyngbegrovet af Klippepalter og Dale gjennemfuret Højland, hvor Mærkeligheder som Gamleborg, Skyttebjærg og Rokkestenen findes. Vandrer man da mod

Klittebatterne nord for Nexø.

Øyd, — der kan slet ikke være Tale om at kjøre over disse Højder — ser man Batter omkransede af Skove, og ud over disse en smilende Egn, med frodige Marker og Enge, Skove og Smaalunde; et vidtstrakt Dalstrøg, begrænset af Slamrebjærg mod Vest og Højderne ved Dueodden i Øyd. Ej langt syd for Nexø, opfanger Øjet dog snart langs Kysten en hvid Stribe, fremhævet af en foranliggende Hede-

strimmel; — dette er Sandklitterne, der her afløse Stenskysten, og fortsættes syd om „Landet“, dannende en flaaende Modsatning til Nordlandets Klippefjæer. Paa Højernes sydligste Uffald findes et fremspringende Punkt, som er et yndet Tilflugtssted for Omegnens Beboere, og hvor der gjærne en Gang om Sommeren afholdes en Folkefest, der bliver talrig besøgt, paa Grund af den saavel ejendommelige som vide og smukke Udsigt, man nyder herfra næsten i samme Udstrækning som fra de mere utilgængelige større Højder mod Nord. Af samme Marsag bliver denne Bakke oftere besøgt af Turister end noget andet Punkt paa Sydøstkysten. Og det er ej med Urette, at Stedet er saa søgt; staar man en heldende Sommerdag paa denne Klint, mens Solen kaster sine Straaler skraat hen over Klippebakterne og belhser det frugtbare, bebyggede Slette-
drag, der som et Landkort ligger udbredt for Øjet, indtil det taber sig i de fjærnere Klitbanker mod Havet i Syd, da danner dette tilsammen et Dobeltbillede af megen Skjønhed. Jeg burde maaste føre Læserne til de øvrige Seværdigheder i dette lille Bjærglandskab, hvor Klipper, taarnende sig paa Klipper, danner vilde og barokke Former; hvor bratte Fjældvægge og kuppelformige Bakkehæde ses, dannede saa at sige af en eneste Sten; men da blandt andet Gamleborg ligger langt inde i Landet, og denne korte Skildring kun er bestemt for Kysten — jeg har nærmest søgt herop for at paavise den bornholmiske Natur i en af dens fjældneste Afvevlinger fra Klippepartier til Klitformationer — saa lad os spare saadan Tur til en anden Lejlighed, og søge ned til den nære Kyst.

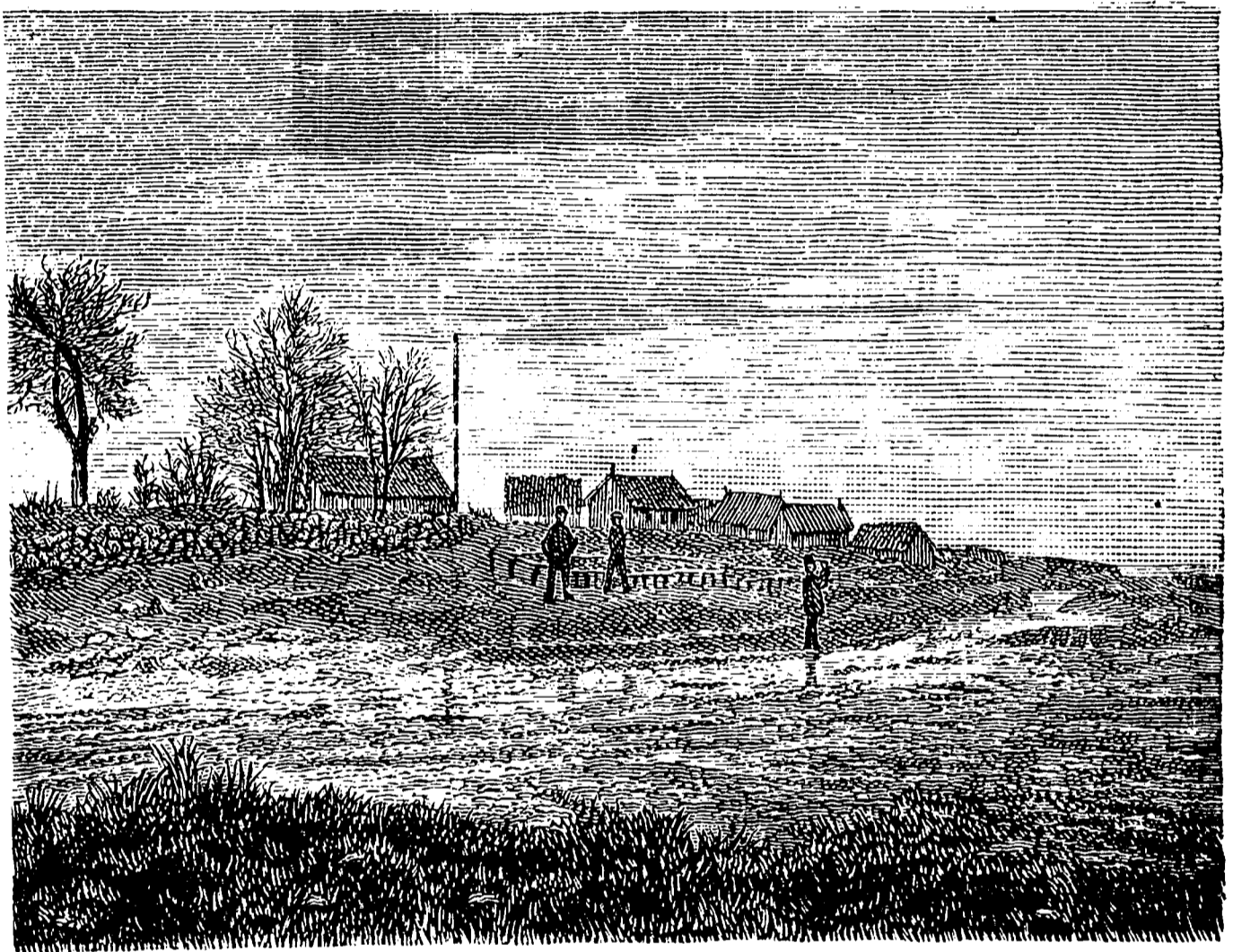
Gaar man fra Nexø langs Stranden mod Syd, ned efter Fisterlejet Snogebælt, da træffer man snart paa den saakaldte „Langeskanse“, der i over $\frac{1}{8}$ Mil's Længde strækker sig langs Kysten. Denne Vold, som bærer Spor af en betydelig Ælde, kan nu kun betragtes som en Fortidslevning af Dens mange tidligere Forsvarsværker, af hvilke den vist er den mest udstrakte. Udfør Skansen er Sandstenskyst, som her paa en kort Strækning afløser Granitten; men saasnart Skansen er passeret, ligger for os en Havbugt, paa hvis modsatte Side Sandklitterne hæve sig, med Snogebælt i Baggrunden.

I Modsatning til det øvrige blaa Hav viser Bugten sig med smaragdgrønne Bølger, der i afmaalte Dønninger rulle hen over det hvide Sand, hvis Reflex giver Sandet hin smukke Farvetone. Man søger helst ned til den vaade

Strand, der er lettere at passere end det løse flygende Sand mellem Stranden og de med Marehalm beplantede Klitter. En liden Bæk — kommende oppe fra Hundsemyre Mose bag Klitterne — siver gennem Sandet ud i Bugten; ... her træffes enkelte Pletter af Rvissand, der ghyger under Fødderne, men hvis ofte omtalte Farlighed, paa dette Sted dog næppe kan betragtes som andet end et Sagn.

Naar Bugten er passeret, maa man gennem de forøvrigt ikke høje Klitter, for at naa op til Snogebæk, der lig-

Snogebæk. Redningsstationen.

ger paa en Bynt af Kysten, til Dels omgivet af Klitterne. Her oppe fra viser sig ret Stedets ejendommelige Beliggenhed. Langt mod Nord, hinsides Nexø, ses den mørke, sønderrevne Klippebynt, som under Navn af „Maltkværnen“ strækker sig ud i Søen. Mod Syd øjnes kun de hvide skinnende Sandklitter, og ud mod Havet Brændingerne fra 2 undersøiske Rev, der naa temmelig langt ud og derfor ofte forarsage Strandinger. Det første, man da ogsaa træffer paa, naar Snogebæk besøges ad den Vej, er Red-

ningsstationen, hvor der findes saavel Baad som Ralet-
apparat. Formanden og Mandstabet til Betjeningen heraf
boer i Snogebæf, og ofte have de modig trodset Faren ved,
under Storm og høj Sø, gjennem den fraadende Brænding
med Redningsbaaden at bjærge Besætningen fra paa Stevne
strandede Skibe. Den tidligere Formand — Fader til den
nævrende — og hans Mandstab satte saaledes, paa en
Mand nær, Livet til under Udøvelse af deres farefulde
Hverv.

Snogebæf har i Beliggenhed og Udseende meget til-
fælles med vestjydske Fisterlejer. Sandet rækker saaledes
ofte helt ind i „Gaderne“, og Brudstykker af Brag ses an-
vendte hist og her. Kun naar man kommer op i den vestlige
Udkant, forandres Scenen, idet frodige Træer og Marker —
paa den for Bornholm egne brat veylende Maade — her
afløser det gylde Sand.

Til Badested egnede Snogebæf sig meget, paa Grund af
dens jævne Sandstrand med de friske Bølgeslag og den rene
Søluft. Paa Fortidsfagn er man her, som paa de fleste born-
holmske Egne, ikke rig, og de fleste Nutidsminder drejer sig
nærmest om Strandinger; man har saaledes derefter dan-
net sig en egen Tidsregning, som for Exempel: „det var
Maret efter den store Kugladning;“ eller „det var det Mar
vi havde saa megen Besvær med at saa Hollænderne bjær-
gede“ o. s. fr.

Forøbrigt hører Snogebæf kun til Bornholms mindre
Fisterlejer, men den huser — som alle Dens Kyster —
mange raske og uforsærkede Sømcænd, hvoraf nogle i deres
Ungdom gaa paa lange Rejser, og først naar de blive
ældre, rejse hjem til den fædrene Strand, hvorfor man
da ogsaa her træffer mange vidtberejste Mænd. Laxe- og
Sildefiskeri og noget Algerbrug underholder væsentligst den
lille Befolkning; dog har Stedet ikke haft ringe Indtægt
ved Strandinger. Der menes dog, at Strandingsstilsæl-
dene ej vil blive saa hyppige her nu, da Dueodde-Fyrene
opløse Farvandet. At dette dog, selv i klart Vejr, ikke altid
forflaar, ser man undertiden. Forrige Efteraar, en Aften
i Skumringen, stod jeg saaledes ved Nexø Havn; Vejret var
stormfuldt og Vinden fra Vest sprungen om til Nord, hvor-
for mange Skibe, som havde holdt sig under Østkysten, kom
lensende for Stormen og den høje Sø, forbi nordfra, for
at søge Læ syd om Den. En Del Søfolk stode samlede og
saa ud efter to af Skibene, som lige skulde passere Snoge-

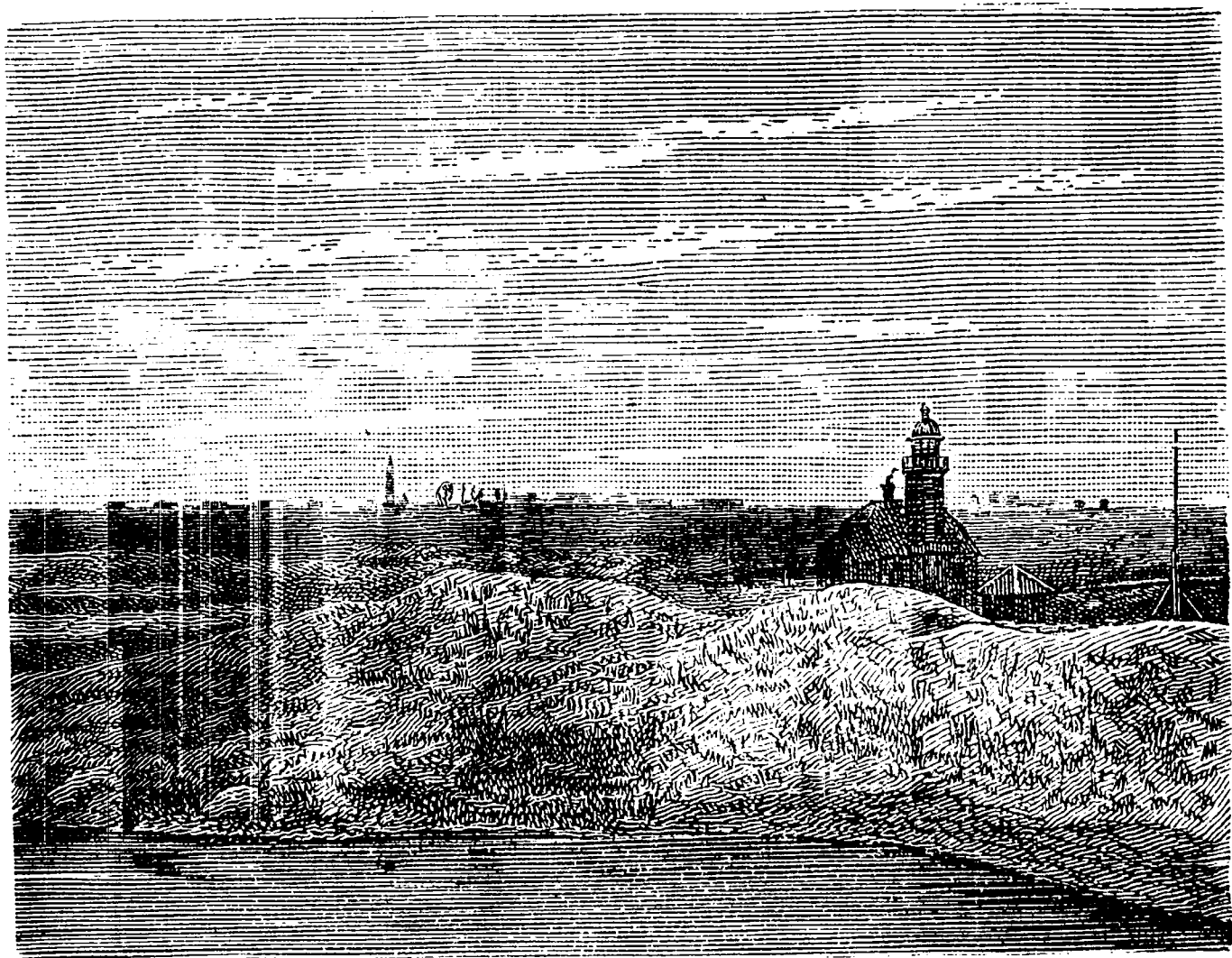
bæfphnten. De fleste af disse mente, at disse ikke kunde klare Revene, skjønt det for Folk, som mindre kjendte Forholdene, saa ud, som de vare langt nok ude tilhøes. Kort efter stødte de dog paa det forreste Rev, og fra Snogebæf blev kastet Raketter mod det inderste Skib, uden dog at kunne række, hvorfor Redningsbaaden gik ud derfra. Kaptejnen paa det yderste Skib, en Tysker, vilde dog endnu ikke forlade dette; han havde selv grebet Roret, da Brændingen jaes, og mente efter Fyrets Retning at være i det rigtige Farvand. Han paastod stadig senere, at det ikke var ham men Fyret, der var forkert paa det, idet dette stod for langt inde i Landet. Begge Skibene bleve Brag. Telegrafskibet til Rusland løber fra Snogebæf ud i Søen. I Stormfloden 1872 styllede Bunden af et formodet gammelt Krigsskib op paa Stranden; i Braget fandtes flere Kanoer med svensk Baabenmærke.

Fra Snogebæf fører Vejen til Dueodden op mellem Bøndergaardene, der her som næsten overalt paa Bornholm ligge spredte, men dog enkelte Steder ligesom har samlet sig i en Art Række, og derfor bære Navn af By, som Gadeby, Langeby o. s. v. Det er et ofte gammeldags Liv der rører sig i disse Egne. Her eksisterer saaledes endnu en Rest af de gamle Gildeslav. — En anden ejendommelig Fremtoning er, at man her ofte træffer Folk, som bære Spor af sydlandsk Oprindelse; især blandt Kvinderne er saadant stærkest fremtrædende. — Sagnet gaar, at Dens Sydkyst i hine Tider, som dannede Grænsen mellem Hedenskab og Kristendom, ofte led af Bøndernes Anfald. Maaſte have nogle af disse bosat sig her, og de sydlandske Spor derved blive forklarlige, thi Bønderne skal jo, efter Sagn, have været et fra Syden indvandret Folk.

Skjønt man paa Vejen fra Snogebæf befinder sig mellem „rige Bøndergaarde“, saa har man dog saa godt som stadig Sandflitterne for Øje. Det høje Fyrtaarn kan jævnlig ses, og snart ligger den smukke monumentale Bygning for os. Taarnet, der er et af Danmarks højeste og smukkeste, er for et Par Aar siden opbygget af en marmoragtig Blaagranit fra „Slamsbjerg“. Fyret er et saakaldet Blusfyr af første Orden. En Bindetrappe fører op til Hovedtaarnets Platform, hvorfra habes en vid Udsigt over Sydlandet; men Øjet drages stadig ned, hvor det mindre Fyr ligger mellem de hvide Sandbjærge; — men hvad der synes at ligge saa nær, set der oppe fra, er en lang Vandring gjen-

nem Sandet. Klitformationen er nemlig her næsten $\frac{1}{2}$ Mil bred.

En vid Strækning i de inderste Klitter er i de senere Aar tilplantet med Naaletræer, hvoraf en Del trives ret godt, og i broderlig Forening med Lyngen og Marehalmen, hjælper til at dæmpe det løse Sands vandrende Tilbøjeligheder. Plantningen og Klitterne er en udmærket Wildtbane, og her nedlægges aarlig et større Antal Harer og Ræve. Disse sidste skal dog paa deres Streiftog herfra, ikke sjældent kræve Tribut hos Bønderne; hvorfor en samlet Trop af Skytter

Sandklitterne ved Dueodde og det mindre Fyr. I Baggrunden det store Fyr.

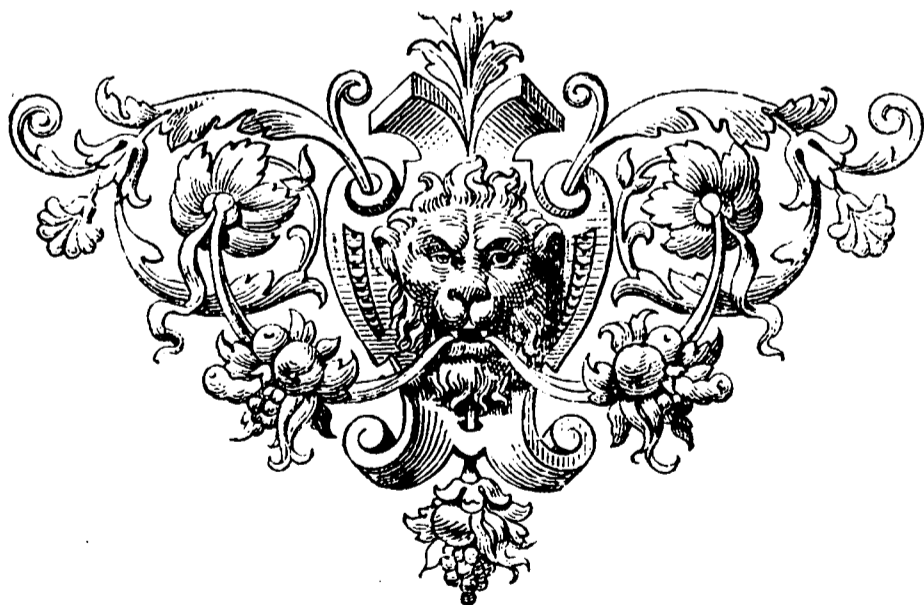
stundom foretager en Razzia mod Røveren i dens ubejssomme Regioner.

Det er en trøstesløs øde Natur, man 'er omgivet af paa Bejen ned til Bisfyret. Ingen Menneſtebolig opliver — ſaa langt Øjet rækker — det ørkenagtige Øde; og yderſt mod Syd, viſer Klitterne ſig ſom gigantiske ſammenhængende Sandbjærge; — ſaa enſomt ſtaa de der med deres toppede Tinder, ſom ſtode de ſom Bogtere ved det yderſte Hav.

Det mindre Taarn er paa Beton=Underlag opført i en af de vildeste Sanddale, man kan tænke sig. Paa en af Klitterne ligger Sirenebygningen; har man været der, vil vel enkelte endnu arbejde sig op over det yderste mægtige Klitbælte ned til Havet, — man staar da paa Dens yderste Sydpunkt.

Her udfor, fortæller Sagnet, skal flere af Kong Baldemars Skibe, som bragte Skatte hjem fra Gulland, ligge begravne i Sandet. Siden hine fjærne Tider, ere mange Skibe strandede paa denne Odde. En af de sørgeligste af disse Strandinger indtraf en Søndag for nogle Aar siden; idet et større Skibs Besætning, drivende paa Bragstykker, alle omkom for Kyttboernes Dje.

Havbreden her kan ikke i Storhed maale sig med Vesterhavet, thi trods den mægtige Klitformation, den vilde, øde Strand og Havfladens Uendelighed, mangler dog Vesterhavets haarde Bølgeslag mod Kytt. Vel kan Søen her, som hin sidst omtalte Strandingsdag, være i voldsomt Oprør, men i Almindelighed viser den sig i en fredeligere Stemning; — ja, om Sommeren kan den ligge saa smilende og farverig for Djet, som en Indsfjord. — Aar efter Aar bærer den da flere besøgende til Bornholm, hvoraf dog de fleste over Dens interessante Nordland, glemme dens ejendommelige Sydkyst.

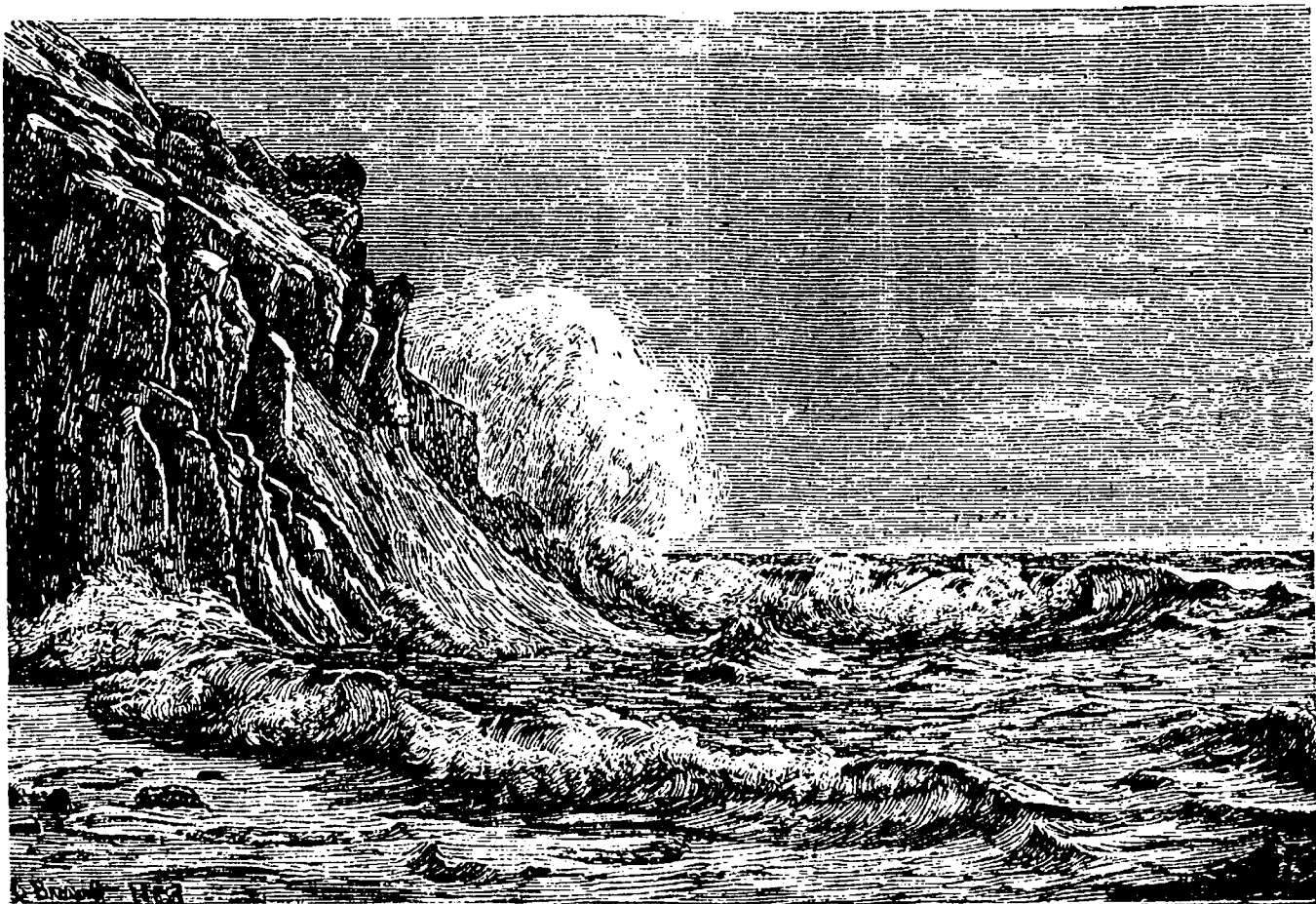

Fra Bornholms Vestkyst.

Af Glistrup.

Østlandsdamperen passerer Hammeren paa sin Tur vest-
ester! — vi staar paa Dækket og skue ind mod den stærkt
markerede Kyst, hvor Hammerens Forbjerg rejser sine mæg-
tige Klippemasser frem i de ofte saa stride Bænde. Scæne-
bugten afgiver idag ingen Læ for den forbiilende Sejler;
men det nye Fyrtaarn skuer lige roligt over til sin vis à vis,
det gamle Hammerhus, der med sine vidtløftige, halvt i Grus
sunkne Mure, paa sin Klippetop hæver sig paa den anden
Side af Bugten. En Boje ligger i Søen for at vare mod
Braget af en herudfor, for kort Tid siden mod Skjærene
forlist Dampskib. Dog det har ingen Nød! vor lille Dam-
per kjender nøje sin Hjemlands Kyst og dens farlige Bræn-
ding, der idag staar haardt mod Vestkystens stejle Klipper
og Skrænter. Især mod en noget fremragende Punkt, rej-
ser den sig i mere end almindelig Højde til glimrende Kas-
kader; — men Eftermiddagsjolen kaster sit milde Lys over
dens vilde Dans, og synes at forjette, at snart vil Bræn-
dingen lægge sin hvide Skumkappe; for at Besøgende uden
Frygt kan nærme sig den ensomme Klippesø, hvis Kyster
næsten overalt ere interessante og ikke mindst paa den Stræk-
ning af Vestkysten, hvorfra Maleren har taget sit smukke Billede.

Brænding ved Vestkysten af Bornholm, af S. H. Brandt.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønnebatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemouen, en Feraarsfantasi af S. Michaelsen, med 1 Illustr.; Prøbet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Afiane, En Reiserindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af E. Schrøder, med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Misundelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Dufels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre Duster, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; E. Dilling: Greven af Svedala, med Illustr. af C. Henningsen; C. Bloug: Mon han dog ej skulde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosenstand; B. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden, med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet, 24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Hencel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livsflavens Brud, en Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thomsen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: Et Glentefrig, med Illustr. af H. Tegner; J. Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Viggo Langer. 24 Sider. 10 Dre.
- 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R. Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sic: Elskovskjærnerne. Et Sagn fra Provence, med Illustr.; Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender du de Stille i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44 Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsstyggen, med Illustr.; J. Futtrup: Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B. Hansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af Anker Lund; B. Østergaard: Onde Dje, med Illustr. 48 Sider. 15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af Alf Schmidt; Anna Borch: Djæblen som Præst, med Illustr.;

(Fortsættes paa Omslagets 4de Side.)

- Elith Neumert: Bland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt;
 Ad. Langsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne,
 med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Øre.
- Nr. 32. B. Korfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af R. Gam-
 borg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr.
 40 Sider. 10 Øre.
- 33. Nassehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanten,
 af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine
 Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L.
 Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Øre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til
 Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dron-
 ning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Øre.
- 35. Naadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7
 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr.
 48 Sider. 15 Øre.
- 36. Den landsflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige,
 et Mønst Sagn, af Mogens Gynges. 9 Billeder. 28 Sider.
 10 Øre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbech; Hammershøi, en
 Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P.
 C. Toepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13
 Illustrationer. 52 Sider. 15 Øre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren;
 For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Born-
 holm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Øre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og By-
 vædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Kof; Svend
 Trøst Nr. 2, af Martin Kof; Hvad kan ikke Fanden hitte paa?
 Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Øre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder,
 24 Sider. 10 Øre.
- 41. Ricerlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af
 Chr Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af
 H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Øre.
- 42. Stjernerstud, af Birger Hansted; Gjedden, i sit Folkeeventyr,
 af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirke-
 gaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gynges;
 Lidt Mosaik fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder.
 46 Sider. 15 Øre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjøber paa engang for
 et Beløb af 4 Kr., erholder 10% Rabat.

Nr. 39

Pris: 1/2 Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

.Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

(Se Omslaget's indvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

- Nr. 1. Præstens Sommerpæcer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsén, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen; Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester King, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Kutteren Vilbanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer; Sjællands Nordvestkyst, af C. Jagd, med 2 Illustr.; Et Musæum, af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder. 72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley, af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald, med 6 Illustr.; Klosterjomfruen, af M. Heuckel, med 7 Illustr. 96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Altimøller“, af C. Jagd, med 1 Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Mølbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Heksen, historisk Fortælling, af M. Heuckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Rejsefitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr. 24 Sider. 10 Dre.

(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

Præsten Hans Madsen.

Af Beatus Dodt.

et var i den almindelige Oplysningens første Morgengry, paa den Tid, da Reformationens klare Lys begyndte at sprede Papismenes Mørke, da Præstevælden og dens Tyrani, der støttede sig paa Bankundighed, Dienforblændelse og Løgn, maatte vige for Sandhedens forfriskende og styrkende Bindpust, der adspredte den tykke mørke Taage, som bløtning hang over Nationen og hemmede dens Liv og Udvikling. Det var alt-

saar i hine Dage, da Luther fra sin Celle udslængede de Ord, som bragte Pavenes Stol til at vakle, idet de knuste største Delen af hans Magt, at det foregik, som vi skal fortælle. Trods den begyndende Dæmring har det maaskee ingenfinde seet mørkere og elendigere ud i vort Fædreland end netop paa hiin Tid, paa hvilken nemlig Evedragtens og Borgerkrigens Sværd rasede, da Mord, Bøld og Blindring hørte til Dagens Orden, og da det ene Parti i sin Forblindelse kaldte vor rovsyge, hadste Fjende Lydsken herind til Hjælp imod det andet.

Kong Frederik den Første var 1533 død paa Gottorp, hvor han sædvanlig opholdt sig, da han, som det hedder, elskede Hertugdømmerne mere end Danmark. Kong Christian den Anden daandede sig i sit Fængsel paa Sønderborg Slot, hvor han, idet han ikke var istand til at bryde sine Læster, dog ikke lod noget Middel uforsøgt, som kunde fremme hans Sag og atter bringe ham tilbage paa den Trone, han havde tabt. Landet var nu saaledes uden Konge, og da Rigets mægtigste Stænder, Adelen og Geistligheden, ikke kunde blive enige om Valget af en Konge, idet det første Parti ønskede Frederiks ældste Søn Hertug Christian af Holsteen, hvorimod Geistligheden helst vilde have den yngre Søn Hans, der endnu var et Barn, saa begyndte det menige Folk at lade sin Stemme høre, og i sin Fængsel efter at faae den fangne Kong Christian den Anden tilbage, der altid havde vist sig som dettes Beskytter og Ven, brød det ud i aabenbar Oprør paa mange Steder, og i nogen Tid tegnede det til, at dette vilde gaae af med Seiren. Fra sit Fængsel havde Christian den Anden lovet Nybækkerne Eneret paa næsten al Handel i Norden, naar de

vilde staae ham bi, og loffet ved dette og andre store Bøfter, forlangte disse først, at den affatte Konge skulde løslades af sit Fængsel; men da det danske Rigsraad ikke vilde indvillige heri, saa sendte de en Armee under Grev Christoffer af Oldenborg ind i Holsteen, som, efter i nogen Tid der at have skjændt og brændt, pludselig gik over til Sjælland. Her grebe strax Borgere og Bønder til Vaaben, og idet de forenede sig med Thydsterne, droge de fra Sted til Sted ødelæggende Adelsens Gaarde og Slotte, forsaavidt denne ikke vilde slutte sig til dem.

I denne Nød samlede endeel af Rigets Adelsmænd i Hjallesø Kirke i Fyen, hvor de valgte Christian den Tredie til Konge, hvem de strax ved et Gesandtstab underrettede herom, idet de tillige bad ham om Hjalp. Da Borgere og Bønderne paa Fyen erfarede dette, brød Stormen ogsaa ud der, og dragende fra Herregaard til Herregaard ødelagde og brændte de, hvor de kom frem. Nu sendte den nyvalgte Konge sin Felt-herre Johan Rantzau med et lille Troppeskorps derover, som efter at have slaaet Folkehæren ved Fauerskovs Banker atter forlod Landet for at drage til Holsteen. Aldrig saasnart var han borte, før Grev Christoffer med Lybækkerne gjorde Landgang paa Den, overrumplede og indtog ved Forraderi Nyborg og flere Byer, hvorpaa han gjorde sig til Herre af Landet. Nøden og Landflygtigheden steg nu til det Høieste, da Thydsterne i deres Overmod og Rovlyst hverken staaede Ven eller Fjende, men hærgede og udsugede Landet paa den mest barbariske og radselsfulde Maade.

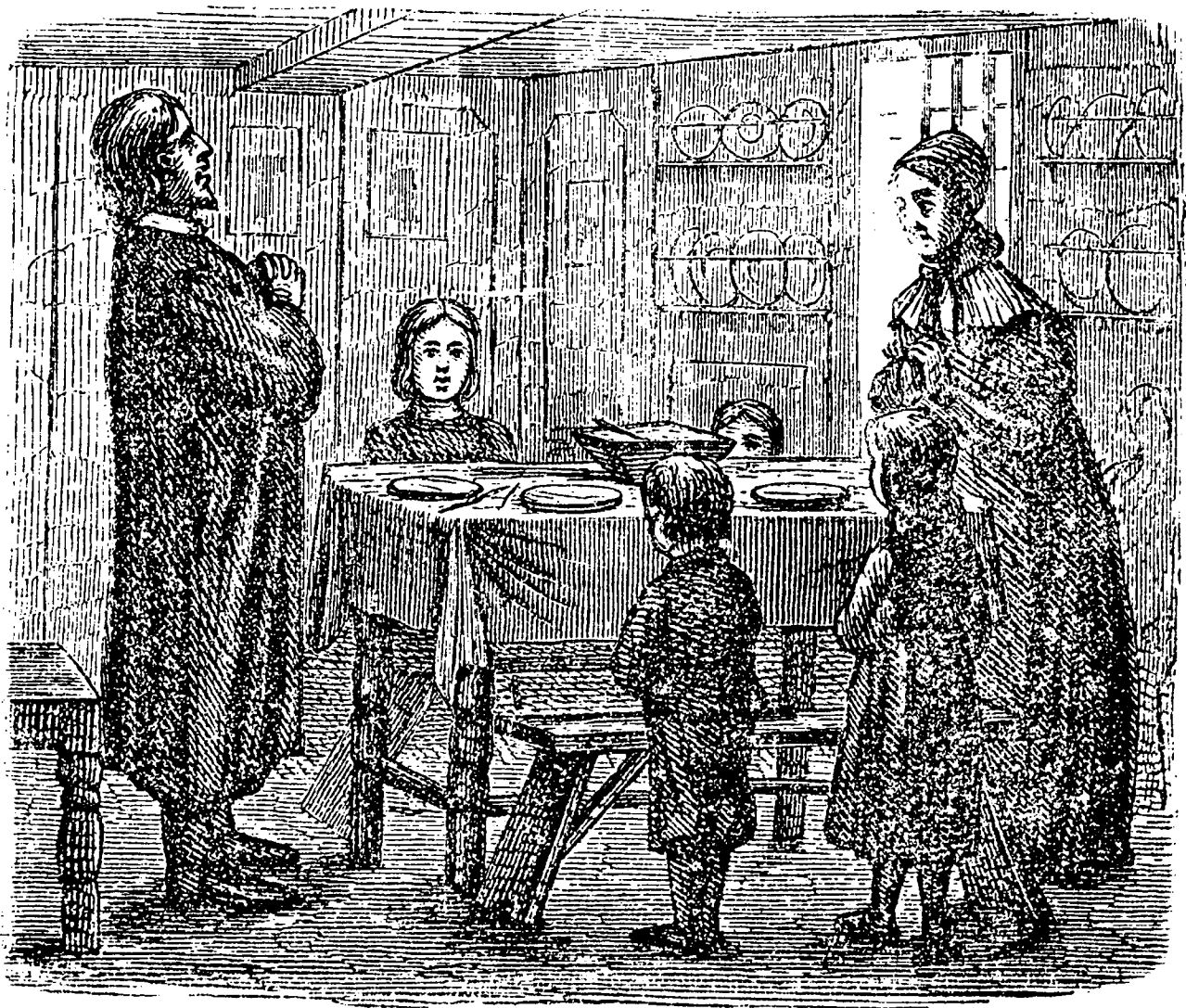
Saa tungt det var for ham, havde dog Kong Christian den Tredie hidtil ikke seet sig istand til atter at komme sine Venner til Undsætning; men endelig slog Gjengjældens Time, og den 20de Januar 1535 landede Johan Rantzau atter med en lille Hær ved Hellenæs. Saasnart Grev Christoffer erfarede dette, samlede han sine adspredte Tropper og forstærket med en Hob Borgere og Bønder mødte han Johan Rantzau ved Tjeldsted. Efter en fortvivlet og haardnakket Kamp led han imidlertid her et overordentlig Nederlag, og efter at have mistet tre tusinde Mand og Størstedelen af sit Skyts og sin Bagage, kastede han sig ind i Alsens, hvor han nu blev beleiret af de kongelige Tropper.

Et Dieblif saae det nu ud, som om Fred og Orden skulde vende tilbage til det ulykkelige Land, idet Alle nu kappedes om at hylde Kong Christian den Tredie; men da ankom pludselig f. i. s. Lybække Tropper til Nyborg, med hvilke Rødslerne, Mord

og Plyndring begyndte forfra, og det syntes nu, som gaves ingen Redning mere, som var det ulykkelige Land hjemfalden til Ødelæggelse og Undergang.

En Aften paa denne Tid sad i Præstegaarden i Svanninge eller, som Byen paa hin Tid kaldtes, Svanevig, Præsten Hr. Hans Madsen med sin Kone og Børn om Aftensbordet,

paa hvilket Svælsnaberens, et stort Fad Grød, var fremfat. I Stuen saae det tarveligt, ja næsten fattigt ud; men Alt vidnede ikkedestomindre om, at en ordentlig og dhgtig Husmoder her førte Regimentet. Det store malede Fyrrebord samt Bænke omkring samme vare skurede og hvide som Snee; paa de falkede Vægge var i siirlig Orden anbragt en Mængde gude- lige Billeder, og paa det med røde Muursteen belagte Gulv var strøet friskhakkede Granqviste; i de lave Vinduer, hvis smaa Ruder vare indfattede med Bls, stode Gyldenlaffer og Krusehynte, hvorfra en liflig og forfriskende Duft udbredte sig over hele Værelset, og fra Nækkerne, som vare anbragte paa Pillerne imellem Vinduerne, skinnede Tintallerkener og Fade saa blanke som Solv.

Præsten, der var en kraftig og stærk bygget Mand i sin bedste Alder med et smukt, aabent Ansigt, hvorfra et Par milde, trofaste Dine lyste, havde netop endt Børbønnen og givet det af Børnene længselsfuldt forventede Tegn til, at nu kunde Maaltidet begynde, da der blev banket paa Døren og Ridder Jakob Hardenberg, Herre til Hvedholm, Sandholt og Arreskov, traadte ind. Det var en høj, svartbygget og bredskuldret Mand, hvis hele Væsen samt det frække, dristige Udtryk i hans Dine vidnede om, at han baade havde Lust til og forstod at bruge det svære Slagsværd, som hang ved hans venstre Side.

„Guds Fred og god Aften,“ sagde han, idet han gav Præsten sin Haand og nikkede venligt til hver Enkelt af Familien, der fuld af Ærbødighed havde reist sig fra Bordet. „Nei,“ vedblev han, „det er ordentlig en Trøst og Opmuntring i disse svære Tider at see en saa blomstrende Familie omkring det fulde Fad.“

„Jeg takker Gud for Bessjærelsen, strenge Hr. Ridder,“ svarede Præsten, „og vidste jeg kun, at Mange her i Landet delte Lod med mig i dette Dieblif, da skulde Herrens velsignede Gave munde mig bedre end desværre nu er Tilfældet.“

„Ja, ja, I maa sige det, Hr. Hans, thi Enhver, hvis Hjerte ikke er af Steen, maa føle den bittreste Sorg og inderligste Medlidenhed over al den Sammer og Elendighed, hvortil ogsaa kommer Blufelen over de Fremmedes forsmædelige Nag, hvorunder vi sukke. Dog,“ vedblev Ridderen med harmfuld Stemme, idet han stødte sit Sværd mod Gulvet, „Maalet er vel nu snart fuldt, og Seirens Sol vil vel ogsaa smile til os, lad den saa end staae op af et Hav af Blod. Jeg ønskede iøvrigt gjerne,“ fortsatte han i en roligere Tone, „at tale et Ord med Eder under fire Dine.“ „Jeg staaer til Eders Tjeneste, Hr. Ridder,“ svarede hin, idet han hastig aabnede en Dør og ledsagede ham ind i sit Studereværelse. „Formaaer jeg at være Eder til Tjeneste,“ vedblev han, da de nu vare alene med hinanden, „saa beder jeg Eder, høibaarne Herre, at være forsikkert saavel om min gode Villie som om min Trofskab mod Eder.“

„Det er jeg, min kjære Hr. Hans, og det har jeg altid været. Jeg veed, at I er en retskaffen og hæderlig Mand, samt at I er vor nyvalgte Konge tro og hengiven, ihvorvel de fleste af Eders Embedsbrødre vel helst saa, at Valget var falden paa Prinds Hans.“

„Alt en stor Deel ønskede det, Hr. Ridder, veed jeg vel, dog formaster jeg mig ikke til at sige det om de Fleste. Blev

Prinds Hans, der endnu er et Barn, opdraget i den katholske Bekjendelse, hvilket Meningen af hans Balg vel skulde være, da vilde det være en stor Ulykke for Landet, og vi vilde da atter synke ned i Papismens Mørke, hvorfra vi nu med Herrens Hjælp have beghndt at arbeide os ud. Vor unge Konge, hvem Gud bevare, har jo derimod antaget den rensede Være, og er, som jeg hører, en mild og naadig Herre."

"Tilvisse, det er han, og da der ikke kan være Tale om ham, der fra sit Fængsel paa Sønderborg har kaldet vor værste Fjende herind i Landet, saa maae vi takke Gud, som bevægede Hertug Christians Hjerte til at modtage Balget. Det var imidlertid ikke for at tale derom," vedblev Ridderen, "at jeg forsthyrede Eder ved Eders Kvældsnavne. I har vel erfaret, at Rybækkerne have faaet Suffurs fra Sjælland, og at de nu atter ere mandstærke og de kongelige Tropper overlegne."

"Desværre ja, høibaarne Hr. Ridder, sligt Ulykkes-Budskab har jeg fornummet, og næsten kunde jeg i min bittre Rvide og Hjertes Harmes fristes til at nedbede Himlens Forbandelse over disse Belials Skarer."

"Nu, min kjære Hr. Hans," svarede Ridderen smilende, "kunde I dermed tilintetgjøre dem eller slaae dem til Jorden, saa var Synden ikke større, end at den vel kunde bæres, hvorvel vi jo ellers Ingen tør forbande. Jeg formener imidlertid, at der vil skarpere Gud til den Slags Hoveder, og derfor er det, at jeg med flere andre Adelsmænd have forenet os om at samle en saa stor Styrke som mulig og med denne drage Hr. Johan Ranzau, som jo ligger for Afsens, til Undsætning."

"Derfor velsigne Eder Gud, høibaarne Hr. Ridder, og han skjænke Eder sin mægtige Bistand, uden hvilken dog al vor Gjerning intet baader. Jeg er desværre ingen Krigens Mand og har aldrig lært at føre Bærge," vedblev Præsten, "men til at udfylde et Hul i Rækken kunde jeg maaskee sagtens bruges, og er det det, I mener, Hr. Ridder Jakob, da er jeg med Glæde villig til at følge Eders Banner for at gjøre den Rytte, jeg formaaer."

"Nei, nei, min kjære Hr. Hans!" udbrød hin. "Sligt kunde visseelig ikke falde mig ind, ligesaalidt som jeg kunde tænke paa at rive Eder bort fra Eders Gjerning, netop i dette Dieblis, hvor Enhver saa haardt kan trænge til at høre Guds Ord for deraf at hente Trøst og Opmuntring. Nei den Tjeneste, jeg er kommen for at forlange af Eder, gjør vel Fordring paa Eders Klogskab og Snille, men ikke paa Eders Dhygtighed som Soldat. Som sagt, jeg drager Johan Ranzau

til Undsætning og det nu om et Dieblif, men da jeg tager alle mine Huskarle med, saa bliver der Ingen anden tilbage paa Gaarden end den gamle Foged. Da jeg nu maa befrygte, at vi under min Fraværelse ville faae Besøg af Tydskerne paa Gaarden, som sikkerlig ikke ville handle lempelig med min Eiendom, saa vilde jeg bede Eder om, paa et sikkert Sted at skjule mit Guld- og Solvtøi, som jeg med samt endeel Penge og vigtige Dokumenter har indpakkert i en Kiste og medbragt hertil. Jeg kunde nu vel ved selv at gjøre dette have befriet Eder fra den Fare, som mulig dermed kan være forbunden, og jeg skulde sikkerlig ogsaa have gjort det, dersom jeg ikke maatte befrygte, at det ikke vilde blive mig muligt at iværksætte dette saa hemmeligt, som nødvendigt er."

"Hvad det angaaer, høibaarne Hr. Ridder, saa kan I sikkert stole paa mig, og intet menneskeligt Die skal see, hvor jeg forvarer Eders Skat, og heller Ingen vil vel nogensinde falde paa, at I har betroet den Sag til mig."

"Saa faaer I Tak, Hr. Hans. Gud være med Eder, og han give, at vi snart atter maa mødes i Fred og Glæde." Med disse Ord rakte Ridderen Præsten Haanden, hvorefter de skiltes, efter at han først havde overgivet Kisten med Alenodierne i dennes Bærge.

Da Præsten var bleven alene, overveiede han med sig selv, paa hvilken Maade han bedst skulde udføre det ham overdragne Hverv, og kom derved endelig til det Resultat, at det vilde være sikkest at indmure Skatten paa Herregaarden selv. Ud-gaaende fra den Forudsætning, at mulig et eller andet forræderisk Die havde iagttaget Ridderen, og at Nogen saaledes kunde være kommen til Kundskab om, at Kassen befandt sig i Præstegaarden, bragte ham paa hiin Tanke, idet man da mindst vilde falde paa at søge den hist. Men selv om dette ikke var Tilfældet, saa var det dog mindre rimeligt, at den kunde blive funden i det vidtløftige Slot end paa ethvert andet Sted.

Efter at have taget denne Beslutning, begav han sig endnu samme Aften, efter at det var bleven mørkt, op paa Slottet, idet han tog Kisten under sin vide, folderige Kappe.

Med sin Indtrædelse her mødtes han strax af den gamle Foged, der ængstelig og urolig ved Tanken om at skulle være ene i den store Bygning kom ham imøde, idet han, som han sagde, af Alt var mest bange for det Spøgeri, hvoraf Gaarden var hjemføgt.

"Derfor, min kjære Foged," svarede Præsten, "er jeg

ogfaa kommen, idet jeg haaber, det skal blive mig muligt at befrie Eder derfor."

"Saa være I hjertelig takket, velsærde Hr. Hans," udbrød Fogeden glad. "Net ofte har jeg talt til Ridderen derom og mindeligt bedet ham om at paakalde Eders Hjælp, paa det I ved Ordets Magt kunde nedmane de onde Aander og skaffe os Fred; men han har altid formeent, at om I end var dydig og reenlivet nok dertil samt i Besiddelse af det fornødne Mod, saa manglede Eder dog den rette, ægte Cyprianus, hvori Formularen staaer trykket med flammende Bogstaver."

"Det vilde vi faae at see," svarede hin, "og naar I vil lade mig være ene en kort Tid histnede i den grønne Stue, saa vil jeg dog probere, hvem der er stærkest, Djævelen eller jeg."

"Gud frie os naadig vel!" udbrød Fogeden trædende et Skridt tilbage, idet han korsede sig, "der tog I et forfærdeligt Ord i Eders Mund. Ja, ja," vedblev han, "ham var det og ingen Anden, som forleden Aften mødte Sorgen Kytter i det Dieblif, han vilde træde ind i den grønne Stue, og som foer ham forbi som et Bust, der slukkede hans Laterne, hvorefter der udbredte sig en saa kvælende og forfærdelig Stank, at den endnu i lang Tid efter stod Sorgen for Bryttet. Men hvad jeg skulde melde om," vedblev Fogeden, "vil I virkelig bevise Herren og os Alle den Tjeneste, at frie Huset fra dette Røgleri, saa vilde jeg dog indstændig raade Eder til først at røge med Ryssetande, hvilket, som man siger, skal nedstemme og berolige selv de mest uregerlige Aander."

"Raadet er ikke daarligt, Foged, og jeg skal benytte mig deraf, maaske kan dog idetmindste den ene onde Lugt fordrive den anden," svarede Hans Madsen, idet han nu tog Laternen fra Fogeden og skred hen imod det betegnede Værelse, til hvilket hiin vel vogtede sig for at følge ham. Her lukkede han Døren omhyggelig efter sig, hvorpaa han strax begyndte paa Udførelsen af sin forud lagte Plan.

Med et Brækjern, som han havde medbragt, løftede han Jldpladen op i den store aabne Kamin, derpaa brød han de to øverste under denne liggende Lag Steen op, hvilke han omhyggelig lagde til Side i samme Orden, som han havde udtaget dem, hvorefter han i Underlaget, som bestod af sammenstampede løse Kalk- og Muurbrokker, udgravede et Hul af Ristens Størrelse, hvori han nu nedsatte denne. Derefter bedækkede han den atter med et lille Lag af Gruset, satte Stenene igjen paa deres Plads, idet han opfyldte de Mellemrum, som

nu var opstaaet imellem disse, med Sod fra Kaminen og lagde saa tilsidst Kaminpladen over det Hele. Da Alt nu saaledes var bragt i Orden, kastede han et prøvende Blik paa sit Værk, og da han derefter følte sig overtydet om, at intet Spor var tilbage af, hvad der var skeet, og at Hemmeligheden saaledes var godt bevaret, forlod han endelig Værelset.

Nede paa Gangen tæt ved Udgangsdøren kom Fogeden ham skælvende af Angest imøde.

„Naa, Herren skee Tak,“ udbrød han, at I er kommen velbeholden tilbage. I Hjerte-Angest og Rvide har jeg lyttet, om intet forfærdeligt Brøl, intet Knald eller anden gyselig Larm skulde lade sig høre.“

„Men Alt gik stille af, og som I seer, slap jeg endogsaa for at faae Halsen vredet om,“ tog Præsten Ordet. „Den onde Frister er imidlertid nu manet ned i Grunden, og med Guds Hjælp skal kun den kunne løse ham, som har Ret dertil.“

„Svært har dog Arbeidet været,“ sagde Fogeden i en taknemlig Tone. „Sveden løber Eder jo ned over Ansigtet, og, ja du forbarmende Gud, Eders Hænder ere jo ganske sorte.“

„Slig Gjerning er ikke reenlig, min fiære Foged, og ved den Onde eller hans Haandlangere rører man ikke uden at sværte sig. Naa, nu faaer I have Godnat, og som jeg haaber, skal nu Intet forstyrre eders Søvn.“

„Saa har I sandelig gjort en god og velsignet Gjerning, vellærde Hr. Hans,“ raabte Fogeden efter denne, der allerede nu var ude i Gaarden, „og ved næste Slagtning skal jeg vel sørge for, at et godt og fedt Stykke bestjæres Eder.“

Hvad Ridder Jakob Hardenberg havde forudsagt, gik et Par Dage efter rigtig nok i Opfyldelse, og en tidlig Morgenstund indfandt sig paa Sandholdt en Skare lybestke Ryttere under Anførsel af den svenske Erkebiskop Gustav Trolle, der selv fordreven fra sin Bispestol nu af Grev Christoffer var bleven indsat til Biskop i Tjen istedetfor den af ham forjagne Biskop Knud Gyldenstjerne.

Paa Slottet blev nu Intet skaanet af den vilde, rovløstne Skare, som, efter først at have beruset sig i den foresundne Viin og det stærke Ol, sønder slog og ruinerede Alt, hvad de ikke som Bytte kunde slæbe med sig. Imedens dette gik for sig paa Borgen, drog Erkebispens med en lille Afdeling Ryttere ned til Præstegaarden. Denne blev strax omringet saaledes, at Ingen hverken kunde komme ud eller ind; hvorpaa Bispens tilligemed en Officeer forsoiede sig ind til Præsten, der i sin Stue ventede paa, hvad der nu skulde komme.

„Er I Præsten Hans Madsen?“ spurgte Bispens i en myndig Tone, idet han tog Sæde, medens hin frygtløs, men dog i en ærbødig Stilling, blev staaende foran ham.

„Det er jeg, og som jeg haaber med Gud og Gæren.“

„Nu vel,“ vedblev Bispens, „saa vil jeg lade Eder vide, at jeg er Eders Biskop, Gustav Trolle, hvem I fra nu af i Et og Alt har at være hørig og lydlig.“

„Hvad dette angaaer, høiærværdige Herre,“ svarede Hans Madsen, „saa maa vel Eders Ord staae til Troende, ihvorvel jeg ikke, hvad ellers Lands Skik og Brug er ved slike Leiligheder, har faaet Brev og Segl derpaa, og derfor indtil dette Dieblif stod i den Formening, at min rette Herre og Øvrighed var den høibaarne Biskop, Hr. Knud Gyldenstjerne.“

„Da vil I vel ikke paastaae,“ raabte hin, at være uvidende om, at han som Meneder og Oprører er affat fra sit Embede og forjaget fra Landet?“

„Om jeg end, høiærværdige Hr. Erkebiskop, veed at han ved Magt for Diebliffet er affat, saa veed jeg dog ikke, om dette er skeet med Lov og Ret, hvilket da, dersom dette ikke er Tilfældet, ikke kan bevæge mig til at bryde min Ed og Pligt til ham.“

„Men fra begge Dele løser jeg Eder i Kraft af mit hellige Embede,“ raabte Bispens opbragt, „og jeg vil sige Eder, Hans

Madsen, at jeg baade er i Besiddelse af Evne og Villie til at forstaae mig Lydighed. Ved dristig Tale og store Ord skræmmer I ikke mig, og jeg skal vel vide at bøie Eders stive Nakke.

Om I skal forblive i Eders Embede eller ei, vil saaledes afhænge af, om I ydmyg og nidkjær vil rogte Eders Raad samt dernæst i alle Maader vil fremme min Villie og det, som jeg anseer for at være til Kirkens Gavn."

"Jeg ønsker sikkerlig at forblive i mit Raad, høiarverdige Hr. Erkebiskop," svarede hin frygtløs, "saavel af Hensyn til min Menighed, som til min talrige Familie, idet jeg dog haaber til Gud, at den Gjerning, som maatte fordres af mig, eller de Forpligtelser, som paalægges mig, ikke maa staae i Strid med min Samvittigheds Bud."

"Derom kan der ikke være Tale," svarede Bispen i en mildere Tone, "og slikt Forlangende maa I ikke tiltroe mig. Hvad der nu først og fremmest vil blive Tale om, det er om den borttrømte Ridder Jakob Hardenbergs rørlige Gods, hvilket skal beslaglægges til Kirkens Brug, og om, paa hvilket Sted han har skjult det; der siges, at I veed Besked."

Saa havde dog altsaa virkelig en Forræder beluret Ridderen, og Præstens Forsigtighed saaledes ikke været omsonst. Et Dieblif stod denne som lynslaaet ved Biskoppens Spørgsmaal, og idet en Ahnelse om tunge Lider, Sorg og Nød sneg sig igjennem hans Sjæl, vaklede han et Dieblif imellem fine forskjellige Følelser. Snart gjenbandt han imidlertid Rigevægten, og idet det nu stod lyst og klart for hans Syn, hvilken Vei han skulde gaae, hævede han modigt sin Hænde og kastede et frimodigt Blik paa Biskoppen.

„Hvad Hr. Ridder Jakob Hardenbergs rørlige Guds angaaer,“ svarede han, „saa bliver det nok i dette Dieblif, saa vidt jeg nys erfarede, bortslæbt og ødelagt af Eders egne Svende, og disse maa vel da kunne give den bedste Bæfted om, hvor det henflæbes.“

„Meente jeg dette, samt den Straf og Hjemføgelse, der overgaaer en Forræders Huus,“ udbrød Erkebispem, hvem Blodet atter steg til Hovedet, „saa havde jeg ikke henvendt mig til Eder; thi til at bedømme min Gjerning er I for lille og ringe. Nei, jeg veed, at Ridderen paa et hemmeligt Sted har skjult sit Guld, sineklenodier og Penge, og hvad mere er, jeg veed, at I har været ham behjælpelig dermed. Forholder dette sig saaledes?“

„At negte det, vilde være en Løgn,“ svarede Hans Madsen, „og ved en sliq vilde jeg ikke frikjøbe mig selv hos min værste Fjende.“

„Nu, saa befaler jeg Eder, som Eders retmæssige Øvrighed og Foresatte at paavise mig Stedet, hvor Gudsset findes“.

„Som min retmæssige Øvrighed og Foresatte har jeg endnu ikke anerkjendt Eder, høibaarne Hr. Erkebiskop,“ svarede hin med et fast Blik, „men selv om saa var, at jeg i dette Dieblif stod for den af min Herre og Konge lovlig indsatte Øvrighed, saa kunde selv dette ikke bevæge mig til at aabenbare, hvad jeg har lovet at ville fortie. Hr. Jakob Hardenbergs Guds og Guld har jeg selv med mine egne Hænder forvaret paa et, som jeg haaber, sikkert Sted; men hvor dette er, aabenbarer jeg for Ingen med Undtagelse af Ridderen selv.“

Et Dieblif sad Erkebispem som himmelfalden af Forbauselse over en saa aaben og dristig Erklæring; men derpaa brød hans Brede løs, og idet han med sin knyttede Hæand slog i Bordet, reiste han sig saa voldsomt, at Stolen fløi langt hen ad Gulvet.

„I vover at byde mig Trods!“ raabte han derpaa med tordnende Stemme. „Men jeg siger Eder, at dersom I ikke

i dette Dieblif paaviser Stedet, da skal jeg vel finde paa Midler, som skal bringe Eder til Bekjendelse."

"At I ikke savner Midlerne dertil, og at disse kunne være onde nok, derom tvivler jeg ikke," svarede Præsten sagtmødigt. "Jeg forventer kun liden Ret og mindre Raade af Eder; men det siger jeg, saasandt jeg her en Synder staaer for den Alvidendes Nafn, at ingen Pinsel og ingen Vold skal tvinge mig til at aabenbare, hvad jeg har lovet at fortie."

"Det ville vi faae at see," raabte Erkebispens. "Dog vil jeg først lade Eder vide, at Pinebænken skal blive Eders Lod, samt at jeg vil lade Eders Eiendom plyndre af Soldaterne, dersom I ikke godvillig bekjender. Betænk Eder nu vel."

"I faaer da at handle med mig, som Eder lyst, og som Eders Samvittighed og Hjerte tilfiger Eder," svarede hin. "Min Beslutning staaer fast, og intet Middel skal bringe den til at vakle. Herrens Billie stee og hans Navn være lovet; men kun daarligt fortjente jeg Navn af at være hans Tjener, dersom jeg ikke i Prøvelsens og Fristelsens svære Stund viste, at jeg bærer hans Tro i mit Hjerte."

"Saa faaer I at bære Følgerne af Eders Frækhed og Trods!" udbrød Bispens. "Og det sværger jeg Eder til, saasandt mit Navn er Gustav Trolle, at fortfarer I dermed, da skal I lide Døden for Bøddelens Haand og Eders Legeme skal klæde Steile og Hjul."

"Døden kan kun ramme mit Legeme, og hvor dens Rige begynder, der standser Verdens Ondskab, dens Had og Forsølgelse. Den Magt, I bruger nu, Herre Bisp, for den skal I staae til Regnskab, naar Herrens Dag er kommen; men den Alvidende skal vide, at jeg hellere tifold vilde lide Døden for Bøddelens Haand end paa hin Dag fremstaae med det Regnskab, hvorfor I skal gjøre rede."

"Bind ham," raabte Erkebiskoppen rasende, "læg ham i Boldt og Lænker. Guds hellige Død og bittre Pine, vi skulle vel formaae at kue hans frække Trods."

Ved denne Befaling traadte et Par Ryttere ind, som under Stød og Slag lænkede den Ulykkelige, hvorpaa han slæbtes ud i Gaarden for at føres til Odense, hvor Forhørene og Mishandlingerne skulde fortsættes. En vild, frygtelig Larm begyndte nu, idet de raa til Raseri drukkne Soldater begyndte at plyndre. Vinduer og Døre sønderfloges, og det Bohave, som Præsten og hans Hustru ved mange Aars Flid havde samlet, tilintetgjordes og strøedes om i Gaarden og paa Marken. Med blodende Hjerte var Præsten Vidne til Døde-

læggelsen af hans timelige Guds; men fast var det nærved at bryde, da han uden at kunne komme dem tilhjælp, saa sin Hustru og Børn af den raa Hob blive drevne ud fra Huus og Hjem, idet de grædende og jamrende søgte ind i den nære

Skov. Trods alt dette forblev han fast i sin Beslutning, og idet han af sit fulde Hjerte bad Gud at forunde sig Mod og Styrke, lod han sig taalmodig binde til Hesten, ved Siden af hvilken han nu, snart løbende, snart gaaende, maatte følge sine Bødler til Odense. Ankommen hertil maatte han nu undergaa det skarpeste Forhør, idet man tillige ved de skrækkeligste Pinsler søgte at bevæge ham til at aabenbare, hvad han vidste. Man lod ham sulte og lide den mest brændende Tørst, man forstyrrede idelig og idelig hans Søvn og forbød ham at lægge sig, saaledes, at han bestandig staaende aldrig kunde finde Hvile for sit forpinte og udmattede Legeme. Til sidst da Intet hjælp, fandt man i djævelsk Opfindsomhed paa at hænge ham

op under Loftet ved begge Tommel-
fingerne; men selv under Byrden
af de utaaleligste Smerter, han
herved led, og som næsten forvir-
rede hans Forstand og hvert Die-
blit bragte ham en Afmagt nær,
forblev han uroffelig. Intet Ord,
ingen Forbandelse, intet Smer-
tensskrig kom over hans Læber,
og kun en svag Stønnen eller et
dybt Suf forkyndte, at han endnu
levede.

Endelig, da man maatte be-
frygte, at Døden vilde forløse
ham, og man saaledes uigjenfal-
delig maatte opgive ethvert Haab
om nogenfinde at komme til Kund-
skab om, hvor Skatten var skjult,
løste man ham ned, og da der
intet sikkert Fængsel fandtes i

Provstegaarden, hvor man havde indkvarteret sig, saa hensatte
man ham i et stort Stab, hvis Døre man laasede.

Halv afmægtig og hensunken i den fløve halv bevidstløse
Tilstand, der stedse er en Følge af overstandne haarde Lidelser,
saw han nu her i nogen Tid, da vakttes hans Opmærksomhed
ved Lyden af Stemmer, og idet han troede at gjenkjende Erke-
biskoppens derimellem, samt da han fornam, at Talen var om
en Plan, ifølge hvilken man agtede at overfalde den kongelige
Armee, som laa for Afsens, saa anspændte han alle sine Evner
for at intet Ord skulde undgaae ham. I feberagtig Bevægelse,
glemmende Træthed, Sult og Smerte ved Tanken om, hvilken
Nytte han kunde udrette, dersom det maatte lykkes ham at
flygte og saaledes gjøre Johan Rantzau bekjendt med Anslaget,
vedblev han at lytte, for at intet Ord skulde undgaae ham, og
kom saaledes til Kundskab om, at man ved et hemmeligt Bud
havde med den lybekiske Besætning aftalt Tiden, hvornaar
Overfaldet skulde finde Sted, saaledes at denne samtidig skulde
gjøre et Udfald og falde de Danske i Ryggen.

Brændende af Begjærlighed efter i Tide at kunne bringe
den danske Feltherre denne vigtige Tidende, grublede han nu
over Midler til Flugt; men jo mere han tænkte, jo mere kom
han til den Overbevisning, at denne ikke med Held kunde lade
sig iværksætte fra Odense. Sørgmodig og fuld af Angest for

sine Landsmænds Skæbne sad han nu saaledes i nogen Tid, da, henad Morgenstunden, blev hans Fængsels Døre aabnede og en Rytter bød ham strax at følge med.

Næsten blottet for Klæder, barbenet og uden at have nydt Nogetsomhelst maatte han nu atter bunden til en Hest følge de tydske Ryttere, som droge ad Faaborg til. Her, hvor de henad Aften ankom, blev han bunden paa Hænder og Ben henkastet i Laden til en Gaard, som laa i Nærheden af Byen, hvor man lod ham ligge uden Bevogtning, da man nu havde nok at tage vare med Forberedelserne til den næste Morgens Angreb.

Der var nu ingen Tid at spille, skulde det, han havde bragt i Erfaring, komme Johan Rankau til Nytte, da maatte han strax søge at iværksætte sin Flugt, hvortil Leiligheden nu ogsaa var gunstig, naar det kun vilde lykkes ham at befrie sig for sine Baand.

Uspændende alle sine Kræfter og uden at ændse de derved forarsagede Smerter gav han sig nu i Færd med at løsne sine Baand, hvilket ogsaa endelig efter lang Tids Forløb lykkedes ham. Han stod nu fri, men Tiden var knap, da Natten allerede var fremrykket, og næsten fortvivlede han om at naae Maalet i rette Tid, naar han betænkte den lange Vej, han havde at tilbagelægge, samt sit udmattede og svækkede Legeme.

Dog den brændende Iver for at komme sine Landsmænd tilhjælp og Haabet om at undslippe sine Forfølgere gav ham friske Kræfter, og saa stærkt han formaaede, ilede han nu bort, skjult af Nattens Dæmring.

Søgende ned til Stranden, langsmed hvilken han agtede at gaae, fandt han ved Hornebugt en Baad, og da det i høi Grad vilde forførte ham Veien, saa steg han i denne og stagede sig nu, da der ingen Værelse fandtes i den, ved Hjælp af en Stang over den grundede Bugt. Han befandt sig nu paa sit eget Sogns Enemærker, han kunde, efter at have vandret et Stykke fremad i Sommernattens usikre Lys, endogsaa see Omridset af sin egen Gaard, og af og til lod den velbekjendte Lyd af Lænkehundens Gjæn ned til ham; men hvor meget end hans Hjerte tilskyndede ham dertil, hvor heftig hans Forlængsel var efter at see sin Familie, saa turde han dog ikke nærme sig Gaarden af Frygt for der at træffe Fjender. Uspændende sine sidste Kræfter slæbte han sig videre, og naaede saaledes midt om Natten den danske Leir ved Afsens.

Her forlangte han strax at blive ført til Hr. Jakob Gardenberg, hvem han nu fortalte, hvad han vidste, hvorpaa denne ledsagede ham til Feltherren, der vel i Førstningen tvivlende og med Mistro hørte paa hans Beretning, men derpaa, da Jakob Gardenberg i Et og Alt borgede for hans Paalidelighed og Trostab, ret hjerteligt takkede ham, hvorefter han strax traf de i Anledning af Fjendens Anslag nødvendige Dispositioner, medens Hans Madsen paa det kjærligste og omhyggeligste blev pleiet i Gardenberg's Telt.

Neppe havde Dagen begyndt at grye, før Johan Rantzau, ifølge den af ham nu lagte Plan, lod hele Leiren antænde for skjult af Flammerne og Røgen at kunne drage den fremrykkende Fjende imøde, idet han for saa meget som mulig at skjule sin Marsch drog igjennem Skove, Dale og lave Steder.

Med Leirens Brand vare begge Fjendens Afdelinger blevne stuffede. Den i Åsøens værende Besætning antog, at Rantzau var bleven angrebet af deres anrykkende Landsmænd, men da de Intet formaaede at see, saa turde de intet Udfald vove, da de ikke vidste, hvem der havde beholdt Overhaand. Den anden Afdeling derimod, som nu var naaet til Ornebjerg, omtrent $\frac{1}{2}$ Miil fra Åsøens, saae i Leirens Brand et Tegn paa, at

Besætningen i Assens havde gjort et Udfald og slaaet de Danske, i hvilken Mening den blev bestrykt ved strax efter at faae Die paa den danske Hær, hvoraf en lille Del kom frem bag Bakkerne, og om hvilken de troede, at den nu befandt sig paa Flugten. Som en Følge heraf styrtede Tybækkerne sig med rivende Hurtighed ned ad Bakkerne i den Tanke at fuldstændiggjøre den danske Hærs Ødelæggelse; men her bleve de til deres Overraskelse modtagne af en velordnet og slagfærdig Styrke, hvis Kanoner, der nu aabnede sin Ild, gjorde en forfærdelig Virkning. Kampen rasede nu vildt og frygteligt, og paa begge Sider kæmpedes med det Raseri, der var en Følge af lang Tids bittert og indgroet Had; men endelig begyndte Tybækkerne at vige, og snart befandt de sig paa en vild Flugt, paa hvilken de nu af Forsølgerne bleve næsten fuldstændig oprevne. Størstedelen af det fjendtlige Rytteri blev paa Balpladsen, Erkebiskop Gustav Trolle blev dødelig saaret, og de fjendtlige Anførere Greverne af Hoja og Tschlenborg faldt, 1500 Mand Fodfolk toges tilfange med samt hele Artilleriet og Trainet.

Seiren var fuldstændig og bethydningsfuld, idet de faa Rester af den fjendtlige Armee var splittet ad til alle Sider, og kunde nu, selv om det lykkedes den at forene sig, ikke mere

tænke paa at gjøre Modstand. Fra Balspladsen sendte Ranzau Bud om Seiren til Kongen, som opholdt sig i Kolding, hvorpaa denne snart efter ankom dertil. Efter at Kongen her havde beseet Alt, samt uddelt Belønninger til Alle, som isærdeleshed havde udmærket sig, stod Johan Ranzau frem, og idet han greb Hans Madsens Haand, forestillede han ham som den, man næst Guds Hjælp havde at takke for Seiren.

Forvirret og med nedslagne Blikke stod nu denne for Kongen, der betragtede ham med et beundrende og fjærligt Blik.

„Jeg veed det,“ udbrød Kongen, idet han rakte Præsten sin Haand, „I er en trofast og brav Mand, og I har fuldt Krav paa min og hele Landets Taknemlighed. Gud lønne Eder for, hvad I har gjort, og for de Pinsler og den svære Nød, som I for Eders Trofskab har udholdt. Fra dette Dieblif er I Provst; Eders Gaard, som Fjenden har ødelagt, skal gjenopbygges og det lidte Tab skal Eder rundelig erstattes.“

„Hvad dette angaaer, Eders Naade,“ sagde nu Jakob Gardenberg, idet han traadte frem, „saa beder jeg om gunstig Forlov til, at det maa blive mig overladt, paa det at jeg ogjaa i Gjærningen maa faae Leilighed til at vise ham min Taknemlighed.“

„Som I vil, Jakob Gardenberg,“ svarede Kongen smilende, „I er jo, som jeg har erfaret, Part i Sagen; thi havde vor gjæve Præst ikke holdt Tand for Tunge, saa havde nok Fjenden haft større Part i Eders Guld end ønskeligt kunde være.“

Fuld af Glæde og med Tak til Gud for, hvad han havde forundt ham at udrette, ilede nu Hans Madsen hjem, hvor han traf sin Familie velbeholden. Alt kom nu snart i den gamle Orden, og endnu i mange Aar derefter blev det ham forundt at leve i Lykke og Fred paa det Sted, hvis Navn han ved sin Daad har indviet til sit Fædrelands taknemlige Ihukommelse.

Præsten og Bypædderen.

Af S. B.

Udenfor Horsens Fjord ligger den lille Ø Endelave, der seer saa bar og flad ud, som om den var strøget over med et

stort Persejern. Vandet hæver sig nemlig paa alle Sider ligesaa høit som den flade Mark, og naar man seiler der forbi, veed man næsten ikke, hvad man meest skal forundres over, enten Havets Godmodighed, der vedbliver at lade Endelave bestaae, eller Beboernes Driftighed, der ganske rolige vedblive at plante deres Aal og høste deres Urter ligesaa trygge, som om de hvilede i Abrahams Skjød, istedenfor at de boe paa en D, der hvert Dieblif kan blive oversvømmet af Bølgerne og de selv ved samme Veilighed meget let gaae nedem om og hjem ligesom Molboerne, om hvem Sagnet har bevaret saamange vidunderlige Ting. Er Den saaledes lille og hjælpeløs, saa ere dens Beboere ganske det Modsatte, eller var det idetmindste i gamle Dage, og mange ere de Historier, man har om de gamle Endelavitters Trodsighed og Æst til at hppe Klammeri med Enhver, der ikke hørte til deres egne.

Saaledes vare især deres Præster dem en Torn i Diet; vel havde de kun en ad Gangen, men da han bestandig kom over fra Fastlandet, og saaledes ikke fra Fødslen hørte med til deres Familie, tænkte de ikke paa Andet, end hvorledes de skulde blive af med ham igjen, og det skal virkelig være lykkes dem at fordrive mere end en Præst fra Kaldet, og saavidt gif det til Slutningen, at Ingen mere turde søge det berhyggede Sognefald paa Endelave.

Der levede da paa den Tid, og det er formodentlig mange Aar siden, en Præstemand, der kun havde et lille Kald ude et Sted i Heden, og han havde heller ingen Udsigter til at faae noget bedre, af den gode Grund, at hans Arm stedse havde været stærkere end hans Hoved, og at Sagten stedse havde tiltalt ham mere end Studeringerne, hvorfor han langt bedre forstod sig paa at give et fældet Arondyr „Fangsten,“ end han kjendte til at udlægge den hellige Skrift. Til denne drabelige Præstemand var Rhygtet om det stedse paany ledige Kald paa Endelave ogsaa naaet, og da han hørte, hvad Grunden var, og hvor stridbare disse Dboere fortrængte Enhver der vovede sig over til dem, saa var det ganske naturligt at han fandt, at det netop var et Kald for ham, og da han overtænkte Sagen, udbrød han: „Det var som Pokker, om man ikke kunde tumle de Karle!“ Forundrer Nogen sig over, at en Præst sagde et saa slemmt Ord som det nys brugte, skal vi oplyse, at Nikolai Halbum til alle sine andre Særheder ogsaa fœiede de to Ting, at bande til imellem, og at banke alle dem, der paa nogen Maade traadte ham iveien eller fornærmede ham.

Han søgte altsaa Endelave-Kaldet, og da han var den Eneſte, var det ikke ſaa underligt, at han fik det.

Der blev en ſtor Alarm paa Den, da man fik denne Nyhed at vide, thi de ſtridbare Beboere havde haabet, at deres Helvede nu var blevet for hedt til at Flere ſkulde drifte ſig til nye Forſøg, og havde derfor ſlaaet ſig til No med den Tanke, at de fra nu til evig Tid vilde blive frie for enhver fremmed Indblanding i deres „indre Anliggender.“ De afholdt derfor en ſtor Generalforsamling, ſom det vilde hedde efter Nutidens Sprogbrug, og vedtog her enſtemmig, paa enhver optænkelig Maade at fordrive den nye Præſt fra Den, og helſt ſaaledes, at Ingen flere ſkulde ſaae Mod paa at vove ſig over til dem. De mente nu, at det var en let Sag, thi deres Mod var voxet med det Held, de havde haft ved at fordrive alle de Andre, men de havde gjort Regning uden Vært, eller idetmindſte uden Nikolai Haldum, ſom vi ret ſnart ſkulde ſaae at ſee.

Da den nye Præſt nemlig var kommen over til Den og havde ſeet den forſaldne Præſtegaard lidt efter, mønſtret Gaarden og underſøgt Sagten, gik han ſig endog en Tour om hele Den for at gjøre ſig bekjendt med alle Lokalteter. Paa et temmelig affides Sted, nede ved Stranden, traf han paa en af de meeſt Forbovne af alle Endelavitterne, og ſom nok egentlig var ſat ud for at prøve Kræfter med Præſten.

„Nei ſee“! beghndte Bonden „ſaa han er vor nye Præſt?“

„Finder Du noget Forunderligt i det“ — ſvarede den Anden, og maalte ſin Modſtander med et roligt Blik.

Bonden blev lidt forvirret over Præſtens Kulde og fortsatte: „Sikken et velſignet Foraarsveir vi har, nu kommer Alt frem af Jordens Skjød!“

„Savel“ — ſvarede Præſten ſagtmodig — „ſaa kommer Smeden med, ſom I begravede iſſor, og ham trænger I nok ſvært til?“

Dette Svar havde den Anden ikke ventet, thi Historien med Smeden var lidt ubehagelig for Endelavitterne, der nok ſelv havde ſkaffet ham afveien, da han truede med at tilrane ſig hele Magten paa Den og ſaaledes blive en Enevoldsherſker i det Smaa. Det varede derfor en Stund, før Manden kunde ſamle ſig efter den uventede Salve, Præſten havde ſendt ham, og da han mærkede, at han maatte gaae lige til Maalet, vilde han ſaae Bugt med ſin Modſtander, ſaa udbrød han:

„Over dette Dige har ellers endnu ingen af vore mange Præſter vovet ſig!“

„Saa! Og hvorfor da ikke?“

„Nei, for her indenfor have vi vore Faar gaaende, og saa have vi tænkt, at det var bedst, at der ikke kom Ulve mellem dem!“

„Kan Du da ikke vise mig Veien over det Dige“ sagde Præsten og saae skarpt paa sin Modstander.

„Nei!“ svarede Bonden med et ondskabsfuldt Grin.

Idet samme tog Præsten ham ganske roligt om Livet og kastede ham over Diget ind paa den anden Side.

„Saa, er Du der nu?“ sagde han.

„Det var som Fanden“ raabte Manden, „og jeg er dog den næststærkeste Mand paa Endelave.“

„Saa kan Du hilse den Stærkeste fra mig“ sagde Præsten, der imidlertid var kommen over til ham, „at han skal komme dobbelt saa langt den første Gang, han har Lyst dertil.“

Dermed gik Præsten over Fælleden, medens den Anden slukøret luskede hjem og fortalte til de Andre, hvor uheldigt det første Møde med Præsten var løbet af.

Nu blev gode Raad dyre, og mange Planer bleve lagte, thi de mærkede da nok, at det var ingen almindelig Præst, de havde faaet med at gjøre, og de bleve enige om, at de skulde

flaae alle Faarene ud af Fælleden og jage dem ind paa Præstens Rugmark for at see, hvad Virkning det vilde gjøre. Præsten stod i sit Vindu og saae ud, da han pludselig opdagede hele Flokken paa sin Mark, og da han strax begreb, hvorledes den var kommen der, var han heller ikke raadvild med, hvad han skulde gjøre. Hurtig fik han sin Flint frem, aabnede et Vindue, tog et godt Sigte, og skød paa første Skud Byvædderen, der nok saa stolt græssede i Spidsen for hele Faareflokken. Vædderen styrtede død om, og alle Faarene jog i vild Flugt hen over Markerne ned til deres vante Græsgang i Fælleden; Præsten derimod hængte sin Bøsse op under Bjælken, gik ud paa Marken, og bar sit Bytte hjem; thi han havde svær Trang til at forsyne sit Spisekammer og samtidigt vise sine Sognebørn, at naar de ikke bragte ham Noget godvilligt, saa tog han det selv. Der blev en almindelig Alarm over hele Den, da denne dristige Gjerning blev spurgt, Alle løb de mellem hverandre som Muus, der ere i Barselseng, og Forvirringen var næsten lige saa stor som paa en polsk Rigsdag. Langt om længe blev man da enig om en fælles Optræden i denne vigtige Sag, og for at det ikke skulde være Løgn, saa samledes paa den næste Søndag hele Befolkningen for en masse at drage til Præstegaarden med Dens stærkeste Mand i Spidsen.

Præsten sov sin Middagslur, da hele den støiende og larmende Skare trængte ind i Gaarden, og da han hørte, at de vilde tale med ham, tog han Præstekjolen paa og gik ud i sin Gadedør.

„Naa! saa det er saadan, man holder Kirkegang her paa Den!“ sagde han roligt og saae ud over hele Skaren, „jeg vidste ellers ikke bedre, end at I skulde komme til Kirke, men der var Ingen i Dag, saa jeg og Degnen gik reent for Nar.“

Alle brummede, men Ingen af hele den tappre Skare havde dog Mod nok til at træde Præsten under Dinene.

„I vilde maaske høre Prædiken nu?“ sagde Nikolai Haldum.

„Nei!“ brølede hele Choret, thi larme og straalte det kunde de dengang ovre paa Endelave.

„Naa, hvad vil I da?“ spurgte Præsten sagtmødt.

Nu tog den stærke Mand da endelig Mod til sig, og traadte frem foran Præsten, men det havde dog ikke noget rigtig Klem med ham, for han hakkede og stammede i det, alt hvad de Andre saa opmuntrede ham til at tale fra Leveren. Endelig samlede han sig da sammen og udviklede, hvorledes det var gaaet alle de andre Præster, som havde været der paa Den, og meente at det vilde gaae den nye endnu langt værre,

„for naar det skal være saadan, at han skyder, hvad han faaer
Lyft til, og saadan, at han kaster Folk over Digerne, og saadan . . .“

„Nei jaadan skal det være“ svarede Præsten, der formo-
dentlig nu havde tabt Taalmodigheden, „og saadan! og saadan!“
og for hver Gang ledsagede han sit Svar med et saa efter-
tryffeligt Slag paa Ordførerenes Kinder, at denne aldeles for-
tunlet skjulte sig mellem Mængden og ikke tænkte mere paa at
foreskrive Præsten Love.

„See, nu veed I Andre ogsaa, hvorledes det skal være,“
sagde Præsten, „og er der Flere, der har Noget at tale med
mig om, saa kan han blot komme herhen; idag holde vi Skrifte-
maal under aaben Himmel!“

Men der var ikke Flere af de stridbare Mænd, der havde
Lyft til at skrifte for Præsten paa den Maade, og da de ind-
saae, at de nu havde fundet deres Overmand, faldt de til Føie,
ofrede frivillig hvad deres Sjælesørger behøvede for at leve,
ja gik endogsaa flittig i Kirke for at undgaae det fatale Skrifte-
maal under aaben Himmel, som Ingen mere havde Lyft til at
prøve. Præsten blev nok meget gammel og fortrød aldrig at
han havde søgt „Endelave,“ og alle hans Efterfølgere i Kaldet

maa virkelig takke ham, fordi han lærte dem derovre, „hvor det var at David købte Øllet!“ thi nutildags skulle Endelavitterne være ligesaa godmodige og fredsomme, som alle vi Andre tørre Syder.

Følger af en Aarig Revolution.

Speilbilleder for Damerne.

„Hvad er værst?“

— Kan man ikke uden at blive dømt for verbale Injurier sige om en aldeles skaldet Mand, at han er uredelig, og kan man ikke om en ligesaa skaldet Person sige, at han ikke er et Haar bedre?

Tre Løfter.

Fortælling af Martin Rok.

I.

Bispeløfte.

En tidlig Foraarsdag med straalende Solskinsvejr i Maret 1657 red en Skare unge Adelsmænd fulgte af Tjenere ind gennem Nørreport. I deres efter Datidens Mode rigt broderede Klæder tog de kraftige Ynglinge sig prægtigt ud og Hestene svarede i Bærði fuldkomment til Rytternes Rang. Alle mødende Bogne og Fodgængere vege ærbødigt til Side og gjorde Plads for disse højfornemme Herrer, der fra Fødselen af vare bestemte til at styre Land og Rige, thi Adelsvælden stod den Gang paa sit Højdepunkt. Danmark var nemlig paa de Tider et Valgrige, og inden Tronbestigelsen maatte den vordende Konge underskrive en Haandfæstning, der i Birkeligheden lagde al Magten i Adelsens Hænder og kun lebnede Kronens Bærer den tomme Herfæsttitel uden nogen tilsvarende Myndighed. Gejstlighedens Indflydelse var grundigt bleven knækket ved Reformationens Indførelse for over et Aarhundrede tilbage, Borgerne havde endnu ikke lært at slutte sig sammen og Bonden trælledede værre end et Dyr.

Sintet Under derfor, at den danske Adels brøstede sig af sine trehundrede Aar gamle Privilegier, men dens egen og Danmarks Ulykke var, at den glemte det gode Ord „Adelskab forpligter“. Vel skal det ingenlunde nægtes, at der fandtes udmærket begavede og dygtige Folk i dens Rækker, — at nævne f. Ex. Niels Suel turde være nok — men den langt overvejende Del bestod dog af forfængelige, hovmodige Daghyve, der ikke havde lært andet end at gaa paa Sagt og sidde ved Drikkebordet. Som Helhed betragtet maa Adelen kaldes vanslægtet og uværdig til den Magtstilling, den indtog i Staten, hvad jo paa en sørgelig Maade viste sig i den ulykkelige Svenskekrig strax derefter.

De nys nævnte unge Adelsmænd red parvis langsomt ned ad Gaden i Samtale dels om Formiddagens Sagt-

lykke, dels om et Bæddemaal, der ved Aften skulde indfries med et Fad rhinsk Vin enten af Axel Krag eller af hans Modpart Ebbe Urne.

„Vinen skal vi jo i hvert Fald have“, sagde en i Skaren, „vi kunde derfor lige saa godt i Fællig købe den nu strax hos Mester Schumacher, naar vi ride der forbi, saa kan siden den betale, som har tabt!“

„Ikke om det bliver mig“, indvendte Axel Krag, „jeg indkøber selv min Vin udenvelts, saa ved man, hvad Drue, man faar.“

„Og saa betaler man ikke Told eller Kræmmerpenge“, tilføjede en tredie, „Du har Ret Krag, noget skal man da have forud som adelsbaaren Frimand!“

Med ad Kjøbmagergade lød en Bognrumlen, der nærmede sig mere og mere; noget efter kom en tung Karet med Himmel over til Sney.

„Bed alle min Oldefaders Ben med Undtagelse af det, han mistede i Ditmarsken“, udbrød Urne, „der er han igjen, den frække Bisp, den eneste i Landet, som vover at krænke Adelsens Rettigheder og age med Himmel over sin Karosse!“

„Det burde vi aldrig taale“, raabte Ove Thott, en bred undersætsig Fyr med rødt Kindstæg, „disse sorte Præster er som den lede Saten selv; giver man dem i Dag Lov til at røre ved en Finger, snapper de i Morgen efter den hele Haand! Vil I som jeg, river vi straxens Taget af over Hovedet paa ham, var han end ti Gange Sjællands Bisp!“

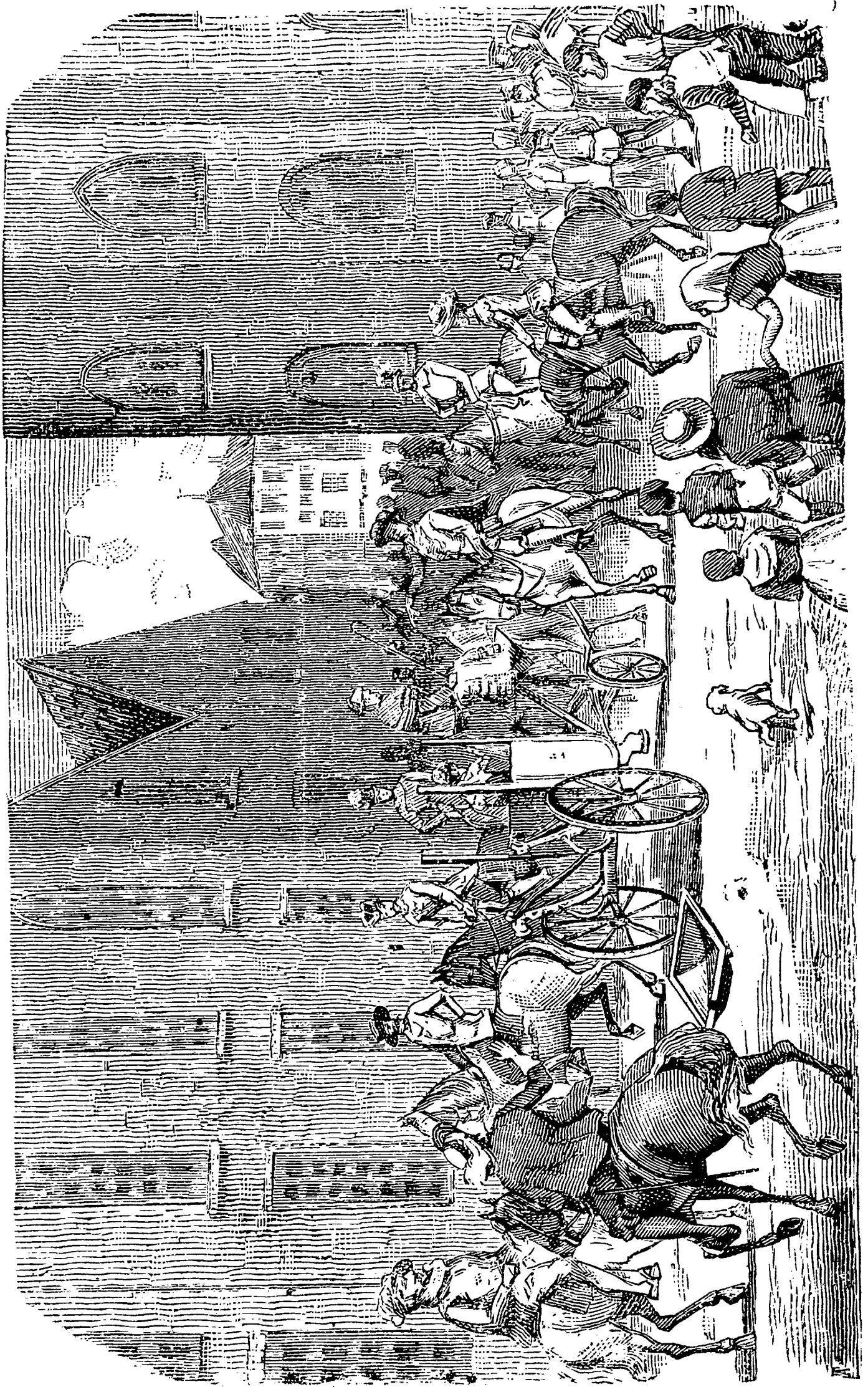
„Holdt lidt“, indvendte Krag, „det bliver Bold paa aaben Gade!“

„Og hvad saa?“ lo Thott, „tror Du, Sortkjolen vover at kære paa Thinge mod os? Desuden er det ikke andet end Nødværge for os selv og vore lovhjemlede Rettigheder; vil ingen anden hævde dem, da vil jeg!“

„Ja, saa ere vi andre naturligvis med“, svarede Urne, „det skal Du dog ikke bagefter brovte med i Aften, at Du var den eneste, der turde storme Bispe-Himlen.“

Paa det smalle Sted mellem Rundetaarn og Regentjen mødte de Bognen saa Djebliffe efter. Rytterne delte sig i to Rækker og holdt paa begge Sider af Karet, der førte ganske langsomt forbi. Pludselig greb en halv Snes kraftige Hænder fat i den temmelig løst hængende Himmel og rev den af, saa den faldt bagover ned paa Gaden. Vi-

stop Hans Svane var imidlertid ikke selv i Bognen, men derimod hans Hustru, den værdige Bispinde Marie Svane, en noget forpulent mørkhaaret lille Frue.

Overfaldet var sket saa pludseligt, at hun ikke havde faaet Tid til at forfærdes end sige raabe om Hjælp, og da Bognhimlen med et reves af, sad hun maalløs og saa sig forundret om. Hendes Bænde og højre Kind var bleven tilsmudset af det iværteede Overlæder, ligesom hendes Hovedbeklædning var ødelagt og i den Situation tog dette sig selvfølgelig dobbelt uheldigt ud. I næste Nu var hun klar over Stillingen, en dyb Rødme dækkede hendes Kinder og hun slog Djinene ned overfor disse kaade Rnægte, der i en hoverende Rreds nød Skuet af en frænket Kvinde.

Hendes Ruff holdt endnu raadvild stille paa samme Plet, hvor han var bleven standset af Tjenerne, og Folkestimlen øgedes mere og mere. Da raabte Dve Thott højt, saa det gjaldede ned ad Gaden:

„Farvel og hils hjemme, naadige Madam! Lad nu os for Fremtiden beholde Himlen og holde hun sig ærbart til Jorden og kjør saa hjem gjennem Skidenstræde*), det passer bedst med de Skjønhedspletter, hun har lagt sig til!“

Med disse Ord gav han den ene af Hestene et Rap af sin Ridedepist og Ruffen, som heller end gjerne ønskede at komme bort, greb begjærligt dette som et Tegns til at kjøre videre og slippe ud af Rniben.

„Du er en vittig Hund, Thott“, lo Urne, „og tilmed har Du gode Lunger; det skulde ikke undre mig, om Du kunde tage Troen fra Bispen, selv om saa var!“

„Modet i al Fald skal jeg tage fra ham og fra enhver, som leger Spurb i Tranedans“, svarede Thott og saa sig hoverende om. — — —

Sjællands Biskop, Professor doctor theologiæ Hans Svane, sad fordybet i sine Studier beskjæftiget med at udarbejde anden Del af sin store Kommentar til Profeten Daniels Bog, da en Pige kom ind og meldte ham, at der var tilstødt hendes Frue et Uheld paa Rjøreturen og at hun befandt sig meget ilde, hvorfor hun bad Hs. Verbærdighed om strax at komme ned.

Bispen saa hurtigt op og lagde Pennen fra sig:

„Er hun væltet?“

---

*) Saaledes hed den Gang den nuværende Rrystalgade.

„Ja, Bognen er i det mindste gaaet i Stykker, men hvorledes det er sket, veed jeg ikke nærmere noget om!“

Evane rejste sig og gik hurtigt ned i Dagligstuen, hvor han traf sin Hustru opløst i Graad. Det varede en Tid, inden hun kunde komme saa meget til sig selv, at hun nogenlunde kunde berette sin Mand Formiddagens Begivenhed og den cerefrænkende Overlast, der ved højlys Dag var vederfaret hende paa offentlig Gade.

Bispen hørte tilshneladende roligt efter, idet han gik op og ned ad Gulvet. Harmen og Skammen greb ham lige saa dybt som hende, men han havde lært den Kunst at dølge sine Lidenstaber under et roligt Ydre. Hans Bænde rynkedes og han strøg med Haanden gjennem det mørkebrune krøllede Haar, men alt hvad der kom over hans Læber var et Par korte Udbrud, der lige saa godt kundtyde paa Forundring og Nysgjerrighed som paa Brede. Hans Rolighed ophidsede hende endnu mere.

„Jeg forlanger Kongens egen Voldgift mellem mig og disse Drengene“, sagde hun tilsidst, „og vil ikke Du gaa til Hove, søger jeg selv Dronningen endnu den Dag i Dag!“

Da tog endelig Bispen Ordet:

„Hvad skulde det nytte til? Kongen mægter intet mod Adelen, men selv om han kunde og vilde tage Sagen i sin Haand, formaaede han dog ikke at skaffe os Oppejsning, thi vi har efter Loven ikke Ret til at kjøre med Himmel paa Bognen. Det er os, der har Uretten paa vor Side, forstaar Du! men jeg tænkte, Adelen var saa høvist, at den agtede Sjællands Biskop mere end som saa. Vi ere de smaa, min hjærte Hustru, og vi maa finde os i de Udmængelser, der kommer fra de høje Herrer; at klage her vilde kun føje Spot til Skammen!“

Han tav, men vedblev at gaa rastløst frem og tilbage i Stuen, hvor ingen anden Lyd hørtes end hans Hustrus Hullen. Det forundrede ham i Virkeligheden, at hun tog sig Fornærmelsen saa nær, thi hun var af Naturen blød og saare ndmhyg, men det glædede ham paa en vis Maade, thi denne Brede harmonerede godt med hans eget stolte Sind. Hun havde jo netop forekommet ham for blid og sagtnodig til at staa ved hans Side, denne Fordring paa Hævn løstede hendes Personlighed i hans Tanker; thi han havde selv svært ved at tilgive en Fornærmelse og skjælnede daarligt mellem Sagtnodighed og Feighed.

Af denne Tankegang blev han udreven ved atter at høre sin Husstrus Røst:

„Hans“, hvisttede hun, „i Dag er det just sytten Aar siden, Du bejlede til mit Ja; har Du glemt det Løfte, Du den Gang gav mig, at vi skulde være eet i ondt og godt, Du og jeg, og at min Værelse var din dyreste Stue!“

Bispen standsede foran hende og bøjede Kæbe:

„Vist ikke, min trofaste Marie! Det er sandt, Du har Krav paa, at jeg værger Dig mod hvem som helst! Ogsaa tykkes det mig, at Du fra denne Dag af fortjener det mere end nogensinde før; men giv Stunder, gjemt er ikke glemt. Adelen kan vi to alene ikke tage det op med, vi maa have stærkere Hænder paa vor Side, om det skal lykkes. Hør nu, hvad jeg i Røndom vil betro Dig: Det bæres mig for, at Adelsvælden her i Europa ikke staar paa saa stærke Fødder, som det synes; i Frankrig er idetmindste Odden brudt af Landespidsen. Naar det skulde ske, at der kom Røre herhjemme, da sværger jeg Dig til, at Du skal faa Hævn over Adelen for denne Dags Tort! Det er mit Løfte til Dig og det skal jeg holde!“

II.

Adelsløfte.

Der fulgte tre tunge Aar for Danmark. Svenskefrigen brød løs, i en Haandevending erobrede Carl Gustav Landet og lagde sig for Kjøbenhavn; men her viste Borgene med Kongeparret i Spidsen tilskuende, at Danmark ikke kunde gaa til Grunde, saalænge Hovedstaden formaadede at holde sig. Den djærve Bys Anstrængelser vare ikke forgyæves; kun saa af de svenske Mænd kom indenfor Voldene — og de kom der som Fanger. Fra Dag til Dag, fra Maaned til Maaned holdt den lille Helteskøt ud, medens et Folk i Nød bad for de belejrede Landsmænds Sejer. Endelig slog Befrielsens Time; Danmark kunde atter aande frit, og nu fulgte Rigsdagen i Kjøbenhavn.

Det var Torsdagen den 28de Oktober 1660. Arvehyldingen havde fundet Sted paa Slotspladsen og Rants-

leren, Hr. Peder Redz, havde i Kongens Navn taffet Stænderne for deres Tillid og lovet, at Frederik den tredje skulde blive dem en naadig og retfærdig Arvefonge og Herrc. Haandfæstningen var sønderreven, Adelsens Magt brudt og den kongelige Gnevældes Trone rejst paa dens Ruiner.

Alle vidste, at Sjællands myndige Bisp ikke blot havde været medvirkende ved Regjeringsforandringen, men endog den, i hvis tankesterke Hjerne Planen var undfanget og den, hvis mægtige Beltaalighed havde gjort de vaklende uforfærdede og skræmmede Modstanderne i det afgjørende Djeblik. Derfor vare ogsaa alles Blikke henvendte paa ham, Kongens højt betroede Ven; han havde i lige Grad erhvervet sig de sejrendes Beundring og de overvundnes Had. Det stod dog langt fra endnu den store Mængde klart, hvad der i Virkeligheden var sket, men en Følelse af Frihed og Ligeberettigelse for alle vakte lyse Forventninger om en lykkelig Fremtid for Folk og Rige. Adels herrerne derimod kunde kun med bittert Sind tage Del i Festsighederne; hidtil havde de betragtet Kongen som den første blandt Lige-mænd, men fra nu af var der lagt en bred Kluft mellem dem og ham, han var Magtens eneste Indehaver, og alle andre, adelige og gejstlige, Borgere og Bønder tilhøbe Under-saatter.

Den korte Efteraarssdag var til Ende og Mørket faldt tæt ned over Byen, da Biskop Svane langsomt gik hen over Højbro; han var bleven længe opholdt paa Slottet af den kongelige Naade og med en Sejerherres stolte Triumf-følelse vendte han hjem til sin Gaard paa Nørregade. Nu skulde de vel lade hans Hustru age uantastet gjennem Byen, nu skulde disse Adelsmænd vel tøjle deres Tunge, naar de stod overfor Kongens Indling og Kirkens Overhoved! Ved denne selvbevidste Tanke rettede han sig og traadte fast i Jorden, som om han følt: Behag i at høre Gjenlyden af sine egne Skridt.

Da han kom ret ud for Dybeks Gaard paa Amager-torv, modte han en Skare Mænd, der gik med en Lygte-bærer foran. I det Lygtskæret faldt paa Svanes Ansigt, sprang en af Flokken hen, rev Lygten fra Tjeneren og slukkede den, og i næste Nu blev Bispen standset af en skarp, gennemtrængende Stemme.

„Vel mødt i Kvæld, Ederes Erværdighed!“

„Guds Fred igjen“, svarede Svane, „end jeg ikke kan se, hvem der hilser mig!“

„Det behøves ikke heller, hvad jeg vil sige Eder, er ikke en enkelt Mand's Ord og Mening, men alle de fribaarne danske Mænds!“

Swane forstod nu, hvorfor Lygten var slukket, men han var en modig Mand, der end ikke frygtede for i Mulm og Mørke at staa ene overfor en Flok forbitrede Sjender. Med rolig og kold Stemme spurgte han derfor atter kort, hvem der standsede og tiltalte ham.

„Jeg har jo sagt Eder, at det intet gjør til Sagen her“, var Svaret, „ellers er mit Navn saa godt som noget, tilmed et, jeg har arvet gjennem mange Ahner og ikke et, jeg har stjaalet for at dække over et ufrit Navns Mislyd, saaledes som I har gjort med Eders og mangen vel vil gjøre det herefter!“

„Jeg er ikke mere ufri end I, hvo I saa er“, afbrød Svane haanligt, „thi nu ere vi alle lige for Loven, aleneste Hans Majestæt og det kongelige Hus undtaget! Og det skal I saa at mærke, om I vover at skjælde en ærlig Mand, hvis Ord herefterdags vejer mere til end alle eders Raaben-skjælde tilhobe!“

„Kan hænde sig, I taler Sandhed, Sortkjole, saa længe det varer, men pas vel paa, at I ikke har slaaet større Brød op, end I faar Stunder til at bage igjennem!“

Bispen vilde gaa videre uden at svare, men kunde ikke komme frem; utaalmodig raabte han da:

„Nu, saa siig da, hvad I har paa Sinde, at jeg kan komme videre, jeg har andet at tage vare end at staa her og kjæbles Ratten til Ende!“

„Det strax; I har jo, som Gud og hver Mand veed, været den fornemste til at krænte vore Privilegier og Rettigheder, det skal I ikke have gjort for intet.“

Bispen rettede sit Hoved og gav et trodsigt Kast med Ratten:

„Det er en Undsigelse? Nuvel — eders brovtende Ord skræmmer mig ikke længere. Der var visse en Tid, da I kunde kue mig og mine jævnbjrdige; jeg mindes det godt, da jeg som Bøg gik i Sorø Skole, hvor det skar mig hver Gang i skjældte mig for ufri og regnede mig for ringere end et Elegfredbarn. I jog med mig, som var jeg en Hund, jeg kjendte knap det Sted, hvor jeg kunde ty hen for at være i Fred for eders Mishandlinger. Da laa jeg tidt grædende paa Knæ og lovede, at om Gud gav mig Kraft, da vilde jeg ved Flid og Dydighed naa saa højt, at eders Spot skulde worde til Misundelse. Hvad jeg lovede, holdt jeg af al Evne, jeg steg op paa Sjællands Bispestol og jeg blev en rig Mand, der har en Tønde Guld i mit Eje. Derover glemte jeg i Lykkens Dage den Uret, jeg led som Dreng. Saa kom en Dag min Hustru dybt haanet hjem, I eller nogle af eders Fæller havde overfaldet en værgeløs Kvinde og revet Dækket af hendes Bogn — og min gamle

Brede blussede op paany! Med hvad Ret troer I eder og kræver al Landets Fædme for eders Part, medens I vælter Byrderne og Dagens Møje over paa de andre Stænder? Med hvad Ret slaar I ved Fredstid paa eders Skjolde, naar I dog i Krigen fjæle eder trindt om som Harer, saa hverken Ven eller Fjende kan finde eders Gjæmmested? Og saa stammer I eder ikke ved, da Fædrelandet laa blodigt og sønderslagent, at komme frem af eders Smuthuller for kun at sige nej og atter nej hver Gang en Bunde skulde læges? Det var mine Grunde, hvorfor jeg holdt med min Konge og mit Fødeland mod Eder og eders frække Fæller! Viger nu til Side og lad mig komme frem — vil I høre mere, da kan I søge mig ved Dag i mit Hjem og ikke paa saadan Stimandsvis!”

„Vi skal strax lade Eder komme videre“ lød Svaret, „men til Tak for eders lange Tale skal I dog have et Ord fra os med paa Vej: Snejs I kun og bad jer i Kongesolens Straaler, men husk paa, at I har Mænd over Lande, der har Regnskab at gjøre op med Eder. Ikke mod Loven men med Loven skal vi vide at komme om ved Eder, og skulde det ikke lykkes os at fange Bispen selv, da har I en Søn, som ikke skal undgaa vor Hævn. Det Løfte giver den danske Adels Eder, og det skal vi holde! Paa Gjensyn Hr. Bisp en Gang ved Dagens Lys, som I selv ønsker det!”

III.

Kongeløfte.

Kun i otte Aar overlevede Svane sin Sejer over Adelen. I den Tid steg han næsten dagligt i Indflydelse og Anseelse; hans Uergjerrighed og Ultraa efter Magt blev tilfredsstillet i fuldeste Maaal, der gjordes endog for hans Skyld et Brud paa den geistlige Sædvane siden de katholske Tider, idet han fik Tittel af Erkebiskop. To Aar

før sin Død købte han Godset Svenstrup af Kronen, og til dette Herresæde traf hans Enke og Søn sig tilbage for at leve i Stilhed.

Frederik Svane havde nemlig ingenlunde arvet hverken sin Faders Begavelse eller Vist til at spille en fremtrædende Rolle i det offentlige Liv. Sagten var hans bedste Glæde og saa at sige hans eneste Videnskab. Hvorvel den unge Svane var voxet til i et rigt og højt anset Hus, havde han dog faaet en tarvelig Opdragelse og var vænnet til Nøjsomhed, thi Bispen vilde ikke lære sin egen Søn den samme ødsle Overdaadighed, han saa skarpt havde bebrejdet Adelen.

Mellem Hans Svanes efterladte Papirer laa en lille Seddel, hvorpaa han løst henkastet havde skrevet: „Bed Lejlighed skal det lægges Frederik alvorligt paa Hjærte, at han vel maa vogte sig for Mændene af den gamle Adelsaaavel i Venstskab som i Fjendskab, thi de har undsagt vor Slægt!“ Ved sin pludselige Død var han rimeligvis bleven forhindret i at udføre dette Forsæt, thi til Sønnen havde han intet sagt derom, men da Enken fandt og læste disse Linier, grebes hun af en stor Angst og mindede atter og atter sin Søn om at være forsigtig. For Farerne ved falsk Venstskab behøvede han vel nu ikke at frygte, thi ingen af de unge Adelsmænd nærmede sig i fjærneste Maade til hendes Søn, tværtimod gav de tydeligt nok tilkjende, at naar de kom, kom de som Fjender med alt det Had, de raadde over. Særlig naar han færdedes paa sine lange vidtloftige Jagtture, sad den gamle Kvinde og skjælvede, indtil han atter vendte hjem; thi han strejsfede som oftest om alene i de store Skove, hvor intet Menneske kunde komme ham til Hjælp, hvis.. hun turde ikke tænke Tanken til Ende, kun om Natten i Drømme saa hun sin eneste Søn ligge bleg og blodig henstrakt paa et fjærnt Sted, hvor kun Næb og Navn kunde finde ham.

Og Ulykken skulde komme, men ganske anderledes, end hun havde tænkt sig.

I det første Aar af Christian den femtes Regjering blev det konstateret, at en Del af Adelen, særlig de yngre Sønner, der nu vare udelukkede fra Eneretten til de rigtlønnede Embeder, havde knyttet Forbindelser med Adelsmændene i Sverrig; Planen gik ud paa at gennemføre den gamle aristokratiske Forsatning i Danmark. Kongens hen-

gibne Mænd vare imidlertid paa deres Post, saa de sam-
 mensborne intet turde vove, men paa den anden Side kunde
 der heller ikke staffles Beviser mod en eneste af de skyldige,
 skjønt de godt kjendtes. Da skete det, at en af de værste
 blandt disse Urostiftere i Sagtens Hede forfulgte et Dyr
 ind paa den kongelige Wildtbane og nedlagde det der.
 Straffen herfor var den Gang umenneskelig haard — dette
 skete jo inden Christian V.s Lov udkom — og den var
 derfor gjennem lange Tider ikke bragt i Anvendelse, i det
 mindste ikke overfor adelige; nu greb Regjeringen imidlertid
 denne Lejlighed til at ramme Modstanderen. Den gamle
 Lovparagraf blev opfrisket og vedkommende Overtræder
 dømtes til at miste den højre Haand og derpaa slutes i
 Jærn to Aar paa Bremerholm. Slet saa vidt vilde man
 dog ikke gaa, der gaves Adelsmanden Lejlighed til ved en
 hemmelig Flugt at unddrage sig Straffen, men han var
 selvfølgelig for Fremtiden fredløs og turde ikke mere vise
 sig i Kongen af Danmarks Riger og Lande.

Ved de kongelige Skove, der stødte umiddelbart op til
 Svenstrup Gods, var der ansat et Par meget nidjære
 Jagtbetjente, som tidlig og sildt vaagede over at Højheds-
 retten ikke krænkedes. De vare Brødre og deres Fader
 havde i sin Tid staaet i Afhængighedsforhold til Slægten
 Thott. En Dag traf de Hr. Dve Thott i et Landevejs-
 herberge, hvor den unge Adelsmand længe og naadigt
 underholdt sig med dem. I Samtalens Løb lod en af
 dem et Ord falde om, at Grænsen mellem Krongodserne og
 Svenstrup Sorder vare vanskelige at skjelne, saa Opshnet
 med Jagten derved i høj Grad vanskeliggjordes for dem.
 Denne Udtalelse faldt som Ild i en Høstak og bragte
 Thotts altid lurende Hævntanke til at blusse op i vild
 Flamme:

„Er det svært for Eder, da er det vel ogsaa svært
 for den unge Svane, særlig naar hans Blod kommer i
 Røg og et stolt Dyr hidser ham fremad! Et Ord saa godt
 som ti: 500 Rigsdaler i Sølvtil hver af Eder, naar I
 griber ham paa jersk Gjærning som den, der gjør Overgreb
 paa Kongens Wildtbane!“

Fra det Djeblik tænkte de to Jagtbetjente Dag og
 Nat kun paa at overraske Herren til Svenstrup paa ulov-
 lige Veje. Mange Bagture gif de forgjæves, men endelig
 en Vinterdag med nyfalden Sne greb de ham et godt

Stykke inde i Domcænestovene, just som han havde redet en jaaret Hjort tildøde.

Forbrydelsen var klar, der var ingen Undskyldning mulig, Frederik Svane blev sat fast og Sagen indankedes for Domstolene.

Adelen frydede sig af Hjærtet, medens den værdige Erkebispinde blev ude af sig selv af Fortvivlelse. Hun tog strax ind til Residenten for at anraabe Kongen om Naade, men efter det nys passerede var det Regjeringen umuligt ikke at lade Loven ske Gjyldest. Alt, hvad der kunde stilles hende i Udsigt var, at der skulde gives hendes Søn Lejlighed til at undvige; thi selv de skarpeste Jurister formaaede ikke at fremsføre noget Argument til den anklagedes Forsvar.

Hun havde haft en lang Audients hos Christian den femte og besværgt ham for Himlens Barmhjørigheds Skyld dog denne Gang at lade Naade gaa for Ret — det kunde ikke ske, saa vist som der ikke maatte falde mindste Skygge paa Kongens Retfærdighed og Upartiighed overfor alle Undersaatter.

Da Enken grædende og nedbøjet havde forladt Slottet, stod den unge Konge en lang Tid og stirrede paa den Dør, hun var gaaet ud af. Han strøg sig over Panden og det duggede for hans milde Blik, thi frem for hans Erindring steg et Minde, der altid bragte hans Kind i Blød: Det var herind i dette samme Værelse han som fjortenaars Dreng blev kaldt og af sin Fader ført frem for nogle djærve Mænd med disse Ord: „Naar Du en Gang bliver Konge, saa glem ikke denne Dag og hvad Du skylder disse Mænds Hengivenhed!“ Og han havde lovet altid at huske denne Stund og disse trofaste, der vovede Liv og Lykke for Kongen — og den hypperste blandt dem var jo han, hvis Søn næste Dag paa en ubarmhjørteg Naade skulde lemlestes og vanceres!

Han traadte hen foran sin Faders Billede og saa dybt bedrøvet paa det:

„Fader, Kronen kan være tung at bære alene, havde jeg kun Visdom som jeg har Magt!“...

Saaledes stod han en lang Tid; pludselig rettede han sig op og ringede paa en Hofbetjent:

„Meld Griffensfeld, at han strax skal indfinde sig hos Os!“ —

Den enevældige Konge var Indehaver af alle Statsmagtens Funktioner, han forenede i sin Person saavel den lovgivende, som den udøvende og dømmende Myndighed i sidste Instans. Som oftest overlod Majestæten dog Bøteringen og Dommens Afgjælse til de beskikkede Assessorer, men denne Gang besteg Kongen selv Dommerstædet. Christian den femte var især i sine yngre Aar i Besiddelse af megen kongelig Værdighed, hans Optræden var fuld af Anstand og hans mandige Skjønhed gjorde overalt et sympathetisk Indtryk.

Stemningen var udelt for den unge Svane, der vel ubestrideligt havde begaaet en Lovovertrædelse, men dog kun ved Omstændighedernes ulukkelige Sammenstød var bragt i en saa fortvivlet Stilling. At Kongen ikke uden videre kunde benaade ham var klart, og dog var det utænkeligt, at Kongen selv personlig vilde udtale den haarde Dom over en højt fortjent Mand's eneste Son — men hvorledes da løse Knuden og paa en Gang være streng retfærdig og dog tilgive?

De to Jagtbetjente traadte frem med deres Klage: Den 20de Februar, Eftermiddag Klokken 3 var hosstaaende anklagede af dem truffen paa Krybskytteri i Hans Majestæts Skove, han var greben uden voldelig Modstand og havde siden slet ud bekjendt sin Brøde....

Kongen afbrød dem, gav derpaa den hosstaaende Griffenjeld et Blik, hvorefter denne af sin Portefeuille fremtog et Dokument med vedhængende Segl, som han rakte Kongen.

Christian den femte foldede det ud og tog derpaa Ordet:

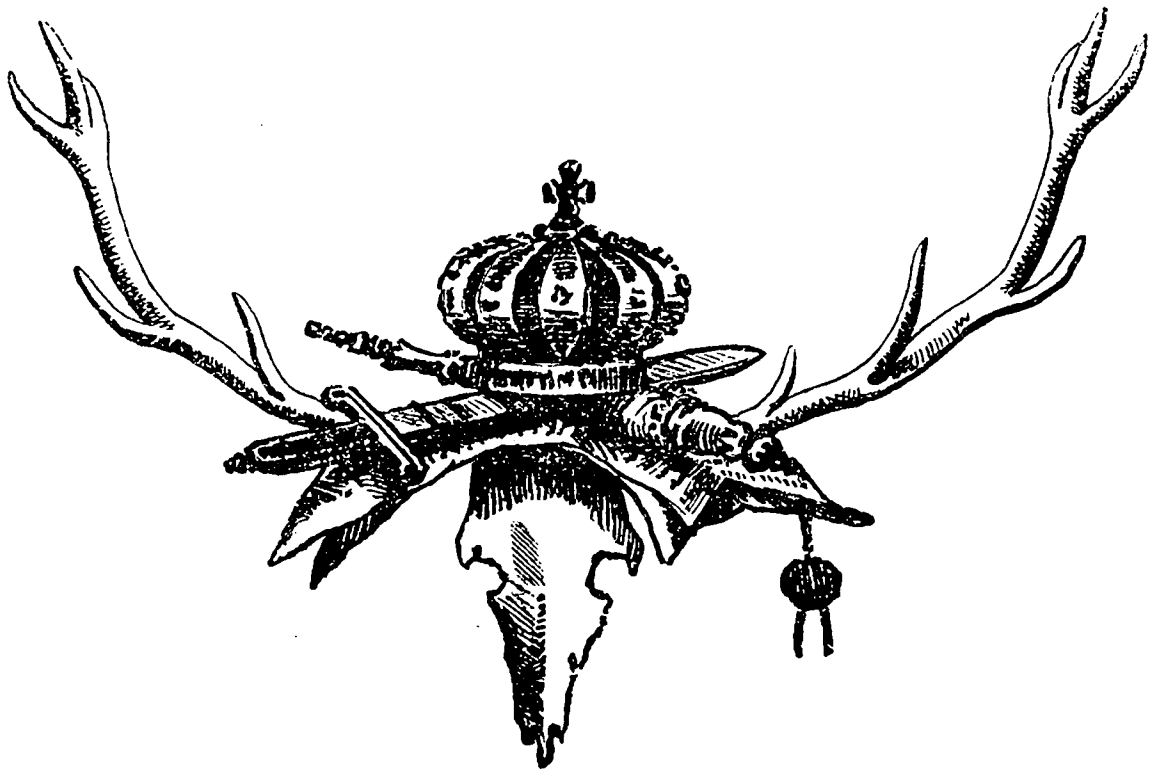
„Vore brave Jagtbetjente gjøre Ret i uden Persons Ansæelse at anholde og indstævne hver den, som nedlægger Dyr paa vore Gnemærker, og skulle Vi ved Lejlighed have deres Nidkærlighed i Erindring. Ikke desto mindre er ingen Lovovertrædelse sket her, thi alt den 15de Februar i dette Aar have Vi udstedt følgende Brev, som vor Rantsler ved en tilgivet Forsømmelse har glemt at offentliggjøre:

Vi Christian den femte, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge.... udnævne herved Os elskelige Hr. Frederik Svane, Herre til Svenstrup paa Sjælland og Sundfjord i Norge, ved sær Naade til vor kongelige Hofjægermester, idet Vi mindes de store og uvisnelige Fortjenester, hans i Gud saligt hensovede Fader har af Konge

og Fædreland. Det er fra denne Dag Hr. Frederik Svanes undersaatlige Pligt at tilse Bildtets Stand og holde Dje med Kronens Jagtbetjente ligesom det er hans Ret at jage naar hannem lyst paa de kongelige Bildtbaner —

Saa er vor Dom:

Hr. Frederik Svane kjendes i denne Sag fri at være, eftersom han alt den 20de Februarii udi 5 Dage havde været Vor Sægermester!"

Svend Trost

Nr 2.

(Frederiks, Marts 1864.)

g Kommandanten
talte:
„Velan, naar selv
J vil,
Saa faar vi jo
at prøve
Dette dristige
Spil;
Det pirrer ogsaa
mig,
At man stadig
sige tør:
Vor Frygt er ene
Grund til,
Vi aldrig Fanger
gjør!

Vi trænger til at vise,
At vi har Mod og Lyst
Og gjerne vilde vove
Med Preussieren en Dyst,
At Frederiks ej svigter
Sit gamle raske Navn —
De glemmer os jo ganske
I Kongens Kjøbenhavn!

Han kunde saa vel være
En sexten Aars Gut,
Fra Hovedstaden nylig
Var han kommen som Rekrut.

Der spilled i hans Dje
Et straalende Humor,
Med Hornet i sit Skulderbaand
Han gjorde strunt Honor:
„Til Tjeneste jeg melder mig
Som Hornklæserdreng,
Jeg kan slet ikke blive
Her hjemme i min Seng —

Min Hest, den er saa lille,
Jeg selv er ikke stor,
Saa vi kan sagtens begge
Saa Plads med om Bord,
Og om I det fortryder,
Jeg være vil et Skarn,
For jeg har Lykken med mig,
Jeg er et Søndagsbarn!“

Og Stockfleth saa til Thyren:
„Kan hænde sig den smaa
Har mere Tro end vi,
Naar det kommer an derpaa!
Saa gjør da Plads for Anægten,
Men gjør det i en Fart,
Vi har ej Tid at tøve,
Nu skumrer det jo snart!“ —

Et Par Miles Vej fra Halsgaard
Ligger Alsendrup By,
Hvor Biethens Husarer
Hadde søgt sig Mattely;
I Gaarde og i Lader
De havde spredt sig om —
Da var det hen mod Midnat,
De danske Sænser kom.

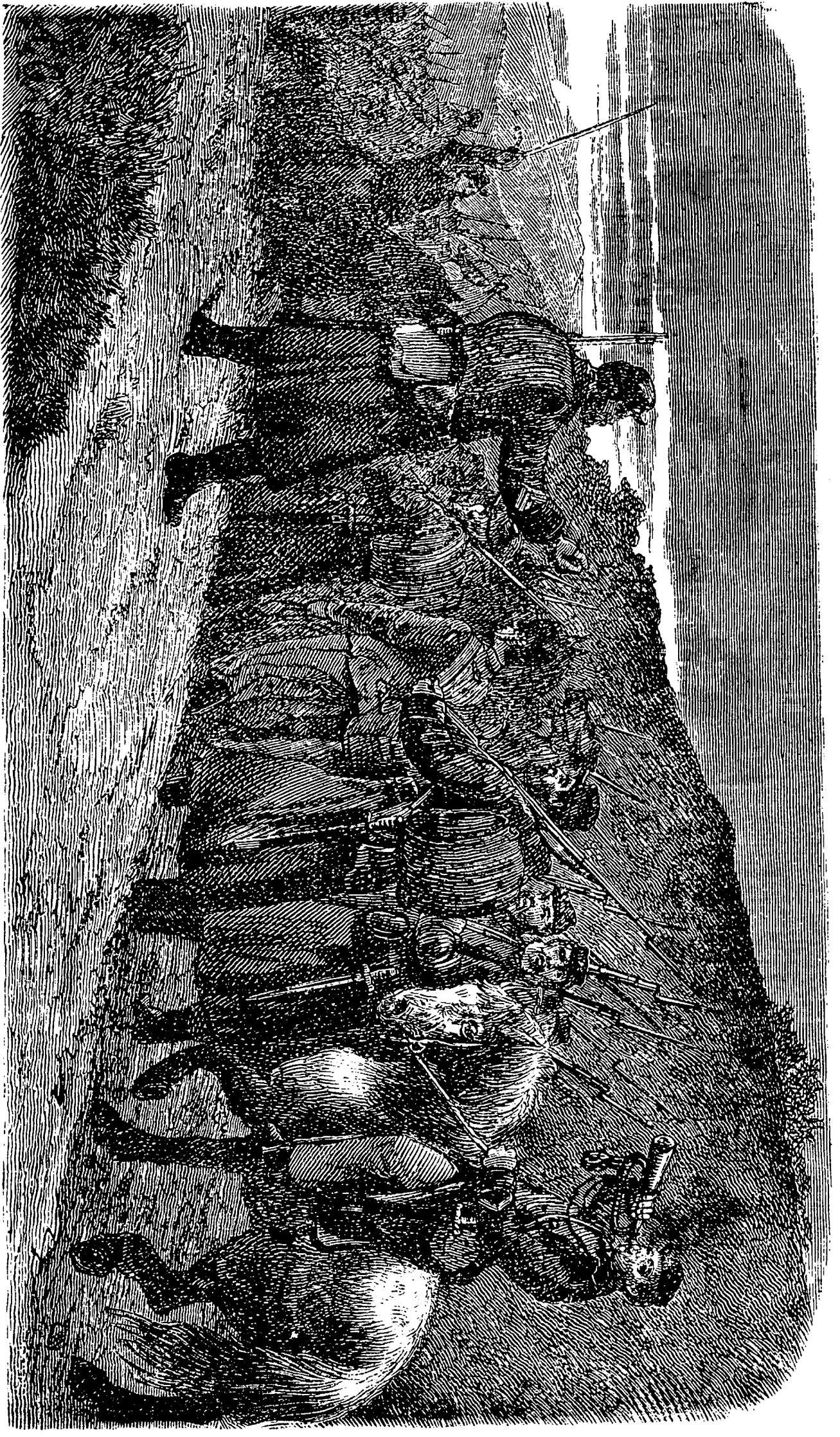
Joran gif Snig=Patrouillen,
Der spejded Vejen ud,
At ingen Natteposter
Gav Fjenden Vink og Bud;
Men alt var thst og stille,
Thi Byen laa i Blund,
Der hørtes ej saa meget
Som en bjæffende Hund.

Dg hurtigt formes Rjæde
Om en Ladelænge, hvor
En Deling Husarer
Lidt Søvn i Salmen faar;
Saa blev der Kamp paa Kniven,
Hver Udgang var besat,
Men kjæft sig Fjenden værged
I den bælgmørke Nat.

Mellem stejlede Heste
De raabte og de skreg,
De tumledes der inde
I en rasende Leg.
Men lige meget hjalp det,
Dg alle tog til Slut
Imod den Gardon, som
Af Danskerne blev budt.

Med fem og tyve Fanger
Dg en Hest for hver af dem
Traf Stockfleth ud af Byen,
Det gjaldt at haste hjem.
Saa lydløst skred de alle
Som et Spøgelsesetog,
Der hviffedes næppe,
Mens Kolonnen fremad drog.

Men bagest red Trompeteren —
Da faldt hans unge Sind
Paa Sangen om Niels Ebbesen,
Der drog i Randers ind.

Saa funklede hans Øje,
Saa svulmede hans Bryst,
Han følte sig, den lille,
Som en rigtig Svend Trøst.

For Munden Hornet satte han,
Hen over Mark og Bang
I jublende Toner
Hans Sejersglæde klang;
Og alle Sener retted sig
Med taktfaste Fjed,
De kjendte Fanejungen:
„Den Gang jeg drog afsted.“

De kjendte disse Toner
Fra Danmarks Hædersdag,
Da over Idsted-Heden
De lød i Drøn og Brag.
Vel havde Tiden skiftet,
Men dog — hvor gav det Mod
Med Frejdighed i Sindet
Med fast og sikker Fod! —

Det rørte sig i Byen.....
Der hørtes Raab og Støj,
Kommandoraab og Eder
Gjennem Gaderne floj:
„Til Hest, Til Hest! de dansle!
Sid op, som hver det kan!“.....
Og inden faa Minutter
Regimentet var i Stand.

Men Stockfleth saa paa Drengen,
Hans Øjne skjød Ild:
„Din Slynge, Du fortjente,
En Kugle for dit Spil,
Nu har Du et Ting robet,
Og vi har Fjenden bag!“...
Saa ramte ham af Klingen
Et svirrende Slag.

Han bøjede sit Hoved
Bed Tugtelsen han fik,
Men hæved atter frejdig
Sit ærlige Blik:
„Seg anede slet ikke,
Det lød saa flart der hen,
Men I maa ikke slaa mig,
Seg gjør det godt igjen!“

Saa spored han sin Hest
Over Grøfter og Hegn,
Mod Øst drog Kompagniet
Men nord paa lød dets Tegn;
Der skingred fra Trompeten
Det danske „Avancér,“
Og saa paa Dril mod Fjenden
Det tyske „Retirér.“

Saa blev der Sagt i Mørket,
Og mer end én Husar
Blev siddende i Grøfterne
For Røsen til Nar;
Men medens Tyssen stormed
Efter Drengen om Kap,
Til Balsgaard Kaptejn Stockfleth
Med sine Fanger slap.

Og da først alt var reddet
Og hver Mand vel om Bord,
Der dundred raske Hovslag
Ad Stranden til fra Nord;
Med blussende Kinder
Og med bankende Bryst
Til Tjeneste han meldte sig,
Den lille Svend Trøst.

Martin Rask.

Hvad kan ikke Fanden hitte paa?

Sjællandsk Eventyr ved Dens Kamp.

er var en Gang en Smed. Han var ikke sort og jodet, som Smede ellers pleje at være; men han var saa pæn og pillen af sig, at hans Lige ikke var kjendt.

Saa var det en Gang, da Fanden kom forbi Smedien, at han maatte derind med

sin Hestefod og have en Sko lagt om, og han forundrede sig da meget over at se den pyntelige Smed.

Fanden gav sig i Snak med ham, og de talte længe sammen.

„Hør,“ siger Fanden til sidst, „hvordan tror Du, at Du vilde være tilpas, hvis Du skulde leve uden nogensinde enten at kæmme eller klippe Dig og uden en Gang at skifte Linned og Klæder?“

Det mente Smeden var ikke til at udholde.

„Det er det samme,“ — siger Fanden igjen, — „jeg har saadan undertiden mine egne Indfald! ... Hvis Du vil leve saaledes i ti Aar, saa skal Du faa alle de Penge, Du vil bruge, og naar de ti Aar ere omme, maa Du forlange saa meget Guld, som Du vil. — Men hvis ikke Du bestaer Prøven, saa hører Du mig til, — forstaaer Du!“

Smeden spurgte, om han maatte betænke sig derpaa.

„Ja, gjør kun det!“ sagde Fanden og lo, „jeg kommer igjen en anden Dag, for min Vej falder af og til her forbi.“

Saa foer Fanden af Sted.

Da Fanden nogle Dage efter kom igjen, blev Aftalen sluttet, og Kontrakten blev skrevet imellem dem. Smeden maatte i ti Aar hverken vasse, kæmme eller klippe sig og aldrig stifte Vinne eller Alæder; til Gjengjæld skulde han faa saa meget Guld, som han ønskede sig; men hvis ikke han bestod Prøven, hørte han Fanden til.

Nu havde Smeden ikke behov at staa der hjemme foran Esken og banke fra Morgen til Aften. Han gik nu og drev omkring, hvor det kunde falde, og Þenge havde han jo nok af.

Dog blev det ham snart ulideligt at være der hjemme, hvor alle Folk kjendte ham. Han, som før havde været saa fin og pillen af sig, saa' allerede sjustet ud. — Nej, han maatte ud i den vide Verden!

Saa vandrede han da fredløs om fra By til anden. Þenge javnede han aldrig; men han havde rigtignok ikke megen Glæde af dem; thi han kunde, — saadan som han saa' ud —, kun søge hen paa de simpleste Steder, og kun komme sammen med de simpleste Folk. — Det eneste var, om han en Gang imellem kunde komme ud i et rigtigt øsende Regnvejr og faa sig ordentlig skyllet, — det kunde da ingen Fanden forbyde ham!

Saa var det en Gang, da han havde vanket om i otte lange Aar, at han en Aften silde kom til et Værtshus i en lille Njebstad, hvor han bad om Nattely.

Værten saa' lidt paa ham: „Har Du Þenge?“ spurgte han.

Jo, sagde Smeden, det havde han da, og han tog en fuld Þung op og rystede den.

„Ja, den er god nok!“ svarede Værten, og han kom da i Tanker om, at han havde en jimpel Seng i et af Udhusene; der kunde han putte ham hen.

Saa fik han Lov til at blive.

I Værtshuset sad en Del gode Borgere ude fra Byen og spillede Kort. Smedens de spillede, drak de til, og efterhaanden blev Spillet højere og højere.

En af de spillende var Byens rigeste Njebmand, og han var den eneste heldige, for han blankede dem af den ene efter den anden. — Til sidst havde han vundet alle Þengene, og Spillet hørte op.

Som nu Njebmanden sad og bredte sig og brovtede, medens han samlede de mange Þenge sammen, samt talte dem og puttede dem i Lommen, siger Smeden henne fra

Kaffelovnstrogen, hvor han sad og skjulte sine Pjalter: „Hør — ja, undskyld — men De skulde da aldrig have Lyst til at spille med mig?“

„So, hvorfor ikke,“ svarede Kjøbmanden, „har Du blot Penge, saa spiller jeg med Dig, om Du saa var Fanden selv!“

Om han havde Penge? — So, derpaa var der ingen Mangel, og Smeden tog den ene Haandfuld Guldmønter op efter den anden og lagde dem i en Dynge paa Bordet.

Saa begyndte Spillet.

I Førstningen tabte Smeden det ene Guldstykke efter det andet; men Kjøbmanden sagde, at det var ikke noget at sidde og klatte med; de maatte spille højere.

Det havde Smeden ikke noget imod.

Saa blev Spillet sat op, højere og højere, den ene Gang efter den anden, og stadig var det Smeden som tabte; men han sagde, at det gjorde ikke noget, og til alles Forundring blev han ved at tage den ene Haandsfuld Penge op af Lommen efter den anden. Det lod til, at den Lomme aldrig kunde blive tom.

Hidtil havde Smeden siddet i Uheld; men da paa en Gang vendte Lykken sig. Nu var det Kjøbmanden, der tabte, og Smeden, der vandt. Den ene Dynge Penge efter den anden vandrede over Bordet til Smeden, og snart maatte Kjøbmanden til at tage til Lommerne. Dog, det forslog heller ikke stort, og snart var Kjøbmanden helt blank.

„Na, Pst!“ sagde han, „jeg har jo en stor Gaard her nede paa Hjørnet, — i Morgen faar Du Penge!“ Og de bleve da ved at spille.

Da Dagslyset begyndte at titte ind til dem imellem Skodderne, havde Kjøbmanden bortspillet alt, Rub og Stub, Gaard og Grund, saa han ikke mere ejede en Hvid.

Da kastede Kjøbmanden Kortene langt bort. „Saa,“ sagde han, „nu sige vi Stop! — Nu har jeg kun mine tre Døtre tilbage, dem kan jeg da ikke spille bort.“

„Ja, det er det samme,“ svarede Smeden, „giver Du mig en af dine Døtre til Hustru, saa maa det hele være om intet.“

„Nej,“ sagde Kjøbmanden, „for dem raader jeg ikke; men“, siger han, „følg med hjem, — det er jo Dit alligevel —, saa kan vi da tales ved om det.“

Smeden fulgte saa ogsaa med.

Det var nu højlys Dag, og han blev af Kjøbmanden ført ind i den fineste Stue der hjemme.

Kjøbmanden gik ind til sine tre Døtre, og han fortalte dem uden Umsvøb, hvordan det stod til. Der var ingen Redning for ham, uden en af dem vilde ofre sig og tage det grusomme Menneske til Mand. „Gaa Du ind til ham“, sagde han til sin ældste Datter, „og se paa ham; fæl ser han ud; men Dig har jeg altid været saa god imod, — Du vil nok redde din gamle Fader?“

Datteren vrisjede; men gik dog.

Strax efter kom hun dog tilbage igjen og var færdig at daane.

Nej, ihvad saa faderen af alt andet vilde forlange af hende, saa vilde hun gjøre det; men dette var rigtignok en Umulighed.

Saa vendte Faderen sig til den næstældste Datter.

Hun gif ogsaa ind og saa' paa den fremmede; men det gif lige saadan.

„Hør Fader,“ sagde da den yngste, som altid hidtil havde været Stedbarn der i Hjemmet, „det er det samme; jeg vil gjøre det, uden at se ham; for jeg holder saa meget af Dig, Fader.“

Faderen vilde alligevel, at hun skulde se ham først. Det gjorde hun da ogsaa; men alligevel stod hun ved sit Ord.

Det blev saa Aftalen, at Kjøbmanden skulde beholde Gaard og alt, og om to Aar skulde Smeden komme igjen; da skulde Bryllupet staa.

Saa rejste Smeden sin Vej.

Da to Aar vare gaaede, kom der en Dag en rig og fin Mand kjørende der til Byen. Han tog ind paa den fineste Gæstgivergaard, og Penge havde han som Smul. Alle der i den lille By vare nysgjerrige efter at faa at vide, hvem og hvorfra han var; men der var ingen, som kjendte ham.

Han lod til at finde Behag i Byen; thi han blev der længe, og da det var ud ad Vinter, gjorde han Gilde, hvortil alle de fornemste af Byens Borgere med Familier bleve indbudne.

En Gang gjorde han da ogsaa et stort Gilde paa Gæstgivergaarden, hvor han boede, og dertil var Kjøbmanden med hans tre Døtre da ogsaa indbudne. — Gildet endte med Dans, og den fremmede dansede ene og alene med Kjøbmandens yngste Datter. Før Gildet sluttede, fandt han Lejlighed til at fri til hende og spørge hende, om hun vilde være hans Hustru. Hun svarede, at hun elskede ham; men hun kunde ikke blive hans Hustru, da hun havde givet en anden sit Ord. Da han nu saa hendes Trost, aabnede han sig for hende og sagde, at han var den Mand, som hun for to Aar siden havde givet sin Tro; men han vilde alligevel ikke have gjort Fordring paa hende, hvis det havde været imod hendes Villie.

Nu blev der stor Glæde, og der blev da holdt Bryllup med stor Pragt.

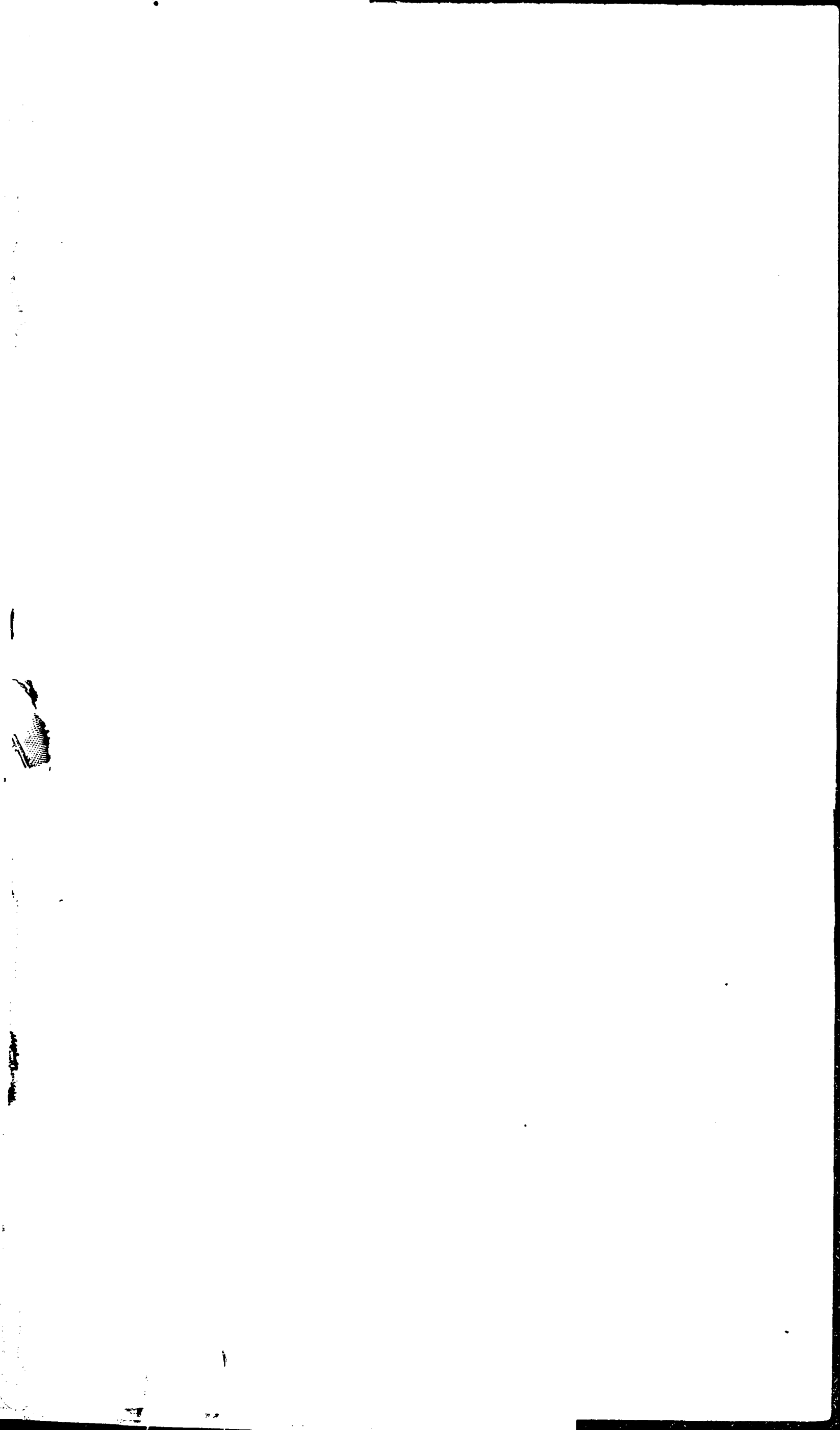
Strax efter Bryllupet førte den forhenværende Smed med sin unge Brud bort til et stort Slot, som han havde kjøbt. — Paa Vejen til Slottet kom de over en Bro. Fra Stenkisten dér stak Fanden Hovedet frem. „Du narrede mig! Du vandt en; men jeg vandt alligevel to!“ raabte Fanden og grinede.

Siden hørte Smeden, at Kjøbmandens to ældste Døtre,
af Vergrelse over, at de ikke havde sagt ja til den sorte,

snavsede Smed, Dagen efter Bryllupet vare gaaede op paa
Løftet og havde hængt sig.

Det var det, Fanden glædede sig over.

- Elith Neumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt;
 Ad. Langsted: En Moders Tilgivelse, Et Sagn fra Bretagne,
 med Illustr. af S. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- Nr. 32. B. Corfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af K. Gam-
 berg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr.
 40 Sider. 10 Dre.
- 33. Nakkehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanten,
 af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomafine
 Gyllembourg, af L. Schrøder; Johanne Louise Heiberg, af L.
 Schrøder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Dre.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til
 Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dron-
 ning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Dre.
- 35. Raadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7
 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr.
 48 Sider. 15 Dre.
- 36. Den landslygtige Skrædder, af Knud Skytte; Den hvide Pige,
 et Mønst Sagn, af Mogens Gyngge. 9 Billeder. 28 Sider.
 10 Dre.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. C. Molbeck; Hammershøi, en
 Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P.
 C. Toepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13
 Illustrationer. 52 Sider. 15 Dre.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Vinkjældereren;
 For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Born-
 holm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatns Dodt; Præsten og By-
 vædderen; Tre Løfter, Fortælling af Martin Rok; Svend
 Trøst Nr. 2, af Martin Rok; Hvad kan ikke Hauden hitte paa?
 Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Dre.
- 40. Den gamle Kiste og Taasi-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder,
 24 Sider. 10 Dre.
- 41. Rjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af
 Chr. Bestergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af
 S. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 42. Stjernestud, af Birger Hansted; Gjedden, jydsk Folkeeventyr,
 af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirke-
 gaard i Fredericia, af B. Baupell; Barre, af Mogens Gyngge;
 Lidt Mosaik fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder.
 46 Sider. 15 Dre.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kjober paa engang for
 et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.

Nr. 41

Bris: 1/1 Dre.

Læsning for Folket.

Indeholdende Fortællinger, belærende Skildringer osv.
af fremragende danske Forfattere.

Med Illustrationer.

Kjøbenhavn.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29).

(Se Omflagets indvendige og bageste Side.)

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer,
Digte etc. af fremragende Forfattere.

-
- Nr. 1. Præstens Sommerpæcer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsén,
af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 2. En stærk Mand, Fortælling af Nads Hansen; Johannes Ewald,
af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Dre.
- 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med
8 Billeder. 10 Dre.
- 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen
Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Dre.
- 5. Niels Peter, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer. 10 Dre.
- 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene,
af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sider. 15 Dre.
- 7. Mester Ring, Historie af Carit Etlar; Hjrbedrengen, Eventyr
af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelig-
hedsfuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Dre.
- 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Kata-
komber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Dre.
- 9. Rutteren Vilbanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frede-
riksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Bille-
der. 48 Sider. 20 Dre.
- 10. En højtstaaende Medbejler, af A. Beiter, med 7 Illustrationer;
Inlands Nordvestkyst, af E. Jagd, med 2 Illustr.; Et Musæum,
af Ingvor Bondesen, med 4 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot
og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Ca. 24 Billeder.
72 Sider. 25 Dre.
- 12. Min bedste Ven, af E. Martens, med 5 Illustr.; Stanley,
af L. Wagner, med 2 Billeder; Fru Rigborg, af H. F. Ewald,
med 6 Illustr.; Klosterjomsruen, af M. Henckel, med 7 Illustr.
96 Sider. 30 Dre.
- 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5
Illustr.; En Udflugt til „Altmøller“, af E. Jagd, med 1
Illustr. 26 Sider. 20 Dre.
- 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste
Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af D. C. Mol-
bech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermøder, af Jens Kamp,
med 2 Illustr. 24 Sider. 15 Dre.
- 15. Heksen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.;
Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 30 Sider. 15 Dre.
- 16. Rejsekitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slave-
handleren, en Fortælling af E. D. Sommer, med Illustr.
24 Sider. 10 Dre.

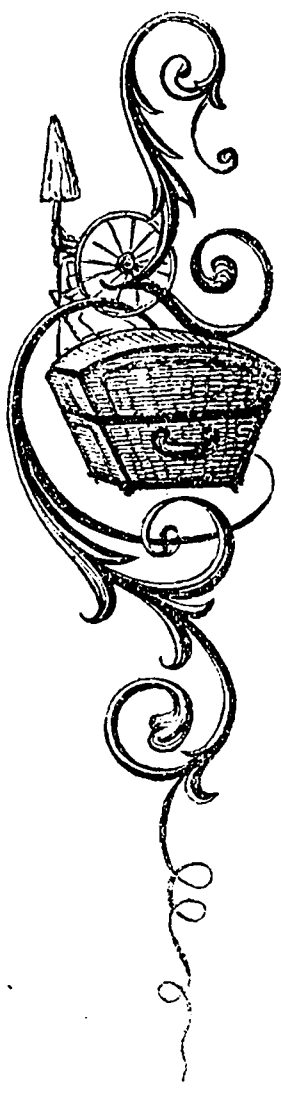
(Fortsættes paa Omflagets 3die Side.)

Den gamle Kiste.

Af S. Nielsen.

Forfatter af Bydst Bondeliv.

andsbhen Lyngdrup er beliggende i „Timians-
Eggen“; saa veed Du nok, hvor det er. Den
hører hverken til de største eller smukkeste Lands-
bjer paa Eggen; men det maa siges til
dens Noes, at den bestandig gaaer fremad. Den
ene grundmurede Gaard har i de senere Aar
reist sig efter den anden; de sorte Lyng-Agerrene
ere forsvundne, og mangen Hedestrafning for-
vandlet til frugtbart Agerland. Det er Ufsets
seirrige Kamp med Mørket, her gaaer for sig
— den „sorte Drage“ maa fordrives, for at
Befolkningen kan faae fat paa de Skatte, hvor-
over den i Aarhundreder rugede: de mørke og
golde Heder maa vige, hvor de lyse, gyldne
Kornagre for Alvor ville frem. Hines sidste
Tilflugt er de dybe Dale mellem steile Bakker,
hvor Ploven ikke tør komme. Og selv der er
Lyngen ikke sikker længer, naar Bonden først har
fattet Sandheden af Byllands ivrige Træplanters
Ord:

„Hvor Ploven ei kan gaae,
og Leen ei kan slaae —
der bør et Træ at staae.“

Men saavidt er man endnu ikke kommen i Lyngdrup. Kampen
paa den slette Mark er seirrig bestaaet: men ved Hjælp af Træ-
plantning at fordrive Lyngen fra dens forskandsede Stilling bag
ved Bakkerne — derpaa har man endnu ikke tænkt. Ploven
„gaaer“, og Leen „slaaer“ heelt ud paa Bakkeflankene; men der
„staaer“ endnu ikke et eneste Træ, kun lutter Lyngbuske, paa
Straaningen af de steile Bakker, der danne en heel Labyrinth
af Dale paa Byens Udmærker.

I en af disse Lyngbegroede Dale stod for mange Aar
siden — og staaer maaskee endnu — et lille eenligt Hus.
Det stod og saae saa eensomt og forladt ud, og man kom,
ved at see det, gjerne til at tænke paa, at hele Hytten godt
kunde faae ifinde en skjøn Dag at ribe sig løs fra Bakkens
uroffelige Bæg, hvortil den støttede sig, og rulle ned i Midten
af Dalen — saa udsat som den var for de heftige Nordvest-

storme, der i Sevndognstiderne strøg igjennem Dalene. I denne fattige Hytte boede en gammel Enke, som Omegnens Befolkning kjendte under Navn af „Spinde-Sidsel“, hvilket Ogenavn hun havde faaet af, at hun ernærede sig ved at spinde Hør og Uld for Gaardkonerne. Hun var en fortrinlig Spinderste; Ingen kunde trække Traaden saa „fiin og liin“ som gamle Sidsel, og skulde der laves en Bæb enten af Bolster eller fiint Hørgarnslærred, bestemt til at prange paa „vor Datters“ Medgiftsfeng, saa var det en afgjort Sag, at Sidsel skulde spinde Garnet; ellers blev det ikke, som det skulde være. Følgen af, at hun var saa flink til Rokken, blev den, at hendes Arbeide blev godt betalt, saa hun havde sit tarvelige Udkomme. Og Mere forlangte hun ikke.

Paa en smuk Septemberdag seer man en ensom Vandrer paa Landeveien, der snoer sig op igjennem Hingdrup Dale. Det er en ung Karl med et let Fodskifte og i det Hele af et fordeelagtigt Ydre. Man seer strax paa den militære Holdning, Mundskjægget, der skjuler Overlæben, Felthuen „paa tre Haar“ — kort sagt paa hele Snittet, at det er en hjemvendende Soldat. Han befinder sig nu kun i nogle faa Bøsseskuds Afstand fra

sit Fædrenejhem, den Gaard, som ligger ovenfor paa den flette Mark. Veien fører lige forbi Spinde-Sidsels Huus. „Her boer Ellen Maries Moder“ — mumler Soldaten — „hun skal være den Første, som byder mig Velkommen. Og hvem veed — maaskee jeg kunde træffe —“ Han aabnede Døren og traadte ind. Den gamle Kone kjendte ham i Førstningen slet ikke, men aldrig saasaae fik hun Dinene op for, hvem det var, før hun ønskede ham velkommen hjem med saa hjertelige Udtryk, at en Sagttager strax kunde have mærket, at de To vare gamle Venner. Efterat Karlen havde siddet en Stund og faaet smagt paa den Gamles Sigtebrød og Spegepølse, spurgte han: „Er I ellers ene hjemme idag, Sidsel?“ „Ja saamænd er jeg saa — næsten altid ene — med min Gud og mine Tanker. Ellen Marie seer dog ned til mig en Gang — sommetider to — om Dagen —“

„Hvordan har hun det?“

„Na, jo! Hun har det Gudskelov godt — er frisk og rask — det Fornemste af Alt — næst en god Samvittighed, det forstaaer sig. Men“ — her standsede hun Nokken, foldede Hænderne og saae Karlen bonfaldende ind i Dinene — „lad hende være, Hans Hvam. En rig Mand's Son og en fattig Tos — det bliver der dog ikke Noget af alligevel. Slaaer hinanden af Tankerne! Det samme har jeg bedet Ellen Marie om med mine grædende Taarer —“ „Og hvad svarte hun saa?“ „Ja, hvad svarte hun. Vi veed vel, at Ungdom og Viisdom følges ikke ad.“ Hans forsikkrede, at maatte han ikke faae Ellen Marie, saa vilde han ingen Kvinde eie i Verden. Han snakkede endnu en Stund med den Gamle og sagde endelig: „Ja, jeg maa nok til at see, om jeg kan krable op ad Bakken. Farvel, Sidsel!“ Dermed var han ude af Døren.

Da han gik ind imellem Digerne og var næsten kommen tæt til Gaarden, hørte han en syngende Kvindestemme indenfor, og han kunde høre, at den Syngende gav sig ifærd med at trække Slaaen fra Portdørene, hvilket ikke gik saa meget let. Hans fik derved Tid til ubemærket at skjule sig bag Raalgaardsdiget. Nu aabnedes Porten, og Ellen Marie traadte ud af den med en Båndspand i hver Haand. Hun hoppede, let som en Hind, henimod Brønden og smaaesang:

„Wo Faaer han seier, a maa ett fo ham,
wo Muer hun seier: de fa væ de samm,

de fa væ de samm,

de fa væ de samm,

de fa væ de samm, Do taaer Hans Hvam!“

„Naa, kom saa og tag ham da,“ sagde Hans og traadte frem af sit Skjul. Undseelse, Forvirring og en Smule Skrak over det saa pludselige og uventede Gjensyn stod at læse i Pigenes Ansigt. Hun blev dog snart Herre over sin Bevægelse.

„Troer Du, jeg vil have saadan en grim gammel skjægget Stodder som Dig,“ sagde hun skjælmst; „men“ — vedblev hun i en anden Tone — „jeg skulde da ellers byde Dig velkommen hjem, Hans.“ Hun rakte ham Haanden; men Hans noiedes ikke med den. Han tog Pigen om Livet og trykkede hende et Kys paa de friske Læber. —

Vi maae nu for et Dieblif forlade Hans Hvam og overlade det til Ellen Marie at ledsage ham ind til Forældrene. Vi vende derimod tilbage til den Gamle nede mellem Lynghakkerne, som har Noget at fortælle os.

Spinde-Sidsel sidder paa sin sædvanlige Plads. En gammel Egetræs-Riste — det er just den, som fiden bliver mærkværdig — benytter hun istedetfor Stol; Spinderokken har hun foran sig, og Hjulet snurrer rundt, medens den fine Traad,

som hendes Fingre saa mesterligt forstaae at snoe, efterhaanden fylder Tenen. Solen, der skinner ligesaa mildt paa Hytten som paa Borgen, finder just Behag i at lade en af sine Straaler lege paa den Gamles rynkede Kind, og den behøver derved et Ansigt, som røber Spor af fordums Skjønhed, men som et langt Livs Sorger og Møie har gjennemploiet med dybe Furer. Der hviler en vis høitidelig Ro over den Gamle, som hun sidder der i sin fattige Stue og uafsladelig trækker i den milelange Traad. Stormen har fareet hen over hendes Hoved, kan man see, den har falmet og rynket hendes Kind og bleget hendes Loffer; men den har nu lagt sig, og hendes Livsfol synes at skulle gaae ned under et venligt Havblik. —

Lad os følge den gamle Kones Tanter.

Ja, det er mange, mange Aar siden; men hun husker det godt, saa grangiveligt, som om det Hele var fra igaar, da hun gif i sine feireste Ungdomsaar, og man kaldte hende den „smukke Sidsel fra Nederlade“. Naar Ungdommen saaledes Balborg-Åsten for at brænde Blus og bytte Gadelam, var der ikke en eneste Ungkarl tilstede, hvis Hjerte ikke bankede af et om end nok so urimeligt Haab, naar hendes Navn blev raabt op; men den, hvis Navn saa nævnedes i samme Mandedrag som hendes, og som gif hende til Gadelam, blev altid anseet for den lykkeligste og misundelsesværdigste af alle Byens Knøse. —

Men „den smukke Sidsel fra Nederlade“ brød sig slet ikke om alle de Hjexter, der havde saa travlt med at flaae for hende. Hendes eget Hjerte slog kun for En, og det var en fattig Karl ved Navn Jens Åsmild, hvem hun i al Hemmelighed havde lovet sin Ære og sin Tro. Han var hendes Onskers Maal baade tidligt og seent; at blive gift med ham ansaae hun for den høieste Lykke, der kunde times hende her i Verden. Men Udsigterne vare ikke lyse. Hendes Fader, den rige Søren fra Nederlade, gav aldrig sit Minde til Forbindelsen med Jens Åsmild; hvordan det saa ellers skulde gaae til for dem med at faae hinanden, vidste hun ikke; men hun troede dog, det vilde skee. Søren fra Nederlade gav ikke mange Ord for Penge, men hvad han sagde, havde saamegen desto større Vægt. Hans Villie havde endnu ingen af hans Undergivne povet at trodse. Da en tjenende Mand havde gjort ham opmærksom paa Datterens Kjæresteri, passede han paa som en Drage, og han nedlod sig en Dag til at gennemrode Datterens Gjømmer for at finde noget Skriftligt, der kunde give Lys i Sagen. Han fandt et Papir, hvorpaa stod skrevet:

„En smuk ny Bise.

Jeg siger dette blot:
min Pige og en Hytte
jeg giver ei i Bytte
for Kongens store Slot.

Hvad skulde Rigdom til?
Naar jeg med Dig maa leve,
da er jeg meer end Greve,
da har jeg, hvad jeg vil.

Men ei jeg dølge kan:
Hvis Du Din Ven forskyder
Og Trostabsloftet bryder —
Gud naade min Forstand!

Naar jeg bli'er forrigfuld,
hvo skal mig Kraft forlene
at bære Sorgen ene,
hvis Du ei er mig huld?

Og gjør min Gud mig glad,
hvad er da vel det Hele,
naar vi ei monne dele
og ikke følges ad!

Min Pige! vær mig huld;
jeg tænker da, Gudsader
ret aldrig os forlader —
jeg er saa tillidsfuld.

Fra din hengivne Ven

Jens Asmild.“

Da Søren havde gennemlæst dette Digt, kaldte han Datteren op til sig i Storstuen, viste hende Bisen og sagde: „Slaa dette her af Hovedet, Tøs, for det bliver der aldrig Noget af.“ Derpaa rev han Papiret i Stumper og smed dem paa Gulvet, og saa gif han ud at see til sine Bæster. Datteren syntes, det var hendes Hjerte, han havde sønderrevet. Hun samlede Papirstumperne op og gjemte dem. Saa satte hun sig hen i Krogen og græd.

Nu gif der en Tid hen. Saa kaldte den rige Søren fra Nederlade en Dag sin Datter til sig og spurgte hende, hvad hun syntes om Jens Thøger fra Lyngdrup. „Den gamle

Thøger sagde til mig, da vi traf sammen paa sidste Marked, om jeg havde Noget imod, vi bleve Svogre. Det kan nu kun lade sig gjøre paa den Maade, at du bliver hans Sønnekone; thi Jens er, som du veed, hans eneste Søn og Arving."

"Nei, Herregud! Fader; lov ham endelig ikke Noget; thi jeg kan ikke lide Jens Thøger."

"Du kommer til at lide ham, enten du vil eller ei; thi Sagen er alt afgjort imellem os Gamle, og nu skal der ikke Kjællinges længer om den Ting."

Saa blev den Snak ikke længer.

"Nu er min Lykke forbi i denne Verden," sagde Datteren til sig selv, da hun var bleven ene. "Min Moder! havde jeg blot haft min stakkels Moder!" hulkede hun. Men hun var død for flere Aar siden. Søren var Enkemand.

En Dag sagde Søren til sin Datter: "Ja, nu gaaer jeg til Præsten og bestiller Tillysning. Thøger og Jens mødes med mig ved Bækken. Saadan er Aftalen." Sidsel tørrede sine Øine med Forflædet og sagde Ingenting. Hun vidste nok, det hjalp ikke at gjøre Indvendinger. Faderen tog sin Søndagsklædning paa, gik til Præsten, og Tillysningen blev bestilt.

Der var dog eet Menneske i Gaarden, for hvem Sidsel kunde klage sin Nød. Det var ikke Jens Åsmild; han var for Tiden langt borte, og ham turde hun jo desuden ikke mere vende sin Hu til; men det var hendes eneste Broder, en næsten fuldvoksen Knøs, som hed Bisti. Han stak just Hovedet ud ad Stald døren, da Faderen gik ud igjennem Porten. Det anede ham, at der var noget Usædvanligt paa færde. Han ilede ind til Søsteren.

"Hvor gik Fader hen?" begyndte han.

Hun sagde ham det.

"Herregud!" sagde Bisti — "da er det ogsaa strengt nok, at min eneste Søster skal offres for gamle Thøgers skidne Penges Skyld. Men det kunde maaskee blive Vogn endnu."

Sidsel bøiede sørgmodigt Hovedet. "Nei, Bisti, det bliver nok Alvor. Kjender Du Noget, som en eneste Gang har kunnet rokke Fader i et Forsæt, som han engang har fattet?"

"Nei, men jeg kjender En, som denne Gang vil forsøge paa det."

Søsteren saae hurtigt op fra sit Arbeide. "Gjør det ikke, Bisti. Du voldes dig kun selv Fortræd; thi du kommer dog ingensteder med ham alligevel. Husk paa, du er kun en Dreng imod ham."

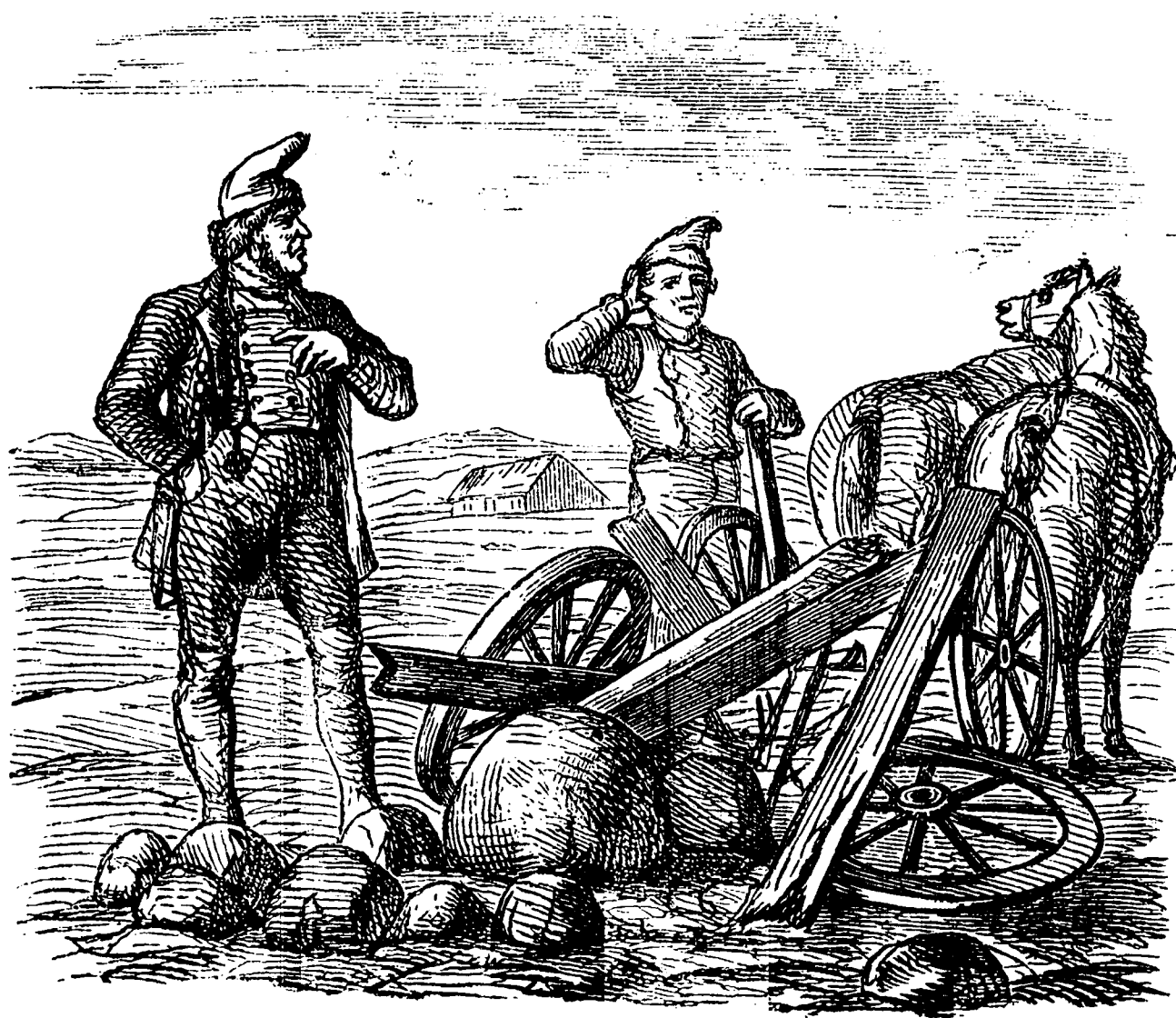
Men Bisti indvendte: "Du tager feil, Sidsel, jeg er ingen

Dreng længer. Jeg bliver snart tyve Aar og begynder at mærke, at jeg har en Villie. Jeg vil snart til at forsøge, om jeg kan raade mig selv.

Da Fader og Søn næste Morgen traf sammen i Foderloen, begyndte denne: „Hvorfor skal Sidsel endelig giftes, naar hun ingen Lyst har til det? Jeg synes, det er Synd at tvinge hende.“

Faderen sendte ham blot et forundret Blik og sagde: „Spænd Bæsterne for den store Arbeidsvogn. Vi skal ud at kjøre Steen af den pløiede Hedejord.“ Sønnen knurrede, men adlød.

Da de kom ifærd med Stenene, kogte det endnu i Bisti, og han greb bestandig efter de største Steen og satte dem ind i Bognen, hver Gang med et stort Rabalder. Den Gamle saae ud af Dienkrogene og mærkede godt, hvad der gik for sig. Han lod nu ogsaa de smaa Steen ligge og greb efter de største. Men Bisti vilde ikke give sig. Han fandt en Steen, som var større end nogen af dem, Faderen havde løftet og, svup! — ind i Bognen med den. Søren lod som Ingenting, gik langt ud fra Bognen og fandt omsider en stor Steen. „Kom hid!“ kaldte han paa Sønnen — „bær mig denne Steen hen i Bognen,

Dreng!" Visti spyttede i Næverne og greb fat; men han maatte give tabt, han kunde knap løfte Stenen nogle Tommer fra Jorden. „Gaa saa afveien, Pattedriis!" raabte den Gamle, løftede dernæst Stenen op, gik hen og satte den ind i Vognen med saadan Kraft, at sønder gik baade Bundsæddel og Langvogn, og hele Væsset styrtede paa Jorden med et Brag. Derpaa gav han Sonnen en Kusning, saa han tumlede, og saa raabte han: „Nu er det vel nok med de Narrestreger for idag! Spænd Væsterne fra og hent os en anden Vogn."

Visti traf af med Væsterne, men han sukede underveis: „Seg er for bitte endnu, og der er desværre ingen Redning for min Søster Sidsel."

Fem Uger efter stod Sidsels Bryllup. Hendes Bryllupsdag var den tungeste af alle dem, hun oplevede. Da hun om Morgenen skulde „smykkes til Brud", var hun som En, der er fra sig selv. Hun rev flere Gange Brudekrandsen af sit Haar og kastede den paa Gulvet, og Pigerne, som skulde gaae hende tilhaande, sad omkring i Krogene og græd. Visti tittede ind ad Døren; men han fik snart nok og vendte sig bort med Dinene fulde af Taarer. Han gik lige ind til Faderen og sagde: „Gud tilgive Jer den Synd, som I idag gjør imod Sidsel! Men nu vil jeg sige Jer een Ting: For I skal faae Lov til at gjøre saadan med mig, for vil jeg gaae som en Tigger ud af Gaarden."

En anden førgelig Erindring knyttede sig til Bryllupsdagen.

Det var i de Tider en almindelig Skik, at Bønderne laae og pryglede paa hinanden, naar de kom sammen til Bryllupsgilder; ja, dette var saa almindeligt, at det ansaaes for en ligefrem Mangel, naar et Bryllup gik af uden Slagsmaal. Ved denne Leilighed var der en dobbelt Anledning dertil. Der havde nylig været et Gilde, hvor Nederladerne og Lyngdruperne vare Modstandere, og der havde de Sidste faaet Prygl. Det skulde nu hævnnes. Lyngdruperne, der skulde ledsage Brudgommen til Gildegaarden, mødte saa mandstærke, at de meente, denne Gang maatte Seiren blive deres. Men forgjæves blev der hyppet Strid alle tre Bryllupsdagene. Nederladerne faae, de vare de svageste og gik bestandig afveien for deres kamplystne Modstandere. Men den sidste Dag, da Alting var forbi, og Lyngdruptoget med Brudeparret paa den forreste Vogn holdt udenfor Porten, parat til at sætte sig i Bevægelse, naar først de fornødne „Reisdrammer" vare indtagne, — gjorde de Fremmede endnu et sidste fortvivlet Stormløb paa Nederladernes

Fredsfømmelighed, og nu blev deres Fornærmelser saa grove, at den rige Søren indsaae, det maatte ende med Slagsmaal, hvis han ikke fik det forpurret. Dette gjorde han paa følgende Maade: Han listede sig ubemærket om i Kaaugaarden, hvor han hentede et Bistade, gik derpaa hen og satte Bifuben med Bier lige i Hovederne paa et Par af de Fremmedes Bæster. Mandene fik nu Andet at bestille end at slaaes; det var knap, at de kunde holde de halstyrige Heste, hvem Bistikkene gjorde løbske. I en Turt kom alle Mand paa Bognene, og i flyvende Turt gik det

nu ad Lyngdrup til. Den første Bogn væltede med Brudeparret. Sidsel stødte sig slemt, og den gamle Thøger, der befandt sig paa samme Bogn, forslog sig i den Grad, at det blev en Bind til hans Ligkiste.

Det var rigtignok et bedrøveligt Bryllup, Sidsels!

Det Liv, der nu begyndte for Sidsel, var, som man kan tænke sig, meget sørgeligt. Det var haardt nok for hende at skulle bindes sammen med En, som hun ikke elskede; men det Børste var, at hun heller ikke kunde agte ham. Jens Thøger var en lav Sjæl, der vurderede sin Kone i Forhold til Storrelsen af den Medgift, hun bragte ham, eller rettere sagt: han vurderede

Medgiften; at hun var Noget værd, uden forsaavidt hun kunde gjøre Gavn i Gaarden, faldt ham aldrig ind. Hendes dybe Gemt og rige Hjerte forstod han sig ikke en Smule paa, og han brød sig, for den Sag, heller ikke derom, selv om han havde kunnet see lidt dybere, end han gjorde. Til dagligt Brug var han ond og vanstelig at omgaaes, og Sidjel var ret som et Lam, der var falden i Hænderne paa en glubende Ulv. Intet kunde oprøre ham i den Grad, som naar han traf sin Kone med Taarer i Øinene. „Hvad Satan skal det Flæberi til!“ — raabte det raa Menneske — „jeg vil Fanden miste me ikke ha'et!“

Sens Thøgers værste Feil var hans umættelige Pengegjærrighed. Hans Øyst var at strabe Penge sammen og gjenne dem; thi han satte aldrig Penge paa Rente. Ende i Sovekammeret stod en stærk Egetræs-Kiste med en Dobbeltslaas: det var hans Guddoms Allerhelligste. Ingen fik Lov til at være i Sovekammeret, naar han aabnede Kisten. Bilde han derind i den Anledning, saa lukkede han altid Døren af først for at kunne være uforstyrret, og han kunde opholde sig derinde flere Timer itræk, beskæftiget med at tælle sin Skat. Hvormeget Kisten indeholdt, fik ikke en Sjæl at vide uden Eiermanden selv; at han puttede deri hver Skilling, han kunde undvære, vidste ikke alene hans Kone og Folkene i Gaarden, men det var en bekjendt Sag i hele Omegnen, og der gik fabelagtige Rygter om Sens Thøgers Pengeskiste.

Deres Egteskab var i flere Aar barnløst, men omsider kom da en lille Pige. „Det skal være min Moder!“ jublede Sidjel, da hun første Gang holdt Barnet i sine Arme. Og i det Stykke fik hun Lov at raade, og Barnet blev døbt med Fornavnet Ellen Marie, saaledes som ogsaa Bedstemoderen havde heddet.

Fra nu af blev Sidjel mere tilfreds, end hun hidtil havde været. Nu havde hun da et Bæsen, som hun kunde elske. Blot hendes Mand havde været en Smule god imod hende og været i Besiddelse af en mere agtværdig Karakter, saa syntes det hende, at hun kunde have følt sig heelt lykkelig. Staffels Sidjel! — En Aften kom Sens Thøger hjem fra Njbstaden i beskænkhet Tilstand. Det var nu ingen Mærkelighed; thi han havde altid holdt af en Taar over Tørsten. Denne Øyst havde i de senere Aar tiltaget, saa han kunde aldrig komme „hæderlig“ hjem fra nogen Forsamling eller gjøre nogen Rejse enten det ene eller det andet Sted hen, uden at Flaften gjorde Nar ad ham. Da han hiin Aften var kommen ind i Gaarden og havde afgiven Tømmen til Karlen, drev han ind, saa godt han kunde.

Der var ikke Lys i Dagligstuen; thi Barnet var samme Dag blevet sygt, og Sidsel sad med Bekymring i Sind inde i Sovestammeret ved Siden af Buggen. Da hun hørte, at der gik Noget i Dagligstuen, aabnede hun Døren og kom med Lyset i Haanden ud imod sin Mand.

„Herre Søses, Søs! Ellen Marie er saa syg. Hvad skal vi gjøre?“ Og hun græd de salte Taarer.

„Na, hvad“ — fik hun til Svar — „saadan en Unge kan vel gjerne feile Noget og endda leve. Hun kommer sig nok; thi jeg vilde nødigt, hun skulde døe. Men hvad — jeg tykkes, du flæber!“

„Herregud, Søs! Lad Karlen kjøre efter Doktoren. Tænk, — dersom Ellen Marie døde!“ Hun hullkede endnu voldsommere end før.

Men Manden vedblev i en mere og mere opbragt Tone: „Du skal, Fanden miste me! holde op med den Flæben. Hører du!“ Da hun ikke holdt op — for hun kunde jo ikke — løftede han Pidsken, han stod med i Haanden, og lod et Par Slag falde paa hendes ene Skulder. Saavidt var han endnu aldrig gaaet før. Sidsel flygtede med en Skrig ind i Sovestammeret.

„Na, hvad“ mumlede Jens Thøger — „da var det en Sag, om en So tog en Velling! Flæberi først — og Flæberi sidst! — Jeg vil, Fanden miste me! ikke ha'et.“

Han gik nu hen og fik fat paa Brændeviinsflasken, med hvilken han satte sig for Enden af Bordet. Da han havde faaet sig et Par gode Drag, satte han den fra sig og sad nu en Stund med Hovedet i de hule Hænder som i dybe Tanker. Lidt efter gik han ud og spurgte Karlen, om han havde vandet Hestene? Ja han havde. Men Jens Thøger bandede paa, det var Løgn. Han vilde nu selv vande dem og trak dem ud af Stalden og ned til Brønden, som var udenfor Gaarden. Brønden var kun et Par Alen dyb og næsten bredfuld af Vand. Man skulde med en Haandspand øse Vandet op i Truget. Da nu den berusede Mand bøiede sig ud over Brønden med Spanden i Haanden, tabte han Rigevægten og styrtede ud paa Hovedet. Hestene slap han, og de gik af egen Drift ind i Gaarden igjen og søgte hen efter Stalddøren. Da Karlen saae dem komme saadan løse og ledige, tænkte han nok, det var galt fat og ilede ud til Brønden. Der laa Jens Thøger og pladskede og kunde ikke hjælpe sig selv op. Liv var der i ham endnu; men han daanede, saasaare han kom op, og det var intet Under, for det var Vinter og meget koldt. Da Jens Thøger kom til sig selv igjen, laa han i Sengen inde i Sovestammeret. Sidjel sad paa Sengestoffen og græd; Buggen, hvori det syge Barn laa og gispede, bevægede hun med Foden. Nu saae det strengt ud for hende.

Lægen blev nu hentet. Det var en lille tyk Mand med et taust og alvorligt Bæsen. Han undersøgte først Barnet. Det blev han snart færdig med; der var Ingenting iveien, lidt „Amerikansk“ — saa var det istand igjen.

Derpaa vendte han sig om imod Sengen og undersøgte Jens Thøgers Puls. „Tænkte det nok,“ mumlede han. Sidjel, der havde hørt Ordene, og som gav nøie Agt paa Lægens Ansigt, opfattede det Hele saaledes, at der var Fare for Mandens Liv; og det var der ogsaa. Feberens Ild rasede i hans Aarer. Lægen skrev en Recept, og Medicinen blev hentet; men hverken den eller Nogettinging kunde hjælpe, og kort at fortælle: Jens Thøger reiste sig aldrig mere. Sidjel var om ham baade tidligt og seent og gjorde ham al den Bistand, hun kunde; thi endskjøndt hun aldrig havde holdt af ham, vilde hun dog nødig, han skulde døe; han var dog hendes Mand baade for Gud og Mennesker. Hun bad ham saa „almindelig,“ naar han var ved Samlingen, at vende sine Tanker fra Verden og huske

paa, han havde en udødelig Sjæl. Jens Thøger havde altid været en stor Præstehader; men Sidsel, hvis utrættelige og opoffrende Kjærlighed gjorde et dybt Indtryk paa ham, bragte det dertil, at han selv forlangte at faae Bud efter Præsten, og denne blev nu, saalange den Syge levede, en daglig Gæst i Huset. Men af alle Mennesker vilde Manden dog helst have Sidsel i sin Nærhed, og var hun ikke hos ham, saa vedblev han at spørge: „Hvor er Sidsel?“ indtil hun kom. Det var altjaa klart, at havde han ikke sat Pris paa sin Kone i Livet, saa gjorde han det i sin Dødsstund. Sine timelige Handeler skjænkede han, besynderligt nok, ingen Opmærksomhed. Det Eneste var, at han, den sidste Dag han levede, kaldte Sidsel til sig, greb hendes Haand og pegede paa den store Kiste og med Møie fremstammede Ordet: „P—Penge!“ Og saa døde han.

Nu tænker Du vel, Sidsel giftede sig med Jens Asmild. Nei, saadan gif det ikke. Jens Asmild, der var Soldat og laa i Kjøbenhavn, da hun havde Bryllup, havde ingen Lust til at komme til Sylland igjen, da han erfarede, at hans

Fæstemø var tabt for ham. Han var bleven Tjener for en fornem Herre, hvis Yndest han havde vundet, og med ham reiste han udenlands, da han var færdig med Tjenesten. Rhygtet sagde, at han var bleven bosiddende oppe i Tydskland etsteds. Noget er det: Ingen hørte eller saae siden Noget til Jens Asmild i hans Fødeegn.

Et Par Uger efter, at Jens Thøger var bleven jordsæstet, kom Sidsel en Dag ud i Raalhaven for at grave Suppegrønt op. Der fik hun at høre, at Hyrbedrengen, som sad udenfor Raalgaardsdiget og vogtede Lammefaarene, istemmede følgende Sang:

„Au, au, au!
Jens Thøger flow hans Fraam.
De war ingen bitte Dast,
de war mæ hans Brændvinsflast —
au, au, au!
Jens Thøger flow hans Fraam.“

Sidsel vendte sig fortrydelig bort og vilde ikke høre Mere; det smertede hende dybt, at Manden i sin Grav skulde være Gjenstand for Folks Haan. „Saa er det altsaa en bekjendt Sag“ — sagde hun ved sig selv — „hvad jeg troede var en evig Hemmelighed. Herregud! det er dog tungt at gaae herfra saa lidet elsket som han.“

Den unge Enke var nu ene, saagodtjom mellem lutter Fremmede. Hendes Fader var død Aaret efter, hun blev gift. — Visti arvede Gaarden og giftede sig; men ogsaa ham lagde en tidlig Død i Graven, og alle den rige Sørenss Herligheder gif over i fremmed Mandss Eie. Sidsel idetmindste fik Intet af Arven; thi vel var hendes Broder død uden at efterlade sig Børn; men et Testamente gjorde hans Enke til Arving af det Hele. Jens Thøgers Enke havde ventet at finde store Skatte i den hemmelighedsfulde Kiste; men til hendes store Forbauselse indeholdt den kun en ubetydelig Sum i Sølvpeng og Rigsdalerssedler, som laae i Læddiken. Det var ubegribeligt; men hun maatte jo troe sine egne Dine.

Den stakkels Kone følte sig ganske udhygtig til at lede Gaardens Drift; men hun maatte jo tage sig det paa for sit Barns Skyld; thi gifte sig igjen vilde hun ikke, og alle hendes Friere fik Kurven. Men det gif daarligt med det Udvendige, og det var jo intet Under, da hun i enhver Henseende skulde see med Andres Dine. Det gif mere og mere tilbage med Avlingen, hendes egne Folk bedrog hende osv. — og efter saa Mars Forløb var hun i Gjæld og Armod. Hun vilde dog

ikke afhænde Eiendommen, men beholdt den og haabede paa bedre Tider. Det blev imidlertid værre og værre; Gaarden blev omfider saa forhæftet med Gjæld, at hun saa sig nødsaget til at sælge den, at ikke Kreditorerne skulde stille den til offentlig Auktion. Manden, som købte Eiendommen, hed Jens Svam, og det var en skikkelig Mand. Der kunde ingen Aftægt falde af til Sidsel, naar hendes Gjæld skulde betales; men Jens Svam hufedes over Enken. Han lod bygge et lille Hus til hende i en Udkant af Marken og lovede hende baade med Haand og Mund, at Nød skulde hun aldrig komme til at lide, saalænge han havde Noget at raade for. Han havde blandt flere Børn en Søn, som hed Hans Svam, og som var paa Alder med Sidsels Datter. „Det er bedst, Ellen Marie bliver hos os og leger med Hans“ — sagde Jens Svam — „hun skal med Guds Hjælp faae det godt hos os.“

Skjøndt Gaarden var folgt med al Besætning, baade den indvendige og den udvendige, tillod Jens Svam dog Sidsel at medtage saameget Bohave, som hun meente at have Brug for. Hun beholdt altsaa, foruden sine Gangflæder, en Seng og saa „Jens Thogers Pengekiste“ tilligemed nogle andre Smaating. Med disse saa Eiendele flyttede hun ind i det lille Hus, man byggede til hende. Der boede hun saa — forduum „den smukke Sidsel fra Nederlade“ — i fjorten lange Aar, og der var det, vi teaf hende for et Dieblif siden.

Ellen Marie var imidlertid voxet op til en fager Ungdom, Moderen op ad Dage. At faae hende godt forfjorget var den Gamles Tanke først og sidst. Det kunde være det samme med Rigdom. Hun havde selv ved dyrefjort Erfaring lært, hvor lidet den er istand til at betrygge huuslig Lykke, naar der ikke er andre Betingelser tilstede. Men hun ønskede nok at see hende „i Havn,“ som man siger, inden hun luffede sine Dine. Hun vidste jo, som vi have seet, at Sønnen deroppe og Ellen Marie havde Godhed for hinanden, og det gjorde hende stundom bekymret; thi Jens Svam, der forøvrigt var en brav Mand, var fundet som andre store Bønder: gjorde hans Søn Mine til at indlade sig i en „Mesalliance“ — da vilde der bryde en Storm løs, som den Gamle gruede for.

Ellen Marie vedblev at gjøre sin Moder de sædvanlige Besøg; men da der var hængaaet en Tid efter Njærestens Hjemkomst, lagde Moderen Mærke til, at hendes for saa muntre og livsglade Væsen lidt efter lidt omstemtes til sørgmodig Alvorlighed. Hun saa stundom forgrædt ud, og endskjøndt hun

gjorde sig Flid for at skjule det, lykkedes det hende dog ikke at skuffe den erfarne Moders klarsigende Blik. At den uheldige Forandring paa en eller anden Maade stod i Forbindelse med Kjæresteri, tvivlede den Gamle ingenlunde om, og hendes Bekymring forøgedes i Forhold til, som Datterens Tungstind voxede. Dog hvad der egentlig var i veien, om der maaskee var opstaaet Kjæbleri mellem de Unge, eller om Jens Hvam og hans Kone mulig havde villet snakke et Ord med og derved formørket Pigenes Kjærlighedshimmel, eller — ja der kom endnu mange flere „eller“ — det var lutter Gaader, paa hvis Løsning den Gamle forgjæves grublede.

Omsider kom der dog Lys i Sagen. Ellen Marie kom en Aften hjem til Moderen og fortalte under en Strøm af Taarer, at hun var bleven affkediget. Manden havde i lang Tid passet paa Hans og hende, naar de søgte Stevnemøder med hinanden. Det var kommen til Rivninger mellem Fader og Søn, den ene hæftigere end den anden. Konen havde af al Magt arbejdet paa at forlige dem; men det lykkedes ikke ret. Den Ene vilde ikke give efter for den Anden, og Hans erklærede, at han var Mand for at forsørge sig selv, og de skulde ikke faae ham overtalt til at ægte en „Enkejælling,“ selv om hun havde nok saa stor en Gaard, i det Stykke vilde han følge sit Hjerte osv. Tilfids var det blevet saa broget deroppe, at Manden meente, man kom til at stille de Unge ad; thi tillade, at Sønnen ægtede den fattige Pige, det gjorde han aldrig, paastod han. Altsaa blev Ellen Marie en Dag kaldt ind i Sovestuen til Jens Hvam og hans Kone. Han sagde hende bestemt og ligefrem, dog ikke med Bredesord, men saa mildt som muligt, at hun kom til at søge sig en anden Tjeneste op. Hun vidste jo, hvad der var i veien, og fort sagt — hun maatte bort; for begge Parter var det vel bedst, at det skete snarest muligt; men hun behøvede da ikke at reise samme Dag. Efter den Bested var det imidlertid ligefrem, at Pigen reiste strax. Dog førend hun gik bort, kaldte Konen hende til sig i Enrum og forsikrede hende, at hun havde ikke Noget imod Forbindelsen. Ellen Marie skulde ikke opgive Haabet, Alting jævnedes sig nok. Hendes Mand var ikke slem, og naar Hans kunde lære at bøie sig lidt for ham saa gav han nok tilfids efter.

Ja, det saae jo ud til den dyre Tid nu. Sidsel trøstede sin Datter det bedste, hun kunde. At det Hele vilde ende „bagavet,“ havde hun altid tænkt, og hendes Mening havde altid været: jo før jo bedre. Nu var det værste Slag saa-

godtsom overstaaet, og Borherre og Tiden vilde nok læge det Saar, der var tilføiet hendes unge Hjerte.

Ellen Marie blev foreløbig hos Moderen, indtil hun kunde faae sig en anden Tjeneste.

Hans Svam kunde ikke holde Pinen ud, men maatte en Dag ned imellem Bafferne for at faae talt med Kjæresten. Dog, den Gamle erklærede ham reent ud, at hun vilde ikke have hans „Kend.“ At see ham saa lidt som muligt var — meente hun — det, der tjente Pigen bedst, eftersom hun for sin Freds Skyld var nødt til at glemme ham. „Nei, glemme mig maa hun ikke,“ sagde Hans, „for gjør hun det, saa bliver jeg ulykkelig. Jeg skal gjerne blive herfra, naar I endelig vil have det. Men Du maa ikke glemme mig, Ellen Marie. Tvertimod: lov mig, at Du vil mindes mig bestandig, om det saa skal vare i ti, ja thye Aar, inden — ja, Du forstaaer mig nok. Vil du love mig det?“

Pigen løftede ikke Dinene op; men hun svarede „Ja“ netop saa høit, at Hans og hendes Moder tilnød kunde høre det. Den Gamle sad ved Rokken; hun virrede med det graa Hoved.

„Ja, saa er jeg tilfreds“ — sagde Hans — „og saa Farvel! Borherre være med Dig.“

Han var netop i Begreb med at lukke Døren op for at gaae, da den i det samme blev aabnet udbendig fra, og Faderen stormede ind. Jens Svam var krøben usædvanlig høit op i Rabudsen ved denne Leilighed. Det spruttede om ham til alle Sider, saa gnistrende gal var han. Det saae farligt ud nu!

„Naa, træffer jeg Dig her“ — buldrede han løs paa Hans — „jeg tænkte det nok! Men hvad har Du her at bestille? Har jeg ikke skilt Ser ad og forbudt Ser at komme sammen — og saa føiter han af lige i Hælene paa Tøsen! Men jeg skal, Dællen splitte mig, dandse Bals med Dig, din Springfyr! Vil Du herud og det strax!“

Sønnen gjorde just Mine til at ville gaae, men idet han lagde Haanden paa Klinken, aabnedes Døren anden Gang udbendig fra, og hans Moder traadte ind. Hun gif hen og greb Manden i Armen og søgte ved Kjærtegn og venlig Tiltale at stille ham tilfreds. Men han havde endnu ikke faaet udrafet. Nu skulde gamle Sidsel holde for.

„Reis Dig, gamle Hex!“ — raabte han — Du skal ud af Hytten med samt Din Unge — og det strax! Huset er mit, og Bohabet med, naar det kommer til Stykket. Skramleriet

kan Du dog beholde, men jeg vil have baade Dig og Tøsen bort fra Kneegten."

"Nei saamænd vil Du ikke —" sagde hans Kone formildende — "Du skal ikke græde, Sidsel, for det er igrunden slet ikke hans Alvor —"

"So, Dællen splitte mig, er det mit Alvor, det skal jeg vise Dig!"

Han gik dermed hen og greb fat i det ene af de Jernhaandfang, der vare fastgjorte paa Enderne af den gamle Kiste. "Tag fat i den anden Ende, Hvalp!" — tiltordnede han Sønnen, der ved Moderens Komme var bleven staaende indenfor Døren. Hans rørte sig ikke af Pletten. "Naa, hvad staaer Du og gloer efter!" — raabte Faderen paany — "kom og tag fat!" Her løftede han den ene Ende af Kisten op og stødte den — som om det kunde skynde paa Sønnen — nogle Gange haardt imod Gulvet. Nu maa Du huske paa, at Kisten havde staaet paa det fugtige Gulv i saa mange Aar, saa det var intet Under, at den var bleven lidt skrøbelig i Sammenføiningerne. Ved altsaa at blive haandteret saa voldsomt løsnede Bunden sig og faldt fra — og de blanke Sølvpenge trillede ud omkring den bestyrkede Mand's Fødder.

Du har vist allerede gjættet, at der var anbragt en dobbelt Bund i Kisten, hvilket havde skuffet gamle Sidsel, saa at hun ikke kunde finde den Skat, som Kisten virkelig gjemte.

Den Første, der kom tilorde efter Forstrækkelsen, var Jens Svams Kone. „Herregud —“ sagde hun — „der finde vi nok Jens Thogers Benge, som der engang gif saa megen Snak om.“

Den, der nu blev værst faren, var Jens Svam. Han skammede sig som en vaad Hund. Rabudsen blev skudt op og ned et Par Gange. „Hvem skulde have tænkt det!“ — sagde han og trippede forsigtigt ud fra Specierne, som om det var Æg, han gif imellem.

Her forekommer det mig at være et passende Sted at tage Afsked med de gode Folk fra Lyngdrup. Thi hvad der, foruden det Anførte, blev tænkt og sagt ved denne Leilighed, kan Du ligesaa godt fortælle, som jeg. Hvor stor Skatten var, kan jeg ikke sige Dig, skjøndt Du maaskee gjerne vilde have vidst det. Men saa meget veed jeg da, at den var stor nok til, at Ellen Marie nu for Medgiftens Skyld gjerne kunde have faaet hvilken som helst Gaardmands søn, hun vilde have pegt paa — og saa kan Du nok selv regne Facitet ud.

Tosst-Poul.

(Et Digt i jydsk Landsmaal.)

Hans Dragt er aa Bæmel fræ Top aa te To,
baadde Bowser'n aa Kjolnlen aa Vesten;
hans Ruh den er rø, aa hans Hueser blo,
men eis¹⁾ er han kridhvid forresten.

Om Beltsteied²⁾ haaer han ed Buend aa Halm,
fo' Kjolnlen ska ett blæs tesih;
de goer han mei baadde i still' Beir aa Swalm,
ve Rjormes= aa Peiesdastih.

---

¹⁾ ellers.   ²⁾ d i Enden af Stavelsen udtales blødt som i almindeligt Dansk. I Vestjylland (nærværende Prøve er fra Hobro-Eggen) udt. det haardt og lyder næsten som r; sød f. Ex. udt. sør.

Han snakker, i huer han goer, mæ sæ fjeft
 aa refter saa sær mæ hans Sue;
 saa renner han te, aa saa stoer han imell —
 saæn Tein er ett rele gue.

Hans Skjæven haar baadde wot sølle aa tung
 — fo' fahr wa' han lissom di Anner —
 han haad nok en Skjarrest, degaang han war ung,
 aa di maatt' jo ett foe hveranner.

Fo' Poul han wa' fatte, aa Pigen wa rig
 — di Peng gjø' manne Ulykker —
 aa Skjarrestens Faaer de war en Ste¹⁾ Pig
 mæ manne Slaw stuesint Nykker.

Mari fef en Nahn; hun wa' nød te æ ljh
 — Gvi ved, de wa' mued hinne Wille!
 Hinne Faaer trowd ett, de haad nød æ bethh;
 han fef ed æ ved — men fo'sille!

¹⁾ Stykke.

Sinne Mand war ed Skaahn, aalsfjemt¹⁾ han wa rig;
de wa streng, som Mari hun haadd ed,
hun falmt aa blow sæ bleg som ed Sig,
fo' de te hun aaltiens saarred.

Gwi naah den, der aalle fa li aa væ glaa!
Mari blow en maaddede Suen.
Sun gif wal aa pinnest²⁾ trei Der elle saa
— saa put di hinn nier i Suen.

Si, da wa' ed fost, te Boul han blow ffidt.
Han holdt sæ mæ Sinnern fo' Pannen;
ja, de gjor' han jen Gaang, aa de gjor' han tidt
— for han haad taan Skaah po Fo'stannen.

No goer han aa skjowler mell Olle³⁾ aa Fem
aa daster fræ Sen te en Nahn;
aa huer han kommer, han finner ed Hjem,
Folk vækker ham aalsammel Saahn.

Na gian vil han gjor' baadde Set aa ed Nant,
S ska't trow, te han fa' væ ledde;
nei, huer han farres, haer han aaltesteid traant,
enten saa de er Awten hei⁴⁾ Medde.

Om Fororen⁵⁾ hjælper han Mænnen i Skown,
fæller Seeg aa stiller Træed ve Barken;
aa han fa pas Sneiten aa ild' i en Dvn,
aa skjwl Maaldskodder ud æpo Marken.

Tho, steffele er han aa skjotter sæ sjell,
næ' Folk vil snaf vennele mæ ham;
men dem, dæ vil ett læ ham vær den, han vil,
di maatt' haatted helle' væ fræ ham.

Wil niesvis Hjordingi goe ham fo' nær
aa drill' ham ud æpo Hien,
si saa wor han gal, som ett æ saa sær,
aa slaa' løs hen imell dem mæ Stien.

---

¹⁾ endsfjoudt.
⁵⁾ Foraaet.

²⁾ pintes.

³⁾ Elleve.

⁴⁾ heller o: eller.

Men de æ snaa'e wahr end æ gjø' sæ te Thy
æ grinn aa en taabvele Stafel;
fo' den, der haar ett mie Hja't i hans Thy,
ham kaller a høwt ed Spital.

Nei, gi ham en Alms, ifald om Do kan
(de æ beir æ ta'e Skaah end æ wold' en)
aa tak saa Worherr fo' Di gue Forstand,
aa be om, te Do ka behold 'en.

J. Nielsen.

Anekdoter.

Hvilken Forskjel er der paa en Doctor medicinæ og en
Doctor juris? Den Første gjør gjerne kort, den Anden lang
Proces.

Den Syge. „Jeg havde nær glemt at spørge Dem, Hr.
Doktor, om jeg ikke nok til Medicinen maa drikke en Snaps?“

Levy. „Den bedste Forretning gjør De dog med Deres ses Døttre, for de finde jo en rivende Affætning.“

Benjamin. „Det er s'gu en rar Forretning den; jeg maa betale mange Penge for at slippe den.“

Den, der lægger sig til at sove med Hunde, staaer op med Lopper.

Har Du een Tjenestepige, bliver hun maaskee færdig med sit Arbeide, har Du derimod to, bliver de ganske vist kun halv færdige, og har Du ydermere tre, jo saa kan Du sikkert berede Dig paa at gjøre dit Arbeide selv.

Kvinden behandler stedse Mændene, som en Schakspiller behandler sine Bricker; hun binder sig aldrig fastere til een Mand, end at hun jo kan beholde de Andre i Sikkerheden.

- Nr. 17. Bedstemoder og Sønmedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michael-
sen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen,
med 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 18. San Asiane, En Reiseerindring fra Ischia, af B. Bergsøe, med
4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2
Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 19. Dehlenschlägers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder,
med 4 Illustr.; For 200 Aar siden, af Mørk Hansen; Den Mis-
undelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 32 Sider. 15 Dre.
- 20. Fra en Kunstrejse, humoristisk Fortælling af S. Schandorph,
4 Illustr. 20 Sider. 10 Dre.
- 21. Bore Stomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.;
Dnkels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Kul
for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre
Duisker, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 48 Sider. 20 Dre.
- 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af
Th. Siersted, med 6 Illustr. 24 Sider. 10 Dre.
- 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med
Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala,
med Illustr. af C. Henningsen; C. Ploug: Mon han dog ej
ikilde komme? 28 Sider. 25 Dre.
- 24. J. Davidjen: En dansk Kapergast, med Illustr. af B. Rosen-
stand; B. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden,
med Illustr. af R. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet,
24 Sider. 20 Dre.
- 25. M. Hencel: Dronning Anna Sophies Page, med Illustr. af
H. P. Lindeburg; Ingvor Bondesen: Livs slavens Brud, en
Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 48 Sider. 25 Dre.
- 26. M. Thoresen: „Det lønner sig“, med Illustr. af Carl Thom-
sen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P.
Lindeburg. 24 Sider. 15 Dre.
- 27. J. Nielsen: Et Glentefrig, med Illustr. af H. Tegner; J.
Futtrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Biggo Langer. 24
Sider. 10 Dre.
- 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af R.
Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af
Tom Petersen. 24 Sider. 10 Dre.
- 29. J. Sid: Elskovskjærnerne. Et Sagn fra Provence, med Illustr.;
Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender du de Stille
i Landet? J. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 44
Sider. 15 Dre.
- 30. Ad. Langsted: Lægedomsfjhyggen, med Illustr.; J. Futtrup:
Middelalderliv i Nutiden, med Illustr. af R. Gamborg; B.
Hansen: En sorgelig Hemmelighed, Fortælling med Illustr. af
Anker Lund; B. Østergaard: Dnde Dine, med Illustr. 48 Sider.
15 Dre.
- 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af
Alf. Schmidt; Anna Borch: Djæveln som Præst, med Illustr.;

(Fortsettes paa Omflagets 4de Side.)

- Elith Keumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ud. Rangsted: En Moders Tilgivelse, et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 24 Sider. 15 Ore.
- Nr. 32. B. Korff: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af N. Gamburg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 40 Sider. 10 Ore.
- 33. Rallehoved, Skizze af Elisabeth Martens; Bodsprædikanter, af Em. Henningsen; Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg, af L. Schröder; Johanne Louise Heiberg, af L. Schröder. 17 Billeder. 72 Sider. 20 Ore.
- 34. Et Offer, Fortælling af Andr. Beiter, med 5 Illustr.; Tro til Døden, Fortælling af Birger Hansted, med 6 Illustr.; Dronning Elisabeth af Danmark. 52 Sider. 20 Ore.
- 35. Raadigherrens Gulduhr, Fortælling af Knud Skytte, med 7 Illustr.; Koldinghus, af Ingvor Bondesen, med 5 Illustr. 48 Sider. 15 Ore.
- 36. Den landsflygtige Skræder, af Knud Skytte; Den hvide Pige, et Mønst Sagn, af Mogens Gyuge. 9 Billeder. 28 Sider. 10 Ore.
- 37. En Solstraale, Skizze af D. E. Mosbeck; Hammershøi, en Skizze af Theodor Siersted; Theplanten og Theen, ved A. P. E. Loepffer; 30 Potter Rejer, af Birger Hansted, med 13 Illustrationer. 52 Sider. 15 Ore.
- 38. En Roman i Klitten, af Holger Drachmann; Binfældereren; For to Hundrede Aar siden, af M. Mørk Hansen; Fra Bornholm, af Glistrup. 14 Billeder. 48 Sider. 20 Ore.
- 39. Præsten Hans Madsen, af Beatus Dodt; Præsten og Byvædderen; Tre Løster, Fortælling af Martin Kol; Svend Trost Nr. 2, af Martin Kol; Hvad kan ikke Handen hitte paa? Eventyr ved Jens Kamp, med 20 Illustr. 54 Sider. 20 Ore.
- 40. Den gamle Kiste og Taast-Poul, af J. Nielsen. 11 Billeder, 24 Sider. 10 Ore.
- 41. Kjærlighed og Grøntsager, af L. Dilling; Den stærkeste, af Chr. Westergaard; Hvorledes Kresten kom frem, en Historie af H. J. Guldberg, med 18 Illustr. 48 Sider. 20 Ore.
- 42. Stjernerud, af Birger Hansted; Sjedden, iust Folkeeventyr, af Jens Kamp; Det gamle Monument paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, af B. Banpell; Barre, af Mogens Gyuge; Lidt Mosaik fra Stranden, af Camillo Bruun, med 19 Billeder. 46 Sider. 15 Ore.

Mærk! Enhver, der af ovennævnte Bøger kober paa engang for et Beløb af 4 Kr., erholder 10 % Rabat.